

KERAJAAN NEGERI PAHANG

RANCANGAN STRUKTUR NEGERI PAHANG 2050

RANCANGAN STRUKTUR NEGERI PAHANG 2050

PLANMalaysia
@Pahang

JABATAN PERANCANGAN BANDAR
DAN DESA NEGERI PAHANG

STRUKTUR DOKUMEN

Rancangan Struktur Negeri Pahang (RSNP) 2050 disusun dalam tiga (3) bahagian utama.

Bahagian A Rangka Kerja RSNP 2050 menjelaskan latarbelakang, peruntukan perundangan, pencapaian semasa dan sasaran menuju 2050, profil Negeri Pahang dan konteks isu asas; peluang dan potensi, serta wawasan pembangunan Negeri.

Bahagian B Pelan Pembangunan Spatial menterjemahkan strategi pembangunan dalam bentuk ruwang fizikal secara indikatif. Ia menjelaskan arah tuju, konsep, komponen pembangunan negeri dan hubungkait rentas sektoral menyeluruh. Antaranya kegunaan tanah, pelancongan, industri, alam sekitar, pengangkutan, utiliti serta lain-lain aspek yang dirancang .

Bahagian C Dasar, Strategi dan Inisiatif Pelaksanaan mengemukakan dasar, strategi dan inisiatif pembangunan yang dibentangkan mengikut teras pembangunan (seimbang, maju, lestari dan sejahtera). Penyataan dasar dibentangkan bersama dengan inisiatif pelaksanaan yang akan menjadi garis panduan bagi pelaksanaan dasar tersebut.

ISI KANDUNGAN SENARAI RAJAH SENARAI JADUAL SINGKATAN NAMA

i
iii
v
ix

BAHAGIAN A: RANGKA KERJA RSNP 2050

BAB 1 PENDAHULUAN

1.1	Pengenalan	1-1
1.2	Definisi Rancangan Struktur (RS)	1-2
1.3	Keperluan Penyediaan RSN Pahang 2050	1-2
1.4	Kawasan Kajian	1-3
1.5	Kandungan RSN Pahang 2050	1-5

BAB 2 PENCAPAIAN SEMASA DAN SASARAN UTAMA 2050

2.1	Pengenalan	2-1
2.2	Pahang Sehingga 2015	2-2
2.3	Pahang Menuju 2050	2-11

BAB 3 ASAS PEMBENTUKAN RSN PAHANG 2050

3.1	Pengenalan	3-1
3.2	Negeri Pahang Dalam Kerangka Kerja Perancangan	3-2
3.3	Profail dan Isu Strategik Pembangunan Negeri Pahang	3-14
3.4	Hala Tuju dan Konsep Pembangunan RSN Pahang 2050	3-39

BAHAGIAN B: PELAN PEMBANGUNAN SPATIAL

BAB 4 PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL

4.1	Pengenalan	4-2
4.2	Kerangka Pembentukan Pelan Strategik Pembangunan Spatial RSN Pahang 2050	4-3
4.3	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri dan Daerah	4-5
4.4	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah	4-11

BAHAGIAN C: DASAR, STRATEGI DAN INISIATIF

5.0 DASAR, STRATEGI DAN INISIATIF

5.1	Pengenalan	5-1
-----	------------	-----

BAHAGIAN C: DASAR, STRATEGI DAN INISIATIF		
6.0	TERAS SPATIAL SEIMBANG	
6.1	Guna Tanah	6-1
6.2	Perbandaran dan Petempatan	6-9
6.3	Infrastruktur dan Utiliti	6-17
6.4	Perhubungan dan Pengangkutan	6-32
7.0	TERAS EKONOMI BERDAYA MAJU	
7.1	Asas Ekonomi	7-1
7.2	Pertanian, Penternakan dan Perikanan	7-6
7.3	Perindustrian	7-22
7.4	Perdagangan	7-39
7.5	Perlombongan	7-41
7.6	Pelancongan	7-44
8.0	TERAS KESEJAHTERAAN SOSIAL	
8.1	Perumahan	8-1
8.2	Kemudahan Masyarakat	8-5
8.3	Kependudukan	8-10
8.4	Rekreasi dan Sukan	8-13
9.0	TERAS KELESTARIAN ALAM SEKITAR	
9.1	Alam Sekitar dan Sumber Jaya Asli	9-1
9.2	Pemuliharaan Warisan	9-30
10.0	PROJEK BERIMPAK TINGGI PAHANG 2050	
10.1	Cadangan-Cadangan Berimpak Tinggi	10-2
11.0	PENGURUSAN PELAKSANAAN DAN PEMANTAUAN RSNP 2050	
11.1	Pengenalan	11-2
11.2	Mekanisme Pelaksanaan RSN Pahang 2050	11-4
11.3	Pemantauan RSN Pahang 2050	11-10
11.4	Senarai Fasa, Agensi Pelaksana dan Indikator Pelaksanaan	11-17
LAMPIRAN		L-1

SENARAI RAJAH

BAB 1	PENDAHULUAN	M/S
Rajah 1.1	Kawasan Kajian	1-4
BAB 2	PENCAPAIAN SEMASA DAN SASARAN UTAMA 2050	M/S
Rajah 2.1	Unjuran Pemilikan Kenderaan (Jumlah Kumulatif Pendaftaran Kenderaan Baharu)	2-29
BAB 3	ASAS PEMBENTUKAN RSNP 2050	
Rajah 3.1	Keluasan dan Taburan Hutan di Semenanjung Malaysia Bagi Tahun 2014	3-2
Rajah 3.2	Nod Utama ECER	3-5
Rajah 3.3	Pelan Rangka Spatial Guna Tanah Negeri Pahang, RFN Ke-3	3-7
Rajah 3.4	Pelan Pengaruh Bandar Bersempadan	3-10
Rajah 3.5	Pendapatan KDNK Negeri Pahang 2010-2015 (RM juta)	3-15
Rajah 3.6	Unjuran KDNK Pahang 2015 – 2050 (RM Juta)	3-15
Rajah 3.7	Unjuran KDNK Mengikut Sektor Negeri Pahang Sehingga Tahun 2050 (RM Juta)	3-16
Rajah 3.8	Jumlah Penduduk Mengikut Daerah Negeri Pahang, Tahun 2010 dan 2015	3-18
Rajah 3.9	Pecahan Guna Tanah Negeri Pahang (%),Tahun 2015	3-19
Rajah 3.10	Pelan Corak Guna Tanah Negeri Pahang Tahun 2016	3-20
Rajah 3.11	Pelan Kesediaan Tanah Negeri Pahang Tahun 2016	3-21
Rajah 3.12	Rezab Bekalan Air Negeri Pahang 2050 (m3)	3-32
Rajah 3.13	Unjuran Keperluan Bekalan Elektrik 2025-2050 (MvA)	3-32
Rajah 3.14	Peratusan Pengeluaran Hasil Tanaman Negeri Pahang, Tahun 2014	3-34
Rajah 3.15	Jumlah Mineral Berlogam di Pahang (2015)	3-34
Rajah 3.16	Peratusan Tahap KSAS Negeri Pahang	3-35
Rajah 3.17	Keluasan Hutan Mengikut Jenis	3-35
BAB 4	PELAN PEMBANGUNAN SPATIAL	M/S
Rajah 4.1	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri Pahang	4-10
Rajah 4.2	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Kuantan	4-16
Rajah 4.3	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Jerantut	4-20
Rajah 4.4	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Bera	4-23
Rajah 4.5	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Pekan	4-28
Rajah 4.6	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Maran	4-32
Rajah 4.7	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Cameron Highlands	4-36
Rajah 4.8	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Lipis	4-42
Rajah 4.9	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Rompin	4-47
Rajah 4.10	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Temerloh	4-52
Rajah 4.11	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Raub	4-56
Rajah 4.12	Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah Bentong	4-61
BAB 5	DASAR, STRATEGI & INISIATIF	M/S
Rajah 5.1	Kerangka Visi, Teras, Dasar dan Strategi	5-2

BAB 6	TERAS SPATIAL SEIMBANG	M/S
Rajah 6.1	Cadangan Strategi Pembangunan Ekonomi	6-3
Rajah 6.2	Pelan Hierarki Bandar Negeri Pahang Tahun 2016	6-12
Rajah 6.3	Pelan Subjek Infrastruktur dan Utiliti – Cadangan Bekalan Elektrik dan Gas	6-27
Rajah 6.4	Pelan Subjek Infrastruktur dan Utiliti – Cadangan Loji Rawatan Air, Empangan, Kolam Tahanan dan Kolam Takungan	6-28
Rajah 6.5	Pelan Subjek Infrastruktur dan Utiliti – Cadangan Loji Rawatan Kumbahan Serantau	6-29
Rajah 6.6	Pelan Lembangan dan Sub Lembangan Sungai Negeri Pahang Tahun 2016	6-30
Rajah 6.7	Pelan Kawasan Risiko Banjir Negeri Pahang Tahun 2016	6-31
Rajah 6.8	Pelan Subjek Perhubungan dan Pengangkutan – Cadangan Projek Impak Tinggi dan Cadangan Jalan Baharu	6-35
Rajah 6.9	Pelan Subjek Perhubungan dan Pengangkutan – Cadangan Naik Taraf Jalan	6-36
BAB 7	TERAS EKONOMI BERDAYA MAJU	M/S
Rajah 7.1	Pelan Taburan Pertanian, Penternakan dan Perikanan Negeri Pahang Tahun 2016	7-7
Rajah 7.2	Pelan Subjek Perindustrian - Cadangan Pembangunan Perindustrian	7-38
Rajah 7.3	Evolusi Perubahan <i>Platform</i> Dalam Perniagaan	7-40
Rajah 7.4	Pelan Sumber Mineral Utama Negeri Pahang Tahun 2016	7-43
BAB 8	TERAS KESEJAHTERAAN SOSIAL	M/S
Rajah 8.1	Penggantian Kawasan Lapang Bagi Pembangunan Jenis Strata	8-16
BAB 9	TERAS KELESTARIAN ALAM SEKITAR	M/S
Rajah 9.1	Pelan KSAS Bersepadu Negeri Pahang Tahun 2016	9-12
Rajah 9.2	Pelan Tahap KSAS Negeri Pahang Tahun 2016	9-13
Rajah 9.3	Pelan Hutan Simpan Kekal (HSK) Negeri Pahang 2016	9-16
Rajah 9.4	Pelan Lembangan Sungai Negeri Pahang Tahun 2016	9-19
BAB 10	CADANGAN PROJEK BERIMPAK TINGGI	M/S
Rajah 10.1	Aksesibiliti Ke Pulau Tioman	10-9
Rajah 10.2	Lokasi Rezab Hidupan Liar Krau	10-28
Rajah 10.3	Lokasi Pelabuhan Kuantan yang Berada Hampir Dengan Jajaran ECRL	10-33
Rajah 10.4	Fungsi Utama Hutan Bakau	10-40
Rajah 10.5	Lokasi Pokok Bakau di Muara Sungai Kuantan yang Perlu Dikekalkan	10-40
BAB 11	PENGURUSAN, PELAKSANAAN DAN PEMANTAUAN RSN PAHANG 2050	M/S
Rajah 11.1	Struktur Sistem Pemantauan RSN Pahang 2050	11-10

SENARAI JADUAL

BAB 1	PENDAHULUAN	M/S
Jadual 1.1	Daerah dan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) di Negeri Pahang	1-3
BAB 2	PENCAPAIAN SEMASA DAN SASARAN UTAMA 2050	M/S
Jadual 2.1	Unjuran Penduduk Mengikut Daerah, Negeri Pahang, Tahun 2015-2050	2-14
Jadual 2.2	Unjuran Tenaga Kerja Mengikut Daerah, Negeri Pahang, Tahun 2015-2050	2-14
Jadual 2.3	Unjuran Sumbangan Sektor Ekonomi Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (RM Juta)	2-15
Jadual 2.4	Unjuran Keperluan Ruang Lantai Perniagaan Negeri Pahang, Tahun 2020-2050 (m ²)	2-16
Jadual 2.5	Unjuran Kedatangan Pelancong dan Jumlah Bilik, Negeri Pahang Tahun 2015-2050	2-16
Jadual 2.6	Unjuran Keperluan Perumahan Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (unit)	2-17
Jadual 2.7	Unjuran Keperluan Kawasan Industri Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (hektar)	2-17
Jadual 2.8	Unjuran Kemudahan Masyarakat di Negeri Pahang, Tahun 2015-2050	2-18
Jadual 2.9	Unjuran Kemudahan Rekreasi di Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (unit)	2-20
Jadual 2.10	Unjuran Keperluan Bekalan Air Mengikut Daerah Negeri Pahang (JLH) Bagi Domestik dan Perdagangan	2-21
Jadual 2.11	Unjuran Keperluan Bekalan Air Mengikut Daerah Negeri Pahang (JLH) Bagi NRW	2-21
Jadual 2.12	Unjuran Keperluan Bekalan Elektrik Mengikut Daerah Negeri Pahang (MVA) Bagi Domestik	2-22
Jadual 2.13	Unjuran Keperluan Bekalan Elektrik Mengikut Daerah Negeri Pahang (MVA) Bagi Perdagangan	2-22
Jadual 2.14	Unjuran Keperluan Bekalan Elektrik Mengikut Daerah Negeri Pahang (MVA) Bagi Lampu Jalan	2-22
Jadual 2.15	Unjuran Penduduk Setara (Population Equivalent) Pengurusan Rawatan Sisa Kumbahan Mengikut Daerah Negeri Pahang Bagi Domestik	2-23
Jadual 2.16	Unjuran Penduduk Setara (Population Equivalent) Pengurusan Rawatan Sisa Kumbahan Mengikut Daerah Negeri Pahang Bagi Perdagangan	2-23
Jadual 2.17	Unjuran Keperluan Pengurusan Sisa Pepejal Mengikut Daerah Negeri Pahang (Tan/ Hari) Bagi Domestik	2-23
Jadual 2.18	Unjuran Keperluan Pengurusan Sisa Pepejal Mengikut Daerah Negeri Pahang (Tan/ Hari) Bagi Perdagangan	2-24
Jadual 2.19	Unjuran Keperluan Telekomunikasi – Talian Tetap Mengikut Daerah Negeri Pahang Bagi Domestik	2-24
Jadual 2.20	Unjuran Keperluan Telekomunikasi – Talian Tetap Mengikut Daerah Negeri Pahang Bagi Perdagangan	2-24
Jadual 2.21	Unjuran Keperluan Bekalan Gas Mengikut Daerah Negeri Pahang (MMBtu) Bagi Domestik	2-25
Jadual 2.22	Unjuran Keperluan Bekalan Gas Mengikut Daerah Negeri Pahang (MMBtu) Bagi Perdagangan	2-25
Jadual 2.23	Unjuran Isipadu Lalu Lintas Tahun 2015 Sehingga Tahun 2050 (Jumlah Kenderaan)	2-26

SENARAI JADUAL

BAB 3	ASAS PEMBENTUKAN RSN PAHANG 2050	M/S
Jadual 3.1	Daerah dan Hubungan Bandar Bersempadan	3-11
Jadual 3.2	Sasaran Pendapatan Per Kapita Negeri Pahang Tahun 2020 Hingga 2050	3-15
Jadual 3.3	Taburan Peratusan Isi Rumah Mengikut Kelas Pendapatan, Negeri Pahang, 2014	3-17
Jadual 3.4	Keluasan Komponen Guna Tanah Negeri Pahang 2015	3-19
Jadual 3.5	Keluasan Kawasan Kesediaan Tanah Negeri Pahang	3-19
Jadual 3.6	Potensi Petempatan dan Fokus Utama	3-22
Jadual 3.7	Jumlah Pusat Perkhidmatan Jalur Lebar	3-24
Jadual 3.8	Senarai Cadangan Projek Kumbahan di Negeri Pahang	3-25
Jadual 3.9	Projek Tebatan Banjir yang Telah Dilaksanakan di Negeri Pahang	3-25
Jadual 3.10	Senarai Projek Bagi Menangani Hakisan Pantai di Pahang	3-26
Jadual 3.11	Senarai Tapak Pelupusan Sisa Pepejal Negeri Pahang	3-26
Jadual 3.12	Taburan dan Bilangan Produk Pelancongan Mengikut Daerah dan Kategori Pelancongan	3-27
Jadual 3.13	Tempat – tempat Tarikan Kategori Zon Pelancongan Semulajadi 2016	3-28
Jadual 3.14	Pembangunan Industri Berasaskan Sumber Mengikut Daerah	3-30
Jadual 3.15	Taburan dan Jenis IKS Mengikut Daerah Di Negeri Pahang	3-31
Jadual 3.16	Tahap KSAS Negeri Pahang	3-35
Jadual 3.17	Perbandingan Keluasan HSK Tahun 2010-2015	3-36
Jadual 3.18	Senarai KSAS Warisan Geologi Negeri Pahang, 2016	3-36
BAB 4	PELAN PEMBANGUNAN SPATIAL	M/S
Jadual 4.1	Senarai Cadangan Daerah Kuantan	4-12
Jadual 4.2	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-15
Jadual 4.3	Senarai Cadangan Daerah Jerantut	4-17
Jadual 4.4	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-19
Jadual 4.5	Senarai Cadangan Daerah Bera	4-21
Jadual 4.6	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-22
Jadual 4.7	Senarai Cadangan Daerah Pekan	4-24
Jadual 4.8	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-27
Jadual 4.9	Senarai Cadangan Daerah Maran	4-29
Jadual 4.10	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-31
Jadual 4.11	Senarai Cadangan Daerah Cameron Highlands	4-33
Jadual 4.12	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-35
Jadual 4.13	Senarai Cadangan Daerah Lipis	4-37
Jadual 4.14	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-41
Jadual 4.15	Senarai Cadangan Daerah Rompin	4-43
Jadual 4.16	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-46
Jadual 4.17	Senarai Cadangan Daerah Temerloh	4-48
Jadual 4.18	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-51
Jadual 4.19	Senarai Cadangan Daerah Raub	4-53
Jadual 4.20	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-55

BAB 4	PELAN PEMBANGUNAN SPATIAL	M/S
Jadual 4.21	Senarai Cadangan Daerah Bentong	4-57
Jadual 4.22	Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan	4-60
BAB 6	TERAS SPATIAL SEIMBANG	M/S
Jadual 6.1	Kaedah Pembaharuan Bandar dan Cadangan Kawasan	6-6
Jadual 6.2	Cadangan Hierarki Bandar dan Fungsi Petempatan	6-10
Jadual 6.3	Senarai Tanah Tapak Sistem dan Perkhidmatan Pembetulan (Tapak Baru) Di Negeri Pahang	6-22
Jadual 6.4	Bidang Fokus dan Langkah Peningkatan Perkhidmatan Pengurusan Sisa Pepejal Di Negeri Pahang	6-23
Jadual 6.5	Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan Mengikut Fasa Pelaksanaan	6-33
BAB 7	TERAS EKONOMI BERDAYA MAJU	M/S
Jadual 7.1	Aktiviti Pertanian, Penternakan dan Perikanan Mengikut Daerah	7-9
Jadual 7.2	Cadangan Industri Kluster Mengikut Daerah di Negeri Pahang	7-24
Jadual 7.3	Piawaian Kawasan Perindustrian	7-30
Jadual 7.4	Taburan dan Bilangan Produk Pelancongan Mengikut Daerah dan Kategori Pelancongan	7-47
Jadual 7.5	Pecahan Acara Pelancongan Mengikut Daerah	7-65
Jadual 7.6	Lokasi Homestay di Negeri Pahang, 2015	7-77
BAB 8	TERAS KESEJAHTERAAN SOSIAL	M/S
Jadual 8.1	Keperluan Penyediaan Taman Rekreasi 2050	8-14
BAB 9	TERAS KELESTARIAN ALAM SEKITAR	M/S
Jadual 9.1	Pengurusan Tahap KSAS di Negeri Pahang	9-2
Jadual 9.2	Senarai KSAS Warisan Geologi Negeri Pahang, 2016	9-7
BAB 10	CADANGAN PROJEK IMPAK TINGGI	M/S
Jadual 10.1	Senarai Cadangan Berimpak Tinggi	10-2
BAB 11	PENGURUSAN, PELAKSANAAN DAN PEMANTAUAN RSN PAHANG 2050	M/S
Jadual 11.1	Mekanisme Pelaksanaan RSN Pahang 2050	11-4
Jadual 11.2	Langkah Pelaksanaan RSN Pahang 2050	11-5
Jadual 11.3	Senarai Fasa, Agensi Pelaksana dan Indikator Pelaksanaan Teras 1	11-17
Jadual 11.4	Senarai Fasa, Agensi Pelaksana dan Indikator Pelaksanaan Teras 2	11-34
Jadual 11.5	Senarai Fasa, Agensi Pelaksana dan Indikator Pelaksanaan Teras 3	11-57
Jadual 11.6	Senarai Fasa, Agensi Pelaksana dan Indikator Pelaksanaan Teras 4	11-69

	LAMPIRAN	M/S
Jadual L.1	Rizab Talian Penghantaran dan Tapak Pencawang TNB	L-1
Jadual L.2	Taburan dan Bilangan Produk Pelancongan Mengikut Daerah dan Kategori Pelancongan	L-4
Jadual L.3	Tempat-tempat Tarikan Kategori Pergunungan, 2016	L-4
Jadual L.4	Tempat-tempat Tarikan Kategori Perhutanan, 2016	L-4
Jadual L.5	Tempat-tempat Tarikan Kategori Pantai, 2016	L-6
Jadual L.6	Tempat-tempat Tarikan Kategori Rekreasi, 2016	L-6
Jadual L.7	Tempat-tempat Tarikan Kategori Budaya, 2016	L-7
Jadual L.8	Tempat-tempat Tarikan Kategori Sejarah, 2016	L-7
Jadual L.9	Tempat-tempat Tarikan Kategori Agro, 2016	L-8
Jadual L.10	Tempat-tempat Tarikan Kategori Kesihatan, 2016	L-9
Jadual L.11	Senarai Menu Kategori Pelancongan Makanan di Pahang	L-10

SINGKATAN NAMA

ORGANISASI

BKSA	Badan Kawal Selia Air
BOMBA	Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia
BPEN	Bahagian Perancang Ekonomi Negeri
DARA	Pahang Development Authority
DCA	Jabatan Penerbangan Awam
DOA	Jabatan Pertanian Malaysia
DOF	Jabatan Perikanan Malaysia
DVS	Jabatan Perkhidmatan Veterinar
ECER	Wilayah Ekonomi Pantai Timur
FAMA	Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan
FELCRA	Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah
FELDA	Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan (FELDA)
FRIM	Institut Penyelidikan Perhutanan Malaysia
GAS MALAYSIA	Gas Malaysia Berhad
HDC	<i>Halal Industry Development Corporation</i>
IADA	Projek Pembangunan Pertanian Bersepadu
IKM	Institut Kemahiran MARA
ILPK	Institut Latihan Perindustrian Kuantan
IMI	Jabatan Imigresen Malaysia
IPT	Institut Pengajian Tinggi
IPTA	Institut Pengajian Tinggi Awam
IPTS	Institut Pengajian Tinggi Swasta
ISNP	Pusat Satelit Pahang
IWK	Indah Water Konsortium
JAKOA	Jabatan Kemajuan Orang Asli
JAS	Jabatan Alam Sekitar
JENGKA	Jengka Regional Development Tenggara Authority
JKKK	Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung
JKKN	Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negara
JKM	Jabatan Kebajikan Masyarakat
JKN	Jabatan Kesihatan Negeri
JKR	Jabatan Kerja Raya
JLM	Jabatan Laut Malaysia
JLN	Jabatan Landskap Negara
JMG	Jabatan Mineral Dan Geosains
JMM	Jabatan Muzium Malaysia
JPAM	Jabatan Pertahanan Awam Malaysia
JPH	Jabatan Perhutanan Negeri Pahang
JPJ	Jabatan Pengangkutan Jalan
JPK	Jabatan Pembangunan Kemahiran
JPN	Jawatankuasa Perancang Negeri
JPNP	Jabatan Pertanian Negeri Pahang
JPP	Jabatan Perkhidmatan Pembetungan
JPPM	Jabatan Perhubungan Perusahaan Malaysia
JPS	Jabatan Pengairan dan Saliran
JPSPN	Jabatan Pengurusan Sisa Pepejal Negara
JTKSM	Pejabat Tenaga Kerja Semenanjung Malaysia
JWN	Jabatan Warisan Negara
KASTAM	Jabatan Kastam Diraja Malaysia
KeTTHA	Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air
KEMAS	Jabatan Kemajuan Masyarakat
KKLW	Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah

SINGKATAN NAMA

ORGANISASI

KKM	Kementerian Kesihatan Malaysia
KPA	Kuantan Port Authority
KPDNKK	Kementerian Perdagangan dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan
KPKT	Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KPPK	Kementerian Perusahaan Perladangan dan Komoditi
KPWKM	Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat
Kraftangan Malaysia	Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia
KTMB	Keretapi Tanah Melayu Berhad
LHDN	Lembaga Hasil Dalam Negeri
LKIM	Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia
LKPP	Lembaga Kemajuan Perusahaan Pertanian
LLM	Lembaga Lebuhraya Malaysia
LPKTN	Lembaga Pelabuhan Kuantan
LPNM	Lembaga Perindustrian Nanas Malaysia
LPP	Lembaga Pertubuhan Peladang
MAB	Malaysia Airlines Berhad
MACRES	Agensi <i>Remote Sensing</i> Malaysia
MAHB	Malaysia Airports Holding Berhad
MARA	Majlis Amanah Rakyat
MARDI	Institut Penyelidikan Dan Kemajuan Pertanian Malaysia
MAQIS	Jabatan Perkhidmatan Kuarantin dan Pemeriksaan Malaysia
MATRADE	<i>Malaysia External Trade Development Corporation</i>
MDEC	Perbadanan Ekonomi Digital Malaysia
MECD	Kementerian Pembangunan Usahawan dan Koperasi Malaysia
MET	Jabatan Meteorologi Malaysia
MIDA	Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia
MITI	Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri
MIGHT	<i>Malaysian Industry-Government Group for High Technology</i>
MKN	Majlis Keselamatan Negara
MMKN	Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri
MOE	Kementerian Pendidikan Malaysia
MOF	Kementerian Kewangan Malaysia
MOHE	Kementerian Pendidikan Tinggi
MOHRA	Kementerian Sumber Manusia
MOSTI	Kementerian Sains Teknologi dan Inovasi
MOT	Kementerian Pengangkutan Malaysia
MOTAC	Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan Malaysia
MPFN	Majlis Perancang Fizikal Negara
MPOB	Malaysian Palm Oil Board
MRL	Malaysia Rail Link
MSC	<i>Multimedia Super Corridor</i>
MSNP	Majlis Sukan Negeri Pahang
MUIP	Majlis Ugama Islam dan Adat Resam Melayu Pahang
MyIPO	Perbadanan Harta Intelek Malaysia
NADMA	Agensi Pengurusan Bencana Negara
NAHRIM	Institut Penyelidikan Hidraulik Kebangsaan Malaysia
NEKMAT	Persatuan Nelayan Kebangsaan
NGO	<i>Non-Governmental Organisations</i>
NRE	Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar
PAIP	Pengurusan Air Pahang Berhad

SINGKATAN NAMA

ORGANISASI

PASDEC	PASDEC Holdings Berhad
PBN	Pihak Berkuasa Negeri
PBT	Pihak Berkuasa Tempatan
PDRM	Polis Diraja Malaysia
PERHILITAN	Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara
PETRONAS	Petroleum Nasional Berhad
PKBF	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser
PKKM	Pertubuhan Kebajikan Komuniti Malaysia
PKNP	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang
PLANMalaysia	PlanMalaysia (Jabatan Perancangan Bandar dan Desa)
PPSPPA	Perbadanan Pengurusan Sisa Pepejal dan Pembersihan Awam
PSDC	Pusat Pembangunan Kemahiran Pahang
PTD	Pejabat Tanah dan Daerah
PTG	Pejabat Tanah dan Galian
RISDA	Pihak Berkuasa Kemajuan Pekebun Kecil Perusahaan Getah
SKM	Suruhanjaya Koperasi Malaysia
SKMM	Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia
SMIDEC	Perbadanan Pembangunan Industri Kecil dan Sederhana
SPAD	Suruhanjaya Pengangkutan Awam Darat
SPAN	Suruhanjaya Perkhidmatan Air Negara
ST	Suruhanjaya Tenaga
SWCorp	Southern Waste Corporation
TDA	Lembaga Pembangunan Tioman
TEKUN	Tabung Ekonomi Usaha Niaga
TERAJU	Peneraju Bumiputra Corporation
TM	Telekom Malaysia
TNB	Tenaga Nasional Berhad
WWF	<i>World Wildlife Fund</i>

SINGKATAN NAMA

DASAR DAN PERUNDANGAN

RMK11	Rancangan Malaysia ke-11
RFN3	Rancangan Fizikal Negara ke-3
RSN	Rancangan Struktur Negeri
RT	Rancangan Tempatan
RKK	Rancangan Kawasan Khas
DPN2	Dasar Perbandaran Negara ke-2
TN50	Transformasi Nasional 50

ISTILAH TEKNIKAL

AET	Agricultural Experience Tracker
AKTA 172	Akta Perancangan Bandar dan Desa, 1976
ECRL	<i>East Coast Rail Link</i>
EIA	Penilaian Impak Alam Sekitar/ Environmental Impact Assessment
EPP	Program Pemulihan Pertanian
FDI	<i>Foreign Direct Investment</i>
HSK	Hutan Simpan Kekal
ICT	Teknologi Maklumat dan Telekomunikasi
KDNK	Keluaran Dalam Negara/Negeri Kasar
KKP	Kawasan Keutamaan Pembangunan
KPPT	Kadar Pertumbuhan Purata Tahunan
KSAS	Kawasan Sensitif Alam Sekitar
LPT	Lebuhraya Pantai Timur
NRW	<i>Non Revenue Water</i>
RTC	<i>Rural Transformation Centre</i>
SIA	Penilaian Impak Sosial/ Social Impact Assessment
UGB	Sempadan Pertumbuhan Bandar
UTC	<i>Urban Transformation Centre</i>

SINGKATAN NAMA

PANDUAN PENGGUNAAN HALA TUJU STRATEGIK, DASAR

RSC	Merujuk Kepada Hala Tuju Strategik bagi RSN Pahang 2050
I	Perindustrian
G	Guna Tanah
T	Pusat Petempatan dan Trend Pembangunan
L	Pelancongan
U	Infrastruktur dan Utiliti
A	Pengangkutan
P	Pertanian
E	Alam Sekitar dan Sumberjaya Asli
H	Perumahan
K	Kemudahan Masyarakat
R	Rekreasi dan Sukan
M	Perlombongan
S	Asas Ekonomi, Kependudukan dan Wilayah
W	Pemeliharaan Warisan
B	Perdagangan
Nota :	
P	Teras Spatial
M	Teras Maju
L	Teras Lestari
S	Teras Sejahtera
IP	Inisiatif Pelaksanaan
Contoh :	MS : merujuk kepada Dasar Berkaitan Asas Ekonomi dalam Teras Maju

GLOSARI

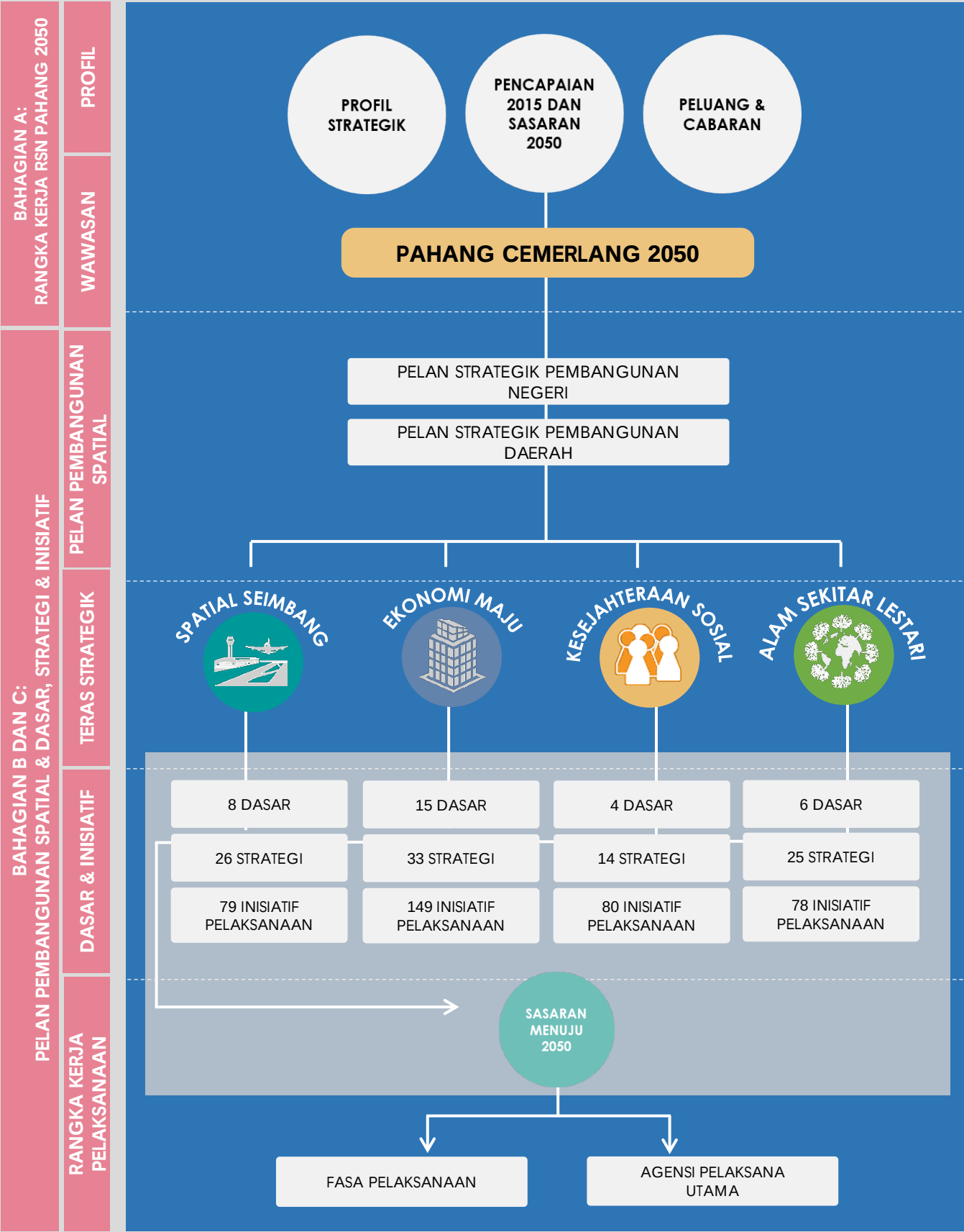
Bandar Utama Primat	Bandaraya utama dalam sesebuah negara atau rantau
Biodiversiti	Variasi pelbagai bentuk kehidupan di muka bumi
B40	Kumpulan isi rumah yang berpendapatan bulanan kurang dari RM3,860
<i>Carbon Credit</i>	Perdagangan karbon di pasaran yang memungkinkan berlakunya rundingan dan pertukaran hak pelepasan karbon bagi mengurangkan masalah pelepasan karbon dari sektor industry
<i>Foreign Direct Investment</i>	Sebuah proses atau cara dalam melakukan pelaburan ke luar negara
Industri Hiliran	Aktiviti industri yang diwujudkan daripada sesebuah industri lain contohnya industri tayar
Industri Hulu	Industri yang membekalkan bahan mentah, barang separuh siap atau barang siap yang akan digunakan dalam aktiviti pengeluaran lain contohnya getah
<i>Mossy Forest</i>	Alam semulajadi yang hanya boleh didapati di kawasan tinggi seperti gunung
M40	Kumpulan isi rumah yang berpendapatan bulanan RM3,860 hingga RM8,319
<i>Non Revenue Water</i>	Kehilangan air semasa pengagihan kepada pengguna dalam perkhidmatan bekalan air
Pekali Gini	Suatu ukuran penyerakan statistik

BAHAGIAN A

Rangka Kerja RSNP 2050

RANGKA KERJA RANCANGAN STRUKTUR NEGERI PAHANG 2050

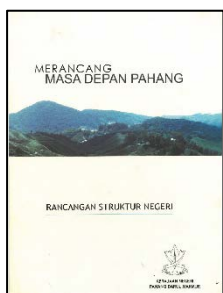

BAB 1.0

PENDAHULUAN

RSN Pahang 2050 merupakan kajian semula kepada RSN Pahang 2020 yang telah diwartakan pada 22 November 2007

**RSN Pahang
2002-2020**

**RSN Pahang 2050
(Kajian Semula)**

1.1 PENGENALAN

Rancangan Struktur Negeri (RSN) Pahang 2050 (RSN Pahang 2050) ini disediakan berdasarkan peruntukan Akta Perancangan Bandar dan Desa 1976 (Akta 172). Ia merupakan kajian semula RSN Pahang 2002-2020 (diwartakan pada 22 November 2007 dalam Warta Negeri Jil.60 No.1281) yang digunakan dalam tempoh tersebut bagi tujuan pembangunan Negeri Pahang.

Dokumen RSN Pahang 2050 dihasilkan berasaskan Seksyen 11, Akta 172 yang menjelaskan pengubahan RSN boleh dilakukan berdasarkan arahan Jawatankuasa Perancang Negeri serta perubahan-perubahan dasar pembangunan dan corak pembangunan negeri.

1.2 DEFINISI RANCANGAN STRUKTUR (RS)

Berdasarkan Subseksyen 8(3), Akta 172, Rancangan Struktur merupakan suatu pernyataan bertulis yang:

1. Menerangkan dasar-dasar dan cadangan strategik peringkat Pihak Berkuasa Negeri berkenaan dengan pemajuan dan penggunaan tanah dalam negeri itu termasuk langkah-langkah memperelok persekitaran hidup, perhubungan dan pengurusan lalu lintas dan memperelok kesejahteraan, sosio ekonomi dan memudahkan pemajuan yang mampan;
2. Menyatakan pertalian antara cadangan-cadangan yang terkandung di dalamnya dengan cadangan-cadangan am bagi pemajuan penggunaan tanah di negeri-negeri berjiran dengannya yang dijangka menyentuh negeri itu; dan
3. Mengandungi perkara-perkara lain yang ditetapkan atau yang ditentukan oleh Jawatankuasa Perancang Negeri (JPN) dan Majlis Perancang Fizikal Negara (MPFN) dalam mana-mana hal.

Akta 172

Subseksyen 11 (1)

“Sesuatu rancangan struktur yang telah mula berkuatkuasa hendaklah tertakluk kepada kajian semula tiap-tiap lima tahun seiring dengan penyediaan rancangan pembangunan lima tahun negeri dan kajian semula itu hendaklah berkaitan dengan seluruh Negeri itu”

Subseksyen 11 (2)

“Walau apapun subseksyen (1), selepas rancangan struktur bagi suatu Negeri telah mula berkuatkuasa, Pengarah Negeri itu, jika diarahkan sedemikian oleh Jawatankuasa, mengemukakan kepadanya, dalam tempoh yang ditentukan dalam arahan itu yang ada pada pemikiran Pengarah Negeri suai manfaat atau sebagaimana yang diarahkan oleh Jawatankuasa, mengikut mana-mana yang berkenaan dan cadangan itu berhubung dengan keseluruhan atau sebahagian Negeri itu”

1.3 KEPERLUAN PENYEDIAAN RSN PAHANG 2050

Penyediaan Kajian Semula RSN Pahang 2050 adalah berasaskan perundangan dalam:

1. Subseksyen 8(1), Akta 172:

- RS perlu disediakan oleh Pengarah Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Negeri apabila menerima arahan daripada JPN atau MPFN.

2. Subseksyen 11(1), Akta 172:

- Pengubahan atau kajian semula kepada sesuatu RS hendaklah dibuat setiap lima tahun seiring dengan penyediaan rancangan pembangunan lima tahun negeri.
- Pengubahan juga boleh dilakukan berdasarkan sebab-sebab berikut:
 - ✓ Arahan daripada JPN.
 - ✓ Terdapat perubahan kepada dasar-dasar sektor berkaitan.
 - ✓ Terdapat perubahan kepada corak pembangunan negeri.

1.4 KAWASAN KAJIAN

Kawasan kajian bagi RSN Pahang 2050 adalah meliputi keseluruhan Negeri Pahang dengan keluasan 35,965 kilometer persegi atau 3,596,585.00 hektar yang mengandungi 11 buah daerah dan 12 Pihak Berkuasa Tempatan (PBT).

Jadual 1.1: Daerah dan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) di Negeri Pahang

Bil.	Daerah	Pihak Berkuasa Tempatan (PBT)	Keluasan (Ha)
1.	Kuantan	Majlis Perbandaran Kuantan	296,046.00
2.	Temerloh	Majlis Perbandaran Temerloh	225,086.00
3.	Bentong	Majlis Perbandaran Bentong	183,119.00
4.	Bera	Majlis Daerah Bera	221,444.00
5.	Cameron Highlands	Majlis Daerah Cameron Highlands	71,227.00
6.	Jerantut	Majlis Daerah Jerantut	756,044.00
7.	Lipis	Majlis Daerah Lipis	519,829.00
8.	Maran	Majlis Daerah Maran	191,666.00
9.	Raub	Majlis Daerah Raub	226,891.00
10.	Rompin	Majlis Daerah Rompin & Lembaga Pembangunan Tioman	524,733.00
11.	Pekan	Majlis Daerah Pekan	380,500.00
JUMLAH KESELURUHAN			3,596,585.00

Foto : Tasik Chini, Pekan

Foto : Taman Negara Pahang, Jerantut

Foto : Pemandangan tanah tinggi dan banjaran dari puncak Gunung Tahan di Taman Negara Kuala Tahan, Jerantut

1.5 KANDUNGAN RSN PAHANG 2050

RSN Pahang 2050 mengandungi tiga bahagian dan enam bab seperti berikut iaitu:

BAB 1

Pendahuluan

- Definisi RS
- Keperluan Kajian
- Kawasan Kajian
- Kandungan RSN Pahang 2050

BAB 2

Pencapaian Semasa dan Sasaran Utama 2050

- Pahang Sehingga 2015
- Pahang Menuju 2050

BAB 3

Asas Pembentukan RSN Pahang 2050

- Negeri Pahang Dalam Kerangka Kerja Perancangan
- Profil dan Isu Strategik Pembangunan Negeri Pahang
- Hala Tuju dan Konsep Pembangunan RSN Pahang 2050

BAB 4

Pelan Strategik Pembangunan Spatial

- Kerangka Pembentukan Pelan Strategik Pembangunan Spatial RSN Pahang 2050
- Pelan Pembangunan Spatial Negeri
- Pelan Pembangunan Spatial Daerah

BAB 5 - BAB 9

Dasar, Strategi dan Inisiatif

- Menerangkan dasar, strategi dan inisiatif pelaksanaan bagi setiap teras pembangunan bagi membentuk hala tuju pembangunan negeri
- Agensi Pelaksana yang terlibat dalam peringkat perancangan, pelaksanaan, penguatkuasaan dan pemantauan

BAB 10

Projek Berimpak Tinggi Pahang 2050

- Projek berpotensi dan memberi impak positif kepada Negeri Pahang

BAB 11

Pengurusan, Pelaksanaan dan Pemantauan

- Menerangkan mekanisma pelaksanaan dan pemantauan RSN Pahang 2050

<http://www.kuantanport.com.my>

<http://www.iktisas.com.my>

Foto (mengikut putaran jam) : Eco-Bridge Lipis CSR, Fraser Hill, Gebeng Industrial Park dan Hicom Automotive Industrial Pekan

BAB 2.0

PENCAPAIAN SEMASA DAN SASARAN UTAMA 2050

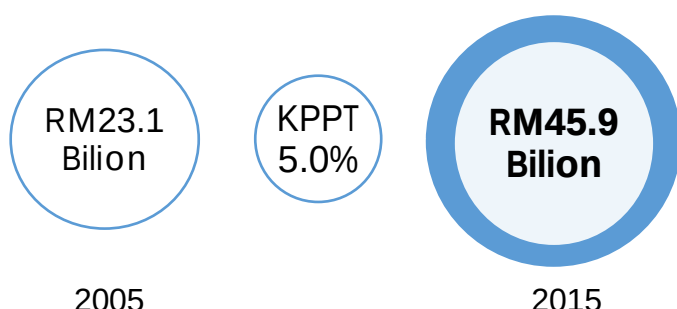
2.1 PENGENALAN

Bahagian ini menerangkan:

- Pencapaian hingga tahun 2015; dan
- Sasaran bagi pembangunan Negeri Pahang dari tahun 2015 hingga tahun 2050.

2.2 PAHANG SEHINGGA 2015

□ PENINGKATAN KDNK NEGERI

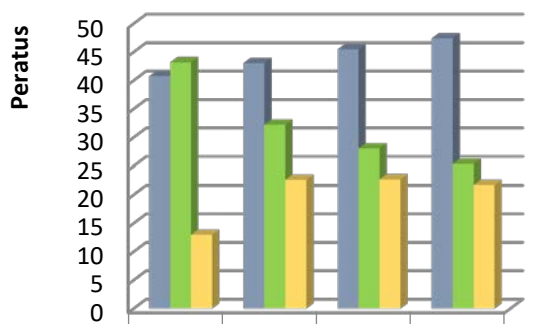

PENINGKATAN KDNK NEGERI PAHANG TERTINGGI DI PANTAI TIMUR

Pencapaian KDNK yang memberangsangkan dengan purata pertumbuhan sederhana 5.0% (tempoh 2010-2015) berbanding Nasional 5.3%, Kelantan (4.8%) dan Terengganu (4.0%).

Peningkatan KDNK kepada RM45,862 juta daripada RM23,061 juta pada tahun 2005.

□ PERUBAHAN STRUKTUR EKONOMI PRIMER KEPADA SEKUNDER

	1990	2000	2010	2015
Perkhidmatan	40.77	43.05	45.48	47.41
Pertanian	43.2	32.23	28.07	25.38
Pembuatan	12.97	22.63	22.71	21.73

Sumber : Jabatan Perangkaan Malaysia, 2016

Sumbangan Sektor (%)

	2010	2015
Perkhidmatan	45%	47%
Pertanian	28%	25%
Pembuatan	23%	22%

PERUBAHAN STRUKTUR EKONOMI PRIMER (SEKTOR PERTANIAN) KEPADA SEKTOR TERTIARI (PERKHIDMATAN)

Sektor perkhidmatan menjadi pemacu utama ekonomi Negeri Pahang dengan peratus sumbangan sebanyak 47.41%. Peratusan sumbangan sektor pertanian mengalami penyusutan ketara daripada 43.2% pada 1990 kepada 25.4% pada tahun 2015. Nilai sumbangan KDNK sektor pertanian adalah RM11.7 bilion (2015).

Jumlah sumbangan sektor perkhidmatan meningkat daripada RM16.3 bilion (2010) kepada RM21.7 bilion (2015) dengan KPPT 5.9%. Sektor utama perkhidmatan adalah pelancongan (penginapan, perdagangan borong dan runcit, makanan dan minuman) – iaitu 33% dari keseluruhan sumbangan sektor KDNK. Sektor pembuatan/ perindustrian menyumbang sebanyak 22% dengan nilai RM9.97 bilion. Industri utama adalah produk kimia, besi, petroleum, gas & petrokimia, jentera & peralatan, dan produk plastik.

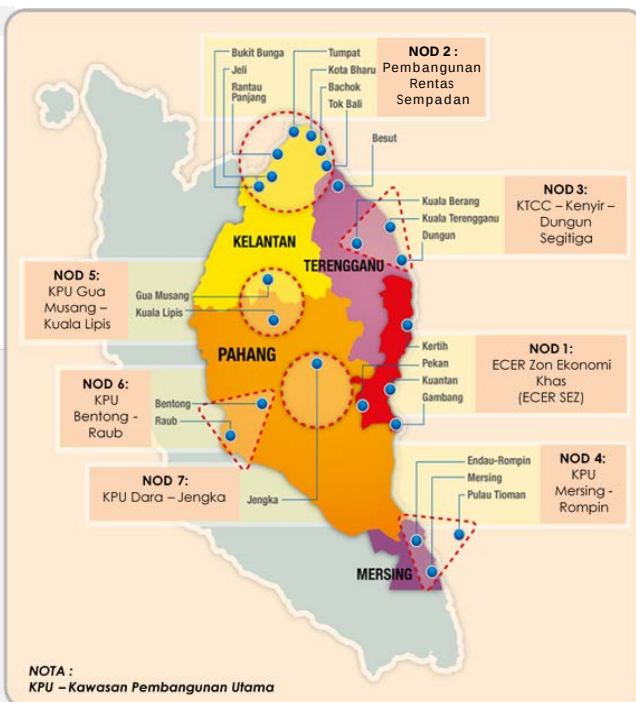
❑ PELAKSANAAN PERANCANGAN PEMBANGUNAN WILAYAH ECER

PELAKSANAAN PERANCANGAN PEMBANGUNAN ECER yang bermula pada 2005 berjaya membawa transformasi ekonomi di Negeri Pahang terutama dalam sektor-sektor industri, pelancongan, infrastruktur dan pertanian. Di antara inisiatif ECER adalah pembangunan industri petroleum dan gas di Gebeng, industri automatif di Pekan, penternakan lembu susu di Muadzam Shah, Ladang Nanas Bersepadu Rompin, *Research and Development* di Universiti Malaysia Pahang, pembangunan Pelabuhan Kuantan, MCKIP dan pembinaan ECRL.

- ✓ Nod 1 : Zon Ekonomi Khas – Kuantan dan Pekan
 - Pembangunan industri pembuatan, minyak/ gas/ petroleum, pelancongan, pertanian dan pembangunan modal insan
 - Industri Gebeng dan MCKIP
 - Automotif di Pekan

- ✓ Nod 4 : Mersing dan Rompin (Destinasi eko-pelancongan – Tioman)
- ✓ Nod 5 : Kuala Lipis – Gua Musang (Pertanian, kluster herba dan eko-pelancongan di Merapoh)
- ✓ Nod 6 : Bentong dan Raub (Aktiviti pertanian dan agropolitan)
- ✓ Nod 7 : Jengka (Aktiviti pertanian dan agropolitan)

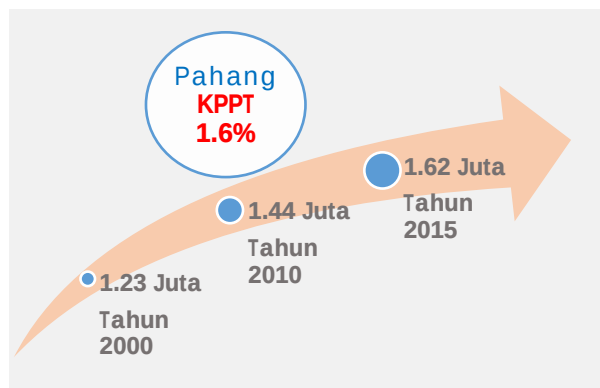

Di antara projek utama ECER : Foto dari kiri Industri Petroleum di Gebeng, Ternakan Lembu di Muadzam Shah, Ladang Nanas di Rompin dan naik taraf Pelabuhan Kuantan

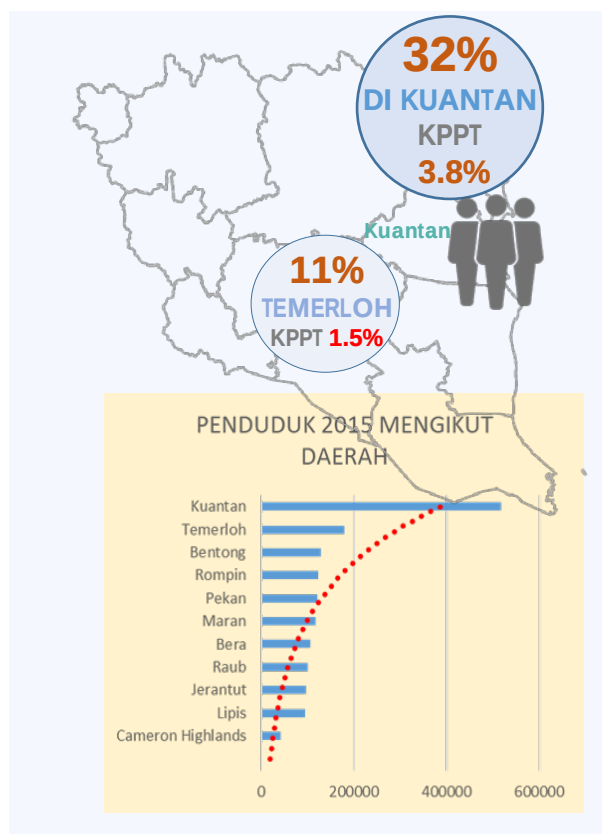
Sumber foto : www.ecerdc.com dan www.md2.com.my

❑ PENDUDUK

KADAR PERTUMBUHAN PENDUDUK NEGERI PAHANG ADALAH SEDERHANA DENGAN KPPT 1.6% (Malaysia 2.2%). Jumlah penduduk adalah seramai 1.62 juta orang pada tahun 2015 berbanding 1.23 juta orang pada tahun 2000.

TABURAN PENDUDUK DAN KPPT DAERAH

Sepanjang tempoh dari tahun 2000 - 2015, KPPT tertinggi direkodkan di **Daerah Kuantan (3.8%)** dengan tumpuan **32%** penduduk negeri. Daerah Kuantan berkembang sebagai konurbasi timur, menjadi pusat utama pekerjaan di bidang industri, perkhidmatan dan perniagaan. Daerah Temerloh (11% dari penduduk negeri) dan Daerah Bentong (8%) adalah tumpuan sederhana dipengaruhi kedudukan berhampiran Lembah Kelang.

Daerah Bera, Raub dan Lipis berkembang sederhana rendah dengan KPPT antara 1% hingga 2%. Sementara KPPT penduduk terendah di bawah 1% dicatat bagi Daerah Maran, Pekan, Jerantut dan Rompin.

STRUKTUR GUNA TENAGA

Jumlah tenaga buruh merekodkan pertambahan daripada 459,100 orang kepada 718,200 orang dengan KPPT yang tinggi iaitu 2.3% - 3.4%. KPPT ini lebih tinggi daripada pertambahan penduduk (1.6%) yang menunjukkan wujudnya migrasi masuk tenaga buruh ke Negeri Pahang. Jumlah penduduk bekerja bertambah sebanyak 250,700 orang pada tahun 2015 kepada 697,500 orang. Kadar penyertaan tenaga buruh telah meningkat dari 60.9% pada tahun 2000 kepada 67.3% pada tahun 2015 di mana ia menunjukkan impak positif penyediaan peluang pekerjaan.

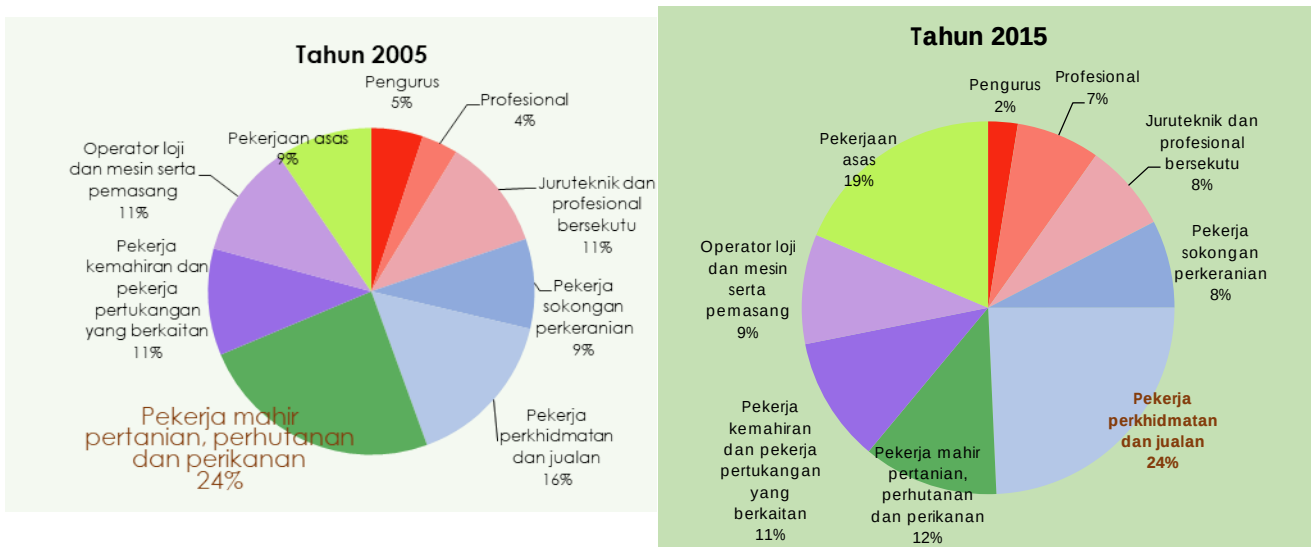
Perangkaan Utama Tenaga Buruh, Negeri Pahang 2000-2015

	2000	2005	2010	2015
Tenaga Buruh (Umur bekerja 14-64 tahun) ('000 orang)	459.1	542.7	608.4	718.2
KPPT (%)	-	3.4	2.3	3.4
Penduduk Bekerja (<i>Employed person</i>) ('000 orang)	446.8	524.7	591.0	697.5
Penganggur ('000 orang)	12.3	18.0	17.5	20.6
Luar Tenaga Buruh ('000 orang)	279.5	367.8	368.63	349.4
% Luar Tenaga Buruh	60.9	67.8	60.6	48.6
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh (%)	62.2	59.6	62.3	67.3
Kadar Pengangguran (%)	2.7	3.3	2.9	2.9

Sumber: www.Statistics.Gov.My /Labour Force Survey Time Series Data,2000-2015

STRUKTUR PEKERJAAN

Struktur pekerjaan utama penduduk telah mengalami perubahan kepada sektor perkhidmatan. Peratus **pekerja mahir di bidang primer (pertanian, perhutanan dan perikanan) menurun 12% sementara pekerja perkhidmatan & jualan dan profesional telah meningkat masing-masing kepada 24% dan 7%.** Walau bagaimanapun, tenaga mahir di bidang profesional terutama berteknologi tinggi masih berkurangan dan perlu dipertingkatkan.

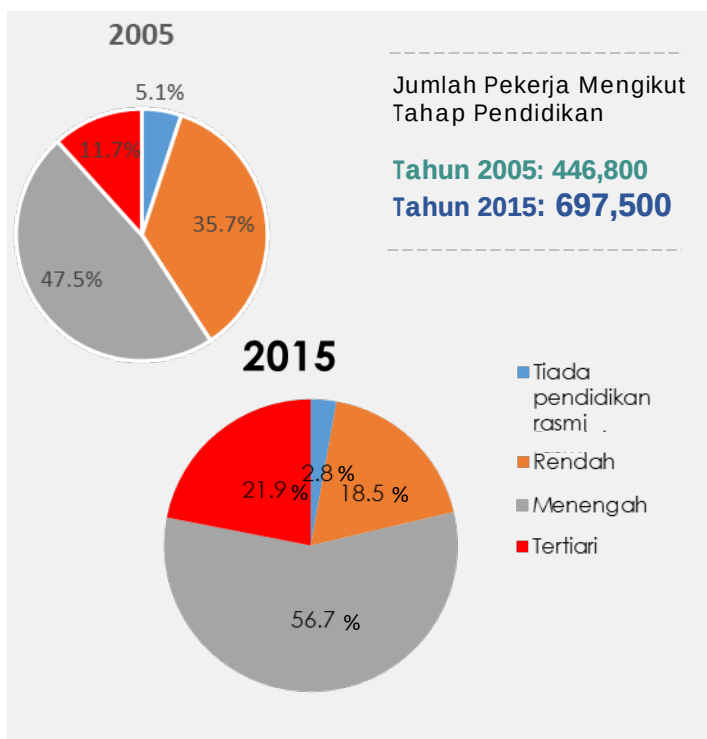

TAHAP PENDIDIKAN PEKERJA

Perubahan utama tahap pendidikan pekerja adalah **pertambahan pendidikan menengah kepada 56.7% berbanding 47.5% pada tahun 2005.** Pendidikan rendah **berkurangan ketara daripada 35.7% kepada 18.5%.**

Pendidikan tertiar meningkat kepada 21.9%, manakala wujud penurunan tahap tiada pendidikan rasmi daripada 5.1% kepada 2.8%.

Pendidikan tertiar boleh terus ditambah baik dengan penawaran lebih banyak kolej dan universiti terutama dalam bidang-bidang sains, teknologi, IT dan *e-knowledge* serta R&D.

❑ KADAR KEMISKINAN DAN PENDAPATAN PENDUDUK

KADAR KEMISKINAN NEGERI PAHANG MENGALAMI PENURUNAN DARIPADA 1.3% PADA TAHUN 2012 KEPADA 0.7% PADA TAHUN 2014.

Kadar kemiskinan luar bandar menurun sedikit daripada 1.4% pada tahun 2012 kepada 1.2% pada 2014. Peratus miskin tegar adalah setara Malaysia iaitu 0.2%.

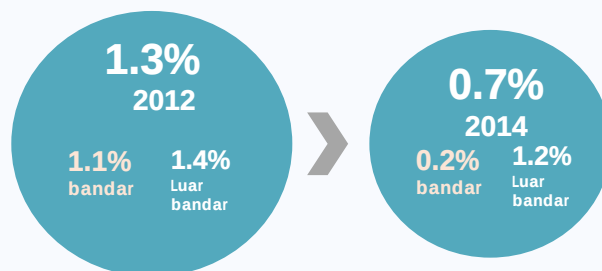
< RM580

MISKIN TEGAR

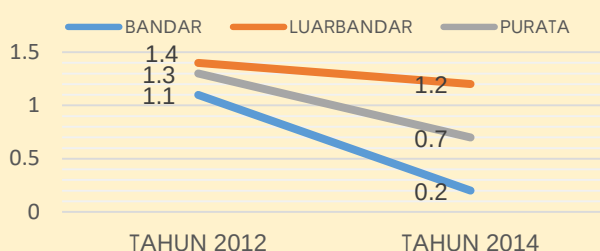
Tahun 2014 Pahang

0.2%

PERUBAHAN KADAR KEMISKINAN (%)

Peratus Kadar Kemiskinan, Bandar dan Luar Bandar

PENDAPATAN ISI RUMAH PAHANG TELAH MENINGKAT TETAPI LEBIH RENDAH DARIPADA KADAR PENDAPATAN ISI RUMAH NEGARA KESELURUHAN

Pendapatan menengah Negeri Pahang telah meningkat sebanyak RM1,500 kepada RM3,979 bagi tempoh antara tahun 2009 hingga 2016. Walau bagaimanapun, angka tersebut lebih rendah berbanding Malaysia (RM5,228).

(sumber : www.dosm.gov.my)

Jumlah isi rumah Negeri Pahang yang berpendapatan sama nilai dengan purata pendapatan B40 negara adalah lebih tinggi daripada peratus Malaysia. Peratusan isi rumah Negeri Pahang di bawah garis pendapatan B40 Nasional iaitu RM2,629 adalah 54% (berjumlah 187.7 ribu orang) berbanding jumlah peratusan piawaian Malaysia 40%.

PENDAPATAN MENENGAH

PAHANG

Tahun 2009 : RM 2,479

Tahun 2016 : RM 3,979

MALAYSIA

Tahun 2009 : RM 4,025

Tahun 2016 : RM 5,228

PERATUS ISI RUMAH B40

B40 Malaysia - 40%

RM2,629.00

Jumlah pendapatan B40 Malaysia tahun 2014

B40 Pahang - 54%

□ GUNA TANAH

Guna tanah tepu bina (perumahan, perindustrian, kemudahan sosial dan awam, infrastruktur dan lain-lain pembangunan) bertambah sebanyak 82,714.04 hektar dalam tempoh antara 2002 sehingga 2015.

Guna tanah pertanian bertambah sebanyak 562,749.42 hektar. Dijangkakan penyusutan guna tanah lain (hutan, pantai dan badan air) sebanyak 645,463.46 adalah hasil penukaran kepada guna tanah pertanian dan tepu bina tersebut.

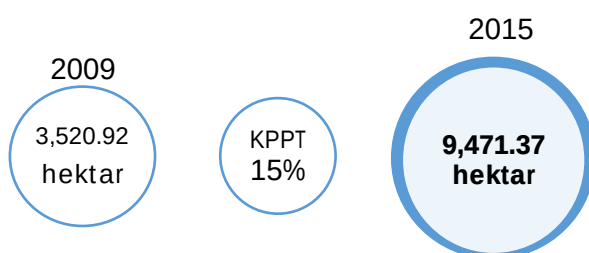
Perubahan Guna Tanah Negeri Pahang 2002 dan 2015

KOMPONEN GUNA TANAH	2002 (hek)	2015 (hek)	PERUBAHAN (hek)
Tepu bina	27,926.50 (0.78%)	110,640.54 (3.08%)	82,714.04
Pertanian	791,571.20 (22.01%)	1,354,320.62 (37.66%)	562,749.42
Lain-lain (Hutan, Pantai, Badan Air)	2,777,087.30 (77.21%)	2,131,623.84 (59.26%)	-645,463.46
JUMLAH KESELURUHAN	3,596,585.00	3,596,585.00	

Sumber : 1. Guna tanah 2002 - Ubahsua Laporan Pemeriksaan RSNP 2002-2020
2. Guna tanah 2015 - Iplan, PLANMalaysia (JPBD Semenanjung), 2016

□ PERINDUSTRIAN

Keluasan kawasan industri dirancang adalah 9,471.37 hektar **dengan 5,869 hektar (62%) tertumpu di Kuantan dan 22% di Pekan**. Sebanyak 77% telah dimajukan (dijual) di mana kawasan terbesar tidak dimajukan adalah Kawasan Perindustrian Minyak, Gas dan Logistik Tanjung Agas di Pekan (1,710 hektar). Sektor utama adalah industri produk kimia, produk besi, produk petroleum, gas & petrokimia, jentera & peralatan, produk plastik, pertanian, dan lain-lain. Jumlah pelaburan 2015 adalah RM4.4 bilion dengan tumpuan produk logam.

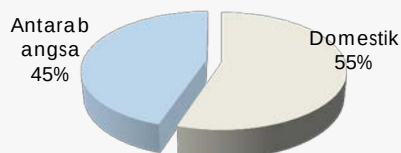

9,472 hektar guna tanah INDUSTRI
Termasuk 2,159 hektar komited
62% Kuantan 22% Pekan

➤ 48 buah IKS

Tumpuan di Kuantan (13), Maran (7), Rompin (5), Pekan, Temerloh dan Cameron Highlands (4)
➤ Jenis utama - Makanan dan Minuman

Peratus Pelaburan Domestik dan Antarabangsa

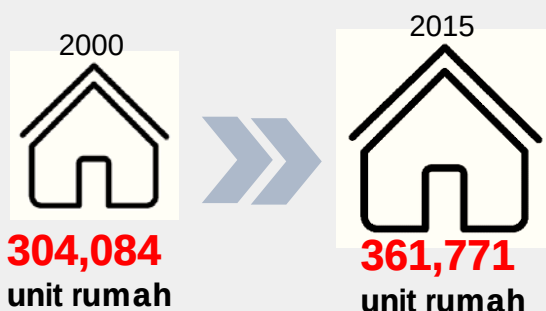

Tahun 2015

• 41% Produk Logam Pelaburan
• 21% Petroleum
RM4.4 Bilion • 20% Produk Logam Direka

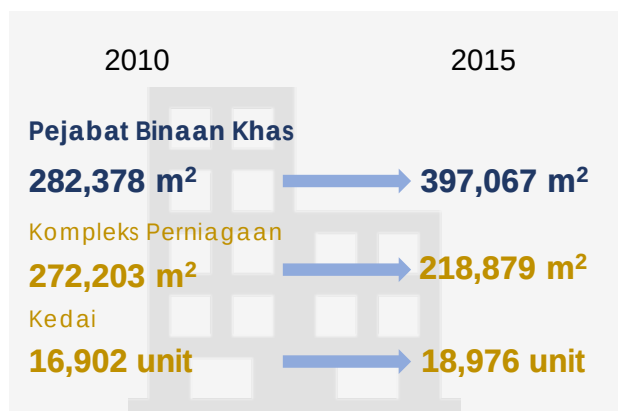
□ PERUMAHAN

Stok perumahan mengalami pertambahan sebanyak 57,687 unit kepada 361,771 unit berbanding 304,084 unit tahun 2000. Daerah Kuantan mencatatkan peningkatan unit rumah tertinggi iaitu sebanyak 57,761 unit diikuti Daerah Bentong (15,465 unit) rumah dan Daerah Temerloh (14,098 unit).

❑ PERNIAGAAN

Ruang lantai perniagaan jenis pejabat binaan khas meningkat paling tinggi iaitu sebanyak 71% kepada 397,067 meter persegi pada tahun 2015. Peningkatan ruang lantai kompleks perniagaan adalah 20% dan pertambahan unit kedai adalah 12%. Perkembangan sektor perniagaan adalah baik dan menyumbang sebahagian besar kepada perkembangan sektor tertiar.

❑ KEMUDAHAN MASYARAKAT

Keseluruhannya terdapat peningkatan kemudahan masyarakat yang ketara terutama bilangan IPTA yang bertambah daripada 12 buah kepada 21 buah.

Di antara universiti utama yang telah dibina di Pahang adalah Universiti Malaysia Pahang, Universiti Islam Antarabangsa Malaysia, DRB-Hicom University of Automotive Malaysia dan Universiti Tenaga Nasional.

Dalam perkembangan terkini, kemudahan masyarakat, 21 buah mini RTC dan 1 buah UTC telah dibina. Kedua-dua kemudahan ini merupakan pelengkap kepada Program Transformasi Komuniti (CTP) dalam *National Blue Ocean Strategy* bertujuan memastikan segala perkhidmatan, inisiatif dan program Kerajaan dapat memberi manfaat secara maksimum.

	2000	2015
PUSAT PENGAJIAN TINGGI	12 buah IPTA	21 buah IPTA dan 2 Universiti Swasta
SEKOLAH MENENGAH	135 buah	196 buah
SEKOLAH RENDAH	502 buah	540 buah
BALAI POLIS	68 buah	77 buah
BALAI BOMBA		25 buah
MINI RTC		21 buah
UTC		1 buah

Foto: DRB-Hicom University, Pekan

Foto : Universiti Islam Antarabangsa Malaysia, Kuantan

Foto: Universiti Malaysia Pahang, Pekan

❑ PERHUTANAN DAN ALAM SEKITAR

Pada tahun 2002 jumlah keluasan hutan simpan kekal (HSK) adalah 1.53 juta hektar. Jumlah keluasan tahun 2015 dicatatkan meningkat kepada 1.56 juta hektar (43% daripada keluasan Negeri Pahang).

Sumber : Laporan Tahunan Jabatan Perhutanan Negeri Pahang, 2016

Negeri Pahang dilitupi **57%** hutan (2.07 Juta Hek.)

- **43% Hutan Simpan Kekal**
- 11% Taman Negara dan Rezab Hidupan Liar
- 2.7% Tanah Kerajaan Berhutan

Jenis **HSK utama**

- Hutan Darat
- Hutan Paya Gambut
- Hutan Paya Laut
- Ladang Hutan

Kawasan litupan hutan bagi Negeri Pahang adalah juga Kawasan *Central Forest Spine* (CFS) yang merupakan kawasan litupan kompleks-kompleks hutan negeri. Selain daripada pengekalan ekologi, kompleks hutan ini juga menjadi kawasan hubungan dan kawasan rayauan hidupan liar.

Negeri Pahang terlibat dengan **4 kompleks hutan** iaitu:-

1. Banjaran Titiwangsa – Banjaran Bintang – Banjaran Nakawan
2. Taman Negara – Banjaran Timur
3. Tanah Lembap Pahang Tenggara, Tasik Chini dan Tasek Bera
4. Taman Negara Endau-Rompin – Rezab Hidupan Liar Kluang

Kawasan-kawasan hutan yang terpisah adalah dihubungkan melalui **6 PL (hubungan utama)** dan **3 SL (hubungan sekunder)**.

CFS 1

PL1. HS Tanum - HS Sg. Yu
PL6. Ulu Jelai – Ulu Moi

SL2. Rezab Hidupan Liar Krau – HS Krau, HS Som-HS Yong

CFS 2

PL2 HS Lesong-HS Resak
PL4 HS Marong – HS Bukit Ibam – HS Lesong
PL5 HS Ibam – HS Kedondong, HS Pekan –HS Nenasi
PL6 RAMSAR Bera – HS Chini

SL 1 HS Lepar – HS Berkelah
SL 2 HS Chini – HS Lepar

KAWASAN KSAS UTAMA NEGERI PAHANG

Negeri Pahang kaya dengan sumber jaya alam semula jadi dengan lebih 50 tapak KSAS. Sekurang-kurangnya 15 buah termasuk dalam kategori berkepentingan sejagat dan nasional.

1. Taman Negara Pahang (disenaraikan sebagai cadangan tentatif Tapak Warisan Dunia)
2. Tasik Chini (Tapak Biosfera Negara)
3. Tasek Bera (Tapak Ramsar Dunia)
4. Kepulauan Tioman (Taman Laut)
5. Tanah-tanah Tinggi peranginan Cameron Highlands dan Genting Highlands
6. Tanah Tinggi Bukit Fraser (Kawasan pemeliharaan burung/ hidupan liar)
7. Rezab Hidupan Liar Krau
8. Sungai Lembing (Tapak Bekas Lombong Terdalam)
9. Janda Baik (Kawasan pelancongan kesihatan)
10. Empangan Hidro Sungai Sempam (Empangan Tertua di Malaysia)
11. Taman Negara Endau-Rompin
12. Hutan Wetland Rompin - Nenasi - Pahang Tenggara (*Blackwater Runchang*)
13. Kawasan IADA Rompin dan Pekan
14. Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh
15. Banjaran Titiwangsa Tengah (MY09)

39 Tapak warisan geologi (**4** dikenal pasti berfitor unik)

3 Hutan tanah lembap

5 Tapak pendaratan penyu

8 Tapak berkepentingan burung

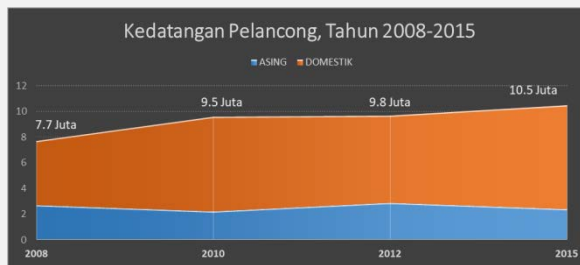
❑ PELANCONGAN

JUMLAH KETIBAAN PELANCONG KE NEGERI PAHANG ADALAH 10.5 JUTA (2015) MENINGKAT DARI 5.3 JUTA PADA TAHUN 2002. Kedatangan **pelancong asing adalah statik** dan tidak meningkat semenjak tahun 2008 dengan jumlah 2.7 juta (2008) dan 2.4 juta (2015) dengan peratusan yang semakin menurun daripada 35% kepada 23% pada tahun 2015. Kedatangan pelancong tempatan pula mencatatkan lonjakan ketara daripada 2.0 juta kepada 8.1 juta orang pada tahun 2015.

Jumlah bilik penginapan bertambah kepada 36,196 bilik dengan KPPT yang tinggi iaitu 6% seiring dengan kadar pertumbuhan kedatangan pelancong.

Bilangan produk tarikan pelancongan telah bertambah daripada 54 tempat tarikan pada tahun 2002 kepada 145 tempat tarikan pada tahun 2015 di mana 114 produk pelancongan domestik dan 31 produk pelancongan bertaraf antarabangsa.

KETIBAAN PELANCONG

76.69%
Domestik

23.31%
Asing

JUMLAH
PELANCONG

**5.3
JUTA
PELANCONG**

KPPT
5%

**10.5
JUTA
PELANCONG**

Tahun 2002

Tahun 2015

BILANGAN
BILIK
PENGINAPAN

**17,141
BILIK**

KPPT
6%

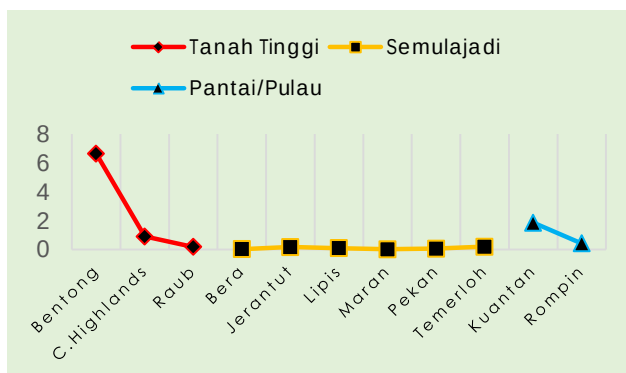
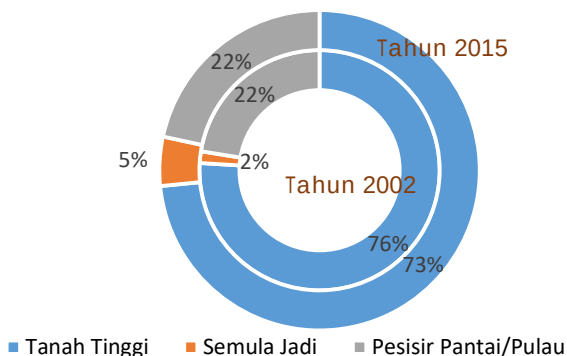
**36,196
BILIK**

BILANGAN
PRODUK
TARIKAN
PELANCONGAN

Kawasan tanah tinggi menjadi tumpuan utama dengan jumlah kedatangan pelancong melebihi 70%. Walau bagaimanapun, peratusan tersebut tidak banyak berubah dari tahun 2002 hingga 2015. Namun begitu, zon semula jadi mengalami sedikit peningkatan kedatangan pelancong dari 2% - 5% (2002 – 2015).

Kedatangan Pelancong Mengikut Zon (%)

2.3 PAHANG MENUJU 2050

2.3.1 SASARAN UTAMA

Sasaran utama Negeri Pahang menjelang tahun 2050 ditentukan berdasarkan perbandingan pencapaian semasa dan wawasan menuju tempoh tersebut. Ia berasaskan teras perancangan yang dirangka dan dipecahkan mengikut sektor-sektor yang berkaitan. Sasaran yang ditetapkan di dalam RSNP2050 menggambarkan hala tuju pembangunan negeri yang diperincikan melalui dasar, strategi dan inisiatif pelaksanaan. Ia merupakan kaedah untuk melihat pencapaian kemajuan dan perlu dinilai dalam jangka masa yang berkala. Sasaran ini boleh diubah suai kerana penetapannya adalah lebih tinggi sebagai satu kaedah untuk meningkatkan usaha pencapaian dan pelaksanaan inisiatif yang dirancang.

SASARAN PEMBANGUNAN EKONOMI

SASARAN PENCAPAIAN PRESTASI EKONOMI

**Sasaran Sektor Utama
Pembangunan Negeri
Pahang**

**Pertanian Makanan
Negara, Eko-Pelancongan
dan Warisan, Sektor
Pembuatan, Minyak, Gas
dan Petroleum**

0.358

Pekali Gini*
Pada Tahun
2030

0.280

Pekali Gini
Pada Tahun
2050

Pekali Gini
Semasa
Malaysia 2014
adalah 0.401

5X

Sasaran JUMLAH PENDAPATAN
isi rumah kelompok **B40**
meningkat melebihi 5 kali ganda
pada tahun 2050
Tahun 2014 - RM2,629.00

Melebihi
RM78,067
Pendapatan Perkapita

***Pekali Gini (Gini Coefficient)**

Jurang pendapatan masyarakat dalam kategori pendapatan 20% tertinggi (T20), 40% pertengahan (M40), dan terendah 40% (B40) akan dikurangkan. (0 bererti tiada jurang pendapatan dan 1 bererti wujudnya jurang pendapatan mutlak).

2015

2020

2030

2040

2050

SASARAN JUMLAH PENDUDUK

Penduduk
(Juta)

1.623

1.760

2.044

2.288

2.571

SASARAN GUNA TENAGA

Tenaga Kerja
(Juta)

0.727

0.791

0.945

1.100

1.272

2015

2020

2030

2040

2050

SASARAN PENCAPAIAN KDNK

KDNK
(RM Juta)

45,863

56,148

89,007

137,413

200,742

SEKTOR
SUMBANGAN
2050

PERKHIDMATAN

65%

PEMBUATAN

14%

PERTANIAN

12%

LAIN-LAIN
(PERLOMBONGAN
DAN PEMBINAAN)
9%

KDNK
Perkapita
(RM)

SASARAN PENCAPAIAN KDNK PERKAPITA

28,258

31,893

43,535

60,069

78,067

Keperluan
Perumahan
(unit)

SASARAN PENCAPAIAN PRESTASI PEMBANGUNAN PERUMAHAN

361,771

382,799

445,031

498,163

559,003

Pelancong
(Juta)

SASARAN KEDATANGAN PELANCONG

10.53

11.63

16.18

25.69

40.80

Keluasan
Kawasan
Industri
(Ha.)

SASARAN PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN

7,312.24

7,593.08

8,823.55

11,049.93

13,838.08

SASARAN GUNA TENAGA SEKTOR PERINDUSTRIAN

Guna
Tenaga

73,300

83,105

99,327

115,624

146,618

LAIN-LAIN SASARAN UTAMA

PELANCONGAN

50% SASARAN PRODUK
Bertaraf Antarabangsa

(Berbanding peratusan semasa 21% daripada 145 tempat tarikan)

SASARAN INFRASTRUKTUR UTAMA

100% LIPUTAN Di Petempatan Utama

PEMBENTUNGAN
BERPUSAT (SERANTAU)

(SEMASA : KUANTAN
DAN TEMERLOH)

LIPUTAN
BEKALAN AIR
BERTERUSAN

2015 99% → 2050 100%

NRW
BEKALAN
AIR

2015 48.70% → 2050 <20%

LIPUTAN
JALUR
LEBAR

2015 75.5% → 2050 100%

SASARAN KEMUDAHAN PENDIDIKAN TINGGI/TERTIARI 2050

1 DAERAH
Minimum 1 IPT
BERPRESTIJ
(UNIVERSITI AWAM DAN
UNIVERSITI SWASTA)

**MENAMPUNG TENAGA
KERJA BERDASARKAN
KEPERLUAN INDUSTRI**

TAHUN 2016

2 Daerah Kuantan

1 Daerah Maran
(Jengka)

1 Daerah Rompin
(Muadzam Shah)

1 Daerah Pekan

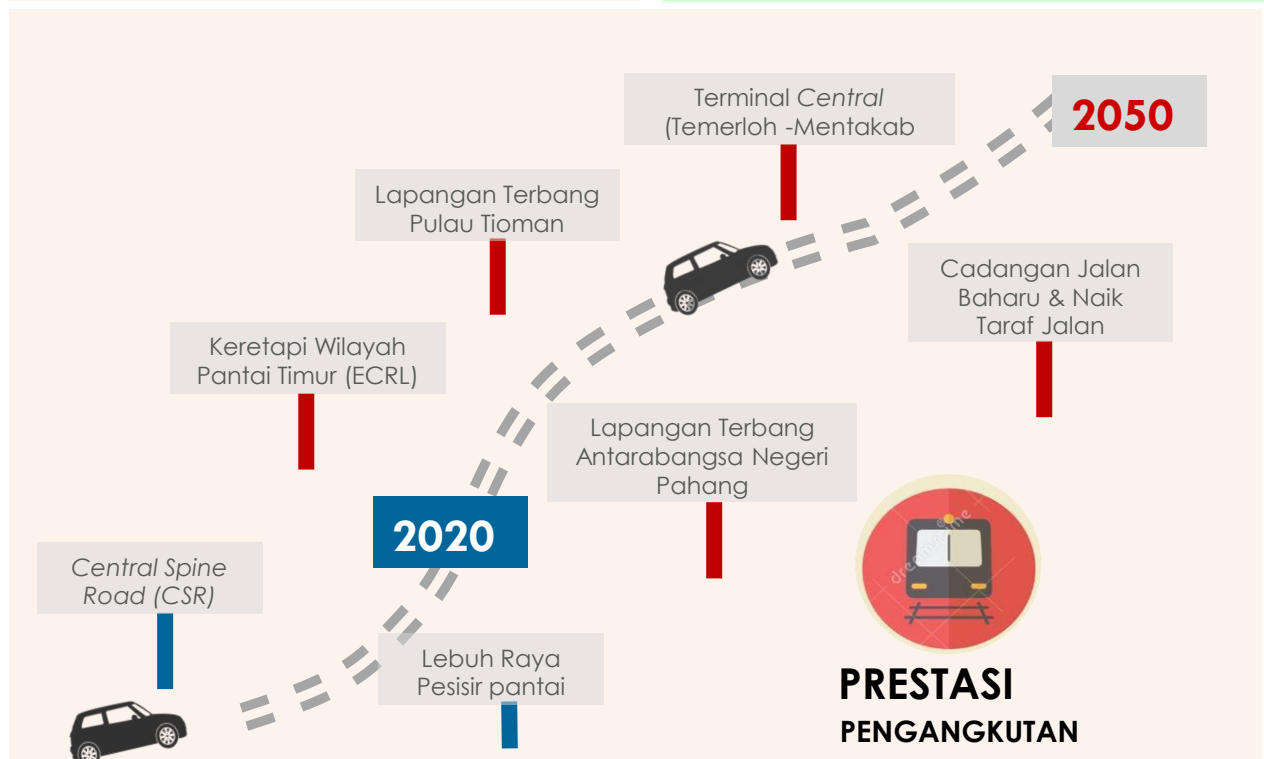

100%

Pewartaan
Kawasan
Tadahan Air dan
Riparian

**SASARAN PENGEKALAN
KAWASAN HUTAN**
Menjelang Tahun 2050
(termasuk HSK dan Hutan
Taman Hidupan Liar)

Melebihi
50%

2.3.2 UNJURAN

Bahagian ini memaparkan unjuran tahun 2015 sehingga tahun perancangan 2050.

1. Unjuran Penduduk

Unjuran jumlah penduduk adalah berdasarkan kepada senario unjuran pertumbuhan sederhana rendah (berasaskan kadar pertumbuhan 1.46%). Jumlah penduduk Negeri Pahang dianggarkan mencecah 2,571,412 pada tahun 2050. Daerah Kuantan, Temerloh dan Bentong dijangka akan mengalami pertumbuhan penduduk yang lebih pesat, sementara Daerah Maran dijangka mengalami pertumbuhan penduduk lebih positif seiring dengan pelaksanaan pembangunan pusat pertumbuhan baharu, pertanian dan IKS. Daerah-daerah lain seperti Kuala Lipis, Raub, Cameron Highlands dan Bera akan mengalami pertumbuhan sederhana.

Jadual 2.1 : Unjuran Penduduk Mengikut Daerah, Negeri Pahang, Tahun 2015-2050

Daerah	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Kuantan	517200	590,621	665,315	744,198	836,567	892,164	951,456	1,060,972
Temerloh	178700	191,900	204,634	215,889	220,900	226,433	229,031	241,348
Maran	117600	118,900	119,994	120,914	121,686	124,765	126,732	129,145
Bentong	128000	138,978	149,978	163,500	172,491	182,300	187,612	201,351
Raub	99900	105,490	112,493	119,500	121,200	126,939	129,732	136,317
Jerantut	96500	102,400	108,700	115,600	119,800	124,632	127,654	134,613
Lipis	94800	102,338	109,075	115,900	117,430	118,254	123,421	129,854
Bera	105600	112,200	118,014	123,089	124,562	127,654	130,823	137,127
Pekan	120400	127,800	136,200	144,700	152,004	161,345	168,654	180,323
Rompin	122800	124,789	126,471	128,411	129,878	143,561	147,821	154,226
Cameron Highlands	41700	45,100	48,800	52,800	56,383	59,553	61,500	66,136
Jumlah	1,623,200	1,760,516	1,899,674	2,044,501	2,172,901	2,287,600	2,384,436	2,571,412

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Melihat kepada aspek guna tanah dan pekerjaan, kadar penyertaan tenaga buruh meningkat dari tahun 2015 (67%) kepada 74% pada tahun 2050 (Jadual 2.2). Manakala unjuran tenaga kerja yang boleh diunjur meningkat sehingga 1,271,631 orang yang terdiri dari pelbagai bidang dalam sektor keberhasilan utama negeri seperti perkhidmatan, pertanian, pembuatan, dan lain-lain.

Jadual 2.2 : Unjuran Tenaga Kerja Mengikut Daerah, Negeri Pahang, Tahun 2015-2050

Tahun	Bilangan Penduduk	Penduduk Umur Bekerja (15-64 tahun)	% kadar penyertaan tenaga buruh	Jumlah Tenaga Kerja
2015	1,623,200.00	1,085,921	0.67	727,567
2020	1,760,515.46	1,181,306	0.67	791,475
2025	1,899,674.31	1,272,782	0.68	865,492
2030	2,044,500.27	1,369,815	0.69	945,172
2035	2,172,899.81	1,458,016	0.71	1,035,191
2040	2,287,600.25	1,528,117	0.72	1,100,244
2045	2,384,436.22	1,576,112	0.73	1,150,562
2050	2,571,412.41	1,718,421	0.74	1,271,631

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

2. Unjuran Asas Ekonomi

Negeri Pahang dijangka mencatat **pencapaian KDNK** sebanyak **RM 200,742 juta** di mana sektor **perkhidmatan dijangka memberi sumbangan terbesar** kepada ekonomi Negeri Pahang iaitu **65.28%** pada tahun 2050. **Sektor kedua** terpenting ialah **pembuatan** dengan kadar pertumbuhan 14.29% selaras dengan penumpuan Negeri Pahang sebagai pusat perindustrian utama (industri kluster, petrokimia, bioteknologi, produk logam, pembangunan hab pemprosesan makanan dan PKS).

Jadual 2.3 : Unjuran Sumbangan Sektor Ekonomi Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (RM Juta)

	Tahun	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
1.	Pertanian	11,672	12,950	15,085	16,412	18,934	20,197	21,758	23,555
2.	Perlombongan dan Kuari	629	968	1,448	1,938	2,719	3,813	5,055	6,606
3.	Pembuatan	10,153	11,713	14,457	16,760	19,335	22,414	26,365	28,684
4.	Pembinaan	1,274	1,713	2,528	3,546	4,974	6,531	8,496	10,947
5.	Perkhidmatan	22,125	28,794	38,592	50,341	66,588	84,446	105,722	130,939
	Utiliti Pengangkutan, Penyimpanan dan Komunikasi	2,307	2,807	3,900	4,884	6,536	8,342	10,748	13,394
	Perdagangan Barang dan Runcit, Penginapan dan Restoran	7,552	10,201	13,270	18,011	23,876	30,472	37,793	46,202
	Kewangan dan Insurans, Hartanah dan Perkhidmatan Perniagaan	2,547	3,409	4,248	5,422	6,821	8,664	10,798	13,327
	Perkhidmatan-Perkhidmatan Lain	4,688	5,676	7,776	9,507	12,366	14,973	18,043	21,846
	Perkhidmatan Kerajaan	5,031	6,701	9,398	12,517	16,989	21,995	28,340	36,170
6.	Duti Import	11	11	11	11	11	11	11	11
	JUMLAH KDNK pada Harga Pembeli	45,863	56,149	72,121	89,008	112,561	137,412	167,407	200,742

Sumber : 1. *Jabatan Perangkaan Malaysia (2016)*
2. *Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)*

3. Unjuran Keperluan Ruang Lantai Perniagaan

Jadual 2.4 menunjukkan sejumlah 3,236,659m² ruang lantai perniagaan diperlukan bagi memenuhi permintaan sehingga tahun 2050. Walau bagaimanapun, fokus pembangunan perniagaan ditumpukan di Daerah Kuantan berdasarkan permintaan dan pertambahan bilangan penduduk.

Penawaran ruang perniagaan jenis baharu seperti pangsapuri perkhidmatan, ruangan pejabat, *Small Office Home Office* (SOHO) bagi perniagaan di Negeri Pahang bagi memastikan pembangunan memenuhi kehendak pasaran dan permintaan semasa dan masa hadapan.

Jadual 2.4 : Unjuran Keperluan Ruang Lantai Perniagaan Negeri Pahang, Tahun 2020-2050 (m²)

Daerah	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Kuantan	1,459,266	1,462,847	1,466,468	1,470,089	1,473,710	1,477,331	1,480,951	1,484,581
Temerloh	437,214	469,510	500,665	528,202	540,462	553,999	560,356	566,786
Maran	101,605	101,857	102,109	102,361	102,613	102,866	103,118	103,370
Bentong	209,486	210,006	210,526	211,045	211,565	212,085	212,605	213,126
Raub	160,317	160,715	161,113	161,510	161,908	162,306	162,704	163,103
Jerantut	133,026	133,356	133,686	134,016	134,346	134,676	135,007	135,337
Lipis	105,136	105,397	105,658	105,919	106,180	106,440	106,701	106,963
Bera	185,728	186,189	186,650	187,111	187,571	188,032	188,493	188,955
Pekan	53,011	53,143	53,274	53,406	53,537	53,669	53,800	53,932
Rompin	118,588	119,485	120,382	120,679	120,976	121,274	121,571	121,869
Cameron Highlands	96,952	97,193	97,433	97,674	97,914	98,155	98,395	98,637
Jumlah	2,941,701	3,099,698	3,137,964	3,172,012	3,190,782	3,210,833	3,223,701	3,236,659

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

4. Unjuran Kedatangan Pelancong

Kajian RSN Pahang 2050 mensasarkan jumlah pelancong ke Negeri Pahang adalah berjumlah 40,795,379 orang pada 2050 berbanding tahun 2015 iaitu seramai 10,533,711 orang. Sasaran ini mengambil kira perancangan serta kesediaan kerajaan negeri dalam menyediakan keperluan terhadap infrastruktur serta kemudahan pelancongan terutama kemudahan jumlah bilik penginapan.

Jadual 2.5 : Unjuran Kedatangan Pelancong dan Jumlah Bilik, Negeri Pahang Tahun 2015-2050

Tahun	Unjuran Pelancong & Bilik	
	Jumlah Pelancong (Orang)	Unjuran Bilik (Unit)
2015	10,533,711	36,196
2020	11,629,710	37,112
2025	12,839,745	38,052
2030	16,179,583	39,605
2035	20,388,169	41,221
2040	25,691,481	42,903
2045	32,374,276	44,654
2050	40,795,379	46,477

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

5. Unjuran Keperluan Perumahan

Menjelang tahun 2050, sebanyak 559,955 unit rumah diperlukan bagi menampung keperluan penduduk Negeri Pahang. Trend menunjukkan keperluan utama adalah di Daerah Kuantan yang menjadi pusat pertumbuhan utama bagi Negeri Pahang dan wilayah Pantai Timur.

Jadual 2.6: Unjuran Keperluan Perumahan Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (Unit)

Daerah	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Kuantan	112,435	128,396	144,634	161,782	181,862	193,949	206,838	230,646
Temerloh	43,164	46,353	49,429	52,147	53,357	54,694	55,321	58,297
Maran	24,247	24,515	24,741	24,931	25,090	25,725	26,130	26,628
Bentong	31,762	34,486	37,215	40,571	42,802	45,236	46,554	49,963
Raub	21,577	22,784	24,297	25,810	26,177	27,417	28,020	29,442
Jerantut	20,708	21,974	23,326	24,807	25,708	26,745	27,394	28,887
Lipis	18,588	20,066	21,387	22,725	23,025	23,187	24,200	25,462
Bera	20,747	22,043	23,185	24,182	24,472	25,079	25,702	26,940
Pekan	24,876	26,405	28,140	29,897	31,406	33,336	34,846	37,257
Rompin	25,744	26,161	26,514	26,921	27,228	30,097	30,990	32,332
Cameron Highlands	8,891	9,616	10,405	11,258	12,022	12,698	13,113	14,101
Jumlah	351,736	382,799	413,273	445,031	473,149	498,163	519,108	559,955

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

6. Keperluan Kawasan Industri

Berdasarkan **Jadual 2.7**, keluasan tanah untuk aktiviti perindustrian dijangka akan meningkat kepada 7,593.08 hektar pada tahun 2020 dan 13,838.08 hektar pada tahun 2050.

Jadual 2.7: Unjuran Keperluan Kawasan Industri Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (Hektar)

Tahun	Keluasan Industri
2015	7,312.24
2020	7,593.08
2025	7,884.70
2030	8,823.55
2035	9,874.19
2040	11,049.93
2045	12,365.67
2050	13,838.08

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

7. Kemudahan Masyarakat

Unjuran kemudahan masyarakat ini penting dalam memenuhi keperluan penduduk pada masa hadapan. Oleh itu, unjuran ini perlu mengambil kira faktor radius kawasan tadahan, lokasi tapak kemudahan sedia ada dan jumlah kemudahan yang diperlukan berdasarkan kepada jumlah penduduk untuk cadangan pembangunan kelak.

Jadual 2.8: Unjuran Kemudahan Masyarakat di Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (Unit)

Daerah	Tahun / Bilangan							
	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Sekolah Menengah								
Kuantan	46	66	74	83	93	99	106	118
Temerloh	21	21	23	24	25	25	25	26
Maran	19	19	19	19	19	19	19	19
Bentong	17	17	17	18	19	19	19	19
Raub	12	12	12	13	13	14	14	15
Jerantut	17	17	17	17	17	17	17	18
Lipis	14	14	14	14	14	14	14	15
Bera	10	12	12	14	14	14	15	16
Pekan	16	16	16	16	17	18	19	20
Rompin	20	20	20	20	20	20	20	21
Cameron Highlands	5	5	5	6	6	7	7	8
Jumlah	197	219	229	244	257	266	275	295
Sekolah Rendah								
Kuantan	81	98	111	124	139	149	159	177
Temerloh	69	69	69	72	74	75	76	80
Maran	52	52	52	52	52	52	52	53
Bentong	38	46	50	55	57	61	63	68
Raub	43	43	43	43	43	43	43	45
Jerantut	48	48	48	48	48	48	48	51
Lipis	54	54	54	54	54	54	54	57
Bera	38	38	39	41	42	43	44	46
Pekan	48	48	48	48	51	54	56	60
Rompin	41	42	42	43	43	48	49	51
Cameron Highlands	25	25	25	25	25	25	25	27
Jumlah	537	563	581	605	628	652	669	715
Hospital								
Kuantan	1	2	2	2	2	2	3	3
Temerloh	1	1	1	1	1	1	1	1
Maran	1	2	2	2	2	2	2	2
Bentong	1	2	2	2	2	2	2	2
Raub	1	1	1	1	1	1	1	1
Jerantut	1	1	1	1	1	1	1	1
Lipis	1	1	1	1	1	1	1	1
Bera	0	1	1	1	1	1	1	1
Pekan	1	1	1	1	1	1	1	1
Rompin	2	2	2	2	2	2	2	2
Cameron Highlands	1	1	1	1	1	1	1	1
Jumlah	11	15	15	15	15	15	16	16

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

**Jadual 2.8 : Unjuran Kemudahan Masyarakat di Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (Unit)
(sambungan)**

Daerah	Tahun / Bilangan							
	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Klinik Kesihatan								
Kuantan	11	26	30	33	37	42	45	50
Temerloh	7	9	10	10	11	11	11	12
Maran	7	7	7	7	7	7	7	7
Bentong	7	7	7	7	8	9	9	10
Raub	7	7	7	7	7	7	7	7
Jerantut	11	11	11	11	11	11	11	12
Lipis	8	8	8	8	8	8	8	8
Bera	7	7	7	7	7	7	7	7
Pekan	6	6	6	7	7	8	8	9
Rompin	9	9	9	9	9	9	9	9
Cameron Highlands	3	3	3	3	3	3	3	3
Jumlah	83	100	105	109	115	122	125	134
Balai Polis								
Kuantan	8	13	15	17	19	21	22	25
Temerloh	5	5	5	5	5	6	6	6
Maran	6	6	6	6	6	6	6	6
Bentong	7	7	7	7	7	7	7	8
Raub	6	6	6	6	6	6	6	6
Jerantut	3	3	3	3	3	3	3	3
Lipis	6	6	6	6	6	6	6	6
Bera	7	7	7	7	7	7	7	7
Pekan	4	4	4	4	4	4	4	4
Rompin	8	8	8	8	8	8	8	8
Cameron Highlands	4	4	4	4	4	4	4	4
Jumlah	64	69	71	73	75	78	79	83
Pondok Polis								
Kuantan	8	52	59	67	74	84	89	99
Temerloh	3	18	19	20	22	22	23	24
Maran	5	12	12	12	12	12	12	12
Bentong	9	13	14	15	16	17	18	19
Raub	11	10	11	11	12	12	13	14
Jerantut	8	10	10	11	12	12	12	13
Lipis	6	9	10	11	12	12	12	13
Bera	2	11	11	12	12	12	13	14
Pekan	5	12	13	14	14	15	16	17
Rompin	5	12	12	13	13	13	14	15
Cameron Highlands	3	4	5	5	5	6	6	6
Jumlah	65	163	176	191	204	217	228	246
Balai Bomba								
Kuantan	4	5	6	7	7	8	9	10
Temerloh	3	4	4	4	4	4	5	5
Maran	2	2	2	2	2	2	2	2
Bentong	3	3	3	3	3	3	4	4
Raub	1	2	2	2	2	2	3	3
Jerantut	1	2	2	2	2	2	2	2
Lipis	1	2	2	2	2	2	2	2
Bera	1	2	2	2	2	2	3	3
Pekan	3	3	3	3	3	3	3	3
Rompin	2	2	2	3	3	3	3	3
Cameron Highlands	1	1	1	1	1	1	1	1
Jumlah	22	28	29	31	31	32	37	38

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

8. Kemudahan Rekreasi dan Sukan

Unjuran kemudahan rekreasi menunjukkan masih banyak taman bandar dan taman tempatan diperlukan di Negeri Pahang, iaitu 20 taman bandar dan 51 taman tempatan. Penyediaan kemudahan rekreasi dan sukan ini merupakan satu cabaran bagi memenuhi keperluan penduduk.

Jadual 2.9 : Unjuran Kemudahan Rekreasi di Negeri Pahang, Tahun 2015-2050 (Unit)

DAERAH	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Taman Bandar								
Kuantan	7	8	9	10	11	12	13	14
Temerloh	2	3	3	3	3	3	3	3
Maran	2	2	2	2	2	2	2	2
Bentong	2	2	2	2	2	2	3	3
Raub	1	1	1	2	2	2	2	2
Jerantut	1	1	1	2	2	2	2	2
Lipis	1	1	1	2	2	2	2	2
Bera	1	1	2	2	2	2	2	2
Pekan	0	2	2	2	2	2	2	2
Rompin	2	2	2	2	2	2	2	2
Cameron Highlands	1	1	1	1	1	1	1	1
Jumlah	20	24	26	30	31	32	34	35
Taman Tempatan								
Kuantan	10	12	13	15	17	18	19	21
Temerloh	4	4	4	4	4	5	5	5
Maran	2	2	2	2	2	2	3	3
Bentong	3	3	3	3	3	4	4	4
Raub	2	2	2	2	2	3	3	3
Jerantut	2	2	2	2	2	2	3	3
Lipis	2	2	2	2	2	2	2	3
Bera	2	2	2	2	2	3	3	3
Pekan	2	3	3	3	3	3	3	4
Rompin	2	2	3	3	3	3	3	3
Cameron Highlands	1	1	1	1	1	1	1	1
Jumlah	32	35	37	39	41	46	49	53

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

9. Infrastruktur dan Utiliti

Unjuran infrastruktur dan utiliti adalah berdasarkan peningkatan bilangan penduduk yang dijangka meningkat serta dilaksanakan di Negeri Pahang seperti pembangunan perumahan, komersial, perindustrian dan potensi pelancongan. Unjuran ini adalah untuk memberi gambaran awalan keperluan perancangan infrastruktur dan utiliti untuk menyediakan bekalan yang mencukupi kepada penduduk Negeri Pahang.

Jadual 2.10 : Unjuran Keperluan Bekalan Air Mengikut Daerah Negeri Pahang (JLH) Bagi Domestik dan Perdagangan

Penduduk	2015 (JLH)		2020 (JLH)		2025 (JLH)		2030 (JLH)		2035 (JLH)		2040 (JLH)		2045 (JLH)		2050 (JLH)	
	Domestik	Perdagangan	Domestik	Perdagangan	Domestik	Perdagangan	Domestik	Perdagangan	Domestik	Perdagangan	Domestik	Perdagangan	Domestik	Perdagangan	Domestik	Perdagangan
Kuantan	113.78	34.14	129.94	38.98	146.37	43.91	163.72	49.12	184.04	55.21	196.28	58.88	209.32	62.80	44.30	13.29
Temerloh	39.31	11.79	42.22	12.67	45.02	13.51	47.50	14.25	48.60	14.58	49.82	14.94	50.39	15.12	30.17	9.05
Maran	25.87	7.76	26.16	7.85	26.40	7.92	26.60	7.98	26.77	8.03	27.45	8.23	27.88	8.36	33.93	10.18
Bentong	28.16	8.45	30.58	9.17	33.00	9.90	35.97	10.79	37.95	11.38	40.11	12.03	41.27	12.38	233.41	70.02
Raub	21.98	6.59	23.21	6.96	24.75	7.42	26.29	7.89	26.66	8.00	27.93	8.38	28.54	8.56	28.57	8.57
Jerantut	21.23	6.37	22.53	6.76	23.91	7.17	25.43	7.63	26.36	7.91	27.42	8.23	28.08	8.43	28.41	8.52
Lipis	20.86	6.26	22.51	6.75	24.00	7.20	25.50	7.65	25.83	7.75	26.02	7.80	27.15	8.15	29.99	9.00
Bera	23.23	6.97	24.68	7.41	25.96	7.79	27.08	8.12	27.40	8.22	28.08	8.43	28.78	8.63	14.55	4.36
Pekan	26.49	7.95	28.12	8.43	29.96	8.99	31.83	9.55	33.44	10.03	35.50	10.65	37.10	11.13	29.61	8.88
Rompin	27.02	8.10	27.45	8.24	27.82	8.35	28.25	8.48	28.57	8.57	31.58	9.48	32.52	9.76	39.67	11.90
Cameron Highlands	9.17	2.75	9.92	2.98	10.74	3.22	11.62	3.48	12.40	3.72	13.10	3.93	13.53	4.06	53.10	15.93
Jumlah Kecil	357.10	107.13	387.31	116.19	417.93	125.38	449.79	134.94	478.04	143.41	503.27	150.98	524.58	157.37	565.71	169.71
Jumlah Besar	691.70		704.90		733.47		760.149		776.81		785.10		784.24		808.96	

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.11 : Unjuran Keperluan Bekalan Air Mengikut Daerah Negeri Pahang (JLH) Bagi NRW

Penduduk	2015 (JLH)	2020 (JLH)	2025 (JLH)	2030 (JLH)	2035 (JLH)	2040 (JLH)	2045 (JLH)	2050 (JLH)
	NRW	NRW	NRW	NRW	NRW	NRW	NRW	NRW
Kuantan	72.48	67.57	66.60	49.12	59.81	51.03	40.82	30.34
Temerloh	25.04	21.96	20.49	47.5	15.80	12.95	9.83	1.89
Maran	16.48	13.60	12.01	26.6	8.70	7.14	5.44	5.16
Bentong	17.94	15.90	15.02	35.97	12.33	10.43	8.05	5.76
Raub	14.00	12.07	11.26	26.29	8.67	7.26	5.57	3.90
Jerantut	13.52	11.72	10.88	25.43	8.57	7.13	5.48	4.41
Lipis	13.29	11.70	10.92	25.5	8.40	6.76	5.30	3.71
Bera	14.80	12.84	11.81	27.08	8.91	7.30	5.61	6.90
Pekan	16.88	14.62	13.63	31.83	10.87	9.23	7.23	3.69
Rompin	17.21	14.28	12.66	28.25	9.29	8.21	6.34	3.85
Cameron Highlands	5.84	5.16	4.89	11.62	4.03	3.41	2.64	3.92
Jumlah Kecil	227.47	201.40	190.16	449.79	155.36	130.85	102.29	73.54
Jumlah Besar	691.70	704.90	733.47	760.149	776.81	785.10	784.24	808.96

*Nota: JLH- Jumlah Liter Perhari

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

**Jadual 2.12 : Unjuran Keperluan Bekalan Elektrik Mengikut Daerah Negeri Pahang (MVA)
Bagi Domestik**

Penduduk	2015 (MVA)	2020 (MVA)	2025 (MVA)	2030 (MVA)	2035 (MVA)	2040 (MVA)	2045 (MVA)	2050 (MVA)
	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik
Kuantan	248.26	354.37	399.19	446.52	501.94	535.30	570.87	120.81
Temerloh	85.78	115.14	122.78	129.53	132.54	135.86	137.42	82.28
Maran	56.45	71.34	72.00	72.55	73.01	74.86	76.04	92.54
Bentong	61.44	83.39	89.99	98.10	103.49	109.38	112.57	636.58
Raub	47.95	63.29	67.50	71.70	72.72	76.16	77.84	77.91
Jerantut	46.32	61.44	65.22	69.36	71.88	74.78	76.59	77.49
Lipis	45.50	61.40	65.45	69.54	70.46	70.95	74.05	81.79
Bera	50.69	67.32	70.81	73.85	74.74	76.59	78.49	39.68
Pekan	57.79	76.68	81.72	86.82	91.20	96.81	101.19	80.77
Rompin	58.94	74.87	75.88	77.05	77.93	86.14	88.69	108.19
Cameron Highlands	20.02	27.06	29.28	31.68	33.83	35.73	36.90	144.81
Jumlah Kecil	779.14	1,056.3	1,139.8	1,226.7	1,303.7	1,372.5	1,430.7	1,542.9
Jumlah Besar	1,227.13	1,663.69	1,795.19	1,932.05	2,053.39	2,161.78	2,253.29	2,429.98

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

**Jadual 2.13 : Unjuran Keperluan Bekalan Elektrik Mengikut Daerah Negeri Pahang (MVA)
Bagi Perdagangan**

Penduduk	2015 (MVA)	2020 (MVA)	2025 (MVA)	2030 (MVA)	2035 (MVA)	2040 (MVA)	2045 (MVA)	2050 (MVA)
	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan
Kuantan	124.13	177.19	199.59	223.26	250.97	267.65	285.44	60.41
Temerloh	42.89	57.57	61.39	64.77	66.27	67.93	68.71	41.14
Maran	28.22	35.67	36.00	36.27	36.51	37.43	38.02	46.27
Bentong	30.72	41.69	44.99	49.05	51.75	54.69	56.28	318.29
Raub	23.98	31.65	33.75	35.85	36.36	38.08	38.92	38.96
Jerantut	23.16	30.72	32.61	34.68	35.94	37.39	38.30	38.74
Lipis	22.75	30.70	32.72	34.77	35.23	35.48	37.03	40.90
Bera	25.34	33.66	35.40	36.93	37.37	38.30	39.25	19.84
Pekan	28.90	38.34	40.86	43.41	45.60	48.40	50.60	40.38
Rompin	29.47	37.44	37.94	38.52	38.96	43.07	44.35	54.10
Cameron Highlands	10.01	13.53	14.64	15.84	16.91	17.87	18.45	72.40
Jumlah Kecil	389.57	528.15	569.90	613.35	651.87	686.28	715.33	771.42
Jumlah Besar	1,227.13	1,663.69	1,795.19	1,932.05	2,053.39	2,161.78	2,253.29	2,429.98

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

**Jadual 2.14 : Unjuran Keperluan Bekalan Elektrik Mengikut Daerah Negeri Pahang (MVA)
Bagi Lampu Jalan**

Penduduk	2015 (MVA)	2020 (MVA)	2025 (MVA)	2030 (MVA)	2035 (MVA)	2040 (MVA)	2045 (MVA)	2050 (MVA)
	Lampu Jalan	Lampu Jalan	Lampu Jalan	Lampu Jalan	Lampu Jalan	Lampu Jalan	Lampu Jalan	Lampu Jalan
Kuantan	18.62	26.58	29.94	33.49	37.65	40.15	42.82	9.06
Temerloh	6.43	8.64	9.21	9.72	9.94	10.19	10.31	6.17
Maran	4.23	5.35	5.40	5.44	5.48	5.61	5.70	6.94
Bentong	4.61	6.25	6.75	7.36	7.76	8.20	8.44	47.74
Raub	3.60	4.75	5.06	5.38	5.45	5.71	5.84	5.84
Jerantut	3.47	4.61	4.89	5.20	5.39	5.61	5.74	5.81
Lipis	3.41	4.61	4.91	5.22	5.28	5.32	5.55	6.13
Bera	3.80	5.05	5.31	5.54	5.61	5.74	5.89	2.98
Pekan	4.33	5.75	6.13	6.51	6.84	7.26	7.59	6.06
Rompin	4.42	5.62	5.69	5.78	5.84	6.46	6.65	8.11
Cameron Highlands	1.50	2.03	2.20	2.38	2.54	2.68	2.77	10.86
Jumlah Kecil	58.44	79.22	85.49	92.00	97.78	102.94	107.30	115.71
Jumlah Besar	1,227.13	1,663.69	1,795.19	1,932.05	2,053.39	2,161.78	2,253.29	2,429.98

*Nota: MVA- Mega Voul Amp

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.15 : Unjuran Penduduk Setara (Population Equivalent) Pengurusan Rawatan Sisa Kumbahan Mengikut Daerah Negeri Pahang Bagi Domestik

Penduduk	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik
Kuantan	517,200	590,621	665,315	744,198	836,567	892,164	951,456	201,351
Temerloh	178,700	191,900	204,634	215,889	220,900	226,433	229,031	137,127
Maran	117,600	118,900	119,994	120,914	121,686	124,765	126,732	154,226
Bentong	128,000	138,978	149,978	163,500	172,491	182,300	187,612	1,060,972
Raub	99,900	105,490	112,493	119,500	121,200	126,939	129,732	129,854
Jerantut	96,500	102,400	108,700	115,600	119,800	124,632	127,654	129,145
Lipis	94,800	102,338	109,075	115,900	117,430	118,254	123,421	136,317
Bera	105,600	112,200	118,014	123,089	124,562	127,654	130,823	66,136
Pekan	120,400	127,800	136,200	144,700	152,004	161,345	168,654	134,613
Rompin	122,800	124,789	126,471	128,411	129,878	143,561	147,821	180,323
Cameron Highlands	41,700	45,100	48,800	52,800	56,383	59,553	61,500	241,348
Jumlah Kecil	1,623,200	1,760,516	1,899,674	2,044,501	2,172,901	2,287,600	2,384,436	2,571,412
Jumlah Besar	2,110,160	2,288,671	2,469,576	2,657,851	2,824,771	2,973,880	3,099,767	3,342,836

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.16 : Unjuran Penduduk Setara (Population Equivalent) Pengurusan Rawatan Sisa Kumbahan Mengikut Daerah Negeri Pahang Bagi Perdagangan

Penduduk	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan
Kuantan	155,160	177,186	199,595	223,259	250,970	267,649	285,437	60,405
Temerloh	53,610	57,570	61,390	64,767	66,270	67,930	68,709	41,138
Maran	35,280	35,670	35,998	36,274	36,506	37,430	38,020	46,268
Bentong	38,400	41,693	44,993	49,050	51,747	54,690	56,284	318,292
Raub	29,970	31,647	33,748	35,850	36,360	38,082	38,920	38,956
Jerantut	28,950	30,720	32,610	34,680	35,940	37,390	38,296	38,744
Lipis	28,440	30,701	32,723	34,770	35,229	35,476	37,026	40,895
Bera	31,680	33,660	35,404	36,927	37,369	38,296	39,247	19,841
Pekan	36,120	38,340	40,860	43,410	45,601	48,404	50,596	40,384
Rompin	36,840	37,437	37,941	38,523	38,963	43,068	44,346	54,097
Cameron Highlands	12,510	13,530	14,640	15,840	16,915	17,866	18,450	72,404
Jumlah Kecil	486,960	528,155	569,902	613,350	651,870	686,280	715,331	771,424
Jumlah Besar	2,110,160	2,288,671	2,469,576	2,657,851	2,824,771	2,973,880	3,099,767	3,342,836

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.17 : Unjuran Keperluan Pengurusan Sisa Pepejal Mengikut Daerah Negeri Pahang (Tan/Hari) Bagi Domestik

Penduduk	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik
Kuantan	594.78	679.21	765.11	855.83	962.05	1,025.99	1,094.17	231.55
Temerloh	205.51	220.69	235.33	248.27	254.04	260.40	263.39	157.70
Maran	135.24	136.74	137.99	139.05	139.94	143.48	145.74	177.36
Bentong	147.20	159.82	172.47	188.03	198.36	209.65	215.75	1,220.12
Raub	114.89	121.31	129.37	137.43	139.38	145.98	149.19	149.33
Jerantut	110.98	117.76	125.01	132.94	137.77	143.33	146.80	148.52
Lipis	109.02	117.69	125.44	133.29	135.04	135.99	141.93	156.76
Bera	121.44	129.03	135.72	141.55	143.25	146.80	150.45	76.06
Pekan	138.46	146.97	156.63	166.41	174.80	185.55	193.95	154.80
Rompin	141.22	143.51	145.44	147.67	149.36	165.10	169.99	207.37
Cameron Highlands	47.96	51.87	56.12	60.72	64.84	68.49	70.73	277.55
Jumlah Kecil	1,867	2,025	2,185	2,351	2,499	2,631	2,742	2,957
Jumlah Besar	2,427	2,632	2,840	3,057	3,248	3,420	3,565	3,844

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.18 : Unjuran Keperluan Pengurusan Sisa Pepejal Mengikut Daerah Negeri Pahang (Tan/Hari) Bagi Perdagangan

Penduduk	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan
Kuantan	178.43	203.76	229.53	256.75	288.62	307.80	328.25	69.47
Temerloh	61.65	66.21	70.60	74.48	76.21	78.12	79.02	47.31
Maran	40.57	41.02	41.40	41.72	41.98	43.04	43.72	53.21
Bentong	44.16	47.95	51.74	56.41	59.51	62.89	64.73	366.04
Raub	34.47	36.39	38.81	41.23	41.81	43.79	44.76	44.80
Jerantut	33.29	35.33	37.50	39.88	41.33	43.00	44.04	44.56
Lipis	32.71	35.31	37.63	39.99	40.51	40.80	42.58	47.03
Bera	36.43	38.71	40.71	42.47	42.97	44.04	45.13	22.82
Pekan	41.54	44.09	46.99	49.92	52.44	55.66	58.19	46.44
Rompin	42.37	43.05	43.63	44.30	44.81	49.53	51.00	62.21
Cameron Highlands	14.39	15.56	16.84	18.22	19.45	20.55	21.22	83.27
Jumlah Kecil	560	607	655	705	750	789	823	887
Jumlah Besar	2,427	2,632	2,840	3,057	3,248	3,420	3,565	3,844

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.19 : Unjuran Keperluan Telekomunikasi – Talian Tetap Mengikut Daerah Negeri Pahang Bagi Domestik

Penduduk	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik
Kuantan	51,720	59,062	66,532	74,420	83,657	89,216	95,146	20,135
Temerloh	17,870	19,190	20,463	21,589	22,090	22,643	22,903	13,713
Maran	11,760	11,890	11,999	12,091	12,169	12,477	12,673	15,423
Bentong	12,800	13,898	14,998	16,350	17,249	18,230	18,761	106,097
Raub	9,990	10,549	11,249	11,950	12,120	12,694	12,973	12,985
Jerantut	9,650	10,240	10,870	11,560	11,980	12,463	12,765	12,915
Lipis	9,480	10,234	10,908	11,590	11,743	11,825	12,342	13,632
Bera	10,560	11,220	11,801	12,309	12,456	12,765	13,082	6,614
Pekan	12,040	12,780	13,620	14,470	15,200	16,135	16,865	13,461
Rompin	12,280	12,479	12,647	12,841	12,988	14,356	14,782	18,032
Cameron Highlands	4,170	4,510	4,880	5,280	5,638	5,955	6,150	24,135
Jumlah Kecil	162,320	176,052	189,967	204,450	217,290	228,760	238,444	257,141
Jumlah Besar	211,016	228,867	246,958	265,785	282,477	297,388	309,977	334,284

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.20 : Unjuran Keperluan Telekomunikasi – Talian Tetap Mengikut Daerah Negeri Pahang Bagi Perdagangan

Penduduk	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan
Kuantan	15,516	17,719	19,959	22,326	25,097	26,765	28,544	6,041
Temerloh	5,361	5,757	6,139	6,477	6,627	6,793	6,871	4,114
Maran	3,528	3,567	3,600	3,627	3,651	3,743	3,802	4,627
Bentong	3,840	4,169	4,499	4,905	5,175	5,469	5,628	31,829
Raub	2,997	3,165	3,375	3,585	3,636	3,808	3,892	3,896
Jerantut	2,895	3,072	3,261	3,468	3,594	3,739	3,830	3,874
Lipis	2,844	3,070	3,272	3,477	3,523	3,548	3,703	4,090
Bera	3,168	3,366	3,540	3,693	3,737	3,830	3,925	1,984
Pekan	3,612	3,834	4,086	4,341	4,560	4,840	5,060	4,038
Rompin	3,684	3,744	3,794	3,852	3,896	4,307	4,435	5,410
Cameron Highlands	1,251	1,353	1,464	1,584	1,691	1,787	1,845	7,240
Jumlah Kecil	48,696	52,815	56,990	61,335	65,187	68,628	71,533	77,142
Jumlah Besar	211,016	228,867	246,958	265,785	282,477	297,388	309,977	334,284

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.21 : Unjuran Keperluan Bekalan Gas Mengikut Daerah Negeri Pahang (MMBtu)

Penduduk	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik	Domestik
Kuantan	2,482.56	2,834.98	3,193.51	3,572.15	4,015.52	4,282.39	4,566.99	966.48
Temerloh	857.76	921.12	982.24	1,036.27	1,060.32	1,086.88	1,099.35	658.21
Maran	564.48	570.72	575.97	580.39	584.09	598.87	608.31	740.28
Bentong	614.40	667.09	719.89	784.80	827.96	875.04	900.54	5,092.67
Raub	479.52	506.35	539.97	573.60	581.76	609.31	622.71	623.30
Jerantut	463.20	491.52	521.76	554.88	575.04	598.23	612.74	619.90
Lipis	455.04	491.22	523.56	556.32	563.66	567.62	592.42	654.32
Bera	506.88	538.56	566.47	590.83	597.90	612.74	627.95	317.45
Pekan	577.92	613.44	653.76	694.56	729.62	774.46	809.54	646.14
Rompin	589.44	598.99	607.06	616.37	623.41	689.09	709.54	865.55
Cameron Highlands	200.16	216.48	234.24	253.44	270.64	285.85	295.20	1,158.47
Jumlah Kecil	7,791.36	8,450	9,118	9,814	10,430	10,980	11,445	12,343
Jumlah Besar	10,128.77	10,985.63	11,853.96	12,757.70	13,558.91	14,274.63	14,878.87	16,045.62

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Jadual 2.22 : Unjuran Keperluan Bekalan Gas Mengikut Daerah Negeri Pahang (MMBtu)

Penduduk	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan	Perdagangan
Kuantan	744.77	850.49	958.05	1,071.65	1,204.66	1,284.72	1,370.10	289.95
Temerloh	257.33	276.34	294.67	310.88	318.10	326.06	329.80	197.46
Maran	169.34	171.22	172.79	174.12	175.23	179.66	182.49	222.09
Bentong	184.32	200.13	215.97	235.44	248.39	262.51	270.16	1,527.80
Raub	143.86	151.91	161.99	172.08	174.53	182.79	186.81	186.99
Jerantut	138.96	147.46	156.53	166.46	172.51	179.47	183.82	185.97
Lipis	136.51	147.37	157.07	166.90	169.10	170.29	177.73	196.30
Bera	152.06	161.57	169.94	177.25	179.37	183.82	188.39	95.24
Pekan	173.38	184.03	196.13	208.37	218.89	232.34	242.86	193.84
Rompin	176.83	179.70	182.12	184.91	187.02	206.73	212.86	259.67
Cameron Highlands	60.05	64.94	70.27	76.03	81.19	85.76	88.56	347.54
Jumlah Kecil	2,337.41	2,535	2,736	2,944	3,129	3,294	3,434	3,703
Jumlah Besar	10,128.77	10,985.63	11,853.96	12,757.70	13,558.91	14,274.63	14,878.87	16,045.62

*Nota: MMBtu- Million British Thermal Unit

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

Perhubungan dan Pengangkutan

a. Unjuran Kadar Pertumbuhan Lalu Lintas

Senario isipadu lalu lintas masa hadapan dianggarkan dengan mengunjurkan lalu lintas semasa berdasarkan trend pertumbuhan tahunan. Terdapat jalan yang dijangka mengalami pertambahan isipadu yang tinggi sehingga tahun 2050. Isipadu lalu lintas dijangka akan terus mengalami pertambahan jika penggunaan kenderaan persendirian masih tinggi dan penambahbaikan perkhidmatan pengangkutan awam tidak berupaya mengurangkan penggunaan kenderaan persendirian. Walau bagaimanapun, kemajuan teknologi bidang pengangkutan dijangka boleh mengubah senario tersebut. Oleh itu, unjuran yang dibentuk telah dikaji semula sesuai kemajuan teknologi masa hadapan.

Jadual 2.23 : Unjuran Isipadu Lalu Lintas Tahun 2015 Sehingga Tahun 2050 (Jumlah Kenderaan)

No Stesen	No Jalan	Lokasi	Tahun							
			2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
CR101	2	Kuantan-Kuala Lumpur (sepanjang Lebuhraya KL-Karak)	32,920	38,411	44,818	52,294	61,016	71,193	83,068	96,923
CR102	2	Kuala Lumpur - Kuantan (sepanjang Lebuhraya KL-Karak)	29,358	35,275	42,383	50,924	61,187	73,517	88,332	106,133
CR103	2	Kuantan - Karak	6,049	5,330	8,140	9,210	10,420	11,789	13,339	15,091
CR104	68	Kuantan-Kuala Lumpur (sepanjang jalan lama)	379	593	926	1,446	2,259	3,528	5,511	8,609
CR105	8	Kuantan - Raub	15,958	20,572	26,519	34,185	44,068	56,808	73,231	94,402
CR106	68	Kuantan-Bentong (sepanjang jalan lama)	19,022	21,935	25,293	29,165	33,630	38,779	44,716	51,561
CR107	9	Karak-Simpang Pertang	3,741	4,435	5,257	6,231	7,387	8,756	10,379	12,304
CR108	8	Bentong-Raub	2,280	3,137	4,316	5,938	8,171	11,242	15,468	21,282
CR401	12	Kuantan-Segamat	7,522	9,646	12,370	15,863	20,342	26,086	33,451	42,897
CR402	3	Pekan-Kuantan	22,138	28,661	37,105	48,036	62,189	80,511	104,231	134,939
CR403	2	Kuantan-Maran	33,492	42,888	54,920	70,327	90,057	115,322	147,674	189,103
CR404	2	Kuantan-Maran	70,670	89,424	113,155	143,184	181,182	150,358	175,435	204,694
CR405	3	1km. dari <i>clover leaf junction</i> Kuantan Bypass (East bound)	64,111	80,078	100,021	124,930	156,044	130,792	151,302	175,028
CR406	3	1km. dari <i>clover leaf junction</i> Kuantan Bypass (West bound)	58,886	74,556	94,396	119,515	151,318	125,520	146,509	171,009
CR407	231	Kuantan-Sungai Lembing	37,974	46,513	56,971	69,782	85,474	104,694	128,236	157,071
CR408	231	Kuantan-Sungai Lembing	37,125	36,940	37,573	37,761	37,950	38,140	38,331	35,847
CR409	2	Kuantan-Kemaman	47,047	58,377	72,436	89,880	111,526	99,333	115,641	134,627
CR410	3	Kuantan-Kemaman	23,653	27,234	31,358	36,106	41,573	47,868	55,116	63,461
CR411	183	Kuantan-Tanjung Lumpur-Penor	24,100	36,489	55,247	83,648	126,650	91,971	120,901	158,933

**Jadual 2.23 : Unjuran Isipadu Lalu Lintas Tahun 2015 Sehingga Tahun 2050 (Jumlah Kenderaan)
(sambungan...)**

No Stesen	No Jalan	Lokasi	Tahun							
			2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
CR501	64	Kuantan-Jerantut-Benta (selepas Kampong Tanjong Besar)	1,803	2,003	2,224	2,470	2,744	3,047	3,384	3,758
CR502	8	Kuantan-Jerantut-Benta-Kuala Lipis (2.4km jalan ke Kuala Lipis)	8,504	12,152	17,365	24,813	35,457	50,667	72,402	103,459
CR503	8	Kuala Lumpur-Kuala Lipis-Kampung Padang Tuan-Kota Bharu	7,501	8,483	9,593	10,848	12,268	13,873	15,688	17,741
CR601	82	Pekan-Batu Balik (Simpang Paloh Hinai)	3,490	3,815	4,171	4,560	4,986	5,451	5,960	6,516
CR602	82	Pekan-Batu Balik (Kg. Pulau Keladi)	5,035	6,096	7,382	8,938	10,822	13,104	15,866	19,211
CR603	3	Pekan-Nenasi (Depan Stor JKR Pekan)	12,139	15,671	20,231	26,116	33,714	43,523	56,185	72,532
CR701	55	Kuantan-Tranum-Gap (50m persimpangan Timur)	737	872	1,032	1,221	1,445	1,709	2,022	2,393
CR702	C5	Raub-Cheroh	26,346	33,966	43,789	56,454	72,782	93,832	120,969	155,956
CR703	8	Kuantan-Tranum-Raub	22,118	27,642	34,546	43,174	53,957	67,434	84,276	105,325
CR704	8	Kuantan-Benta- Raub	12,903	17,157	22,814	30,337	40,340	53,641	71,327	94,846
CR801	2	Kuantan-Karak	15,949	17,403	18,989	20,720	22,608	24,669	26,918	29,372
CR802	2	Mentakab Bypass (400m. Simpang pertama ke arah Temerloh)	8,010	8,098	8,188	8,278	8,369	8,462	8,555	8,650
CR803	2	Kuantan-Temerloh (500m ft dari jambatan Temerloh ke arah Maran)	28,097	31,082	34,384	38,038	42,079	46,550	51,495	56,967
CR807	98	Kuantan-Temerloh-Jerantut	18,536	23,912	30,847	39,793	51,334	66,222	85,427	110,202
CR808	87	Kuantan-Mentakab	24,717	25,002	25,291	25,583	25,879	26,178	26,480	26,786
CR809	10	Kuantan-Temerloh-Triang	13,672	16,027	18,788	22,025	25,819	30,267	35,482	41,594
CR810	10	Kuantan-Temerloh-Kemayan	13,927	17,820	22,801	29,174	37,329	47,764	61,115	78,199
CR804	2	Kuantan-Maran-Temerloh (Kg. Luit)	5,634	4,337	8,814	9,972	11,282	11,282	12,765	14,442
CR805	2	Kuantan-Maran (Kg. Kemap)	6,640	6,283	7,573	7,998	8,448	8,923	9,425	9,955
CR811	83	Kuantan-Maran-Jerantut (Kg Awah ke Bandar Jengka)	10,181	12,198	14,614	17,508	20,975	25,129	30,106	36,069
CR812	83	Kuantan-Maran-Jerantut (Replika Gading)	10,591	12,219	14,096	16,263	18,761	21,644	24,970	28,807

**Jadual 2.23 : Unjuran Isipadu Lalu Lintas Tahun 2015 Sehingga Tahun 2050 (Jumlah Kenderaan)
(sambungan...)**

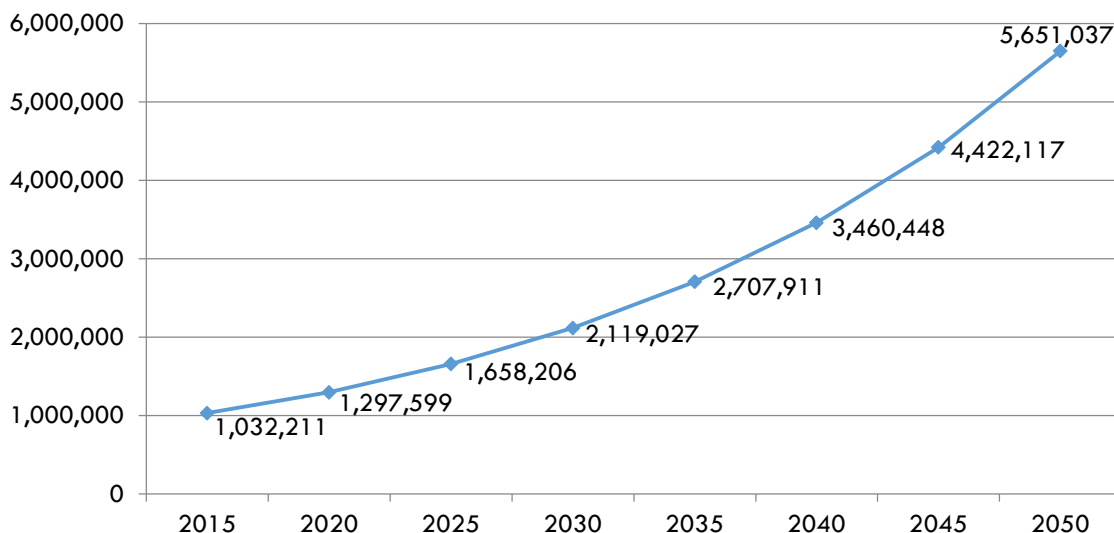
No Stesen	No Jalan	Lokasi	Tahun							
			2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
CR806	98	Jerantut-Kampung Kerdau	16,284	19,453	23,238	27,760	33,161	39,614	47,322	56,531
CR901	12	Kuantan-Segamat (400m. Bkt.Ibam-Rompin Persimpangan Selatan)	10,043	12,745	16,173	20,524	26,045	33,052	41,943	53,226
CR902	12	Kuantan-Segamat (400m. Bkt.Ibam-Rompin Persimpangan Selatan)	9,685	11,772	14,308	17,391	21,139	25,694	31,231	37,960
CR903	63	Bkt.Ibam-Rompin (400m dari Kuantan-Simpang Segamat persimpangan Timur)	8,199	9,868	11,877	14,294	17,204	20,706	24,921	29,993
CR904	3	Kuantan-Rompin-Endau	8,180	10,327	13,036	16,456	20,774	26,224	33,104	41,790

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

b. Unjuran Pemilikan Kenderaan

Unjuran pemilikan kenderaan adalah berasaskan kepada kadar purata pertumbuhan setiap tahun sebanyak 5.0% yang bermula dari tahun 2008 hingga tahun 2015. Bilangan kenderaan persendirian di Negeri Pahang dijangka akan meningkat sebanyak 1,032,211 buah kenderaan pada tahun 2015 dan dijangkakan terus berlaku sehingga tahun 2050 (5,651,037 buah kenderaan persendirian). Unjuran ini juga dijangka perlu disemak secara berkala berasaskan teknologi pengangkutan termaju di masa hadapan.

Rajah 2.1: Unjuran Pemilikan Kenderaan (Jumlah Kumulatif Pendaftaran Kenderaan Baharu)

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)

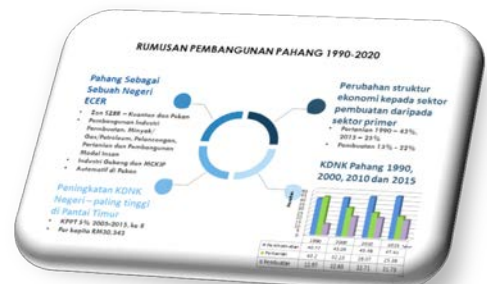
BAB 3.0

ASAS PEMBENTUKAN RSN PAHANG 2050

3.1 PENGENALAN

Bahagian ini akan menerangkan rumusan penemuan semasa yang menjadi asas pembentukan RSN Pahang 2050.

Ia meringkaskan peruntukan dasar di peringkat negara, negeri dan rumusan penemuan utama Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050.

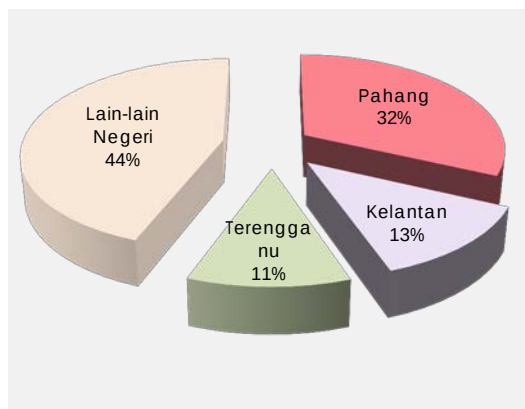
3.2 NEGERI PAHANG DALAM KERANGKA KERJA PERANCANGAN

3.2.1 Negeri Pahang Di Peringkat Antarabangsa

✓ Kepentingan Pengekalan Hutan dan Alam Semula Jadi

1. Negeri Pahang memainkan peranan penting di peringkat negara dan antarabangsa dalam aspek kepelbagaian biodiversiti, pengekalan dan pemuliharaan alam sekitar. Dalam konteks antarabangsa, peranan terbesar Negeri Pahang adalah mengekalkan 40% hutan di Malaysia di mana Negeri Pahang menyumbangkan 32% daripada keluasan hutan di Semenanjung Malaysia.
2. Pahang mempunyai keluasan 3,596,585.00 hektar dengan 57% (2.07 juta hektar) merupakan kawasan ditumbuhi hutan (43% HSK, 11% Taman Negara dan Rezab Hidupan Liar dan 2.7% tanah kerajaan berhutan).

Rajah 3.1 : Keluasan dan Taburan Hutan di Semenanjung Malaysia Bagi Tahun 2014

Sumber : http://smanre.mygeoportal.gov.my/smanre/hutan/kwsn_hutan.php, 2016

✓ Kewujudan Kawasan Ekosistem Berkepentingan Sejagat

1. **Taman Negara** yang dibuka semenjak tahun 1938 adalah merupakan destinasi ekopelancongan yang mempunyai daya tarikan dari segi geologikal dan biologikal. Ia dikatakan salah satu kawasan hutan hujan yang tertua di dunia yang dianggarkan berusia 130 juta tahun. Kekayaan dan kepelbagaian hidupan semula jadi menakjubkan dan menjadikan ia salah satu ekosistem yang paling rumit dan kaya di dunia. Di sini terletaknya Gunung Tahan yang merupakan titik tertinggi di Semenanjung Malaysia dan boleh didaki melalui Kuala Tahan atau Merapoh sebagai titik permulaan.
2. Taman Negara mempunyai banyak haiwan mamalia yang jarang ditemui dan semakin pupus seperti harimau, tenuk, gajah, rusa, babi hutan, pelanduk dan seladang. Sungai Tahan menjadi kawasan habitat kepada ikan kelah dan lain-lain ikan yang menjadi makanan utama penduduk. Taman Negara telah disenaraikan sebagai salah satu taman warisan negara dan sedang diusahakan untuk disenaraikan sebagai Taman Warisan Dunia (*World Heritage Park - WHP*) dalam kategori alam semula jadi. Ia merupakan kawasan tumpuan pelancong terutama dari luar negara di mana kira-kira 80% daripada 100,000 pelancong adalah terdiri daripada pelancong asing.

Foto : Taman Negara merupakan khazanah penting Negeri Pahang yang diiktiraf berkepentingan sejagat

3. Tasek Bera Sebagai Tapak Ramsar Dunia

- Pada tahun 1994, Tasek Bera menerima pengiktirafan antarabangsa apabila ia diisytihar sebagai tapak Ramsar pertama di Malaysia. Konvensyen Ramsar mengenai Tanah Lembap merupakan satu perjanjian antara penggunaan lestari tanah lembap dan sumbernya. Kawasan teras tasik yang terdiri daripada kira-kira 32 hektar, diklasifikasi sebagai Rezab Hidupan Liar di mana pelancongan berasaskan alam semula jadi dibenarkan bersama pembabitan masyarakat Asli Semelai.
- Tasek Bera yang terdiri daripada tujuh lembah yang dibanjiri air sungai yang bersama-sama membentuk satu sistem tasik sungai berukuran 35 km panjang, 20 km lebar dengan keluasan 103,097.09 hektar (meliputi 31,225.09 hektar Tapak Ramsar Tasek Bera dan 71,842 hektar Zon Penampungan).

4. Tasik Chini Sebagai Tapak Biosfera Negara

- Program Manusia dan Biosfera (MAB) yang dilancarkan pada tahun 1971 merupakan program saintifik antara Kerajaan di bawah UNESCO yang menyediakan asas saintifik untuk pengurusan, pendidikan dan penyelidikan bagi memulihara dan mengguna sumber asli secara mampan.
- Terdapat 669 tapak Rezab biosfera dari 120 negara di dunia. Malaysia menyertai Program MAB pada tahun 2009 dengan mencalonkan Tasik Chini, Pahang sebagai tapak rezab biosfera pertama di Malaysia. Tapak rezab biosfera adalah berfungsi sebagai:
 - ✓ Pemuliharaan dan konservasi biodiversiti
 - ✓ Menyokong pembangunan lestari
 - ✓ Sokongan logistik (sebagai pusat pembelajaran, latihan, penyelidikan dan sebagainya)
- Tasik Chini seluas 5,085 hektar merupakan tasik yang dikelilingi hutan tropika adalah tasik air tawar kedua terbesar di Malaysia selepas Tasek Bera. Ia merupakan kawasan mergastua yang kaya dengan pelbagai spesies dan dikatakan mempunyai 87 spesies ikan air tawar dan 304 spesies haiwan (189 daripadanya spesies burung). Tasik Chini juga merupakan salah satu destinasi eko-pelancongan yang menggabungkan pembangunan masyarakat Orang Asli Jakun, keindahan tasik semula jadi serta kewujudan flora dan fauna.

Foto : Tasik Chini merupakan di antara tapak ekosistem di Negeri Pahang yang diiktiraf berkepentingan sejagat

3.2.2 Negeri Pahang Dalam Konteks Wilayah dan Nasional

✓ Negeri Pahang Dalam Wilayah Ekonomi Pantai Timur (ECER)

Negeri Pahang adalah sebahagian daripada tiga buah negeri dalam pembangunan wilayah pantai timur, termasuk Negeri Johor (sebahagian Daerah Mersing). Pembangunan wilayah pantai timur memberi fokus kepada pembangunan sektor pelancongan, gas dan minyak, pembuatan, pertanian dan pendidikan.

Wilayah Ekonomi Pantai Timur (ECER) menekankan transformasi untuk menjadi sebuah kawasan membangun, berdaya maju dan menjadi peneraju eksport produk-produk berasaskan sumber dan pembuatan yang dilengkapi dengan kemudahan prasarana dan logistik serba moden. Terletak di Pantai Timur Semenanjung Malaysia, ECER berada di lokasi yang ideal untuk menjadi sebuah gerbang perdagangan dan industri utama yang menawarkan para pelabur akses kepada pasaran yang luas di Timur Jauh dan Asia Pasifik.

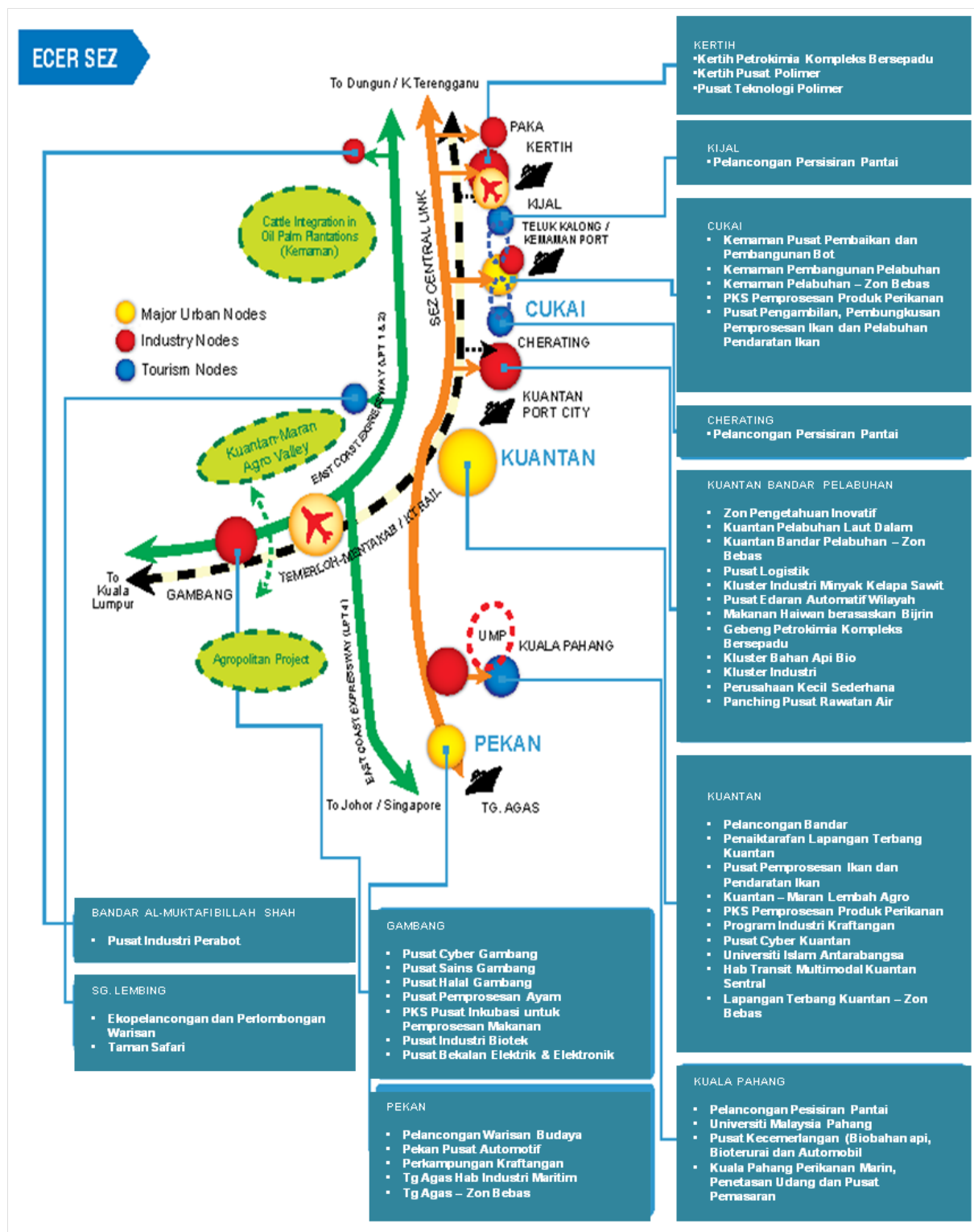

**WILAYAH
EKONOMI
PANTAI
TIMUR**

Lima nod pembangunan ECER yang melibatkan Negeri Pahang (*Sila rujuk Rajah 3.2*):

- **Nod 1** – ECER SEZ, Zon Ekonomi Khas - Melibatkan kawasan pantai timur konurbasi Kuantan termasuk sebahagian Daerah Kemaman. Kawasan berkaitan adalah Kertih, Kuantan, Gambang dan Pekan. Pembangunan di kawasan ini melibatkan aktiviti pembuatan, pemasangan dan hab pengedaran, infrastruktur utama dan kemudahan pendidikan.
- **Nod 4** – Melibatkan kawasan Mersing, Johor dan Rompin (Pulau Tioman, Endau-Rompin). Pembangunan utama melibatkan Taman Negara Endau-Rompin yang akan dibangunkan sebagai destinasi eko pelancongan. Pusat pembiakan lembu di Muadzam Shah, penanaman nanas dan industri akuakultur di Rompin juga menjadi tumpuan projek ECER di nod ini.
- **Nod 5** – Kawasan Gua Musang dan Kuala Lipis. Projek pembangunan melibatkan aktiviti pertanian seperti kluster herba di Chegar Perah dan aktiviti eko pelancongan di Merapoh.
- **Nod 6** – Kawasan Bentong dan Raub - aktiviti pertanian dan agropolitan.
- **Nod 7** – Kawasan Bandar Pusat Jengka (Bandar Tun Razak) - aktiviti pertanian dan agropolitan.

Rajah 3.2 : Nod Utama ECER

Sumber : Wilayah Ekonomi Pantai Timur (ECER), 2008

✓ Negeri Pahang Dalam Rancangan Fizikal Negara Ke-3 (RFN Ke-3)

Negeri Pahang memainkan peranan penting dalam memastikan kelestarian pembangunan di peringkat nasional. RFN Ke-3 telah menggariskan Pelan Pengurusan Spatial Negeri Pahang di mana ianya merangkumi Pelan Pengurusan Pertumbuhan Spatial, Pelan Pengurusan Sumber dan Pelan Pengurusan Kawasan Berisiko Bencana Semula Jadi. Berikut adalah perkara fokus dalam Pelan Pengurusan Spatial RFN Ke-3:

- **Rajah 3.3** menunjukkan Negeri Pahang keseluruhannya berada di dalam kawasan pemeliharaan dan pemuliharaan iaitu kawasan aset negara, hutan dan bekalan air, koridor perlindungan persisiran pantai dan kawasan tanaman padi serta komoditi utama negara
- Kuantan sebagai pusat konurbasi negara di Pantai Timur termasuk **Kuantan – Pekan – Gambang** juga dipanggil Bandar Wilayah
- Temerloh - Mentakab, Bentong, Bandar Muadzam Shah, Bandar Tun Abdul Razak Jengka dan Jerantut sebagai **Pusat Katalis**
- Pertingkat ekonomi bandar sempadan **Gebeng – Chukai, Tanjung Gemok – Endau**
- Raub, Kuala Lipis dan Kuala Rompin sebagai **Pusat Agropolitan**
- Naik taraf Lapangan Terbang Sultan Haji Ahmad Shah sebagai pusat pengangkutan konurbasi timur
- **Lebuhraya Pantai Mersing** - Pekan - Kuantan
- Laluan kereta api Tumpat - Lembah Klang yang menggunakan laluan sedia ada melalui kawasan di Negeri Pahang iaitu Kuala Lipis dan Temerloh - Mentakab
- Cadangan laluan kereta api dari Pantai Timur (Kota Bharu - Kuala Terengganu – Kerteh - Kemaman) dan terus ke Negeri Pahang melalui **Kuantan – Gambang – Temerloh – Mentakab – Bentong dan terus ke Kuala Lumpur.**

Pengurusan sumber semula jadi Negeri Pahang:

Sumber Air dan Tenaga

- Empangan Sempan
- Empangan Kelau
- Empangan Pontian

Sumber Makanan

- Kawasan Jelapang Padi IADA Pekan, Rompin dan tanaman padi luar jelapang

Pengurusan Berisiko Bencana Semula Jadi Negeri Pahang:

Tahap 3 (Risiko Sederhana) Banjir

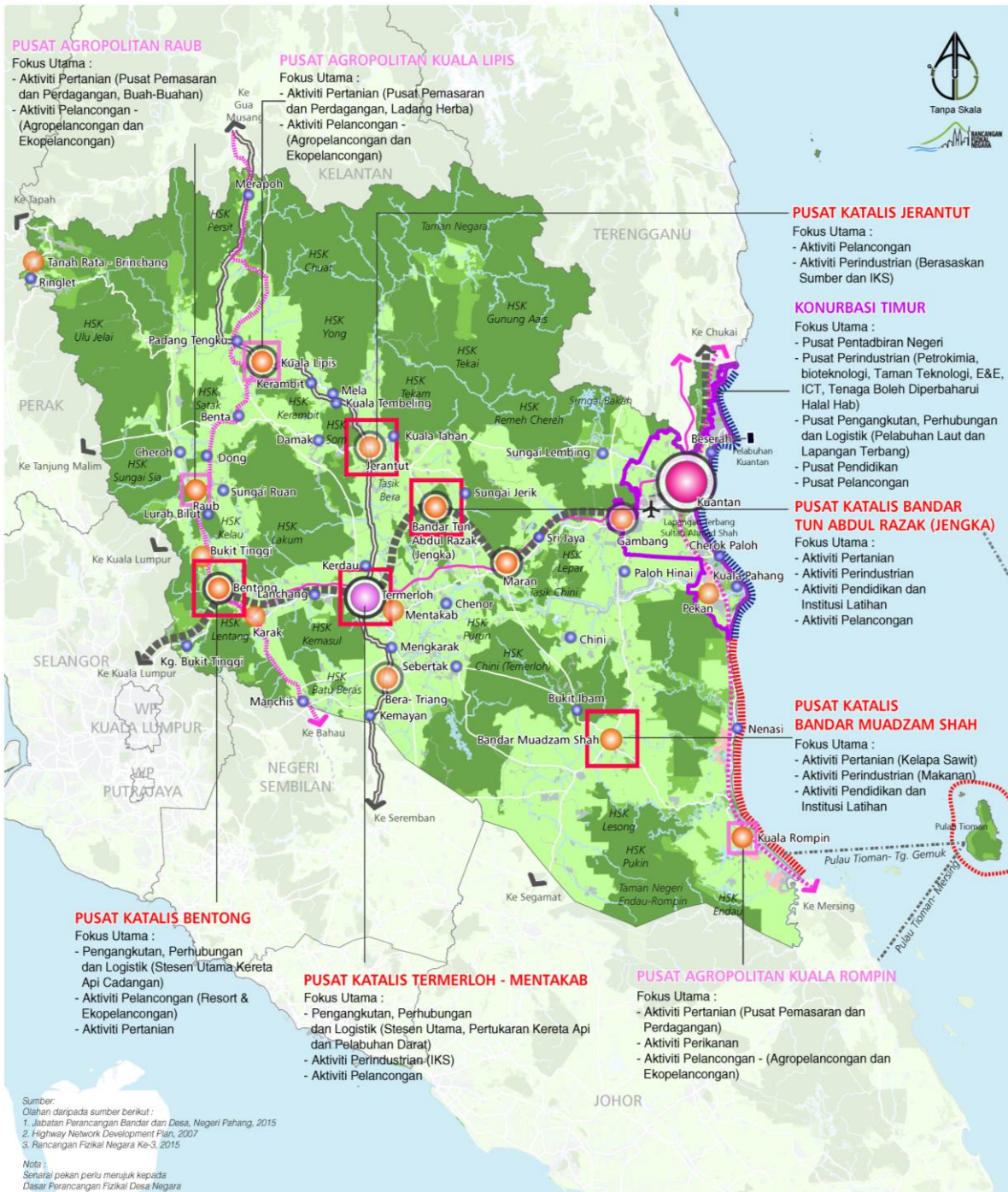
Kuala Lipis, sebahagian Jerantut, Karak, Mentakab, Temerloh, Bera - Triang dan Pekan

Tahap 3 (Risiko Sederhana) Banjir

Tahap 3 (Risiko Sederhana) Tanah Runtuh

Tanah Rata - Brinchang, sebahagian HSK Persit, HSK Ulu Jelai, HSK Aur Gading, HSK Tekam, HSK Sungai Sia, HSK Remeh Chereh, HSK Chini, HSK Lesong, HSK Pukin dan HSK Tranum (Raub – Bukit Fraser)

Rajah 3.3 : Pelan Rangka Spatial Guna Tanah Negeri Pahang, RFN Ke-3

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Konurbasi
- Pusat Katalis
- Pusat Agropolitan
- ▬▬▬ Zon Pembangunan Pesisiran Pantai
- ▬▬▬ Tepu Bina Sedia Ada
- ▬▬▬ Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Sedia Ada)
- ▬▬▬ Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Cadangan)

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air
- ▬▬▬ Zon Perlindungan Pesisiran Pantai

KAWASAN PERTANIAN

- Jelapang Padi Negara
- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Wilayah
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan
- Pekan

LAIN-LAIN

- ✈ Pelabuhan
- ✈ Lapangan Terbang
- ▬▬▬ Jalan Raya
- ▬▬▬ Lebuhraya Sedia Ada
- ▬▬▬ Lebuhraya Cadangan
- ▬▬▬ Jalan Cadangan
- ▬▬▬ Laluan Feri

NOTA

- ○ ○ ○
- Petempatan sebagai hab pengangkutan transit

Sumber : Rancangan Fizikal Negara ke-3, 2016

✓ Negeri Pahang Dalam Rancangan Malaysia Kesebelas (RMK-11)

RMK-11 yang telah dilancarkan menjadi landasan penting dalam usaha Kerajaan melaksanakan anjakan dasar pembangunan dan merangka pendekatan baharu bagi menangani pelbagai cabaran baharu dan sedia ada. Pembangunan sosio-ekonomi tidak lagi boleh dilaksanakan sebagaimana kelaziman (*business as usual*), sekiranya Malaysia ingin mencapai status negara maju dan inklusif dalam tempoh lima tahun akan datang.

Ilustrasi menunjukkan ringkasan sasaran pertumbuhan negara yang disasarkan bagi mewujudkan pertumbuhan yang berpaksikan rakyat sebagaimana moto RMK-11 bagi tempoh 2016 - 2020. Antaranya adalah peningkatan per-kapita penduduk kepada/sebanyak RM63,090, akses penduduk kepada infrastruktur serta kemudahan awam yang cekap dan peningkatan kualiti hidup.

Ilustrasi : RMK-11 - Ukuran Sasaran Pertumbuhan Bagi Kesejahteraan Rakyat dan 6 Teras Strategik

Sumber : Rancangan Malaysia Ke 11, Pertumbuhan Berpaksikan Rakyat, UPE, JPM; 21 Mei 2015

Dalam konteks Negeri Pahang, Pelan Strategik dan Program Transformasi Ekonomi Negeri Pahang telah menggunakan strategi-strategi yang digariskan di dalam RMK-10 dan RMK-11 sebagai dasar strategi pembangunan negeri. Antaranya adalah pelaksanaan rangkaian sektor utama, pelaburan swasta, jaringan dan kemudahsampaian, kapasiti utiliti, modal insan, prasarana sosial, jaringan sosial dan kawasan pertumbuhan baru. Kerajaan Negeri Pahang mengenal pasti 115 projek berimpak tinggi melibatkan 63 projek dalam pelaksanaan dan 52 projek lagi di dalam perancangan. Kaedah pelaksanaan adalah dengan menggunakan pelaburan langsung domestik dan asing.

✓ Pelan Strategik Negeri Pahang

Strategi pengukuhan ekonomi Negeri Pahang mengadaptasi strategi RMK-11 yang dikenali sebagai Pelan Strategik Negeri dan Program Transformasi Negeri Pahang Darul Makmur 2016-2020.

Strategi tersebut disenaraikan seperti berikut:

- Memperkukuh Pembangunan Inklusif
- Meningkatkan Kesejahteraan Rakyat
- Memperkasa Pembangunan Modal Insan
- Menuju Ke Arah Pertumbuhan Hijau
- Memperkukuh Infrastruktur
- Merekayasa Pertumbuhan Ekonomi

Beberapa strategi utama yang diadaptasi dalam RSN Pahang 2050 adalah berkaitan peningkatan taraf isi rumah B40, transformasi luar bandar, menambah baik kualiti pendidikan, pengukuhan persekitaran yang menyokong pertumbuhan hijau, pengurusan sisa secara menyeluruh dan lestari, memulihara sumber asli, pembangunan sistem pengangkutan bersepadu serta pengukuhan sektor-sektor pembuatan, pertanian, perkhidmatan/ pelancongan.

✓ Pahang dalam Konteks Pembangunan Bandar Bersempadan

Negeri Pahang bersempadan dengan Negeri Terengganu, Kelantan, Selangor, Perak, Negeri Sembilan dan Johor. Dalam konteks wilayah, hubungan dan kepentingan pembangunan negeri bersempadan memainkan peranan penting disebabkan impak kepada pembangunan Negeri Pahang terutamanya sempadan Bentong dengan Lembah Klang (Rujuk Rajah 3.4). Sebagai negeri terbesar di Semenanjung, Negeri Pahang disempadani oleh enam negeri iaitu:

- Utara : **Terengganu** (Daerah Kemaman) dan **Kelantan** (Jajahan Gua Musang)
- Barat : **Perak** (Daerah Slim River), **Selangor** (Daerah Hulu Selangor, Hulu Langat dan Gombak) dan **Negeri Sembilan** (Daerah Kuala Pilah dan Jempol)
- Selatan : **Johor** (Daerah Mersing dan Segamat)

Rajah 3.4 : Pelan Pengaruh Bandar Bersempadan

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 3.1 : Daerah dan Hubungan Bandar Bersempadan

NEGERI	DAERAH	HUBUNGAN / KEPENTINGAN
Terengganu	Kemaman	- Bandar Chukai dan Kemaman sebagai sub Konurbasi Timur; - Kerteh dan Kijal sebagai kawasan perusahaan minyak dan gas dan saling kebergantungan kegiatan industri petroleum dan gas terutamanya kawasan Gebeng yang menerima limpahan industri tersebut; - Pelaburan dan peluang pekerjaan dalam industri minyak, gas dan bidang petroleum; - Pelancongan pantai dan pusat pendaratan penyu di kawasan bersempadan di Cherating dan Chendor; - Pewartaan Taman Negara melibatkan Daerah Kemaman bagi aktiviti pemuliharaan hutan, KSAS dan aktiviti ekopelancongan; dan - Hubungan Lebuh raya Pantai Timur (LPT) yang memudahkan mobiliti penduduk di bahagian utara di Negeri Kelantan dan Negeri Terengganu yang melintasi daerah-daerah Negeri Pahang.
Kelantan	Gua Musang	- Hubungan tradisi yang melibatkan migrasi penduduk Negeri Kelantan terutama Daerah Hulu Kelantan ke kawasan Kuala Lipis dan Jerantut; - Perhubungan jalan raya utama yang melalui kawasan pertengahan Negeri Pahang iaitu Gua Musang - Kuala Lipis-Raub – Bentong - Kuala Lumpur. Penyempurnaan <i>Central Spine Road</i> (CSR) dijangka memudahkan pergerakan dan mobiliti penduduk, tenaga kerja dan barangan di antara Lembah Klang ke utara dan Pantai Timur Semenanjung Malaysia yang dijangka memberi kesan positif pembangunan; - Pintu masuk dari utara untuk pelancong melalui Negara Thailand ke kawasan pelancongan terutamanya Taman Negara; - Kawasan pelancongan warisan dan eko. Pewartaan Taman Negara melibatkan daerah Gua Musang bagi aktiviti pemuliharaan hutan, KSAS dan aktiviti eko pelancongan; - Pintu masuk ke Taman Negara melalui Kuala Koh yang berada di sempadan Pahang-Kelantan di Merapoh; dan - Laluan Gua Musang-Lojing-Kampung Raja-Simpang Pulai menghubungkan kawasan timur dan barat Semenanjung melalui Daerah Cameron Highlands, Gua Musang dan Simpang Pulai (Ipoh) merupakan laluan pergerakan barangan terutama pertanian.

Jadual 3.1 : Daerah dan Hubungan Bandar Bersempadan (sambungan)

NEGERI	DAERAH	HUBUNGAN / KEPENTINGAN
Perak	- Daerah Kinta (Ipoh) – Simpang Pulai, Kampar - Batang Padang (Taph) - Muallim	- Pelancongan tanah tinggi (Cameron Highlands); - Pertanian (sayur-sayuran, bunga-bunga dan buah-buahan); - Jaringan jalan raya dan infrastruktur yang menghubungkan Daerah Cameron Highlands, Raub dan Lipis yang bersempadan tanah tinggi. Pergerakan perdagangan dalam aspek bekalan makanan sayur-sayuran, buah-buahan dan lain-lain dipermudahkan melalui jalan utama Sungai Koyan - Cameron Highlands (Simpang Pulai); - Kesinambungan <i>Central Forest Spine</i>; - Aktiviti pemuliharaan hutan; dan - Pembangunan perbandaran di Simpang Pulai dan Taph yang merupakan pintu masuk ke Cameron Highlands bagi memenuhi keperluan pengunjung dan kemudahan jaringan pengangkutan.
Selangor	- Daerah Hulu Selangor - Daerah Gombak (Kuala Lumpur) - Hulu Langat	- Konurbasi Lembah Klang sebagai konurbasi utama negara mempengaruhi penghijrahan penduduk dan permintaan terhadap kemudahan termasuk aktiviti pelancongan, bekalan makanan, bekalan bahan mentah dan pertanian, industri dan perkhidmatan-perkhidmatan lain; - Pelancongan tanah tinggi di Raub iaitu di Bukit Fraser; - Pusat bekalan makanan, sayuran segar, buah-buahan dan bunga-bunga kepada Lembah Klang; - Faktor kesinambungan hutan <i>Central Forest Spine</i>; - Bekalan air antara negeri melibatkan Negeri Pahang sebagai pembekal dengan pembinaan Empangan Klau di Raub; - Kawasan tadahan bekalan air bagi Negeri Selangor dan Wilayah Persekutuan melibatkan sungai-sungai seperti Sg. Bentong, Sg. Telemong, Sg. Perting dan Sg. Perdak; - Kemudahan jaringan jalan raya iaitu LPT, CFS dan lain-lain jalan utama; - Cadangan pembinaan rel kereta api (ECRL) menghubungkan Lembah Klang dengan Pantai Timur; - Pembangunan pusat-pusat peranginan tanah tinggi yang bersifat hiburan dan ekopelancongan mempengaruhi Negeri Pahang terutama Daerah Bentong berdekatan Genting Highlands, Janda Baik dan Bukit Tinggi dan kawasan-kawasan pelancongan lain; - Pembangunan perindustrian di Bentong, Temerloh dan Mentakab; - Kawasan tanah tinggi berhutan yang juga berfungsi sebagai kawasan tadahan air, cadangan tapak warisan, hutan simpan dan kawasan KSAS bagi pembangunan mampan kedua-dua negeri; dan - Permatang Kuarza sebagai alam semula jadi UNESCO di kawasan Hutan Simpan Ulu Gombak, Selangor yang berada di sempadan Daerah Bentong.

Jadual 3.1 : Daerah dan Hubungan Bandar Bersempadan (sambungan)

NEGERI	DAERAH	HUBUNGAN / KEPENTINGAN
Negeri Sembilan	- Daerah Jelevu - Daerah Jempol	- Perhubungan pengangkutan bakal ditingkatkan dengan pembinaan jalan-jalan raya yang menghubungkan Daerah Bentong dan Bera ke Daerah Jelevu dan Jempol; - Hubungan Daerah Rompin dan Bera dengan kawasan Jempol di Negeri Sembilan dalam aspek pertanian (FELDA), pengangkutan dan perhubungan kereta api sedia ada; dan - Kawasan warisan bagi perhubungan zaman silam (Laluan Penarek).
Johor	Daerah Mersing	- Mersing adalah sebahagian kawasan ECER dan diberi tumpuan khusus bersama pulau-pulau di Daerah Mersing dan Kepulauan Tioman yang diisytihar sebagai Taman Laut; - Infrastruktur jalan lebih efisien mempengaruhi pelancong ke Pulau Tioman yang memilih Mersing sebagai pusat transit dan pengangkutan; dan - Taman Negara Endau Rompin yang diangkat sebagai kawasan Taman Negara di Johor (pelancongan, pemuliharaan dan KSAS).
	Daerah Segamat	- Laluan Lebuhraya Tun Razak atau Jalan Kuantan - Muadzam Shah - Segamat menjadi nadi perhubungan Negeri Pahang dan Johor Tengah; dan - Ia merupakan hubungan pergerakan barangan terutama hasil balak, pertanian, buah-buahan dan komoditi. Ia menjadi sistem utama perhubungan penduduk dan barangan antara kawasan-kawasan pertanian (FELDA) di Rompin, Bera, Muadzam ke Segamat dan keseluruhan pantai barat daya Semenanjung dan Negeri Johor.

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

3.3 PROFAIL DAN ISU STRATEGIK PEMBANGUNAN NEGERI PAHANG

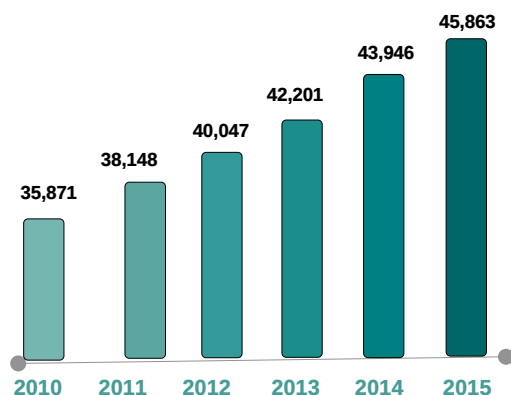
Kajian RSNP 2050 mengenalpasti 27 isu strategik perancangan yang merangkumi aspek ekonomi, sosial, fizikal dan alam sekitar yang mempengaruhi dan menjadi asas pembentukan teras perancangan Negeri Pahang. Beberapa penemuan utama sebagaimana dikenal pasti di dalam Laporan Tinjauan menjadi asas pembentukan strategi pembangunan dan cadangan-cadangan RSN Pahang 2050 iaitu:

1. Peningkatan KDNK dan KDNK per kapita Negeri Pahang;
2. Perubahan sektor ekonomi kepada sektor perkhidmatan yang lebih bernilai tambah;
3. Pendapatan penduduk sederhana rendah terutama luar bandar;
4. Penurunan kadar kemiskinan;
5. Peningkatan tahap pendidikan dan kemahiran pekerja ke tahap pendidikan tertiar;
6. Pertambahan penduduk sederhana tertumpu di Daerah Kuantan;
7. Perubahan guna tanah utama;
8. Pembangunan daerah berdasarkan sumber dan potensi tempatan;
9. Cadangan *East Coast Rail Link* (ECRL) dan *Central Spine Road* (CSR);
10. Sistem pengangkutan awam yang berteknologi dan hijau;
11. Impak pembinaan infrastruktur utama;
12. Keunikan dan kepelbagaian penawaran produk pelancongan;
13. Pengurusan kawasan tanah tinggi dan pulau sebagai tumpuan pelancongan utama (Cameron Highlands, Genting Highlands dan Pulau Tioman);
14. Negeri Pahang sebagai tumpuan pelancongan berasaskan ekologi;
15. Negeri Pahang sebagai hab industri utama Pantai Timur;
16. Pembangunan industri berasaskan sumber;
17. Potensi produk IKS;
18. Penaiktarafan dan pembesaran Pelabuhan Kuantan;
19. Keperluan penaiktarafan sistem bekalan air bersih;
20. Bekalan elektrik dan sumber tenaga boleh diperbaharui;
21. Kemudahan infrastruktur;
22. Negeri Pahang sebagai pertanian makanan negara;
23. Sumber mineral dan perlombongan;
24. Kawasan sensitif alam sekitar (KSAS);
25. Kepelbagaian sumber jaya asli dan warisan geologi;
26. Pewartaan tapak warisan dunia (Taman Negara, Sungai Lembing, Tasik Chini dan Tasek Bera); dan
27. Pemeliharaan warisan dan budaya Negeri Pahang.

1. Peningkatan KDNK dan KDNK Per kapita Negeri Pahang

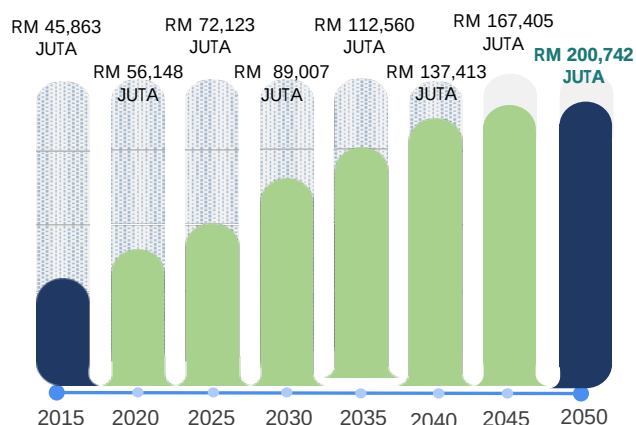
Prestasi ekonomi Negeri Pahang adalah sederhana iaitu pencapaian KDNK pada tahun **2015** sebanyak **RM45,863 juta** dengan kadar purata pertumbuhan tahunan 5.0% (2010-2015). Peratus sumbangan Negeri Pahang kepada KDNK Malaysia adalah 4.3%. Prestasi KDNK negeri Pahang menduduki tempat kelapan dengan nilai RM45.8 bilion. RSNP2050 mengunjurkan pertambahan KDNK kepada RM201 bilion dengan KPPT antara 3-6% sehingga tahun 2050.

Rajah 3.5 : Pendapatan KDNK Negeri Pahang 2010-2015 (RM Juta)

Sumber : Laporan Akaun Negara KDNK Negeri 2010-2015 (Keluaran September 2016), Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 3.6 : Unjuran KDNK Pahang 2015 – 2050 (RM Juta)

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

KDNK per kapita Negeri Pahang berjumlah **RM28,258** pada tahun **2015** dengan peningkatan ketara berbanding tahun **2005 (RM16,534)**. Unjuran sehingga tahun 2050 menunjukkan sasaran **KDNK per kapita Negeri Pahang adalah berjumlah RM78,067** (Jadual 3.2). Unjuran yang dibuat adalah berasaskan pertumbuhan sektor ekonomi yang perlu dicapai bagi memastikan kemakmuran ekonomi dan kesejahteraan penduduk sehingga tahun 2050.

Jadual 3.2 : Sasaran Pendapatan Per Kapita Negeri Pahang Tahun 2020 hingga 2050

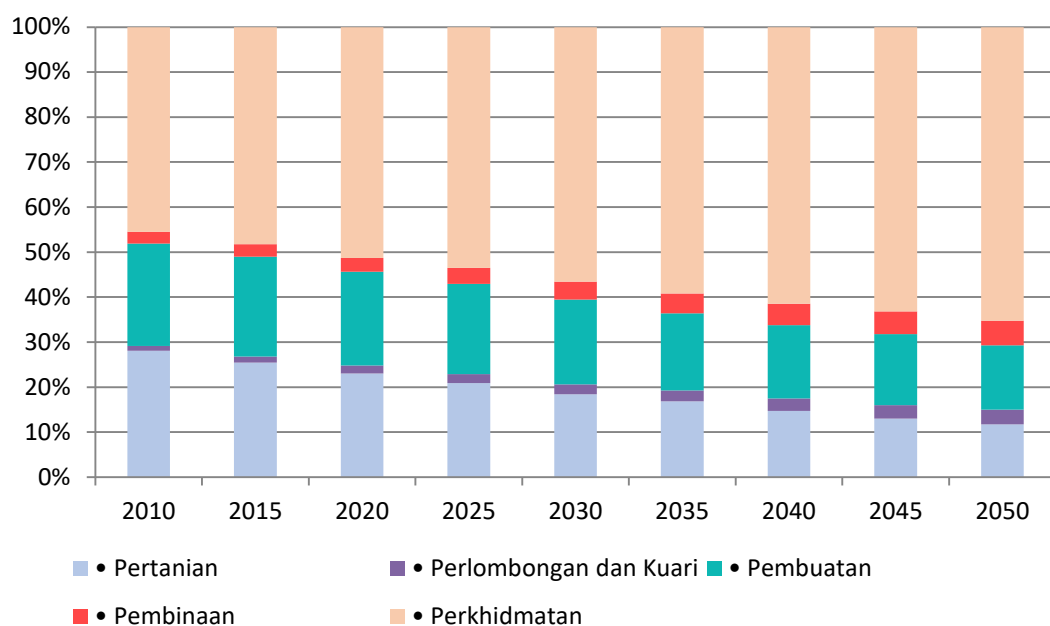
TAHUN	JUMLAH PENDUDUK	PENDAPATAN PER KAPITA (RM)
2020	1,760,515	31,893
2025	1,899,674	37,966
2030	2,044,500	43,535
2035	2,172,900	51,802
2040	2,287,600	60,069
2045	2,384,436	70,207
2050	2,571,412	78,067

Sumber: Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

2. Perubahan Sektor Ekonomi Kepada Sektor Perkhidmatan Yang Lebih Bernilai Tambah

- **Sektor ekonomi utama** Negeri Pahang adalah **perkhidmatan**. KDNK pada tahun 2015 menunjukkan **sektor perkhidmatan dengan jumlah RM22,124 juta (48%)** adalah sektor utama pada tahun 2015 **dengan KPPT 5.3%**. **Sektor kedua adalah pertanian** dengan jumlah RM11,672 juta (25%) dan **sektor ketiga adalah pembuatan** dengan jumlah RM10,153 juta dengan peratus KPPT sebanyak 2.9%.
- Sasaran pada tahun 2050 menunjukkan **sektor perkhidmatan akan terus menjadi sektor utama dengan sasaran melebihi 60%** diikuti sektor pembuatan dan pertanian (Rajah 3.7).

Rajah 3.7 : Unjuran KDNK Mengikut Sektor Negeri Pahang Sehingga Tahun 2050 (RM Juta)

Sumber : 1. Jabatan Perangkaan Malaysia (2016)
2. Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

3. Pendapatan Penduduk Sederhana Rendah Terutama di Luar Bandar

- **Pendapatan purata dan penengah** bagi Negeri Pahang adalah **lebih rendah** daripada **purata nasional dengan jumlah pendapatan penengah RM3,929 berbanding Malaysia RM5,288**. **Pendapatan purata isi rumah** bulanan di Negeri Pahang pada tahun 2014 adalah di dalam **kategori pendapatan RM3,000-RM3,999** melibatkan sejumlah 60.4% dari jumlah isi rumah.
- Bagi pendapatan strata luar bandar, 73% daripada isi rumah luar bandar berpendapatan kurang dari RM3,999 di mana pendapatan purata dan penengah adalah di antara julat RM2,000-RM2,999.

Jadual 3.3 : Taburan Peratusan Isi Rumah Mengikut Kelas Pendapatan, Negeri Pahang, 2014

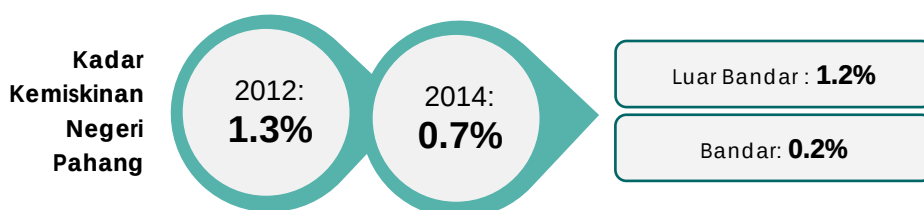
KELAS PENDAPATAN KASAR (RM)	JUMLAH			BANDAR			LUAR BANDAR		
	TABURAN PERATUSAN			TABURAN PERATUSAN			TABURAN PERATUSAN		
	ISI RUMAH	KUMULATIF	AGIHAN PENDAPATAN	ISI RUMAH	KUMULATIF	AGIHAN PENDAPATAN	ISI RUMAH	KUMULATIF	AGIHAN PENDAPATAN
1,999 dan ke bawah	17.9	-	6.1	13.5	-	4.1	23.9	-	9.9
2,000 – 2,999	23.5	41.4	13.5	19.9	33.4	10.1	28.4	52.3	19.8
3,000 – 3,999	19.0	60.4	15.1	17.8	51.2	12.4	20.6	72.9	20.1
4,000 – 4,999	11.7	72.1	12.0	12.9	64.1	11.6	10.0	82.9	12.7
5,000 – 5,999	8.2	80.3	10.4	10.3	74.4	11.4	5.5	88.4	8.5
6,000 – 6,999	5.4	85.7	8.0	6.6	81.0	8.7	3.7	92.1	6.8
7,000 – 7,999	3.7	89.4	6.3	4.6	85.6	6.9	2.4	94.5	5.1
8,000 – 8,999	3.0	92.4	5.9	3.9	89.5	6.7	1.8	96.3	4.3
9,000 – 9,999	1.9	94.3	4.2	2.3	91.8	4.5	1.4	97.7	3.7
10,000 – 10,999	1.4	95.7	3.4	2.0	93.8	4.2	0.6	98.3	1.9
11,000 – 11,999	1.0	96.7	2.5	1.5	95.3	3.4	0.3	98.6	0.9
12,000 – 12,999	0.7	97.4	2.0	1.0	96.3	2.4	0.3	98.9	1.2
13,000 – 13,999	0.5	97.9	1.6	0.7	97.0	1.9	0.3	99.2	1.0
14,000 – 14,999	0.4	98.3	1.3	0.6	97.6	1.8	0.1	99.3	0.5
15,000 ke atas	1.7	100	7.7	2.4	100.0	9.9	0.7	100.0	3.6
Jumlah	100.0		100.0	100.0		100.0	100.0		100.0

Sumber : Laporan Penyiataan Pendapatan Isi Rumah dan Kemudahan, 2014

Nota : ----- Garis pendapatan purata

4. Kadar Kemiskinan Menurun

- Tahap kemiskinan di Negeri Pahang mencatatkan penurunan yang agak memberangsangkan dari 1.3% pada tahun 2012 kepada 0.7% pada tahun 2014. Tahap kemiskinan luar bandar adalah lebih tinggi dengan jumlah 1.2% berbanding 0.2% insiden kemiskinan di kawasan bandar.

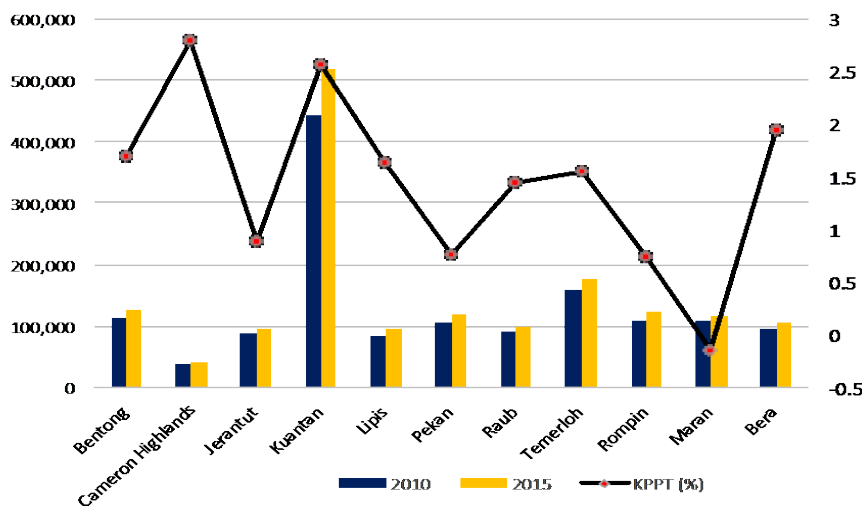
5. Meningkatkan Tahap Pendidikan dan Kemahiran Pekerja Ke Tahap Pendidikan Tertiri

- Kebanyakan pekerjaan di Negeri Pahang adalah dari sektor **perkhidmatan dan jualan** di samping bidang pertanian, perhutanan dan perikanan. Ianya **mewakili dua sektor utama** yang mendominasi pekerjaan iaitu **sektor perkhidmatan (tertiari) dan sektor primer**. Bidang pekerjaan asas (*elementary occupations*) mengalami pertambahan dari 9.5% (tahun 2005) kepada 18.6% dalam tahun 2015. Peningkatan pekerjaan di bidang asas menunjukkan perubahan jenis pekerjaan **daripada berpendidikan profesional kepada jenis berkemahiran dan memerlukan kemahiran**.
- RSNP2050 perlu menangani dan mencadangkan perubahan tahap pendidikan pekerja **kepada pendidikan tertiri** dalam tempoh perancangan sehingga tahun 2050 melalui penyediaan lebih banyak kemudahan pendidikan universiti dan kolej latihan.

6. Pertambahan Penduduk Sederhana dan Tertumpu di Daerah Kuantan

- Penduduk Negeri Pahang** berjumlah 1.44 juta orang pada tahun 2010 dan dijangka meningkat kepada **2.57 juta** orang pada tahun **2050**. **Tumpuan utama** penduduk Negeri Pahang adalah di **Daerah Kuantan (31.86%, 517,200 orang)** diikuti **Daerah Temerloh (11.01%, 178,700 orang)** dan **Daerah Bentong (7.89%, 128,00 orang)**.
- Daerah yang mempunyai pertumbuhan penduduk (KPPT) tertinggi adalah Daerah Cameron Highlands dan Kuantan (melebihi 2.5%). Daerah Cameron Highlands mengalami semula kadar pertumbuhan penduduk tinggi yang pernah dialami pada tahun 1960-an **disebabkan perkembangan sektor pelancongan Negara Malaysia yang positif dan memberi impak kepada pembangunan pusat pelancongan tanah tinggi tersebut**.

Rajah 3.8 : Jumlah Penduduk Mengikut Daerah Negeri Pahang, Tahun 2010 dan 2015

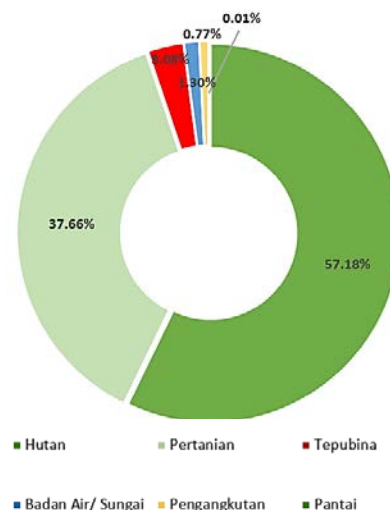

Sumber : 1. Jabatan Perangkaan Malaysia
2. Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

7. Perubahan dan Guna Tanah Utama

- Corak guna tanah Negeri Pahang adalah terdiri daripada 6 (enam) guna tanah utama iaitu guna tanah tepu bina, pertanian, hutan, tanah kosong (tanah tidak diusahakan), badan air/sungai, pantai dan jalan.
- Komponen guna tanah utama Negeri Pahang didominasi guna tanah hutan dengan keluasan kawasan sebanyak 2,056,677.40 hektar iaitu 57.18% daripada keluasan keseluruhan Negeri Pahang.
- Guna tanah kedua terbesar adalah guna tanah pertanian iaitu seluas 1,354,320.62 hektar (37.66%).
- Keseluruhan kawasan tepu bina adalah seluas 110,640.54 hektar (3.08%).

Rajah 3.9 : Pecahan Guna Tanah Negeri Pahang (%), Tahun 2015

Sumber : Laporan Tinjauan RSN Pahang 2050 (2016)
I-Plan PlanMalaysia 2016

Jadual 3.4 : Keluasan Komponen Guna Tanah Negeri Pahang 2015

KOMPONEN GUNA TANAH	LUAS (Ha)	%
Tepu Bina	110,640.54	3.08
Pertanian	1,354,320.62	37.66
Hutan	2,056,677.40	57.18
Badan Air / Sungai	46,770.37	1.30
Pantai	225.13	0.01
Pengangkutan	27,950.94	0.77
JUMLAH KESELURUHAN	3,596,585.00	100.00

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050, 2017

Jadual 3.5 : Keluasan Kawasan Kesyediaan Tanah Negeri Pahang

TAHAP POTENSI	LUAS (Ha)	%
Boleh Dibangunkan	1,506,026.63	41.89
Dibangunkan Dengan Syarat	129,905.53	3.61
Tidak Boleh Dibangunkan	1,959,652.84	54.50
JUMLAH KESELURUHAN	3,596,585.00	100.00

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050, 2017

- Keluasan kawasan yang tidak boleh dibangunkan adalah 1,959,652.84 hektar iaitu 54.5% daripada luas keseluruhan Negeri Pahang.
- Tanah yang tidak boleh dibangunkan merupakan kawasan KSAS tahap 1 dan 2 termasuk kawasan badan air, HSK dan lain-lain kawasan KSAS.

RAJAH 3.10 :
PELAN CORAK GUNA TANAH NEGERI PAHANG TAHUN 2016

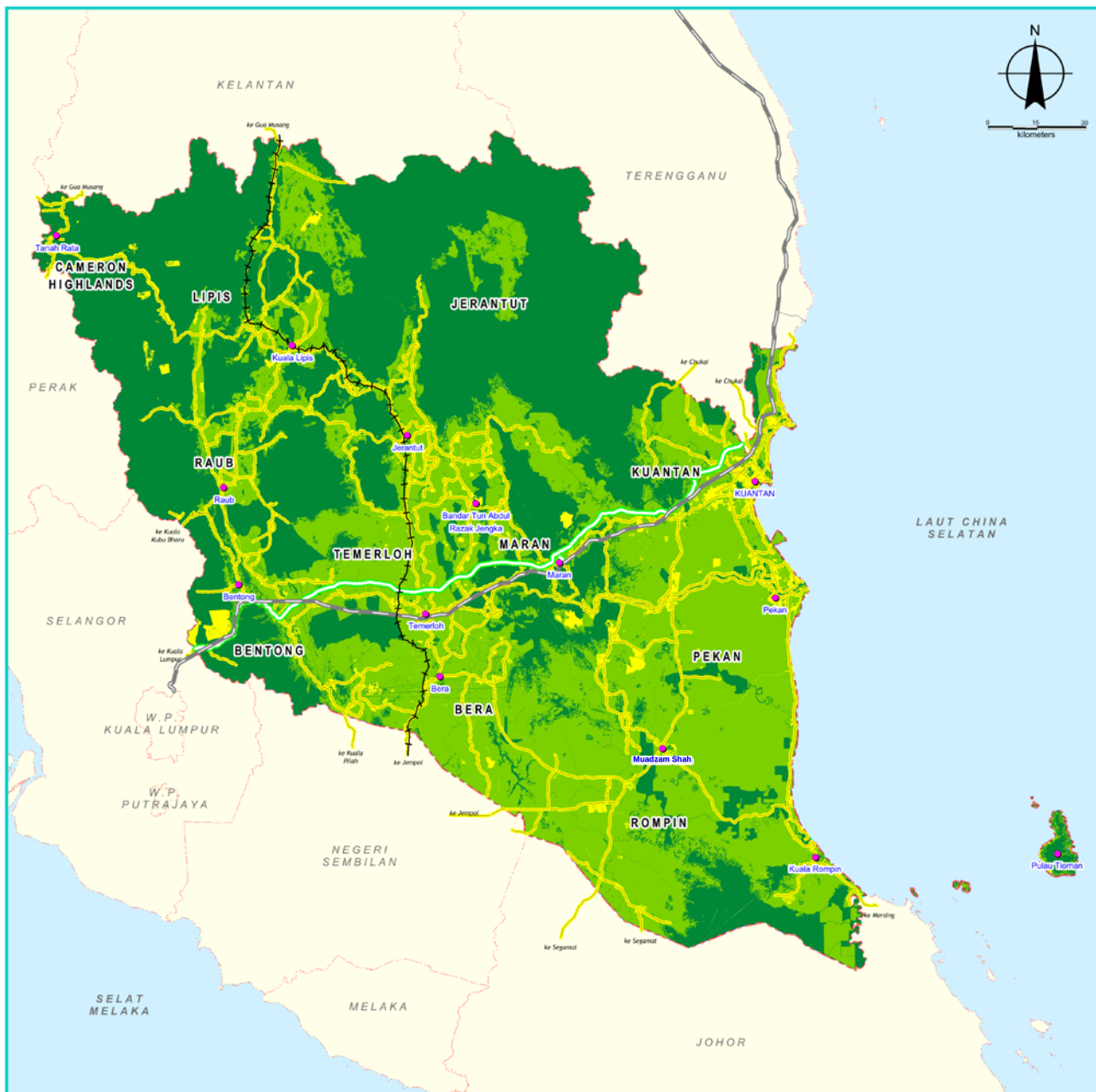
PETUNJUK :-

- Tepu Bina
- Pertanian
- Hutan
- Badan Air
- Laut
- Jalan

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH 3.11 :
PELAN KESEDIAAN TANAH NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PETUNJUK :-

- Kawasan Boleh Dibangunkan
- Kawasan Boleh Dibangunkan Dengan Syarat
- Kawasan Tidak Boleh Dibangunkan

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api Sediada
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

8. Pembangunan Daerah Berdasarkan Sumber dan Potensi Tempatan

Fokus utama pembangunan perlu menekankan kekuatan sumber dan potensi tempatan yang menjadi kelebihan petempatan berkaitan. Jadual berikut menunjukkan petempatan terpilih oleh RFN-3 yang mana fokus pembangunan telah ditetapkan di peringkat nasional dan akan diterjemahkan di peringkat RSNP2050.

Jadual 3.6 : Potensi Petempatan dan Fokus Utama

PETEMPATAN	FOKUS UTAMA
Kuantan	Aktiviti Perindustrian (petrokimia, bioteknologi, taman teknologi, E&E, ICT dan tenaga boleh diperbaharui)
Gambang	
Pekan	
Bandar Tun Abdul Razak, Jengka	• Aktiviti Pertanian • Aktiviti Perindustrian • Hab Pendidikan • Aktiviti Pelancongan
Bentong	• Perhubungan dan Pengangkutan • Aktiviti Pelancongan Resort dan Eko-pelancongan • Aktiviti Pertanian
Temerloh – Mentakab	• Perhubungan dan Pengangkutan (stesen utama dan pertukaran KTM dan ECRL) • Aktiviti Perindustrian (IKS) • Aktiviti Pelancongan • Pelabuhan Darat
Bandar Muadzam Shah	• Aktiviti Pertanian (Kelapa Sawit) • Aktiviti Perindustrian (Makanan) • Hab Pendidikan
Raub	• Pusat Pemasaran dan Perdagangan Produk Pertanian
Kuala Lipis	• Pusat Pemasaran dan Perdagangan Produk Pertanian • Ladang Herba
Kuala Rompin	• Pusat Pemasaran dan Perdagangan Produk Pertanian • Perikanan • Agro-pelancongan dan Eko-pelancongan

Sumber: Rancangan Fizikal Negara Ke-3 (2016)

9. Cadangan East Coast Rail Link (ECRL) dan Central Spine Road (CSR)

Cadangan laluan kereta api ECRL Kuantan – Kuala Lumpur – Kuala Terengganu – Kota Bharu dijangka meningkatkan mobiliti penduduk dan barangan sekaligus meningkatkan pelaburan serta pengukuhan aktiviti perindustrian di Pantai Timur Semenanjung. Perkhidmatan kereta api sepanjang 246 kilometer ini akan mengambil masa antara satu hingga satu jam setengah dengan kelajuan 120 kilometer hingga 150 kilometer sejam. Ia akan bermula di KL Sentral melalui stesen utama di Negeri Pahang seperti Bentong, Temerloh, Maran, Gambang, Kota SAS, Kuantan Port, Kerteh, Kuala Terengganu dan Pasir Mas, Kelantan dengan sistem laluan keretapi sedia ada Pantai Timur.

CSR merupakan jalan raya lingkaran tengah Malaysia yang menghubungkan negeri-negeri di sempadan Negeri Pahang termasuk Selangor, Kuala Lumpur dan Negeri Sembilan dengan kawasan utara Semenanjung melalui tengah Negeri Pahang. Pembangunan ini juga dijangka memberi kesan positif pembangunan terutama bagi Daerah Bentong, Raub dan Kuala Lipis.

Sumber : <https://www.facebook.com/centralspineroad/>

10. Sistem Perhubungan dan Pengangkutan Awam yang Berteknologi dan Hijau

- Keseluruhannya, cadangan pengangkutan utama pada masa hadapan adalah berteknologi hijau dengan penumpuan kepada pergerakan mass-transit.
- Cadangan utama adalah Keretapi Ekspres Kuantan – Kuala Lumpur (ECRL), Cadangan Laluan Keretapi ECRL Kuantan – Johor Bahru serta cadangan *Bus Rapid Transit* (BRT) di bandar utama terutamanya Kuantan dan Temerloh.
- Konsep pengangkutan hijau juga dicadangkan bagi sistem pengangkutan awam Negeri Pahang seperti:
 - ✓ Menggalakkan penggunaan bahan api alternatif NGV dan CNG bagi kenderaan kerajaan, kenderaan awam dan persendirian;
 - ✓ Menggalakkan penggunaan kenderaan hybrid; dan
 - ✓ Menggalakkan penggunaan basikal terutamanya di kawasan tumpuan pelancong dan pusat bandar.

11. Impak Pembinaan Infrastruktur Utama

Infrastruktur utama yang sedia ada di Negeri Pahang melibatkan:

- Jalur Lebar Berkelajuan Tinggi
- Kumbahan Berpusat
- Tebatan Banjir
- Hakisan Pantai
- Tapak Pelupusan Sampah

a. Jalur Lebar Berkelajuan Tinggi

Penyediaan jalur lebar berkelajuan tinggi bertujuan untuk memberi penduduk Negeri Pahang menikmati kemudahan jalur lebar yang dapat memudahkan urusan harian terutama ketika berurusan dengan kerajaan tanpa perlu beratur panjang.

Jadual 3.7 : Jumlah Pusat Perkhidmatan Jalur Lebar

1 Malaysia Internet Centre		Pusat Broadband Komuniti Mini	Perpustakaan Komuniti (Broadband)	Kampung Wireless 1 Malaysia
Bil. Pusat	Keahlian			
89	76,387	11	-	206

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

b. Kumbahan Berpusat

Sistem Pembetungan merupakan suatu keperluan asas dalam pembangunan Negeri Pahang di mana ianya berkait rapat dengan kebersihan (*hygiene*). Indah Water Konsortium Sdn. Bhd. merupakan agensi yang bertanggungjawab dalam penyelenggaraan, perancangan dan mengurus sistem pembetungan awam di Negeri Pahang.

Jadual 3.8 : Senarai Cadangan Projek Kumbahan di Negeri Pahang

Bil	Lokasi	Jenis STP	Unit	PE
1	Projek Loji Rawatan Kumbahan Serantau dan Rangkaian Paip Pembetulan di Bandar Indera Mahkota, Pahang	RSTP	1	100,000
2	Projek Loji Rawatan Kumbahan Serantau dan Rangkaian Paip Pembetulan di Bandar Kuantan, Pahang	RSTP	1	200,000
3	Projek Loji Rawatan Kumbahan Serantau dan Rangkaian Paip Pembetulan di Kg Cherating, Pahang	CSTP	1	6,000

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

c. Projek Tebatan Banjir

Projek tebatan banjir adalah bertujuan untuk memperbaiki sistem perparitan yang sedia ada di samping mempertingkatkan lagi kawalan bagi mengelakkan berlakunya banjir. Berikut adalah antara projek tebatan banjir yang dijalankan di Negeri Pahang:

Jadual 3.9 : Projek Tebatan Banjir yang Telah Dilaksanakan di Negeri Pahang

Bil	Tajuk	Kos Projek (RM)	Tarikh Mula	Tarikh Siap
1	Projek Pembinaan Ban Kawalan Banjir di Perkampungan Sg Isap Mengikut Fasa 1A, 1B, 1C, 1D Kuantan Pahang (Pakej Rancangan Ekonomi)	29,876,500.20	17.03.2009	07.08.2011
2	Cadangan Pembinaan Struktur Kawalan Banjir Serta Lain-Lain Kerja Berkaitan di Parit Kg Razali, di bawah Rancangan Tebatan Banjir Kuantan	8,000,000.00	14.11.2015	13.04.2006 EOT : 12.10.2016
3	Kerja-Kerja Mempertingkatkan System Saliran Sungai Belibis Serta Kerja-Kerja Berkaitan di bawah Rancangan Tebatan Banjir Bandar Pekan Pahang	17,139,225.10	05.09.2014	04.12.2014 EOT : 30.05.2016
4	Projek Rancangan Tebatan Banjir Bandar Pekan Fasa 2 – Pembinaan Levee Sungai Pahang	119,898,888.00	19.11.2014	18.11.2016
5	Kerja-Kerja Menaik Taraf Ban Selatan, Parit Utama, Sungai Air Hitam, Pembinaan Penyabung Ketapang, Struktur Kawalan Sg Mat Dulang, Parit Kuliah, Sungai Air Tawar Dan Kerja-Kerja Berkaitan	102,800,000.00	19.03.2015	18.03.2017
6	Projek Melebar dan Mendalamkan Sungai Bertam dan Kerja – Kerja Berkaitan	30,845,719.70	21.11.2014	20.05.2016

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

d. Hakisan Pantai

Keadaan geografi Negeri Pahang yang mempunyai pesisiran pantai terutama di kawasan Daerah Kuantan yang perlu dilihat bagi memastikan keadaan pesisiran pantai berada dalam keadaan baik serta dapat dinaik taraf kepada suatu keadaan yang lebih baik dan menambah baik keadaan sedia ada.

Jadual 3.10 : Senarai Projek bagi Menangani Hakisan Pantai di Pahang

Bil	Projek	Status Projek
1	Cadangan Projek Perintis Yang Menggunakan Teknologi “PRESSURE EQUALISATION MODULES (PEM)” Untuk Pemulihan Pantai Di Sepanjang Pantai Teluk Cempedak Pahang Darul Makmur.	Siap 100%
2	Merekabentuk Dan Membina Kerja – Kerja Membaik Pulih Muara Sungai Dan Pantai Sekitar Kuala Sg Pahang Darul Makmur	Dalam pembinaan
3	Merekabentuk, Membina Dan Menyiapkan Projek Pemulihan Pantai Dengan Menggunakan “Pressure Equalisation Modules (PEM)” Di Teluk Tekek, Pulau Tioman Pahang Darul Makmur	Siap 100%
4	Mereka Bentuk Dan Membina Kerja-Kerja Membaik Pulih Muara Sungai Dan Pantai Kuala Sg Kuantan Pahang Darul Makmur (Fasa 1)	Dalam pembinaan

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

e. Sisa Pepejal

Pengurusan sisa pepejal tertumpu kepada keperluan janaan sisa pepejal per hari bagi penduduk Negeri Pahang yang diuruskan oleh pihak swasta atas lesen yang diberi oleh SWCorp bagi pengurusan sisa pepejal bagi setiap pihak berkuasa tempatan (PBT).

Jadual 3.11 : Senarai Tapak Pelupusan Sisa Pepejal Negeri Pahang

Bil	Nama Pihak Berkuasa Tempatan	Nama Tapak	Luas Tapak (Hektar)	Status
1	MP Kuantan	TPS Jabor Jerangau	28.0	Beroperasi
2	MP Bentong	TPS Sg. Padang Sertik	40.5	Beroperasi
3	MD Bera	TPS Chuat	26.0	Beroperasi
4	MD Lipis	TPS Jln Lipis	10.2	Beroperasi
5	MD Maran	TPS Maran, Batu 55	8.0	Beroperasi
6		TPS Jengka 10	16.2	Beroperasi
7	MD Pekan	TP Keledang	23.6	Beroperasi
8		TP Kawasan Chini	4.5	Beroperasi
9	MD Raub	TPS Cheroh	4.9	Beroperasi
10	MD Rompin	TPS Kg Feri	6.1	Beroperasi
11		TP Muadzam Shah	4.9	Beroperasi
12		TP Bdr Tun Razak	4.0	Beroperasi
14	MD Cameron Highlands	Insinerator, Ulu Telom	-	Beroperasi
15	Lembaga Pembangunan Tioman	TP Blue Valley	1.0	Beroperasi
16		TP Kg Tekek	0.8	Beroperasi
17		Insinerator Kg Tekek	-	Beroperasi
18	MD Jerantut	TP Kuala Tahan	4.0	Beroperasi
19	MP Temerloh	TPS Belengu	40.5	Beroperasi

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

12. Keunikan dan Kepelbagaian Penawaran Produk Pelancongan

- Keseluruhannya, Negeri Pahang mempunyai **lebih 145 produk pelancongan**. Produk-produk tarikan pelancongan ini dibahagikan kepada **7 kategori pelancongan**:

1. Zon Tanah Tinggi
2. Zon Semula Jadi
3. Zon Pantai/Pulau
4. Rekreasi
5. Sejarah
6. Budaya
7. Agro

Jadual 3.12 : Taburan Dan Bilangan Produk Pelancongan Mengikut Daerah dan Kategori Pelancongan

Zon	Tanah Tinggi			Semulajadi						Pesisiran Pantai/Pulau		Jumlah
Kategori Pelancongan	Bentong	Cameron Highlands	Raub	Bera	Jerantut	Lipis	Maran	Pekan	Temerloh	Kuantan	Rompin	
Pergunungan	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Perhutanan	3	3	5	1	17	6	-	2	5	5	4	51
Pantai	-	-	-	-	-	-	-	1	-	15	3	19
Rekreasi	2	1	2	1	1	3	6	3	-	10	1	30
Sejarah	-	-	1	-	-	14	2	4	-	1	-	22
Budaya	-	-	2	-	1	-	-	3	-	3	1	10
Agro	4	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	8
Kesihatan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Makanan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jumlah	12	6	11	2	19	23	8	13	5	37	9	145

Sumber : 1. *Tourism Pahang, 2016*

2. *Kajian RSN Pahang 2050 (2017)*

13. Pengurusan Kawasan Tanah Tinggi dan Pulau Sebagai Tumpuan Pelancongan Utama (Cameron Highlands dan Pulau Tioman)

- Kategori Zon Pelancongan Tanah Tinggi adalah Cameron Highlands, Genting Highlands, Bukit Fraser, Bukit Tinggi dan Janda Baik. Keempat-empat produk pelancongan tersebut merupakan ikon utama bagi Kategori Zon Pelancongan Tanah Tinggi di Negeri Pahang.
- Negeri Pahang mempunyai pesisiran pantai yang panjang di tanah besar Semenanjung Malaysia iaitu sepanjang kira-kira 210 kilometer. Pesisiran pantai di Negeri Pahang mempunyai beberapa kawasan pantai peranginan yang popular dalam kalangan pelancong asing mahupun tempatan iaitu Pantai Cherating dan Pantai Teluk Cempedak serta Pulau Tioman sebagai salah satu destinasi pelancongan bertaraf antarabangsa di Negeri Pahang.
- Aspek pengurusan sumber dan aktiviti pelancongan perlu diperhalusi cekap agar memberi pulangan yang tinggi kepada pendapatan kerajaan Negeri Pahang.

14. Negeri Pahang Sebagai Tumpuan Pelancongan Berasaskan Ekologi

Berdasarkan 145 produk pelancongan yang disenaraikan sebagai destinasi pelancongan di Negeri Pahang, sejumlah 31 destinasi (21.3%) telah disenaraikan bertaraf antarabangsa dan 114 destinasi (78.6%) bertaraf domestik.

Jadual 3.13 : Tempat-Tempat Tarikan Kategori Zon Pelancongan Semula Jadi 2016

Daerah	Tempat Tarikan
Bentong	- Gunung Rajah - Hutan Lipur Lentang
Bera	Tasek Bera
Cameron Highlands	- Gunung Berembun - Gunung Perdah - Mossy Forest
Jerantut	- Gua Angin - Gua Balai - Gua Besar - Gua Daun Menari - Gua Hijau - Gua Kepayang - Gua Kota Gelanggi - Gua Luas - Gua Penyu - Gua Sanding - Gua Tangga 99 - Gua Telinga - Gua Terang Bulan - Gua Tongkat - Gunung Benom - Taman Negara (Kuala Tahan) - Tekam Plantation Resort
Maran	- Jeram Pelangi - Hutan Lipur Teladas - Hutan Lipur Lubuk Yu - Lubuk Ujed - Lubuk Kawah - Bukit Gebok
Kuantan	- Bukit Panorama - Gunung Serudom - Gua Charas - Sungai Lembing - Tasik Paya Bungor
Lipis	- Bukit Taching - Empang Jaleh - Gua Bama - Kemahang - Taman Negara (Sg Relau) - Taman Rimba Kenong
Pekan	- Taman Hutan Paya Gambut Bebar - Tasik Chini

Sumber : 1. *Tourism Pahang, 2016*
2. *Kajian RSN Pahang 2050 (2017)*

Jadual 3.13 : Tempat-Tempat Tarikan Kategori Zon Pelancongan Semula Jadi 2016 (sambungan...)

Daerah	Tempat Tarikan
Raub	• Bukit Fraser • Jeram Besu • Lata Berembun • Lata Jarum • Lata Lembik • Pulau Chekas
Rompin	• Bukit Ibam • Gunung Kajang • Hutan Simpan Menchali • Taman Negara Endau-Rompin
Temerloh	• Gunung Senyum • Pusat Pemuliharaan Seladang Jenderak • Pusat Perlindungan Gajah Kuala Gandah • Rezab Hidupan Liar Krau • Taman Rusa Lanchang

Sumber : 1. *Tourism Pahang, 2016*
2. *Kajian RSN Pahang 2050 (2017)*

15. Negeri Pahang Sebagai Hab Industri Utama Pantai Timur

- Fokus kawasan perindustrian di **Special Economic Zones (SEZ)** melibatkan Daerah Kuantan (petroleum/minyak/gas, bio teknologi, teknologi tinggi, kimia, halal *park* dan lain-lain) dan Daerah Pekan (automotif).
- Perindustrian membantu melonjakkan ekonomi Negeri Pahang dengan tersedianya kemudahan infrastruktur seperti Pelabuhan Kuantan dan Pelabuhan Tanjung Agas yang berfungsi sebagai gerbang utama perdagangan rantau Asia Pasifik dan pembangunan Wilayah Ekonomi Pantai Timur. Gambang Halal *Park* merupakan antara pembangunan industri berimpak tinggi di Negeri Pahang yang dibangunkan di atas kawasan seluas 200 ekar dan terletak kira-kira 30 kilometer dari Pelabuhan Kuantan.
- Tumpuan kawasan perindustrian adalah di Daerah Kuantan iaitu seluas 5,868.91 hektar (62%) dan diikuti Daerah Pekan dengan keluasan 2,042.93 hektar (22%).
- Pada tahun 2050, pertambahan keluasan tanah industri Negeri Pahang adalah seluas 4,366.71 hektar bagi menampung pembangunan perindustrian semasa yang semakin berkembang dan mendorong kepada peningkatan KDNK sektor perindustrian.

16. Pembangunan Industri Berasaskan Sumber

Pembangunan industri berasaskan sumber ditumpukan kepada industri kluster sedia ada. Pembangunan industri menjelang tahun 2050 bertujuan mempertingkatkan dan menyeimbangkan pembangunan perindustrian setiap daerah di Negeri Pahang.

Jadual 3.14 : Pembangunan Industri Berasaskan Sumber Mengikut Daerah

DAERAH	KLUSTER SEDIA ADA	KLUSTER 2050
Lipis Jerantut Raub	Industri Berasaskan Sumber dan IKS	Industri Berasaskan Sumber dan IKS
Kuantan	- Industri Petrokimia - Industri Makanan Halal - Industri Berasaskan Sumber	- Industri Petrokimia - Industri Pembuatan
Maran	- Industri Sokongan Kejuruteraan - Industri Elektrik dan Elektronik	Industri Berasaskan Sumber dan IKS
Temerloh	Industri Berasaskan Sumber Kayu	Industri Berasaskan Sumber dan IKS
Bentong	Industri Kejuruteraan Berat	Industri Berasaskan Sumber dan IKS
Pekan	Industri Komponen Automotif	- Industri Petrokimia - Industri Pembuatan
Bera	Industri Komponen Automotif	Industri Berasaskan Sumber dan IKS
Rompin	- Industri Berasaskan Seramik - Industri Pemprosesan Hasil Pertanian	Industri Berasaskan Sumber dan IKS

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

17. Potensi Produk IKS

- Industri Kecil Sederhana (IKS) terutamanya pengeluaran dan pemprosesan makanan serta kraftangan merupakan pembangunan industri yang penting bagi Negeri Pahang. IKS telah diwujudkan dengan matlamat memberi peluang yang lebih luas kepada golongan usahawan untuk mengeluarkan dan memasarkan produk keluaran mereka. Bagi menjamin usahawan IKS dapat melibatkan diri dalam sektor industri dan perniagaan dengan lebih berkesan, pelbagai kemudahan asas dan prasarana telah disediakan.

Jadual 3.15 : Taburan dan Jenis IKS Mengikut Daerah di Negeri Pahang

DAERAH	BILANGAN IKS	JENIS IKS
Bentong	2	• Makanan • Kraftangan
Bera	2	• Makanan
Cameron Highlands	4	• Makanan dan minuman • Aromaterapi
Jerantut	2	• Makanan
Kuantan	13	• Makanan dan minuman • Kraftangan kayu dan logam
Lipis	3	• Makanan
Maran	7	• Makanan • Kraftangan lukisan dan batik
Pekan	4	• Makanan • Produk berasaskan sutera
Raub	2	• Makanan • Produk madu kelulut
Rompin	5	• Makanan • Susu lembu dan kambing berperisa
Temerloh	4	• Makanan • Produk madu kelulut
JUMLAH	48	

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

18. Penaiktaraf dan Pembesaran Pelabuhan Kuantan

- Pelabuhan Kuantan merupakan pelabuhan utama di bahagian Pantai Timur Semenanjung Malaysia dan terletak di persimpangan laluan perkapalan antarabangsa di Laut China Selatan iaitu laluan laut utama perkapalan dunia yang memberikan kemudahan kepada Lingkungan Pasifik, Timur Tengah, Timur Laut, Eropah dan Rantau Asia. Pelabuhan ini juga dilengkapi dengan kemudahan jalan raya yang baik iaitu Lebuhraya Pantai Timur dan jalan kereta api yang menghubungkan Kerteh – Kemaman – Kuantan. Pelabuhan Kuantan dilengkapi dengan terminal kargo cecair pukal moden yang mempunyai keupayaan menampung lebih tujuh tan metrik kargo.
- Projek ini merupakan pelaburan positif sebagai pelabuhan bertaraf dunia dan mampu mengendalikan lebih banyak kargo. Impak dari projek ini mampu membangunkan kawasan sekitar dengan lebih maju serta menarik pelabur antara bangsa.

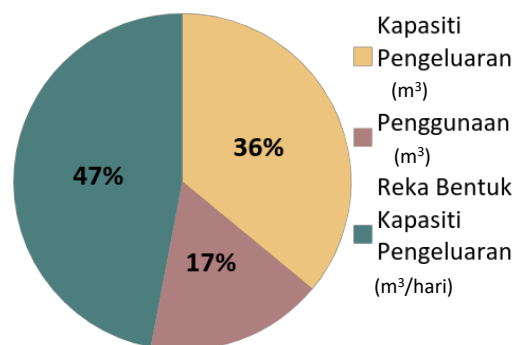

Foto : Ilustrasi Cadangan Pembesaran Kawasan Pelabuhan Kuantan

19. Keperluan Penaiktarafan Sistem Bekalan Air Bersih

- Trend bekalan air bagi Negeri Pahang telah meningkat dari 446,960.44m³ pada tahun 2010 kepada 532,852.72m³ pada tahun 2015.
- Unjuran pada tahun 2020 menunjukkan sebanyak 604,210m³ bekalan air manakala pada tahun 2050 meningkat kepada 882,510m³.
- Analisis semasa bagi keperluan dan penawaran bekalan air di Negeri Pahang adalah mencukupi dengan lebih Rezab >45%.
- Kadar kehilangan air (NRW) di setiap daerah menunjukkan peratusan yang agak tinggi dan secara puratanya kadar kehilangan air bagi Negeri Pahang adalah sebanyak 48.70%. Negeri Pahang perlu menaik taraf sistem pengagihan bekalan air kepada pengguna bagi mengelakkan kehilangan air.
- Bekalan air terawat untuk pengguna di Negeri Pahang telah mencapai 99.17%.

Rajah 3.12 : Rezab Bekalan Air Negeri Pahang 2050 (m³)

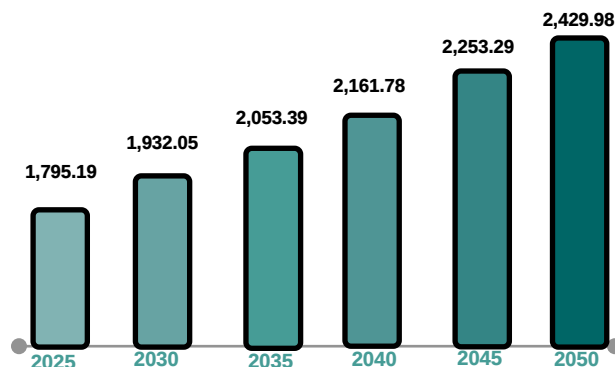

Sumber : Pengurusan Air Pahang Berhad (PAIP), 2015

20. Bekalan Elektrik dan Sumber Tenaga Boleh Diperbaharui

- Analisis semasa menunjukkan tahap penyediaan bekalan elektrik bagi Negeri Pahang mencukupi dengan purata Rezab margin sebanyak 78.19%.
- Unjuran pada tahun 2050 menunjukkan sejumlah 2,429.98MvA bekalan elektrik diperlukan untuk memenuhi permintaan pada tahun tersebut.
- Trend gangguan bekalan elektrik bagi Negeri Pahang menunjukkan kadar penurunan. Kadar SAIDI pada tahun 2016 adalah sebanyak 58.19 minit di mana sasaran yang diberikan adalah 60 minit.
- Terdapat pelbagai sumber tenaga yang boleh digunakan dalam menggantikan penggunaan tenaga fosil/arang batu yang sukar diperbaharui seperti Tenaga Solar, Biomass, Kincir Angin, Tenaga Hidro, Insinerator dan pelbagai lagi kaedah yang boleh diguna pakai dalam penghasilan tenaga elektrik.

Rajah 3.13 : Unjuran Keperluan Bekalan Elektrik 2025-2050 (MvA)

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

21. Kemudahan Infrastruktur Lain (Kemudahan Jalur Lebar dan Loji Rawatan Kumbahan)

Kemudahan Jalur Lebar

Penyediaan kemudahan jalur lebar di Negeri Pahang perlu dipertingkatkan bagi kemudahan penduduk. Kadar penembusan jalur lebar terkini Negeri Pahang adalah sebanyak 74% dan disasarkan kepada 100% sebelum tahun 2050.

Loji Rawatan Kumbahan

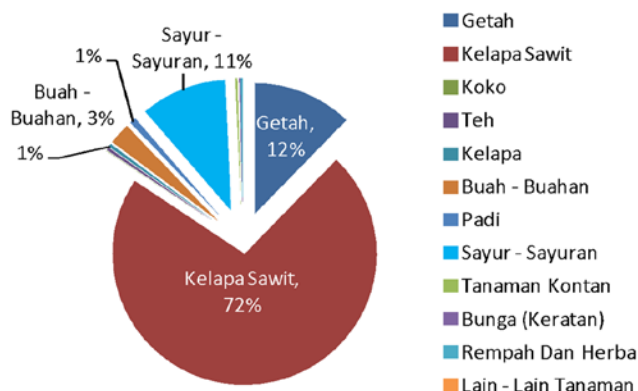
Sistem pembetungan di Negeri Pahang terbahagi kepada dua iaitu loji rawatan kumbahan awam dan loji rawatan kumbahan persendirian. Bagi loji rawatan kumbahan awam, setiap pembangunan di Negeri Pahang telah disambungkan dengan kemudahan tersebut dan memudahkan pengurusan serta penyelenggaraan oleh pihak Indah Water Konsortium.

Kaedah tangki septik individu dan *pour flush* merupakan sistem pembetungan yang banyak diguna pakai oleh penduduk di Negeri Pahang. Unjuran pada tahun 2050 menunjukkan sejumlah 3,342,836 PE diperlukan bagi pelaksanaan loji rawatan di sekitar Negeri Pahang. Pelaksanaan loji rawatan kumbahan berpusat diperlukan terutama bagi kawasan bandar utama, petempatan utama dan pusat bandar.

22. Negeri Pahang Sebagai Pertanian Makanan Negara

- Guna tanah pertanian meliputi 30.45% dari keseluruhan guna tanah Negeri Pahang. **KDNK sektor pertanian** adalah sektor penyumbang kedua terbesar **pada tahun 2010** (28.1%) **dan tahun 2015** (25.4%). Sasaran pada tahun 2050 adalah sebagai sektor ketiga dengan jumlah sumbangan melebihi 10%.
- Kelapa sawit adalah penyumbang terbesar kepada ekonomi Negeri Pahang iaitu sebanyak 2,988,933 tan metrik pada tahun 2014.
- Program Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) adalah satu strategi Projek Impak Tinggi di bawah Dasar Pertanian Negara Ketiga (DPN3) untuk menggalakkan pelaksanaan projek pertanian berskala besar, komersial dan berteknologi tinggi oleh usahawan termasuk sektor swasta. Di Negeri Pahang, terdapat 18 kawasan projek Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) yang telah dikenal pasti.
- Lain-lain projek berimpak tinggi yang diwujudkan di Negeri Pahang adalah Zon Industri Akuakultur, Industri Asas Tani, IADA tanaman padi di Pekan dan Rompin serta Ladang Kontrak.
- Potensi pertanian boleh dipergiatkan lagi dengan mengoptimumkan produktiviti dan pengurusan tanah pertanian terbiar seluas kira-kira 1 juta ekar.

Rajah 3.14 : Peratusan Pengeluaran Hasil Tanaman Negeri Pahang, Tahun 2014

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Foto : Ladang kelapa sawit

23. Sumber Mineral dan Perlombongan

Mineral bauksit menjadi penyumbang mineral berlogam utama iaitu sebanyak 6.8 juta tan metrik.

Perlombongan mineral berlogam utama selain bauksit adalah bijih besi, *manganese*, emas dan bijih timah manakala perlombongan mineral bukan logam ialah agregat batuan, pasir kerikil, lempung dan bahan tanah, *feldspar* serta *kaolin*.

Perlombongan bauksit boleh menjadi salah satu sumber pendapatan negeri namun semua prosedur perlu dipatuhi bagi mengelakkan kesan negatif terhadap alam sekitar.

Rajah 3.15 : Jumlah Mineral Berlogam di Pahang (2015)

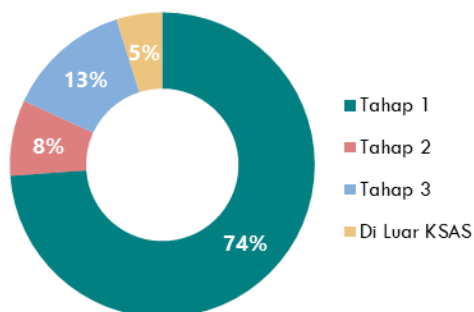
Bauksit 6.8 juta mt	Emas 2,196 mt
Bijih besi 0.7 juta mt	Bijih timah 1,334 mt
Manganese 20,230 mt	

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

24. Kawasan Sensitif Alam Sekitar (KSAS)

- Kawasan Sensitif Alam Sekitar (KSAS) Negeri Pahang merangkumi tiga kategori:
 - KSAS Warisan
 - KSAS Risiko Bencana
 - KSAS Sokongan Hidup
- Sebahagian besar tahap KSAS Negeri Pahang adalah KSAS Tahap 1 iaitu meliputi 73.84% daripada keseluruhan Negeri Pahang.

Rajah 3.16 : Peratusan Tahap KSAS Negeri Pahang

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 3.16 : Tahap KSAS Negeri Pahang

Tahap	Kawalan Pembangunan	Sumberjaya Di Negeri Pahang
Tahap 1	Kawasan pemeliharaan dan kawalan sumber paling kritikal, tidak dibenarkan sebarang pembangunan melainkan dengan kebenaran khas pihak berkuasa berkaitan bagi pembangunan di kawasan Cameron Highlands dan Genting Highlands yang melebihi 1,000m	- Kawasan pergunungan (>1,000m) - Bukit batu kapur - Sumber mineral dan galian - Hutan simpan kekal
Tahap 2	Kawasan kawalan dan kawasan sumber sederhana kritikal, hanya pembangunan tertentu sahaja dibenarkan dengan kawalan serta pengawasan	- Kawasan yang mempunyai sejarah dan arkeologi - Kawasan bukit (300 – 1,000m) - Tanah lembap (tanah bencah) - Aktiviti akuakultur
Tahap 3	Kawasan dibenarkan pembangunan dan mempunyai sumber kurang kritikal, boleh dibangunkan dengan sebarang aktiviti pembangunan yang bersesuaian	- Kawasan tanah gambut - Jajaran sungai utama - Kolam dan kawasan bekas lombong - Sepanjang pantai negeri dan Rezab sungai - Kawasan air terjun - Kawasan bercerun
Di luar KSAS	Kawasan berpotensi untuk pembangunan dan perlu mematuhi keperluan perancangan jabatan-jabatan teknikal semasa	

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Rajah 3.17 : Keluasan Hutan Mengikut Jenis

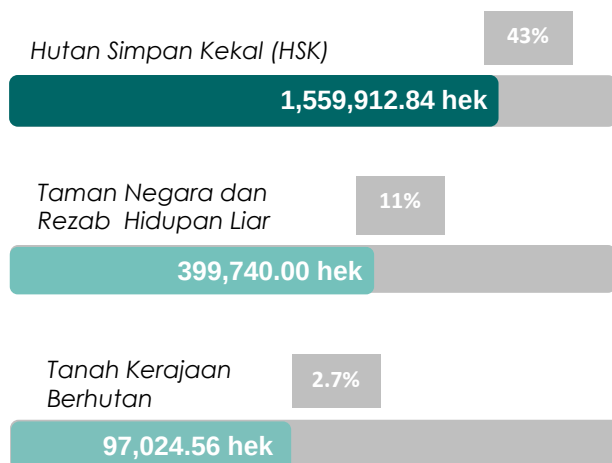

Foto : Taman Negara Pahang, Daerah Jerantut

Sumber : Laporan Tahunan Jabatan Perhutanan Negeri Pahang, 2016

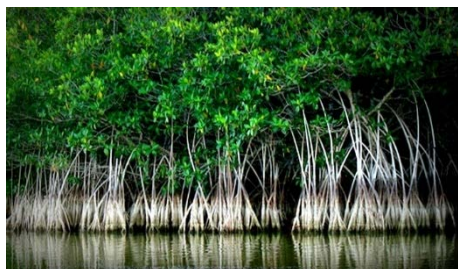

Foto : Hutan paya bakau

- Pengurangan keluasan hutan darat disebabkan oleh penambahan sebahagian daripada keluasan ladang hutan iaitu 65,945.03 hektar.
- Keluasan hutan paya gambut dan hutan paya laut masih kekal sama dari tahun 2010 hingga 2015.

Jadual 3.17 : Perbandingan Keluasan HSK Tahun 2010 - 2015

Kategori Hutan	2010	2015	Perbezaan
	Keluasan (Ha)	Keluasan (Ha)	
Hutan darat	1,395,613.27	1,326,678.88	- 68,934.39
Hutan paya gambut	140,829.97	140,829.97	140,829.97
Hutan paya laut	2,415.96	2,415.96	2,415.96
Ladang hutan	24,043.00	80,446.80	+ 65,945.03
Jumlah	1,562,902.20	1,559,912.84	+ 2,989.36

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

25. Kepelbagaian Sumber Jaya Asli dan Warisan Geologi

Negeri Pahang mempunyai kepelbagaian sumber warisan geologi yang menjadi aset kepada negara. Jadual 3.18 menunjukkan senarai Warisan Geologi Negeri Pahang, 2016.

Foto : Kolam Air Panas Bentong

Foto : Air Terjun Chamang, Bentong

Foto : Lombong Bijih Timah, Sg. Lembing, Kuantan

Jadual 3.18 : Senarai KSAS Warisan Geologi Negeri Pahang, 2016

• Air Terjun Chamang, Bentong • Bukit Chinta Manis, Bentong • Kolam Air Panas, Bentong • Fosil Sungai Bera, Bera • Air Terjun Bertangga, Bera • Lombong Bijih Timah Sg. Lembing, Kuantan • Basalt Pantai Batu Hitam, Kuantan • Gua Charas, Kuantan • Granit Teluk Cempedak, Kuantan • Air Terjun Sungai Pandan, Kuantan • Air Terjun Pelangi, Sungai Lembing, Kuantan • Mata Air Panas Sungai Jin, Kuantan • Permatang Kuarza Bukit Rengin, Kuantan • Gunung Tapis, Kuantan • Bukit Batu Sirau, Pulau Tioman, Rompin • Bukit Kerayong Kecil, Pulau Tioman, Rompin • Bukit Nenek Semukut, Pulau Tioman, Rompin • Air Terjun Seri Mahkota, Taman Negeri Endau Rompin • Pulau Berbatu Bongkah, Pulau Tioman, Rompin	• Air Terjun Asah, Pulau Tioman, Rompin • Padang Tujuh, Taman Negeri Endau Rompin • Batu Dinding, Taman Negeri Endau Rompin • Bukit Batu Sirau, Pulau Tioman, Rompin • Bukit Kerayong Kecil, Pulau Tioman, Rompin • Gunung Senyum dan Gunung Jebak Puyuh, Temerloh • Gua Kota Gelanggi, Jerantut • Gunung Tahan, Jerantut • Air Terjun Berkelah, Maran • Air Terjun Teladas, Maran • Batu Kapur Bukit Mengapur, Maran • Jeram Besu, Raub • Serpentit Sungai Cheroh, Raub • Lata Jarum, Raub • Lata Lembik, Raub • Kenong Rimba Forest, Lipis • Gua Bama, Lipis • Batu Kapur Merapoh, Lipis • Tanjung Batu, Pekan • Tasik Chini, Pekan

26. Pewartaan Tapak Warisan Dunia (Sungai Lembing, Taman Negara, Tasik Chini dan Tasek Bera)

- Negeri Pahang mempunyai beberapa tapak warisan dunia dari kategori Warisan Ketara. Beberapa tapak Warisan Semula Jadi yang telah diiktiraf adalah Tasik Chini - *Tapak Biosfera Dunia* dan Tasek Bera - *Tapak RAMSAR*.
- Taman Negara mempunyai kepentingan nasional yang dikongsi tanggungjawab oleh tiga negeri (Pahang, Kelantan dan Terengganu). Taman Negara berada dalam senarai pewartaan di peringkat UNESCO. Ia merupakan warisan penting serta bernilai sejagat yang disenarai untuk dicadangkan sebagai tapak warisan di bawah Akta Warisan Kebangsaan 2005 (Akta 645).
- Tapak Perlombongan Bijih Timah Sungai Lembing merupakan warisan sejarah negara yang sangat bernilai dan perlu diwartakan sebagai tapak warisan dunia. Keadaan alam sekitar yang menarik boleh dirancang secara integrasi untuk menjadi tarikan pelancong. Tapak Warisan Sungai Lembing merupakan calon Tapak Warisan Dunia UNESCO untuk kategori keunikan warisan budaya dan geologi.

27. Pemeliharaan Warisan dan Budaya Negeri Pahang

- Negeri Pahang mempunyai pelbagai sumber warisan dalam semua kategori warisan utama iaitu:
 - Warisan ketara yang merangkumi warisan budaya ketara dan warisan alam semula jadi;
 - Warisan tidak ketara;
 - Objek warisan;
 - Tokoh warisan orang hidup (WAKOH); dan
 - Warisan kebudayaan di bawah air.

Foto : Tasik Chini, Pekan merupakan sumber Warisan Alam Semula Jadi

Identiti Warisan Pahang

- i. Negeri Pahang terkenal dengan imej dan landskap semula jadi termasuklah “Warisan Tanah Tinggi” serta hutan awam yang menjadi kawasan pelancongan terkenal negara.
- i. Selain itu, kebanyakan warisan tidak ketara Pahang amat unik kerana sebilangan besar telah diwartakan sebagai Warisan Kebangsaan.
- ii. Antara warisan semula jadi Pahang yang terkemuka ialah Pulau Tioman, Taman Negara serta Rezab hidupan liar.
- iii. Warisan kebudayaan ketara yang penting ialah bangunan bersejarah serta bangunan warisan yang banyak terdapat di Bandar Warisan Kuala Lipis dan Pekan. Bangunan warisan lama juga banyak didapati di bandar-bandar utama daerah Negeri Pahang.

SENARAI BANGUNAN DAN TAPAK WARISAN PENTING NEGERI PAHANG

1. Kompleks Pejabat Kerajaan (Majlis Daerah Lipis)
2. Bangunan Residensi, Lipis (Rest House)
3. Bangunan Agensi Pelancongan Pahang, Kuantan (Bgn. Jabatan Kerja Raya)
4. Bekas Rumah Setiausaha Kerajaan Pahang, Lipis (Muzium Warisan Lipis)
5. Bangunan Pejabat Daerah Raub (Majlis Daerah Raub)
6. Bangunan Mahkamah, Kuantan
7. Bangunan Kelab Sungai Lembing, Kuantan (Pejabat MPK Sg. Lembing)
8. Balai Polis Lama Raub
9. Istana Leban Condong, Pekan
10. Istana Mangga Tunggal, Pekan
11. Masjid Sultan Abdullah (Muzium Islam Pekan)
12. Muzium Pekan (Muzium Sultan Abu Bakar)
13. Muzium Tokoh (Bekas Pejabat Daerah Kuantan)
14. Muzium Sungai Lembing, Kuantan
15. Sekolah Menengah Clifford, Lipis
16. Asrama Melayu, Lipis
17. Kompleks Perlombongan Sungai Lembing, Kuantan
18. Perkuburan Rejimen Askar Melayu Diraja, Lipis
19. Tapak Kampung Juara, Tioman
20. Panggung Wayang Sungai Lembing, Kuantan
21. Dewan Perhimpunan Cina (Chinese Town Hall) Bentong
22. Pejabat Pos Bentong
23. Stesen Pengukuran Semenanjung Malaysia, Temerloh
24. Sekolah Kebangsaan Convent, Tanah Rata
25. Rezab Hidupan Liar Krau
26. Tapak RAMSAR Tasek Bera
27. Tapak Biosfera Tasik Chini, Maran
28. Hutan Lipur & Gua Gunung Senyum, Jerantut (Warisan Geologi)
29. Taman Laut Pulau Tioman
30. Taman Negara Tahan - Merapoh (Semenanjung Malaysia)
31. Taman Negeri Endau Rompin
32. Kota Gelang, Jerantut

Foto : Ciri-ciri Seni Bina Rumah Tradisional Negeri Pahang yang Masih Dapat Dilihat di Pekan dan Kuantan, Pahang

3.4 HALA TUJU DAN KONSEP PEMBANGUNAN RSN PAHANG 2050

Konsep dan hala tuju pembangunan awal negeri yang akan diterjemahkan dalam rangka fizikal pembangunan Negeri Pahang bertujuan untuk menjelaskan:

- Wawasan atau visi pembangunan Negeri Pahang sehingga tahun 2050
- Konsep dan Strategi pembangunan Negeri Pahang
- Hala tuju strategik yang menjadi objektif pembangunan negeri

3.4.1 Ciri-ciri Asas Pembentukan Konsep Pembangunan

1. Tempoh perancangan RSN Pahang melangkaui jangka masa panjang selama 35 tahun sehingga tahun 2050

Dalam tempoh tersebut, teknologi dan perkembangan budaya dan peradaban masyarakat dijangka akan mengalami perubahan besar. Perkembangan teknologi dijangka melangkaui pemikiran semasa yang berkembang pesat dalam bentuk infrastruktur moden dan lestari, perhubungan dan komunikasi, penggunaan teknologi, pengurusan alam sekitar dan sebagainya. Perancangan Negeri Pahang sehingga tahun 2050 perlu mengambil kira jangkaan perubahan tersebut bagi memastikan kajian ini relevan dan boleh laksana.

2. Negeri Pahang perlu mencapai status negeri maju berpendapatan tinggi dan sejahtera rakyat

Keperluan untuk pertumbuhan ekonomi yang progresif dan berdaya lentur dan mampu bertindak balas secara positif terhadap cabaran ekonomi global perlu dicapai. Pendapatan Negeri Pahang perlu dipertingkatkan dengan tumpuan sektor lebih produktif dan berdaya maju yang memberi impak tinggi kepada negeri dan penduduk.

3. Negeri Pahang keseluruhannya adalah kawasan luar bandar

Kawasan luar bandar yang berpenduduk rendah dan petempatan bersaiz kecil dengan tumpuan ekonomi pertanian dan liputan guna tanah hutan adalah ciri-ciri utama Negeri Pahang. Tumpuan penduduk menunjukkan hanya lapan (8) daripada 43 petempatan utama dihuni penduduk melebihi 10,000 orang. Hala tuju pembangunan Negeri Pahang harus ditumpukan kepada ekonomi luar bandar yang perlu dikembangkan selaras potensi setempat yang memerlukan sokongan infrastruktur, jaringan perhubungan efisien, juga kemudahan dan perkhidmatan sosial yang setara dengan kawasan bandar.

4. Ketidakseimbangan pembangunan Negeri Pahang

Ketidakseimbangan pembangunan Negeri Pahang ditunjukkan di dalam beberapa indikator terutamanya agihan penduduk dan 62% keluasan pembangunan industri tertumpu di Kuantan. Data tahun 2010 menunjukkan KUANTAN sebagai bandar utama primat dengan penduduk berjumlah 347,204 orang; berbanding Bentong (24,644 orang), Raub (23,039 orang) dan Mentakab/Temerloh (21,045 orang). Bandar-bandar lain yang mempunyai penduduk melebihi 10,000 orang adalah Bandar Pusat Jengka (18,292 orang), Lipis (14,705 orang), Jerantut (11,688 orang) dan Tanah Rata (11,213 orang).

Ketidakseimbangan pembangunan juga jelas dalam bentuk penumpuan kawasan industri utama yang menjadi sumber pekerjaan penduduk iaitu di Kuantan. Di samping itu daerah ini juga merupakan tumpuan pembangunan perumahan, perdagangan dan kemudahan infrastruktur seperti lapangan terbang, pelabuhan, lebuh raya dan kemudahan sosial seperti pusat pendidikan tinggi, hospital pakar dan lain-lain.

5. Perancangan perlu mengambil kira perubahan dan impak persekitaran global

Dalam jangka panjang, alam persekitaran dengan sumber yang terhad boleh mengganggu sistem sokongan hidup manusia dan menyebabkan habitat semula jadi, sumber air dan mineral, kawasan pertanian dan sungai untuk pengeluaran makanan tidak dapat berfungsi sepenuhnya. Penduduk Negeri Pahang juga dijangka bertambah sehingga melebihi 2.571 juta orang.

Pada masa hadapan, perubahan alam sekitar dijangka mengalami kemerosotan, bencana alam, kekurangan makanan dan sumber serta kualiti kehidupan dan perbandaran yang kurang memuaskan. Perubahan cuaca global diburukkan lagi dengan pemusnahan hutan dan pengurangan spesis flora dan fauna yang membentuk rantai makanan dan rangkaian hidup (*biological life cycle*) untuk kemaslahatan manusia. Negeri Pahang telah mengalami kesan buruk perubahan tersebut seperti bencana banjir dan penyusutan air sungai (Sungai Pahang pada tahun 2016) yang menyebabkan kemusnahan hidupan sungai dan ternakan ikan, kekurangan penawaran makanan dan pencemaran.

Hala Tuju Pembangunan Negeri Perlu Mengambil Kira:

- Memfokuskan kepada kekuatan dan potensi unik sesuatu kawasan;
- Penekanan pembaikan kawasan tumpuan penduduk atau petempatan utama di sesuatu kawasan dan daerah;
- Pembangunan penekanan ekonomi luar bandar (contohnya pelancongan dan perkhidmatan luar bandar) lebih efisien berbanding ekonomi bandar (perdagangan);
- Polisi pembangunan multi-sektoral;
- Penglibatan jentera pentadbiran tempatan (PBT, PTD dan lain-lain) dan komuniti penduduk setempat; dan
- Penglibatan pihak Kerajaan dalam penyediaan kemudahan dan mekanisme kewangan untuk menggerakkan pembangunan dengan penekanan kepada kemudahan yang memberi impak tinggi yang berkesan.

3.4.2 Wawasan dan Strategi Pembangunan Negeri Pahang 2050

Wawasan yang dirangka dalam memacu pembangunan Negeri Pahang sehingga tahun 2050 adalah:

Pahang Cemerlang 2050
yang direka bentuk sebagaimana berikut:

Secara ringkasnya, empat aspek utama menjadi teras kepada wawasan kecemerlangan tersebut iaitu **SPATIAL, MAJU, SEJAHTERA dan LESTARI**.

Ia menterjemah aspirasi Kerajaan Negeri dalam membangunkan Negeri Pahang iaitu:

SPATIAL SEIMBANG

1. Aspek spatial adalah melibatkan perancangan dan penggunaan ruang secara efisien dan bersepadu.
2. Keseimbangan spatial perlu dititikberatkan memandangkan tumpuan pembangunan yang ketara di Daerah Kuantan. Bandaraya Kuantan dengan fungsi sebagai konurbasi timur akan terus digalakkan berkembang maju sebagai katalis dan pusat pembangunan negeri.
3. Pembangunan di kawasan petempatan di setiap daerah akan juga digalakkan terutama berasaskan sumber tempatan bertujuan mewujudkan keseimbangan pembangunan spatial negeri.

MAJU

1. Kemajuan terutama dalam aspek ekonomi yang menekankan pertumbuhan yang stabil dan seimbang dengan mewujudkan peluang pekerjaan dan meningkatkan pendapatan penduduk.
2. Memastikan Negeri Pahang terus membangun dan mencapai status negeri maju pada atau sebelum tahun 2030.
3. Kestabilan ekonomi yang berdaya tahan terhadap kesan ekonomi global.

SEJAHTERA

1. Kemajuan Negeri Pahang dengan berteraskan kesejahteraan rakyat sama ada di bandar atau luar bandar.
2. Pembangunan komuniti menyeluruh dan inklusif (persekitaran berdaya huni dan penyertaan penduduk).

3. Peningkatan kualiti hidup rakyat dengan keberkesanan kemudahan infrastruktur perumahan dan kemudahan sosial (pendidikan/kesihatan/keselamatan), hak kemanusiaan dan pengekalan kebudayaan.

LESTARI

1. Pembangunan lestari memerlukan keseimbangan di antara pertumbuhan ekonomi, pembangunan sosial dan perlindungan alam sekitar.
2. Menekankan khazanah alam sekitar semula jadi Negeri Pahang adalah milik bersama negara dan memerlukan perkongsian tanggungjawab (dari sudut pengurusan, pemeliharaan, dan pemuliharaan khazanah).
3. Perlindungan dan pemuliharaan alam sekitar, habitat dan kawasan KSAS (sumber terhad) serta daya tahan terhadap perubahan iklim.

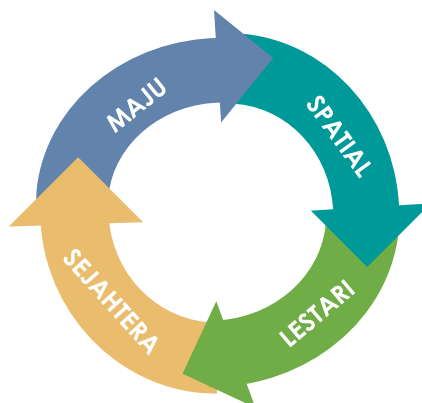
TAFSIRAN PEMBANGUNAN LESTARI

Pembangunan Lestari adalah:

- Kemampuan memberi sokongan untuk memelihara sistem kehidupan sepenuhnya kepada manusia dan kehidupan lain iaitu kemampuan untuk menyalurkan keperluan untuk hidup secara berterusan dalam semua jenis benda hidup.

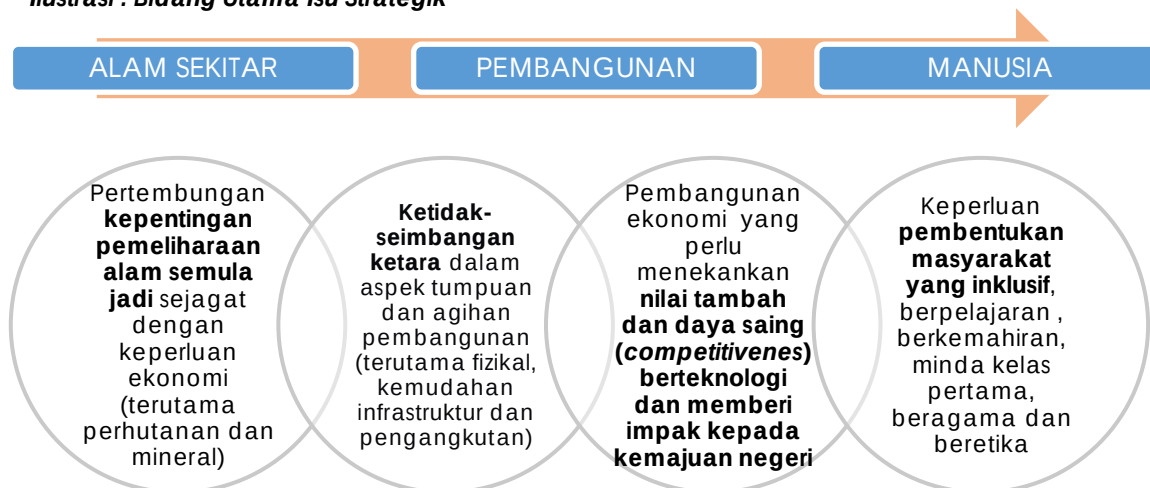
Konsep pembangunan lestari:

- Penekanan keseimbangan di antara memenuhi keperluan manusia dengan keupayaan sistem semula jadi untuk membekalkan produk dan perkhidmatan tanpa degradasi.

Wawasan yang dijelaskan membentuk hala tuju strategik pembangunan Negeri Pahang. Secara ringkasnya, hala tuju strategik RSN Pahang 2050 berusaha menangani isu-isu strategik semasa Negeri Pahang sebagaimana berikut:

Ilustrasi : Bidang Utama Isu Strategik

Hala Tuju Strategik Pembangunan Negeri Pahang adalah dibentuk berasaskan Visi Pahang 2050 dan isu strategik yang telah dikenal pasti. Ringkasnya hala tuju strategik merupakan objektif pembangunan utama yang akan **diperincikan sebagai dasar dan inisiatif pembangunan** di peringkat Draf Rancangan Struktur serta diterjemahkan ke dalam bentuk **Pelan Spatial Pembangunan Negeri Pahang**.

Hala Tuju Strategik tersebut adalah:

1. **Pembangunan guna tanah** yang mengambil kira alam semula jadi (KSAS) secara holistik dan inklusif.
2. **Pengusahahasilan sumber negeri (perlombongan dan perhutanan) yang lestari** dan mendatangkan manfaat pendapatan kepada penduduk serta membangunkan industri hiliran setempat.
3. **Memperkukuhkan pengendalian, pemeliharaan, pemuliharaan dan pemantauan** alam sekitar (KSAS) meliputi daratan (terutamanya sumber hutan) dan marin.
4. Pengenalpastian **kawasan sensitif masa hadapan dan pengurusan** alam sekitar yang efisien.
5. **Pertumbuhan perbandaran yang seimbang** (hierarki, fungsi dan pembangunan yang berfokus).
6. **Pembangunan luar bandar bersepadu** dan berkesan.
7. **Pemeriksaan aktiviti pelancongan** sebagai sumber pendapatan utama Negeri Pahang dengan mengiktiraf interaksi harmoni pelancongan dan alam semula jadi.

8. Pengukuhan ke arah Negeri Pahang sebagai pengeluar utama makanan negara atau **"pertanian Makanan Negara"**.
9. **Pengeluaran produk pertanian premium dan memanfaatkan teknologi** dan kajian.
10. Pahang sebagai **hab industri impak tinggi di pantai timur**.
11. Peningkatan **infrastruktur yang cekap, berteknologi dan lestari** (hijau) terutama pengurusan sisa (*zero waste*) dan sumber tenaga boleh diperbaharui dan bekalan air menyeluruh.
12. **Pengangkutan dan perhubungan menyeluruh**, inklusif dan lestari (*zero carbon*) memenuhi keperluan penduduk dan pembangunan ekonomi.
13. Mencapai **kualiti hidup penduduk yang terbaik dan sama rata** dan mengalu-alukan kepelbagaian budaya termasuk Orang Asli, tempatan dan penghijrah. Negeri Pahang perlu mensasarkan penyediaan tempat di mana *talent*, pelabur, inovasi dan kreativiti berkembang.
14. Penyediaan **kemudahan masyarakat dan perumahan berkualiti** dan merangkumi dengan sasaran penduduk berkualiti dan minda kelas pertama.

Sungai terpelihara, produk pertanian premium dan berteknologi dan *renewed energy* adalah antara hala tuju strategik pembangunan negeri dalam Visi 2050 Pahang

BAHAGIAN B

Pelan Pembangunan Spatial

BAB 4.0

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL

Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri Pahang atau Gambar Rajah Utama Pahang 2050 adalah merupakan pelan indikatif yang menterjemahkan dasar pemajuan dan penggunaan tanah Negeri Pahang sehingga tahun 2050.

4.1 PENGENALAN

Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri Pahang yang juga dikenali sebagai **Gambar Rajah Utama RSN Pahang 2050** merupakan pelan indikatif pemajuan dan penggunaan tanah secara am bagi Negeri Pahang sehingga tahun 2050.

Pelan Strategik Pembangunan Spatial ini perlu dibaca bersama-sama Pernyataan Bertulis dalam Bahagian C – Dasar, Strategi dan Inisiatif Pelaksanaan. Ia disediakan bagi menjelaskan dasar, strategi yang digubal dan inisiatif pelaksanaan bagi mencapai wawasan Pahang Cemerlang 2050.

Fungsi utama pelan ini adalah:

- Memandu pelaksanaan RSN Pahang 2050.
- Memandu arah perancangan, trend pembangunan, pelaburan dan pertumbuhan ekonomi Negeri Pahang.
- Penyediaan RTD, RKK dan/atau rancangan pembangunan lain di peringkat negeri, daerah dan tempatan Negeri Pahang.
- Rujukan utama di dalam pengawalan perancangan.

RSN Pahang 2050 menyediakan Pelan Strategik Pembangunan Spatial secara indikatif mengikut daerah-daerah di Negeri Pahang. Ia bertujuan memudahkan penterjemahan hala tuju dan strategi pembangunan mengikut daerah secara lebih jelas memandangkan saiz Negeri Pahang yang sangat besar.

Subseksyen 8(6), Akta Perancangan Bandar dan Desa 1976 (Akta 172), RSN hendaklah mengandungi gambar rajah, gambaran dan bahan perihalan untuk menjelaskan cadangan-cadangan yang dikemukakan.

Pembentukan **Pelan Strategik Pembangunan Spatial RSNP 2050** adalah merupakan hasil gabungan daripada komponen-komponen pembangunan ekonomi, fizikal dan sosial yang dijelaskan dalam dasar-dasar dan inisiatif pembangunan dalam rancangan struktur ini. Kesemua komponen tersebut secara strategik diterjemahkan ke dalam bentuk fizikal dan spatial - reruang.

PELAN
STRATEGIK
PEMBANGUNAN
SPATIAL NEGERI
PAHANG

- Daerah Kuantan
- Daerah Pekan
- Daerah Temerloh
- Daerah Bentong
- Daerah Raub
- Daerah Cameron Highlands
- Daerah Jerantut
- Daerah Lipis
- Daerah Bera
- Daerah Rompin
- Daerah Maran

4.2 KERANGKA PEMBENTUKAN PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL RSN PAHANG 2050

Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri Pahang telah dirangka bagi menterjemahkan polisi pembangunan negara dan negeri yang utama iaitu Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri Pahang, RFN3, Pelan Pembangunan ECER dan rancangan pembangunan semasa yang diguna pakai.

Faktor utama berikut merupakan asas pembentukan Pelan Strategik Pembangunan Spatial RSN Pahang 2050 iaitu:

- i. Polisi dan pelan pembangunan yang diterima pakai di peringkat persekutuan adalah termaktub di dalam RFN3. Selain itu dasar dan polisi pembangunan ECER juga menjadi asas pembentukan pelan tersebut;
- ii. Faktor utama fizikal dan geografi Negeri Pahang yang dianalisis menggunakan peta tapisan KSAS di dalam Laporan Tinjauan RSN Pahang;
- iii. Kawasan Pusat Pertumbuhan Pembangunan mengikut Kawasan Keutamaan Pembangunan;
- iv. Pusat-Pusat Petempatan berasaskan fungsi dan hierarki;
- v. Kawasan Pembangunan Terkawal; dan
- vi. Rangkaian perhubungan, pengangkutan dan kemudahan infrastruktur dan utiliti utama.

1. Kerangka Strategik 1 : Kerangka Polisi RFN3, RFDN, DPN2 dan ECER

Keempat-empat dokumen tersebut dijadikan asas strategik yang pertama dalam pembentukan Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri Pahang ini. Di antara penekanan RFN3 adalah kerangka Pertumbuhan Spatial Negeri Pahang termasuk Pelan Pengurusan Sumber dan Kawasan Berisiko Bencana.

ECER menggariskan strategi pembangunan Konurbasi Kuantan sebagai zon ekonomi utama bersama-sama 4 nodus lain sementara DPN2 dan RFDN menumpukan kerangka pembangunan petempatan mengikut hierarki termasuk petempatan desa dan luar bandar.

2. Kerangka Strategik 2 : Faktor Fizikal dan Geografi Negeri Pahang

Keadaan fizikal dan geografi merupakan asas strategik kedua yang digunakan sebagai dasar pembentukan Pelan Strategik Pembangunan Spatial Pahang 2050. Negeri Pahang mempunyai tumpuan keunikan alam sekitar dan kepelbagaian bio dalam bentuk perhutanan, gunung-ganang, tanah tinggi indah, pantai bakau dan *wetlands*, hutan darat dan lain-lain aset yang wajib diambil kira dalam strategi pembangunan guna tanah.

RSN Pahang 2050 mentafsirkan lestari sebagai satu daripada teras utama pembangunan negeri yang menjadi asas pembentukan strategi guna tanah. Faktor yang diambil kira dirumuskan seperti berikut:

- i. Keadaan topografi bagi memastikan kawasan berbukit, tanah tinggi dan kawasan berkecerunan melebihi 35 darjah dipelihara daripada gangguan pembangunan perbandaran dan kawasan bercerun 25-35 darjah dihadkan pembangunan dengan kawalan rapi;
- ii. Kawasan pertanian kelas tanah 1, 2 dan 3 yang merupakan kawasan pertanian yang subur, perlu dilindungi daripada pembangunan perbandaran bagi menyediakan kawasan pertanian makanan selaras dengan Dasar Jaminan Bekalan Makanan Negara dan Pahang sebagai Pertanian Makanan Negara;

- iii. Kawasan tanah gambut, kawasan *wetland* yang merupakan kawasan KSAS tahap 2 dan 3 di mana pembangunan bersifat perbandaran dan pertanian dibenarkan tetapi haruslah mematuhi kawalan pembangunan yang mana pembangunan tersebut hendaklah dikawal bergantung kepada halangan fizikal setempat; dan
- iv. Kawasan hutan yang merupakan KSAS iaitu kawasan Taman Negara dan Negeri, kawasan biosfera dan kawasan Ramsar, hutan simpan kekal, hutan tadahan air, hutan perlindungan hidupan liar, kawasan perlindungan mergastua, perlindungan biodiversiti dan hutan tanah bencah bagi memastikan kawasan tersebut terpelihara fungsi dan biodiversitinya.

3. Kerangka Strategik 3 : Kawasan Keutamaan Pembangunan dan Pusat Pertumbuhan Ekonomi

Penentuan dan penyusunan kepentingan zon-zon pembangunan Negeri Pahang merupakan asas strategik yang kedua dalam pembentukan Pelan Strategik Pembangunan Spatial. Bagi memastikan pembangunan guna tanah secara optimum dan efisien serta memaksimumkan prospek dan potensi pembangunan ekonomi petempatan dan daerah secara lebih seimbang, guna tanah pembangunan dizonkan mengikut kategori seperti berikut:

- i. Kawasan tepu bina dan pembangunan petempatan utama bagi kawasan yang mempunyai infrastruktur dan kemudahan prasarana utama semasa dan masa hadapan;
- ii. Kawasan SZER Pahang - Kuantan - Pekan;
- iii. Zon pelancongan;
- iv. Pelabuhan dan maritim;
- v. Kawasan Pertanian, TKPM, Agropolitan, ternakan dan akuakultur; dan
- vi. Kawasan Pembangunan Terkawal.

4. Kerangka Strategik 4 : Pusat-Pusat Petempatan Berasaskan Fungsi dan Hierarki

Asas strategik keempat dalam penggubalan Pelan Strategik Pembangunan Spatial ialah aspek peningkatan kualiti perbandaran dan keseimbangan pembangunan kawasan-kawasan bandar dan petempatan desa. Di dalam aspek ini, proses perbandaran akan ditingkatkan dengan penyusunan hierarki dan fungsi bandar dan petempatan desa.

5. Kerangka Strategik 5 : Kawasan Pembangunan Terkawal

Asas strategik kelima dalam penggubalan Pelan Strategik Pembangunan Spatial ialah kewujudan kawasan-kawasan yang sensitif untuk dibangunkan tetapi dibenarkan dengan kawalan dan garis panduan yang perlu dipatuhi. Kawasan tersebut merupakan petempatan kecil dan perkampungan luar bandar berpotensi, kawasan tadahan air tahap 2, koridor pesisiran pantai, kawasan riparian, kawasan tanah tinggi antara 150-300 meter, kawasan berkecerunan 25-35 darjah, kawasan pulau, pertanian dikekalkan, kawasan pelancongan sensitif alam sekitar, kawasan berciri warisan dan kawasan pengekalan yang telah dibangunkan.

Kawasan pembangunan terkawal merupakan kawasan utama yang memerlukan rancangan pembangunan (pelan tindakan pembangunan/RKK) selain daripada kawasan yang berada dalam keutamaan dan tekanan pembangunan.

Foto: Istana Leban Tunggal merupakan bangunan istana lama bersejarah yang berada di Pekan Bandar Di Raja adalah sebahagian kawasan warisan iaitu Kawasan Pembangunan Terkawal yang memerlukan garis panduan pembangunan

6. Kerangka Strategik 6 : Rangkaian Perhubungan, Pengangkutan dan Infrastruktur Utama

Pembangunan rangkaian perhubungan, sistem pengangkutan dan infrastruktur utama berkait rapat dengan pembangunan guna tanah merupakan asas strategik keenam dalam pembentukan Pelan Strategik Pembangunan Spatial .

Kemudahan sokongan yang efisien dan bertaraf dunia diperlukan bagi memastikan taraf negeri maju dicapai terutamanya bekalan elektrik tanpa gangguan dan penyediaan jalur lebar (*broadband*) liputan internet.

4.3 PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL NEGERI DAN DAERAH

Berdasarkan enam asas strategik guna tanah yang telah dijelaskan, Pelan Strategik Pembangunan Spatial RSN Pahang 2050 telah dirangka mengandungi lima (5) komponen seperti berikut:

- Guna Tanah Utama;
- Pusat Pertumbuhan Ekonomi serta Hierarki Bandar dan Petempatan;
- Kawasan Pembangunan Terkawal;
- Kawasan Pengendalian dan Pemeliharaan; dan
- Jaringan Perhubungan dan Pengangkutan; serta Kemudahan Infrastruktur dan Utiliti.

1. Guna Tanah Utama

Corak guna tanah utama yang dipaparkan oleh Pelan Strategik Pembangunan Spatial RSN Pahang 2050 adalah terdiri daripada:

□ Kawasan keutamaan pembangunan

Kawasan ini merupakan kawasan perbandaran/tepu bina yang terdiri daripada guna tanah perumahan, perniagaan, perindustrian, tanah lapang dan rekreasi, pengangkutan, infrastruktur, utiliti dan kemudahan masyarakat.

Kawasan ini dibahagikan kepada kawasan keutamaan pembangunan 1 (KKP1) dan kawasan keutamaan pembangunan 2 (KKP2).

Tumpuan **kawasan keutamaan perbandaran 1** adalah:

- Bandaraya Kuantan – Gambang - Gebeng dan Pekan - Konurbasi Wilayah Timur dan Kawasan Zon Ekonomi Khas - SEZ
- Bandar Utama Temerloh - Mentakab
- Bentong - Karak - Bukit Tinggi (Bandar Satelit Lembah Kelang dan Pelancongan)
- Cameron Highlands (Tanah Rata – Brinchang - Kg Raja - Ringlet) - Kawasan Pelancongan Utama Tanah Tinggi
- Rompin - Tioman (Zon Pelancongan Antarabangsa)
- Kawasan pembangunan bandar-bandar utama, tempatan dan daerah serta nukleus tumpuan ekonomi (Rujuk perincian di dalam Pelan Strategi Pembangunan Spatial Daerah)

Kawasan KKP1 utama adalah Kawasan Zon Ekonomi Khas SEZ yang merupakan kawasan tumpuan dan menjadi nadi pembangunan Negeri Pahang. Di sini wujud kawasan konsentrasi industri impak tinggi iaitu Petroleum, Gas dan Automotif. Kawasan ini juga merupakan tumpuan FDI pelaburan luar negara utama iaitu MCKIP, Gebeng, Gambang dan Pekan.

Kawasan Temerloh dan Bentong merupakan kawasan pertumbuhan utama yang dikenal pasti bagi memacu pertumbuhan zon tengah Negeri Pahang dengan mengambil potensi cadangan infrastruktur terutama sekali jaringan pengangkutan ECRL, rel kereta api dan jalan raya utama.

Kawasan keutamaan perbandaran 2 ialah kawasan yang telah dizonkan sebagai kawasan perbandaran oleh Rancangan Tempatan Daerah dan pembangunan berskala besar yang telah diluluskan. Kawasan zon pembangunan perbandaran ini diperlukan menjelang tahun 2050 untuk:

- Menampung pertambahan penduduk dan keperluan pembangunan ekonomi;
- Menggalakkan pembangunan di dalam kawasan perbandaran sedia ada melalui pembangunan secara *infill*, *urban renewal* (pembaharuan bandar), *brownfield*; dan

- Menggalakkan pembangunan perbandaran secara tertumpu di pusat-pusat pertumbuhan bagi mengelakkan rebakan bandar ke kawasan pertanian dan kawasan hutan di pinggir bandar.

Kawasan keutamaan perbandaran ditunjukkan secara indikatif. Kawasan sebenar zon perbandaran dan jenis pembangunan adalah bergantung kepada Rancangan Tempatan terkini yang diguna pakai oleh setiap PBT.

❑ Kawasan Pertanian, Penternakan dan Akuakultur

Pada tahun 2050, sebahagian besar kawasan pertanian masih dikekalkan terutamanya di Daerah Rompin, Pekan, Bera, Temerloh, Jerantut dan Lipis. Kawasan pertanian ini merangkumi kawasan tanaman kelapa sawit, getah, sayur-sayuran dan buah-buahan. Daerah-daerah Rompin dan Pekan merupakan kawasan penanaman padi, sementara sebahagian kawasan di Raub, Bentong dan Lipis merupakan kawasan penanaman buah-buahan, sayuran dan herba utama.

Pengekalan zon ini bertujuan:

- Menyediakan kawasan untuk penghasilan sumber bekalan makanan dan menyumbang kepada 'food security' negara dan mencapai wawasan Negeri Pahang sebagai Pertanian Makanan Negara;
- Memelihara sumber jaya yang tidak boleh diperbaharui (*non-renewable resources*) terutama tanah pertanian yang subur;
- Menyediakan peluang peningkatan pertumbuhan industri hiliran berasaskan produk dan aktiviti pertanian bagi meningkatkan pendapatan penduduk terutama luar bandar; dan
- Berfungsi sebagai lingkaran hijau untuk had perbandaran sesebuah bandar dan sebagai zon penampan di antara pusat-pusat pertumbuhan dengan hutan simpan bersempadan.

Foto: Pusat Pertumbuhan Pembangunan di kawasan perbandaran dan kawasan Gambang Waterpark – sebahagian perbandaran Kuantan merupakan kawasan KKP1

Kawasan padi yang berada di luar skim dan mempunyai infrastruktur pengairan yang sempurna akan dikekalkan sebagai zon pertanian. Bagi kawasan pertanian yang dikelaskan sebagai Kelas 1 hingga Kelas 3, kawasan tersebut akan dikekalkan sebagai kawasan pertanian dan dikenal pasti sebagai sebahagian daripada KSAS Sokongan Hidup.

Untuk meningkatkan pengeluaran makanan dalam bidang akuakultur, Zon-zon Industri Akuakultur (ZIA) akan terus dipelihara termasuk zon kawasan penternakan. Di antara zon akuakultur adalah di Daerah Kuantan, Temerloh, Maran, Pekan, Rompin dan Raub.

Secara dasarnya sehingga tahun 2050, pembukaan tanah pertanian baharu tidak digalakkan memandangkan terdapat kira-kira 1 juta ekar tanah pertanian yang tidak diusahakan sama ada terbiar atau tidak optimum. Penekanan pada masa hadapan adalah pengurusan kawasan pertanian yang lebih efisien melibatkan peserta dan pemilik tanah terutama di kawasan luar bandar.

- Dalam perubahan tempoh sehingga 2050, kawasan pertanian ini perlu dimajukan dengan menggunakan teknologi moden, berproduktiviti tinggi, pertanian lestari dan penghasilan produk premium orientasi komersial dan eksport.

□ **Kawasan Hutan (termasuk Hutan Simpan Kekal)**

Hutan Simpan Kekal (HSK) akan terus dipulihara berdasarkan kepentingannya sebagai hutan tadahan air, kawasan perlindungan hidupan liar, kawasan penyelidikan dan pembelajaran, perlindungan biodiversiti, kawasan hutan lipur dan rekreasi serta untuk keseimbangan persekitaran.

Hutan-hutan yang mempunyai kepentingan biodiversiti yang diiktiraf negara dan dunia seperti Taman Negara Pahang, Taman Negara Endau Rompin, Simpanan Biosfera Tasik Chini, kawasan Ramsar Tasek Bera, kawasan simpanan mergastua dan flora fauna di Krau dan Pulau Tioman dan kumpulan kluster gua-gua di Merapoh akan dikekalkan dan perlu pelaksanaan garis panduan pembangunan yang khusus.

Taburan HSK menunjukkan kebanyakannya terletak di Daerah Jerantut, Cameron Highlands, Bentong dan Raub. Kebanyakan HSK terdiri daripada kawasan tanah tinggi yang merupakan sebahagian dari *Central Forest Spine* (CFS) dan kawasan pergunungan Banjaran Titiwangsa bersempadan Negeri Kelantan, Perak dan Selangor.

Kawasan hutan akan dikekalkan sekurang-kurangnya 50 peratus sehingga tahun 2050 yang mana kaedah pengekalan yang mendatangkan manfaat kepada Negeri Pahang seperti *carbon credit*, *carbon farming* dan kaedah perkongsian pengurusan dicadangkan di dalam Bab 4 di bawah Teras Pahang Lestari.

Aktiviti pembangunan terpilih boleh dilaksanakan secara berhemah dan terhad di kawasan yang sesuai untuk aktiviti pasif seperti aktiviti pelancongan eko, pendidikan dan penyelidikan.

Kawasan hutan tanah tinggi yang diselaputi awan adalah antara kelebihan kawasan Banjaran Titiwangsa (Cameron Highlands dan lain-lain) yang merupakan ciri-ciri unik dengan kawasan *mossy forest* beriklim tropika suhu sederhana. Kawasan ini juga merupakan tumpuan biodiversiti flora dan fauna seperti Bukit Fraser dan kawasan habitat burung yang perlu diketengahkan.

Bagi **hutan di luar kawasan HSK**, kebanyakannya terletak di kawasan bersempadan dengan HSK dan kawasan pertanian. Pengekalan kawasan hutan ini adalah untuk memelihara topografi (rupa bumi), sebagai kawasan tadahan air dan zon penampan. Kebanyakan hutan ini terletak di kawasan yang melebihi ketinggian 150 meter dan berkecerunan melebihi 25 darjah.

Kawasan hutan juga meliputi **hutan tanah bencah** yang sebahagiannya adalah merupakan HSK. Kawasan hutan tanah bencah merangkumi kawasan berpaya yang terdiri daripada hutan paya bakau dan hutan gambut. Walaupun terletak di luar kawasan HSK, hutan paya bakau dan hutan paya gambut ini perlu dipulihara kerana kepentingannya sebagai hutan berpenghasilan tinggi dengan flora fauna bernilai yang sangat penting dalam aspek penjagaan alam sekitar. Kawasan hutan paya bakau perlu dipulihara memandangkan fungsi pembiakan utama ikan, udang, kerang dan lain-lain sumber air payau di samping berfungsi sebagai benteng pencegah hakisan laut atau sungai. Kebanyakan hutan ini adalah hutan simpan yang terletak di pesisiran pantai dan muara sungai di Daerah Pekan, Rompin (termasuk gugusan kepulauan Tioman) dan Kuantan.

Pemuliharaan hutan paya gambut berteraskan kepentingannya yang berfungsi untuk menakung dan menyimpan air sebelum disalurkan ke kawasan lain.

2. Pusat Pertumbuhan Ekonomi-Petempatan/ Bandar

Kawasan tumpuan ekonomi terdiri daripada pusat-pusat petempatan, pusat pertumbuhan, kawasan perindustrian dan kawasan pelancongan. Pusat-pusat ini merangkumi ibu negeri (Kuantan) dan semua pusat daerah (11 bandar daerah).

Pusat-pusat ini perlu disediakan dengan kemudahan infrastruktur seperti tahap kemudahsampaian dan jalur lebar bertaraf dunia. Kawasan pusat-pusat bandar Kuala Lipis, Raub, Maran, Jerantut dan Rompin memerlukan suntikan pembangunan yang menjamin perkembangan positif. Sehubungan itu, pusat pertumbuhan ekonomi, institusi dan industri berasaskan tempatan bagi menyediakan peluang-peluang pekerjaan, menambahkan bilangan penduduk dan mengelak migrasi ke luar (terutama Daerah Maran) yang boleh menjejaskan perkembangan ekonomi.

Selaras dengan pembangunan infrastruktur seperti ECRL dan *Central Spine Road* yang meningkatkan kemudahsampaian Daerah Temerloh dan Bentong, kawasan ini boleh berkembang sebagai pusat pertumbuhan industri utama di Pahang di samping Kuantan dan Pekan.

Kawasan pelancongan boleh dibangunkan secara mampan dengan mengambil kira kekangan alam sekitar dan produk-produk pelancongan yang berpotensi untuk dipasarkan. Pahang berwawasan sebagai pusat eko-pelancongan utama di rantau Asia dengan terutamanya kawasan tanah tinggi, pantai dan pelancongan warisan sejarah/budaya.

Rumusan kawasan tumpuan perbandaran adalah:

- ✓ Konurbasi Timur Negara – Wilayah Pantai Timur (Kuantan-Gambang-Pekan)
- ✓ Bandar Utama Negeri (Temerloh-Mentakab)
- ✓ Bandar Tempatan (Petempatan Utama dan Pusat Daerah - Bentong, Raub, Lipis, dan lain-lain)
- ✓ Pusat Katalis

- ✓ Pekan (petempatan kecil penduduk-pusat perkhidmatan luar bandar)
- ✓ Pusat Agropolitan
- ✓ Kawasan Kluster Industri Berimpak Tinggi
- ✓ Kluster Perindustrian Kecil dan Sederhana (PKS)

3. Kawasan Pembangunan Terkawal

Kawasan pembangunan terkawal Negeri Pahang merupakan kawasan pembangunan yang perlu dibangunkan dengan berhemah dan terkawal disebabkan tahap sensitif alam sekitar.

Kawasan ini merupakan kawasan zon pertanian, penternakan, akuakultur, kawasan pelancongan sensitif alam sekitar terutama zon pemisah, *flood prone area* (kawasan mudah banjir) dan riparian serta kawasan warisan (semula jadi dan buatan).

Kawasan tersebut sebahagiannya ditunjukkan dalam Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri Pahang dan Pelan Strategik Pembangunan Spatial mengikut daerah sebagaimana berikut:

- ✓ Zon Pelancongan Tanah Tinggi
- ✓ Zon Pemeliharaan Biodiversiti
- ✓ TKPM, Kawasan Pengekalan Jelapang Padi dan Tanaman Padi Luar Jelapang
- ✓ Zon Ternakan Akuakultur
- ✓ Kawasan Tenusu (Muadzam Shah)
- ✓ Nodus Pelancongan Utama
- ✓ Zon Pelancongan Persisir Pantai
- ✓ Kawasan Warisan dan Pengekalan Budaya

4. Kawasan KSAS

Kawasan KSAS telah ditafsirkan dalam bahagian **Faktor Fizikal dan Geografi Negeri Pahang**. Selain daripada KSAS hutan yang telah dikenal pasti di dalam komponen guna tanah utama, terdapat beberapa komponen yang juga mempunyai ciri-ciri KSAS. Komponen-komponen tersebut adalah:

- ✓ Tapak dan Kawasan Pengekalan Biodiversiti (Taman Negara, Tasek Bera, Tasik Chini, Pulau Tioman, Taman Negeri Endau Rompin, Rompin/Runchang *Wetland*, Hidupan Liar Krau)
- ✓ Kawasan *Central Forest Spine*
- ✓ Kawasan Larangan Penangkapan Ikan
- ✓ Zon Perlindungan Persisir Pantai
- ✓ Kawasan takat pengambilan air
- ✓ Kawasan tadahan air (empangan sedia ada)
- ✓ Kawasan kompleks Gua di Merapoh
- ✓ Kawasan warisan sensitif seperti Gua Sungai Lembing

5. Jaringan Perhubungan dan Pengangkutan serta Kemudahan Infrastruktur dan Utiliti

Pertumbuhan guna tanah dan ekonomi negeri ke arah negeri maju perlu disokong oleh rangkaian sistem perhubungan dan pengangkutan utama yang baik dan efisien. Jaringan infrastruktur dan perhubungan dipertingkatkan melalui penyusunan rangkaian jalan yang menyeluruh, peningkatan keupayaan dan kualiti perkhidmatan pelabuhan (KPC), perhubungan udara dan kereta api di peringkat negeri dan wilayah.

Sistem perhubungan dan pengangkutan meliputi cadangan menaik taraf rangkaian jalan-jalan sedia ada, cadangan pembangunan lebuh raya, kereta api dan jalan baharu bagi memastikan perhubungan yang menyeluruh terutama perhubungan dengan Lembah Klang dengan alternatif melalui kawasan selatan di Negeri Sembilan. Rangkaian dan laluan yang telah dikenal pasti adalah seperti cadangan ECRL, Cadangan Lebuhraya Pekan-Seremban (SPEX) dan *Central Spine Road* (CSR).

Cadangan utama adalah pembesaran Lapangan Terbang SAS sedia ada (jangka pendek) dan pembinaan Lapangan Terbang bertaraf antarabangsa di Panching sesuai fungsi Konurbasi Timur.

Pembesaran Pelabuhan Kuantan akan meningkatkan potensi Negeri Pahang sebagai hab pengangkutan udara dan laut.

RSN Pahang 2050 juga mencadangkan penggunaan alternatif Transit Bas Laju (BRT), transit trek berkembar dan cadangan pejalan kaki, laluan sikal dan pengangkutan mass transit lain di bandar utama seperti Kuantan dan bandar pelancongan utama bagi meningkatkan mobiliti penduduk.

Kemudahan infrastruktur yang dicadangkan melibatkan penyediaan Pelan Induk Sistem Saliran bandar utama; sistem pengurusan banjir melalui pelaksanaan Pelan Induk Bandar dan MASMA; rancangan tebatan banjir, pewartaan kawasan tadahan air, sungai dan anak sungai utama; sistem amaran bencana banjir dan tsunami dan lain-lain.

Bagi cadangan infrastruktur tersebut, kebanyakannya tidak dapat ditunjukkan di dalam Pelan Strategik Pembangunan Spatial, termasuk cadangan utama bekalan seratus peratus (100%) bagi bekalan elektrik, air dan kemudahan teknologi jalur lebar atau WIFI.

Namun begitu beberapa kemudahan infrastruktur yang dirancang yang dimasukkan dalam pelan ini adalah kawasan cadangan pembinaan loji pembetungan serantau di kesemua kawasan petempatan utama dan cadangan tapak pelupusan sampah di Kuantan.

Komponen-komponen **perhubungan dan infrastruktur utama** adalah:

- ✓ Cadangan ECRL (*East Coast Rail Link*)
- ✓ Cadangan Central Spine Road
- ✓ Cadangan Lebuh Raya Bersepadu Seremban - Karak - Pekan
- ✓ Cadangan Jalan Kajang - Karak
- ✓ Lebuhraya Pantai Timur
- ✓ Cadangan Pusat Pengangkutan Bersepadu (Mentakab dan Bentong)
- ✓ Pelabuhan Kuantan
- ✓ Cadangan Lapangan Terbang Antarabangsa Pahang
- ✓ Cadangan Lapangan Terbang Tioman
- ✓ Empangan

4.4 PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH

Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah di Negeri Pahang mengandungi pelan indikatif yang menggariskan secara am pemajuan dan penggunaan tanah dalam Negeri Pahang sehingga tahun 2050.

Ia disediakan bagi menjelaskan dasar dan strategi yang digubal dan inisiatif pelaksanaan bagi mencapai Pahang Cemerlang 2050. Pelan Strategik Pembangunan Spatial Negeri Pahang ini hendaklah dibaca bersama-sama Bab 5.

Pelan ini merangkumi penterjemahan yang lebih terperinci dalam aspek spatial bagi Gambar Rajah Utama Negeri Pahang memandangkan keluasan Negeri Pahang yang menyebabkan kesukaran menyemak Gambar Rajah Utama Negeri Pahang secara terperinci.

Pelan Strategik Pembangunan Spatial daerah-daerah dalam Negeri Pahang juga diperincikan melalui senarai jadual yang menggariskan cadangan pembangunan dengan lebih jelas.

Pelan Strategik Pembangunan Spatial Daerah merangkumi daerah-daerah dalam Negeri Pahang iaitu:

1. Kuantan
2. Jerantut
3. Bera
4. Pekan
5. Maran
6. Cameron Highlands
7. Lipis
8. Rompin
9. Temerloh
10. Raub
11. Bentong

1. Daerah Kuantan : Lestari Dan Berdaya Huni

Jadual 4.1 : Senarai Cadangan Daerah Kuantan

Keluasan	296,046.00 hektar	
Penduduk	Unjuran penduduk 2010 : 443,796 2020 : 590,621 2030 : 744,198 2040 : 892,164 2050 : 1,060,972	
Hierarki Petempatan	Pusat Pertumbuhan Wilayah Negeri	Bandar Kuantan
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Gambang, Lepar Hilir, Beserah-Balok, Sungai Lembing, Jaya Gading, Kota SAS
	Pusat Petempatan Kecil	Cherok Paloh, Penor, Cherating, Panching, Kampung Paya Bungor, Kampung Sungai Panching Utara, Lepar Utara, Bukit Goh
	Pusat Petempatan Desa	Kampung Panching Selatan, Kampung Panching Timur, Kampung Kempadang, Bukit Kuantan, Sungai Ular, Chendor, Bukit Sagu

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	- Cadangan menjalankan kajian-kajian seperti berikut: ✓ RKK Koridor Pesisiran Pantai (bersekali Daerah Pekan dan Rompin) ✓ RKK Pembangunan Pelancongan Daerah ✓ RKK Pusat Bandar ✓ RKK Pengurusan Kawasan Bakau dan Sensitif Alam Sekitar Daerah Kuantan (Persisiran Sungai Kuantan, Pinggir Laut, Bukit/Gunung dan lain-lain) - Membangunkan kawasan Bandar Kuantan berasaskan sempadan bandar dan pembaharuan semula Bandar Kuantan (<i>urban renewal</i>) - Menumpukan perbandaran di kawasan petempatan dan koridor ditetapkan (Indera Mahkota, Tanjung Lumpur-Kempadang, Beserah-Balok - Cherating, Indera Sempurna, Kota SAS dan koridor Jaya Gading ke Gambang) - Menggalakkan bandar padat (<i>compact city</i>), berasaskan TOD dan pembangunan bercampur di Pusat Bandar Kuantan - Pembangunan konsep <i>waterfront</i> dan <i>river of life</i> bagi memaksimumkan kelebihan pinggir sungai
		Pengangkutan	- Memoden dan menaik taraf Pelabuhan Kuantan - Membina Lapangan Terbang Antarabangsa di Panching - Membangunkan Hab Pengangkutan Awam Bersepadu di Kota SAS - Merancang dan mewujudkan rangkaian perhubungan bersepadu di antara Lapangan Terbang Panching atau lapangan terbang sedia ada dalam jangka pendek dengan ECRL dan sistem pengangkutan lain - Pelaksanaan Konsep TOD di laluan pengangkutan awam bersepadu dan Stesen ECRL - Membangunkan sektor berkaitan dan memajukan kawasan Stesen ECRL di Gambang, Kuantan Sentral, Kuantan Port City 1 dan 2, Kota SAS dan Cherating - Laluan kenderaan berat bagi pengangkutan kargo terutama untuk jangka masa panjang - Cadangan <i>Bus Rapid Transit</i> (BRT) di Bandar Kuantan - Cadangan Kajian Pelan Induk Laluan Basikal dan Pejalan Kaki bagi pusat bandar dan kawasan pelancongan utama serta pelaksanaan secara berfasa

		Infrastruktur	• Penyediaan Pelan Induk Sistem Saliran di bandar utama (Kuantan; Gambang, Gebeng – Beserah - Cherating, Sungai Lembing) • Pelaksanaan sistem pengurusan banjir melalui pelaksanaan Pelan Induk Bandar dan MASMA • Pelaksanaan rancangan tebatan banjir di Bandar Kuantan • Pewartaan kawasan tadahan air Empangan Chereh, Sungai Lembing • Pewartaan sungai dan anak sungai utama selain di atas terutamanya Sungai Kuantan, Sungai Lepar dan lain-lain sebagai zon perlindungan badan air, zon riparian dan rizab sungai • Peningkatan kemudahan bekalan elektrik di kawasan pembangunan pesat dan kawasan pembangunan baharu seperti Kota SAS, Tanjung Lumpur dan Gambang • Penyediaan laluan elektrik bawah tanah dan panel solar terutamanya kawasan pembangunan baharu dan pembangunan berskala besar melibatkan pihak swasta • Pelaksanaan sistem rawatan kumbahan berpusat (STP) yang efisien dan mencapai standard A di Bandar Kuantan • Pelan induk pembetulan bagi Konurbasi Kuantan dan perbandaran (Gambang, Gebeng, Tanjung Lumpur, Indera Sempurna, Kota SAS dan Beserah-Balok-Cherating) • Pembangunan baharu dihubungkan dengan loji rawatan sisa kumbahan yang serantau • Cadangan Pencawang Masuk Utama (PMU) dan talian rentis yang baharu bagi pembangunan baharu • Mengenal pasti tapak pelupusan sampah baharu menggunakan kaedah <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) dan <i>Waste to Energy</i> • Tapak loji rawatan kumbahan baharu di Sg Karang dan Kuala Kuantan • Penyediaan jalur lebar kelajuan tinggi dan pencapaian internet 100% di seluruh Daerah Kuantan • Menyediakan sistem amaran tsunami
2	MAJU	Industri	• Membangunkan kawasan industri lengkap, <i>green/sustainable</i> dan moden di MCKIP dan Gebeng • Mengamalkan industri yang tidak mencemarkan dan merosakkan alam sekitar melalui pematuhan, penguatkuasaan dan <i>sponsorship</i>. Gambang, Gebeng dan Kuantan Port City sebagai: ✓ Kluster kimia dan petrokimia ✓ Kluster elektrik dan elektronik ✓ Kluster industri teknologi tinggi ✓ Kluster berasaskan besi ✓ Kluster halal hab/ICT ✓ Kluster asas tani/pemprosesan makanan ✓ Kluster industri minyak sawit • Mewujudkan hab industri PKS terutama di kawasan FELDA di Bukit Kuantan dan Lepar
		Perlombongan	• Perlombongan mampan bauksit dan lain-lain yang berpotensi di sekitar Daerah Kuantan • Perlombongan bijih timah, bijih besi, tembaga dan bauksit
		Pelancongan dan Perdagangan	• Membangunkan pelancongan berasaskan kepada zon pelancongan yang ditetapkan iaitu Zon Pelancongan Pesisiran Pantai/Pulau – Daerah Kuantan, Pekan dan Rompin • Memperkukuhkan fungsi Sungai Lembing sebagai Taman Bersejarah <i>Historical Park</i> dan menjadikan Sungai Lembing sebagai Tapak Warisan Dunia (World Heritage) • Pelancongan pesisiran sungai : <i>waterfront</i>, bakau, kelip-kelip dan lain-lain • Membangunkan Cadangan Laluan Basikal Sungai Kuantan dan Pinggiran Laut <i>Scenic Route</i>, <i>Great Walk</i> Sungai Lembing, Bukit Pelindung dan <i>Nature Trail</i> Bakau di Sungai Kuantan • Pengukuhan pelancongan pesisir pantai Teluk Cempedak, Balok, Cherating dan lain-lain • Cadangan <i>Great Cycle Ocean Route</i> dari Kuantan, Pekan dan Rompin

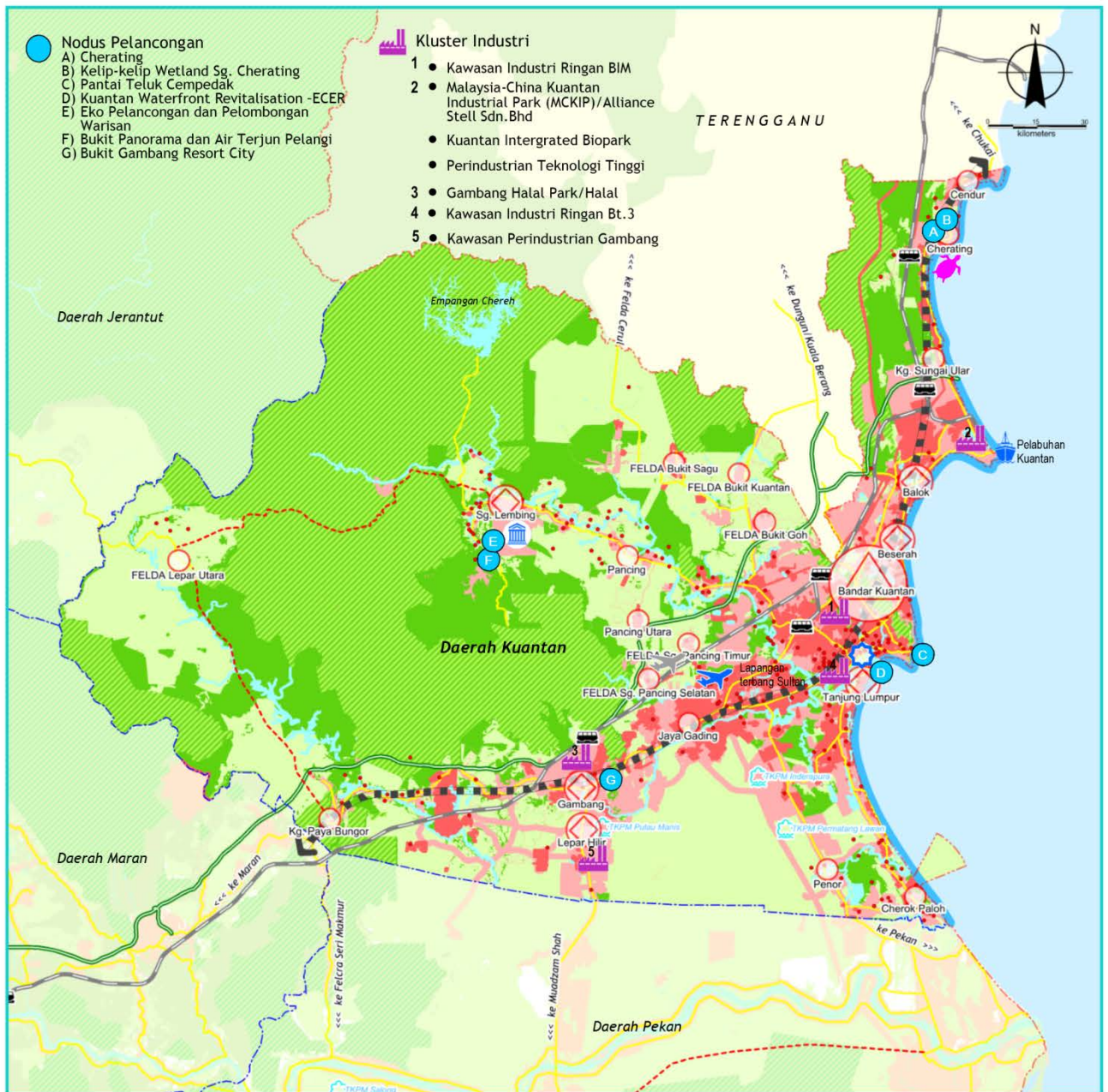
			• Pengukuhan produk pelancongan warisan dan tempatan seperti tenun Pahang, makanan tradisi negeri (patin, tempoyak, keropok, sambal hitam dan lain-lain) serta budaya • Membangunkan pusat perkhidmatan (terutamanya Kuantan) dengan kemudahan berasaskan <i>intelligence</i>, teknologi dan kemudahan jalur lebar yang cekap • Cadangan perkampungan budaya di Cherating
		Pertanian	• Mengoptimumkan tanah pertanian terbiar • Zon Industri Akuakultur (ZIA) di Kg. Pandan dan Cherok Paloh • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) di Inderapura, Permatang Lawan dan Pulau Manis • Pengekalan kawasan pertanian sedia ada sebagai Pertanian Makanan Negara • Pengekalan kawasan padi di luar jelapang seperti di Kampung Sepat dan Kampung Padang. • Industri sarang Burung Walit di kawasan luar bandar • Pembangunan projek tanaman sayur-sayuran dan tanaman jangka pendek di Kuantan-Marang <i>Agro Valley</i> • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran Perumahan (Unit) ✓ 2020 : 128,396 ✓ 2030 : 161,782 ✓ 2040 : 193,949 ✓ 2045 : 206,838 ✓ 2050 : 230,646
		Kemudahan	• Penyediaan hospital di setiap daerah dengan jumlah doktor yang mencukupi • UTC dan RTC bagi setiap pusat bandar • Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 118 ✓ Sekolah Rendah : 177 ✓ Hospital : 3 ✓ Klinik Kesihatan : 50 ✓ Balai Polis : 25 ✓ Pondok Polis : 99 ✓ Balai Bomba : 10
		Rekreasi dan Sukan	• Stadium Kuantan • Bandar sukan di Gambang • Cherating <i>International Surfing Competition</i> • Pahang <i>International Marathon</i> • 14 unit taman bandaran dan 21 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam Sekitar	• Pemeliharaan dan Pemuliharaan kawasan <i>Central Forest Spine</i> (CFS) • Pemeliharaan KSAS warisan geologi : Lombong Bijih Timah - Sg. Lembing, Basalt - Pantai Batu Hitam, Gua Charas, Granit - Teluk Cempedak, Air Terjun Sungai Pandan, Air Terjun Pelangi, Sungai Lembing, Mata Air Panas - Sungai Jin, Permatang Kuarza - Bukit Rengin, Gunung Tapis • Mengada dan melaksanakan Pelan Pengurusan Pantai Bersepadu (ISMP), Pengurusan Bakau dan Kawasan Warisan Sungai Lembing • Mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi untuk perladangan hutan

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.2 : Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik taraf Jalan Persekutuan 231 (Jalan Sungai Lembing ; Kg. Padang – Simpang LPT Fasa 2) • Naik taraf Jalan Persekutuan 3 (Persimpangan bertingkat Jalan Pintas Gebeng (Sg. Ular) – Sempadan Pahang dan Terengganu) • Naik taraf Kuantan By-Pass • Naik taraf Jalan Persekutuan (FELDA) 1490 (Jalan Panching) • Naik taraf Jalan Persekutuan 2 (Kuantan – Temerloh - Karak) • Cadangan jalan baharu (sambungan dari Jalan Sungai Lembing FT231 ke Jerantut) • Cadangan Jalan Lingkaran Dalam Daerah Kuantan • Cadangan Jalan Lingkaran Luar Daerah Kuantan • Naik Taraf Jalan Negeri C101 (Jalan Tanah Putih - Tg. Selangor) • Cadangan Jalan Paya Bungor – Lepar Utara • Cadangan Jalan Lingkaran Luar Negeri Pahang • Cadangan Jalan Lingkaran Dalam Negeri Pahang • Cadangan Jalan Kuala Tahan – Dungun • Cadangan Membina Jambatan di Sungai Kuantan menghubungkan Kampung Kemunting - Kampung Bunut Rendang	
Produk Pelancongan	• Bukit Panorama • Bukit Pelindung • Gunung Serudom • Gua Charas • Sungai Lembing • Tasik Paya Bungor • Pantai Balok • Pantai Batu Hitam • Pantai Beserah • Pantai Chendor • Pantai Cherating • Pantai Gebeng • Pantai Gelora • Pantai Kg Sungai Karang • Pantai Sungai Ular • Pantai Tanjung Gelang • Pantai Tanjung Lumpur • Pantai Teluk Chempedak • Tanjung Tembeling • Pantai Sepat • Air Terjun Berkelah • Air Terjun Jerangkang	• Air Terjun Pelangi • Air Terjun Sungai Pandan • Hutan Rekreasi Sungai Jeram • Mini Zoo Kuantan • Pasir Kubur Sungai Lembing • Taman Tema Air Gambang • Taman Gunung Tapis • Taman Tasik Bandar Kuantan • Taman Agro Beserah • Kompleks Tenun Pahang DiRaja • Masjid Sultan Ahmad 1 • Muzium Seni Pahang • Muzium Sungai Lembing • Pusat Penerangan dan Santuari Penyau, Cherating • Taman Pertanian Sultan Ahmad Shah • Perkampungan Budaya Cherating • Sungai Semuji Agro Resort
Inventori Bangunan Warisan	• Rumah Penolong Pengurus Lombong PCCL (Sungai Lembing) • Tugu Peringatan (Sungai Lembing) • Bangunan Kelab Sungai Lembing (Pejabat MPK Sungai Lembing) • Kompleks Perlombongan Sungai Lembing • Muzium Sungai Lembing • Bangunan Agensi Pelancongan Pahang (Bangunan Jabatan Kerja Raya) • Muzium Tokoh (Bekas Pejabat Daerah Kuantan) • Bangunan Kelab Rekreasi Kuantan, Jalan Mahkota • Panggung Wayang Sungai Lembing • Resthouse Beserah • Bangunan Mahkamah, Jalan Masjid • Bangunan Biro Penerangan dan Dewan Persuratan Melayu, Kuala Kuantan • Bekas Pejabat Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser, Jalan Masjid	• Bangunan Sekolah Rendah Kebangsaan (Cina) Kwang Hua, Jalan Bukit Ubi • Sekolah Rendah Sultan Abdullah, Jalan Wong Ah Jang • Balai Polis Sungai Lembing • Masjid Negeri Kuantan (Masjid Sultan Ahmad Shah) • Cold Storage, Jalan Mahkota • Bangunan Kedai, Jalan Mahkota dan Jalan Besar • Padang MPK 1 (sebelah masjid negeri) • Kampung Cherating • Kampung Kolong Pahat • Stesen Minyak (Sungai Lembing) • Peti Pos (Sungai Lembing) • Muka Lombong (Sungai Lembing) • Jambatan Gantung (Sungai Lembing) • Rumah AB dan Rumah EB • Tapis Resort • Bekas Bangunan Sekolah Inggeris • Padang Rekreasi Sg Lembing • Annexe Rest House • Masjid Lama Beserah • Rumah Tamu Taman Gelora

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH : 4.2

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH KUANTAN

PAHANG CEMERLANG 2050
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Pusat Pertumbuhan Wilayah Negeri
- Bandar Tempatan/ Pusat Petempatan Utama
- Pusat Petempatan Kecil/ Pusat Petempatan Desa Kampung
- Guna Tanah Utama
- Kawasan Tepu Bina
- Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
- Kawasan Hutan
- Hutan Simpan Kekal
- Kawasan Pertanian

- Koridor Pembangunan
- Kawasan Pembangunan Terkawal**
- Kluster Industri
- Taman Kekal Pengeluaran Makanan
- Zon Pelancongan Pesisir Pantai
- Nodus Pelancongan
- Pemuliharaan Warisan & KSAS**
- Pewartaan Tapak Warisan Dunia UNESCO (Komited) Sg. Lembing
- Kawasan Pendaratan Penyu

- Pengangkutan dan Infrastruktur**
- Cadangan Jalan Baru
- Lapangan Terbang Sedia Ada
- Cadangan Lapangan Terbang
- Pelabuhan
- Cadangan Stesen ECRL
- Cadangan TOD

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

2. Daerah Jerantut : Bandar Taman Negara

Jadual 4.3 : Senarai Cadangan Daerah Jerantut

Keluasan		756,044.00 hektar
Penduduk		Unjuran penduduk: 2010 : 88,035 2020 : 102,400 2030 : 115,600 2040 : 124,632 2050 : 134,613
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Jerantut
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Kuala Tembeling, Damak
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Ulu Cheka, Batu Balai, Temin, Jerantut Feri, Batu Embun , Ibol Tunggal, Kampung Melayu Jerkoh

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	• Cadangan menjalankan kajian RKK Pengurusan Kawasan KSAS dan Taman Negara Pahang • Mengawal pembangunan berasaskan petempatan terpilih (Bandar Jerantut, Kuala Tembeling dan Damak) • Penerapan dan peningkatan imej alam semula jadi Taman Negara dalam reka bentuk bandar Jerantut dan laluan utama ke Taman Negara • Meningkatkan kemudahan makanan, kraftangan dan lain-lain yang boleh menyokong imej bandar pintu masuk Taman Negara • Memastikan tanah pertanian sedia ada dimanfaatkan sepenuhnya
		Infrastruktur	• Pelaksanaan rancangan tebatan banjir di Jerantut • Memastikan 100% bekalan air penduduk dengan agihan berkesan, menaik taraf loji penapisan air dan kawasan takat pengambilan air • Peningkatan kemudahan bekalan elektrik di kawasan pembangunan pesat dan kawasan pembangunan baharu • Penyediaan laluan elektrik bawah tanah (CUT) dan panel solar bagi kawasan pembangunan baharu • Pelaksanaan sistem rawatan kumbahan berpusat (STP) yang efisien dan mencapai standard A di Jerantut • Pelan induk pembetulan di Bandar Jerantut • Pembangunan baharu dihubungkan dengan loji rawatan sisa kumbahan yang serantau • Tapak pelupusan sampah menggunakan kaedah <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) dan <i>Waste to Energy</i> • Tapak loji rawatan kumbahan baharu di Mukim Pedah (Bandar Jerantut) • Penyediaan kemudahan jalur lebar kelajuan tinggi dan pencapaian internet 100% di Jerantut
		Pengangkutan	• Hab terminal bersepadu Bandar Jerantut • Stesen kereta api berpotensi untuk dinaik taraf di Jerantut dan Kuala Tembeling • Cadangan depoh kenderaan berat • Pelan Induk Laluan Basikal dan Pejalan Kaki bagi pusat bandar dan kawasan pelancongan utama

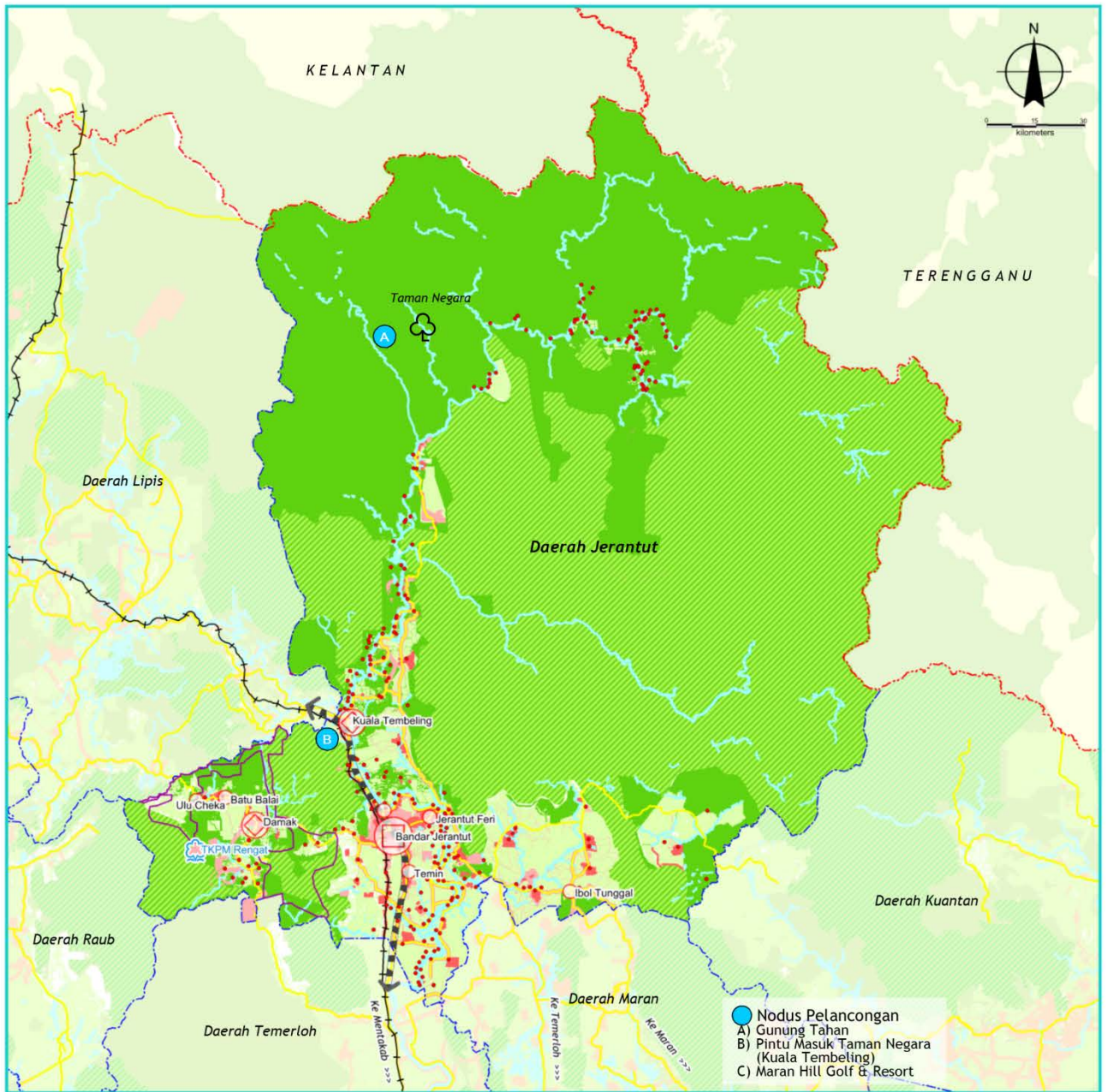
2	MAJU	Industri	• Industri utama kluster perkayuan • Kluster berasaskan sumber dan IKS • Kluster pemprosesan makanan • Mewujudkan hab industri PKS di Jerantut
		Perlombongan	• Perlombongan bijih besi
		Pelancongan	• Membangunkan Daerah Jerantut sebagai sebahagian Zon Pelancongan Semula Jadi – termasuk kawasan Pahang Tengah (Daerah Lipis, Temerloh, Maran, Bera) • Pelancongan semula jadi Taman Negara Pahang • Pelancongan laluan basikal di sepanjang Sungai Pahang • Pelan Induk Laluan Basikal dan Pejalan Kaki bagi pusat bandar dan kawasan pelancongan utama • Penglibatan Orang Asli dalam aktiviti pelancongan - kebudayaan dan kraf tradisional di Taman Negara
		Pertanian	• Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) Rengat dan Ulu Tembeling • Zon Industri Ternakan (ayam pedaging dan telur, lembu dan kambing) • Memaksimumkan tanah pertanian sedia ada • Pengukuhan fungsi sebagai jaminan bekalan makanan negara • Mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi • Industri sarang Burung Walit • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Pengeluaran komersial buah • Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran Perumahan (Unit) ✓ 2020 : 21,974 ✓ 2030 : 24,807 ✓ 2040 : 26,745 ✓ 2045 : 27,394 ✓ 2050 : 28,887
		Kemudahan	• Pelaksanaan satu daerah satu Institut Pengajian Tinggi (IPT) • Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 18 ✓ Sekolah Rendah : 51 ✓ Hospital : 1 ✓ Klinik Kesihatan : 12 ✓ Balai Polis : 3 ✓ Pondok Polis : 13 ✓ Balai Bomba : 2
		Rekreasi dan Sukan	• 2 unit taman bandaran dan 2 unit taman tempatan • Mini stadium (kompleks sukan)
4	LESTARI	Alam Sekitar	• Memastikan Taman Negara Pahang mendapat pengiktirafan sebagai UNESCO <i>World Heritage Park</i> • Memelihara dan memastikan kesinambungan kawasan <i>Central Forest Spine</i> (CFS) • Pemeliharaan KSAS warisan geologi : Gua Kota Gelanggi, Gunung Tahan • Mewujudkan kawasan zon pemisah bagi kawasan Taman Negara Pahang

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.4 : Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik taraf Jalan Persekutuan 64 (Benta – Jerantut – Maran) • Naik taraf Jalan Persekutuan 98 (Jerantut - Kuala Krau - Temerloh) • Naik taraf Jalan Negeri 234 (Lipis – Kerambit – Mela – Jerantut) • Cadangan jalan baharu (sambungan dari Jalan Sungai Lembing FT231 ke Jerantut) • Cadangan Jalan Lingkaran Jerantut, Pahang - Fasa 1 (pembinaan) & Fasa 2 • Cadangan membina jambatan di Kuala Sg. Pai, Jerantut • Naik taraf Jalan Persekutuan 98 (Temerloh – Jerantut) • Cadangan jalan baharu Kuala Tahan - Pasir Raja (Dungun - Terengganu)
Produk Pelancongan	• Gua Kota Gelanggi • Via Ferrata, Paya Gunong, Pedah • Benus <i>Bird Camp</i>, Kampung Gol, Kuala Tahan • Jeram Perahu, Hulu Tembeling • Lata Meraung, Lembah Kiol • Gunung Benom, Ulu Cheka • Air Terjun Sg. Rengat, Ulu Cheka • Air Terjun Lata Bujang, Ulu Cheka • Air Terjun Jenderak, Ulu Cheka • Lata Lang, Ulu Cheka • Lata Layang-layang, Kampung Pagi • Hulu Salan, Pulau Tawar
Inventori Bangunan Warisan	• Makam Sultan Ahmad • Makam Pahlawan Mat Kilau, Kg.Pulau Tawar • Pejabat Pos Lama Jerantut • Masjid Lama Pulau Tawar • Deretan Rumah Kedai Lama, Bandar Jerantut Lama (28 Buah Kedai) • Kota Gelanggi • Kubur Spoi British, Jeram Ampai, Tembeling • Tapak Terminal Feri Jerantut • Kampung Kuala Tembeling • Rumah Serambi Pahang (Kampung Kelola) • Kampung Bantal, Ulu Tembeling • Kampung Ulu Cheka

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH : 4.3

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH JERANTUT

PAHANG
CEMERLANG 2050
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Bandar Tempatan
- Pusat Petempatan Utama
- Pusat Petempatan Kecil
- Kampung
- Pusat Katalis
- Guna Tanah Utama**
 - Kawasan Tepu Bina
 - Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
 - Kawasan Hutan
 - Hutan Simpan Kekal

- Kawasan Pertanian
- Koridor Pembangunan
- Kawasan Pembangunan Terkawal**
 - Taman Kekal Pengeluaran Makanan
 - Kawasan Pemeliharaan Biodiversiti
 - Nodus Pelancongan

- Pemuliharaan Warisan & KSAS**
 - Central Forest Spine

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Rel Kereta Api Sediada
- Jalanraya Utama
- Sungai

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

3. Daerah Bera : Khazanah Ramsar

Jadual 4.5 : Senarai Cadangan Daerah Bera

Keluasan		221,444.00 hektar
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 94,105 2020 : 112,200 2030 : 123,089 2040 : 127,654 2050 : 137,127
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Bera
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Kemayan, Triang, Mengkarak, Mengkuang, Bandar 32 (Sebertak)
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Bandar Bera 34

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	- Penguatkuasaan dan pelaksanaan RKK Tasek Bera - Mengawal pembangunan berasaskan petempatan utama (Bera - Triang, Kemayan, Mengkarak dan Mengkuang) - Penerapan dan peningkatan imej alam semula jadi dalam reka bentuk bandar - Meningkatkan kemudahan makanan, kraftangan dan lain-lain yang boleh menyokong imej bandar pelancongan Tapak RAMSAR Tasek Bera - Tanah pertanian sedia ada dimanfaatkan sepenuhnya - Pembangunan Tasek Bera sebagai kawasan pelancongan utama
		Infrastruktur	- Pelaksanaan rancangan tebatan banjir di Bera - Triang - Memastikan sumber bekalan air dengan pengurusan/cadangan loji penapisan air dan kawasan takat pengambilan air - Peningkatan kemudahan bekalan elektrik di kawasan pembangunan pesat dan kawasan pembangunan baharu - Penyediaan laluan elektrik bawah tanah (CUT) dan panel solar bagi kawasan pembangunan baharu - Pelaksanaan loji rawatan, sistem rawatan kumbahan berpusat dan serantau (STP) yang efisien dan mencapai standard A di Bera - Triang dan mengadakan Pelan Induk Pembetungan - Pembangunan baharu dihubungkan dengan loji rawatan sisa kumbahan yang serantau - Cadangan Pencawang Masuk Utama (PMU) - Tapak pelupusan sampah baharu menggunakan kaedah <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) dan <i>Waste to Energy</i> - Penyediaan jalur lebar kelajuan tinggi dan pencapaian internet 100% di Bera - Triang
		Pengangkutan	- Terminal pengangkutan awam bersepadu di Bera - Triang - Meningkatkan stesen kereta api di Triang - Pembinaan Lebuhraya Bersepadu Seremban – Pekan (SPEX) – (dari Negeri Sembilan ke Bera) - Penyediaan Laluan Basikal dan Pejalan Kaki bagi pusat bandar dan kawasan Tasek Bera - Lebuhraya Triang - Temerloh - Lebuhraya Triang - Seremban

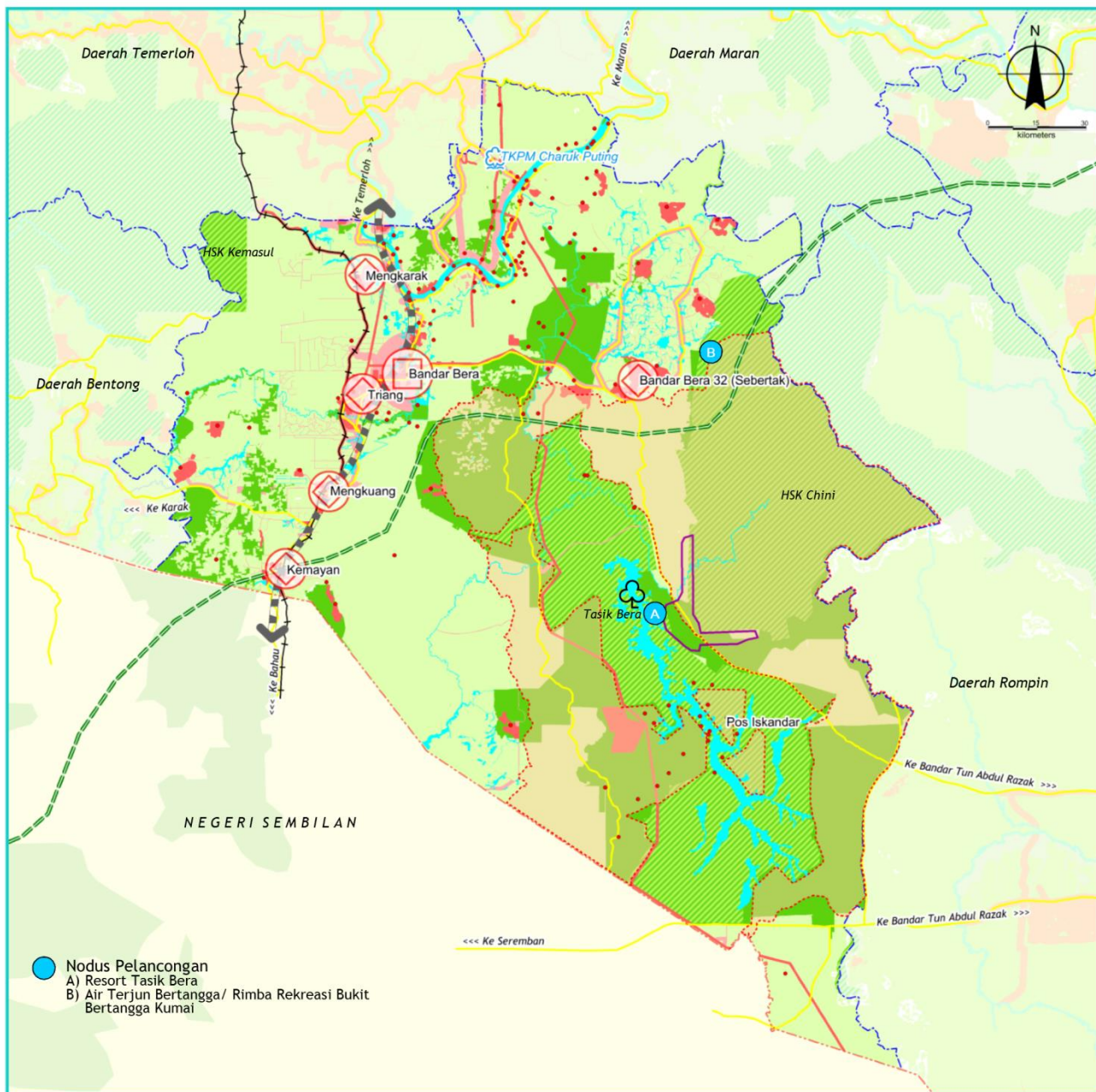
2	MAJU	Industri	- Kluster berasaskan sumber dan IKS - Kluster pemprosesan makanan - Kluster Perkayuan - Mewujudkan hab industri PKS di Bera
		Perlombongan	Perlombongan bijih besi
		Pelancongan	- Pelancongan alam semula jadi Tasek Bera - Penglibatan Orang Asli dalam aktiviti pelancongan - kebudayaan dan kraf tradisional di Tasek Bera - Cadangan <i>Great Walk</i> dan <i>Great Cycling</i> Tasek Bera
		Pertanian	- Ternakan lembu termasuk lembu pedaging dan tenusu - Zon Industri Akuakultur (patin, jelawat dan lain-lain) - Pengukuhan fungsi sebagai jaminan bekalan makanan negara - Pemeriksaan ternakan kambing, lembu dan biri-biri - Mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi - Industri sarang Burung Walit - Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai - Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama - Pemeriksaan FELDA (IAT, ternakan integrasi dan produktiviti)
3	SEJAHTERA	Perumahan	- Unjuran perumahan(Unit) ✓ 2020 : 22,043 ✓ 2030 : 24,182 ✓ 2040 : 25,079 ✓ 2045 : 25,702 ✓ 2050 : 26,940
		Kemudahan	- Satu daerah satu Institut Pengajian Tinggi (IPT) - Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 16 ✓ Sekolah Rendah : 46 ✓ Hospital : 1 ✓ Klinik Kesihatan : 7 ✓ Balai Polis : 7 ✓ Pondok Polis : 14 ✓ Balai Bomba : 3
		Rekreasi dan Sukan	2 unit taman bandaran dan 3 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam Sekitar	- Memelihara dan memastikan kesinambungan kawasan <i>Central Forest Spine</i> (CFS) dan hutan simpan kekal - Pemeliharaan KSAS warisan geologi : Sungai Bera, Air Terjun Bukit Bertangga - Memastikan pemeliharaan dan pemuliharaan bio-diversiti Tasek Bera

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.6 : Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	- Naik Taraf Jalan Negeri 1510 – Fasa 2 (Jalan Utama Bera) - Naik Taraf Laluan Negeri 1572 (Jalan Sebertak – Bera Selatan) - Membina Jambatan Sungai Pahang menghubungkan Seberang Guai ke Kampung Charuk Puting - Cadangan Naik Taraf Jalan Kuala Bera - Kampung Kuala Wau - Naik Taraf Jalan Felda Mayam-Terapai
Produk Pelancongan	- Tasek Bera - Air Terjun Bukit Berangga - Dodol Kukus - Serunding Kelapa - Pais Ikan Patin
Inventori Bangunan Warisan	- Makam Tok Mengkarak - Balai Polis Lama Triang - Stesen Keretapi Mengkarak - Jalan Penarik - Stesen Keretapi Kemayan

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH: 4.4

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH BERA

PAHANG
CEMERLANG 2050
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Bandar Tempatan
- Pusat Petempatan Utama
- Kampung

Guna Tanah Utama

- Kawasan Tepu Bina
- Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
- Kawasan Hutan
- Hutan Simpan Kekal
- Kawasan Pertanian
- Koridor Pembangunan

Kawasan Pembangunan Terkawal

- Taman Kekal Pengeluaran Makanan
- Kawasan Pemeliharaan Biodiversiti RAMSAR Tasik Bera
- Nodus Pelancongan

Pemuliharaan Warisan & KSAS

- Central Forest Spine
- Sempadan Tapak Ramsar

Pengangkutan dan Infrastruktur

- Cadangan Lebuhraya Bersepadu Seremban—Pekan & Simpang Pertang—Karak

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Rel Kereta Api Sediada
- Jalanraya Utama
- Sungai

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

4. DAERAH PEKAN : Bandar Diraja

Jadual 4.7 : Senarai Cadangan Daerah Pekan

Keluasan		380,500.00 hektar
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 105,587 2020 : 127,800 2030 : 144,700 2040 : 161,345 2050 : 180,323
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Pekan
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Chini, Nenasi, Kuala Pahang
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Ubai, Paloh Hinai, Sri Makmur, Kampung Ubai, Salong, Merchong, Tanjung Agas, Batu 8 Lepar, Simpang Chini (Jalan Kuantan - Segamat)

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	• Cadangan menjalankan kajian ✓ RKK Pekan Bandar Diraja ✓ RKK KSAS Tasik Chini ✓ RKK Koridor Pesisiran Pantai (bersama Daerah Kuantan dan Rompin) ✓ RKK Pembangunan Pertanian (Jaminan Makanan dan <i>Food Sovereignty</i> Pahang) Daerah Rompin, Pekan, Raub, Bentong dan Cameron Highlands • Mengawal pembangunan berasaskan petempatan terpilih Pekan, Chini, Nenasi dan Kuala Pahang. • Penerapan dan peningkatan imej Bandar Diraja dalam reka bentuk bandar Pekan, termasuk laluan utama dan protokol • Meningkatkan imej Pekan Bandar Diraja dengan kemudahan sokongan seperti tapak perniagaan berasaskan makanan, kraftangan dan lain-lain • Mengukuhkan pembangunan kawasan Hab Industri Tanjung Agas • Menaik taraf kawasan perkampungan tradisional di Kg. Mengkasar/Kampung Padang Polo (<i>Sultanate Land</i>) dan sekitarnya • Penglibatan Orang Asli dalam aktiviti pelancongan terutama pelancongan semula jadi, kebudayaan dan kraf tradisional di Kg. Gumum, Tasik Chini • Melaksanakan projek pembangunan agropolitan di Lepar, Bebar dan Runchang, Pekan
		Infrastruktur	• Pelaksanaan dan pengukuhan rancangan tebatan banjir di Pekan dan pelaksanaan MASMA • Memastikan bekalan air yang efisien melalui naik taraf loji bekalan, takat pengambilan air dan sistem paip agihan • Penyediaan laluan elektrik bawah tanah dan pemasangan panel solar di kawasan pembangunan baharu • Mewujudkan sistem amaran gelombang tsunami • Pengurusan Lembangan Sungai Bersepadu (<i>Integrated River Basin Management</i>) bagi lembangan Sungai Pahang • Pewartaan sungai dan anak sungai utama sebagai zon perlindungan badan air termasuk kawasan riparian • Pelaksanaan sistem rawatan kumbahan berpusat (STP) yang efisien dan mencapai standard A di Pekan • Pelan induk pembetulan di setiap pusat petempatan utama (Chini, Nenasi dan Kuala Pahang) • Pembangunan baharu dihubungkan dengan loji rawatan sisa kumbahan serantau terutamanya di Chini, Nenasi dan Kuala Pahang. • Cadangan Pencawang Masuk Utama (PMU) bagi pembangunan baharu dan kawasan pembangunan sedia ada yang bermasalah • Tapak pelupusan sampah baharu menggunakan kaedah <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) dan <i>Waste to Energy</i> • Penyediaan jalur lebar kelajuan tinggi dan pencapaian internet 100% di Pekan

		Pengangkutan	- Pembinaan lebuh raya bersepadu Seremban – Pekan (SPEX) – (dari Negeri Sembilan ke Bera) - Terminal pengangkutan awam bersepadu - Mengkaji dan mengelaskan setiap pelabuhan - Cadangan <i>Bus Rapid Transit</i> (BRT) di Pekan - Cadangan Laluan Basikal dan Pejalan Kaki bagi pusat bandar Pekan dan kawasan pelancongan utama : Tasik Chini - Cadangan <i>Great Cycle Ocean Route</i> dari Kuantan, Pekan dan Daerah Rompin - Laluan kenderaan berat bagi pengangkutan kargo terutama untuk jangka masa panjang - Konsep TOD di hab pengangkutan awam bersepadu
2	MAJU	Pertanian	- Pengukuhan fungsi sebagai jaminan bekalan makanan negara (padi) - Pertanian jelapang padi di Merchong, Pahang Tua, Ganchong dan Kg. Mambang - Zon Industri Akuakultur (ZIA) di Kg Badang, Kg Cheroh Paloh, Tg Batu, Kg. Merchong dan Kg. Bunut, Lepar - Ternakan udang di Tg Batu - Ternakan ikan patin di Sg Pahang (Kg Pulau Keladi) - Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) di Salong dan Kota Perdana - Melaksanakan projek agropolitan di Runchang dan Batu 8 untuk ternakan bebiri <i>Dorper</i> - Pengeluaran komersial padi di jelapang padi IADA Pekan - Pelaksanaan dan pewartaan kawasan ternakan dan padang ragut - Pelaksanaan inovasi tanaman getah terutama pekebun kecil - Mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi - Industri sarang Burung Walit - Pembangunan Projek Tanaman Nanas Bersepadu - Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
		Industri	- Pengukuhan Kluster Automotif - Pekan <i>Automotive Park</i> - Membangun dan melaksanakan Kluster minyak dan gas di Peramu dan Tanjung Agas - Mengukuhkan kluster pemprosesan makanan - Mewujudkan hab industri PKS di Pekan dan Nenasi <i>Green Technology Park</i> di Paloh Hinai
		Perlombongan	Perlombongan bijih besi
		Pelancongan	- Pengukuhan Pelancongan Bandar di Pekan Bandar DiRaja - Pembangunan pelancongan yang melibatkan Sg. Pahang - Muzium Sultan Abu Bakar, istana, masjid dan lain-lain pelancongan bandar. - Pemeriksaan hasil Tenun Pahang - Cadangan Perkampungan Budaya di Kampung Pulau Keladi - Pengukuhan pelancongan Tasik Chini - Memperkenalkan dan mengintegrasikan makanan tradisional (Murtabak Mengkasar, Opor, Nasi Dagang, Puding Raja dan lain-lain) - Pengukuhan <i>Black Water Jewel</i> di Bebar sebagai kawasan Hutan Paya Gambut terbesar di Asia Tenggara

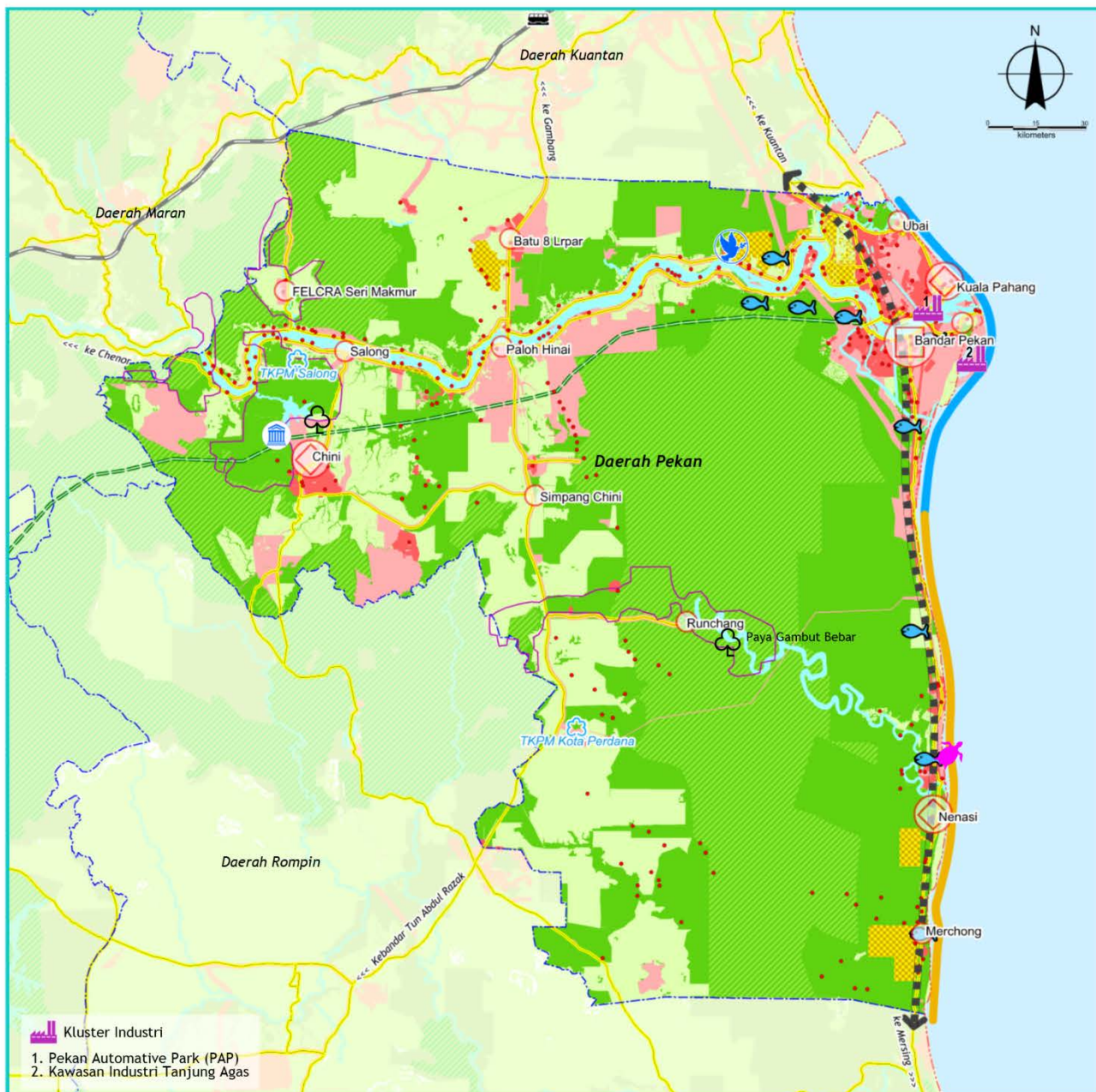
3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran perumahan (Unit) ✓ 2020 : 26,405 ✓ 2030 : 29,897 ✓ 2040 : 33,336 ✓ 2045 : 34,846 ✓ 2050 : 37,257
		Kemudahan	• Satu daerah satu Institut Pengajian Tinggi (IPT) • Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 20 ✓ Sekolah Rendah : 60 ✓ Hospital : 1 ✓ Klinik Kesihatan : 9 ✓ Balai Polis : 4 ✓ Pondok Polis : 17 ✓ Balai Bomba : 3
		Rekreasi dan Sukan	• 2 unit taman bandaran dan 4 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam Sekitar	• Memelihara kesinambungan kawasan <i>Central Forest Spine</i> (CFS) • Pengurusan hutan paya gambut di Runchang dan Nenasi/<i>Black Water</i> • Pemeliharaan dan pengurusan Rezab Hidupan Liar Pahang Tua (Perlindungan Burung Punai – Gazet 492) terletak di antara Jalan Pekan - Kuantan dan habitat meliputi tepian laut dan pulau-pulau hutan kayu bakau di sepanjang Sungai Pahang Tua • Memelihara dan memastikan kawasan Tasik Chini tidak mengalami kemerosotan alam sekitar • Pemeliharaan KSAS warisan geologi : Tanjung Batu, Tasik Chini • Pelaksanaan cadangan Pelan Pengurusan Pesisir Pantai Bersepadu (ISMP) • Memastikan aktiviti perlombongan terutama di Tasik Chini dilaksanakan secara mampan dan terkawal serta tidak memberi kesan negatif terhadap alam sekitar

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.8 : Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik Taraf Jalan Negeri C102 (Jalan Pulau Jawa - Kuala Pahang) • Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Pekan • Cadangan Naik Taraf Jalan Batu Balik (Bandar Pekan - Kampung Kuala Mentiga - Kampung Terapai) • Cadangan Naik Taraf Jalan Felda Chini - Kampung Salong • Cadangan Jalan Baharu Felda Chini - Ibam • Naik Taraf Jalan Terapai - Felda Mayam
Produk Pelancongan	• Hutan Paya Gambut Nenasi • Tasik Chini • Pantai Nenasi • Air Terjun Lata Mentagan • Air Terjun Teladas Umbut • Taman Tasik Sultan Abu Bakar • Galeri Perahu • Masjid Sultan Abdullah • Istana Leban Tunggal • Istana Sultan Abu Bakar • Muzium Sultan Abu Bakar • Padang Polo DiRaja • Kelab Golf DiRaja • Kuala Pahang • Kompleks Budaya Pulau Keladi • Pesta Menuai dan Mengemping Padi (Pahang Tua) • Berakit Sungai Pahang • Chini Fest • Dataran Pekan • Kuih Apam Baghdad • Murtabak Mengkasar • Kuih Tepung Suji • Kuih Hasidah • Puding Raja
Inventori Bangunan Warisan	• Muzium Sultan Abu Bakar (Muzium Pekan) • Masjid Sultan Abdullah (Muzium Islam Pekan) • Istana Leban Tunggal, Jalan Tengku Besar Sulaiman • Istana Hinggap Saadah • Istana Seri Melati • Istana Permai • Istana Mangga Tunggal, Jalan Istana Permai • Istana Hinggap • Istana Indera Puri • Istana Seri Terentang (Bekas Tapak) • Balai Polis Lama Pekan • Makam Chondong, No.Warta - P.U(A)129P.U (B)322 • Makam Sultan Muhammad Shah, Dusun Pinang, Mukim Pahang Tua • Makam Kampung Pulau Jawa, Kampung Jawa • Makam Nibong • Makam Tok Tuan, Kampung Mengkasar • Makam Permatang Pasir, Kampung Permatang Pasir • Kompleks Makam Diraja, Makam Sultan Abdul Jalil, Tanah Perkuburan Teluk Kandang, Kampung Marhum • Kompleks Ziarah Raja Raden, Kampung Mengkasar • Monumen Makam Diraja Pekan, kawasan Masjid Sultan Abdullah, Pekan • Bangunan Rumah Rehat Chief • Bangunan Rumah Rehat Kerajaan • Sekolah Menengah Ahmad, Pekan • Rumah Kelahiran Tun Abdul Razak, Kampung Pulau Keladi • Surau Engku Datuk • Muzium Keluarga Tun Razak • Sekolah Tinggi Arab Sultan Abu Bakar • Istana Sultan Abu Bakar • Bangunan Bekas Mahkamah • Bekas Pejabat KDYMM Sultan Pahang • Istana Kota Beram • Istana Peninjau • Bekas Istana Temenggong • Deretan Kedai Lama di Bandar Pekan, Jalan Sultan Ahmad, Jalan Tengku Ariff Bendahara dan Jalan Teng Quee

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH : 4.5

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH PEKAN

PAHANG 2050
CEMERLANG
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Bandar Utama
- Bandar Tempatan/ Pusat Petempatan Utama
- Pusat Petempatan Kecil/ Pusat Petempatan Desa Kampung

Guna Tanah Utama

- Kawasan Tepu Bina
- Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
- Kawasan Hutan
- Hutan Simpan Kekal
- Kawasan Pertanian

Koridor Pembangunan

Kawasan Pembangunan Terkawal

- Kawasan Pengendalian Padi
- Taman Kekal Pengeluaran Makanan
- Kawasan Pemeliharaan Biodiversiti
- Kawasan dan Zon Akuakultur
- Zon Pelancongan Pesisir Pantai
- Zon Perlindungan Pesisir Pantai
- Kluster Industri

Pemuliharaan Warisan & KSAS

- Rizab Biosfera UNESCO Tasik Chini
- Central Forest Spine
- Kawasan Berkepentingan Burung (Margastua)
- Kawasan Pendaratan Penyu

Pengangkutan dan Infrastruktur

- Cadangan Lebuhraya Bersepadu Seremban— Pekan & Simpang Pertang— Karak
- Cadangan Stesen ECRL

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

5. DAERAH MARAN : Bandar Sejahtera

Jadual 4.9 : Senarai Cadangan Daerah Maran

Keluasan		191,666.00 hektar
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 111,056 2020 : 118,900 2030 : 120,914 2040 : 124,765 2050 : 129,145
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Maran, Bandar Tun Razak-Jengka
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Chenor, Tajau, Awah, Sri Jaya, Sungai Jerik
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Kampung Kuala Sentul, Kampung Lubuk Paku, Kampung Sentosa

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	- Menggalakkan pembangunan berasaskan petempatan utama (Maran, Bandar Tun Abdul Razak Jengka) - Penerapan dan peningkatan imej bandar sejahtera dalam reka bentuk bandar - Tanah pertanian sedia ada yang perlu dimanfaatkan sepenuhnya - Pembangunan kawasan Sri Jaya dan kawasan susur keluar tol Maran sebagai bandar baharu dengan suntikan aktiviti industri PKS, institusi pengajian tinggi, institusi latihan dan sekolah berasrama penuh (perlu kajian lanjut dan penyediaan Rancangan Kawasan Khas)
		Pengangkutan	- Terminal Pengangkutan Awam Bersepadu Pusat Bandar Maran - Cadangan Laluan Basikal dan Pejalan Kaki bagi Pusat Bandar Maran dan Bandar Tun Abdul Razak Jengka
		Infrastruktur	- Pelaksanaan rancangan tebatan banjir di Maran dan Bandar Tun Abdul Razak Jengka - Peningkatan kemudahan bekalan elektrik di kawasan pembangunan baharu (penyediaan PMU bagi kawasan bersesuaian dan berskala besar) - Penyediaan laluan elektrik bawah tanah dan panel solar bagi kawasan pembangunan baharu - Pelaksanaan sistem rawatan kumbahan berpusat (STP) yang efisien dan mencapai standard A di Maran dan Bandar Tun Abdul Razak Jengka - Cadangan pembetulan berpusat (serantau) di Pusat Bandar Maran dan Bandar Tun Abdul Razak Jengka - Pembangunan baharu dihubungkan dengan loji rawatan sisa kumbahan yang serantau - Tapak pelupusan sampah baharu perlulah menggunakan kaedah <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) dan <i>Waste to Energy</i> - Penyediaan jalur lebar kelajuan tinggi dan pencapaian internet 100% di Bandar Maran dan Bandar Tun Abdul Razak Jengka

2	MAJU	Pertanian	• Pengukuhan fungsi sebagai jaminan bekalan makanan negara dan mengoptimumkan tanah pertanian terbiar • Pengukuhan Zon Industri Akuakultur (ZIA) di Kg Ulu Luit • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Pengeluaran buah-buahan • Mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi • Industri sarang Burung Walit • Pembangunan projek tanaman sayur-sayuran dan tanaman jangka pendek di Kuantan-Maran Agro Valley • Pengeluaran komersial buah-buahan seperti nangka, tembikai dan lain-lain melibatkan kawasan desa dan penempatan FELDA • Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
		Pelancongan	• Pembinaan laluan basikal • Pengukuhan kawasan <i>homestay</i> desa • Pengukuhan kemudahan taman bandaran dan pinggir sungai di Bandar Maran dengan reka bentuk yang tersendiri, menarik dan unik
		Industri	• Pengukuhan industri kluster berasaskan sumber dan kayu, elektronik, pemprosesan makanan di Bandar Tun Abdul Razak Jengka dan Maran • Cadangan industri khusus impak tinggi di kawasan pembangunan baharu (susur tol LPT2) • Cadangan pusat pengumpulan produk IKS (di kawasan bandar baharu)
		Perlombongan	• Perlombongan bijih besi
3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran perumahan (Unit) ✓ 2020 : 24,515 ✓ 2030 : 24,931 ✓ 2040 : 25,725 ✓ 2045 : 26,130 ✓ 2050 : 26,628
		Kemudahan	• Satu daerah satu Institut Pengajian Tinggi (IPT) • Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 19 ✓ Sekolah Rendah : 53 ✓ Hospital : 2 ✓ Klinik Kesihatan : 7 ✓ Balai Polis : 6 ✓ Pondok Polis : 12 ✓ Balai Bomba : 2
		Rekreasi dan Sukan	• 2 unit taman bandaran dan 3 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam Sekitar	• Memelihara kawasan <i>Central Forest Spine</i> (CFS) • Menaik taraf Air Terjun Berkelah, Air Terjun Teladas, Batu Kapur Bukit Mengapur

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.10: Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baru dan Naik Taraf Jalan	• Naik taraf Jalan Persekutuan 64 (Benta – Jerantut – Maran) • Naik taraf Jalan Persekutuan 1533 (Bandar Tun Abdul Razak, Jengka – Jengka 12) • Naik taraf Jalan Persekutuan 1535 (Jalan utama Jengka 21- Jengka) • Naik taraf Jalan Negeri C130 (Kuala Wau – Kertau, Maran) • Naik taraf Laluan Negeri 2489 (Jalan Kota Bahagia – Melati)
Produk Pelancongan	• Masjid Kg Pantai Chenor • Sukan Air Chenor • Sri Maranthandavar Temple, Kg Kuala Sentol • Kolam Mancing Kg Paya Teras • Taman Tasik Maran • Homestay Orang Asli Kg. Embus • Homestay Kg Kuala Sentol • Hutan Lipur Teladas • Hutan Lipur Lubuk Yu • Lubuk Ujed • Jeram Pelangi • Lubuk Kawah • Bukit Gebok • Hutan Simpan Kekal • Sg. Panchor
Inventori Bangunan Warisan	• Masjid Kampung Pantai Chenor, Maran • Stesen Pengukuran Semenanjung Malaysia, Bukit Kertau

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Bukit Kertau 1948 Datum

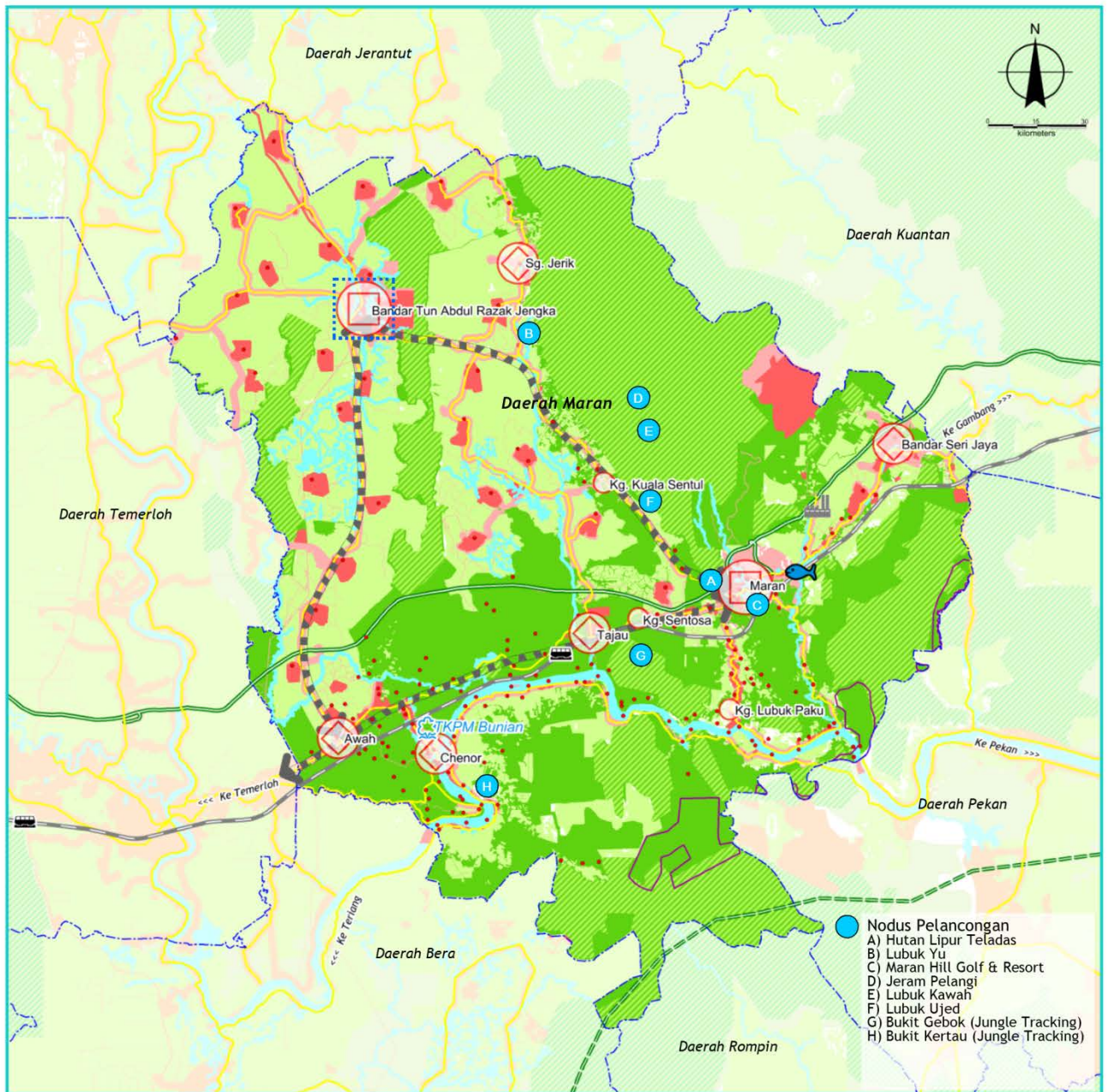
Kawasan ini merupakan kawasan yang menggunakan sistem rujukan koordinat Malayan Revised Triangulation 1948 (MRT 48) dengan Bukit Kertau sebagai titik asalan (*origin*) telah digunakan bagi aktiviti pemetaan dan ukur kadaster sejak tahun 1948 di Semenanjung Malaysia

Foto : Batu Tanda Bukit Kertau, Maran

Foto : Bukit Kertau, Maran

RAJAH : 4.6

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH MARAN

**PAHANG
CEMERLANG 2050**
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Bandar Utama
- Bandar Tempatan/ Pusat Petempatan Utama
- Pusat Petempatan Kecil/ Pusat Petempatan Desa Kampung
- Pusat Katalis
- Guna Tanah Utama**
 - Kawasan Tepu Bina
 - Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
 - Kawasan Hutan
 - Hutan Simpan Kekal

- Kawasan Pertanian
- Koridor Pembangunan
- Kawasan Pembangunan Terkawal**
 - Nodus Pelancongan
 - Taman Kekal Pengeluaran Makanan
 - Kawasan dan Zon Akuakultur
 - Cadangan Bandar Baru Industri

- Pemuliharaan Warisan & KSAS**
 - Central Forest Spine

Pengangkutan dan Infrastruktur

- Cadangan Stesen ECRL
- Cadangan Lebuhraya Raya Bersepadu Seremban— Pekan & Simpang Pertang— Karak

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

6. DAERAH CAMERON HIGHLANDS : Bandar Pelancongan dan Pertanian Tanah Tinggi

Jadual 4.11 : Senarai Cadangan Daerah Cameron Highlands

Keluasan		71,227.00 hektar	
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 36,978 2020 : 45,100 2030 : 52,800 2040 : 59,553 2050 : 66,136	
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Tanah Rata - Brinchang	
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Ringlet, Kampung Raja	
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Kampung Changkat Banjar, Kampung Tera, Pos Terisu, Kampung Sungai Ruil, Kampung Sungai Ubi, Lembah Bertam, Kampung Sungai Tiang, Kampung Sungai Jarik, Kampung Panggen, Kampung Kuala Boh, Kampung Rening, Kampung Terakit, Kampung Tiat, Kampung Renglas, Kampung Teji, Kampung Cheros, Kampung Sungai Relong, Kampung Chenan Cherah, Pos Lemoi	
NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	- Pembangunan mematuhi RTD Cameron Highlands (2030) - Cadangan menjalankan kajian RKK ✓ RKK Pengurusan Kawasan KSAS Tanah Tinggi (<i>Cloud Forest</i>) Bukit Fraser/Genting Highlands/Cameron Highlands/Bukit Tinggi ✓ RKK Pusat Bandar Tanah Rata - Brinchang dan Ringlet - Menjalankan pembangunan di dalam kawasan had pembangunan yang dibenarkan - Melaksanakan amalan baik dalam aktiviti pembangunan tanah - Mengawal dan melestarikan pembangunan pertanian agar tidak dijalankan di kawasan hutan dan HSK - Mengawal pembangunan berasaskan kawasan tumpuan petempatan utama (Tanah Rata-Brinchang-Ringlet) - Penerapan dan peningkatan imej bandar pelancongan dengan kegemilangan seni bina kolonial dan tempatan dalam reka bentuk bandar - Memanfaatkan tanah pertanian sedia ada dan pengawalan aktiviti memudaratkan alam sekitar - Perusahaan Kraftangan Orang Asli di Cameron Highlands
		Pengangkutan	- Membina terminal bersepadu di Tanah Rata - Penyediaan dan pelaksanaan Perancangan Laluan Basikal dan Laluan Pejalan Kaki di kawasan pusat bandar dan kawasan pelancongan di Ringlet- Brinchang-Tanah Rata - Pelaksanaan hab pengangkutan awam bersepadu - Pelaksanaan cadangan jalan pintas dan lain-lain bagi mengurangkan kesesakan - Pelaksanaan Sistem Pengurusan Lalulintas musim cuti (<i>peak season</i>)
		Infrastruktur	- Pengurusan Lembangan Sungai Bersepadu (<i>Integrated River Basin Management</i>) bagi setiap lembangan sungai di Cameron Highlands - Mewartakan sungai dan anak sungai utama sebagai zon perlindungan badan air terutama kawasan Empangan (Empangan Hidro Elektrik Sultan Abu Bakar) - Cadangan pencawang masuk utama dan cadangan menaik taraf talian rentis di Daerah Cameron Highlands - Penyediaan laluan elektrik bawah tanah dan panel solar - Sistem rawatan kumbahan berpusat (STP) di setiap daerah Negeri Pahang - Menyediakan Pelan Induk Pembetungan - Tapak bagi cadangan loji rawatan kumbahan baharu di Hulu Telom - Pelaksanaan kemudahan tapak pelupusan dengan penggunaan <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) melalui konsep <i>Waste To Energy</i> - Penyediaan <i>Transfer Station, Thermal Treatment Plant</i> (Insinerator) di Hulu Telom, Cameron Highlands - Kemudahan rangkaian telekomunikasi dan jalur lebar kelajuan tinggi (HSBB) - Menyediakan sistem amaran gempa bumi

2	MAJU	Pertanian	• Mengadakan Rancangan Penyusunan Semula Tanah Pertanian • Mengurus sisa pertanian secara sistematik • Menyediakan kemudahan asas untuk pekerja-pekerja pertanian • Mengamalkan amalan baik pertanian dan pensijilan kualiti hasil pertanian • Pengukuhan fungsi sebagai jaminan bekalan makanan negara (jenis sayuran, buah-buahan, strawberi, teh dan lain-lain) • Pengukuhan industri bunga-bunga (florikultur) • Pengamalan bioteknologi pertanian di Cameron Highlands • Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
		Pelancongan	• Produk pelancongan berasaskan alam semula jadi, kebudayaan dan kraf tradisional di Kg. Sungai Ruil, Cameron Highlands • Zon Pelancongan Tanah Tinggi di kawasan tanah tinggi di Cameron Highlands • Menjenamakan Daerah Cameron Highlands Sebagai Destinasi Pelancongan Tanah Tinggi Mampan • Cadangan mengembalikan kegemilangan pelancongan di Cameron Highlands • Mempelbagaikan aktiviti <i>experiential tourism</i> seperti Program <i>Homestay</i> di Taman Sedia, Cameron Highlands • Cadangan tanaman teh dan strawberi sebagai produk pelancongan • Node pelancongan di Ladang Boh, Habu, Kea Farm, Ringlet, Brinchang
		Industri	• Kluster pemprosesan sayur dan buah-buahan • Kluster pemprosesan makanan
3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran perumahan (Unit) ✓ 2020 : 9,616 ✓ 2030 : 11,258 ✓ 2040 : 12,698 ✓ 2045 : 13,113 ✓ 2050 : 14,101
		Kemudahan	• Penyediaan kemudahan masyarakat yang berkualiti dan memenuhi keperluan penduduk • Penyediaan Institusi Pengajian Tinggi • Hospital Besar • UTC • RTC • Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 8 ✓ Sekolah Rendah : 27 ✓ Hospital : 1 ✓ Klinik Kesihatan : 3 ✓ Balai Polis : 4 ✓ Pondok Polis : 6 ✓ Balai Bomba : 1
		Rekreasi dan Sukan	• 1 taman bandaran dan 1 taman tempatan
4	LESTARI	Alam Sekitar	• Pemeliharaan dan Pemuliharaan kawasan <i>Central Forest Spine</i> (CFS) • Mengadakan dan melaksanakan Pelan Strategik Pengurusan Lestari <i>Mossy Forest</i> • Mengamal dan menguatkuasakan kaedah pertanian, pelancongan dan pembangunan mampan yang tidak menjejaskan alam sekitar semula jadi dan suhu di Cameron Highlands • Aktiviti yang memberi impak besar dan berterusan seperti pertanian di kawasan cerun, pembersihan tanah dan pembalakan perlu dikawal dan dikuatkuasa dengan tegas

Jadual 4.12: Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik Taraf Jalan Persekutuan 59 (Ringlet – Blue Valley) • Naik Taraf Jalan Tengkolok, Tanah rata • Naik Taraf Jalan Batu 49 – Kg. Terisu, Cameron Highlands • Cadangan Jalan Pintasan Jalan Persekutuan 185 – Jalan Persekutuan 59 (Kg. Raja) • Cadangan Jalan Pintasan Jalan Persekutuan 59 (Tringkap – Habu)
Produk Pelancongan	• Tanah Rata - Brinchang • Gunung Berembun • Gunung Perdah • Gunung Brinchang (<i>Mossy Forest</i>) • Air Terjun Robinson • Taman Strawberi • <i>Kea Farm</i> • Sungai Palas <i>Tea Centre</i>, Jalan Gunung Brinchang • Taman Agro Teknologi MARDI • Taman Sedia, Tanah Rata • Scone, Teh, Sambal dan Jem Strawberi
Inventori Bangunan Warisan	• Ye Olde Smokehouse, Tanah Rata • Perpustakaan Awam Daerah Cameron Highlands • Sekolah Kebangsaan Convent, Tanah Rata • Istana Sri Angkasa (Istana Hinggap), Tanah Rata • Pekan Tanah Rata • Kampung Raja • Kampung Sungai Palas

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH : 4.7

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH CAMERON HIGHLANDS

PAHANG 2050
CEMERLANG
SPATIAL : MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Bandar Utama
- Bandar Tempatan/ Pusat Petempatan Utama
- Pusat Petempatan Kecil/ Pusat Petempatan Desa
- Pusat Petempatan Kampung

Guna Tanah Utama

- Kawasan Tepu Bina
- Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
- Kawasan Hutan
- Hutan Simpan Kekal
- Kawasan Pertanian

Kawasan Pembangunan Terkawal

- Nodus Pelancongan
- Tanaman Teh
- Empangan Hidro Elektrik Hulu Jelai

Pemuliharaan Warisan & KSAS

- Central Forest Spine

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Jalanraya Utama
- Sungai

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

7. DAERAH LIPIS : Bandar Warisan

Jadual 4.13 : Senarai Cadangan Daerah Lipis

Keluasan		519,829.00 hektar
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 86,484 2020 : 102,338 2030 : 115,900 2040 : 118,254 2050 : 129,854
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Kuala Lipis
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Padang Tengku, Benta, Merapoh, Sungai Koyan
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Kerambit, Mela, Kechau Tui, Bukit Betong, Kampung Kuala Medang, Kampung Chegar Perah, Kampung Budu, Kampung Berchang, Kampung Pagar Sasak

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah dan Petempatan	- Menguruskan perkembangan pembangunan bandar Kuala Lipis ke arah kawasan berpotensi dengan mengelakkan limpahan ke kawasan KSAS - Membangunkan kawasan Koridor Kuala Lipis - Penjom/Benta dan Kuala Lipis - Padang Tengku - Merapoh - Pembangunan <i>Infill</i>, pembangunan <i>Brownfield</i> dan pembaharuan bandar secara lestari di Bandar Lipis - Pengukuhan fungsi, imej dan potensi melalui pengenalpastian kawasan pembangunan baharu (Jalan utama ke Penjom) - Memperkuh penjenamaan daerah dan bandar supaya lebih bersifat distingtif di Kuala Lipis – Bandar Warisan
		Pengangkutan	- Peningkatan pengangkutan kereta api yang menghubungkan Lipis ke Mentakab dan Lipis ke Gua Musang/Tumpat - Pembinaan cadangan <i>Central Spine Road (CSR)</i> - Menguruskan hab terminal pengangkutan awam bersepadu di kawasan bandar baharu Lipis - Mencadangkan laluan basikal (<i>Great Pahang Cycling Route</i>) melibatkan Sungai Jelai – Sungai Pahang ke Daerah Jerantut, Temerloh dan Pekan - Cadangan pelaksanaan laluan basikal dan pejalan kaki di kawasan pusat bandar dan kawasan tumpuan pelancongan warisan (Bukit Residen)

		Infrastruktur	• Penyediaan Pelan Induk Sistem Saliran Bandar Lipis • Pengurusan Lembangan Sungai Bersepadu (<i>Integrated River Basin Management</i>) di Sungai Jelai dan anak sungai berkaitan • Mewartakan sungai, anak sungai utama dan zon riparian sebagai zon perlindungan badan air • Cadangan pencawang masuk utama • Menggalakkan penyediaan laluan elektrik bawah tanah (<i>Common Trenching System</i>) dan pemasangan panel solar bagi pembangunan baharu • Melaksanakan sistem rawatan kumbahan berpusat/serantau • Pelaksanaan kemudahan tapak pelupusan dengan penggunaan <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) melalui konsep <i>Waste To Energy</i> • Tapak bagi cadangan loji rawatan kumbahan baharu di Penjom • Penyediaan <i>Transfer Station, Thermal Treatment Plant</i> di Penjom • Kemudahan rangkaian telekomunikasi dan jalur lebar kelajuan tinggi (HSBB) dengan rangkuman 100%
2	MAJU	Pertanian	• Pengamalan bioteknologi pertanian • Pusat Agropolitan Gahai untuk tanaman getah dan nanas di Gahai - Kuala Lipis • Peningkatan Zon Industri Akuakultur (Kuala Medang, Bukit Betong, Merapoh dan lain-lain) • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) Jelai • Pengkalan Kawasan Pertanian bagi pemerksaan sebagai Pertanian Makanan dan Jaminan Makanan Negara • Pewartaan kawasan ternakan (padang ragut) • Pengamalan bioteknologi pertanian • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Pengeluaran komersial buah-buahan • Melaksanakan inovasi tanaman getah terutama pekebun kecil • Mengukuhkan pelaksanaan dan pembangunan Pusat Herba di Chegar Perah • Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
		Pelancongan	• Mengintegrasikan Lipis sebagai daerah warisan geopark (warisan geologi, warisan biologi dan warisan sejarah) • Pengukuhan pelancongan warisan dan pusat bandar di Bandar Lipis dengan penambahan aktiviti, sokongan dan produk pelancongan • Memperkasakan pintu masuk di dua Taman Negara Pahang di Merapoh dengan sokongan dan aktiviti pelancongan (pengangkutan kereta api / bas / awam, makanan, penginapan dan <i>homestay</i> dan lain-lain) • Memperkenalkan dan mewujudkan Zon Eko-pelancongan di Kompleks Gua Merapoh • Pengukuhan pelancongan berasaskan alam semula jadi, kebudayaan dan kraf tradisional di Kg. Pantos • Pengukuhan dan sokongan Program <i>Homestay</i> di Kg. Kuala Medang, Kuala Lipis • Mengukuhkan tarikan gua-gua di kawasan sedia ada (Gua Bama, Kuala Medang dan lain-lain)

		Industri	• Pengukuhan Konsep Kluster Industri Negeri Pahang (PKNP) Kluster Perkayuan di Kechau Tui • Pengukuhan industri kluster berasaskan kayu dan perkhidmatan • Kluster pemprosesan makanan
		Perlombongan	• Perlombongan bijih besi dan emas
3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran perumahan (Unit) ✓ 2020 : 20,066 ✓ 2030 : 22,725 ✓ 2040 : 23,187 ✓ 2045 : 24,200 ✓ 2050 : 25,462
		Kemudahan	• Penyediaan kemudahan masyarakat yang berkualiti dan memenuhi keperluan penduduk • Penyediaan institusi pengajian tinggi • Hospital Besar • UTC • RTC • Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 15 ✓ Sekolah Rendah : 57 ✓ Hospital : 1 ✓ Klinik Kesihatan : 8 ✓ Balai Polis : 6 ✓ Pondok Polis : 13 ✓ Balai Bomba : 2
		Rekreasi dan Sukan	• 2 unit taman bandaran dan 3 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam Sekitar	• Pemeliharaan dan Pemuliharaan kawasan <i>Central Forest Spine</i> (CFS) • Pelaksanaan RKK Kompleks Gua Merapoh • Mengamalkan dan menguatkuasakan kaedah pertanian, pelancongan dan pembangunan mampan yang tidak menjejaskan alam sekitar semula jadi • Aktiviti yang memberi impak besar dan berterusan seperti pembukaan dan pembersihan tanah hutan dan pembalakan perlu dikawal dan dikuat kuasa dengan tegas • Memulihara dan mengoptimumkan potensi kepelbagaian warisan geologi • Pemeliharaan dan pemuliharaan kepelbagaian warisan iaitu warisan geologi (Kompleks Gua Merapoh, Kompleks Gua Kenong dan Gua Bama), warisan biologi (Taman Negara Merapoh dan Hutan Rimba Kenong), warisan sejarah (Bandar Kuala Lipis) serta warisan budaya (kebudayaan dan kampung tradisional)

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Kawasan Kuala Lipis – Merapoh Sebagai Geopark Kebangsaan

Terdapat banyak kepelbagaian warisan yang terdapat di Daerah Lipis seperti tapak warisan geologi (kompleks gua di Merapoh, kompleks gua Kenong serta Gua Bama); warisan biologi (Taman Negara & Kenong Rimba *Forest*); warisan sejarah (Bandar Kuala Lipis) serta warisan budaya (kraftangan dan kampung tradisional); menjadikan Daerah Lipis berpotensi diangkat sebagai Geopark.

Geopark merujuk kepada kawasan yang terdapat tapak warisan geologi, yang disokong oleh unsur-unsur lain seperti ekologi, arkeologi, sejarah dan budaya yang boleh dibangunkan secara lestari sebagai kawasan pemuliharaan dan produk pelancongan. Hubungan lanskap bumi dengan kehidupan manusia, budaya, sejarah serta kepelbagaian biologi merupakan komponen penting bagi Geopark.

Di bawah konsep Geopark, pembangunan dalam kawasan Geopark adalah dibenarkan mengikut undang-undang dan garis panduan sedia ada.

Pembangunan dalam kawasan Geopark memberi perhatian kepada pemuliharaan alam sekitar, kesejahteraan masyarakat dan pertumbuhan ekonomi setempat. Tumpuan pembangunan adalah kepada usaha pemuliharaan warisan, menjayakan aktiviti pelancongan dan pendidikan awam, serta meningkatkan sosio-ekonomi komuniti tempatan secara integrasi (seperti peluang pekerjaan sektor pelancongan dan pembangunan kraf tempatan)

Jenama Geopark bukan sahaja akan menarik kehadiran pelancong yang cintakan keindahan alam sekitar dan budaya tetapi juga kepada para saintis, pelajar dan pengkaji pelbagai bidang ke kawasan Geopark. Dengan pertambahan pelancong, industri perkhidmatan melibatkan hotel, agensi pelancongan, pemandu pelancong, pemandu bot, pemandu teksi, perniagaan runcit, restoran, gerai makanan, cenderahati dan kraf tangan akan meningkatkan dan membuka peluang pekerjaan kepada penduduk setempat. Rangkaian kegiatan ekonomi yang bakal dijana di bawah agenda Geopark akan menarik minat pelabur dan seterusnya meningkatkan hasil kerajaan.

Sumber : Jabatan Mineral & Geologi , Nov 2017

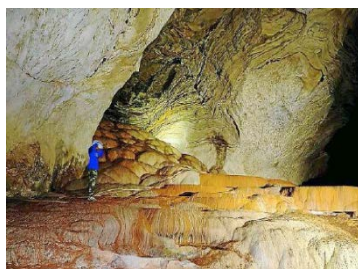

Foto : Kompleks Gua Merapoh, Lipis

Foto : Gua Bama, Lipis

Foto : Kompleks Gua Kenong, Lipis

Jadual 4.14 : Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik Taraf Jalan Negeri 234 (Lipis – Kerambit – Mela – Jerantut) • Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Kuala Lipis • Naik Taraf Jalan Persekutuan 235 (Sg. Koyan – Padang Tengku)
Produk Pelancongan	• Bukit Taching • Empang Jaleh • Gua Bama • Kompleks Gua Merapoh • Kampung Kemahang • Taman Negara (Sg Relau) • Taman Rimba Kenong • Taman Herba Chegar Perah • <i>Motor Cross</i> • <i>River Rafting</i> • Zoo Lipis • <i>Clifford Secondary School</i> • Gudhwara Sikh • Istana Hinggap • <i>Lipis District Administration Building</i> • Lombong Emas Penjom • <i>Malay Hostel</i> • <i>Nurse's Hostel</i> • Pahang Club • <i>Railway Station</i> • <i>Residence of The District Officer</i> • <i>State's Mosque</i> • <i>State Secretary's House</i> • <i>Thean Hou Temple</i> • <i>The Residency Building</i> • Karnival Lipis • Nasi Kebuli • Pulut Kuning dan Rendang Hitam • Sambal Hitam Pahang • Gula Kabung • Gulai Asam Rom • Gulai Keladi Kemahang • Gulai Lemak Pede@Budu • Gulai Tempoyak Ikan Patin
Inventori Bangunan Warisan	• Bekas Rumah SUK Pahang (Muzium Warisan Lipis) • Bangunan Residen (<i>Rest House</i>) • Asrama Melayu (Malay Hostel) • Kompleks Pejabat Kerajaan (Majlis Daerah Lipis) • Bangunan Kelab Pahang • Kuil Gudhwara Sikh • Sekolah Menengah Clifford • Rumah Kediaman Pegawai Daerah Kuala Lipis • Stesen Keretapi Kuala Lipis • Batu '0' • Tokong Thean Hou (1898) • Pejabat Pos Kuala Lipis (1910) • Masjid Negeri Kuala Lipis (1888) - Madrasatul Firdaus • Asrama Jururawat • Istana Hinggap • Perkuburan Rejimen Askar Melayu DiRaja, Batu 2 • Kampung Budu • Kampung Benta • Kampung Kemahang • Jalan Penarik, Lipis • Hospital Lipis • Bangunan Kedai di Bandar Lama Lipis

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

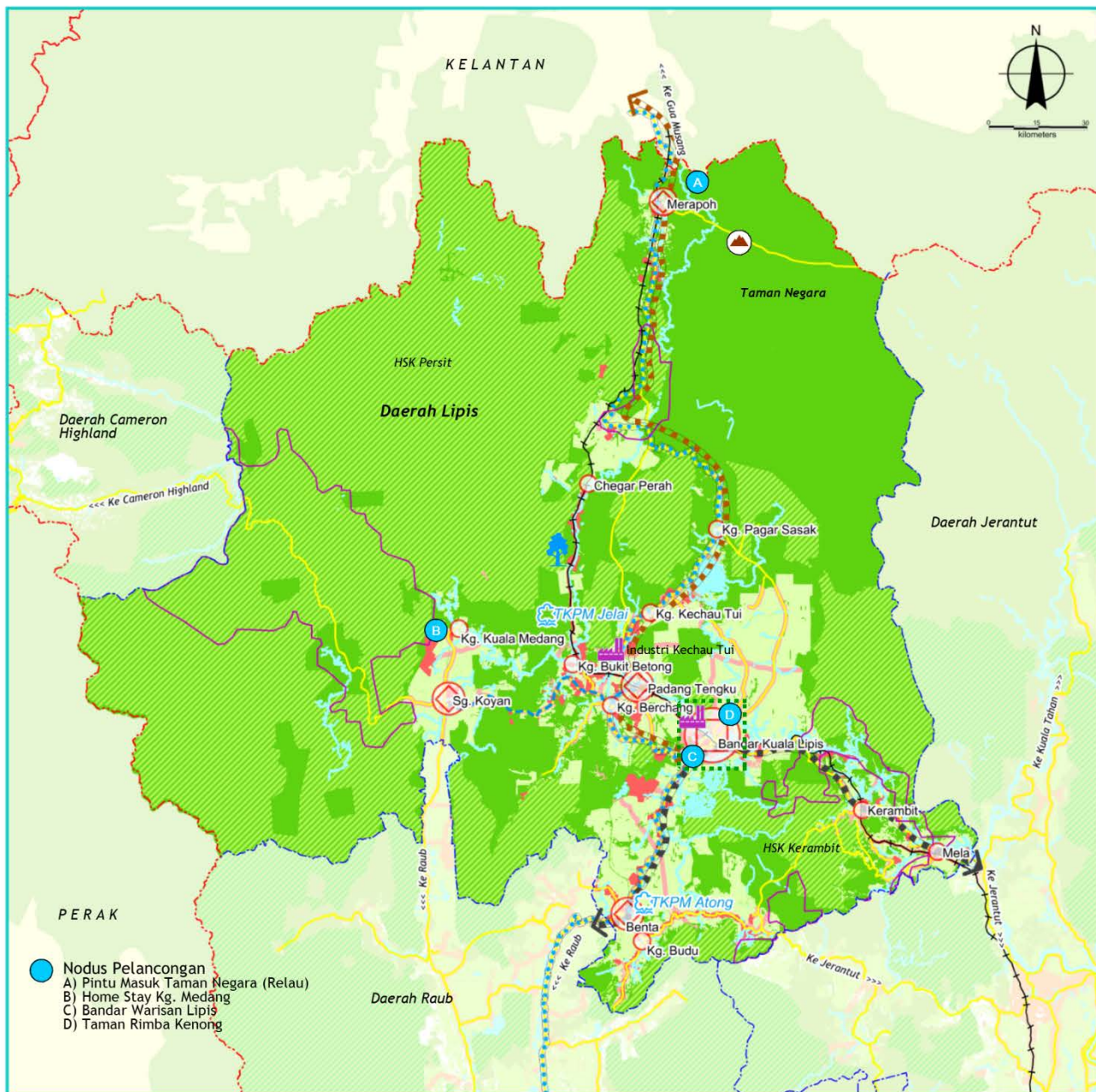
Foto : Taman Negara Merapoh, Lipis

Foto : Pahang Club Lipis

Foto : Pejabat Tanah Daerah Lipis

RAJAH : 4.8

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH LIPIS

PAHANG 2050
 CEMERLANG
 SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Bandar Utama
- Bandar Tempatan/ Pusat Petempatan Utama
- Pusat Petempatan Kecil/ Pusat Petempatan Desa Kampung
- Pusat Agropolitan
- Guna Tanah Utama**
 - Kawasan Tepu Bina
 - Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
 - Kawasan Hutan
 - Hutan Simpan Kekal

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

- Kawasan Pertanian
- Koridor Pembangunan
- Koridor Pembangunan Baru
- Kawasan Pembangunan Terkawal**
 - Taman Kekal Pengeluaran Makanan
 - Kluster Industri
 - Nodus Pelancongan
 - Agropolitan Chegar Perah (Herba)
- Pemuliharaan Warisan & KSAS**
 - Central Forest Spine
 - Kawasan Batu Kapur Merapoh

Pengangkutan dan Infrastruktur

..... Cadangan Central Spine Road

--- Naik Taraf Jalan

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Rel Kereta Api Sediada
- Jalanraya Utama
- Sungai

8. DAERAH ROMPIN : Bandar Pelancongan Antarabangsa

Jadual 4.15 : Senarai Cadangan Daerah Rompin

Keluasan		524,733.00 hektar
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 109,848 2020 : 124,789 2030 : 128,411 2040 : 143,561 2050 : 154,226
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Kuala Rompin
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Muadzam Shah, Bukit Ibam, Bandar Tun Razak, Tanjung Gemok, Tioman (Kampung Tekek)
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Perantau Damai, Kedaik, Leban Chondong, Berabung, Kampung Jalau, Melati, Kota Bahagia, Kota Shahbandar, Pekoti Timur, Chanis, Cenderawasih, Pewira Jaya, Selancar, Sepayang, Kampung Parit Raja, Kampung Genting, Kampung Juara, Kampung Mukut

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah dan Petempatan	- Cadangan menjalankan kajian-kajian seperti berikut: ✓ RKK Koridor Pesisiran Pantai (bersama Daerah Pekan dan Kuantan) ✓ RKK KSAS dan Pelancongan Pulau Tioman/ Antarabangsa Daerah Rompin (termasuk <i>Asean Heritage Park</i> Endau Rompin) ✓ RKK Pembangunan Pertanian (Jaminan Makanan dan <i>Food Sovereignty</i> Pahang) Daerah Rompin, Pekan, Raub, Bentong dan Cameron Highlands ✓ RKK Tanjung Gemok (integrasi dengan Pekan Endau) - Pembangunan <i>Infill</i>, pembangunan <i>Brownfield</i> dan pembaharuan bandar secara lestari di Bandar Kuala Rompin dan Muadzam Shah - Tumpuan pembangunan kawasan Koridor Kuala Rompin – Tanjung Gemok dan Koridor Muadzam Shah – Simpang Chini - Penerusan pengukuhan <i>branding</i> daerah dan Bandar Rompin sebagai kawasan pelancongan antarabangsa dan kawasan undang galah
		Pengangkutan	- Membina hab terminal pengangkutan awam bersepadu Konurbasi Wilayah Timur di Kuala Rompin, Tanjung Gemok dan Muadzam Shah - Alternatif pengangkutan udara ke Pulau Tioman - Mengelaskan setiap pelabuhan di Negeri Pahang dengan fungsi utamanya serta perincian peranan Jeti Tanjung Gemok - Pelancongan - Penyediaan Pelan Induk Laluan Basikal dan Laluan Pejalan Kaki di kawasan pusat bandar dan kawasan pelancongan di Kuala Rompin, Kepulauan Tioman, Tanjung Gemok dan Muadzam Shah

		Infrastruktur	• Penyediaan Pelan Induk Sistem Saliran di Kuala Rompin • Sistem amaran tsunami di Rompin • Mewartakan sungai, riparian dan anak sungai utama sebagai zon perlindungan badan air (Sungai Rompin, Sungai Pontian, Sungai Anak Endau) terutama tadahan Empangan Pontian/Sepayang • Cadangan pencawang masuk utama dan cadangan menaik taraf talian rentis • Penyediaan laluan elektrik bawah tanah (<i>Common Trenching System</i>) • Pemasangan panel solar • Sistem rawatan kumbahan berpusat (STP) di bandar tempatan dan PPU • Menyediakan Pelan Induk Pembetulan • Tapak bagi cadangan loji rawatan kumbahan baharu di Pulau Tioman, Pontian dan Keratong • Pelaksanaan kemudahan tapak pelupusan dengan penggunaan <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) melalui konsep <i>Waste To Energy</i> di Pulau Tioman, Pontian dan Keratong • Kemudahan rangkaian telekomunikasi dan jalur lebar kelajuan tinggi (HSBB)
2	MAJU	Pertanian	• Pengukuhan dan mengkomersialkan Kawasan Jelapang Padi Rompin dan Luar Jelapang - IADA Rompin • Pengukuhan Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) di TKPM Janglau, TKPM Sepayang, TKPM Muadzam Shah • Pengekalan kawasan pertanian bagi pemerkasaan sebagai Pertanian Makanan dan Jaminan Makanan Negara • Pengukuhan dan pemerkasaan Kawasan Ternakan Lembu (Tenusu) - Muadzam Shah dan Rompin • Pewartaan dan pelaksanaan Kawasan Ternakan (padang ragut)-Muadzam Shah • Memacu dan mengembangkan sektor penternakan supaya dapat dikomersialkan dengan industri hiliran dan lain-lain • Memperkasakan aktiviti penternakan terutama kambing, lembu dan biri-biri untuk tujuan tempatan dan eksport di Rompin • Meningkatkan hasil keluaran dan melaksanakan inovasi tanaman getah terutama pekebun kecil • Pengamalan bioteknologi pertanian • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Pengeluaran komersial buah-buahan • Pengukuhan Zon Industri Akuakultur (ZIA) di Kg. Ayau, Kg. Buah Keras, Kg. Sabak Feri, Kg. Kedaik dan Kg. Selendang, Rompin; Pulau Tioman; Kg. Kuala Sungai, Pontian dan lain-lain kawasan baharu berpotensi • Mengamalkan mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi • Mensasarkan peningkatan pengeluaran buah-buahan dan sayur-sayuran • Pembangunan Projek Tanaman Nanas Bersepadu • Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
		Pelancongan	• Menyokong cadangan naik taraf Taman Negeri Endau-Rompin kepada <i>Asean Heritage Park</i> dan taman negara • Pengukuhan pelancongan semula jadi di Taman Negeri Endau - Rompin • Kawasan Hutan Taman Negeri Endau - Rompin perlu dipelihara dan diuruskan secara lestari dan berkonsepkan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D) • Memperkukuhkan dan mengembalikan imej Pulau Tioman sebagai 10 pulau terindah dengan Pengurusan KSAS dan pelancongan mampan • Taman Laut Negara di perairan Pulau Tioman dikawal dan dipelihara secara lestari • Mempelbagaikan aktiviti <i>experiential tourism</i> seperti Program <i>Homestay</i> di Leban Chondong dan Muadzam Shah, Rompin • Pemerkasaan dan pengurusan pelancongan sokongan seperti udang galah dan memancing (<i>Royal Pahang Billfish International Challenge</i>)

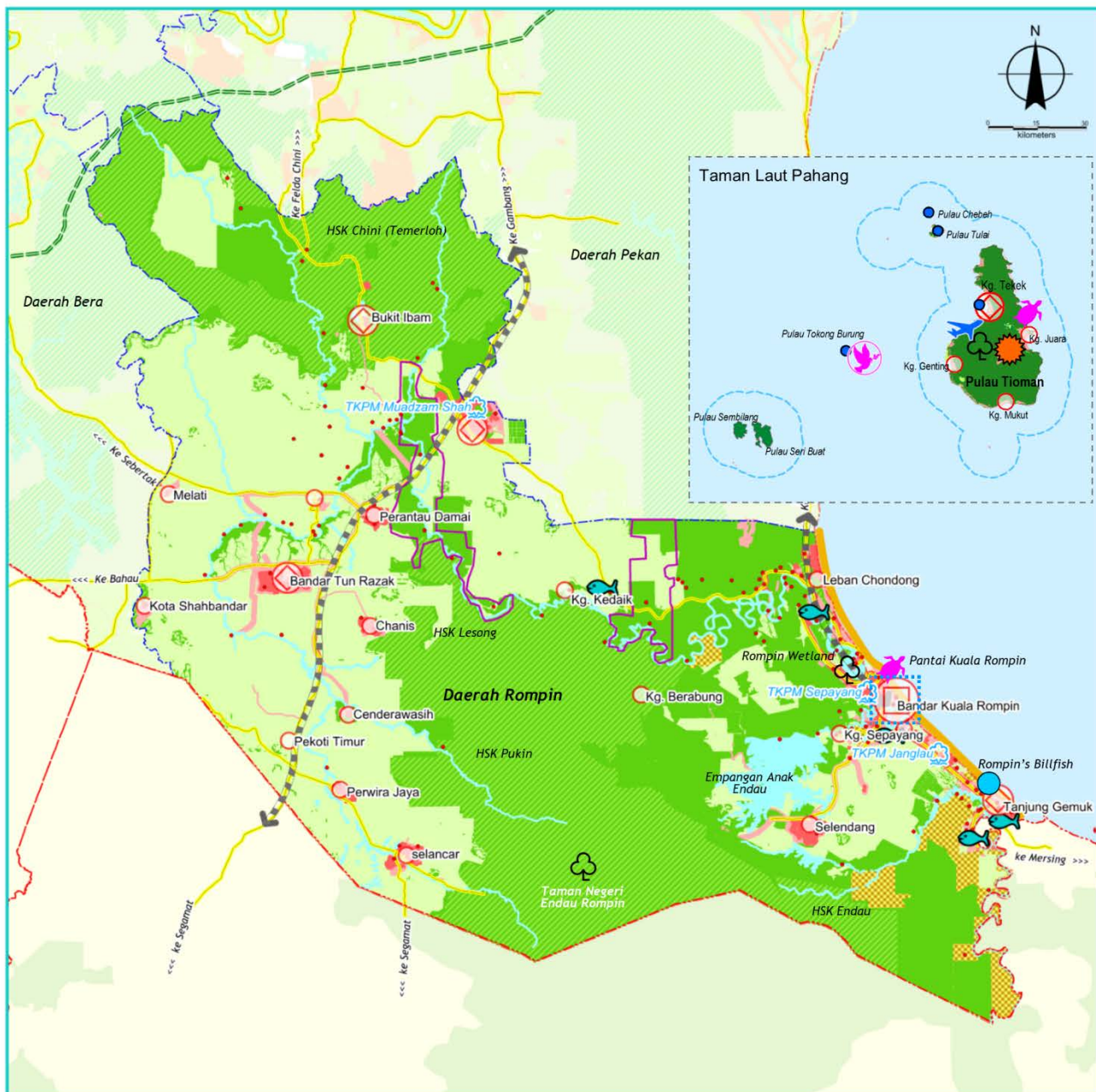
		Industri	• Kluster Industri Berimpak Tinggi dan Pusat Katalis - Muadzam Shah • Konsep Kluster Industri Negeri Pahang, PKNP di Kluster sarang Burung Walit – Rompin • Kluster Seramik - Muadzam Shah • Kluster berasaskan sumber dan IKS • Kluster elektrik dan elektronik • Kluster pemprosesan makanan
		Perlombongan	• Perlombongan bijih besi di Bukit Ibam
3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran perumahan (Unit) ✓ 2020 : 26,161 ✓ 2030 : 26,921 ✓ 2040 : 30,097 ✓ 2045 : 30,990 ✓ 2050 : 32,332
		Kemudahan	• Penyediaan kemudahan masyarakat yang berkualiti dan memenuhi keperluan penduduk • Penyediaan Institusi Pengajian Tinggi • Hospital Besar • UTC • RTC • Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 21 ✓ Sekolah Rendah : 51 ✓ Hospital : 2 ✓ Klinik Kesihatan : 9 ✓ Balai Polis : 8 ✓ Pondok Polis : 15 ✓ Balai Bomba : 3
		Rekreasi dan Sukan	• 2 unit taman bandaran dan 3 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam Sekitar	• Pewartaan Taman Negeri Endau - Rompin sebagai <i>Asean Heritage Park</i> • Pemeliharaan dan pengurusan Rezab Hidupan Liar Tioman Penguatkuasaan Taman Laut Tioman dan pewartaan menyeluruh gugusan Kepulauan Tioman • Pengukuhan pemuliharaan biodiversiti (Pulau Tioman, kawasan bakau sungai-sungai Rompin dan Taman Negeri Endau-Rompin) • Mempertingkatkan pemeliharaan dan pemuliharaan aset ekologi Negeri Pahang terutama baik pulih dan pewartaan semula hutan tadahan air di kawasan Empangan Pontian/Sepayang • Pelaksanaan cadangan Pelan Pengurusan Pesisir Pantai Bersepadu (ISMP)

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.16: Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik Taraf Jalan Pekan – Nenas – Endau, Rompin (FT03) (dalam pembinaan) • Naik Taraf Jalan Persekutuan 11 (Bahau – Keratong - Rompin) • Naik Taraf Jalan Kg. Tekek ke Kg. Juara, Pulau Tioman • Cadangan Jalan Pesisiran Pantai (Kuala Pontian – Tg. Gemok, Rompin) • Naik Taraf Jalan Persekutuan 63 (Muadzam Shah – Leban Chondong) • Cadangan Jalan Muadzam Shah - Chenor • Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Rompin • Cadangan Jalan baharu Felda Selancar - Felda Seladang • Cadangan Jalan baharu Ibam - Felda Chini	
Produk Pelancongan	• Bukit Ibam • Gunung Kajang • Hutan Simpan Menchali • Taman Negeri Endau-Rompin • Pulau Tioman • Pantai Hiburan • Pantai Lanjut	• Kampung Orang Asli Jakun (Kg Deraman Batu 3) • <i>Royal Pahang Billfish International Challenge</i> • Nanas • Susu Lembu (Muadzam Shah) • Jagung Kg. Janglau • Udang Galah
Inventori Bangunan Warisan	• Masjid Leban Chondong • Kampung Juara, Pulau Tioman	

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH : 4.9

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH ROMPIN

PAHANG 2050
CEMERLANG
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Bandar Utama
- Bandar Tempatan/ Pusat Petempatan Utama
- Pusat Petempatan Kecil/ Pusat Petempatan Desa Kampung
- Pusat Katalis

Guna Tanah Utama

- Kawasan Tepu Bina
- Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
- Kawasan Hutan
- Hutan Simpan Kekal

- Kawasan Pertanian

- Koridor Pembangunan

Kawasan Pembangunan Terkawal

- Kawasan Pengkalan Padi
- Taman Kekal Pengeluaran Makanan
- Kawasan Pemeliharaan Biodiversiti
- Kawasan dan Zon Akuakultur
- Zon Perlindungan Pesisir Pantai
- Nodus Pelancongan Utama
- Nodus Pelancongan

Pemuliharaan Warisan & KSAS

- Central Forest Spine
- Kawasan Berkepentingan Burung (Margastua)
- Kawasan Pendaratan Penyu
- Kawasan Terumbu Karang

Pengangkutan dan Infrastruktur

- Cadangan Lebuhraya Bersepadu Seremban— Pekan & Simpang Pertang— Karak
- Lapangan Terbang

Lain - lain :-

- Semipadan Negeri
- Semipadan Daerah
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

9. DAERAH TEMERLOH : Titik Tengah Semenanjung Malaysia

Jadual 4.17 : Senarai Cadangan Daerah Temerloh

Keluasan		225,086.00 hektar
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 158,724 2020 : 191,900 2030 : 215,889 2040 : 226,433 2050 : 241,348
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Temerloh
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Mentakab, Lanchang, Kuala Krau, Kerdau
	Pusat petempatan kecil / Pusat petempatan desa	Kampung Songsang, Kampung Sanggang, Kuala Lipat Kajang, Kampung Lebak, Kampung Paya Luas

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	- Cadangan menjalankan kajian ✓ RKK Kawasan TOD / Hab Pengangkutan / Logistik Temerloh-Mentakab ✓ RKK Bandar Temerloh - Mentakab dan Tema Titik Tengah Semenanjung - Membangunkan kawasan Bandar Temerloh berasaskan sempadan bandar dan pembaharuan semula Bandar Temerloh (<i>urban renewal, infill</i> dan <i>brownfield</i>) - Menumpukan perkembangan perbandaran di kawasan petempatan dan koridor ditetapkan (Temerloh - Mentakab) - Menggalakkan bandar padat (<i>compact city</i>) dan pembangunan bercampur di Pusat Bandar Temerloh - Pembangunan konsep <i>waterfront</i> dan <i>river of life</i> bagi memaksimumkan kelebihan pinggir sungai - Penerapan dan peningkatan imej Bandar Temerloh (Titik Tengah Semenanjung) dalam reka bentuk bandar dan laluan utama dari susur lebuh raya - Meningkatkan kemudahan makanan, kraftangan dan lain-lain yang boleh menyokong imej bandar - Memastikan tanah pertanian sedia ada dimanfaatkan sepenuhnya
		Pengangkutan	- Cadangan Terminal Sentral di Temerloh - Mentakab - Stesen Perhentian ECRL - Mentakab sebagai stesen penumpang dan kargo - Naik taraf Jalan Persekutuan FT10 (Jempol – Bera - Temerloh) - Naik taraf Jalan Persekutuan 2 (Kuantan – Temerloh - Karak) - Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Temerloh (FR98 – FR2) - Mengadaptasi konsep <i>Transit Oriented Development</i> (TOD) di kawasan terminal pengangkutan awam (termasuk menyesuaikan dengan kawasan cadangan stesen ECRL) - Mengkaji keperluan <i>Bus Rapid Transit</i> (BRT) terutama bagi menghubungkan Temerloh - Mentakab - Menaik taraf stesen kereta api yang berpotensi (Krau)

		Infrastuktur dan utiliti	• Penyediaan Pelan Induk Sistem Saliran di Bandar Temerloh dan Mentakab serta kawasan lain bagi mengatasi masalah banjir dan menjadikan sistem saliran lebih teratur dan sempurna • Melaksanakan kerja – kerja pembersihan sistem perparitan • Melaksanakan rancangan tebatan banjir bagi mengurangkan ancaman banjir di Negeri Pahang terutama di kawasan tumpuan dan kawasan terdedah banjir • Memastikan sistem bekalan air efisien dan tiada gangguan • Membangun dan melaksana pengurusan Lembangan Sungai Bersepadu (<i>Integrated River Basin Management</i>) bagi setiap lembangan sungai untuk pembangunan yang lestari • Menggalakkan penyediaan laluan elektrik bawah tanah (<i>Common Trenching System</i>) bagi kawasan pembangunan bandar baharu seperti <i>smart cities</i> • Kajian kemungkinan pembangunan bersepadu sistem pembetulan Daerah Temerloh • Mengaplikasikan teknologi sistem kumbahan bio-mekanikal dan loji rawatan mesra alam (bioteknologi) • Menyediakan keperluan tapak bagi cadangan loji rawatan kumbahan baharu di Bandar Temerloh-Mentakab • Penyediaan sistem jalur lebar berteknologi tinggi • Meningkatkan kadar pencapaian internet di seluruh Daerah Temerloh • Pencawang masuk utama • Tapak pelupusan sampah menggunakan kaedah <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF)
2	MAJU	Perindustrian	• Temerloh - Mentakab sebagai kawasan kluster industri berimpak tinggi (logistik) • Mewujudkan perindustrian Burung Walit • Kluster berasaskan sumber dan kayu • Kluster perabot • Kluster berasaskan getah dan perkhidmatan • Kluster elektrik dan elektronik • Kluster industri teknologi tinggi • Kluster pemprosesan makanan • Menggalakkan pembangunan Industri Kecil dan Sederhana (IKS) yang berdaya maju • Mentakab sebagai stesen kargo, hab logistik dan <i>Inland Port</i>
		Perlombongan	• Perlombongan bijih besi
		Pertanian	• Mengekalkan zon pertanian • Lanchang, Charuk Puting dan Tebing Tinggi sebagai Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Lanchang sebagai Zon Industri Akuakultur (ZIA) • Memperkasakan aktiviti penternakan terutama kambing, lembu dan biri-biri untuk tujuan tempatan dan eksport • Memperkasakan pemasaran dan pengkomersialan telur itik dan puyuh ke peringkat antarabangsa • Pengeluaran komersial buah-buahan • Memperkasakan kawasan tanaman komoditi berimpak tinggi dan berskala besar • Mengamalkan mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi • Pengezonan dan penyelidikan lanjut kawasan berpotensi tinggi untuk penternakan • Mewujudkan program akuakultur multitrofik bersepadu • Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama

		Pelancongan	• Memperkukuhkan pekan sehari/pasar tani Temerloh sebagai produk pelancongan • Meningkatkan kualiti dan keupayaan kemudahsampaian sebagai akses kepada pelancong (Mentakab) • Mewujudkan imej pelancongan • Melibatkan penduduk di perkampungan budaya iaitu Perkampungan Orang Asli dengan aktiviti pelancongan tahunan (Desa Murni dan Rumpun Makmur) • Pelan Induk Laluan Basikal dan Pejalan Kaki • Memperkukuhkan <i>branding</i> Daerah Temerloh sebagai Titik Tengah Semenanjung Malaysia • Melibatkan Orang Asli dalam aktiviti pelancongan dengan mewujudkan <i>homestay</i> di kawasan Kampung Che Wong • Mewujudkan Zoo/Safari di kawasan Krau <i>Wildlife Reserve</i> integrasi bersama Pusat Konservasi Gajah Kuala Gandah dan Pusat Pemeliharaan Seladang Jenderak
3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran perumahan (Unit) ✓ 2020 : 46,353 ✓ 2030 : 52,147 ✓ 2040 : 54,694 ✓ 2045 : 55,321 ✓ 2050 : 58,297
		Kemudahan	• Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 26 ✓ Sekolah Rendah : 80 ✓ Hospital : 1 ✓ Klinik Kesihatan : 12 ✓ Balai Polis : 6 ✓ Pondok Polis : 24 ✓ Balai Bomba : 5
		Rekreasi dan sukan	• Membangunkan kawasan yang berpotensi dan menaik taraf taman bandaran sedia ada kepada taman bandaran (Taman Bandar Kubang Gajah) • Menyediakan kemudahan rekreasi dan sukan mencukupi • 3 unit taman bandaran dan 5 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam Sekitar	• Mengkaji dan melaksanakan Pelan Strategik Pengurusan Rezab Hidupan Liar Krau • Pemeliharaan Kawasan Sensitif Alam Sekitar (KSAS) • Mewujudkan Zoo/Safari bertaraf dunia di kawasan Krau <i>Wildlife Reserve</i> integrasi bersama Pusat Konservasi Gajah Kuala Gandah dan Pusat Pemeliharaan Seladang Jenderak • Cadangan pemeliharaan kawasan KSAS, HSK Lakum, HSK Kemasul, Gunung Senyum dan Gunung Jebak Puyuh • Memastikan kelestarian kawasan KSAS terutama kawasan tanah tinggi, empangan dan loji rawatan air/punca bekalan air

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.18 : Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik Taraf Jalan Persekutuan 98 (Jerantut - Kuala Krau - Temerloh) • Naik Taraf Jalan Bahagia – Bukit Kelulut ke laluan Jalan Persekutuan 2, Temerloh • Naik Taraf Jalan Negeri C125 (Kg. Sg. Gau – Kg. Guai) • Cadangan jalan baharu di Jalan Lipat Kajang – Paya Besar, Temerloh • Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Temerloh (FR98 – FR2) • Naik Taraf Jalan Persekutuan 98 (Temerloh – Jerantut) • Membina Jambatan Sungai Pahang menghubungkan Kampung Charuk Puting-Seberang Guai
Produk Pelancongan	• Gunung Senyum • Gunung Jebak Puyuh • Pusat Pemuliharaan Seladang Jenderak • Pusat Perlindungan Gajah Kuala Gandah • Rezab Hidupan Liar Krau • Taman Rusa Lanchang (<i>Deer Land Lanchang</i>) • Pekan Sehari Temerloh • Pusat Titik Tengah Semenanjung Malaysia, Kg Paya Siput Lanchang • Gulai Asam Rom • Gulai Tempoyak Ikan Patin • Pais Ikan Patin • Ikan dan Daging Salai • Serunding Kelapa • Sambal Rom Getah (Rom Buah Perah + Pucuk Betik)
Inventori Bangunan Warisan	• Sekolah Kebangsaan Kampung Tengah (Bangunan Pak Sako) • Masjid Lama Kampung Bolok, Lanchang • Rumah En. Khatib Akub, Kampung Jeragon, Lanchang • Rumah Sudirman, Kampung Bukit Tok Embun • Bangunan Kelab Temerloh • Pejabat Tanah dan Daerah • Kampung Lubuk Terua • Kampung Songsang • Kampung Lebak • Istana Bukit Angin • Stesen Keretapi Kuala Krau • Kuala Semantan • Bangunan Kedai Lama di Bandar Lama Temerloh dan Mentakab • Stesen Keretapi Mentakab

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

10. DAERAH RAUB : Lembah Tani Lestari

Jadual 4.19 : Senarai Cadangan Daerah Raub

Keluasan		226,891.00 hektar
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 91,731 2020 : 105,490 2030 : 119,500 2040 : 126,939 2050 : 136,317
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Raub
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Bukit Fraser, Cheroh, Dong, Sungai Ruan, Tranum, Batu Malim
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Kampung Ulu Gali, Sang Lee, Kampung Sungai Chetang, TRAS, Kampung Pos Buntu, Sega Tat, Kuala Gali, Ulu Sungai, Gesing, Batu Talam, Kampung Kuala Atok, Kampung Temau, Kampung Baharu Sungai Klau, Kampung Ria

NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	- Cadangan menjalankan kajian ✓ RKK Pengurusan Kawasan KSAS Tanah Tinggi (<i>Cloud Forest</i>) Bukit Fraser / Genting Highlands / Cameron Highlands ✓ RKK Pembangunan Pertanian (Jaminan Makanan dan <i>Food Sovereignty</i> Pahang) Daerah Rompin, Pekan, Raub, Bentong dan Cameron Highlands ✓ RKK Kawasan KSAS Bukit Bukit Fraser (Taman Negeri Bukit Fraser) - Membangunkan kawasan Bandar Raub, Sungai Ruan dan Bukit Fraser berasaskan sempadan bandar dan pembaharuan semula (<i>urban renewal, infill</i> dan <i>brownfield</i>) - Menumpukan perkembangan perbandaran di kawasan petempatan dan koridor ditetapkan (Bentong - Raub - Dong - Lipis) - Penerapan dan peningkatan imej Bandar Raub (Bandar Agro) dalam reka bentuk bandar dan laluan utama - Meningkatkan pengeluaran makanan, buah-buahan yang menjadi <i>signature</i> (Durian Musang King, Nangka Madu dan lain-lain), kraftangan dan lain-lain yang boleh menyokong imej bandar - Memastikan tanah pertanian sedia ada dimanfaatkan sepenuhnya - Mewujudkan UTC bagi pusat bandar dan RTC bagi penempatan kecil
		Pengangkutan	- Cadangan jalan baharu dari Ulu Renggol – Ulu Tersang - Raub - Naik taraf Jalan Raub - Cheroh (C5) – Sg. Koyan sebagai jalan utama ke Cameron Highlands - Mengadaptasikan konsep <i>Transit Oriented Development</i> (TOD) di kawasan terminal pengangkutan awam - Cadangan jalan baharu dari Pos Buntu ke Slim River sebagai jalan alternatif ke pantai barat dan pintu masuk baharu ke Pahang

		Infrastruktur dan utiliti	- Melaksanakan kerja-kerja pembersihan sistem perparitan dan rancangan tebatan banjir bagi mengurangkan ancaman banjir - Mengkaji kemungkinan pengambilan sumber air bawah tanah bagi memenuhi keperluan domestik di masa hadapan sebagai alternatif kepada program-program bekalan air semasa - Memastikan sistem bekalan air efisien dan tiada gangguan - Membangun dan melaksana pengurusan Lembangan Sungai Bersepadu (<i>Integrated River Basin Management</i>) bagi setiap lembangan sungai untuk pembangunan yang lestari - Menggalakkan penyediaan laluan elektrik bawah tanah (<i>Common Trenching System</i>) bagi kawasan pembangunan bandar baharu seperti <i>smart cities</i> - Kajian kemungkinan pembangunan bersepadu sistem pembetulan di Raub - Mengaplikasikan teknologi sistem kumbahan bio-mekanikal dan loji rawatan mesra alam (bioteknologi) - Menyediakan keperluan tapak bagi cadangan loji rawatan kumbahan baharu di Raub dan Bukit Fraser - Penyediaan jalur lebar berkelajuan dan berteknologi tinggi - Meningkatkan kadar pencapaian internet Daerah Raub - Cadangan Pencawang masuk utama - Tapak pelupusan sampah menggunakan kaedah <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) - Menyediakan sistem amaran gempa bumi
2	MAJU	Perindustrian	- Pengukuhan Daerah Raub sebagai kluster industri kecil sederhana - Memperkasakan Batu Talam sebagai Zon Industri Akuakultur (ZIA) - Mengukuhkan Kg. Ulu Sungai sebagai Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) - Mewujudkan taman perindustrian Burung Walit - Pengukuhan kluster berasaskan sumber, kayu dan perkhidmatan - Pengukuhan kluster pemprosesan makanan - Memperbaiki hubungan logistik kawasan perindustrian di daerah-daerah berdekatan yang mengalami kesan limpahan perindustrian Lembah Klang - Mencadangkan kawasan industri di laluan CSR di Daerah Raub
		Perlombongan	Perlombongan emas
		Pertanian	- Mengekalkan guna tanah pertanian di Daerah Raub dengan pengeluaran hasil buah-buahan - Mengukuhkan <i>branding</i> Daerah Raub sebagai lembah tani lestari - Pengukuhan hasil pengeluaran getah dan kelapa sawit terutama pekebun kecil - Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai - Pengukuhan Zon Industri Akuakultur (ZIA) di Kg. Pulau - Memperkasakan kawasan tanaman komoditi berimpak tinggi dan berskala besar - Mewujudkan program akuakultur multitrofik bersepadu - Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
		Pelancongan	- Melibatkan Orang Asli dalam aktiviti pelancongan dengan menjadikan <i>homestay</i> di kawasan Pos Iskandar - Pelaksanaan dan cadangan kajian laluan basikal dan pejalan kaki terutama di Bukit Fraser, Pusat Bandar Raub dan kawasan agro pelancongan bersesuaian - Mengukuhkan fungsi Daerah Raub sebagai zon pelancongan tanah tinggi - Melibatkan penduduk di perkampungan budaya iaitu Perkampungan Orang Asli dengan aktiviti pelancongan tahunan (Sg. Pasu, Kg Gali Hilir)

3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran perumahan (Unit) ✓ 2020 : 22,784 ✓ 2030 : 25,810 ✓ 2040 : 27,417 ✓ 2045 : 28,020 ✓ 2050 : 29,442
		Kemudahan	• Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 15 ✓ Sekolah Rendah : 45 ✓ Hospital : 1 ✓ Klinik Kesihatan : 7 ✓ Balai Polis : 6 ✓ Pondok Polis : 14 ✓ Balai Bomba : 3
		Rekreasi dan sukan	• Menyediakan kemudahan rekreasi dan sukan mencukupi • 2 unit taman bandaran dan 3 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam sekitar	• Mewartakan Bukit Fraser sebagai Taman Negeri Pahang/Warisan Alam Sekitar untuk burung dan lain-lain; flora dan fauna; dan pemeliharaan Rezab Hidupan Liar Bukit Fraser dan penyelidikan (MARDI / Universiti) • Memastikan kelestarian kawasan KSAS terutama kawasan tanah tinggi, empangan dan loji rawatan air/punca bekalan air seperti kawasan Lembangan Temin • Memelihara dan memastikan kesinambungan kawasan <i>Central Forest Spine</i> (CFS) • Keperluan pengukuhan pengawalan pencerobohan hutan untuk pertanian dan perkampungan • Menjaga dan memelihara kawasan yang menjadi sumber warisan geologi Negeri Pahang (Sempalit, Sungai Cheroh, Lata Jarum dan Lata Lembik)

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.20 : Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik Taraf Jalan Negeri C149 (Raub – Lembah Klau – Mempaga) • Naik Taraf Jalan Persekutuan 1502 (Jalan & simpang masuk ke UiTM dan Felda Krau 1) • Cadangan Jalan Pos Buntu - Ulu Slim, Perak • Cadangan jalan baharu dari Ulu Renggol – Ulu Tersang, Raub • Naik Taraf Jalan Persekutuan 55 (Raub – Bukit Fraser - Kuala Kubu Bharu) • Naik Taraf Jalan Raub-Cheroh (C5) • Naik taraf jalan alternatif Raub – Lebu – Mempaga – Lanchang
Produk Pelancongan	• Bukit Fraser • Jeram Besu • Lata Berembun • Lata Jarum • Lata Lembik • Pulau Chekas • Air Terjun Pulau Chekas • Kg Peruas, Ulu Dong • Kg Sungai Pasu • Nangka Madu • Gula Kabung • Kacang Sempalit • Durian Musang King
Inventori Bangunan Warisan	• Balai Polis Lama Raub, Jalan Bentong • Balai Pollis Bukit Fraser • Bangunan Pejabat Daerah Raub (Majlis Daerah Raub) • Pejabat Pos Raub • Rumah Rehat Raub • Rumah Pegawai Daerah Raub, Dataran Raub • <i>Ye Olde Smokehouse</i>, Bukit Fraser • Bangunan <i>European Club</i> • Empangan Hidro Sungai Sempam (Empangan hidro pertama dan tertua di Malaysia) • Menara Jam Bukit Fraser • <i>Bibby Road</i> (Sempena nama pengurus lombong emas pertama)

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

11. DAERAH BENTONG : Bandar Eko-Pelancongan

Jadual 4.21 : Senarai Cadangan Daerah Bentong

Keluasan		183,119.00 hektar	
Penduduk		Unjuran penduduk 2010 : 114,397 2020 : 138,978 2030 : 163,500 2040 : 182,300 2050 : 201,351	
Hierarki Petempatan	Bandar Utama	Bandar Bentong	
	Bandar Tempatan/Pusat Petempatan Utama	Simpang Pelangai, Karak, Telemong, Bukit Tinggi, Janda Baik, Sungai Dua, Manchis	
	Pusat Petempatan Kecil/Pusat Petempatan Desa	Kampung Lebu, Lurah Bilut, Chemomoi, Jambu Rias, Kampung Shafie, Kampung Bolok Hilir dan Mempaga	
NO	TERAS	SEKTOR	CADANGAN
1	SPATIAL	Guna Tanah, Fizikal dan Petempatan	• Cadangan menjalankan kajian ✓ RKK Pengurusan Kawasan KSAS Tanah Tinggi (<i>Cloud Forest</i>) Bukit Fraser / Genting Highlands / Cameron Highlands/Janda Baik-Bukit Tinggi ✓ RKK Pembangunan Pertanian (Jaminan Makanan dan <i>Food Sovereignty</i> Pahang) Daerah Rompin, Pekan, Raub, Bentong dan Cameron Highlands ✓ RKK Kawasan KSAS Bukit Tinggi - Janda Baik ✓ RKK Kawasan Bandar Bentong (mengambil kira cadangan Stesen ECRL dan kawasan KSAS) ✓ RKK Janda Baik • Membangunkan kawasan bandar Bentong, Karak dan Bukit Tinggi dengan mengambil kira kawasan KSAS dan konsep Bandar Padat serta pembaharuan semula (<i>urban renewal, infill</i> dan <i>brownfield</i>) • Menumpukan perkembangan perbandaran di kawasan petempatan dan koridor yang ditetapkan (Bentong - Raub) • Penerapan dan peningkatan imej Bandar Bentong (Daerah Pelancongan Antarabangsa dan Agro) dalam reka bentuk bandar dan laluan utama (susur keluar lebuhraya) • Meningkatkan pengeluaran makanan, buah-buahan yang menjadi <i>signature</i> (durian, nangka, halia dan lain-lain) kraftangan dan lain-lain yang boleh menyokong imej bandar pelancongan antara bangsa • Memastikan tanah pertanian sedia ada dimanfaatkan sepenuhnya • Mewujudkan UTC bagi pusat bandar dan RTC bagi petempatan kecil
		Pengangkutan dan Jalan	• Mengkaji dan mengukuhkan Bentong sebagai stesen perhentian ECRL dan melaksanakan konsep TOD dalam perancangan pembangunan • Pembinaan Jalan Kajang – Karak • Naik taraf Jalan Persekutuan 2 (Kuantan – Temerloh - Karak) • Naik taraf Jalan Utama Mempaga FT1498, Bentong • Cadangan Jalan Lingkaran Bandar Bentong • Naik taraf Jalan Persekutuan 68 (Bentong – Genting Sempah) • Mengkaji dan mewujudkan <i>Bus Rapid Transit</i> (BRT)

		Infrastruktur dan Utiliti	• Penyediaan Pelan Induk Sistem Saliran di Bandar Bentong • Melaksanakan rancangan tebatan banjir bagi menangani ancaman banjir terutama di kawasan tumpuan dan kawasan terdedah banjir • Mengkaji kemungkinan pengambilan sumber air bawah tanah bagi memenuhi keperluan domestik di masa hadapan sebagai alternatif kepada program-program bekalan air semasa • Membangun dan melaksana pengurusan Lembangan Sungai Bersepadu (<i>Integrated River Basin Management</i>) bagi setiap lembangan sungai • Menggalakkan penyediaan laluan elektrik bawah tanah (<i>Common Trenching System</i>) • Mengaplikasikan teknologi sistem kumbahan bio-mekanikal dan loji rawatan mesra alam (bioteknologi) • Menyediakan tapak bagi cadangan loji rawatan kumbahan baharu di Bentong • Penyediaan kemudahan jalur lebar berkelajuan dan berteknologi tinggi • Tapak pelupusan sampah menggunakan kaedah <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) • Menyediakan sistem amaran gempa bumi
2	MAJU	Perindustrian	• Memperkasakan Lebu sebagai Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Mengawal dan menguruskan perindustrian Burung Walit • Mengukuhkan kluster berasaskan kayu dan IKS • Mengukuhkan kluster berasaskan getah dan perkhidmatan, kluster elektrik dan elektronik, kluster kimia dan logistik, • Memperkasakan kluster pemprosesan makanan dan PKS • Mengukuhkan pembangunan kawasan perindustrian Bentong yang mengalami kesan limpahan perindustrian Lembah Klang • Menguruskan dan menaik taraf Bentong sebagai stesen penumpang dan kargo dalam jajaran ECRL
		Perlombongan	• Perlombongan bijih timah
		Pertanian	• Projek Agropolitan Chemomoi • Mengekalkan zon pertanian sedia ada dan peningkatan produktiviti terutama berkaitan makanan dan buah-buahan • Mengukuhkan pengeluaran komersial bunga keratan, tanaman hiasan dan sayur-sayuran • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Peningkatan produktiviti tanaman komoditi utama
		Pelancongan	• Mengukuhkan pelancongan Bukit Fraser, Genting Highlands, Bukit Tinggi dan Janda Baik sebagai zon pelancongan utama tanah tinggi dan eko-pelancongan • Memperkukuhkan penjenamaan Daerah Bentong sebagai bandar pelancongan antarabangsa • Mewujudkan dan melaksanakan Pelan Induk Laluan Basikal dan Pejalan Kaki di kawasan Bandar Bentong dan kawasan pelancongan utama • Mewujudkan Pahang <i>Great Walk</i> dan Pahang <i>Great Cycle Route</i> melibatkan kawasan Janda Baik, Bukit Tinggi dan Genting Highlands • Melibatkan penduduk di perkampungan budaya iaitu perkampungan tradisional dengan aktiviti pelancongan tahunan

3	SEJAHTERA	Perumahan	• Unjuran perumahan (Unit) ✓ 2020 : 34,486 ✓ 2030 : 40,571 ✓ 2040 : 45,236 ✓ 2045 : 46,554 ✓ 2050 : 49,963
		Kemudahan	• Unjuran kemudahan (Unit) ✓ Sekolah Menengah : 19 ✓ Sekolah Rendah : 68 ✓ Hospital : 2 ✓ Klinik Kesihatan : 10 ✓ Balai Polis : 8 ✓ Pondok Polis : 19 ✓ Balai Bomba : 4
		Rekreasi dan sukan	• Membangunkan kawasan yang berpotensi dan menaik taraf taman bandaran sedia ada kepada taman bandaran bertaraf dunia (Raub) • Menyediakan kemudahan rekreasi dan sukan mencukupi • Mewujudkan 3 unit taman bandaran dan 4 unit taman tempatan
4	LESTARI	Alam sekitar	• Menjaga dan memelihara kawasan yang menjadi sumber warisan geologi Negeri Pahang di Daerah Bentong (Air Terjun Chamang, Gua Cinta Manis, Kolam Air Panas) • Memastikan pengurusan Bukit Tinggi-Janda Baik bagi melindungi kawasan ini di samping menjaga ekonomi melalui eko-pelancongan berimpak rendah dan penyelidikan pelancongan • Memastikan dan menentukan bilangan pelancong (<i>carrying capacity</i>) yang boleh melawati tapak pelancongan warisan terutama tapak warisan semula jadi KSAS oleh agensi terlibat • Memastikan kelestarian kawasan KSAS termasuk kawasan empangan dan loji rawatan air/punca bekalan air

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 4.22 : Senarai Cadangan Jalan dan Produk Pelancongan dan Warisan

Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan	• Naik Taraf Jalan Utama Mempaga FT1498, Bentong • Cadangan Jalan Lingkaran Luar Bandar Bentong • Naik Taraf Jalan Persekutuan 68 (Bentong – Genting Sempah)	
Produk Pelancongan	• Genting Highlands • Bukit Tinggi • Janda Baik • Gua Cinta Manis • Gunung Rajah • Hutan Lipur Lentang • Air Terjun Chamang • <i>Suria Hot Spring Resort</i> • Caravan Serai	• <i>Kechara Wellness Resort</i> • Muzium Felda Lurah Bilut • <i>GY Happy Farm</i> • <i>Tanah Aina Resort</i> • Lemang To'ki • Durian Musang King • Nangka Madu • Halia Bentong
Inventori Bangunan Warisan	• Tokong Kwong Fook (Tokong Si Ya) • Pejabat Pos Bentong • Rumah Rehat Kerajaan • Balai Polis Bentong • Dewan Perhimpunan Cina Bentong (Chinese Town Hall) • Felda Lurah Bilut • Kampung Janda Baik	

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH : 4.12

PELAN STRATEGIK PEMBANGUNAN SPATIAL DAERAH BENTONG

PAHANG
CEMERLANG 2050
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Bandar Utama
 - Bandar Tempatan / Pusat Petempatan Utama
 - Pusat Petempatan Kecil / Pusat Pusat Petempatan Desa
 - Kampung
 - Pusat Katalis

Guna Tanah Utama

 - Kawasan Tepu Bina
 - Kawasan Pembangunan Utama (Zoning RTD)
 - Kawasan Hutan
 - Hutan Simpan Kekal

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai

Kawasan Pembangunan Terkawal

- Zon Pelancongan Tanah Tinggi
- Taman Kekal Pengeluaran Makanan
- Nodus Pelancongan Utama
- Nodus Pelancongan

Pengangkutan dan Infrastruktur

- Cadangan Central Spine Road
- Cadangan Stesen ECRL

BAHAGIAN C

Dasar, Strategi dan Inisiatif

BAB 5.0

DASAR, STRATEGI DAN INISIATIF

5.1 PENGENALAN

Bab ini menyatakan dasar-dasar, strategi dan inisiatif pelaksanaan mengikut sektoral yang telah dibahagikan mengikut teras-teras pembangunan yang telah dirangka untuk menyokong visi pembangunan yang telah ditetapkan.

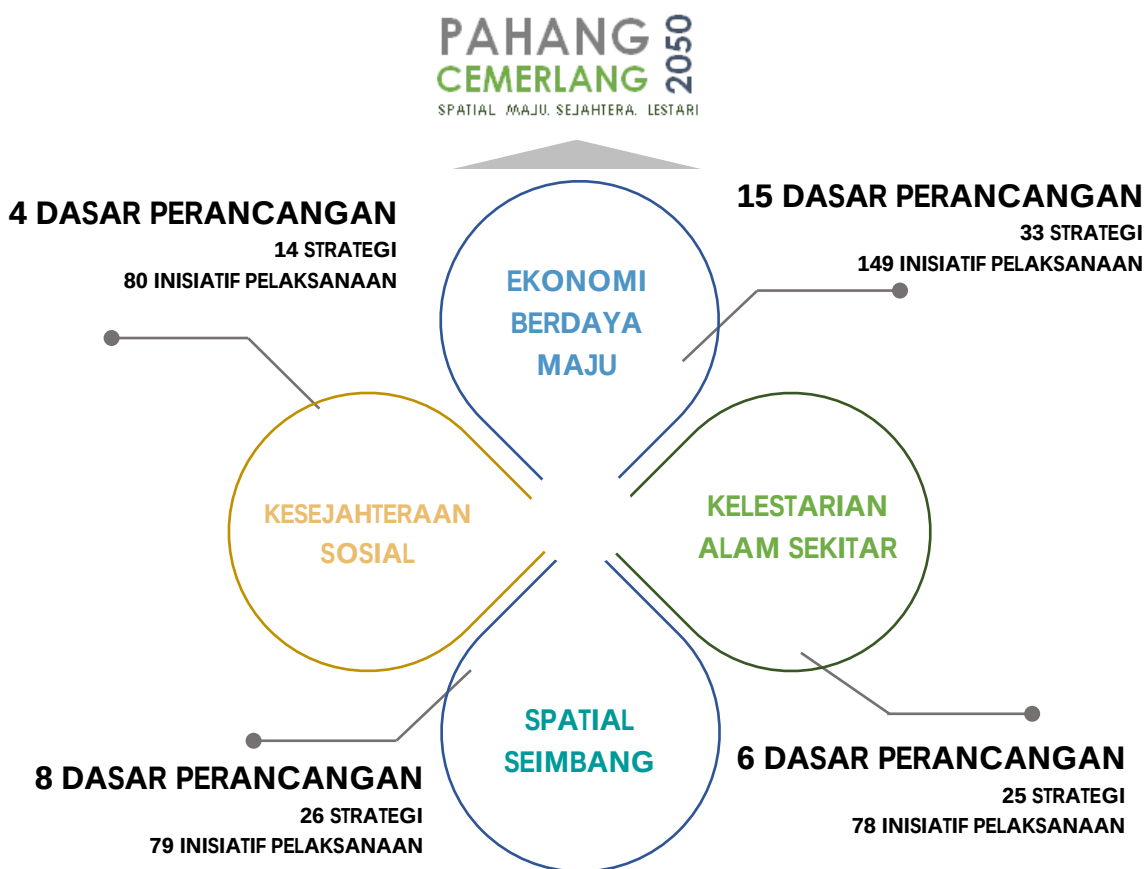
Dasar-dasar yang dirangka disokong oleh strategi dan inisiatif pelaksanaan turut menyatakan agensi pelaksana yang terlibat dalam peringkat perancangan, pelaksanaan, penguatkuasaan dan pemantauan. Selain itu, pelan-pelan turut disertakan bagi meningkatkan dan memudahkan penyampaian maklumat.

Visi yang telah ditetapkan untuk RSN Pahang 2050 adalah untuk menjadikan:

Pahang Cemerlang 2050

Ia disokong oleh empat (4) teras pembangunan iaitu **Maju, Spatial, Sejahtera**, dan **Lestari** di mana setiap satu daripadanya dijana oleh dasar-dasar, strategi dan inisiatif-inisiatif pelaksanaan yang tersendiri.

Rajah 5.1 : Kerangka Visi, Teras, Dasar dan Strategi

SPATIAL

Perancangan spatial yang seimbang adalah sangat penting bagi mencapai pembangunan 2050 dalam keseimbangan aktiviti guna tanah, pengangkutan dan infrastruktur yang bersepadu.

SEJAHTERA

Kemajuan dan Kelestarian negeri perlu diseimbangkan melalui pembangunan aspek sosial seperti peningkatan taraf hidup, peluang pekerjaan, kemudahan, peningkatan taraf kesihatan, pendidikan, perumahan dan lain-lain.

LESTARI

Kawasan Sensitif Alam Sekitar perlu dipelihara dan dipulihara untuk generasi mendatang kerana ia adalah khazanah. Penggunaan teknologi hijau serta pembangunan terkawal turut ditekankan dalam teras pembangunan ini.

MAJU

Pahang merupakan negeri yang berpotensi untuk menjadi sebuah negeri maju kerana dilimpahi dengan sumber ekonomi yang pelbagai seperti hutan dan sumber jaya asli, pelancongan, pertanian dan lain-lain.

BAB 6.0

TERAS 1

SPATIAL SEIMBANG

Aspek spatial adalah melibatkan perancangan dan penggunaan ruang secara efisien dan bersepadu.

Keseimbangan spatial perlu ditekankan memandangkan tumpuan pembangunan yang ketara di Daerah Kuantan. Bandaraya Kuantan dengan fungsi sebagai konurbasi timur akan terus digalakkan berkembang maju sebagai katalis dan pusat pembangunan negeri.

Pembangunan di kawasan petempatan di setiap daerah akan juga digalakkan terutama berasaskan sumber tempatan bertujuan mewujudkan keseimbangan pembangunan spatial negeri.

TERAS 1 : SPATIAL SEIMBANG

6.1 GUNA TANAH

RSC – DG 1

PEMBANGUNAN
GUNA TANAH
PEMANGKIN
EKONOMI NEGERI

DG1-S1

Pelan Pembangunan Guna Tanah RSN Pahang 2050 Perlu Menjadi Asas Untuk Memandu Pertumbuhan Ekonomi Negeri

RSC – DG 2

PENGAWALAN
PEMBANGUNAN TANAH
YANG BERKESAN

DG2-S1

Mengutamakan Pembangunan Di Dalam Kawasan Perbandaran Sedia Ada Melalui Pembangunan *Infill*, Pembangunan *Brownfield* dan Pembaharuan Bandar Secara Lestari

DG2-S2

Memaksimumkan Tepu Bina dan Kawasan Perbandaran Sedia Ada

DG2-S3

Mekanisma Kawalan Pembangunan Tanah Yang Berkesan

6.2 PERBANDARAN DAN PETEMPATAN

RSC-DP 1

PERTUMBUHAN
PERBANDARAN YANG
SEIMBANG

DP1-S1

Pengukuhan Fungsi, Imej dan Potensi Bandar

DP1-S2

Melaksanakan Konsep Pembangunan Perbandaran Bercorak Tertumpu Berteraskan *Compact City* dan *Transit Oriented Development* (TOD) dan Cadangan Laluan Perhubungan Baharu (CSR, ECRL, SPEX dan lain-lain)

RSC-DP 2

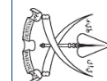
PEMBANGUNAN DAN
PENEMPATAN MASYARAKAT
ORANG ASLI KE ARAH
KEMAJUAN SECARA
INKLUSIF DAN MENYELURUH

DP2-S1

Pengukuhan Pembangunan Fizikal dan Sosial Masyarakat Orang Asli

DASAR

STRATEGI
PELAKSANAAN

TERAS 1 : SPATIAL SEIMBANG

6.3 INFRASTRUKTUR DAN UTILITI

6.4 PERHUBUNGAN DAN PENGANGKUTAN

DASAR

RSC-DU1

PENYEDIAAN INFRASTRUKTUR DAN UTILITI YANG MENYELURUH DAN EFISIEN

DU1-S1

Pengalihan Bekalan Air Mencukupi Bagi Memenuhi Permintaan Melalui Perancangan Yang Berkesan

DU1-S2

Pelaksanaan Sistem Saliran dan Pengaliran Secara Menyeluruh dan Program Kawalan Banjir Yang Efektif

DU1-S3

Meningkatkan Pengurusan Sumber Air Yang Efektif

DU1-S4

Penyediaan Kemudahan Bekalan Elektrik Yang Efisien dan Mencukupi Bagi Menampung Permintaan Semua Sektor

DU1-S5

Penyediaan Sistem Pembetulan Berpusat Yang Berkesan Di Setiap Pusat Petempatan

DU1-S6

Penyediaan Sistem Pengurusan Sisa Pepejal Secara Menyeluruh dan Perkhidmatan Sisa Terjadual Secara Cekap dan Berkesan

DU1-S7

Penggunaan Bekalan Gas Asli Sebagai Sumber Alternatif Untuk Kegunaan Industri dan Domestik

DU1-S8

Meningkatkan Kemudahan Rangkaian Telekomunikasi dan Jalur Lebar Kelajuan Tinggi (HSBB)

RSC-DT1

MEMBANGUNKAN HUB PENGANGKUTAN MODEN KONURBASI WILAYAH TIMUR

DT1-S1

Memperkukuhkan Hubungan Jaringan Jalan Raya Peringkat Wilayah dan Negeri Agar Kemudahsampaian Dapat Dipertingkatkan

DT1-S2

Membina Terminal Bersepadu Konurbasi Wilayah Timur

DT1-S3

Memperkukuhkan Perhubungan Pengangkutan Rel Moden Yang Menghubungkan Negeri Pahang Di Peringkat Wilayah

DT1-S4

Mempertingkatkan Keupayaan Lapangan Terbang Sebagai Pengangkutan Utama Bagi Perhubungan Peringkat Antarabangsa

DT1-S5

Mempertingkatkan Keupayaan Pelabuhan Bagi Melonjakkan Ekonomi Negeri Pahang dan Memperkukuhkan Konurbasi Wilayah Timur

DT1-S6

Memperkukuhkan Perhubungan Pengangkutan Kargo Bagi Tujuan Mempertingkatkan Ekonomi Negeri Pahang

RSC-DT2

MEWUJUDKAN SISTEM PENGANGKUTAN AWAM YANG LENGKAP DAN MESRA PENGGUNA

DT2-S1

Penyediaan Pengangkutan Awam Yang Menyeluruh dan Berseesuaian Di Pusat Bandar Dan Di Luar Bandar

RSC-DT3

MEWUJUDKAN SISTEM PENGANGKUTAN YANG MESRA ALAM SEKITAR DAN PENGURUSAN LALULINTAS PINTAR

DT3-S1

Menggunakan Sistem Yang Moden Dalam Pengurusan Lalulintas

DT3-S2

Merangsang Penggunaan Kenderaan Bebas Pencemaran (Bebas Karbon) dan Menuju Ke Arah Pengangkutan Hijau

DT3-S3

Menggalakkan Penggunaan Bahan Binaan Jalan dan Infrastruktur Jalan Bersifat Mesra Alam Sekitar dan Tahan Lasak Bagi Penyelenggaraan Yang Minimum

DT3-S4

Penyediaan Koridor Utiliti Di Luar Rizab Jalan dan Dintegrasikan Dengan Laluan Khas Basikal dan Pejalan Kaki Bagi Meminimumkan Kerosakan dan Kacau Ganggu Kepada Pengguna Jalan Raya

STRATEGI PELAKSANAAN

6.0 TERAS SPATIAL SEIMBANG

6.1 GUNA TANAH

DASAR RSC-DG1

PEMBANGUNAN GUNA TANAH PEMANGKIN EKONOMI NEGERI

STRATEGI DG1-S1

PELAN PEMBANGUNAN GUNA TANAH RSN PAHANG 2050 PERLU MENJADI ASAS UNTUK MEMANDU PERTUMBUHAN EKONOMI NEGERI

SASARAN	2050
Menggalakkan pembangunan di dalam zon promosi	Pembangunan tertumpu di zon/kawasan berikut: i. Nukleus Pembangunan Utama ii. Pusat Petempatan dan Tumpuan Pembangunan iii. Zon Pelancongan Utama iv. Perhubungan, Pengangkutan dan Infrastruktur Utama

INISIATIF PELAKSANAAN

G1S1- P1

Menggalakkan dan mempromosi Zon Pertumbuhan Negeri Pahang sebagai Kawasan Pembangunan Utama berdasarkan 4 paksi seperti berikut:

Kawasan Pembangunan Utama

- i. Bandar Kuantan – Gambang - Gebeng dan Pekan - Konurbasi Wilayah Timur dan Kawasan Zon Ekonomi Khas (SEZ)
- ii. Bandar Utama Temerloh – Mentakab
- iii. Bentong – Karak – Bukit Tinggi (Satelit Lembah Kelang dan Pelancongan)
- iv. Cameron Highlands (Tanah Rata – Brinchang - Kg Raja; Ringlet) - Kawasan Pelancongan Utama
- v. Rompin – Pulau Tioman kawasan pelancongan antarabangsa

Menggalakkan pembangunan di nukleus dan nod perbandaran seperti berikut:

- Raub
- Kuala Lipis
- Kuala Rompin
- Jerantut
- Maran
- Bandar Tun Abdul Razak, Jengka
- Bandar Muadzam Shah
- Bera-Triang

Nukleus Tumpuan Ekonomi

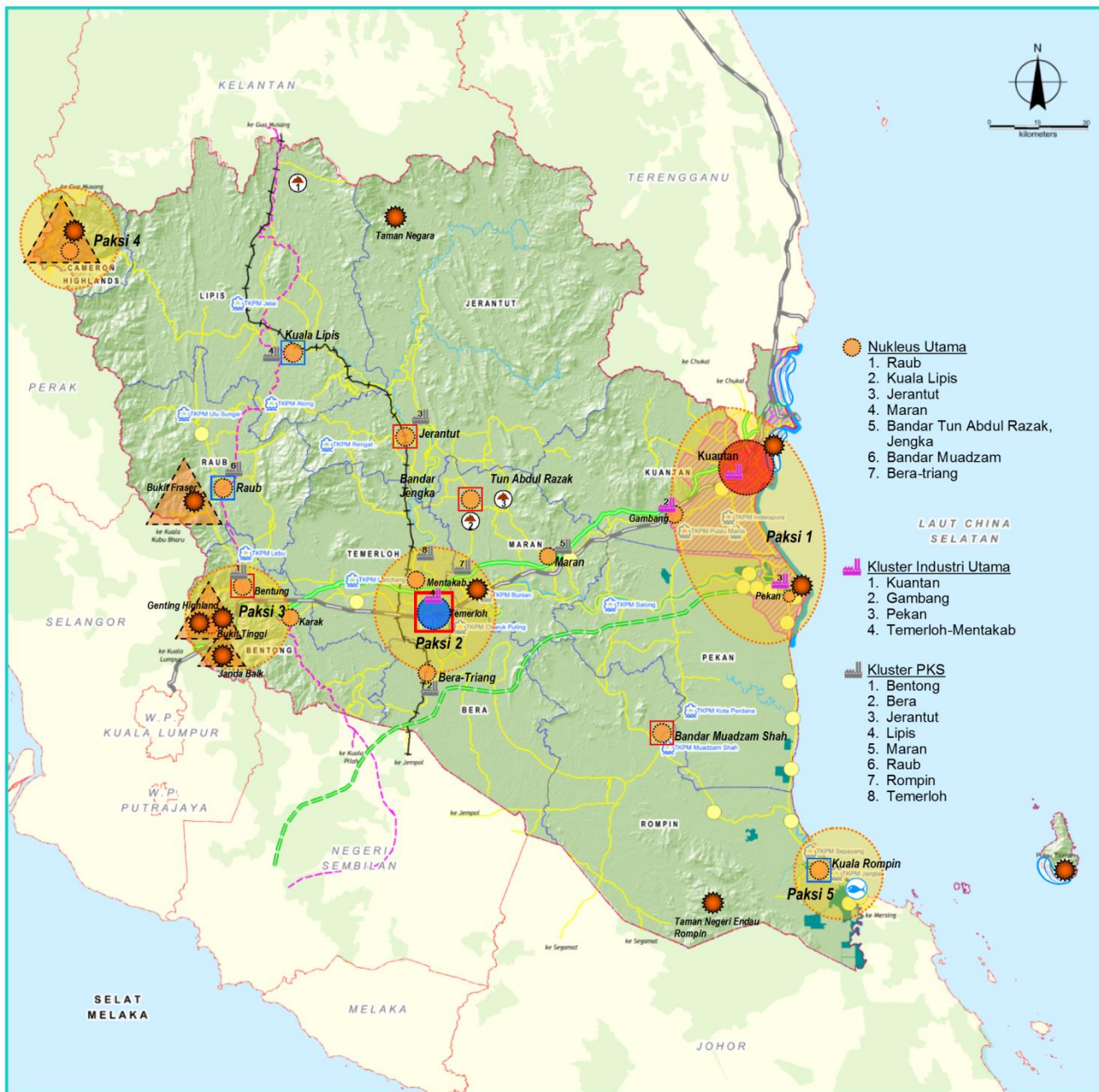
- Kluster Industri Utama
- Pusat Katalis
- Pusat Agropolitan
- Kluster Industri PKS
- Pelancongan Pesisiran Pantai/Pulau

Agensi Pelaksana:

PBT, PLAN Malaysia, BPEN, ECER, Swasta dan lain-lain

INISIATIF PELAKSANAAN

G1S1- P2	Menggalakkan pembangunan bandar berasaskan fungsi khusus: Pusat Pelancongan - Bandar Kuantan - Beserah - Cherating - Bentong – Bukit Tinggi - Tioman – Kg. Tekek - Cameron Highlands - Bukit Fraser - Janda Baik - Sg. Lembing - Kuala Lipis - Genting Highlands - Jerantut - Kuala Tembeling - Merapoh Bandar Industri - Gambang - Gebeng - Pekan - Mentakab - Maran (susur keluar dan ECRL) - Bentong - Bukit Ibam - Muadzam Shah	Agensi Pelaksana: PBT, PLAN Malaysia, BPEN, Tourism Malaysia, Tourism Pahang, PKBF, Swasta dan lain-lain
-----------------	--	---

RAJAH 6.1: CADANGAN STRATEGIK PEMBANGUNAN EKONOMI

PAHANG CEMERLANG 2050
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

Zon SZER –Kuantan/Pekan

Kawasan Pembangunan Utama (5 Paksi Utama)

1. Konurbasi Wilayah Timur Kuantan-Gambang dan Pekan (Zon Ekonomi Khas)
2. Bandar Utama Temerloh-Mentakab (Hub Logistik)
3. Bentong-Karak-Bukit Tinggi (Satelit Lembah Klang dan Pelancongan)
4. Cameron Highlands (Tanah Rata-Brinchang-Kg Raja-Ringlet) – Kawasan Pelancongan Utama
5. Kuala Rompin-Tioman (Kawasan Pelancongan Antarabangsa)

Nukleus Utama

Nukleus Tumpuan Ekonomi

Kluster Industri Utama

Kluster Industri PKS

Pusat Katalis

Pusat Agropolitan

Pelancongan Pesisir Pantai/Pulau

Pelancongan Tanah Tinggi

Nodus Pelancongan Utama

Rompin's Billfish

Taman Kekal Pengeluaran Makanan

Zon Ternakan Akuakultur

Kawasan Pengekalan Padi (Jelapang Padi dan Luar Jelapang)

Cadangan Central Spine Road

Cadangan Lebuhraya Bersepadu Seremban - Pekan & Simpang Pertang - Karak

Lain - lain :-

Sempadan Negeri

Sempadan Daerah

Cadangan ECRL

Rel Kereta Api Sediada

Lebuhraya Pantai Timur

Jalanraya Utama

Sungai

Laut

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

DASAR RSC-DG2

PEMBANGUNAN GUNA TANAH YANG TERKAWAL

STRATEGI DG2-S1

MENGUTAMAKAN PEMBANGUNAN DI DALAM KAWASAN PERBANDARAN SEDIA ADA MELALUI PEMBANGUNAN *INFILL*, PEMBANGUNAN *BROWNFIELD* DAN PEMBAHARUAN BANDAR SECARA LESTARI

SASARAN	2050
Menggalakkan pembangunan di dalam kawasan Bandar Kuantan, Raub, Bentong	Pembangunan tertumpu di dalam kawasan perbandaran dengan menggunakan kaedah perbandaran seperti: <i>Refurbishment</i> <i>Restoration</i> <i>Regeneration</i> <i>Redevelopment</i> <i>Rehabilitation</i>
Menghadkan kawasan tepu bina kepada 20%	Kawasan perbandaran akan digunakan sepenuhnya dan dapat mengurangkan lot-lot kosong di dalam kawasan perbandaran

Keluasan Tanah Kosong di Negeri Pahang Adalah Sebanyak

23%

Yang Terbahagi Kepada Tanah Tidak Diusahakan dan Tanah Pembangunan

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

INISIATIF PELAKSANAAN

G2S1- P1

Membangunkan tanah kosong yang berpotensi untuk dibangunkan di dalam kawasan bandar dengan memastikan pembangunan tersebut mematuhi daya tampungan bandar melalui beberapa kajian penilaian impak (seperti Laporan SIA, TIA serta garis panduan yang telah disediakan)

Agensi Pelaksana:

PBT, PKNP, JKR, ECER, PLANMalaysia, BPEN, Swasta dan lain-lain

Infill

Infill adalah tapak kosong atau tapak yang tidak digunakan dalam kawasan perbandaran sedia ada yang sudah dibangunkan sebahagian besarnya.

Brownfield

Brownfield adalah kawasan yang meliputi bangunan yang telah siap tetapi tidak terjual. Tafsiran ini juga merujuk kepada projek-projek pembangunan yang terbengkalai dan tidak siap dalam tempoh pelaksanaan pembangunan melebihi 10 tahun.

Smart Growth

Smart Growth adalah perancangan bandar dan teori pengangkutan yang menumpukan pertumbuhan di pusat bandar untuk mengelakkan serakan bandar dan menyokong kepadatan bandar, konsep TOD, jalan yang lengkap dan pembangunan bercampur dengan pelbagai pilihan perumahan.

INISIATIF PELAKSANAAN

G2S1- P2	Menggunakan beberapa mekanisma pembangunan di peringkat tempatan bagi menggalakkan pembangunan semula kawasan <i>brownfield</i> dan <i>infill</i>. Penggunaan konsep <i>smart growth</i> bagi melakukan pembangunan secara <i>infill</i> di dalam lot-lot kosong di kawasan pembangunan sedia ada terutamanya kawasan <i>brownfield</i>	Agensi Pelaksana: PBT, PKNP, JKR, ECER, PLANMalaysia@Pahang, BPEN, Swasta dan lain-lain
G2S1- P3	Melaksanakan program pembaharuan bandar dengan mengguna pakai beberapa kaedah seperti: <i>Refurbishment</i> <i>Restoration</i> <i>Regeneration</i> <i>Redevelopment</i> <i>Rehabilitation</i> Pelaksanaan program pembaharuan bandar ini perlu difokuskan kepada kawasan perbandaran dan kawasan-kawasan yang mempunyai kriteria seperti berikut: - Bangunan/kawasan kosong - Kawasan tanah/bangunan kerajaan - Aktiviti guna tanah yang tidak bersesuaian dengan pembangunan semasa - Kawasan yang mempunyai masalah pengangkutan - Kawasan pembangunan guna tanah yang tidak optimum	Agensi Pelaksana: PBT, PKNP, JKR, ECER, PLANMalaysia@Pahang, BPEN, Swasta dan lain-lain

Tanah Kosong

Tanah kosong adalah tanah yang tidak didiami atau diusahakan. Secara umumnya adalah mana-mana tanah yang mempunyai potensi untuk dibangunkan.

**Keluasan Tanah Tidak Diusahakan
(Tanah Kosong)**

14,242.37 Ha

Keluasan Tanah Pembangunan

11,202.37 Ha

Sumber: Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 6.1 : Kaedah Pembaharuan Bandar dan Cadangan Kawasan

Kaedah	Cadangan Kawasan
<i>Refurbishment</i> (Penambahbaikan)	Kuantan, Bentong, Raub, Maran, Cameron Highlands dan lain-lain
<i>Restoration</i> (Mengembalikan Semula)	Kuantan, Temerloh, Cameron Highlands
<i>Regeneration</i> (Pembentukan Semula)	Kuantan, Raub, Tanah Rata – Brinchang, Kuala Lipis, Bandar Kuala Rompin
<i>Redevelopment</i> (Pembangunan Semula)	Kuantan, Maran dan Kuala Lipis
<i>Rehabilitation</i> (Pemuliharaan)	Kuantan, Jerantut, Maran, Bentong

INISIATIF PELAKSANAAN

G2S1-P4

Membangunkan pusat perkhidmatan di kawasan luar bandar terutama dalam kategori Pusat Petempatan Desa, Pekan dan Perkhidmatan Kecil. Kemudahan yang sesuai dengan taraf pusat perkhidmatan ini juga akan dikenal pasti seperti berikut:

- Pusat Transformasi Bandar (UTC) di Bandar-Bandar Utama
- Pusat Transformasi Luar Bandar (RTC) di Pusat Petempatan Desa / Pusat Petempatan Kecil

Agensi Pelaksana:

PBT, MOF (UTC/RTC), ECER, PLANMalaysia @Pahang, Swasta dan lain-lain

STRATEGI DG2-S2

MEMAKSIMUMKAN TEPU BINA DAN KAWASAN PERBANDARAN SEDIA ADA

INISIATIF PELAKSANAAN

G2S2-P1

Kawasan perbandaran secara amnya merupakan kawasan tepu bina sedia ada yang secara fizikalnya membentuk kawasan tumpuan pembangunan. Pembangunan perlu memaksimumkan kawasan tepu bina sedia ada dengan membangunkan tapak-tapak *infill* dan *brownfield* serta tidak menggalakkan pembangunan *greenfield*.

PTG, PBT,
PLANMalaysia

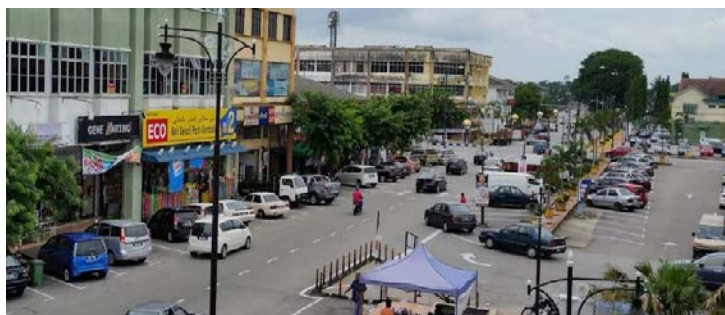

Foto : Bandar Pekan

Greenfield

Greenfield merujuk kepada pembinaan dan pembangunan tanah yang tidak pernah digunakan (contohnya, hijau atau baharu), di mana tidak ada keperluan untuk meroboh atau membina semula mana-mana struktur yang sedia ada

INISIATIF PELAKSANAAN

G2S3-P1

Mengenal pasti kawasan-kawasan pembangunan sedia ada yang tidak mempunyai kebenaran merancang bagi tujuan kawalan pembangunan dan peningkatan hasil PBT.

Agensi Pelaksana:

PBT,
PLANMalaysia
@Pahang

Foto : Resort di pulau peranginan

INISIATIF PELAKSANAAN

G2S3-P2	Tebus guna tanah hanya dibenarkan bagi pembangunan projek-projek yang telah dikenal pasti dan dipersetujui Kerajaan Negeri dan MPFN	Agensi Pelaksana: PTG, PBT, PLANMalaysia
G2S3-P3	Pembangunan tebus guna tanah perlu mematuhi Pelan Pengurusan Pantai Berintegrasi (ISMP) yang disediakan oleh JPS	PLANMalaysia, PTG, PBT, PTG, JPS
G2S3-P4	Bentuk kawasan tebus guna sebenar akan ditentukan oleh kajian-kajian terperinci seperti EIA, hidrodinamik, hidrologi dan sebagainya dan perlu mendapat kelulusan JPN dan MPFN	PTG, PBT, PLANMalaysia, JAS, JPS
G2S3-P5	Segera mewartakan kawasan tebus guna tanah kepada PBT bersempadan untuk tujuan pengurusan dan pemantauan pembangunan	PTG, PBT, PLANMalaysia
G2S3-P6	Mengintegrasikan pembangunan di kawasan tebus guna dengan pembangunan sekitar	PTG, PBT, PLANMalaysia
G2S3-P7	Memastikan tanah-tanah yang dibenarkan untuk ditebus guna dibangunkan selepas kebenaran merancang dan lain-lain kelulusan yang berkaitan diberikan	PTG, PBT, PLANMalaysia
G2S3-P8	Mewujudkan sistem amaran tsunami bagi memberikan amaran awal kepada penduduk setempat mengenai risiko bencana tersebut	BPEN, NAHRIM, MKN
G2S3-P9	Memastikan kawasan tambakan laut tidak memberi kesan negatif terhadap ekosistem dan memberi kesan risiko bencana kepada kawasan berhampiran pembangunan kawasan sedia ada	PBT, BPEN, PTG, JAS, JPS, JMG, JKR, PLANMalaysia, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain
G2S3-P10	Setiap pembangunan tambakan laut perlu disertakan dengan kajian impak alam sekitar (<i>hydro dynamic, hydrology</i>) bagi memastikan ia berdaya laksana dan mengelakkan kesan negatif kepada kawasan sedia ada dan persekitaran	PBT, BPEN, PTG, JAS, JPS, JMG, JKR, PLANMalaysia, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain

6.2 PERBANDARAN DAN PETEMPATAN

DASAR RSC-DP1

**PERTUMBUHAN PERBANDARAN YANG
SEIMBANG**

STRATEGI DP1-S1

PENGUKUHAN FUNGSI, IMEJ DAN POTENSI BANDAR

INISIATIF PELAKSANAAN

SASARAN	2050
Pusat petempatan mengikut hierarki yang ditetapkan	Rujuk jadual 5.2.4
Setiap daerah bersifat distingtif	Rujuk inisiatif pelaksanaan P1S1-P3

P1S1-P1

Membangunkan pusat-pusat petempatan berdasarkan hierarki bandar yang ditetapkan

Agensi Pelaksana:

PLANMalaysia@
Pahang, ECER,
PKNP, PBT,
Swasta dan lain-
lain

Sumber : 1. DPN2 (2016)
2. DPF Desa Negara 2030

Jadual 6.2 : Cadangan Hierarki Bandar dan Fungsi Petempatan

DAERAH	PUSAT PERTUMBUHAN WILAYAH NEGERI	BANDAR UTAMA	BANDAR TEMPATAN/PUSAT PETEMPATAN UTAMA	PUSAT PETEMPATAN KECIL/PUSAT PETEMPATAN DESA
Kuantan	Bandar Kuantan	-	Gambang, Lepar Hilir, Beserah- Balok, Sungai Leming, Jaya Gading, Kota SAS	Cherok Paloh, Penor, Panching, Kampung Paya Bungor, Kampung Sungai Panching Utara, Kampung Panching Selatan, Kampung Panching Timur, Kampung Kempadang, Bukit Kuantan, Sungai Ular, Cendur, Bukit Sagu, Panching Utara, Bukit Goh, Cherating, Lepar Utara, Kampung Soi
Jerantut	-	Bandar Jerantut	Kuala Tembeling, Damak	Ulu Cheka, Batu Balai, Temin, Jerantut Feri, Batu Embung, Ibol Tunggal, Kampung Melayu Jerkoh, Jengka 24, Kota Gelanggi, Tekam, Sungai Retang
Bera	-	Bandar Bera	Kemayan, Triang, Mengkarak, Mengkuang, Bandar 32 (Sebertak)	Bandar Bera 34, Gugusan Bera
Pekan	-	Bandar Pekan	Chini, Nenasi, Kuala Pahang	Ubai, Paloh Hinai, Sri Makmur, Kampung Ubai, Salong, Merchong, Tanjung Agas, Batu 8 Lepar, Simpang Chini (Jalan Kuantan- Segamat), Cherok Paloh
Maran	-	Bandar Maran, Bandar Tun Razak- Jengka	Chenor, Tajau, Awah, Sri Jaya, Sungai Jerik	Kampung Kuala Sentul, Kampung Lubuk Paku , Kampung Sentosa
Cameron Highlands	-	Bandar Tanah Rata- Brinchang	Ringlelet, Kampung Raja	Kampung Changkat Banjar, Kampung Tera, Pos Terisu, Kampung Sungai Ruil, Kampung Sungai Ubi, Lembah Bertam, Kampung Sungai Tiang, Kampung Sungai Jarik, Kampung Panggen, Kampung Kuala Boh, Kampung Rening, Kampung Terakit, Kampung Tiat, Kampung Renglas, Kampung Teji, Kampung Cheros, Kampung Sungai Relong, Kampung Chenan Cherah, Pos Lemoi

Sumber : 1. Kajian RSN Pahang 2050 (2017)
2. DPN2 (2016)
3. DPF Desa Negara 2030

Jadual 6.2: Cadangan Hierarki Bandar dan Fungsi Petempatan (Sambungan...)

DAERAH	PUSAT PERTUMBUHAN WILAYAH NEGERI	BANDAR UTAMA	BANDAR TEMPATAN/PUSAT PETEMPATAN UTAMA	PUSAT PETEMPATAN KECIL/PUSAT PETEMPATAN DESA
Lipis	-	Bandar Kuala Lipis	Padang Tengku, Benta, Merapoh	Kerambit, Mela, Kechau Tui, Bukit Betong, Kampung Kuala Medang, Kampung Chegar Perah, Kampung Budu, Kampung Berchang, Kampung Pagar Sasak, Sungai Koyan
Rompin	-	Bandar Kuala Rompin	Muadzam Shah, Bukit Ibam, Bandar Tun Razak, Tanjung Gemok, Tioman (Kampung Tekek)	Perantau Damai, Kedaik, Leban Chondong, Berabung, Kampung Jalau, Melati, Kota Bahagia, Kota Shahbandar, Pekoti Timur, Chanis, Cenderawasih, Pewira Jaya, Selancar, Sepayang, Kampung Parit Raja, Kampung Genting, Kampung Juara, Kampung Mukut
Temerloh	-	Bandar Temerloh	Mentakab, Lanchang, Kuala Krau, Kerdau	Kampung Songsang, Kampung Sanggang, Kuala Lipat, Kajang, Kampung Lebak, Kampung Paya Luas, Kampung Bolok Hilir
Raub	-	Bandar Raub	Bukit Fraser, Cheroh, Dong, Sungai Ruan, Trantum, Batu Malim, Teras	Kampung Ulu Gali, Sang Lee, Kampung Sungai Chetang, Kampung Pos Buntu, Kampung Segat, Kuala Gali, Ulu Sungai, Gesing, Batu Talam, Kampung Kuala Atok, Kampung Temau, Kampung Baru Sungai Klau, Kampung Ria
Bentong	-	Bandar Bentong	Simpang Pelangai, Karak, Telemong, Bukit Tinggi, Janda Baik, Sungai Dua, Manchis	Kampung Lebu, Lurah Bilut, Chemomoi, Jambu Rias, Kampung Shafie, Kampung Bolok Hilir, Kg. Chegar Perah

Sumber : 1. Kajian RSN Pahang 2050 (2017)
2. DPN2 (2016)
3. DPF Desa Negara 2030

RAJAH 6.2 :
PELAN HIERARKI BANDAR NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PETUNJUK :-

Lain - lain :-

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)
Dasar Perbandaran Negara Ke-2 (2016)

INISIATIF PELAKSANAAN

P1S1-P2	Memantapkan fungsi petempatan-petempatan utama bagi meningkatkan taraf ekonomi dan peluang pekerjaan	Agensi Pelaksana: PLANMalaysia@ Pahang, BPEN, PBT, Swasta dan lain-lain
P1S1-P3	Memperkukuh <i>branding</i> daerah dan bandar supaya lebih bersifat distingtif Kuantan – Lestari dan Berdaya Huni Temerloh – Titik Tengah Semenanjung Malaysia Bentong – Bandar Eko-Pelancongan Bera-Triang – Bera Khazanah <i>Ramsar</i> Jerantut – Bandar Taman Negara Kuala Lipis – Bandar Warisan Kuala Rompin – Bandar Pelancongan Antarabangsa Maran – Bandar Sejahtera Pekan – Bandar Diraja Raub – Lembah Tani Lestari Tanah Rata-Brinchang – Pelancongan dan Pertanian Tanah Tinggi	PBT
P1S1-P4	Memanfaatkan infrastruktur seperti Lebuhraya Pantai Timur, cadangan hentian ECRL dan cadangan lapangan terbang antarabangsa baharu di Penor bagi menggalakkan pembangunan petempatan sedia ada	PLANMalaysia, PLANMalaysia@ Pahang, JKR, PBT, ECRL, ECER, BPEN, DCA dan lain-lain
P1S1-P5	Mengenal pasti pusat-pusat pertumbuhan baharu terutama di kawasan berhampiran Lembah Klang seperti Bandar Bentong, Simpang Pelangai, Bukit Tinggi dan Temerloh-Mentakab	PLANMalaysia@ Pahang, PBT, ECER dan lain-lain
P1S1-P6	Memperkukuh dan menaik taraf imej pusat bandar dan petempatan sebagai pusat pelancongan	PBT, ECER dan lain-lain
P1S1-P7	Menyerlahkan identiti setiap bandar utama dengan elemen landskap yang bersesuaian terutama di setiap pintu masuk dan di dalam kawasan bandar	PBT, ECER, Swasta dan lain-lain

STRATEGI DP1-S2

MELAKSANAKAN KONSEP PEMBANGUNAN PERBANDARAN BERCORAK TERTUMPU
BERTERASKAN *COMPACT CITY* DAN *TRANSIT ORIENTED DEVELOPMENT (TOD)* SERTA
CADANGAN LALUAN PERHUBUNGAN BAHARU (CSR, ECRL, SPEX DAN LAIN-LAIN)

INISIATIF PELAKSANAAN

P1S2-P1	Menggalakkan pembangunan bercampur secara tertumpu dengan kepelbagaian guna tanah seperti perumahan, perniagaan, pejabat dan kemudahan awam dalam satu kejiranan	Agensi Pelaksana: PLANMalaysia@ Pahang, JKR, PBT, BPEN
P1S2-P2	Menggalakkan perumahan berdensiti tinggi dan mampu milik di kawasan TOD yang telah dikenal pasti meliputi kawasan konurbasi Bandar Kuantan, Temerloh, Bentong serta bandar-bandar utama daerah	PLANMalaysia@ Pahang, JKR, PBT, BPEN
P1S2-P3	Penyediaan pelbagai mod pengangkutan dan penyediaan pelan susun atur yang mengambil kira penyediaan laluan pejalan kaki dan basikal	PBT, Jabatan Kerja Raya
P1S2-P4	Cadangan pembangunan baharu di kawasan laluan CSR, ECRL, SPEX dan lain-lain cadangan perhubungan utama seperti kawasan Simpang Pelangai, persimpangan Maran, Bentong, Raub, dan Kuala Lipis bagi tujuan perdagangan, perumahan dan perkhidmatan termasuk R&R	PLANMalaysia, PLANMalaysia@ Pahang, JKR, PBT, ECRL, ECER, BPEN, dan lain-lain

DASAR RSC-DP2

PEMBANGUNAN DAN PENEMPATAN
MASYARAKAT ORANG ASLI KE ARAH
KEMAJUAN SECARA INKLUSIF DAN
MENYELURUH

STRATEGI DP2-S1

PENGUKUHAN PEMBANGUNAN FIZIKAL DAN
SOSIAL MASYARAKAT ORANG ASLI

INISIATIF PELAKSANAAN

P2S1-P1

Melaksana dan memperkukuhkan program-program pembangunan masyarakat Orang Asli yang meliputi:

Program Pembangunan Penempatan Tersusun

- Rancangan Pengumpulan Semula (RPS)
- Penyusunan Semula Kampung (PSK)
- Rancangan Kampung Baru (RKB)
- Projek Bencana Alam (mitigasi bencana alam)
- Ukur Keliling Tanah Penempatan Orang Asli

Pembangunan Ekonomi

- Program Pembangunan Ekonomi Negeri
- Program Pengembangan (Kursus)
- Program Bimbingan Usahawan
- Program Pembinaan Ruang Niaga
- Program Peningkatan Pendapatan, Skim Pembangunan Kesejahteraan Rakyat (SPKR)

Pembangunan Sosial

- Program Bantuan Rumah (PBR)
- Program Infrastruktur dan Kemudahan Awam

Agensi Pelaksana:

BPEN, JAKOA, FELCRA, KKLW, RISDA, FELDA

P2S1-P2

Menggalakkan penglibatan masyarakat Orang Asli dalam aktiviti pertanian dan penternakan bagi mengurangkan kadar kemiskinan serta meningkatkan taraf hidup.

Melaksanakan projek pembangunan agropolitan di beberapa kawasan seperti:

- Projek Agropolitan Runchang dan Batu 8 Lepar (Pekan) – ternakan bebiri *Dorper*

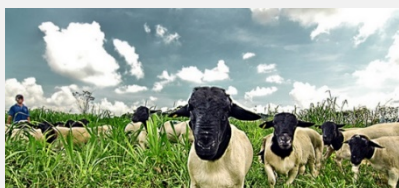

Foto : Ternakan bebiri spesies *Dorper* di Runchang, Pahang

- Projek Agropolitan Gahai (Lipis) – tanaman getah dan nanas
- Projek Agropolitan Chemomoi (Bentong) – tanaman getah

SASARAN	2050
Kadar kemiskinan Orang Asli (Semasa, 2010 : 49%)	2050: <10% 2020: 25%
Mempromosikan khazanah budaya masyarakat Orang Asli	Muzium

INISIATIF PELAKSANAAN

P2S1-P3

Memelihara dan memulihara khazanah budaya dan etnik masyarakat Orang Asli melalui aktiviti pelancongan.

- Mengenal pasti dan mempromosi perkampungan Orang Asli yang boleh dijadikan *homestay* dengan tarikan produk pelancongan berasaskan alam semula jadi, kebudayaan dan kraf tradisional. Antara perkampungan Orang Asli yang dicadangkan ialah:

- i. Kampung Gumum, Tasik Chini (Pekan)
- ii. Kampung Che Wong (Temerloh)
- iii. Kampung Pantos (Lipis)
- iv. Kampung Sungai Ruil (Cameron Highlands)
- v. Pos Iskandar (Bera)

Agensi Pelaksana:

KKLW, JAKOA,
MOTAC, PKBF

P2S1-P4

Membina muzium Orang Asli untuk memulihara dan memelihara artifak-artifak yang berkaitan tradisi Orang Asli yang meliputi aspek:

- i. Tradisi kebudayaan
- ii. Adat resam dan kepercayaan
- iii. Pantang larang
- iv. Aktiviti perubatan
- v. Upacara perkahwinan
- vi. Aktiviti memburu
- vii. Penggunaan herba-herba dan rawatan tradisional
- viii. Cara hidup

KKLW, JAKOA,
MOTAC, JWN

Foto : Projek Bantuan Rumah (PBR) yang dilaksanakan di Perkampungan Orang Asli

Foto : Produk kraftangan Orang Asli

Foto : Demonstrasi pembuatan kraftangan

Foto : Persembahan tarian dan kebudayaan Orang Asli

6.3 INFRASTRUKTUR DAN UTILITI

DASAR RSC-DU1

PENYEDIAAN INFRASTRUKTUR DAN UTILITI YANG MENYELURUH DAN EFISIEN

STRATEGI DU1-S1

PENGAGIHAN BEKALAN AIR MENCUKUPI BAGI MEMENUHI PERMINTAAN MELALUI PERANCANGAN YANG BERKESAN

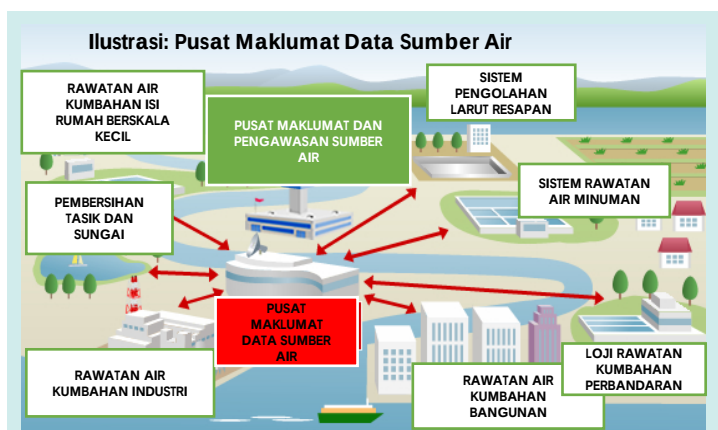
INISIATIF PELAKSANAAN

U1S1-P1

- Melaksanakan strategi pengurangan kadar kehilangan air (NRW) dengan menggantikan paip lama kepada jenis paip yang lebih tahan lama dan lasak
- Meningkatkan sistem GIS bagi penjajaran sedia ada dan baharu untuk sistem pengagihan bekalan air
- Menaik taraf serta baik pulih loji rawatan air (LRA) sedia ada sebagai memenuhi permintaan bekalan air pada masa hadapan
- Menaik taraf sistem bekalan air di pulau-pulau peranginan
- Mengintegrasikan fungsi empangan sedia ada untuk tujuan hidroelektrik, bekalan air, pertanian dan pengawalan banjir
- Memastikan pengurusan empangan bersepadu bagi tujuan bekalan air wilayah, yang melibatkan penawaran air kepada negeri-negeri berdekatan terutama Selangor dan Lembah Klang. Contohnya Empangan Klau

Agensi Pelaksana:

PAIP, PBT, JPS, PTG, BKSA PAHANG, SPAN, JPP

Sumber : www.hitachi.com.

Liputan Air Bersih Dan Terawat

Mencapai liputan air bersih dan terawat sebanyak 100% pada tahun 2050

SASARAN	2050
Penyediaan infrastruktur dan utiliti yang mencukupi dan menyeluruh	• 100% bekalan air • NRW kurang 20% • 90% kurangnya berlaku banjir • 100% bekalan elektrik dan 30 rizab elektrik • Sistem pembetulan berpusat meliputi 100% di bandar utama dan 50% di kawasan luar bandar • 90% bekalan gas asli sebagai sumber alternatif • Mencapai 100% liputan jalur lebar

STRATEGI DU1-S2

PELAKSANAAN SISTEM SALIRAN DAN PENGAIRAN SECARA MENYELURUH DAN PROGRAM KAWALAN BANJIR YANG EFEKTIF

INISIATIF PELAKSANAAN

U1S2-P1

- Penyediaan pelan induk sistem saliran di semua bandar bagi mengatasi masalah banjir dan menjadikan sistem saliran lebih teratur dan sempurna;
- Menggalakkan pelaksanaan pengurusan pencegahan banjir melalui Manual Saliran Mesra Alam (MSMA);
- Melaksanakan pengurusan air larian dan penyelenggaraan sistem perparitan secara mampan;
- Melaksanakan kerja-kerja pembersihan sistem perparitan;
- Cadangan teknologi sistem baraj bagi tujuan kawalan banjir dan sumber bekalan air;
- Melaksanakan rancangan tebatan banjir bagi mengurangkan ancaman banjir di Negeri Pahang terutama dikawasan tumpuan dan kawasan terdedah banjir;
- Mewujudkan sistem ramalan dan amaran banjir;
- Melaksanakan pengurusan kadar Purata Perulangan Interval (ARI) bagi kawalan banjir setiap tahun;
- Memperkukuhkan benteng kawasan pesisiran pantai dalam menangani masalah hakisan pantai; dan
- Melaksanakan sistem amaran awal gelombang tsunami di persisiran pantai Negeri Pahang.

Agensi Pelaksana:

BPEN, PAIP, PBT, JPS, PTG, NAHRIM, BKSA PAHANG

SISTEM BARAJ atau pembendung sungai berfungsi dalam mengawal limpahan air sungai ketika hujan selain mengimbangi paras air laut ketika pasang.

STRATEGI DU1-S3

MENINGKATKAN PENGURUSAN SUMBER AIR YANG EFEKTIF

**54.1 %
Rizab
Bekalan Air**

Foto : Tasik Bera, Bera

Sumber : it.pinterest.com

INISIATIF PELAKSANAAN

U1S3-P1

- Membangun dan melaksanakan pengurusan lembangan sungai bersepadu *Integrated River Basin Management* (IRBM) bagi setiap lembangan sungai untuk pembangunan yang lestari;
- Mewartakan sungai dan anak sungai utama sebagai zon perlindungan badan air;
- Melaksanakan Sistem Penuaian Air Hujan (SPA) dalam projek pembangunan;
- Mengawal dan mengurus kualiti air, kawasan tadahan air dan pengurusan sungai;
- Mewartakan 100% KTA Kelas I bagi melindungi kawasan tadahan air dan sumber air mentah agar bekalan air yang berterusan dapat dinikmati oleh generasi akan datang;
- Mengkaji kemungkinan pengambilan sumber air bawah tanah bagi memenuhi keperluan domestik di masa hadapan sebagai alternatif kepada program – program bekalan air semasa; dan
- Meningkatkan penggunaan air tanah melalui kaedah *Riverbank Filtration* (RBF) sebagai sumber bekalan air mentah.

Agensi Pelaksana:

PAIP, BKSA,
PAHANG, PTG,
NAHRIM, JPS,
JMG, PBT

PENGURUSAN LEMBANGAN SUNGAI BERSEPADU (IRBM)

- Satu proses penyelarasan dalam pemuliharaan, pengurusan dan pembangunan sumber air, tanah dan sumber-sumber berkaitan merentasi semua sektor di dalam sesebuah lembangan sungai
- IRBM bertujuan untuk memaksimumkan faedah sosial ekonomi bagi sumber air secara mampan

Ilustrasi: Pelaksanaan Sistem Penuaian Air Hujan (SPA)

Sumber : www.vanislewater.com

STRATEGI DU1-S4

PENYEDIAAN KEMUDAHAN BEKALAN ELEKTRIK YANG EFISIEN DAN MENCUKUPI BAGI MENAMPUNG PERMINTAAN SEMUA SEKTOR

INISIATIF PELAKSANAAN

U1S4-P1

- Menaik taraf sistem permintaan pengagihan bekalan elektrik dengan kaedah *Smart Grid* dan cadangan pelaksanaan konsep *Two Way Power Flow System*;
- Meningkatkan keupayaan bekalan elektrik melalui cadangan pencawang masuk utama dan cadangan menaik taraf talian rentis;
- Meningkatkan kemudahan bekalan elektrik di kawasan pembangunan pesat terutama di kawasan pembangunan baharu;
- Menggalakkan penyediaan laluan elektrik bawah tanah (*Common Trenching System*) bagi kawasan pembangunan bandar baharu seperti *Smart Cities*;
- Konsep 'mengurangkan tempoh gangguan' kepada pengguna dengan menggunakan teknologi moden seperti *Distribution Automation* (motorised RMU) sistem SCADA, pemasangan ATS (*auto transfer scheme*) dan sebagainya;
- Melaksanakan pemasangan panel solar sebagai sumber alternatif bagi menjana bekalan tenaga yang boleh diperbaharui; dan
- Kajian kemungkinan terhadap tenaga yang boleh diperbaharui seperti biogas, biomass, solar *photovoltaic*, hidroelektrik kecil dan kincir angin.

Agensi Pelaksana:

PBT, TNB, PTG, ST, MIGHT, Swasta dan lain-lain

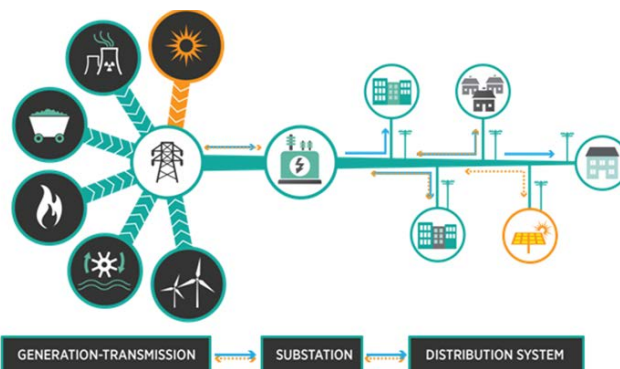
Sumber-Sumber Boleh Diperbaharui :

"Sumber-sumber yang boleh diperbaharui" adalah sumber asli yang berulang-ulang dan tidak akan habis atau teknologi seperti yang dinyatakan dalam ruang pertama Jadual Pertama Akta TBB 2011. Senarai sumber yang boleh diperbaharui dilindungi oleh FIT termasuk yang berikut:

- Biogas
- Biomass
- Solar *Photovoltaic*
- Kuasa Hidroelektrik Kecil
- Kincir Angin

Sumber : www.seda.gov.my

Ilustrasi: Pelaksanaan Sistem "Smart Grid" Dan Konsep Two Way Power Flow System

Sumber : www.energy.gov.eere.sunshot

STRATEGI DU1-S5

PENYEDIAAN SISTEM PEMBETUNGAN
BERPUSAT YANG BERKESAN DI SETIAP
PUSAT PETEMPATAN

80%

Liputan perkhidmatan
pembetulan
bersambung
terutamanya di
bandar utama

Foto : Sistem Pembetulan Berpusat

Sumber : www.utusan.com.my/rencana

INISIATIF PELAKSANAAN

U1S5-P1

Melaksanakan sistem rawatan kumbahan berpusat (STP) yang lebih efisien di seluruh bandar utama bagi mencapai Standard A. Di antara kawasan yang telah dikenal pasti perlu dibina segera adalah:

1. Bandar Indera Mahkota (RSTP)
2. Bandar Kuantan (RSTP)
3. Kampung Cherating (CSTP)
4. Pulau Tioman

- Menyediakan pelan induk pembetulan bagi program jangka panjang dengan mengambil kira perancangan guna tanah masa hadapan;
- Memastikan pembangunan baharu yang dirancang dihubungkan dengan loji rawatan sisa kumbahan yang sedia ada/serantau;
- Kajian kemungkinan kemudahan teknologi hijau bagi menggabungkan pengurusan sisa kumbahan dengan bekalan air untuk rawatan air kumbahan (*blackwater*) kepada sumber bekalan air untuk aktiviti perindustrian;
- Kajian kemungkinan pembangunan bersepadu sistem pembetulan di setiap daerah Negeri Pahang;
- Mengaplikasikan teknologi sistem kumbahan bio-mekanikal dan loji rawatan mesra alam (bio-teknologi); dan
- Menyediakan keperluan tapak bagi cadangan loji rawatan kumbahan baharu di setiap daerah Negeri Pahang.

Agensi Pelaksana:

JPP, IWK,
PTG, PBT,
SPAN

Ilustrasi : Sistem Pembetulan Bersambung

Sumber : www.ohfishiee.com

Jadual 6.3 : Senarai Tanah Tapak Sistem dan Perkhidmatan Pembetungan (Tapak Baharu) di Negeri Pahang

Bil	Daerah	Projek	Mukim	No Lot /PT	Luas (Ha)
1	Kuantan	Tapak Enapcemar Kuantan & STP Industri Gebeng	Sg Karang	26763	13.49
		Tapak Pengolahan Kumbahan Bandar Kuantan – Tg Lumpur	Kuala Kuantan	150690	12.13
		Tapak Pengolahan Kumbahan Kg Cherating (Kawasan Pelancongan)	Sg Karang	107597	0.4047
		Tapak Pengolahan Kumbahan Kg Cherating	Sg Karang	-	5.18
2	Pekan	Tapak Enapcemar Pekan (HPN001)	Pekan	Sebahagian dari Lot 7088	3
		Tapak Pengolahan Berpusat bagi Kawasan Kem PLKN dan Resort Tasik Chini (HPN007)	Penyor		0.4269
3	Rompin	STP P. Tioman-Kg Salang	Tioman	Bersebelahan Lot 7068	0.0525
		STP P. Tioman - Kg Air Btg	Tioman	5057	0.4343
		STP P. Tioman - Kg Paya	Tioman	5062	0.3651
		STP P. Tioman - Kg Juara	Tioman	5064	0.6343
		STP P. Tioman - Kg Mukut	Tioman	5066	0.4009
		STP P. Tioman - Kg Genting	Tioman	7034	0.7285
		STP P. Tioman - Kg Tekek	Tioman	7054	0.9333
		Tapak STF Rompin (HRN007)	Tioman		4
		Tapak STF Bdr Tun Razak (HRN003)	Keratong	25407	2.007
		Tapak Enapcemar Maran	Chenor	40671	4.028
4	Maran	Tapak Enapcemar Maran	Chenor	40671	4.028
5	Jerantut	Tapak Enapcemar Jerantut (HJT022)	Pedah		2
6	Bentong	Tapak Enapcemar Bentong (HBG065)	Bentong	40568	3.152
7	Raub	Tapak Enapcemar Raub (HBG020)	Gali	31509	2.478
		Tapak STP Raub	Gali	31510	5.896
8	Lipis	Tapak STF Lipis (HLS018)	Penjom	5761	3.175
9	Cameron Highlands	Tapak STP Tringkap	Hulu Telom	15051	1.5611
10	Bera	Tapak STF Bera	Bera	Bersebelahan Lot 11975	2.3

Sumber : Indah Water Konsortium, 2016

STRATEGI DU1-S6

PENYEDIAAN SISTEM PENGURUSAN SISA PEPEJAL SECARA MENYELURUH DAN PERKHIDMATAN SISA TERJADUAL SECARA CEKAP DAN BERKESAN

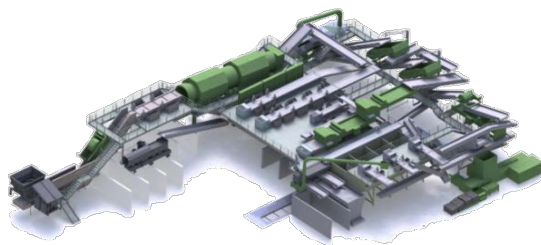

Foto : Material Recovery Facilities, MRF

Sumber : www.wastech.com.au

INISIATIF PELAKSANAAN

U1S6-P1

Penambahbaikan Perkhidmatan, Teknologi Dan Fasiliti Sisa Pepejal Secara Berterusan

Agensi Pelaksana:

- Pelaksanaan kemudahan tapak pelupusan dengan penggunaan *Material Recovery Facilities* (MRF) melalui konsep **Waste To Energy**, penyediaan *Transfer Station*, *Thermal Treatment Plant* (Insinerator);
- Penggunaan Insinerator dan *Material Recovery Facilities* (MRF) yang dapat membekalkan tenaga elektrik kepada *Waste To Energy* (WTE);
- Menyediakan sistem *Spiral & Vacuum Chamber* daripada rumah kepada pusat pengumpulan sisa pepejal;
- Menggunakan sistem pelupusan sisa pepejal kaedah *sanitary landfill* atau kaedah mesra alam;
- Menaik taraf tapak pelupusan bukan sanitari yang masih beroperasi dan menutup secara selamat tapak pelupusan yang tidak lagi beroperasi; dan
- Mewujudkan *Transfer Station* di kawasan-kawasan pembangunan baharu dan kawasan industri.

PBT, SWCorp, PTG, JPSPN, JAS

Jadual 6.4 : Bidang Fokus dan Langkah Peningkatan Perkhidmatan Pengurusan Sisa Pepejal di Negeri Pahang

BIDANG FOKUS	LANGKAH
Transformasi perkhidmatan dan pengurusan sisa pepejal	• Membangunkan teknologi, fasiliti dan peralatan yang lebih moden • Menggalakkan pembangunan infrastruktur untuk pengumpulan dan penstoran sisa pepejal melalui sistem <i>Pneumatic Vacuum System</i>, <i>Deep Collection</i> dan <i>Spiral Waste Bin</i> • Membangunkan tenaga pakar untuk kecemerlangan pengurusan sisa pepejal
Peningkatan penyelidikan dan pembangunan	• Mewujudkan <i>Center of Excellence</i> (CoE) berkenaan pengurusan sisa pepejal dan pembersihan awam • Membangunkan institut penyelidikan sisa pepejal dan pembersihan awam • Menghasilkan inovasi dan mengenal pasti kaedah yang baharu dan terkini • Menyediakan sistem/kaedah tanda aras dalam penarafan mengenai pengurusan sisa pepejal mampan

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

INISIATIF PELAKSANAAN

U1S6-P2

- Pelaksanaan strategi bagi mencapai tahap sifar sisa pepejal
 - 30% daripada jumlah sisa pepejal kitar semula daripada sumber
 - 60% daripada jumlah sisa pepejal akan melalui rawatan *Material Recovery System* (MRF)
 - 10% daripada jumlah sisa pepejal akan dirawat menerusi insinerator bagi pelupusan sisa pepejal
- Memperluaskan sistem pungutan, simpanan dan pelupusan yang teratur dan berjadual di kawasan pembangunan baharu dan kawasan luar bandar
- Memperkasakan aktiviti amalan 5R (*reduce, reuse, recycle, repair, rethink*), iaitu pengurangan penajaan sisa, kitar semula, memperbaiki dan memikir semula perlu dijadikan amalan melalui program pendidikan dan kesedaran awam
- Menyediakan peluang aktiviti kitar semula sebagai *waste to wealth* sebagai industri sokongan dalam membantu mengiatkan ekonomi dan mengurangkan kadar pelupusan sisa pepejal

Agensi Pelaksana:

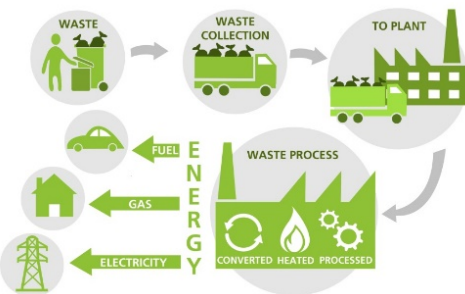
SWCorp,
JAS, JPSPN,
PBT, PTG

Ilustrasi : Smart Solid Waste Management System

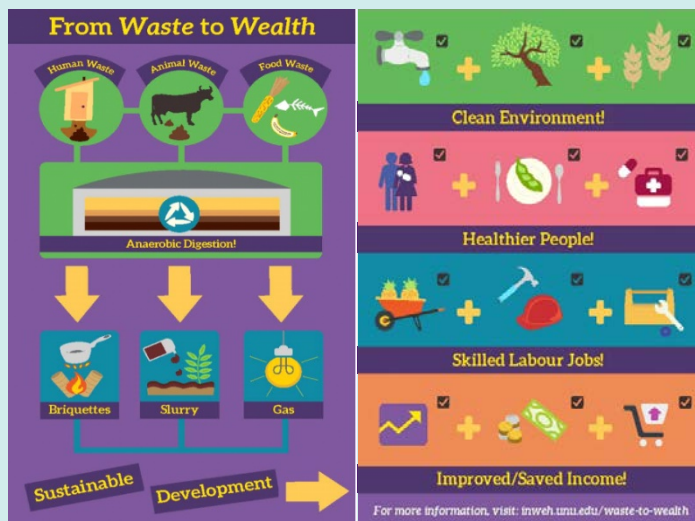
Sumber : www.indiamart.com

Ilustrasi : Konsep Waste To Energy

Sumber : ecogarb.in

Ilustrasi : Mengaplikasikan Cadangan "Waste to Wealth"

Sumber : inweh.unu.edu

Foto : Teknologi Insinerator
Sumber : www.indiamart.com

STRATEGI DU1-S7

PENGUNAAN BEKALAN GAS ASLI SEBAGAI SUMBER ALTERNATIF UNTUK KEGUNAAN INDUSTRI DAN DOMESTIK

INISIATIF PELAKSANAAN

U1S7-P1

- Kajian kepelbagaian penggunaan sumber gas asli bagi tujuan domestik dan industri. Antaranya ialah:
 1. Penggunaan *natural gas vehicle* (NGV) dan petroleum untuk tujuan komersial
 2. Pelaksanaan *Combine Heat & Power* bagi penjaan bekalan elektrik dengan menggunakan *gas powered by propane* (LPG)
- Melaksanakan cadangan jaringan paip gas secara berperingkat bagi menyokong sektor perindustrian
- Melaksanakan sistem bekalan gas bersepadu yang berfungsi sebagai perkhidmatan untuk penyaluran gas terus ke kawasan perumahan, komersial dan kawasan pembangunan baharu
- Menggalakkan penyediaan laluan gas bawah tanah (*Common Trenching System*) bagi kawasan pembangunan bandar baharu seperti *Smart Cities*
- Menyediakan tapak bagi tangki/*Gate Station* bertujuan sebagai tempat penyimpanan bekalan gas LPG untuk rangkaian saluran paip gas ke kawasan pembangunan baharu
- Mendidik serta mengajar penduduk mengenai kelebihan serta keselamatan sumber gas asli

Agensi Pelaksana:

Gas Malaysia, PETRONAS, JAS, PBT, PTG, Swasta dan lain-lain

STRATEGI DU1-S8

MENINGKATKAN KEMUDAHAN RANGKAIAN TELEKOMUNIKASI DAN JALUR LEBAR KELAJUAN TINGGI (HSBB)

INISIATIF PELAKSANAAN

U1S8-P1

- Memperluaskan penggunaan kabel gentian optik secara menyeluruh bagi tujuan mempertingkatkan capaian talian telekomunikasi;
- Menaik taraf kemudahan jalur lebar kelajuan tinggi (HSBB) terutama di kawasan tumpuan dan kawasan pelancongan;
- Reka bentuk pencawang telekomunikasi mestilah jenis *camouflage* seperti pokok untuk meningkatkan imej di sekeliling kawasan;
- Perancangan laluan kabel telekomunikasi di semua pembangunan baharu diselaraskan dengan laluan kemudahan utiliti yang lain dan mudah diakses;
- Meningkatkan keupayaan ibu sawat sedia ada dan mewujudkan pangkalan data telekomunikasi bagi penyimpanan data sub-daerah untuk meningkatkan keupayaan penembusan *Broadband Fixed Line* dan selular;
- Penyediaan jalur lebar (sekurang-kurangnya 30(Mbps)) kepada semua isi rumah di kawasan pinggir bandar dan luar bandar dan sekurang-kurangnya 100 (Mbps) capaian jalur lebar kepada semua isi rumah di kawasan bandar; dan
- Meningkatkan kadar pencapaian internet di seluruh Negeri Pahang.

Agensi Pelaksana:

SKMM, TM, PBT, PTG, Swasta dan lain-lain

JALUR LEBAR KELAJUAN TINGGI (HSBB)

- HSBB ialah kemudahan teknologi maklumat dan komunikasi utama yang diperlukan di dalam pembangunan ekonomi berasaskan pengetahuan, penyelidikan dan pembangunan dan aktiviti perniagaan dan perkhidmatan terutamanya di dalam *e-commerce* dan *e-shopping*
- Mencapai **100%** liputan jalur lebar pada tahun **2050**

Kadar penembusan jalur lebar Negeri Pahang adalah sebanyak

100%

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050

Foto : Penggunaan Kabel Fibre Optic.
Sumber : www.21ctl.com

Foto : High Speed Broadband Tower

Sumber : www.liveatpc.com

RAJAH 6.3 : PELAN SUBJEK INFRASTRUKTUR DAN UTILITI - CADANGAN BEKALAN ELEKTRIK DAN GAS

PAHANG 2050
CEMERLANG
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

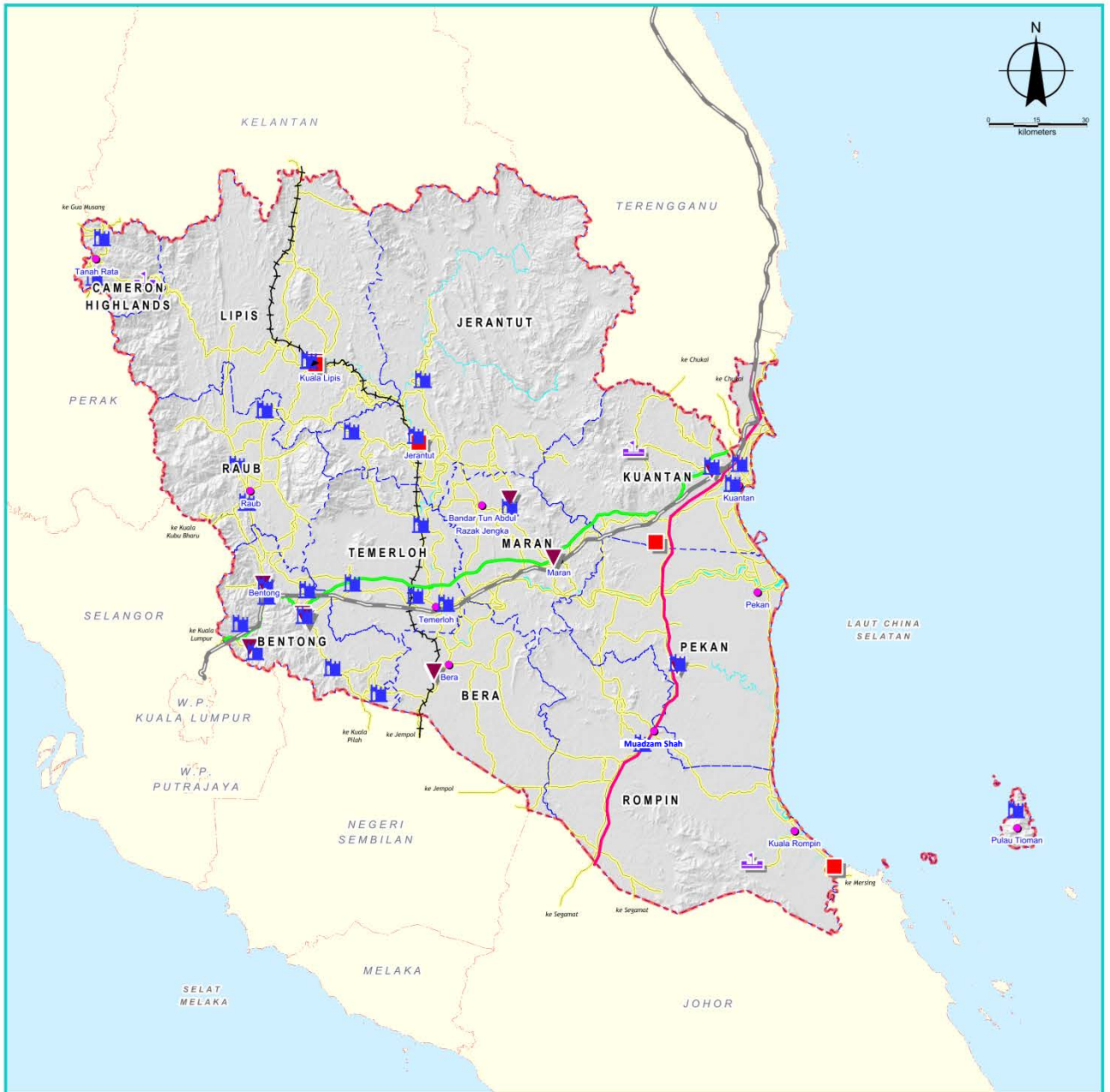
PETUNJUK :-

- Pencawang Masuk Utama
- Talian Rentis
- Bangunan Ibu Sawat
- Cadangan Pencawang Masuk Utama
- Stesen Pengagihan Gas Gambang
- Laluan Paip Gas PGU1
- Laluan Paip Gas Kuantan-Segamat

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH 6.4 :
PELAN SUBJEK INFRASTRUKTUR DAN UTILITI
- CADANGAN LOJI RAWATAN AIR, EMPANGAN, KOLAM TAHANAN
DAN KOLAM TAKUNGAN

PAHANG 2050
CEMERLANG
 SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Loji Rawatan Air
- Empangan
- Kolam Tahanan
- Kolam Takungan
- Laluan Paip Gas PGU1
- Laluan Paip Gas Kuantan-Segamat

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH 6.5:
PELAN SUBJEK INFRASTRUKTUR DAN UTILITI
- CADANGAN LOJI RAWATAN KUMBAHAN SERANTAU

PAHANG 2050
CEMERLANG
 SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

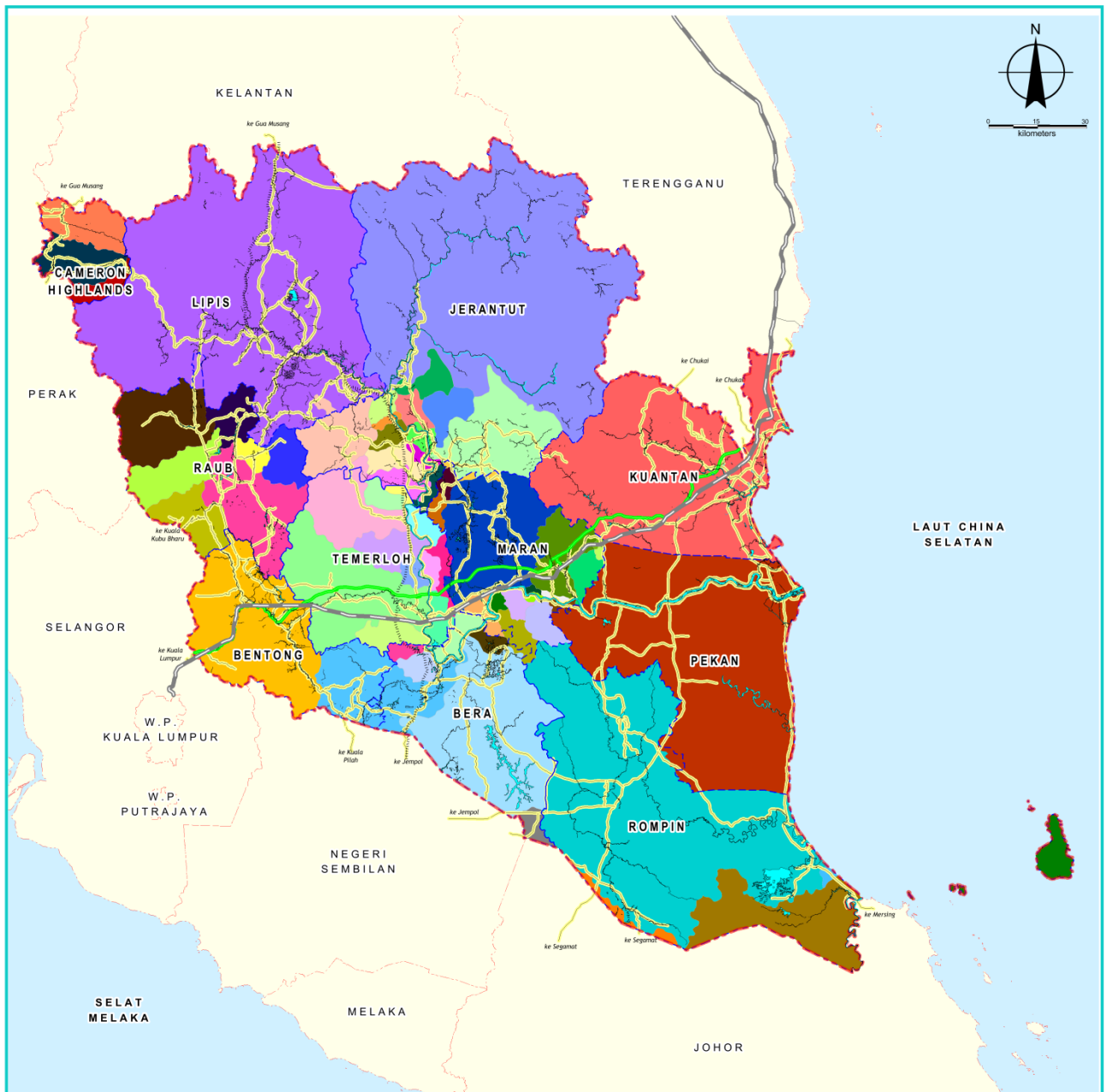
PETUNJUK :-

- ★ Sistem Pembetungan Bersambung (Regional Plant)
- ◆ Tangki Septik Komunal
- Insinerator
- Tapak Pelupusan Sampah
- Cadangan Loji Rawatan Kumbahan Serantau
- Laluan Paip Gas PGU1
- Laluan Paip Gas Kuantan-Segamat

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH 6.6 :
PELAN LEMBANGAN DAN SUB LEMBANGAN SUNGAI
NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PAHANG
CEMERLANG 2050
 SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Lembangan Sungai Kuantan
- Lembangan Sungai Pahang
- Lembangan Sungai Pontian
- Lembangan Sungai Endau
- Lembangan Sungai Rompin
- Lembangan Sungai Bera
- Lembangan Sungai Tembeling
- Lembangan Sungai Lipis
- Sub Lembangan Sungai Jempol
- Sub Lembangan Sungai Atok

- Sub Lembangan Sungai Luit
- Sub Lembangan Sungai Semantan
- Sub Lembangan Sungai Tersang
- Sub Lembangan Sungai Bertam
- Sub Lembangan Sungai Telom
- Sub Lembangan Sungai Lemoi
- Sub Lembangan Sungai Retang
- Sub Lembangan Sungai Triang
- Sub Lembangan Sungai Mengkarak
- Sub Lembangan Sungai Palong
- Sub Lembangan Sungai Tekam
- Sub Lembangan Sungai Salan
- Sub Lembangan Sungai Kerau
- Sub Lembangan Sungai Hijau

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH 6.7 :
PELAN KAWASAN RISIKO BANJIR NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PAHANG
CEMERLANG 2050
 SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

Kawasan Risiko Banjir

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

6.4 PERHUBUNGAN DAN PENGANGKUTAN

DASAR RSC-DT1

MEMBANGUNKAN HAB PENGANGKUTAN MODEN DAN KOMPREHENSIF BAGI KONURBASI WILAYAH TIMUR

STRATEGI DT1-S1

MEMPERKUKUHKAN HUBUNGAN JARINGAN JALAN RAYA PERINGKAT WILAYAH DAN NEGERI AGAR KEMUDAHSAKPAIAN DAPAT DIPERTINGKATKAN

SASARAN	2050
Negeri Pahang berfungsi sebagai Hab Pengangkutan bagi konurbasi Wilayah Timur Semenanjung Malaysia	• ECRL beroperasi sepenuhnya • Menjadi lapangan terbang paling sibuk dan pusat transit utama di Wilayah Pantai Timur • Kapasiti jalan utama tidak melebihi LOS D • Modal Split Pengangkutan Awam (A) : Persendirian (P) Jangka Pendek 40:60 Jangka Panjang 60:40

INISIATIF PELAKSANAAN

T1S1-P1

Membina jalan baharu dan menaik taraf jalan raya sedia ada agar aksesibiliti wilayah ke Negeri Pahang dapat dipertingkatkan.

Jangka Pendek:

- Naik taraf persimpangan bertingkat Kuantan dan Jalan Persekutuan FT231 (Jalan Sungai Lembing – Kuantan)
- Cadangan *Central Spine Road* (Kota Bharu – Simpang Pelangai) sebagai komponen penting pembangunan ekonomi Wilayah Pantai Timur

Agensi Pelaksana:

JKR, PBT, BPEN, LLM, ECER, Swasta dan lain-lain

Ilustrasi : Cadangan *Central Spine Road*

Sumber : <https://www.facebook.com/centralspineroad/>

iii. Naik taraf Jalan Persekutuan FT10 (Jempol – Bera - Temerloh) iv. Naik taraf Jalan Persekutuan FT83 (Kg Awah - Bandar Tun Abdul Razak Jengka) v. Naik taraf Lebuhraya Tun Abdul Razak FT12 (Gambang - Segamat) <u>Jangka Sederhana:</u> i. Cadangan laluan alternatif untuk meningkatkan hubungan wilayah khususnya Kuala Lumpur/KLIA/Seremban melalui: - Pembinaan Lebuhraya Bersepadu Seremban – Pekan (SPEX) – (dari Negeri Sembilan ke Bera) - Pembinaan Jalan Kajang – Karak ii. Naik taraf Jalan Persekutuan FT03 (Tanjung Gemok-Pekan) iii. Pembinaan persimpangan bertingkat Lapangan Terbang (akses baharu dari Lebuhraya Pantai Timur (E8) melalui cadangan tol baharu di Panching) <u>Jangka Panjang :</u> i. Sambungan pembinaan Lebuhraya bersepadu Seremban – Pekan (SPEX) – (dari Bera ke Kuantan) ii. Cadangan Jalan Kuala Tahan - Dungun	
T1S1-P2 Memastikan cadangan jalan baharu dan naik taraf jalan di peringkat kajian rancangan tempatan dilaksanakan mengikut tempoh perancangan yang ditetapkan. Ini untuk memastikan jaringan jalan raya semua daerah di dalam Negeri Pahang dapat dipertingkatkan Cadangan jalan baharu dan naik taraf mengikut fasa (Rujuk Jadual 5.2.6)	JKR, PBT, BPEN, LLM, PLANMalaysia @Pahang, ECER, Swasta dan lain-lain

Jadual 6.5 : Cadangan Jalan Baharu dan Naik Taraf Jalan Mengikut Fasa Pelaksanaan

JANGKA PENDEK 2016-2030	1. Naik taraf Jalan Persekutuan 231 (Jalan Sungai Lembing ; Kg. Padang – Simpang LPT Fasa 2) 2. Naik taraf Jalan Persekutuan 3 (Persimpangan bertingkat Jalan Pintas Gebeng (Sg. Ular) – Sempadan Pahang dan Terengganu) 3. Naik taraf Kuantan By-Pass 4. Naik taraf Jalan Persekutuan (FELDA) 1490 (Jalan Panching) 5. Naik taraf Jalan Persekutuan 2 (Kuantan – Temerloh - Karak) 6. Naik taraf Jalan Utama Mempaga FT1498, Bentong 7. Naik taraf Jalan Negeri 1510 – Fasa 2 (Jalan Utama Bera) 8. Naik taraf Jalan Persekutuan 59 (Ringlet – Blue Valley) 9. Naik taraf Jalan Tengkolok, Tanah Rata 10. Naik taraf Jalan Batu 49 – Kg. Terisu, Cameron Highlands 11. Naik taraf Jalan Persekutuan 64 (Benta – Jerantut – Maran) 12. Naik taraf Jalan Persekutuan 98 (Jerantut - Kuala Krau - Temerloh) 13. Naik taraf Jalan Negeri 234 (Lipis – Kerambit – Mela – Jerantut) 14. Naik taraf Jalan Persekutuan 235 (Sg. Koyan – Padang Tengku) 15. Naik taraf Jalan Persekutuan 1533 (Bandar Tun Abdul Razak, Jengka – Jengka 12)
---	--

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Jadual 6.5 : Cadangan Naik taraf Jalan Mengikut Fasa Pelaksanaan (Sambungan)

JANGKA PENDEK 2016-2030	16. Naik taraf Jalan Persekutuan 1535 (Jalan utama Jengka 21- Jengka 17. Naik taraf Jalan Negeri C130 (Kuala Wau – Kertau, Maran) 18. Naik taraf Jalan Negeri C101 (Jalan Tanah Putih - Tg. Selangor) 19. Naik taraf Jalan Negeri C102 (Jalan Pulau Jawa - Kuala Pahang) 20. Naik taraf Jalan Negeri C149 (Raub – Lembah Klau – Mempaga) 21. Naik taraf Jalan Persekutuan 1502 (Jalan dan simpang masuk ke UiTM dan Felda Krau 1) 22. Naik taraf Jalan Pekan – Nenasi – Endau, Rompin (FT03) (dalam pembinaan) 23. Naik taraf Jalan Persekutuan 11 (Bahau – Keratong - Rompin) 24. Naik taraf Jalan Kg. Tekek ke Kg. Juara, Pulau Tioman 25. Naik taraf Jalan Bahagia – Bukit Kelulut ke laluan Jalan Persekutuan 2, Temerloh 26. Naik taraf Jalan Negeri C125 (Kg. Sg. Gau – Kg. Guai) 27. Cadangan jalan baharu (sambungan dari Jalan Sungai Lembing FT231 ke Jerantut) 28. Cadangan Jalan Lingkaran Dalam Daerah Kuantan 29. Cadangan Jalan Lingkaran Luar Daerah Kuantan 30. Cadangan Jalan Lingkaran Bandar Bentong 31. Cadangan Jalan Pintasan Jalan Persekutuan 185 – Jalan Persekutuan 59 (Kg. Raja) 32. Cadangan Jalan Pintasan Jalan Persekutuan 59 (Tringkap – Habu) 33. Cadangan Jalan Lingkaran Jerantut, Pahang - Fasa 1 (pembinaan) & Fasa 2 34. Cadangan membina jambatan di Kuala Sg. Pai, Jerantut 35. Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Kuala Lipis 36. Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Pekan 37. Cadangan Jalan Pos Buntu - Ulu Slim, Perak 38. Cadangan Jalan baharu dari Ulu Renggol – Ulu Tersang, Raub 39. Cadangan Jalan Pesisiran Pantai (Kuala Pontian – Tg. Gemok, Rompin) 40. Cadangan Jalan baharu di Jalan Lipat Kajang – Paya Besar, Temerloh 41. Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Temerloh (FR98 – FR2) 42. Naik taraf Jalan Raub-Cheroh (C5) – Sg. Koyan
JANGKA PANJANG 2030-2050	1. Naik taraf Jalan Persekutuan 68 (Bentong – Genting Sempah) 2. Naik taraf Laluan Negeri 1572 (Jalan Sebertak –Bera Selatan) 3. Naik taraf Jalan Persekutuan 63 (Muadzam Shah – Leban Chondong) 4. Naik taraf Jalan Persekutuan 55 (Raub – Bukit Fraser-Kuala Kubu Bharu) 5. Naik taraf Laluan Negeri 2489 (Jalan Kota Bahagia – Melati) 6. Naik taraf Jalan Persekutuan 98 (Temerloh – Jerantut) 7. Cadangan Jalan Paya Bungur –Lepar Utara 8. Cadangan Jalan Lingkaran Luar Negeri Pahang 9. Cadangan Jalan Lingkaran Dalam Negeri Pahang 10. Cadangan Jalan Kuala Tahan - Dungun 11. Cadangan Jalan Muadzam Shah-Chenor 12. Cadangan Jalan Pintasan Pusat Bandar Rompin 13. Lebuhraya Triang-Temerloh 14. Lebuhraya Triang-Seremban

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH 6.8 : PELAN SUBJEK PERHUBUNGAN DAN PENGANGKUTAN - CADANGAN PROJEK IMPAK TINGGI DAN CADANGAN JALAN BAHARU

PAHANG
CEMERLANG EX2050
MAJU. LESTARI. SEJAHTERA

PETUNJUK :-

- Cad Jalan Lingkaran Luar
- Cad Jalan Lingkaran Dalam
- Cad Jalan Baharu
- Cad Depoh Lori
- ★ Cad Stesen ETS (Penumpang sahaja)
- ★ Cad Stesen ETS (Kargo sahaja)
- ★ Stesen Penumpang dan Kargo
- Cad TOD dan Park & Ride
- Cad Jambatan Kuala Wau/ Lubuk Paku

Cadangan Impak Tinggi

- 1 Cad. Naiktaraf Persimpangan Bertingkat Kuantan (Kotasas)
- 2 Cad. Persimpangan Bertingkat Lapangan Terbang / Tol baru Panching
- 3 Cadangan Central Spine Road
- 4 Cadangan Lapangan Terbang Antarabangsa Pahang
- 5 Cadangan Lebuhraya Seremban-Pekan (SPEX)
- 6 Cadangan Jalan Karak-Kajang

- Cadangan ECRL
- Cad Central Spine Road
- Cad Mentakab Central Hub

Cadangan Jalan Baharu

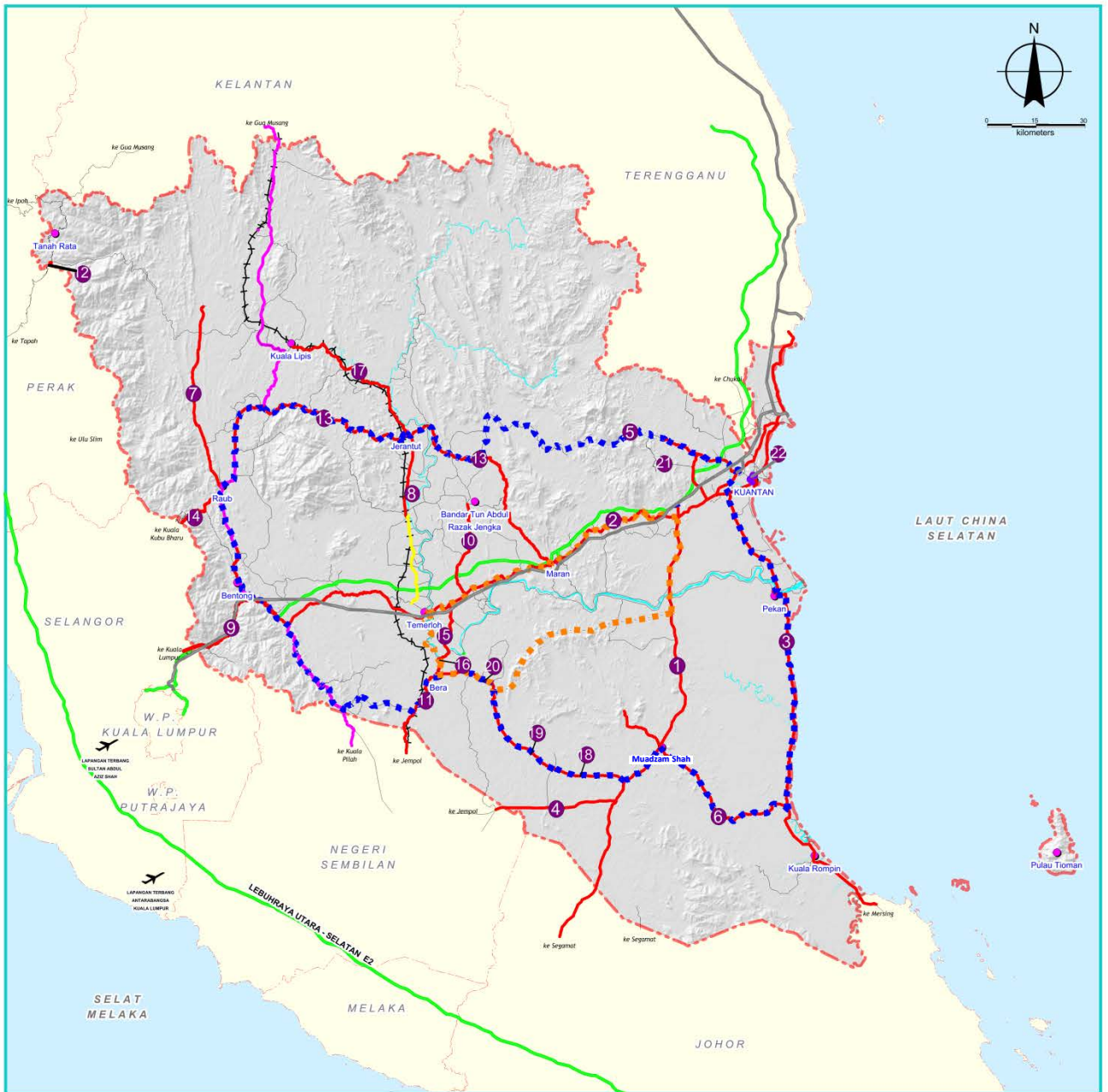
- 1 Jalan Muadzam Shah - Chenor
- 2 Jalan Kuala Tahan - Dungun
- 3 Jalan Sg Lembing - Jerantut
- 4 Jalan Paya Bungur - Lepar Utara
- 5 Jalan Pos Buntu - Ulu Slim, Perak
- 6 Jalan Lingkaran Luar Bandar Kuantan
- 7 Jalan Lingkaran Bandar Bentong
- 8 Jalan Pintasan Jalan Persekutuan 185 - Jalan Persekutuan 59 (Kg. Raja)

- 9 Jalan Pintasan Jalan Persekutuan 59 (Tringkap - Habu)
- 10 Jalan Pintasan Pusat Bandar Kuala Lipis
- 11 Jalan Pintasan Pusat Bandar Pekan
- 12 Jalan Ulu Renggol - Ulu Tersang, Raub
- 13 Jalan Lipat Kajang - Paya Besar, Temerloh
- 14 Jalan Pintasan Pusat Bandar Temerloh
- 15 Jalan Pintasan Pusat Bandar Rompin

Lain - lain :-

- Lebuhraya
- Sungai
- Jalanraya Utama
- Pusat Bandar
- Rel Kereta Api
- Sempadan Negeri

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH 6.9 : PELAN SUBJEK PERHUBUNGAN DAN PENGANGKUTAN - CADANGAN NAIKTARAF JALAN

PAHANG
CEMERLANG EX2050
MAJU. LESTARI. SEJAHTERA

PETUNJUK :-

- Cad Jalan Lingkaran Luar
- Cad Jalan Lingkaran Dalam
- Cadangan ECRL
- Cad Central Spine Road
- Cad Naiktaraf Jalan

Lain - lain :-

- Lebuhraya
- Jalanraya Utama
- Rel Kereta Api
- Sungai
- Pusat Bandar
- Sempadan Negeri

Cadangan Naiktaraf Jalan

1 Naiktaraf Laluan Persekutuan 12	12 Naiktaraf Laluan Persekutuan 59
2 Naiktaraf Laluan Persekutuan 2	13 Naiktaraf Laluan Persekutuan 64
3 Naiktaraf Laluan Persekutuan 3	14 Naiktaraf Laluan Persekutuan 55
4 Naiktaraf Laluan Persekutuan 11	15 Naiktaraf Laluan Negeri C125
5 Naiktaraf Laluan Persekutuan 231	16 Naiktaraf Laluan Negeri C8
6 Naiktaraf Laluan Persekutuan 63	17 Naiktaraf Laluan Negeri 234
7 Naiktaraf Jalan Raub - Cheroh (C5)	18 Naiktaraf Laluan Negeri 2489
8 Naiktaraf Laluan Persekutuan 98	19 Naiktaraf Laluan Negeri 1572
9 Naiktaraf Laluan Persekutuan 68	20 Naiktaraf Laluan Negeri 1510
10 Naiktaraf Laluan Persekutuan 83	21 Naiktaraf Laluan Persekutuan (FELDA) 1490
11 Naiktaraf Laluan Persekutuan 10	22 Jalan Lingkaran Dalam Bandar Kuantan

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

T1S1-P3

Mempertingkatkan kemudahsampaian ke tempat tarikan pelancongan dengan Cadangan Jalan Pintas sebagai laluan alternatif mengatasi kesesakan di Cameron Highlands:

- Jalan masuk dari Jalan Persekutuan 185 yang mengelakkan (*divert*) laluan Pekan Kg Raja / Kuala Terla di mana laluan trafik dapat disambung terus ke kawasan tumpuan pelancong
- Jalan pintas pada Jalan Persekutuan 59 (Tringkap – Habu) dengan jalan persimpangan ke Tanah Rata (dibina secara bertingkat)

Agensi Pelaksana:

JKR, PBT,
BPEN, KKLW

STRATEGI DT1-S2

MEMBINA TERMINAL BERSEPADU KONURBASI WILAYAH TIMUR

INISIATIF PELAKSANAAN

T1S2-P1

Membina cadangan Hab Pengangkutan Awam Bersepadu Utama Negeri Pahang di Kota SAS (Stesen ECRL) dengan mengambil kira keperluan berikut:

- Terminal ini perlu mengintegrasikan semua mod pengangkutan awam iaitu rel, udara, bas dan teksi;
- Terminal ini perlu mengeksplotasi Stesen ECRL (Kota SAS) yang menghubungkannya dengan KL Sentral yang berfungsi sebagai salah satu pintu masuk utama Malaysia;
- Perlu dilengkapi dengan kemudahan rangkaian laluan *Bus Rapid Transit* (BRT) untuk jangka pendek dan Transit Aliran Ringan (LRT) untuk jangka panjang;
- Terminal ini perlu mempunyai rangkaian hubungan terus dengan Lapangan Terbang Antarabangsa Pahang agar kesemua mod pengangkutan saling menyokong dan diperkukuhkan; dan
- Dilengkapi dengan kemudahan *Park & Ride* sebagai kemudahan sokongan untuk parkir kepada pengguna.

Agensi Pelaksana:

BPEN, PBT,
SPAD, MRL,
KKLW

TOD Principles

Ilustrasi : Prinsip TOD

STRATEGI DT1-S3

MEMPERKUKUHKAN PERHUBUNGAN PENGANGKUTAN REL MODEN YANG
MENGHUBUNGKAN NEGERI PAHANG DI PERINGKAT WILAYAH

INISIATIF PELAKSANAAN

T1S3-P1

Melaksanakan perkhidmatan kereta api ekspres ECRL (KL – Kuantan – Kuala Terengganu - Wakaf Baru) sebagai sistem pengangkutan wilayah. Stesen perhentian di lokasi berikut:

- 1) Bentong
- 2) Mentakab
- 3) Maran
- 4) Gambang
- 5) Kuantan Sentral
- 5) Kota SAS
- 6) Kuantan Port City 1
- 7) Kuantan Port City 2
- 8) Cherating

Perlaksanaan ECRL perlulah mengambil kira rizab dan kemungkinan penaiktarafan akan datang iaitu sistem *High Speed Rail* (HSR)

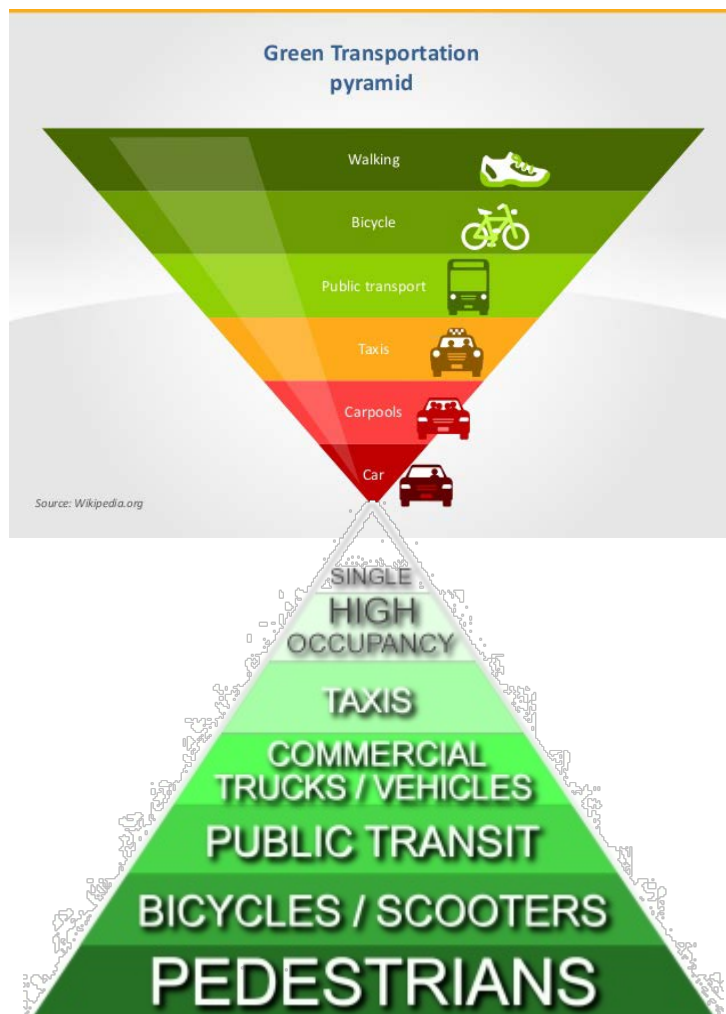
Agensi Pelaksana:

BPEN, PBT, SPAD,
MRL, KKLW

T1S3-P2

Menjalankan kajian kemungkinan bagi pembinaan HSR dengan kelajuan tinggi yang menghubungkan Kuantan dan bandar-bandar pantai timur dengan kawasan pantai barat dan selatan semenanjung
Contoh : Bermodelkan dengan negara Jepun seperti Shinkansen

BPEN, PBT, SPAD,
MRL, KKLW

STRATEGI DT1-S4

MEMPERTINGKATKAN KEUPAYAAN LAPANGAN TERBANG SEBAGAI PENGANGKUTAN UTAMA BAGI PERHUBUNGAN PERINGKAT ANTARABANGSA

INISIATIF PELAKSANAAN

T1S4-P1

Mempertingkatkan keupayaan Lapangan Terbang Sultan Ahmad Shah kepada Lapangan Terbang Antarabangsa Pahang sebagai pengangkutan utama bagi perhubungan peringkat antarabangsa seperti berikut:

- i. Penyediaan landasan lapangan terbang, laluan susur pesawat masuk / keluar dari landasan dan parkir perlu mengikut spesifikasi lapangan terbang antarabangsa;
- ii. Cadangan penambahan destinasi penerbangan ke Filipina, Vietnam, Hong Kong dan Negara Kepulauan Pasifik untuk destinasi antarabangsa; dan
- iii. Mempertingkatkan kemudahan ke Lapangan Terbang melalui:
 - Cadangan naik taraf Jalan Persekutuan (FELDA) 1490 (Jalan Panching) dan pembinaan persimpangan bertingkat (tol baharu) di kawasan Panching akan menghubungkan secara terus Lebuhraya Pantai Timur (E8) ke Lapangan Terbang
 - Cadangan BRT yang menghubungkan Lapangan Terbang ke Hab Pengangkutan Awam Bersepadu

Agensi Pelaksana:

DCA, MAHB,
MOT, BPEN,
JKR, PBT, SPAD

T1S4-P2

Mengkaji alternatif cadangan lapangan terbang antarabangsa Negeri Pahang yang baharu iaitu di Panching

BPEN, MOT,
DCA

T1S4-P3

Mengkaji alternatif pengangkutan udara ke Pulau Tioman:

- i. Cadangan lapangan terbang baharu Pulau Tioman bagi menyediakan perkhidmatan penerbangan terus ke kawasan tersebut;
- ii. Penggunaan kapal terbang yang boleh berlepas dan mendarat di atas air (pesawat amfibia) di Pulau Tioman; dan
- iii. Penggunaan konsep *Circular Runway* atau teknologi terkini reka bentuk lapangan terbang yang lebih berkapasiti tinggi.

DCA, MAHB,
MOT, BPEN,
PBT, MIGHT,
ECER, TDA,
JLM, SPAD

T1S4-P4

Mempertingkatkan kemudahan kawasan pelancongan seperti pembinaan lapangan terbang tanpa menjejaskan alam sekitar dan keunikan Pulau Tioman

DCA, MAHB,
MOT, BPEN,
PBT, MIGHT,
ECER, TDA,
JLM, SPAD

STRATEGI DT1-S5

MEMPERTINGKATKAN KEUPAYAAN PELABUHAN BAGI MELONJAKKAN EKONOMI NEGERI PAHANG DAN MEMPERKUKUHKAN KONURBASI WILAYAH TIMUR

Foto : Pelabuhan Kuantan, Pahang

Sumber : <http://www.skyscrapercity.com>

INISIATIF PELAKSANAAN

T1S5-P1

Meneruskan projek pembesaran Pelabuhan Kuantan yang telah bermula sejak tahun 2015 sebagai pelengkap kepada Pelabuhan Klang dan menjadi pelabuhan utama Pantai Timur Semenanjung Malaysia:

- i) Meningkatkan kedalaman pelabuhan dari 12.2m ke 18.0m;
- ii) Meningkatkan benaman kapal maksimum dari 11.2m ke 16.0m;
- iii) Meningkatkan lebangan legar dari 500m ke 800m;
- iv) Meningkatkan kemudahan kapal berlabuh, pengendalian kargo dan kemudahan utiliti;
- v) Meningkatkan penggunaan ICT dan pembangunan modal insan;
- vi) Meningkatkan rangkaian perhubungan lebuhraya dan pengangkutan rel;
- vii) Meningkatkan keupayaan perkhidmatan sokongan;
- viii) Pelabuhan Darat Mentakab sebagai kemudahan sokongan dan pelengkap Pelabuhan Kuantan;
- ix) Fasa 1A dijangka beroperasi pada bulan Jun 2018
- x) Fasa 1B dijangka beroperasi pada bulan Jun 2019
- xi) Pembangunan infrastruktur pelabuhan:
 - Pemecah ombak
 - Alur Pelayaran
 - Basin
 - Pengerukan dan penambakan
 - Kemudahan dermaga
 - Kemudahan penyimpanan dan pengendalian kargo
 - Peralatan pengendalian kargo dan kapal

Agensi Pelaksana:

BPEN, LPM, JLM, KASTAM, IMI, KPA, Swasta dan lain-lain

T1S5-P2

Mengkaji dan mengelaskan setiap pelabuhan di Pahang dengan fungsi utamanya serta memperincikan peranannya:

- Pelabuhan Tg. Gemok – Perikanan dan Pelancongan
- Pelabuhan Kuantan – Perindustrian dan Perdagangan
- Kuantan *Waterfront* (Sg. Kuantan) – Pelancongan dan Perikanan
- Pelabuhan Tg. Agas – Gas & Petroleum, Maritim
- Pelabuhan Kuala Pahang - Perikanan
- Pulau Tioman (Kg. Tekek) – Pelancongan

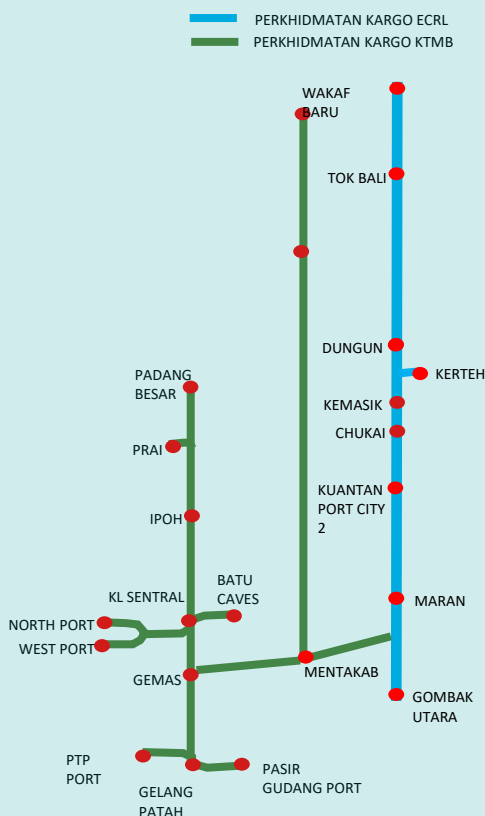
Agensi Pelaksana:

BPEN, DOF, JLM.
MOTAC, JPS

STRATEGI DT1-S6

MEMPERKUKUHKAN PERHUBUNGAN PENGANGKUTAN KARGO BAGI TUJUAN
MEMPERTINGKATKAN EKONOMI NEGERI PAHANG

Ilustrasi : Laluan Rel Pengangkutan Barangan / Logistik)

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

INISIATIF PELAKSANAAN

T1S6-P1

Mengkaji keperluan mewujudkan laluan khas kenderaan berat bagi tujuan pengangkutan kargo terutamanya untuk jangka masa panjang

Agensi Pelaksana:

JKR, BPEN

T1S6-P2

Mempertingkatkan kemudahsampaian antara Pelabuhan Kuantan - *Inland Port* Mentakab - Pelabuhan Klang dengan pengangkutan rel

BPEN,
Jabatan Laut,
MOTAC,
Swasta dan lain-lain

DASAR RSC-DT2

MEWUJUDKAN SISTEM PENGANGKUTAN AWAM LENGKAP DAN MESRA PENGGUNA

STRATEGI DT2-S1

PENYEDIAAN PENGANGKUTAN AWAM YANG MENYELURUH DAN BERSESUAIAN DI PUSAT BANDAR DAN LUAR BANDAR

SASARAN	2050
Modal Split Pengangkutan Awam (A) : Persendirian (P) Jangka Pendek 40:60 Jangka Panjang 60:40	16 Pusat TOD - Laluan BRT ada di semua jalan utama - Modal Split mencapai 60:40

INISIATIF PELAKSANAAN

T2S1-P1

Mengintegrasikan pengangkutan dalam perancangan guna tanah dengan mengadaptasikan konsep *Transit Oriented Development* (TOD) di kawasan terminal pengangkutan awam. Lokasi TOD:

- Kuantan Sentral Indera Mahkota
- Kota SAS
- Kuantan (Cherating, Gambang, Gebeng)
- Pekan
- Maran
- Temerloh
- Bentong
- Raub
- Kuala Lipis
- Rompin
- Jerantut
- Bandar Tun Razak Jengka
- Bandar Muadzam Shah
- Bera-Triang
- Tanah Rata
- Genting Highlands

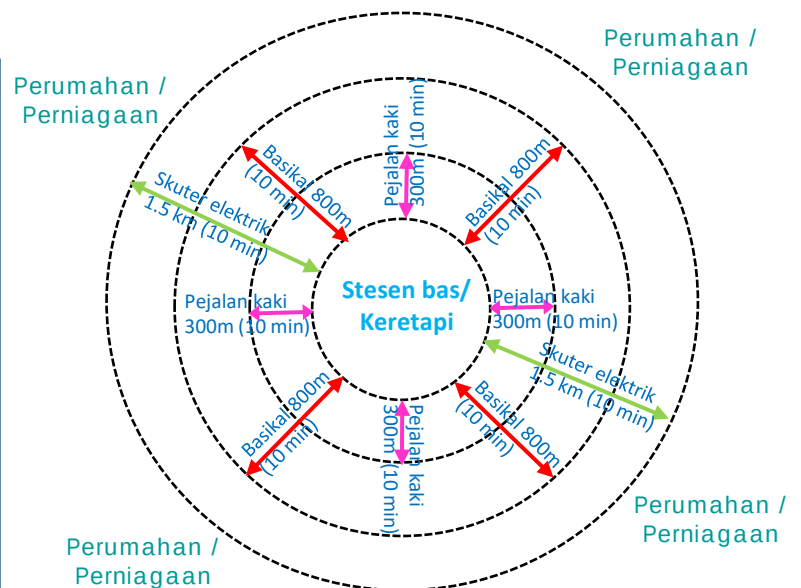
Agensi Pelaksana:

PBT, JKR, PLAN Malaysia @Pahang, SPAD, Swasta dan lain-lain

Konsep TOD

Penempatan yang direka dengan menempatkan kawasan kediaman dan komersial bercampur dengan akses yang maksimum kepada pengangkutan awam dan menggabungkan ciri-ciri menggalakkan transit penumpang

- Terminal bas/keretapi (di setiap terminal perlu disediakan tempat letak kenderaan yang mencukupi)
- Setiap terminal bas perlu berintegrasi dengan perkhidmatan teksi/kereta sewa/rel
- Rangkaian laluan pejalan kaki/basikal yang menghubungkannya dengan terminal

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

T2S1-P2	Mewujudkan Transit Bas Laju (BRT) bagi pengangkutan awam di pusat bandar yang menyokong <i>park and ride</i> dan berorientasikan pelanggan iaitu dengan: - Mewujudkan laluan khas bas bagi memendekkan masa kembara dan berdaya saing dengan pengangkutan persendirian; - Menurun dan mengambil penumpang dengan pantas dan sistematik; - Terminal dan stesen BRT yang bersih, selamat dan selesa; - Menyediakan maklumat perjalanan, tambang dan peta laluan bas yang jelas melalui aplikasi telefon pintar; dan - Kawasan liputan perkhidmatan BRT dilebarluaskan dengan jaringan pejalan kaki, laluan sikal dan perkhidmatan sewa basikal elektrik yang komprehensif	Agensi Pelaksana: BPEN, PBT, SPAD, PLANMalaysia
T2S1-P3	Bagi setiap kawasan luar bandar, penyediaan liputan pengangkutan awam berkapasiti rendah (van) dengan pengurusan berasaskan aplikasi telefon (pintar atau sms) diwujudkan	BPEN, PBT, SPAD, PLANMalaysia
T2S1-P4	Menaik taraf dan mempertingkatkan perkhidmatan keretapi sedia ada (Johor Bahru – Gemas – Triang – Mentakab)	BPEN, PBT, KTMB

Konsep perkhidmatan *Bus Rapid Transit* (BRT)

Konsep perkhidmatan *Bus Rapid Transit* (BRT) adalah perkhidmatan bas yang disediakan dengan pengasingan laluan bas dengan laluan kenderaan bermotor yang lain (laluan khas). Ianya sama seperti konsep LRT, tetapi ia melibatkan bas. Ini bertujuan mempercepatkan perjalanan menuju ke destinasi seterusnya menjadi pilihan utama pengguna untuk perjalanan ke tempat kerja dan sebagainya.

Komponen BRT adalah:

- Bas
- Laluan khas bas

Bagi setiap tempat perhentian perlu disediakan:

- Stesen
- Jejantas

Terdapat dua jenis laluan BRT yang boleh dilaksanakan di Negeri Pahang iaitu:

- Berada dan rizab jalan sedia ada (di bahagian tengah jalan)
- Berada di atas (konsep sama seperti LRT)

Namun bagi jangka masa panjang, pelaksanaan BRT perlu mengambil kira laluan LRT juga. Maka laluan BRT dicadangkan dengan kombinasi laluan LRT

T2S1-P5

Mengenal pasti stesen-stesen keretapi yang berpotensi untuk dinaik taraf seperti Krau, Kuala Tembeling dan Kerambit

**Agensi
Pelaksana:**

BPEN, PBT,
KTMB

Ilustrasi: Jaringan Rel Keretapi Negeri Pahang

Petunjuk : - - - - - Laluan Keretapi

Stesen Keretapi

..... Sempadan Negeri

Sumber : <https://www.google.com.my>

DASAR RSC-DT3

MEWUJUDKAN SISTEM PENGANGKUTAN YANG MESRA ALAM SEKITAR DAN PENGURUSAN LALU LINTAS PINTAR

STRATEGI DT3-S1

MENGUNAKAN PAKAI SISTEM YANG MODEN DALAM PENGURUSAN LALU LINTAS

INISIATIF PELAKSANAAN

T3S1-P1

Penggunaan *Intelligent Transportation System* (ITS) yang berfungsi memberi informasi kepada pengguna jalan raya jika berlaku kesesakan lalu lintas melalui:

- Penyediaan informasi masa sebenar kepada pengguna jalan (VMS)
- Peningkatan sistem penyampaian awam dengan memantapkan informasi trafik melalui internet, talian mudah alih dan media elektronik

Agensi Pelaksana:

PBT, JKR, PDRM, LLM, SPAD, Swasta

Foto : Ilustrasi ITS

Sumber : <http://google map>

STRATEGI DT3-S2

MERANGSANG PENGGUNAAN KENDERAAN BEBAS PENCEMARAN (BEBAS KARBON) DAN MENUJU KE ARAH PENGANGKUTAN HIJAU

INISIATIF PELAKSANAAN

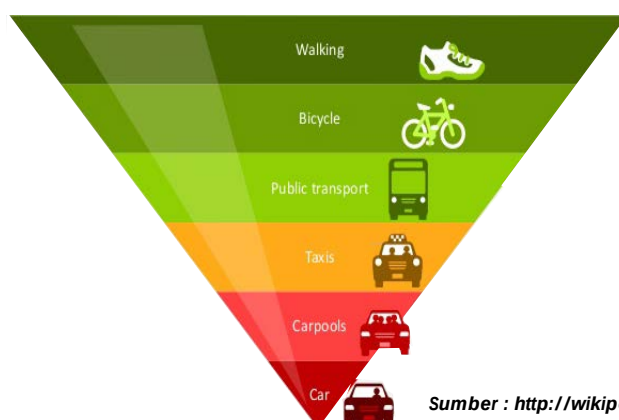
T3S2-P1

Meningkatkan penggunaan pengangkutan awam seperti BRT, sistem LRT dan MRT sebagai mod pengangkutan utama di kawasan pusat bandar

Agensi Pelaksana:

Swasta, SPAD, MRL

Ilustrasi: Konsep Green Transportation Pyramid

Sumber : <http://wikipedia.org>

T3S2-P2	Menyediakan insentif kepada pengendali pengangkutan awam dan pengguna kenderaan persendirian yang menggunakan kenderaan rendah karbon seperti bas elektrik, kereta elektrik dan kereta <i>hybrid</i>	Agensi Pelaksana: JPJ, SPAD, Swasta
T3S2-P3	Menggalakkan kekerapan pelaksanaan Kempen Hari Bebas Kereta yang dilaksanakan di kawasan bandar bagi meningkatkan penggunaan pengangkutan awam di kalangan orang ramai	PBT, SPAD
T3S2-P4	Memperluaskan penyediaan kemudahan stesen pengecas kereta elektrik di lokasi strategik seperti berikut: i) Kawasan parkir berpusat di pusat bandar ii) Pejabat kerajaan iii) Pusat komersial iv) Sekolah dan institut pengajian tinggi v) Kawasan Rehat dan Rawat (RnR) vi) Dan lokasi lain yang bersesuaian	Agensi Pelaksana: Swasta
T3S2-P5	Penyediaan laluan basikal di kawasan pusat bandar dan kawasan pelancongan a. Penyediaan pelan induk laluan basikal dan laluan pejalan kaki yang selamat dan komprehensif; b. Menyediakan perkhidmatan sewa basikal elektrik dengan penggunaan kad akses; c. Memperbanyakkan kempen dan pendedahan kebaikan berbasikal terutamanya dari segi kesihatan; d. Penyediaan laluan basikal yang dapat menghubungkan kawasan perumahan terus ke kawasan tumpuan dan pusat pengangkutan awam lain (penggunaan basikal pintu ke pintu); dan e. Menyediakan pusat sewaan basikal untuk kegunaan pelancong dan pengguna lain.	PBT, JKR, Swasta dan lain-lain

KENDERAAN ELEKTRIK

Kereta Dengan Teknologi *Hybrid*

Maksud

Kereta *Hybrid* ni merujuk kepada kenderaan yang tidak bergantung kepada kuasa bateri atau petrol sepenuhnya tetapi juga enjin pembakaran dalaman yang memacu generator untuk membekalkan elektrik dan juga untuk pemanduan secara langsung.

Kelebihan

Menjimatkan bahan api dan seterusnya mampu mengurangkan pencemaran alam sekitar. Pelepasan karbon monoksida kereta *hybrid* adalah 80% jauh lebih rendah berbanding dengan kereta biasa.

Bateri kereta *hybrid* mempunyai kapasiti dan keupayaan untuk menggerakkan kereta untuk beberapa kilometer.

Foto : Stesen Pengecas Bas Elektrik

Foto : Stesen Pengecas Kereta Elektrik

STRATEGI DT3-S3

MENGALAKKAN PENGGUNAAN BAHAN BINAAN JALAN DAN INFRASTRUKTUR JALAN BERSIFAT MESRA ALAM SEKITAR DAN TAHAN LASAK BAGI PENYELENGGARAAN YANG MINIMUM

INISIATIF PELAKSANAAN

T3S3-P1	Mengkaji kemungkinan penggunaan <i>Cold Mix Technology</i> dalam pembinaan jalan	Agensi Pelaksana: PBT, Swasta, SPAD, JKR
T3S3-P2	Penggunaan lampu trafik dan lampu jalan menggunakan tenaga solar	PBT, Swasta, SPAD, JKR

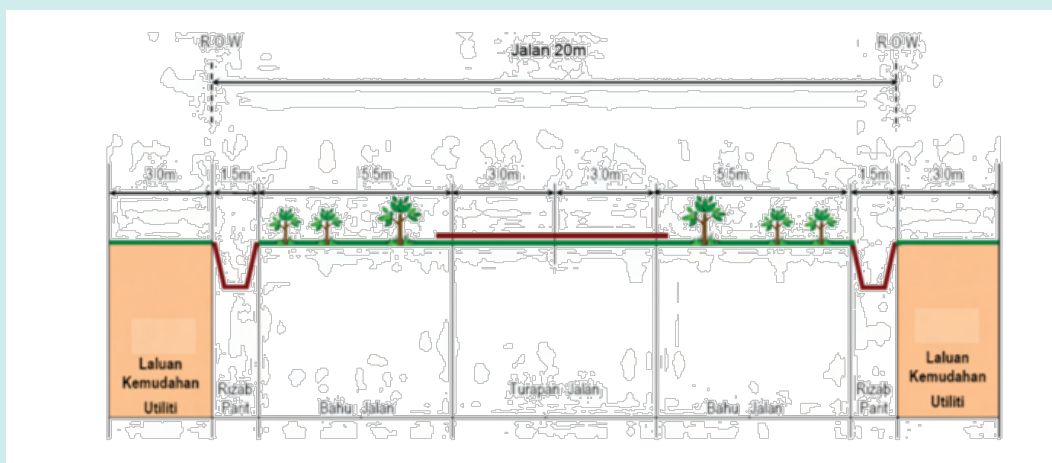
STRATEGI DT3-S4

PENYEDIAAN KORIDOR UTILITI DI LUAR RIZAB JALAN DAN DINTEGRASIKAN DENGAN LALUAN KHAS BASIKAL DAN PEJALAN KAKI BAGI MEMINIMUMKAN KEROSAKAN DAN KACAU GANGGU KEPADA JALAN RAYA

INISIATIF PELAKSANAAN

T3S4-P1	Mengguna pakai dan menguat kuasa Garis Panduan Perancangan Laluan Kemudahan Utiliti oleh PLANMalaysia bagi memastikan keperluan untuk koridor khas utiliti diambil kira di dalam perancangan guna tanah	Agensi Pelaksana: PLANMalaysia, PBT dan lain-lain
T3S4-P2	Menggalakkan penyediaan laluan basikal di atas koridor utiliti Pahang bagi mewujudkan penggunaan ruang yang optimum	PBT, Swasta dan lain-lain

Ilustrasi: Keratan rentas menunjukkan Laluan Khas untuk Kemudahan Utiliti di Luar Rizab Jalan

Sumber <http://www.townplan.gov.my>

STRATEGI DT3-S5

MEWUJUDKAN PENGURUSAN LALU LINTAS
YANG EFISIEN DAN SISTEMATIK

INISIATIF PELAKSANAAN

T3S5-P1	Keperluan mewujudkan jalan alternatif tanpa memasuki pusat bandar melalui pembinaan jalan lingkar bandar atau jalan pintasan bandar.	Agensi Pelaksana: PBT, JKR, BPEN, Swasta dan lain-lain
T3S5-P2	Menyediakan tempat letak kenderaan bertingkat di kawasan yang mempunyai penduduk berdensiti tinggi serta kawasan tumpuan utama seperti hospital, klinik dan pusat komersial.	PBT, Swasta dan lain-lain
T3S5-P3	Bagi setiap majlis, acara atau keraian besar yang melibatkan jalan utama di pusat bandar, perlu menyediakan <i>Special Event Traffic Management Plan</i> bagi memastikan aliran trafik yang melalui jalan tersebut dapat dilencongkan ke laluan alternatif lain.	PBT, JKR, PDRM, SPAD, JPAM
T3S5-P4	Pihak Berkuasa Tempatan perlu memberi pertimbangan khusus terhadap aspek pengurusan lalu lintas di peringkat pra-pembangunan (sebelum sesuatu projek diluluskan) dengan melakukan Kajian Keberkesanan Impak Lalu Lintas dan <i>Road Safety Audit</i> (RSA).	JKR, PBT, BPEN
T3S5-P5	Memastikan perancangan guna tanah diselaraskan dengan perancangan lalu lintas.	PLANMalaysia @Pahang, PBT, Swasta

BAB 7.0

TERAS 2

EKONOMI

BERDAYA MAJU

Kemajuan terutama dalam aspek ekonomi yang menekankan pertumbuhan yang stabil dan seimbang dengan mewujudkan peluang pekerjaan dan meningkatkan pendapatan penduduk.

Memastikan Negeri Pahang terus membangun dan mencapai status negeri maju pada atau sebelum 2030.

Kestabilan ekonomi yang berdaya tahan terhadap kesan ekonomi global.

TERAS 2 : EKONOMI BERDAYA MAJU

7.1 ASAS EKONOMI

7.2 PERTANIAN, PENTERNAKAN DAN PERIKANAN

DASAR

STRATEGI PELAKSANAAN

RSC-DS1

LONJAKAN SEKTOR EKONOMI KE ARAH NEGERI MAJU BERPENDAPATAN TINGGI

DS1-S1

Memacu Pertumbuhan Ekonomi Negeri Pahang Ke Arah Negeri Maju

DS1-S2

Meningkatkan Pendapatan Penduduk Ke Arah Sasaran Berpendapatan Tinggi dan Kemiskinan Sifar

RSC-DS2

MEMPERKASA PERTUMBUHAN EKONOMI NEGERI PAHANG

DS2-S1

Penguatan Ekonomi Dalam Sektor Berpotensi Utama Iaitu Perkhidmatan (Pelancongan), Perindustrian dan Pertanian

DS2-S2

Memperkasa Keupayaan Ekonomi Digital

RSC-DA1

PEMERKASAAN SEKTOR PERTANIAN KE ARAH PERTANIAN NEGARA DAN MENDUKUNG PRINSIP *FOOD SOVEREIGNTY*

DA1-S1

Mengekalkan Kawasan Pertanian Produktif dan Berdaya Maju Bagi Aktiviti Pertanian

DA1-S2

Meningkatkan Produktiviti Pertanian, Ternakan dan Akuakultur Untuk Pengurangan Import dan Peningkatan Eksport

DA1-S3

Memberi Fokus Pembangunan Produk Pertanian Berkualiti Tinggi

DA1-S4

Mempertingkatkan Penggunaan Bioteknologi Untuk Agromakanan, Pertanian dan Akuakultur

RSC-DA2

PENGUKUHAN KE ARAH NEGERI PAHANG SEBAGAI "PERTANIAN MAKANAN NEGARA"

DA2-S1

Membangunkan Infrastruktur Pemasaran dan Operasi Untuk Petani

DA2-S2

Mempromosi dan Mempergiat Konsep Pertanian Bandar

DA2-S3

Memperkembangkan Industri Asas Tani (IAT) Di Pusat- Pusat Pertumbuhan Desa dan Pusat Agropolitan

RSC-DA3

KE ARAH KEMAJUAN SEKTOR PERLADANGAN TERKEMUKA NEGARA

DA3-S1

Membangunkan dan Memajukan Perlindungan Bagi Memberi Nilai Pulangan Tinggi Kepada Negeri Pahang

DA3-S2

Memajukan dan Meningkatkan Sumber Pendapatan Pekebun Kecil

TERAS 2 : EKONOMI BERDAYA MAJU

7.3 PERINDUSTRIAN

DASAR

STRATEGI PELAKSANAAN

RSC-DI1

PAHANG SEBAGAI HUB
PERINDUSTRIAN BERIMPAK
TINGGI DI PERINGKAT
WILAYAH, NASIONAL DAN
SERANTAU

DI1-S1

Negeri Pahang Sebagai Hub
Perindustrian Pantai Timur
Berdaya Tambah dan
Keberhasilan Tinggi

DI1-S2

Menggalakkan Pembangunan
Perindustrian Secara Kluster Yang
Perlu Dilengkapi Dengan
Kemudahan Infrastruktur Asas
dan Perkhidmatan Logistik

DI1-S3

Menguukuhkan Zon Ekonomi Khas
ECER (SEZ) Kornubasi Timur
Sebagai Perindustrian Negeri
Seiring Dengan Pembangunan
ECER

DI1-S4

Menumpukan Pembangunan
Perindustrian Baru Di Kawasan
Atau Bangunan Sedia Ada Bagi
Menangani Kekosongan Industri

RSC-DI2

INFRASTRUKTUR SEBAGAI
PERANGSANG
PEMBANGUNAN
PERINDUSTRIAN NEGERI
PAHANG

DI2-S1

Mempertingkatkan *Comparative
Advantage* Dalam Usaha
Meningkatkan Daya Saing Sektor
Perindustrian Untuk Menyokong
Pertumbuhan Industri Di Negeri
Pahang

RSC-DI3

MEMPERKASAKAN INDUSTRI
KECIL DAN SEDERHANA

DI3-S1

Memperkukuhkan Rantaian
Industri Dalam Sektor Industri
Sokongan (Industri Kecil dan
Sederhana) dan Industri Utama
(Industri Berat)

DI3-S2

Meningkatkan Produktiviti Industri
Kotej

RSC-DI4

KE ARAH INDUSTRI MESRA
ALAM

DI4-S1

Memacu Pembangunan
Perindustrian Negeri Pahang
Yang Mampan Dengan
Meminimumkan Kesan Negatif
Kepada Alam Sekitar

RSC-DI5

MODAL INSAN
TUNGGAK
PEMBANGUNAN
PERINDUSTRIAN

DI5-S1

Mempertingkatkan Taraf Sosio-
ekonomi Masyarakat Serta
Melahirkan Lebih Ramai
Tenaga Kerja Mahir,
Berkualiti dan Produktif Bagi
Memenuhi Keperluan
Industri Negara

TERAS 2 : EKONOMI BERDAYA MAJU

7.4 PERDAGANGAN

7.5 PERLOMBONGAN

7.6 PELANCONGAN

DASAR

RSC-DB1

MENJADIKAN PAHANG
SEBAGAI PUSAT
PERNIAGAAN DAN
MEMBELI-BELAH UTAMA DI
WILAYAH TIMUR

RSC-DM2

PENGEKSPLORASI/POTENSI SUMBER MINERAL
SEBAGAI ASAS EKONOMI

RSC-DL1

NEGERI PAHANG SEBAGAI
HUB PELANCONGAN DAN
PERKHIDMATAN DI
PERINGKAT WILAYAH,
NASIONAL DAN SERANTAU

RSC-DL2

MELESTARI PRODUK-
PRODUK
PELANCONGAN UNTUK
KESEJAHTERAAN
MANUSIA DAN ALAM
SEKITAR

RSC-DL3

MEMANTAP DAN
MEMPERTINGKATKAN
PRASARANA
PELANCONGAN
BERTARAF TINGGI

STRATEGI PELAKSANAAN

DB1-S1

Mentransformasi Aktiviti
Perniagaan dan Perdagangan
Ke Arah Lebih Efisien

DM1-S1

Penerokaan Kawasan Sumber
Mineral Yang Berpotensi Untuk
Menjana Ekonomi Negeri

DL1-S1

Memperkuhkan Pembangunan
Pelancongan Berasaskan Tiga Zon
Utama Iaitu Zon Tanah Tinggi, Zon
Semula Jadi dan Zon Pesisiran
Pantai/Pulau Bagi Menjadikan
Negeri Pahang Sebagai Destinasi
Pelancongan Sepanjang Tahun

DL1-S2

Memperkuhkan dan Menaiktaraf
Negeri Pahang Sebagai Destinasi
Utama Eko-Pelancongan Bertaraf
Antarabangsa

DL1-S3

Meningkatkan Jumlah Kedatangan
Pelancong dan Pelawat Ke Negeri
Pahang Kepada 40.79 Juta Pada
Tahun 2050

DL1-S4

Meningkatkan Tempoh Menginap
Pelancong Di Negeri Pahang
Kepada 4.4 Hari Pada Tahun 2050

DL1-S5

Meningkatkan Pendapatan Negeri
Melalui Sektor Pelancongan

DL1-S6

Meluaskan Program Promosi dan
Pemasaran Kawasan Tumpuan
Utama Pelancongan Di Negeri
Pahang

DL2-S1

Menggalakkan Pengurusan
Produk Pelancongan Lestari

DL3-S1

Menguuhkan Kemudahan
Sokongan Pelancongan

7.0 TERAS EKONOMI BERDAYA MAJU

7.1 ASAS EKONOMI

DASAR RSC-DS1

LONJAKAN SEKTOR EKONOMI KE ARAH NEGERI MAJU BERPENDAPATAN TINGGI

SASARAN	2050
Pencapaian KDNK	RM238,897 juta
KDNK Perkapita	RM92,905
Kadar Kemiskinan	0.0%

STRATEGI DS1-S1

MEMACU PERTUMBUHAN EKONOMI NEGERI PAHANG KE ARAH NEGERI MAJU

INISIATIF PELAKSANAAN

S1S1-P1

Menjana KDNK Negeri Pahang daripada RM35,871 juta (2010) kepada RM200,742 Juta (2050) dengan kadar pertumbuhan tahunan 4.01% - 5.42% melalui:

- Pengukuhan dan tumpuan kepada Sektor Sekunder (Pembuatan) dan Tertier (Pelancongan) sebagai penyumbang ekonomi;
- Pembangunan kawasan Gebeng-Kuantan sebagai kawasan berasaskan industri dengan penumpuan ladang solar, petroleum dan lain-lain;
- Mengoptimumkan pembangunan kawasan industri berpotensi seperti Temerloh, Mentakab, Kuantan, Pekan dan kawasan industri yang lain;
- Pelancongan bertaraf global melalui penyenaraian UNESCO (Taman Negara dan lain-lain), pemeliharaan kawasan tanah tinggi (Cameron Highlands dan Bukit Fraser), pemuliharaan dan pengukuhan kawasan bersempadan (Janda Baik dan Bukit Tinggi);
- Mengoptimumkan kedudukan berhampiran konurbasi nasional dan dilengkapi aksesibiliti seperti cadangan *East Coast Rail Line* (ECRL), cadangan Lapangan Terbang Antarabangsa Pahang di Panching dan menggalakkan pelaburan dalam pelbagai bidang;
- Meningkatkan pembangunan Daerah Bentong sebagai daerah bersempadanan yang bermanfaat kepada *Greater Kuala Lumpur* dari segi penyediaan perkhidmatan, perumahan dan lain-lain;
- Lain-lain pembangunan projek-projek impak tinggi di Negeri Pahang;
- Meningkatkan pembayaran cukai SES bagi setiap aktiviti pembalakan yang dijalankan untuk menambahkan pendapatan ekonomi Negeri Pahang; dan

Cukai SES ialah bayaran (cukai tidak langsung) yang dikenakan oleh Kerajaan Tempatan kepada pertubuhan ke atas hasil penyelidikan dan pembangunan yang dijalankan

- Mengoptimumkan hasil pengeluaran sektor pertanian, penternakan dan perikanan yang berkualiti menembusi pasaran global.

Agensi

Pelaksana:

PBT,
PLANMalaysia@
Pahang, BPEN,
PKNP, PTD, PTG,
MRL, PASDEC,
Swasta

INISIATIF PELAKSANAAN

S1S1-P2

Memfokuskan pencapaian KDNK negeri dengan sasaran pencapaian perkapita negeri berjumlah RM78,067 pada tahun 2050 dengan:

- Menggalakkan penyertaan golongan B40 dalam aktiviti ekonomi dan menyediakan peluang untuk memiliki perniagaan serta menggalakkan penglibatan usahawan internet;
- Menyediakan kemudahan latihan melalui pelbagai institusi pendidikan bagi membuka ruang dan peluang untuk lepasan sekolah dan institusi pengajian tinggi;
- Meningkatkan produktiviti modal insan dalam pertanian luar bandar dan industri asas tani di samping menyediakan latihan kemahiran dalam pertanian moden;
- Meningkatkan penyertaan dalam sektor pelancongan seperti penghasilan kraftangan, projek *homestay*, dan sebagainya dengan menyediakan latihan kemahiran dan peluang pekerjaan; dan
- Menggalakkan bilangan pekerjaan dalam bidang yang memfokuskan kepada industri berkemahiran tinggi terutama dalam sektor perkhidmatan dan pembuatan.

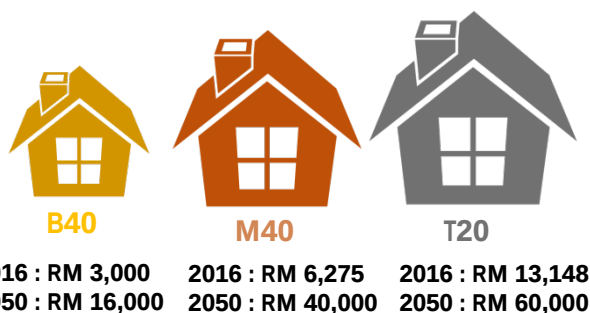
Agensi Pelaksana:

FAMA, KKLW,
IPTA, IPTS,
Swasta

**Golongan B40 adalah isi
rumah dengan
pendapatan bulanan
sehingga RM3,000**

Sumber : Laporan Ekonomi 2015/2016

Ilustrasi : Sasaran Pendapatan Isi Rumah Pahang

STRATEGI DS1-S2

MENINGKATKAN PENDAPATAN PENDUDUK KE ARAH SASARAN BERPENDAPATAN TINGGI DAN KEMISKINAN SIFAR

INISIATIF PELAKSANAAN

S1S2-P1	Meningkatkan pendapatan penduduk dengan: - Membentuk modal insan berpengetahuan, berpendidikan dan berkemahiran tinggi dalam menampung keperluan tenaga kerja semasa; - Menyediakan kemudahan latihan melalui pelbagai institusi pendidikan dan pengajian; dan - Mengurangkan pengambilan tenaga kerja asing bagi membuka ruang kepada tenaga kerja tempatan melalui pemberian insentif yang bersesuaian kepada pengusaha-pengusaha perniagaan dan industri.	Agensi Pelaksana: JTKSM, IPTA, IPTS, MARA, TEKUN, Swasta
S1S2-P2	Menurunkan kadar kemiskinan melalui program pembasmian kemiskinan dan skim bantuan melalui pelaksanaan projek agropolitan, industri hiliran dan sebagainya	PBT, PLANMalaysia, BPEN

DASAR RSC-DS2

MEREKAYASA PERTUMBUHAN EKONOMI NEGERI PAHANG

STRATEGI DS2-S1

PENGUKUHAN EKONOMI DALAM SEKTOR BERPOTENSI UTAMA IAITU PERKHIDMATAN (PELANCONGAN), PERINDUSTRIAN DAN PERTANIAN

SASARAN	2050
KDNK Sektor Perkhidmatan	63%
KDNK Sektor Perindustrian	14%
KDNK Sektor Pertanian	11%
KDNK Pembinaan	5%
KDNK Perlombongan	7%

INISIATIF PELAKSANAAN

S2S1-P1	Pengukuhan sektor perkhidmatan sebagai penyumbang tertinggi dalam agihan pendapatan KDNK Negeri Pahang dan pencapaian melebihi 60% pada tahun 2050	Agensi Pelaksana: BPEN, MIDA, PKNP, Swasta dan lain-lain
S2S1-P2	Mempertingkatkan sektor pelancongan dalam nilai globalisasi dunia dan mengukuhkan peranan Negeri Pahang sebagai peneraju aktiviti pelancongan berasaskan alam sekitar dan ekologi tertinggi (eko-pelancongan) di Semenanjung Malaysia	Tourism Pahang, BPEN, MOTAC, ECER, PBT, JWN, TDA, Swasta dan lain-lain

S2S1-P3	Menjadikan sektor perindustrian sebagai penyumbang ekonomi yang bernilai tambah dan berfungsi sebagai Hab Industri Impak Tinggi di Pantai Timur	Agensi Pelaksana: BPEN, ECER, PKNP, MIDA, Swasta dan lain-lain
S2S1-P4	Menggalakkan projek penternakan, perikanan dan pertanian moden sebagai sumber ekonomi tempatan serta mengukuhkan Negeri Pahang sebagai “Pertanian Makanan Negara”	DOA, DOF Pahang, JPV, IDA, FELDA, FELCRA, LKIM, LKPP, Yayasan Pahang, MARDI, ECER, Swasta dan lain-lain
S2S1-P5	Menarik masuk pelaburan asing (FDI) dan menggalakkan pelaburan domestik yang berkualiti di samping menyediakan lebih banyak peluang pekerjaan	ECER, MIDA, PKNP, BPEN, Swasta dan lain-lain
S2S1-P6	Memudahcara kaedah pelaburan seperti penyediaan insentif-insentif terutama dalam sektor perkhidmatan dan pembuatan di kawasan-kawasan yang ditetapkan	MIDA, PKNP

Sumbangan sektor KDNK tertinggi di Negeri Pahang
PERKHIDMATAN (Pengangkutan, Penyimpanan dan Komunikasi, Perdagangan Barangan dan Runcit, Penginapan dan Restoran, Kewangan dan Insurans, Hartanah dan Perkhidmatan Perniagaan dan lain-lain)

Sumber : 1. Jabatan Perangkaan Malaysia
2. Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

2015

47%

2050

63%

Apa Itu Eko-pelancongan?

Pelancongan berasaskan sumber dan pemeliharaan alam semula jadi seperti flora, fauna, pantai, tasik dan sungai.

Sumber : Dewan Bahasa dan Pustaka (edisi kedua)

STRATEGI DS2-S2

MEMPERKASA KEUPAYAAN EKONOMI DIGITAL

INISIATIF PELAKSANAAN

S2S2-P1	Menggalakkan penggunaan aplikasi teknologi digital dalam memangkin inovasi produk, perkhidmatan dan proses bagi meningkatkan produktiviti individu dan perniagaan selain melonjakkan daya saing dalam ekonomi digital global	Agensi Pelaksana: MDEC, SKMM, MSC, Swasta dan lain-lain
S2S2-P2	Menggalakkan penyertaan e-dagang di kalangan usahawan dan peniaga	MDEC, SKMM, MARA, KPDNKK, Swasta dan lain-lain

S2S2-P3

Menyediakan platform pendidikan dan program latihan terutama kepada pengusaha-pengusaha kecil dan desa

Agensi Pelaksana:

MDEC, MARA, TEKUN, FELDA, FELCRA, Yayasan Pahang, TERAJU, KKLW, PSDC, Swasta dan lain-lain

Apa Itu Ekonomi Digital?

Ekonomi digital merupakan salah satu pemboleh penting dalam menjana dan menggerak ekonomi yang ternyata memberi pulangan yang lumayan di peringkat global

Rancangan Malaysia Ke-11

Memberi tumpuan kepada pembangunan ICT sebagai medium ekonomi berasaskan pengetahuan terutama dalam bidang industri, infrastruktur, modal insan dan penggunaan digital

Sumber : Rancangan Malaysia Kesebelas, 2016

Foto : Kajian 60 Saat di Internet , 2017

Sumber : Teknoliputan. com

Foto : Ilustrasi Digital Ekonomi

Sumber : Denaihati.com

7.2 PERTANIAN, PENTERNAKAN DAN PERIKANAN

DASAR RSC-DA1

PEMERKASAAN SEKTOR PERTANIAN KE ARAH
PERTANIAN NEGARA DAN MENDUKUNG PRINSIP
FOOD SOVEREIGNTY

SASARAN	2050
Pengeluaran produk pertanian premium	Sumbangan KDNK sektor pertanian sebanyak 11%

STRATEGI DA1-S1

MENGEKALKAN KAWASAN PERTANIAN PRODUKTIF DAN BERDAYA MAJU BAGI AKTIVITI PERTANIAN

INISIATIF PELAKSANAAN

A1S1- P1

1. Pengekalan Kawasan Sumber Makanan (KSM) utama tahap 1 yang dikenal pasti di dalam RFN3 iaitu:
 - Zon Pengekalan Jelapang Padi (IADA Rompin dan Pekan)
 - Kawasan tanaman padi luar jelapang di Maran (535 ha), Kuantan (140 ha), Bera (70 ha) dan Jerantut (30 ha).
2. Pengekalan kawasan pertanian dan sumber makanan tahap 2 iaitu:
 - Kawasan Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) sedia ada berjumlah 19 buah dengan keluasan melebihi 5,000 ha.
 - Zon Industri Akuakultur (ZIA) sedia ada berjumlah 14 buah dengan kawasan minimum 2,797 ha.
 - Kawasan Tenusu Muadzam Shah (Hab Tenusu Negara)
 - Kawasan ternakan haiwan (Rizab Haiwan) termasuk padang ragut dengan keluasan minimum 23,519 ha.
 - Kawasan tanaman buah-buahan, sayur-sayuran dan tanaman kontan.
3. Kawasan guna tanah pertanian sedia ada yang berpotensi dimajukan di masa hadapan.

Agensi

Pelaksana:

PLAN Malaysia,
PBT, BPEN,
MOA, ECER,
FELDA,
FELCRA,
Swasta dan
lain-lain

STRATEGI DA1-S2

MENINGKATKAN PRODUKTIVITI PERTANIAN, TERNAKAN DAN AKUAKULTUR UNTUK PENGURANGAN IMPORT DAN PENINGKATAN EKSPORT

INISIATIF PELAKSANAAN

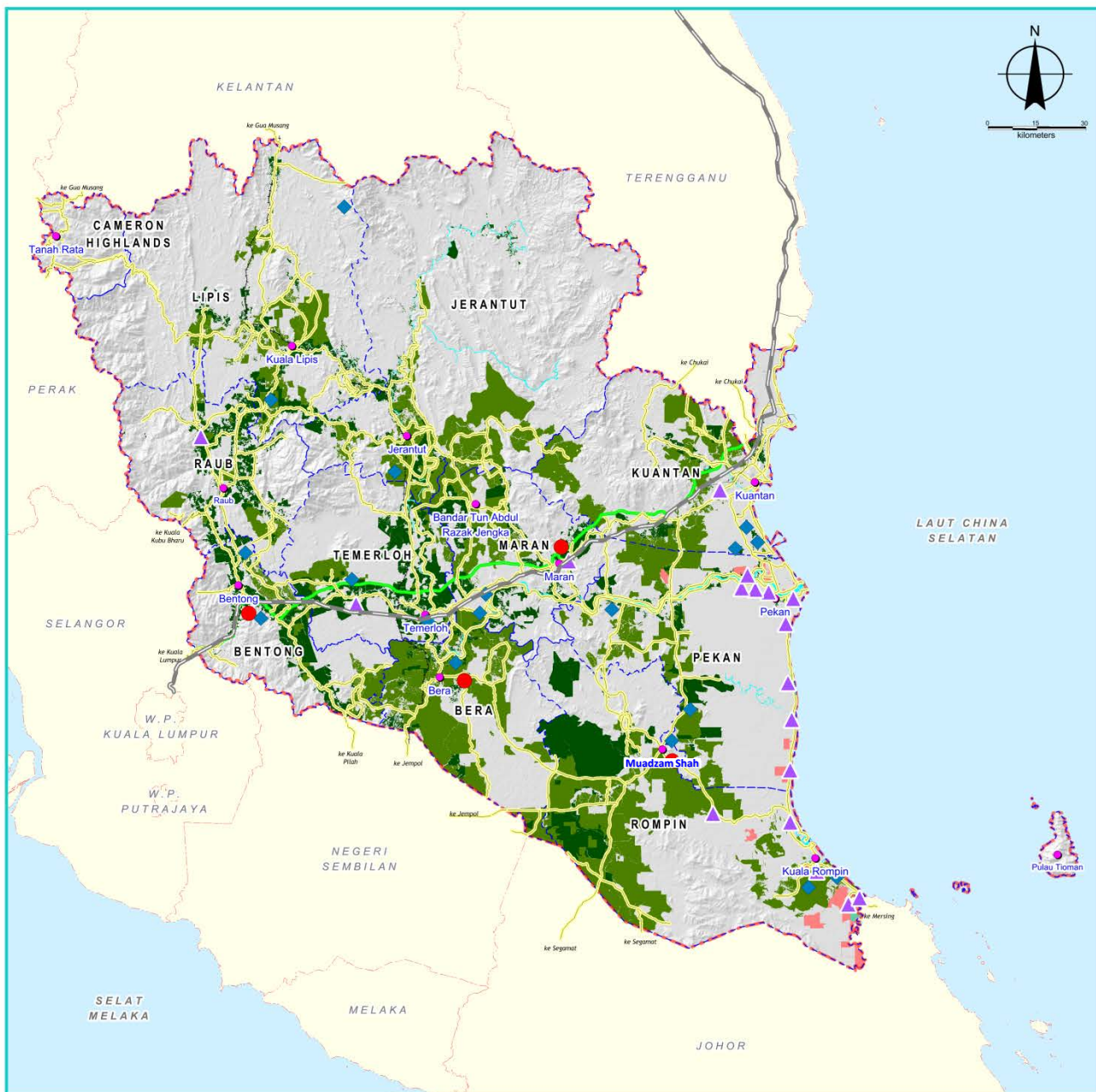
A1S2- P1

- Memaju dan meningkatkan produktiviti sektor pertanian dengan:
- i. Menggalakkan integrasi penanaman secara estet dan perkongsian terutamanya di kawasan guna tanah pertanian terbiar dengan tanaman kontan dan lain-lain
 - ii. Meningkatkan *Research & Development* (R&D) di dalam pengeluaran hasil pertanian
 - iii. Meningkatkan program TKPM di semua daerah dengan perluasan dan pemerkasaan program
 - iii. Melaksanakan Program Amalan Pertanian Baik (APB) yang dapat memenuhi piawaian keselamatan makanan serta kualiti, dan mampu membuka ruang pasaran kepada pasaran eksport
 - iv. Menggalakkan tukar guna tanaman di kawasan sesuai kepada tanaman bernilai tambah seperti sayur, bunga, produk herba, ubat-ubatan dan lain-lain produk

Agensi

Pelaksana:

LKPP, DVS,
LPP, MOA,
Swasta dan
lain-lain

RAJAH 7.1 :
PELAN TABURAN PERTANIAN, PENTERNAKAN DAN PERIKANAN
NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PETUNJUK :-

- Tanaman Kelapa Sawit
- Tanah Getah
- Tanaman Padi
- Kawasan Penterernakan
- Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM)
- Zon Industri Akuakultur (ZIA)

Sumber :

1. Jabatan Pertanian Negeri Pahang (2016)
2. JPBD Semenanjung Malaysia
3. Jabatan Perikanan Malaysia (2016)

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

A1S2- P2

Meningkatkan produktiviti dan mengembangkan sektor penternakan supaya dapat dikomersialkan.

- Integrasi penternakan dengan pertanian:
 - o Ternakan ruminan - kawasan ladang kelapa sawit dan getah
 - o Ternakan unggas - kawasan kebun dan dusun
 - o Ternakan itik dan ikan - kawasan sawah padi
- Memperkasakan aktiviti penternakan terutamanya kambing, lembu dan biri-biri untuk tujuan tempatan (Bera, Rompin, Maran, Pekan dan Temerloh)
- Memperkasakan pemasaran dan pengkomersialan telur itik dan puyuh (Kuantan dan Temerloh)
- Pembangunan pusat penyembelihan

Agensi Pelaksana:

LKPP, FAMA, DVS, LPP, MOA, FELDA, Swasta dan lain-lain

A1S2- P3

Menggalakkan penternakan lembu tenusu di kawasan berpotensi seperti pembesaran kawasan ternakan dan padang ragut di kawasan zon pertanian terbiar:

- Meningkatkan penyertaan penduduk kampung
- Memudahkan pemasaran produk tenusu
- Memudahkan dan menggalakkan penyertaan syarikat-syarikat berkaliber dalam penternakan lembu tenusu dan pengeluaran susu lembu seperti di Muadzam Shah, Rompin.

BPEN, DVS, DOA, Swasta dan lain-lain

A1S2- P4

Pengukuhan Zon Industri Akuakultur (ZIA) di Daerah Pekan (Kg. Merchong, Tanjung Batu, Kg. Bunut Lepar, Kg. Permatang Pauh), Daerah Rompin (Kg. Ayau, Kg. Sabak Feri, Kg. Kedaik, Kg. Selendang, Pulau Tioman, Kg. Kuala Sungai), Daerah Kuantan (Cherok Paloh), Daerah Maran (Kg. Luit), dan Daerah Raub (Kg. Pulau) sebagai kawasan projek berimpak tinggi:

- Pengawalan mutu air dan sumber alam berterusan
- Memperkasakan kegiatan ternakan ikan dan udang air tawar dengan penggunaan teknologi baharu, benih dan kawalan ketahanan daripada penyakit
- Memberi latihan intensif, bimbingan serta pembiayaan dana bagi penternak ikan atau udang berskala besar
- Membangunkan kawasan ZIA yang baharu di Daerah Lipis, Temerloh, Bera, Kuantan, Maran, Pekan dan Rompin

LKIM, JAS, ECER, Swasta dan lain-lain

A1S2- P5

Meningkatkan produktiviti perikanan dengan:

- Mengekalkan dan menanam semula kawasan hutan bakau di mana ianya perlu bagi pembiakan habitat
- Melepaskan anak benih ikan dan udang secara berkala ke kawasan pengairan umum terutama di Daerah Rompin
- Meningkatkan perletakan tukun tiruan
- Pemodenan vessel penangkapan ikan yang diperbuat dari bahan besi dan *fibre glass*.
- Pemodenan dan naik taraf jeti perikanan terutama di Daerah Kuantan, Rompin dan Pekan

Agensi

Pelaksana:

LKIM, MARDI, JAS, ECER, Perikanan, Swasta dan lain-lain

A1S2- P6

Meningkatkan hasil keluaran dan melaksanakan inovasi tanaman getah terutama pekebun kecil:

- Mempergiatkan program penanaman semula pokok getah dengan klon-klon terbaik
- Penggunaan inovasi dan teknologi bagi mengurangkan guna tenaga manusia

RISDA, LKPP, LPP, MARDI, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain

Jadual 7.1 : Aktiviti Pertanian, Penternakan Dan Perikanan Mengikut Daerah

DAERAH	AKTIVITI PERTANIAN, PENTERNAKAN DAN PERIKANAN	LOKASI
Bentong	• Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Perindustrian burung walit • Tanaman buah-buahan (cempedak, dokong, duku dan lain-lain) • Pengeluaran komersial bunga keratan, tanaman hiasan dan sayur-sayuran (bendi, kacang botol, kacang buncis, kacang panjang dan lain-lain) • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Tanaman komoditi utama	• Chemomoi • Lebu • Lurah Bilut • FELDA Mempaga
Bera	• Ternakan lembu termasuk lembu pedaging dan tenusu • Zon Industri Akuakultur (ZIA) – patin, jelawat dan lain-lain • Ternakan kambing, lembu dan biri-biri • Mikro pembiakan pokok balak bernilai tinggi • Industri sarang burung walit • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Tanaman komoditi utama • Pemerkasaan FELDA (IAT, ternakan integrasi dan produktiviti)	• Charuk Puting
Cameron Highlands	• Tanaman sayur-sayuran (cili, labu manis, petola, timun dan lain-lain) • Tanaman buah-buahan (limau madu, pisang, strawberi dan lain-lain) • Tanaman teh • Industri bunga-bunga (Florikultur)	• Ladang Boh • Habu • Kg. Sg. Ubi • Kea Farm

Jadual 7.1 : Aktiviti Pertanian, Penternakan Dan Perikanan Mengikut Daerah (Sambungan...)

DAERAH	AKTIVITI PERTANIAN, PENTERNAKAN DAN PERIKANAN	LOKASI
Jerantut	• Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Zon industri ternakan (ayam pedaging dan telur, lembu kambing) • Mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi • Industri sarang burung walit • Pengeluaran komersial ekstrak herba piawai • Pengeluaran komersial buah (pisang, salak dan lain-lain) • Tanaman komoditi utama	• Rengat • Ulu Tembeling
Kuantan	• Zon Industri Akuakultur (ZIA) • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Padi luar jelapang • Sarang burung walit • Pengeluaran komersial ekstrak herba piawai • Tanaman sayur-sayuran (cili, kacang panjang, labu air, terung, timun dan lain-lain) • Tanaman komoditi utama	• Kg. Pandan • Cherok Paloh • Inderapura • Permatang Rawan • Pulau Manis • Kg. Sepat • Kg. Pandan • Kuantan-Maran Agro Valley • FELDA Bukit Sagu • FELDA Bukit Kuantan • FELDA Bukit Goh • FELDA Sg. Pancing Timur • FELDA Sg. Pancing Selatan • FELDA Lepar Utara
Lipis	• Tanaman getah dan nanas • Zon Industri Akuakultur (ZIA) • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Pewartaan kawasan ternakan (padang ragut) • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Pengeluaran komersial buah-buahan (pisang, salak dan lain-lain) • Mengukuhkan pelaksanaan dan pembangunan pusat herba • Tanaman komoditi utama	• Gahai-Kuala Lipis • Kuala Medang • Bukit Betong • Merapoh • Jelai • Chegar Perah • Atong
Maran	• Zon Industri Akuakultur (ZIA) • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Pengeluaran buah-buahan • Mikro pembiakan balak bernilai tinggi • Industri sarang burung walit • Tanaman sayur-sayuran • Pengeluaran komersial buah-buahan (nangka, tembikai dan lain-lain) • Tanaman komoditi utama	• Kg. Ulu Luit • Kuantan-Maran Agro Valley • Bunian
Raub	• Pengeluaran hasil buah-buahan (Durian Musang King) • Zon Industri Akuakultur (ZIA) • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Tanaman komoditi utama	• Batu Talam • Kg Ulu Sungai • Kg Pulai • Bandar Raub • Lebu

Jadual 7.1 : Aktiviti Pertanian, Penternakan Dan Perikanan Mengikut Daerah (Sambungan...)

DAERAH	AKTIVITI PERTANIAN, PENTERNAKAN DAN PERIKANAN	LOKASI
Pekan	• Pertanian Jelapang Padi • Zon Industri Akuakultur (ZIA) • Ternakan udang • Ternakan ikan patin • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Ternakan Bebiri Dorper • Pengeluaran komersial padi IADA • Pelaksanaan dan pewartaan kawasan ternakan dan padang ragut • Inovasi tanaman getah • Mikro pembiakan balak nilai tinggi • Industri sarang burung walit • Pembangunan projek tanaman nanas bersepadu • Tanaman komoditi utama	• Merchong • Pahang Tua • Ganchong • Kg. Mambang • Kg. Badang • Kg. Cheroh Paloh • Tg. Batu • Kg. Bunut Lepar • Salong • Kota Perdana • Runchang • Batu 8
Rompin	• Pengukuhan dan mengkomersialkan Kawasan Jelapang Padi Rompin dan Luar Jelapang • Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) • Pengukuhan dan pemerksaan Kawasan ternakan lembu tenusu • Pewartaan dan pelaksanaan Kawasan Ternakan (padang ragut) • Penternakan kambing, lembu dan biri-biri untuk tujuan tempatan dan eksport • Meningkatkan hasil keluaran dan melaksanakan inovasi tanaman getah terutama pekebun kecil • Pengeluaran komersial ekstrak herba terpiawai • Pengeluaran komersial buah-buahan • Pengukuhan Zon Industri Akuakultur (ZIA) • Mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi • Pengeluaran buah-buahan dan sayur-sayuran • Pembangunan projek tanaman nanas bersepadu • Tanaman komoditi utama	• IADA Rompin • Janglau • Muadzam Shah • Kg. Ayau • Kg. Buah Keras • Kg. Sabak Feri • Kg. Kedaik • Kg. Selendang • Pulau Tioman • Kg. Kuala Sungai Pontian
Temerloh	• Taman Kekal Pengeluaran Makanan • Penternakan kambing, lembu dan biri-biri untuk tujuan tempatan dan eksport • Pemasaran dan pengkomersialan telur itik dan puyuh ke peringkat antarabangsa • Komersial buah-buahan • Tanaman komoditi utama • Pengeluaran komersial buah-buahan (pisang, tembikai dan lain-lain) • Mikro pembiakan balak nilai tinggi • Program akuakultur multitrofik bersepadu	• Lanchang • Charuk Puting • Tebing Tinggi

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

STRATEGI DA1-S3

MEMBERI FOKUS PEMBANGUNAN PRODUK PERTANIAN BERKUALITI TINGGI

INISIATIF PELAKSANAAN

A1S3- P1	Menggalakkan inovasi dalam sektor pertanian, penternakan dan perikanan seperti: • Penanaman dan pengeluaran buah-buahan berkualiti tinggi seperti <i>super fruit and super food</i> terutama di kawasan TKPM dan pusat agropolitan • Peningkatan kualiti dan pensijilan produk pertanian seperti <i>Malaysia's Best</i> • Pemerkasaan Agro-Bioteknologi yang khusus menjalankan penyelidikan dan pembangunan dalam bidang bioteknologi pertanian di Pusat Kecemerlangan Biodiversiti – Bioteknologi di Kuantan, MARDI Raub, Jerantut (JPVM dan Perikanan) dan UIAM Kuantan • Pendekatan penternakan ruminan ke arah <i>smart farming</i> di kawasan penternakan • Pembangunan industri halal gelatin, industri herba dan kosmetik • Penukaran hasil buangan pertanian kepada sumber tenaga (<i>renewable energy</i>) di kawasan pertanian • Penerokaan perikanan laut dalam • Pendekatan ekosistem dalam pengurusan perikanan (<i>ecosystem approach to fisheries management</i> (EAFM)) di kawasan perikanan	Agensi Pelaksana: BPEN, MOA, MARDI, UIAM, JPVM dan lain-lain
A1S3- P2	Memperkasakan kawasan tanaman komoditi berimpak tinggi dan berskala besar • Menambah baik pengurusan estet dari segi proses tanaman semula dan penggunaan teknologi baharu • Menambah baik aktiviti hiliran dalam industri getah dan kelapa sawit • Mewujudkan dan memilih kawasan yang berpotensi untuk dijadikan pusat pengumpulan sisa pertanian yang berupaya dijadikan stok suapan yang sangat baik untuk diubah menjadi produk pertanian bernilai tinggi (Daerah Bera, Jerantut, Raub, Rompin, Pekan, Maran, Temerloh dan Lipis)	BPEN, MPOB, RISDA, FELDA, FELCRA, Swasta dan lain-lain
A1S3- P3	Mengukuhkan, mempromosi dan memantapkan Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) supaya dapat menampung sumber makanan sedia ada dengan: • Menggalakkan pembukaan TKPM menggunakan skala besar dengan pemberian insentif dan dana yang lumayan kepada usahawan dan petani moden yang terpilih • Melakukan penjenamaan semula produk-produk TKPM dari segi rancangan pemasaran dan operasi	DOA, LKPP, LPP, Swasta dan lain-lain
A1S3- P4	Mengamalkan mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi (Daerah Bera, Maran, Jerantut, Kuantan, Pekan, Raub dan Rompin) untuk membiakkan spesies balak asli yang mempunyai kepentingan komersial di ladang yang ditetapkan	JPH, FRIM, Swasta dan lain-lain

INISIATIF PELAKSANAAN

A1S3- P5	Meningkatkan aktiviti penanaman buah-buahan dan sayuran untuk meningkatkan produktiviti produk pertanian. Membangunkan bank data untuk setiap jenis benih kacukan (Tembikai Susu KR1, Belimbing B10, Betik Eksotika, Pisang <i>Cavendish</i>, Nanas MD2 dan Nangka J32, Durian D197, D198, D94 dan lain-lain)	Agensi Pelaksana: LKPP, LPP, MARDI, DOA, LPNM, Swasta dan lain-lain
A1S3- P6	Memacu dan membangunkan penternakan lembu, kambing dan biri-biri. - Pengezonan dan penyelidikan lanjut kawasan berpotensi tinggi untuk penternakan (Bera, Rompin, Maran, Temerloh, Kuantan dan Pekan) - Transformasi dan penggunaan teknologi dalam pengurusan, amalan kesihatan dan kebersihan ladang dan pencegahan penyakit - Pengembangan teknologi, penggalakan pengusaha dalam penghasilan pemakanan ternakan bermutu - Memperkuhkan sistem sokongan seperti pemasaran, aplikasi penyelidikan dan teknologi, kewangan dan perundingan	LPP, LKPP, DVS, MARDI, FAMA, PPLK, Swasta dan lain-lain

STRATEGI DA1-S4

MEMPERTINGKATKAN PENGGUNAAN BIOTEKNOLOGI UNTUK AGRO MAKANAN, PERTANIAN DAN AKUAKULTUR

Seed Technology

Biologi

Biodiversiti

A1S4- P1	Mempertingkatkan penghasilan tisu baharu (<i>seed technology</i>) dalam teknologi untuk menghasilkan benih buah-buahan dan sayur-sayuran yang berkualiti tinggi. - Program <i>Cross Hybrid</i> untuk benih sedia ada dengan benih kacukan untuk meningkatkan kualiti dan hasil tanaman - Buah-buahan tropika yang bernilai tinggi di bawah Projek Permulaan (EPP), Belimbing B10, Betik Eksotika, Pisang <i>Cavendish</i>, Nanas MD2, Kelapa Mataq/Pandan dan Nangka J32 dan lain-lain)	Agensi Pelaksana: LPP, LKPP, DOA, MARDI, FAMA, Swasta dan lain-lain
-----------------	---	--

A1S4- P2	Peningkatan fungsi pusat bioteknologi Negeri Pahang yang menggunakan teknologi terkini. • Melantik tenaga pakar yang berkemahiran menggunakan mesin-mesin berteknologi tinggi • Memperkasakan Pahang <i>Bio-Valley</i> di Lanchang bagi menarik minat pelabur asing untuk memberi suntikan dana dalam pembangunan sektor bioteknologi dan pertanian • Mengukuhkan pelaksanaan dan pembangunan Pusat Herba di Chegar Perah bagi memanfaatkan peluang dalam herba dan rempah daripada tumbuhan ubat dan aromatik asli	Agensi Pelaksana: LPP, LKPP, DOA, MARDI, FAMA, IPTA, IPTS, BPEN, Swasta dan lain-lain
A1S4- P3	Memacu <i>agrirobots</i> di setiap <i>greenhouse</i> bagi mendukung dasar negara maju. • Penggunaan tangan robotik untuk proses memetik buah-buahan • Penggunaan <i>drone</i> untuk proses kawalan serangga perosak dan proses sembur baja pertanian berbentuk cecair • Penggunaan jentera tenaga elektrik atau tenaga solar	MOSTI, MARDI, LKPP, DOA, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain
A1S4- P4	Mempelbagaikan konsep <i>vertical house farming</i> untuk mengangkat program <i>greenhouse hidroponic</i>. • Menyediakan infrastruktur kemudahan untuk mempergiat tanaman hidroponik secara pertanian bertingkat (<i>vertical farming</i>) • Memberi bimbingan kepada petani tradisional berkaitan tanaman berskala besar dari segi <i>Greenhouse Hidroponic</i> di kawasan luar bandar • Mempelbagaikan jenis tanaman <i>hydroponic</i> untuk sayuran berdaun	MARDI, FAMA, LKPP, DOA, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain
A1S4- P5	Memperkasakan konsep <i>commercial greenhouse farming</i>. • Mempelbagaikan tanaman sayuran dan buahan di kawasan pusat bandar di bawah <i>Commercial Greenhouse Farming</i>. • Mencadangkan beberapa kawasan khas di kawasan tengah bandar sebagai pusat pengumpulan produk pertanian bagi meningkatkan pendapatan penduduk setempat	BPEN, MARDI, FAMA, LKPP, LPP, DOA, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain
A1S4- P6	Penggunaan teknologi terkini secara menyeluruh. • Memperkenalkan <i>Big Data Agrosystem</i> bagi memudahkan proses pertanian (tanam semula, penyelidikan, kawalan semula dan penggunaan jentera • Memperkasakan program <i>Unarmed Aerial Vehicles</i> (UAV) untuk program pemetaan, tuaian, kawalan untuk kawasan pertanian berskala besar	MOSTI, LKPP, LPP, MARDI, DOA, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain

DASAR RSC-DA2

**PENGUKUHAN KE ARAH NEGERI
PAHANG SEBAGAI “PERTANIAN
MAKANAN NEGARA”**

STRATEGI DA2-S1

**MEMBANGUNKAN INFRASTRUKTUR
PEMASARAN DAN OPERASI UNTUK
PETANI**

INISIATIF PELAKSANAAN

A2S1 – P1

Memastikan ladang-ladang berskala besar mempunyai logistik untuk pengangkutan, pusat konsolidasi dan transit.

- Menaik taraf kemudahan logistik sedia ada sebagai pemangkin kepada industri pertanian
- Menubuhkan badan khas untuk menyelia logistik-logistik di semua daerah

Agensi Pelaksana:

BPEN, FELDA, FELCRA, MPOB, LKPP, DOA, LPP, MAQIS, FAMA, Swasta dan lain-lain

A2S1 – P2

Menggalakkan pertanian di kawasan *hotspot* untuk mengelakkan kebergantungan dengan sumber luar:

- Mewartakan kawasan utama pertanian komoditi untuk memastikan kelangsungan pendapatan Negeri Pahang
- Memantapkan industri ternakan walit dan bunga-bunga supaya dapat dipasarkan ke pasaran luar (industri import & eksport)
- Mereka bentuk pelan pemasaran yang komprehensif, kompetitif, dan berinovasi dengan kerjasama perunding pakar rancangan perniagaan
- Melakukan proses pengantarabangsaan dengan melakukan usahasama antara syarikat tempatan dengan syarikat antarabangsa
- Melakukan perkongsian penyelidikan antara rakan dagang untuk meningkatkan mutu dan kualiti tanaman komoditi

BPEN, FELDA, FELCRA, MPOB, LKPP, LPP, MOA, MAQIS, Swasta dan lain-lain

A2S1 – P3

Memperbaharui, mempergiat dan memperkukuhkan program-program penyelidikan untuk membantu meningkatkan kualiti dan kuantiti tanaman/hasil penternakan.

- Kawalan baja organik untuk meningkatkan kualiti baja bagi melindungi alam sekitar
- Menyediakan dan meningkatkan program bimbingan, latihan dan kaunseling untuk *Agriculture Based Student* dalam Program Mentor dan Mentee
- Menggalakkan sektor perindustrian kecil dan sederhana yang memfokuskan kepada penjenamaan semula produk makanan tempatan Negeri Pahang

BPEN, FELDA, FELCRA, MPOB, LPP, DOA, MARDI, LKPP, MAQIS, Swasta dan lain-lain

SASARAN	2050
Pahang sebagai “PERTANIAN MAKANAN NEGARA”	i. 48,000 mt cili secara fertigasi
	ii. 45,000 mt pisang berangan
	iii. 15,000 mt daging lembu
	iv. 2,500 mt ikan tilapia
	v. Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM)

STRATEGI DA2-S2

MEMPROMOSI DAN MEMPERGIAT KONSEP PERTANIAN BANDAR

INISIATIF PELAKSANAAN

A2S2-P1	Memacu dan mempergiat penanaman makanan dan sayuran di Pusat Bandar. • Menggalakkan penanaman sayuran dan buahan di kawasan perumahan • Program <i>Rooftop Agriculture</i> di kawasan bersesuaian • Memupuk minda masyarakat betapa pentingnya tumbuhan hijau untuk memberi bekalan udara yang bersih	Agensi Pelaksana: DOA, PBT, Swasta dan lain-lain
----------------	--	---

STRATEGI DA2-S3

MEMPERKEMBANGKAN INDUSTRI ASAS TANI (IAT) DI PUSAT- PUSAT PERTUMBUHAN DESA DAN PUSAT AGROPOLITAN

INISIATIF PELAKSANAAN

A2S3-P1	Memperkembangkan industri asas tani (IAT) di pusat-pusat pertumbuhan desa dan pusat agropolitan melalui: • Pemerkasaan program usahawan IAT termasuk skim latihan, khidmat nasihat dan bantuan kewangan • Penyediaan kemudahan pemprosesan, pengumpulan dan pemasaran • Permodenan dalam kaedah pengeluaran • pembungkusan dan pemasaran produk • Galakan pensijilan dan penjenamaan produk ke arah pengeksportan • Pengembangan usaha R&D termasuk penggunaan ICT	Agensi Pelaksana: MOA dan swasta
A2S3-P2	Merancang dan mewujudkan pengurusan rangkaian bekalan tanaman makanan yang bersepadu dan komprehensif	MOA dan Swasta
A2S3-P3	Membangun dan memperkenalkan produk-produk makanan yang berasaskan sumber pertanian. • Menguruskan proses pembangunan produk dan kerja-kerja pemilihan produk • Mengeluarkan produk jus minuman kordial seperti jus nanas, jus durian belanda dan jus nangka • Membangunkan produk makanan tempatan bermutu seperti <i>chip</i> buah-buahan contohnya <i>chip</i> nanas dan <i>chip</i> nangka	FAMA, MOA

INISIATIF PELAKSANAAN

A2S4-P4	Membangun dan memperkukuhkan jenama (<i>branding</i>) di peringkat tempatan dan antarabangsa bagi produk buah-buahan keluaran Pertanian Makanan Negara. • Membangunkan jenama bagi setiap produk keluaran tempatan • Membangunkan 2 jenis jus iaitu jus epal dan jus <i>blackcurrent</i> • Membangunkan 1 jenama utama (<i>Umbrella Brand</i>) • Membangunkan produk makanan Negeri Pahang di bawah jenama BeraBest (Bandar 32, Bera)	Agensi Pelaksana: MOA dan Jabatan
A2S4-P5	Mempergiatkan aktiviti pemasaran produk keluaran Pertanian Makanan Negara kepada masyarakat. • Mengenal pasti pasaran baharu bagi produk keluaran • Menjalankan aktiviti promosi dan jualan bulanan melalui jabatan atau organisasi luar FELDA. Contoh: HALALFEST • Mengenal pasti produk berpotensi dengan menjalankan kajian harga secara mingguan	MOA dan Jabatan, FAMA
A2S4-P6	Mensasarkan peningkatan pengeluaran buah-buahan dan sayur-sayuran dengan mencadangkan beberapa inisiatif projek antaranya: • Pembangunan Projek TKPM di Lanchang (Temerloh) dan Ulu Tembeling (Jerantut), Tanaman Nanas Bersepadu di Pekan dan Rompin, tanaman sayur-sayuran dan tanaman jangka pendek di Kuantan - Maran <i>Agro Valley</i>	MOA, FAMA dan Jabatan

Foto: Produk- produk makanan keluaran FELDA

INISIATIF PELAKSANAAN

A2S4-P7

Memperkukuhkan Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) di Lanchang, Temerloh dan Ulu Tembeling, Jerantut sebagai pengeluar makanan utama dengan kepelbagaian produk makanan terutamanya sayur-sayuran dan buah-buahan pada skala yang besar.

- Mempromosikan projek pertanian komersial berskala besar yang melibatkan pekebun kecil dan sektor swasta
- Memperkenalkan projek pertanian berkonsep moden untuk menjamin pengeluaran produk dengan nilai tambah lebih tinggi dan komersial
- Memperkenalkan konsep perladangan menerusi penglibatan Malaysian Agrifood Corporation Bhd. (MAFC) sebagai syarikat peneraju di bawah skim pertanian kontrak bagi membantu para pengusaha dan petani memasarkan produk mereka secara meluas
- Menekankan pengeluaran buah-buahan terpilih yang mempunyai nilai, pasaran serta boleh diusahakan secara berterusan dengan menggunakan teknologi baharu tanpa menjejaskan alam sekitar
- Membangunkan tanaman nangka sebagai tanaman utama seperti *Tekam Yellow* (J33), *Varieti Mastura* (J37) dan *Nangka Subang Chap Boy* (J38) untuk dipasarkan dan dikomersialkan
- Memperkenalkan tanaman selingan yang lain seperti betik (*Carica papaya*), kelapa pandan (*Cocos nucifera*), nanas (*Ananas comosus*), belimbing besi (*Averrhoa carambola*), herba dan sayuran

Agensi Pelaksana:

MAFC, MOA

DASAR RSC-DA3

KE ARAH KEMAJUAN SEKTOR PERLADANGAN TERKEMUKA NEGARA

STRATEGI DA3-S1

MEMBANGUN DAN MEMAJUKAN PERLADANGAN BAGI MEMBERI NILAI PULANGAN TINGGI KEPADA NEGERI PAHANG

INISIATIF PELAKSANAAN

A3S1-P1	Membangunkan lebih banyak ladang pada masa hadapan untuk meningkatkan pengeluaran tanaman sawit dan getah.	Agensi Pelaksana: FELDA, FELCRA
A3S1-P2	Menyatukan tanah-tanah terbiar dan memajukannya bagi meningkatkan hasil pengeluarannya melalui aktiviti pertanian bersepadu.	FELDA, FELCRA
A3S1-P3	Memulihkan tanah-tanah terbiar dan memajukannya bagi meningkatkan hasil pendapatan pemilik tanah, seterusnya menyumbang kepada hasil pertanian negara. • Membuat kajian dan penilaian ke atas kawasan pertanian yang meliputi kajian jangkaan pendapatan bersih bagi setiap keluarga • Melaksanakan sistem saham bagi mewujudkan ladang-ladang pertanian secara kolektif dan meningkatkan daya pengeluaran pekebun-pekebun kecil	BPEN, MOA, PLANMALAYSIA , FELCRA
A3S1-P4	Mewujudkan cadangan kawasan penanaman padi bagi meningkatkan hasil pengeluaran negara.	IADA

Foto: Pembukaan ladang bagi meningkatkan pengeluaran tanaman komoditi sawit, padi dan getah

STRATEGI DA3-S2

MEMAJUKAN DAN MENINGKATKAN SUMBER PENDAPATAN PEKEBUN KECIL

INISIATIF PELAKSANAAN

A3S2-P1

Memperkuhkan aktiviti penanaman semula dan perladangan getah bagi sektor pekebun kecil yang meliputi pembangunan tanah.

- Merancang dan melaksanakan program tanam semula getah tua melalui data yang diperolehi dari Sistem Maklumat Pekebun Kecil (SMPK)
- Mengenal pasti dan menentukan kawasan penanaman semula dan perladangan getah melalui aplikasi penggunaan GIS (satelit) dan *database* SMPK
- Meningkatkan keupayaan pengurusan mini estet dan tanam semula komersial di bawah pengurusan
- Memberi pakej insentif mengikut peringkat pembangunan dalam menggalakkan pengurusan secara berkumpulan:

- i. Bantuan Tabung Pelancaran (BTP)
- ii. Bantuan Premium Tanah (BPT)
- iii. Bantuan Pemulihan Kebun
- iv. Bantuan Input Pertanian
- v. Bantuan Depo/Pusat Timbang/Stor
- vi. Bantuan Prasarana
- vii. Bantuan *Agricultural Experience Tracker* (AET)
- viii. Latihan Pengurusan Ladang dan Pembangunan Insan

- Membudayakan amalan pertanian baik (GAP)
- Membekalkan anak benih sekurang-kurangnya 2 tingkat daun keras dari klon yang mempunyai kadar pertumbuhan cepat, lasak dan berhasil tinggi dalam masa singkat bagi memendekkan tempoh keremajaan penanaman getah

Agensi Pelaksana:

RISDA

A3S2-P2

Meningkatkan pengetahuan dan kemahiran generasi muda ke arah melahirkan pekebun kecil yang berdaya saing dan membudayakan pembelajaran sepanjang hayat.

RISDA

A3S2-P3

Merancang pembangunan strategik yang memfokuskan aktiviti pembangunan terhadap pekebun kecil yang aktif.

- Menanam semula getah kepada jenis tanaman yang paling menguntungkan pekebun kecil
- Memberi ruang kepada pekebun kecil progresif membangunkan ladang secara individu
- Menggunakan khidmat dan kepakaran anak-anak syarikat bagi membangunkan projek ekonomi berskala besar untuk manfaat dan penglibatan pekebun kecil mengikut kesesuaian

RISDA

INISIATIF PELAKSANAAN

A3S2-P4	Meningkatkan produktiviti dan pemasaran getah dan kelapa sawit. • Mengadakan jualan berkelompok melalui pusat jualan depo dan pusat timbang stor • Menggalakkan penglibatan Koperasi Pekebun Kecil (KPK), RISDA Plantation Sdn. Bhd. (RPSB) dan usahawan tempatan dalam urusan jual beli getah dan kelapa sawit • Membangunkan infrastruktur pemasaran getah dan kelapa sawit	Agensi Pelaksana: RISDA
A3S2-P5	Melaksanakan pembangunan usahawan pekebun kecil dalam meningkatkan pendapatan dan taraf hidup. • Memberi fokus kepada pekebun golongan B40 • Meneroka aktiviti ekonomi bernilai tinggi dan <i>market driven</i> yang terpilih untuk memberi pulangan yang tinggi kepada pekebun kecil • Mengoptimumkan penggunaan tanah dan sumber untuk memaksimumkan pendapatan pekebun kecil • Mewujudkan zon pengeluaran produk berdasarkan kepakaran, bahan mentah dan pasaran • Memberi fokus dan menggalakkan aktiviti pemprosesan, nilai tambah dan industri halal • Memberi penekanan kepada pemasaran produk usahawan secara ekonomi bidang dan berterusan	RISDA
A3S2-P6	Memantau dan memastikan pembekalan benih yang mencukupi dan berkualiti. • Melaksanakan auditan semaian pusat secara berkala • Melaksanakan pengujian kualiti baja agar memenuhi spesifikasi yang ditetapkan • Mencadangkan tapak semaian anak pokok • Melaksanakan pengeluaran benih daripada Makmal Tisu Kultur RISDA	RISDA
A3S2-P7	Mewujud dan melaksanakan program khas yang terancang dengan kerjasama Kerajaan Negeri dan agensi yang terlibat dalam pembangunan kualiti hidup masyarakat luar bandar di semua peringkat.	RISDA

7.3 PERINDUSTRIAN

DASAR RSC-DI1

PAHANG SEBAGAI HAB PERINDUSTRIAN BERIMPAK TINGGI
DI PERINGKAT WILAYAH, NASIONAL DAN SERANTAU

STRATEGI DI1-S1

NEGERI PAHANG SEBAGAI HAB PERINDUSTRIAN PANTAI
TIMUR BERDAYA TAMBAH DAN KEBERHASILAN TINGGI

SASARAN	2050
i. Pembangunan perindustrian mengikut kluster yang ditetapkan bagi setiap daerah di Negeri Pahang	100%
ii. Peratusan penggunaan teknologi tinggi melebihi peratusan tenaga kerja	80% : 20%
iii. Kawasan industri terbengkalai	Kadar sifar

Sektor perindustrian merupakan sektor utama yang menjadi tunggak kemantapan ekonomi negeri dengan sumbangan KDNK

5.8%

(Tahun 2016)

Bermatlamatkan Pahang sebagai hab industri berimpak tinggi

Sumber : Laporan Ekonomi Negeri Pahang Darul Makmur 2013-2015

INISIATIF PELAKSANAAN

I1S1-P1

Menggalakkan aktiviti industri berteknologi tinggi yang membawa kepada peningkatan nilai tambah seperti:

- Industri Automotif
- Industri Kimia dan Petrokimia
- Industri Minyak dan Gas
- Industri Elektrik dan Elektronik
- Industri Tenaga Boleh Diperbaharui
- Industri Bioteknologi, Peralatan Perubatan dan Farmaseutikal
- Industri Halal – khususnya dalam industri pengeluaran bahan mentah, pemprosesan makanan dan minuman, serta industri asas tani iaitu berasaskan tenusu

Agensi Pelaksana:

PBT, MIDA, HDC, PKNP, Swasta dan lain-lain

I1S1-P2

Menarik pelaburan syarikat berteraskan industri terkemuka dunia untuk menjadikan Negeri Pahang sebagai hab Pantai Timur

MIDA, PKNP, Swasta dan lain-lain

Foto: Aktiviti Industri Berimpak Tinggi

INISIATIF PELAKSANAAN

I1S1-P3	Menarik lebih banyak pelaburan industri berteknologi tinggi terutama dalam sektor <i>iron steel</i> , kimia dan petrokimia, minyak dan gas, automotif dan kejuruteraan	Agensi Pelaksana: MIDA, PKNP, Swasta dan lain-lain
I1S1-P4	Menggalakkan program Penyelidikan dan Pembangunan (R&D) bertujuan meningkatkan produktiviti dan kualiti terutama bagi beberapa kluster industri yang berpotensi dan berkonsepkan <i>Halal Foods</i> seperti: • Industri Makanan dan Sumber Tempatan; • Industri Makanan Kesihatan seperti herba; dan • Industri Asas Tani – termasuk produk segar dari ladang.	MIDA, PKNP, HDC, MARDI, DOA, Swasta dan lain-lain
I1S1-P5	Menyediakan persekitaran yang kondusif untuk menggalak pelaburan sektor swasta di samping memastikan usaha mempelbagai pemberian insentif kepada pelabur dan pengusaha industri diberi keutamaan	PBT, MIDA, PKNP, Swasta dan lain-lain

STRATEGI DI1-S2

MENG GALAKKAN PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN SECARA KLUSTER YANG PERLU DILENGKAPI DENGAN KEMUDAHAN INFRASTRUKTUR ASAS DAN PERKHIDMATAN LOGISTIK

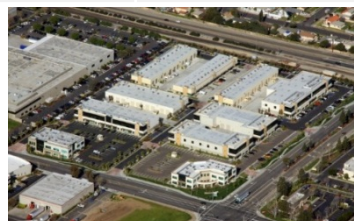

Foto : Industri Kluster

INISIATIF PELAKSANAAN

I1S2-P1	Mempelbagaikan perindustrian kluster selaras dengan pelan induk pembangunan ECER dan Konsep Kluster Industri Negeri Pahang PKNP. Kluster yang digalakkan adalah seperti: Pelan Induk Pembangunan ECER • Kluster Automotif - <i>Pekan Automotive Park</i> • Kluster Industri Teknologi Tinggi – <i>Malaysia-China Kuantan Industrial Park</i> (MCKIP) • Kluster Agro-based / Pemprosesan Makanan & Hab Halal / ICT – <i>Gambang Halal Park</i> • Kluster Industri Kimia & Petrokimia – <i>Gebeng Integrated Petrochemical Complex</i> (GIPC) • Kluster Industri Kimia & Petrokimia – <i>Kuantan Integrated Industrial Park</i> (KIIP) Konsep Kluster Industri Negeri Pahang PKNP • Kluster Minyak & Gas – Tg. Agas Kluster Perakayan – Kechau Tui, Lipis • Kluster Seramik – Muadzam Shah • Kluster Sarang Burung Walit – Rompin	Agensi Pelaksana: BPEN, ECER, PKNP, PLANMalay-sia, Swasta, PBT
----------------	--	--

Sumber : 1. *Pelan Induk Pembangunan ECER*
2. *Konsep Kluster Industri Negeri Pahang PKNP*

Peranan ECERDC :

1. Pelaksana
 - Membangun dan melaksanakan program dan projek sosioekonomi
2. Penggalak
 - Menjalankan program intervensi untuk menambah baik rantai nilai dan proses
3. Pemegang Amanah
 - Bertindak sebagai pemegang amanah bagi dana awam
4. Pemangkin
 - Memudahkan penyertaan pihak yang berkepentingan dalam program dan projek sosioekonomi
5. Pemudahcara
 - Memudahkan penglibatan pihak yang berkepentingan dalam pelaksanaan projek sasaran

Sumber : Laporan Tahunan 2013, ECER

Peranan PKNP:

Peranan PKNP dalam pembangunan industri Negeri Pahang:

- Mempromosi tanah-tanah industri
- Menyediakan kemudahan teknikal kepada pelabur/bakal pelabur
- Menghubungkan serta memudahcara permasalahan pelabur dengan Jabatan Agensi Teknikal Kerajaan Negeri

Sumber : Laman Web Rasmi PKNP

Industri Kluster

adalah kumpulan/ kelompok industri yang sama dan berkaitan dalam suatu kawasan yang berkongsi pasaran, teknologi, kemudahan, infrastruktur, keperluan kemahiran pekerja dan sering dikaitkan dengan hubungan jual beli

Jadual 7.2 : Cadangan Industri Kluster Mengikut Daerah di Negeri Pahang

DAERAH	JENIS INDUSTRI KLUSTER	LOKASI
Bentong	•Kluster berasaskan kayu dan IKS •Kluster berasaskan getah dan perkhidmatan •Kluster elektrik dan elektronik •Kluster pemprosesan makanan	•Bentong
Bera	•Kluster berasaskan sumber dan IKS •Kluster pemprosesan makanan/asas tani •Kluster sarang Burung Walit	•Bera
Cameron Highlands	•Kluster pemprosesan sayur dan buah-buahan •Kluster pemprosesan makanan	•Cameron Highlands
Jerantut	•Kluster berasaskan sumber dan IKS •Kluster pemprosesan makanan	•Jerantut
Kuantan	•Kluster kimia dan petrokimia •Kluster elektrik dan elektronik •Kluster industri teknologi tinggi •Kluster berasaskan besi •Kluster hab halal/ICT •Kluster asas tani/pemprosesan makanan •Kluster industri minyak sawit	•Gebeng •Gambang •Kuantan Port City
Lipis	•Kluster berasaskan kayu dan perkhidmatan •Kluster pemprosesan makanan	•Kechau Tui
Maran	•Kluster berasaskan sumber dan kayu •Kluster berasaskan sumber dan elektronik •Kluster pemprosesan makanan	•Bandar Jengka •Maran

Jadual 7.2: Cadangan Industri Kluster Mengikut Daerah di Negeri Pahang (sambungan...)

DAERAH	JENIS INDUSTRI KLUSTER	LOKASI
Pekan	•Kluster automotif •Kluster minyak dan gas •Kluster pemprosesan makanan	•Peramu •Tanjung Agas
Raub	•Kluster berasaskan sumber, kayu dan perkhidmatan •Kluster pemprosesan makanan	•Raub
Rompin	•Kluster berasaskan sumber dan IKS •Kluster berasaskan seramik •Kluster elektrik dan elektronik •Kluster sarang Burung Walit •Kluster pemprosesan makanan	•Kuala Rompin •Muadzam Shah •Rompin
Temerloh	•Kluster berasaskan sumber dan kayu •Kluster perabot •Kluster berasaskan getah dan perkhidmatan •Kluster elektrik dan elektronik •Kluster industri teknologi tinggi •Kluster pemprosesan makanan	•Lanchang •Temerloh/ Mentakab

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Kluster pembuatan mencatatkan nilai pelaburan yang tinggi iaitu

RM39.192 Billion

dengan memanfaatkan kekayaan sumber semula jadi seperti kelapa sawit, minyak dan gas, bijih besi dan produk pertanian

Industri Pemprosesan Makanan

Industri Elektrik & Elektronik

Industri Automotif

INISIATIF PELAKSANAAN

I1S2-P2

Menggalakkan aktiviti penyelidikan dan pembangunan (R&D) secara komprehensif bagi kluster industri yang dikenal pasti terutama dari aspek inovasi produk, teknologi dan pemasaran produk bagi meningkatkan produktiviti dan kualiti industri.

Agensi Pelaksana:

MIDA, MDEC, MOSTI, SME Corp, PKNP, Swasta dan lain-lain

I1S2-P3

Memastikan lokasi kawasan mengikut zon perancangan guna tanah, kluster dan penyediaan garis panduan pembangunan di peringkat penyediaan Rancangan Tempatan (RT).

PBT, PLANMalaysia, PKNP, Swasta dan lain-lain

INISIATIF PELAKSANAAN

I1S2-P4

Menggalakkan pembangunan taman teknologi bagi memangkin dan merangsang kemasukan industri-industri berasaskan teknologi tinggi dan penggunaan kemudahan teknologi maklumat dan komunikasi (ICT).

Langkah-langkah:

- Mengukuhkan pangkalan data yang mesra pengguna, lengkap dan terkini untuk pembangunan industri yang boleh diakses antara negeri, jabatan, PBT dan juga orang awam;
- Mewujudkan rangkaian kemudahan infrastruktur ICT yang lengkap dan terkini (*broadband*) meliputi keseluruhan Negeri Pahang; dan
- Memperkenalkan insentif-insentif pelaburan baharu bagi menarik syarikat-syarikat yang kecil datang ke Negeri Pahang serta mempromosikan pelaburan dalam perkhidmatan-perkhidmatan yang berkaitan dengan pembuatan.

Agensi Pelaksana:

PBT, PKNP, PLANMalaysia@ Pahang, MIDA, BPEN, SKMM, MDEC, MOSTI, Swasta dan lain-lain

Foto : Program Penyelidikan dan Pembangunan (R&D)

Ilustrasi : Kemudahan ICT dan Broadband

Foto : Kemudahan ICT

Foto : Broadband

I1S2-P5

Mengaplikasi dan mengutamakan konsep *Gated and Guarded (G&G)* di dalam pembangunan. Antara cadangan komponen G&G yang boleh diterapkan:

- Perkhidmatan pengurusan
 - Pengawasan keselamatan 24 jam
 - Pengawasan CCTV
 - Boom gate* dengan sistem kad akses
- Program *built to sell* dan *built to lease*
- Pemusatan logistik, pentadbiran dan *Regional Marketing Clearing House (RMCH)*

Agensi Pelaksana:

PBT, PKNP, PLANMalaysia, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain

INISIATIF PELAKSANAAN

IIS2-P6	Menyediakan perkhidmatan sokongan dan kemudahan awam bagi keselesaan pelabur dan pekerja industri seperti: i. Kemudahan asrama pekerja; ii. Surau; iii. Kafe; iv. Mesin ATM; v. Kawasan riadah; vi. Dewan; vii. Kemudahan pengangkutan pekerja; dan viii. Lain-lain kemudahan yang bersesuaian.	Agensi Pelaksana: PBT, PKNP, Swasta dan lain-lain
IIS2-P7	Pembangunan perkhidmatan sokongan dan kemudahan awam perlulah dibangunkan di luar zon penampakan yang telah ditetapkan (Rujuk Jadual 7.3).	PBT, PLANMalaysia, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain

Jadual 7.3 : Piawaian Kawasan Perindustrian

JENIS INDUSTRI	ZON PENAMPAN	
Ringan	50 meter	Jalur Tanaman 10 meter
Sederhana	200 meter	Jalur Tanaman 20 meter
Berat	500 meter	Jalur Tanaman 30 meter

Sumber : Piawaian Perancangan, Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia

Nota : Lokasi kawasan asrama pekerja mestilah di luar zon penampakan (fizikal/hijau).

Foto : Kemudahan Asrama Pekerja

Foto : Kemudahan Riadah dan Rekreasi

STRATEGI DI1-S3

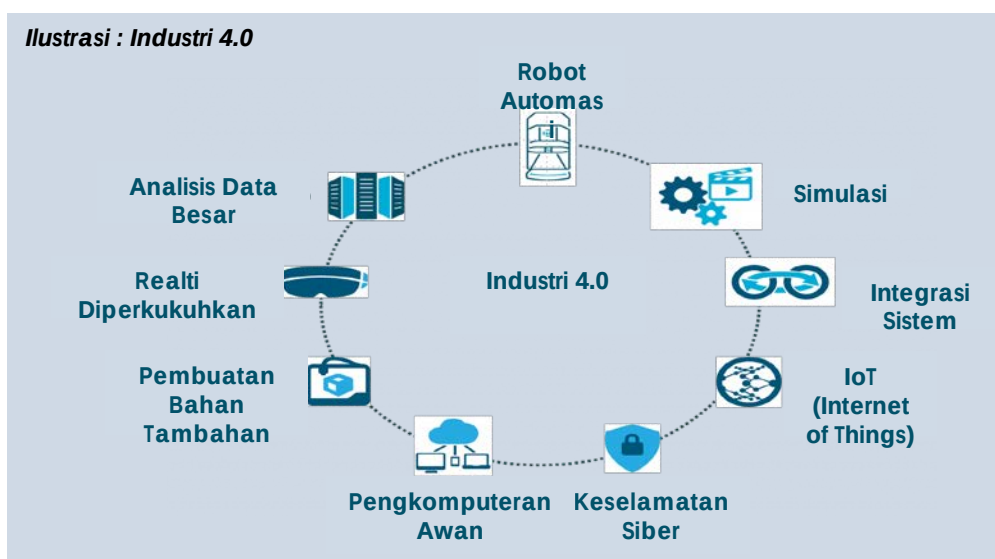
MENGUKUHKAN ZON EKONOMI KHAS ECER (SEZ) KORNUBASI TIMUR SEBAGAI PERINDUSTRIAN NEGERI SEIRING DENGAN PEMBANGUNAN ECER

INISIATIF PELAKSANAAN

I1S3-P1	Memfokuskan pembangunan kawasan perindustrian SEZ kepada rantai nilai yang lebih tinggi iaitu industri berteknologi tinggi yang kurang menggunakan tenaga kerja (Industri 4.0)	Agensi Pelaksana: PBT, MIDA, PKNP, ECER, BPEN, MOSTI, MDEC, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain
I1S3-P2	Kemudahan <i>Automotive Cyber Physical System</i> bagi menentukan keperluan Industri 4.0 jalur lebar berkelajuan tinggi Kelebihan <i>Automotive Cyber Physical System</i> : • Membuatkan sistem lebih selamat; • Mengurangkan kos membina dan mengendalikan sistem ini; dan • Membolehkan mesin individu untuk bekerja bersama dalam membentuk sistem kompleks yang menyediakan keupayaan baharu.	PBT, MIDA, PKNP, ECER, BPEN, MOSTI, MDEC, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain
I1S3-P3	Menggalakkan integrasi perindustrian bagi meningkatkan nilai tambah yang memberi kesan positif kepada sektor industri Negeri Pahang	PBT, MIDA, PKNP, ECER, BPEN, PLANMalaysia@Pahang

Nota :

Industri 4.0 merupakan trend automatik dan pertukaran data dalam teknologi pembuatan. Ia termasuk sistem siber fizikal, *Internet of Things* (IoT) dan pengkomputeran awan (*Clouding Computing*)

INISIATIF PELAKSANAAN

I1S3-P4	Menawarkan insentif-insentif yang bersesuaian dengan kawasan SEZ kepada pelabur-pelabur yang menyediakan infrastruktur dan pelabur yang menggalakkan aktiviti di kawasan perindustrian	Agensi Pelaksana : PBT, PKNP, ECER, BPEN, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain
I1S3-P5	Meningkatkan rantaian ekonomi antara pertubuhan multinasional dengan firma tempatan	PKNP, ECER, BPEN, PLANMalaysia@Pahang, PBT

Kawasan SEZ sebagai **gerbang utama pelabur** di *East Cost Economic Region* (ECER) yang mendedikasi kepada bidang-bidang industri tertentu meliputi beberapa taman perindustrian utama seperti:

- Taman Automotif Pekan (PAP)
- Taman Industri Bersepadu Kuantan (KIIP)
- Taman Industri Halal Gambang
- Taman Industri Kuantan Malaysia-China (MCKIP)
- Taman Teknologi Pahang (PTP)
- Gebeng *Integrated Petrochemical Complex* (GIPC)
- Kuantan *Integrated Industrial Park* (KIIP)

Sumber : *East Coast Economic Region Development Corporation (ECERDC)*

STRATEGI DI1-S4

MENUMPUKAN PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN BAHARU DI KAWASAN ATAU BANGUNAN SEDIA ADA BAGI MENANGANI KEKOSONGAN INDUSTRI

INISIATIF PELAKSANAAN

I1S4-P1	Menaik taraf infrastruktur dan utiliti di kawasan perindustrian sedia ada bagi memenuhi keperluan industri moden akan datang seperti keperluan ICT	Agensi Pelaksana: PBT, PLANMalaysia@Pahang, PKNP, SKMM, Swasta dan lain-lain
I1S4-P2	Membangunkan semula kawasan atau lot industri mengikut aktiviti yang bersesuaian dengan keadaan semasa sekitar bagi menarik pelabur	PBT, BPEN, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain

IIS4-P3

Memberi insentif kepada pemilik sedia ada untuk mengembangkan perniagaan di lot atau bangunan industri yang kosong serta menarik minat pelabur untuk melabur dalam kawasan industri tersebut

Agensi Pelaksana:

MITI, MIDA, BPEN, PKNP, LHDN, Kastam, Swasta dan lain-lain

Ilustrasi : Contoh Insentif Semasa Daripada MIDA

Antara insentif yang boleh ditawarkan:

- Pioneer Status* - Pengecualian cukai pendapatan sebanyak 70% - 100% ke atas pendapatan berkanun bagi tempoh 5 - 10 tahun;
- Investment Tax Allowance* - Elaun cukai pelaburan sebanyak 60% - 100% ke atas perbelanjaan modal layak yang dilakukan dalam tempoh 5-10 tahun;
- Pengecualian Duti Import – Bahan mentah, komponen, mesin dan peralatan yang tidak dikeluarkan di dalam negara dan digunakan secara langsung dalam proses pengeluaran;
- Elaun Pelaburan Semula – 60% ke atas perbelanjaan modal layak dilakukan dan boleh ditolak sebanyak 70% daripada pendapatan berkanun untuk tempoh 15 tahun;
- Insentif *Finance and Treasury Centre* – Menggalakkan syarikat untuk mengembangkan keupayaan dalam pengurusan perbendaharaan (*treasury*) dan menggunakannya sebagai asas untuk memajukan aktiviti pengurusan; dan
- Skim Insentif Penyelidikan untuk Syarikat – Menggalakkan pembangunan penyelidikan dan pembangunan teknologi melalui projek-projek yang menyokong dalam bidang sains dan teknologi.

Sumber : Malaysian Investment Development Authority (MIDA)

DASAR RSC-DI2

INFRASTRUKTUR SEBAGAI PERANGSANG
PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN NEGERI
PAHANG

STRATEGI DI2-S1

MEMPERTINGKATKAN *COMPARATIVE ADVANTAGE*
DALAM USAHA MENINGKATKAN DAYA SAING
SEKTOR PERINDUSTRIAN UNTUK MENYOKONG
PERTUMBUHAN INDUSTRI DI NEGERI PAHANG

SASARAN	2050
i. Pencapaian pelaksanaan infrastruktur pengangkutan dan penambahbaikan kemudahan logistik	100%
ii. Pembangunan Pelabuhan Darat Temerloh sebagai Hab Logistik	100%

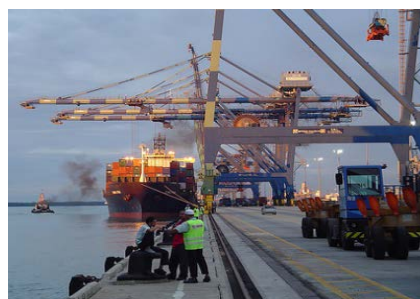

Foto : Pelabuhan Laut

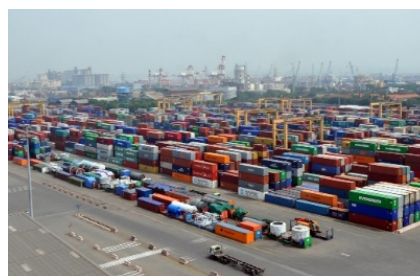

Foto : Pelabuhan Darat

INISIATIF PELAKSANAAN

I2S1-P1	Merealisasikan cadangan pembangunan <i>East Coast Rail Link</i> (ECRL) di Pantai Timur bagi melengkapkan infrastruktur pengangkutan sedia ada dan menjadi pemangkin pembangunan ekonomi dan perindustrian di Negeri Pahang	Agensi Pelaksana: ECER, PBT, MRL, Swasta dan lain-lain
I2S1-P2	Melaksanakan pembangunan Pelabuhan Darat Temerloh sebagai Hab Logistik (pusat pengumpulan dan pengagihan barangan) bagi menyokong perkhidmatan logistik di Wilayah Pantai Timur dengan disokong oleh kewujudan <i>East Coast Rail Link</i> (ECRL) i. Memudahkan proses penghantaran dan pemindahan barangan ke Pelabuhan Kuantan dan Pelabuhan Klang; ii. Menjadi pemangkin kepada pembangunan perindustrian daerah-daerah sekitar; dan iii. Mengukuhkan sistem perhubungan pengangkutan yang menghubungkan Pelabuhan Darat Temerloh dengan pelabuhan-pelabuhan lain untuk menarik pelaburan industri terkemuka dunia.	PBT, ECER, PKNP MRL, Swasta dan lain-lain
I2S1-P3	Cadangan Lapangan Terbang yang baharu di Panching sebagai salah satu jaringan pengangkutan udara yang menjadi pemangkin kepada pembangunan industri maju dan bertaraf antarabangsa	PBT, DCA, MAB, BPEN, Swasta dan lain-lain
I2S1-P4	Memperbaiki logistik kawasan perindustrian di daerah-daerah berdekatan yang mengalami kesan limpahan perindustrian Lembah Klang seperti Bentong dan Raub	PKNP, PBT, PLANMalaysia
I2S1-P5	Memperkuh fungsi pelabuhan sedia ada sebagai pelabuhan utama bagi Wilayah Ekonomi Pantai Timur dan Rantau Asia Timur dengan menyediakan kemudahan-kemudahan pelabuhan setanding dengan kemudahan di Pelabuhan Klang i. Menyediakan perkhidmatan pergerakan barangan yang efisien; dan ii. Menambah baik kecekapan dan produktiviti pengendalian pelabuhan.	PKNP, PBT, BPEN, KPA

Foto : Industri Automotif

Foto : Industri Kimia dan Petrokimia

DASAR RSC-DI3

MEMPERKASAKAN INDUSTRI KECIL DAN SEDERHANA

STRATEGI DI3-S1

MEMPERKUKUHKAN RANTAIAN INDUSTRI DALAM SEKTOR INDUSTRI SOKONGAN (INDUSTRI KECIL DAN SEDERHANA) DAN INDUSTRI UTAMA (INDUSTRI BERAT)

SASARAN	2050
i. Peningkatan pembangunan Industri Kecil dan Sederhana (IKS) yang menyokong industri berat	100%
ii. Pembangunan kawasan Industri Kecil dan Sederhana (IKS) yang terancang	80%
ii. Peningkatan pembangunan industri kotej	80%

INISIATIF PELAKSANAAN

I3S1-P1

Menggalakkan pertumbuhan industri sokongan Industri Kecil dan Sederhana (IKS), pembekal bahan mentah, perkhidmatan perniagaan seperti institusi kewangan dan agensi pengiklanan, infrastruktur dan institusi seperti pusat Penyelidikan dan Pembangunan (R&D) yang akan mewujudkan rangkaian industri serta mempertingkatkan nilai tambah dan menjamin pasaran bagi barangan yang dikeluarkan

Agensi Pelaksana:

BPEN, MIDA, MITI, PKNP, SME Corp, ECER, Swasta dan lain-lain

I3S1-P2

Menggalakkan industri hiliran dan huluan seperti pemprosesan kayu tiruan daripada bahan mentah sisa sawit, kelapa dan getah bagi memastikan produktiviti yang lebih tinggi

BPEN, MIDA, MITI, PKNP, MARDI, SME Corp

I3S1-P3

Menggalakkan pembangunan Industri Kecil dan Sederhana (IKS) di setiap daerah dengan:

- Menyediakan ruang IKS;
- Memperluas program sokongan supaya lebih banyak IKS diserapkan ke dalam aliran utama sektor pembuatan; dan
- Pemberian insentif kepada pembangunan IKS.

BPEN, PBT, PKNP, SME Corp, Swasta dan lain-lain

I3S1-P4

Stesen-stesen kargo daripada pembangunan *East Coast Rail Link* (ECRL) berpotensi menggalakkan pertumbuhan Industri Kecil dan Sederhana (IKS) bagi menyokong industri berat

Stesen Kargo ECRL di Pahang:

- Bentong (Stesen Penumpang dan Kargo)
- Mentakab (Stesen Penumpang dan Kargo)
- Maran (Stesen Penumpang dan Kargo)
- Kuantan Port City 2 (Stesen Kargo)

BPEN, PBT, PKNP, SME Corp, ECER, MRL

STRATEGI DI3-S2

MENINGKATKAN PRODUKTIVITI INDUSTRI KOTEJ

INISIATIF PELAKSANAAN

I3S2-P1	Mengenal pasti industri-industri kotej yang berpotensi untuk dimajukan seperti: - Sambal Hitam - Gula Kabung - Halia Bentong - Tempoyak - Dodol Pahang - Dodol Kukus - Halwa Abu - Putu Beras - Serunding Pahang - Ikan dan Daging Salai - Ikan Pekasam Pahang - Madu - Produk berasaskan strawberi (jem, sambal) - Tenunan - Sulaman - Batik - Ukiran Kayu - Rotan - Anyaman Mengkuang - Kerepek (pisang, ubi, bawang) - Minuman berasaskan buah	Agensi Pelaksana: PBT, BPEN, KKLW
I3S2-P2	Mempatenkan produk makanan Negeri Pahang bagi mengekalkan keasliannya dan mengelakkan produk tiruan	MyIPO

Industri Kotej merupakan kumpulan perusahaan kecil-kecilan yang diusahakan di rumah kediaman dan biasanya terdapat di kampung dan desa.

Jenis perusahaan yang dijalankan merangkumi hasil anyaman, tenunan, jahitan, sulaman, kuih/makanan asli, hasil yang diproses berasaskan tanaman, ternakan dan perikanan serta pertukangan besi dan kayu.

Foto : Aktiviti Tenunan

Foto : Halia Bentong

Foto : Gula Kabung

INISIATIF PELAKSANAAN

I3S2-P3	Mengkomersialkan produk-produk makanan tempatan Negeri Pahang supaya dikenali di peringkat tempatan dan antarabangsa	Agensi Pelaksana: KKLW, FAMA, Swasta dan lain-lain
I3S2-P4	Menjadikan industri kotej sebagai salah satu tarikan pelancongan dan destinasi yang dikunjungi oleh pelancong tempatan dan antarabangsa dengan mempromosikan melalui pakej pelancongan atau media massa	Tourism Pahang, MOTAC, Swasta dan lain-lain
I3S2-P5	Menggalakkan golongan sasaran untuk menceburi industri makanan tempatan dengan: i. Mengadakan kursus pengendalian keusahawanan; dan ii. Memperuntukkan bantuan kewangan dan pembelian mesin serta teknologi terkini.	JKM, KKLW, FAMA, Swasta dan lain-lain
I3S2-P6	Meningkatkan dan memberi galakan melalui pelbagai program dan pemberian insentif kepada Industri Kotej di Negeri Pahang	KKLW, ECER, Swasta dan lain-lain

DASAR RSC-DI4

KE ARAH INDUSTRI MESRA ALAM

STRATEGI DI4-S1

MEMACU PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN NEGERI PAHANG YANG MAMPAN DENGAN MEMINIMUMKAN KESAN NEGATIF KEPADA ALAM SEKITAR

INISIATIF PELAKSANAAN

I4S1-P1	Menggalakkan industri pembuatan yang menyokong pengurangan <i>Green House Gas (GHG)</i> untuk pasaran tempatan dan antarabangsa	Agensi Pelaksana: PBT, Swasta dan lain-lain
I4S1-P2	Menerapkan pemprosesan sisa kepada tenaga (<i>waste to energy</i>) dengan menggunakan sampah sebagai bahan api untuk menjana kuasa seperti loji yang menggunakan arang batu, minyak atau gas asli	PBT, PPSPA, Swasta dan lain-lain

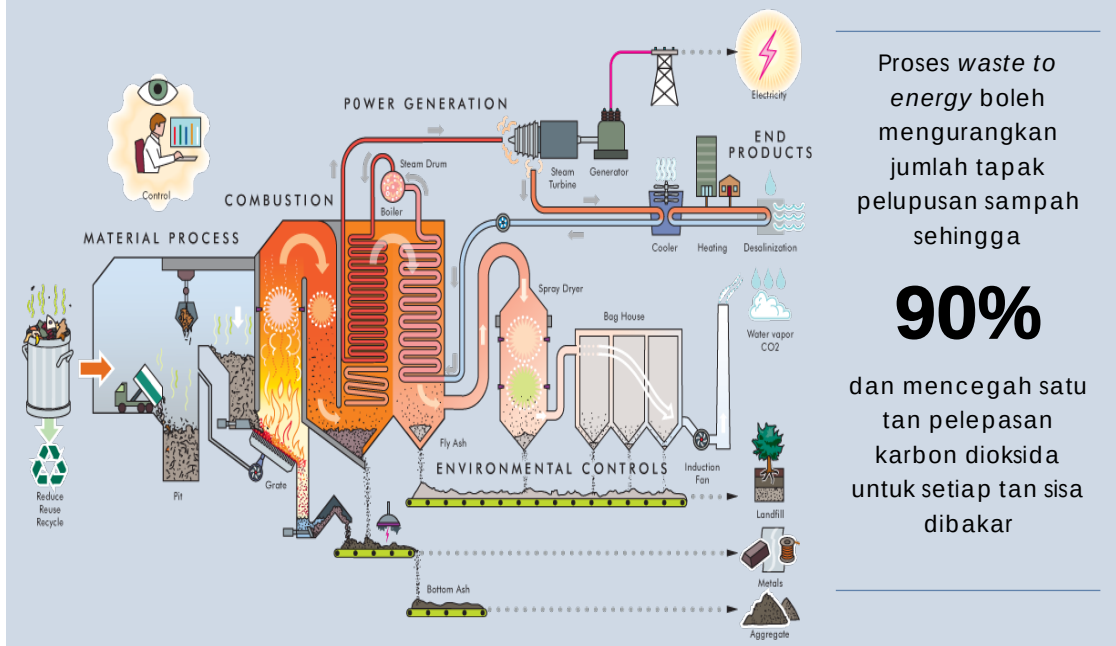
Nota :

Green House Gas (GHG) adalah gas dalam suasana yang menyerap dan mengeluarkan radiasi dalam pelbagai inframerah haba

Nota :

Waste to energy adalah proses menjana tenaga dalam bentuk elektrik atau haba dari rawatan utama sisa

Ilustrasi : Proses Sisa Kepada Tenaga (Waste To Energy)

INISIATIF PELAKSANAAN

I4S1-P3

Menggalakkan pembangunan industri yang menerapkan konsep teknologi hijau seperti:

- Tenaga
 - Mengaplikasi teknologi hijau dalam penjaan tenaga dan pengurusan bekalan tenaga termasuk penjaan bersama (*co-generation*) sektor industri
- Bangunan
 - Menerapkan teknologi hijau dalam pembinaan, pengurusan, pemuliharaan dan pemusnahan bangunan
- Air dan Pengurusan Sisa
 - Menerima pakai teknologi hijau dalam pengurusan dan penggunaan sumber air, rawatan kumbahan, sisa pepejal dan kawasan pelupusan sampah
- Pengangkutan
 - Memasukkan elemen teknologi hijau dalam prasarana pengangkutan khususnya bio-bahan api

Nota :

Teknologi hijau merujuk kepada pembangunan dan aplikasi produk, peralatan serta sistem untuk memelihara alam sekitar dan alam semula jadi

Agensi Pelaksana:

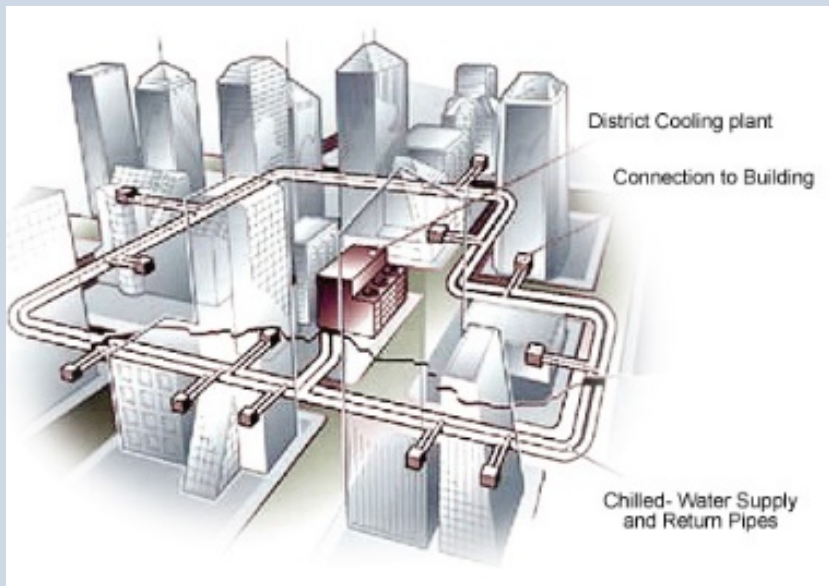
PBT, KeTTHA, PKNP, MIDA, Swasta, PAIP, dan lain-lain

I4S1-P4

Menerapkan penggunaan sistem penyejukan kawasan (*District Cooling System*) di kawasan perindustrian kerana sistem ini merupakan penyejuk kawasan bagi pengeluaran dan pengagihan air sejuk dari sumber berpusat bagi memudahkan penyaman udara beroperasi

KeTTHA, Swasta dan lain-lain

Ilustrasi : Proses District Cooling System

Nota :
District Cooling System merupakan pengeluaran berpusat dan pengedaran penyejukan tenaga. Air dingin dihantar melalui saluran paip terlindung bawah tanah untuk pejabat, industri dan kediaman bangunan yang menyejukkan udara dalam bangunan sesuatu kawasan

DASAR RSC-D15

MODAL INSAN TUNGGAK PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN

STRATEGI DI5-S1

MEMPERTINGKATKAN TARAF SOSIOEKONOMI MASYARAKAT SERTA MELAHIRKAN LEBIH RAMAI TENAGA KERJA MAHIR, BERKUALITI DAN PRODUKTIF BAGI MEMENUHI KEPERLUAN INDUSTRI NEGARA

INISIATIF PELAKSANAAN

ISS1-P1

Menyediakan pelbagai bentuk latihan dan bimbingan secara inklusif dalam bidang kemahiran bagi melahirkan golongan pelajar dan pekerja yang berkemahiran tinggi yang menjadi modal insan serta penggerak aktiviti perindustrian.

Langkah-langkah:

- Menambah baik produktiviti buruh dan gaji melalui peralihan kepada pekerjaan berkemahiran tinggi melalui pemerksaan tenaga kerja melalui peningkatan kemahiran pelbagai (*multi-skills*) dan berdaya saing; dan
- Memperkuh pembelajaran sepanjang hayat untuk peningkatan kemahiran dengan menambah dan memperkasakan kemahiran di kalangan tenaga kerja sedia ada.

Agensi Pelaksana:

IPTA, IPTS, IKBN,
ILP, IKM, IKIPS,
Swasta dan
lain-lain

INISIATIF PELAKSANAAN

I5S1-P2

Menubuhkan institusi-institusi latihan/kemahiran serta pusat akademik dengan pembelajaran yang mengikut kehendak industri semasa supaya dapat melahirkan tenaga kerja yang berkemahiran tinggi selaras dengan teknologi terkini.

Langkah-langkah:

- Mentransformasi TVET untuk memenuhi permintaan industri;
- Menambah baik kualiti pendidikan untuk meningkatkan *outcome* pelajar dan kecemerlangan institusi; dan
- Pihak industri menawarkan biasiswa kepada pelajar-pelajar bagi mempelajari kemahiran yang diperlukan dalam sektor industri.

IPTA, IPTS, IKBN, ILP, IKM, IKIPS, Swasta dan lain-lain

Program Inkubator adalah untuk menerapkan nilai-nilai keusahawanan dalam diri peserta dan menceburi bidang keusahawanan. Ini secara tidak langsung memberi pendedahan kepada peserta dalam dunia perniagaan yang sebenar.

Misi Program Inkubator:

- Melahir, membentuk dan membangun usahawan yang berinovasi dan berkualiti; dan
- Melahirkan lebih ramai usahawan baru yang berketerampilan, berdaya saing dan berdaya tahan di pasaran domestik dan antarabangsa.

INISIATIF PELAKSANAAN

I5S1-P3

Mempertingkatkan operasi pasaran buruh bagi memaksimumkan kecekapan dan keberkesanan melalui pelaksanaan program inkubator dan program perantis

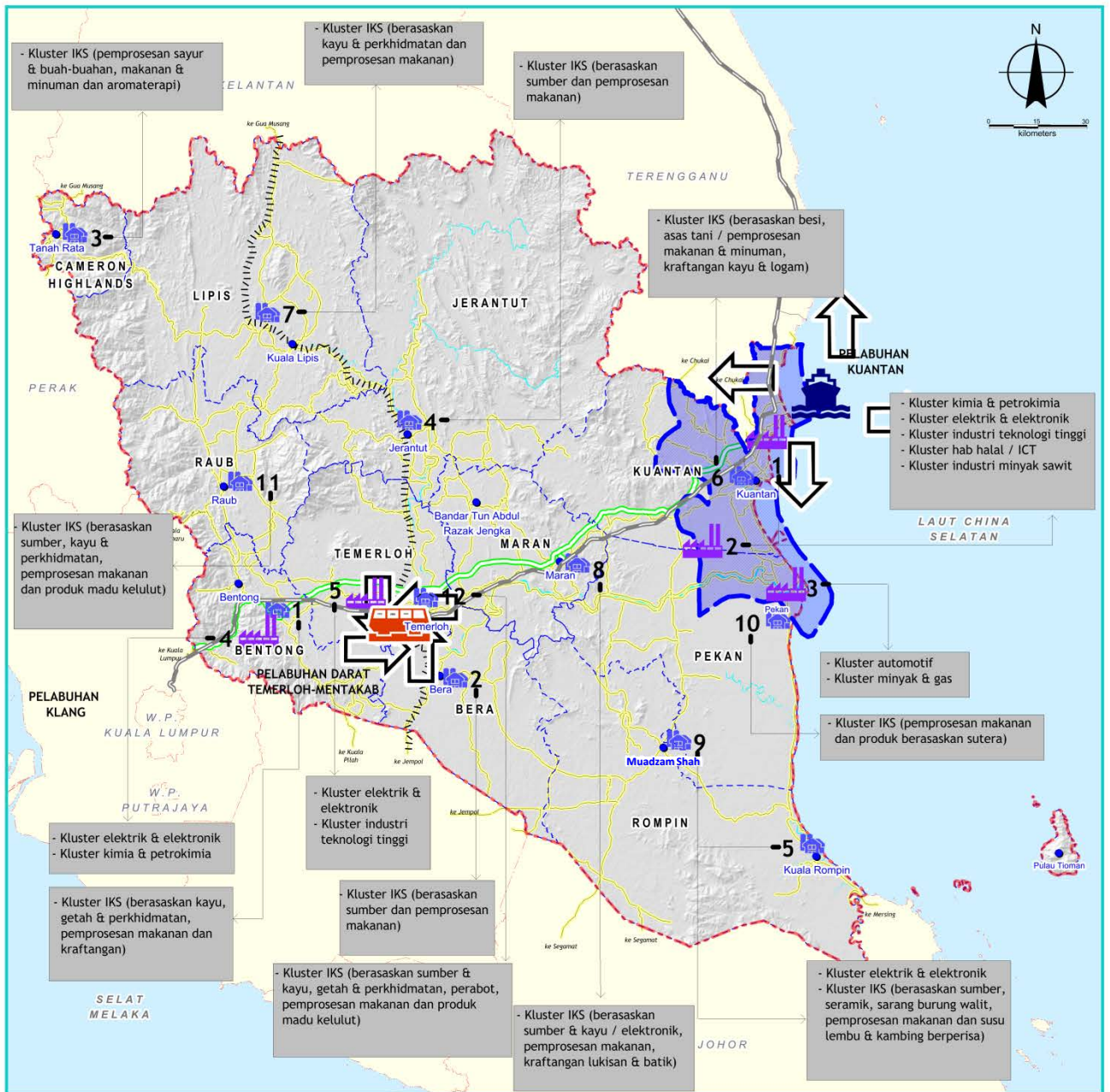
**Agensi
Pelaksana:**

Swasta dan lain-lain

I5S1-P4

Meningkatkan kemudahan sokongan untuk pusat-pusat latihan kemahiran untuk melahirkan tenaga pekerja mahir dalam mempertingkatkan proses industrialisasi dalam Negeri Pahang

ECER, BPEN, Swasta dan lain-lain

RAJAH 7.2 : PELAN SUBJEK PERINDUSTRIAN - CADANGAN PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN

PAHANG 2050
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :

SPECIAL ECONOMIC ZONE (SEZ)
Memfokuskan pembangunan perindustrian berat di dalam kawasan SEZ

PELABUHAN

PELABUHAN DARAT TEMERLOH-MENTAKAB

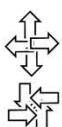
KLUSTER BERAT

1. Kuantan
2. Gambang
3. Pekan
4. Bentong
5. Temerloh

KLUSTER PERUSAHAAN KECIL SEDERHANA

1. Bentong
2. Bera
3. Cameron Highlands
4. Jerantut
5. Kuala Rompin
6. Kuantan
7. Lipis
8. Maran
9. Muadzam Shah
10. Pekan
11. Raub
12. Temerloh

Limpahan Industri dari Pelabuhan Klang dan Pelabuhan Kuantan ke Kawasan Sekitar

Kesan Limpahan Industri dari Pelabuhan Klang dan Pelabuhan Kuantan ke Temerloh/Mentakab

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

7.4 PERDAGANGAN

DASAR RSC-DB1

MENJADIKAN PAHANG SEBAGAI PUSAT MEMBELI-BELAH UTAMA DI WILAYAH TIMUR

STRATEGI DB1-S1

MENTRANSFORMASI AKTIVITI PERNIAGAAN DAN PERDAGANGAN KE ARAH LEBIH EFISIEN

INISIATIF PELAKSANAAN

B1S1-P1

Mentransformasi pusat-pusat membeli-belah terutama di Kuantan supaya lebih berdaya saing melalui strategi berikut:

- Menyasarkan Kuantan dimasukkan sebagai Zon Beli-belah Tambahan oleh *Tourism Malaysia*;
- Mempertingkatkan aktiviti membeli-belah dengan menyuntik elemen semasa dan masa hadapan seperti gaya hidup, hiburan serta istirehat dan rekreasi di pusat membeli-belah;
- Lokasi pelancongan di sekitar pusat membeli-belah perlu dimasukkan dalam pakej membeli-belah; dan
- Merancang kemudahan pengangkutan awam berhampiran pusat membeli-belah.

Agensi Pelaksana:

*Tourism
Malaysia,
Tourism
Pahang, PBT,
PLAN Malaysia,
Swasta dan
lain-lain*

Ilustrasi : Cabaran Perancangan Pusat Membeli-Belah Pada Masa Hadapan

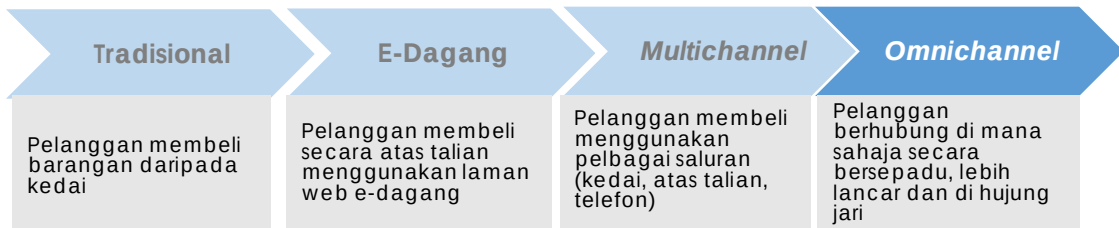

Foto : Penggunaan teknologi digital di pusat membeli-belah

Foto : Contoh perniagaan secara *omnichannel*

Rajah 7.3: Evolusi perubahan *platform* dalam perniagaan

INISIATIF PELAKSANAAN

B1S1-P2	Menyediakan pusat pembangunan usahawan muda serta mengadakan program perniagaan inkubator bagi menggalakkan masyarakat menceburi bidang perniagaan	Agensi Pelaksana: BPEN, MIDA, Swasta dan lain-lain
B1S1-P3	Menyediakan perkhidmatan sokongan yang terbaik bagi menggalakkan perniagaan dan perkhidmatan dalam talian (<i>online business and services</i>) melalui penyediaan jalur lebar berkelajuan tinggi dan kemudahan yang kondusif	SKMM, MDEC, MCMC, Swasta dan lain-lain
B1S1-P4	Memperkemaskan perniagaan <i>informal</i> supaya mampu menjadi tarikan pelancong dan mencipta peluang perniagaan kepada masyarakat tempatan: i. PBT perlu menyediakan lokasi yang bersesuaian seperti kawasan pelancongan untuk menjadi pusat penajaan yang menawarkan produk-produk tempatan; ii. Menggalakkan perniagaan dijalankan melebihi masa iaitu sehingga malam bagi menarik pelancong; iii. Menggalakkan konsep baharu perniagaan seperti <i>food truck, lutan van, car boot sale, rooftop market</i> dan lain-lain; dan iv. Memasukkan lokasi perniagaan informal ke dalam lokasi tarikan pelancongan.	PBT, <i>Tourism Malaysia</i> , Swasta

Program Perniagaan Inkubator

Foto : Contoh projek inkubator usahawan di Johor Bahru

Ia merupakan projek transit untuk menyediakan bakal usahawan sebelum terlibat dalam perniagaan secara kompetitif melalui penawaran ruang pejabat dan kadar sewaan yang rendah untuk menjalankan perniagaan

Foto : Food truck merupakan antara trend perniagaan informal terkini

7.5 PERLOMBONGAN

RSC-DM1

**PENGEKSPLORITAN POTENSI SUMBER
MINERAL SEBAGAI ASAS EKONOMI**

SASARAN	2050
Penyumbang ke-5 KDNK Negeri Pahang	3% KDNK persamaan RM 9,882

STRATEGI DM1-S1

PENEROKAAN KAWASAN SUMBER MINERAL YANG BERPOTENSI UNTUK MENJANA EKONOMI NEGERI

INISIATIF PELAKSANAAN

M1S1-P1	Meneroka dan mengeksplorit potensi sumber mineral sebagai salah satu asas ekonomi negeri - Kawasan dan tapak yang telah dikenal pasti mengandungi sumber mineral perlu dilindungi daripada pembangunan lain; dan - Mengguna pakai Dasar Mineral Negara 2 bagi memaksimumkan pengeksploitan sumber mineral negeri secara berhemah seterusnya menjana pendapatan negeri.	Agensi Pelaksana: NRE, BKSA JMG, PTD
M1S1-P2	Memperkenalkan teknologi baharu yang lebih canggih dan mampan. Dalam usaha ke arah pembangunan lestari, industri perlombongan akan memberi tumpuan terhadap: - Menyediakan zon penampan yang bersesuaian dengan Jalur Tanaman Hijau di sempadan kawasan perlombongan; - Teknologi pintar untuk penerokaan sumber mineral dan geomekanikal; - Teknologi penggalian batuan mekanikal untuk kaedah perlombongan bijih secara berterusan; - Pembangunan tenaga yang cekap dan teknologi mampan yang meminimumkan pengeluaran sisa; - Teknik pemprosesan mineral yang baharu yang menjadi anjakan paradigma dalam teknik perlombongan; dan - Penggunaan teknologi ICT yang luas dalam mengesan perubahan laut dalam proses perlombongan; - Mempertimbangkan kelulusan kebenaran merancang dikenakan bagi kawasan perlombongan tertentu di kawasan perumahan atau pembangunan lain; - Memastikan laluan pengangkutan bahan perlombongan ditentukan di peringkat kelulusan dan pemantauan berterusan dilakukan oleh pihak berkuasa berkaitan.	JMG, MOSTI, MDEC, SKMM, PTD

INISIATIF PELAKSANAAN

M1S1-P3	Membangunkan kawasan bekas lombong untuk aktiviti pelancongan dan pendidikan Mewujudkan muzium perlombongan bagi mendedahkan pengetahuan kepada orang awam tentang sejarah, kaedah perlombongan dan pengusahaan produk berasaskan hasil perlombongan	Agensi Pelaksana: JMG, PTD, PBT
M1S1-P4	Menyediakan penyelidikan R&D yang cemerlang dalam bidang perlombongan - Menubuhkan pusat penyelidikan bagi memastikan R&D yang dijalankan adalah relevan; - Meningkatkan penyelidikan ke atas mineral tempatan bagi menambah nilai, kepelbagaian penggunaan dan penggantian import; - Meningkatkan penyelidikan dalam mengitar semula sumber mineral; - Meningkatkan aplikasi dan pengkomersialan hasil R&D; dan - Mengukuhkan perkongsian pintar dan memupuk kerjasama antara kerajaan, industri dan institusi pengajian tinggi.	JMG, MOSTI, PTD
M1S1-P5	Menggalakkan dan mempromosikan aktiviti pembuatan berasaskan sumber mineral yang berkualiti tinggi dan berdaya saing	JMG, MOSTI, MITI, PBT

RAJAH 7.4 :
PELAN SUMBER MINERAL UTAMA NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PETUNJUK :-

- Emas
- Bijih Besi
- Bijih Timah
- Tembaga
- Bauksit
- Kaolin

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

7.6 PELANCONGAN

DASAR RSC-DL1

NEGERI PAHANG SEBAGAI HAB PELANCONGAN DAN PERKHIDMATAN DI PERINGKAT WILAYAH, NASIONAL DAN SERANTAU

STRATEGI DL1-S1

MEMPERKUKUHKAN PEMBANGUNAN PELANCONGAN BERASASKAN TIGA ZON UTAMA IAITU ZON TANAH TINGGI, ZON SEMULA JADI DAN ZON PESIRAN PANTAI/PULAU BAGI MENJADIKAN NEGERI PAHANG SEBAGAI DESTINASI PELANCONGAN SEPANJANG TAHUN

SASARAN	2050
i. Jumlah kedatangan pelancong ke Negeri Pahang	40.8 juta orang
ii. 50% adalah pelancong antarabangsa	20.4 juta orang
iii. Tempoh menginap pelancong di Negeri Pahang	4.4 hari
iv. Penyediaan bilik hotel	46,477 bilik
iv. Produk Pelancongan	50% taraf antarabangsa

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S1-P1

Membangunkan pelancongan Negeri Pahang berasaskan kepada tiga zon pelancongan yang ditetapkan iaitu:

1. Zon Pelancongan Tanah Tinggi – merangkumi kawasan tanah tinggi dari Daerah Cameron Highlands, Raub hingga ke Daerah Bentong;
2. Zon Pelancongan Semula Jadi – merentasi kawasan Pahang Tengah dari Daerah Jerantut, Lipis, Temerloh, Maran dan Bera; dan
3. Zon Pelancongan Pesisiran Pantai/Pulau – terletak di sebelah timur Negeri Pahang meliputi Daerah Kuantan, Pekan dan Rompin.

Agensi Pelaksana:

PBT, *Tourism Pahang*, PKBF, MOTAC, PERHILITAN, JTL, Swasta dan lain-lain

Jadual 7.4 : Taburan dan Bilangan Produk Pelancongan Mengikut Daerah dan Kategori Pelancongan

KATEGORI PELANCONGAN	TANAH TINGGI			SEMULA JADI						PESIRAN PANTAI/PULAU		JUMLAH
	BENTONG	CAMERON HIGHLANDS	RAUB	BERA	JERANTUT	LIPIS	MARAN	PEKAN	TEMERLOH	KUANTAN	ROMPIN	
1. Pergunungan	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
2. Perhutanan	3	3	5	1	17	6	-	2	5	5	4	51
3. Pantai	-	-	-	-	-	-	-	1	-	15	3	19
4. Rekreasi	2	1	2	1	1	3	6	3	-	10	1	30
5. Sejarah	-	-	1	-	-	14	2	4	-	1	-	22
6. Budaya	-	-	2	-	1	-	-	3	-	3	1	10
7. Agro	4	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	8
8. Kesihatan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Makanan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jumlah	12	6	11	2	19	23	8	13	5	37	9	145

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S1-P2

Pembangunan zon pelancongan tanah tinggi perlu peka kepada alam sekitar dengan:

- Mengambil kira zon penampakan bagi setiap pembangunan yang akan dijalankan di kawasan sensitif alam sekitar seperti hutan simpan, sungai dan sebagainya;
- Memperketatkan syarat kelulusan pembangunan tempat penginapan seperti hotel/resort/chalet supaya mengikut garis panduan yang ditetapkan untuk pembangunan di kawasan tanah tinggi;
- Membangunkan dan menaik taraf produk serta kemudahan sokongan pelancongan secara mampan bersesuaian dengan tahap daya tampungannya dan sentiasa diselenggara dengan baik;
- Memulihara dan mengekalkan kawasan hutan simpan, kawasan tadahan air dan cerun bagi mengelakkan risiko bencana seperti banjir lumpur dan tanah runtuh; dan
- Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) bagi setiap produk pelancongan di zon pelancongan tanah tinggi dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, sebagai langkah penting dalam memelihara dan memulihara alam semula jadi di kawasan tanah tinggi daripada terjejas.

Agensi Pelaksana:

PBT, BPEN, PTD, PTG, JPH, JAS, NGO, WWF, PKBF, PERHILITAN, *Tourism Pahang*, MOTAC, Swasta dan lain-lain

Foto : Bukit Panorama, Kuantan

Foto : Lata Berembun, Raub

Foto : Gua Kota Gelanggi, Jerantut

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S1-P3

Pembangunan zon pelancongan semula jadi perlu dipelihara dan diuruskan secara lestari

- Pembangunan dan pengurusan aktiviti ekopelancongan perlu dilakukan secara lestari yang berkonsepkan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D);
- Usaha-usaha promosi perlu dipergiatkan bagi memperkenalkan dan memantapkan lagi produk zon pelancongan semula jadi sebagai destinasi ekopelancongan bertaraf antarabangsa;
- Mengambil kira zon penampakan bagi setiap pembangunan yang akan dijalankan bagi memastikan produk zon pelancongan semula jadi sentiasa mampan dan terpelihara;
- Memperketatkan syarat kelulusan pembangunan tempat penginapan seperti hotel/resort/chalet supaya mengikut garis panduan yang ditetapkan untuk pembangunan di kawasan semula jadi;
- Membangunkan dan menaik taraf produk serta kemudahan sokongan pelancongan secara mampan bersesuaian dengan tahap daya tampungannya dan sentiasa diselenggara dengan baik; dan
- Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) bagi setiap produk pelancongan di zon pelancongan semula jadi dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, bagi memastikan keunikan kawasan alam sekitar terpelihara.

Agensi Pelaksana:

PBT, ECER, PKBF, MOTAC, PTD, PTG, JPH, JAS, NGO, JMG, PERHILITAN, *Tourism Pahang*, JQOA, Swasta dan lain-lain

L1S1-P4

Pembangunan zon pelancongan pesisiran pantai/pulau perlu dipelihara dan dijaga dengan baik sebagai aset pelancongan lestari

- Mengambil kira zon penampakan bagi setiap pembangunan yang akan dijalankan di kawasan sensitif alam sekitar seperti hutan simpan, pantai dan sebagainya;
- Memperketatkan syarat kelulusan pembangunan tempat penginapan seperti hotel/resort/chalet supaya mengikut garis panduan yang ditetapkan untuk pembangunan di kawasan pesisiran pantai/pulau;
- Membangunkan dan menaik taraf produk serta kemudahan sokongan pelancongan secara mampan bersesuaian dengan tahap daya tampungannya dan sentiasa diselenggara dengan baik;
- Program pengawasan marin perlu disediakan bagi memantau dan meningkatkan tahap kebersihan serta kualiti air marin bagi memastikan pantai-pantai di Negeri Pahang terjamin kebersihannya;
- Mengadakan sistem amaran awal (*life guard*) di pantai-pantai peranganin bagi memastikan keselamatan orang awam dan pelancong terjamin; dan

Agensi Pelaksana:

ECER, PBT, PTD, PTG, JPH, JAS, NGO, JMG, PERHILITAN, *Tourism Pahang*, Lembaga Pembangunan Tioman

Sambungan...

INISIATIF PELAKSANAAN

- vi. Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) bagi setiap produk pelancongan di zon pelancongan pesisiran pantai/pulau dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, yang merangkumi konsep pengezonan dan aktiviti yang dibenarkan dalam setiap zon sebagai langkah penting dalam memelihara dan memulihara aset pelancongan lestari.

Agensi Pelaksana:

ECER, PBT, PTD, PTG, JPH, JAS, NGO, JMG, PERHILITAN, *Tourism Pahang*, TDA

Foto : Pulau Tioman, Rompin

Foto : Pantai Teluk Chempedak, Kuantan

Foto : Pantai Hiburan, Rompin

L1S1-P5

Mempertingkatkan kepelbagaian pakej pelancongan Negeri Pahang

Langkah-langkah:

- i. Menyusun semula penawaran pakej dan kemudahan pelancongan secara holistik yang merangkumi penginapan, pengangkutan, kesihatan dan lawatan ke destinasi-destinasi pelancongan Negeri Pahang mengikut zon pelancongan; dan
- ii. Menyediakan 'Pertalian Pakej' antara daerah
 - Pakej pelancongan yang disediakan melibatkan lebih daripada satu daerah. Sebagai contoh, Pakej Zon Tanah Tinggi akan melibatkan tiga daerah iaitu Daerah Bentong, Cameron Highlands dan Raub; dan
 - Menggalakkan pelancong untuk menginap lebih lama di Negeri Pahang iaitu 4.4 hari.

Agensi Pelaksana:

Tourism Pahang, MOTAC, PBT, Agensi Pelancongan, BPEN, Swasta dan lain-lain

Ilustrasi: Contoh Pakej Pelancongan Zon Pesisiran Pantai/Pulau (5 Hari 4 Malam)

- i. Pengangkutan : Bas Mini/Bas Ekspres
- ii. Penginapan : Bilik Hotel/*Homestay*
- iii. Destinasi Pelancongan:
 - Teluk Chempedak
 - Cherating (Pusat Penerangan dan Santuari Penyu)
 - Sungai Lembing (Bekas Tapak Perlombongan “*Life Museum*”, Bukit Panorama, Air Terjun Pelangi)
 - *River Cruise* Kuantan
 - Pekan (Taman Tasik Sultan Abu Bakar, Galeri Tenun Sutra, Galeri Perahu, Masjid Sultan Abu Bakar, Pantai Nenas)
 - Rompin (Taman Negeri Endau-Rompin, Pulau Tioman)
- iv. Pusat Kraftangan/Cenderamata: Serambi Teruntum, Kuantan

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Ilustrasi : Contoh Pakej Pelancongan Zon Tanah Tinggi (5 Hari 4 Malam)

- i. Pengangkutan : Bas Mini/Bas Ekspres
- ii. Penginapan : Bilik Hotel/*Homestay*
- iii. Destinasi Pelancongan:
 - Genting Highlands (Tiket masuk ke Taman Tema Genting, kereta kabel)
 - Bukit Tinggi
 - Janda Baik
 - Cameron Highlands (Mossy Forest, Air Terjun Robinson, Ladang Teh BOH, Strawberry Farm, KEA Farm)
 - Bukit Fraser
- iv. Pusat Kraftangan/Cenderamata

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Foto : Laluan Pejalan Kaki/Basikal

Foto : Laluan Basikal Tepi Pantai

Foto : River Cruise Sungai

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S1-P6

Pembaharuan dan naik taraf pelancongan Pusat Bandar seperti Bandar Kuantan dan lain-lain.

Langkah-langkah:

- i. Penyediaan kemudahan yang selesa, selamat serta bertaraf antarabangsa seperti papan tanda yang jelas, aksesibiliti yang baik iaitu laluan pejalan kaki/basikal, kawasan rehat, pusat informasi atau skrin LED berinfomatif dan sebagainya;
- ii. Menggalakkan perkhidmatan pelbagai inovasi basikal seperti basikal solar/elektrik, skuter elektrik, dan sebagainya;
- iii. Menyediakan laluan basikal yang akan menyusuri laluan di sepanjang koridor pelancongan pantai yang menarik;
- iv. Menaik taraf dan mempromosikan perkhidmatan *River Cruise* di Sungai Kuantan;
- v. Mempelbagaikan aktiviti sihat dan bersesuaian dengan budaya setempat di bandar-bandar utama Negeri Pahang pada waktu malam sebagai tarikan pelancongan seperti pasar malam dan sebagainya; dan
- vi. Menaik taraf perkhidmatan pasar pagi dan pasar malam di bandar-bandar utama Negeri Pahang.

Agensi Pelaksana:

ECER, *Tourism Pahang*, PBT, Agensi Pelancongan, BPEN

Foto : Hospital Tengku Ampuan Afzan, Kuantan

Foto : Kuantan Medical Centre, Kuantan

Foto : SASICC, Kuantan

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S1-P7	Meningkatkan keupayaan Pelancongan Kesihatan (<i>Health Tourism</i>). Langkah-langkah: - Mengadakan kerjasama yang erat dengan hospital swasta negeri seperti Kuantan Medical Centre, Kuantan Specialist Hospital, IIUM Medical Specialist Centre, Hospital Pakar MUIP untuk menyediakan perkhidmatan yang berkualiti dengan kos yang kompetitif supaya menjadi pilihan utama berbanding dengan pesaing-pesaing seperti Singapura; - Menyediakan satu rangkaian perhubungan maklumat mengenai pelancongan kesihatan negeri melalui laman web yang mengandungi maklumat pelancongan kesihatan Negeri serta kemudahan yang ditawarkan; dan - Mewujudkan <i>Rehabilitation Centre</i> yang fokus kepada pemulihan rohani.	Agensi Pelaksana: <i>Tourism Pahang</i>, PBT, BPEN, Hospital Swasta/ Hospital Kerajaan, JKN, KKM, Swasta dan lain-lain
L1S1-P8	Meningkatkan kemudahan sokongan bagi perkhidmatan <i>Meetings, Incentives, Conventions and Exhibitions</i> (MICE) di Pusat Konvensyen Antarabangsa Sultan Ahmad Shah, Kuantan (SASICC). Langkah-langkah: - Menyediakan kemudahan sokongan yang mencukupi seperti kemudahan penginapan dan pengangkutan yang baik di sekitar pusat konvensyen; - Bekerjasama dengan penganjur-penganjur konvensyen profesional untuk memperkenalkan Negeri Pahang sebagai destinasi pelancongan MICE; dan - Mempelbagai dan meningkatkan daya tarikan acara dan aktiviti pelancongan seperti membeli-belah dan sukan sebagai sebahagian daripada aktiviti utama MICE.	<i>Tourism Pahang</i>, PBT, BPEN, Swasta dan lain-lain

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S1-P9

Foto : Kompleks Pejabat Kerajaan
(Majlis Daerah Lipis)

Foto : Kompleks Perlombongan
Sungai Lembing, Kuantan

Foto : Sek. Keb. Convent Tanah
Rata, Cameron Highlands

Foto : Hutan Lipur Gunung
Senyum, Temerloh

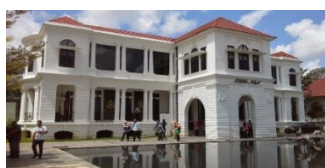

Foto : Muzium Sultan Abu Bakar,
Pekan

Foto : Istana Mangga Tunggal,
Pekan

Mewartakan tapak-tapak warisan penting di Negeri Pahang di bawah Akta Warisan Kebangsaan 2005 (Akta 645)

Langkah-langkah:

- Proses mewartakan adalah mengikut kriteria penilaian bagi pencalonan sebagai Warisan Kebangsaan (Seksyen 67(2) Akta 645)

Cadangan 32 Calon Tapak:

- Kompleks Pejabat Kerajaan (Majlis Daerah Lipis)
- Bangunan Residensi (Rest House), Lipis
- Bangunan Agensi Pelancongan Pahang (Bangunan Jabatan Kerja Raya), Lipis
- Bekas Rumah SUK Pahang (Muzium Warisan Lipis), Lipis
- Bangunan Pejabat Daerah Raub (Majlis Daerah Raub), Raub
- Bangunan Mahkamah, Raub
- Bangunan Kelab Sungai Lembing (Pejabat MPK Sungai Lembing), Kuantan
- Balai Polis Lama, Raub
- Istana Leban Tunggal, Pekan
- Istana Mangga Tunggal, Pekan
- Muzium Keseniaan Islam, Pekan
- Muzium Sultan Abu Bakar, Pekan
- Muzium Tokoh (Bekas Pejabat Daerah Kuantan), Kuantan
- Muzium Sungai Lembing, Kuantan
- Sekolah Menengah Clifford, Lipis
- Asrama Melayu, Lipis
- Kompleks Perlombongan Sungai Lembing, Kuantan
- Perkuburan Rejimen Askar Melayu Diraja, Lipis
- Tapak Kampung Juara, Tioman
- Panggung Wayang Sungai Lembing, Kuantan
- Dewan Perhimpunan Cina (Chinese Town Hall), Bentong
- Pejabat Pos Bentong
- Stesen Pengukuran Semenanjung Malaysia, Temerloh
- Sekolah Kebangsaan Convent Tanah Rata, Cameron Highlands
- Rizab Hidupan Liar Krau, Temerloh
- Tapak RAMSAR Tasek Bera, Bera
- Tapak Biosfera Tasik Chini, Pekan
- Hutan Lipur Gunung Senyum, Temerloh
- Taman Laut Pulau Tioman
- Taman Negara Pahang, Jerantut
- Taman Negeri Endau - Rompin, Rompin
- Kota Gelanggi, Jerantut

Agensi Pelaksana:

JKKN Pahang,
JWN, PTD,
Swasta dan
lain-lain

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S1-P10

Menggiatkan pembangunan produk-produk pelancongan baharu dan tarikan berasaskan potensi sumber jaya sedia ada

Potensi lokasi produk-produk pelancongan baharu di Negeri Pahang:

- i. *Tiger Valley* di Lanchang, Temerloh
- ii. *Black Water* di Runchang, Pekan
- iii. Gua Batu Kapur di Merapoh, Lipis
- iv. Bukit Raka, Bentong
- v. Agro-Pelancongan :
 - Pemprosesan Ikan – *Kuantan Integrated Fish Processing Park* (KIFPP)
 - Tenusu – *Muadzam Shah Cattle Research & Innovation Centre* (MSCRIC)
 - Herba – *Herbal Integrated Cluster Development* (HICD) Chegar Perah
 - Nanas - *Rompin Integrated Pineapple Plantation* (RIPP)

Langkah-langkah:

- i. Mewujudkan pusat perkhidmatan bagi menguruskan hal-hal berkaitan di setiap lokasi produk-produk pelancongan baharu; dan
- ii. Penyediaan kemudahan-kemudahan sokongan yang bersesuaian dengan produk-produk pelancongan baharu.

Agensi Pelaksana:

PBT, *Tourism Pahang*, MOTAC, PERHILITAN, BPEN, Swasta dan lain-lain

Foto : *Tiger Valley* di Lanchang, Temerloh

Foto : *Black Water* di Runchang, Pekan

L1S1-P11

Membangunkan laluan basikal rekreasi iaitu Lebuhraya Basikal (*Great Pahang Cycling Route*) yang akan menyusuri laluan di sepanjang zon pelancongan pesisiran pantai/pulau, laluan-laluan menarik (*scenic route*) dan laluan-laluan mencabar (*adventure route*) iaitu di zon pelancongan tanah tinggi. Cadangan laluan adalah:

- i. Pinggir sungai utama : Sungai Kuantan, Sungai Pahang
- ii. *Scenic route* : Nenasi (Pekan), Lanjut (Rompin)
- iii. *Adventure route* : Bukit Fraser (Raub), Bukit Tinggi (Bentong), Cameron Highlands

Langkah-langkah:

- i. Penyediaan laluan basikal rekreasi di setiap cadangan laluan; dan
- ii. Penyediaan pusat perkhidmatan basikal secara selektif di beberapa kawasan yang berpotensi sebagai destinasi pelancongan utama.

PBT, *Tourism Pahang*, MOTAC, BPEN

Foto : *Lebuhraya Basikal*

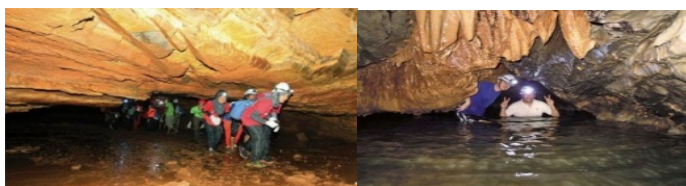

Foto : *Gua Batu Kapur* di Merapoh, Lipis

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S1-P12

Showcase Perkampungan Budaya di Negeri Pahang – Mengenal pasti dan memperkenalkan kawasan-kawasan kampung tradisional sedia ada sebagai *showcase* yang mampu menarik pelancong tempatan dan asing. Antara kampung-kampung yang berpotensi adalah:

- i. Kuantan : Kampung Cherating, Kampung Kolong Pahat
- ii. Maran : Kampung Sekara, Kampung Kening, Kampung Batu Bor, Kampung Huma Luas, Kampung Raja
- iii. Temerloh : Kampung Lubuk Terua, Kampung Songsang, Kampung Lebak, Kampung Rumpun Makmur, Kampung Paya Siput (Lanchang)
- iv. Pekan : Kampung Pahang Tua, Kampung Pulau Keladi, Kampung Mengkasar, Kampung Parit, Kampung Besta
- v. Rompin : Kampung Juara, Kampung Tekek
- vi. Bera : Kampung Mengkarak, Kampung Durian Tawar, Kampung Guai
- vii. Jerantut : Kampung Kuala Tembeling, Kampung Kelola, Kampung Pagi, Kampung Pulau Tawar, Kampung Bantal
- viii. Bentong : Felda Lurah Bilut, Kampung Janda Baik
- ix. Raub : Kampung Durian Sebatang
- x. Lipis : Kampung Budu, Kampung Benta, Kampung Kemahang
- xi. Cameron Highlands : Kampung Raja, Kampung Sungai Palas

Langkah-langkah:

- i. Mempertingkatkan persekitaran dan menaik taraf infrastruktur kawasan kampung-kampung tradisi yang terpilih; dan
- ii. Mempertingkatkan tahap perkhidmatan *homestay/kampungstay* di kawasan kampung-kampung tradisi yang terpilih.

Agensi Pelaksana:

JKKN
Pahang,
Tourism
Pahang, PBT

L1S1-P13

Memperkenalkan ‘Pekan Sehari’ sebagai salah satu tarikan pelancongan – Pelancong dapat merasai suasana jual beli masyarakat tempatan Negeri Pahang secara santai tanpa meja, payung dan mesin penimbang di tapak jualan

Tourism
Pahang, PBT

Foto : Pekan Sehari, Temerloh

STRATEGI DL1-S2

MEMPERKUKUHKAN DAN MENAIK TARAF NEGERI PAHANG SEBAGAI DESTINASI UTAMA ekopelancongan BERTARAF ANTARABANGSA

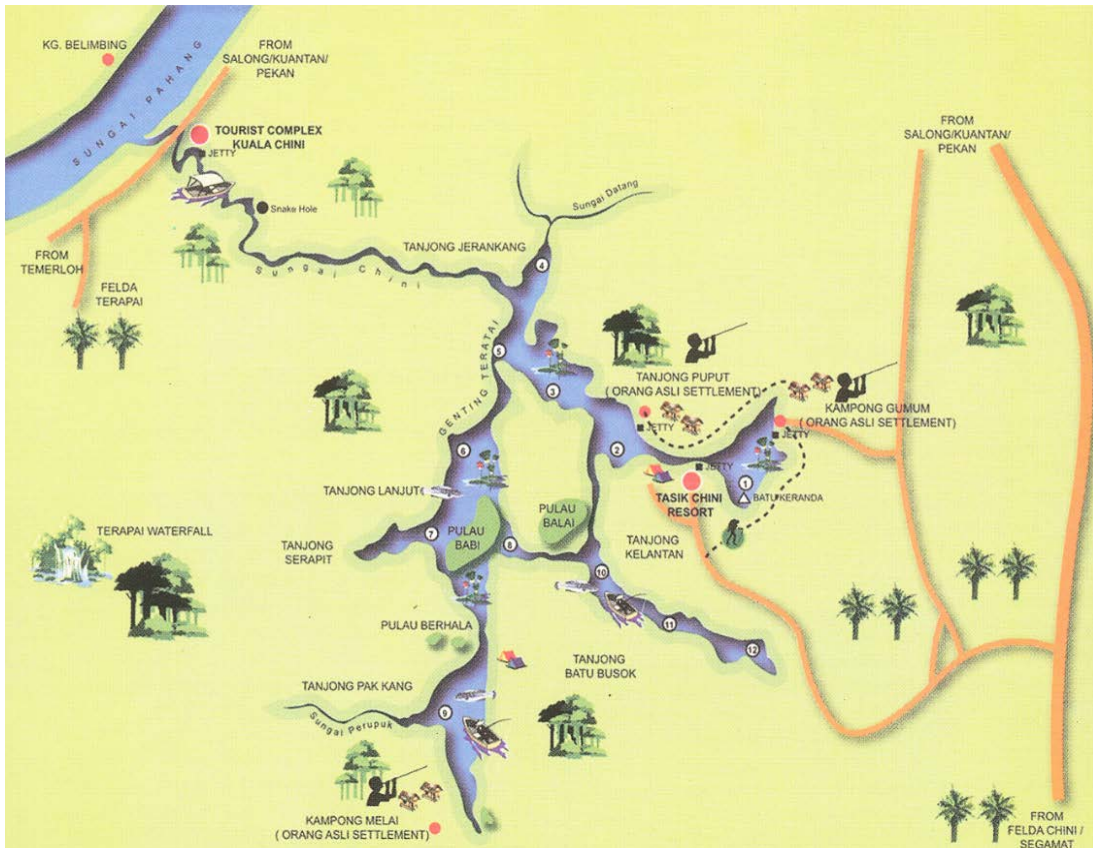
INISIATIF PELAKSANAAN

L1S2-P1	Menyediakan Pelan Induk Pelancongan Negeri Pahang yang dikaji semula setiap 5 tahun agar perancangannya selaras dengan trend dan keperluan pelancongan semasa.	Agensi Pelaksana: PLANMalaysia PBT, <i>Tourism</i> Pahang
L1S2-P2	Mewujudkan <i>Great Walk</i> dengan konsep Jejak Alam Semula Jadi bagi produk ekopelancongan Negeri Pahang <u>Langkah-langkah:</u> - Menyediakan panduan berkaitan lokasi <i>Great Walk</i> yang merangkumi latar belakang, maklumat, peta dan laluan berjalan kaki yang menghubungkan pelancong dengan pelbagai suasana alam semula jadi seperti hutan dan pantai; dan - Menyediakan khidmat pemandu pelancong yang akan membawa pelancong menikmati pengalaman <i>Great Walk</i>. Cadangan <i>Great Walk</i> : - Taman Negara Pahang, Jerantut - Gua Merapoh, Lipis - Mossy Forest, Cameron Highlands - Bukit Fraser, Raub - Bukit Tinggi, Bentong - Janda Baik, Bentong - Tasek Bera, Bera - Tasik Chini, Pekan - Taman Negeri Endau – Rompin, Rompin - Sungai Lembing – Bukit Panorama – Air Terjun Pelangi, Kuantan - Pulau Tioman, Rompin - Gunung Senyum, Temerloh	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, PERHILITAN

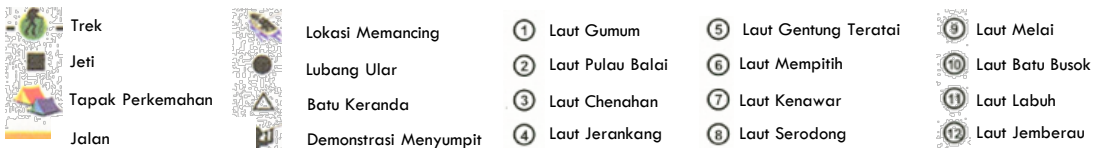

Foto : *Great Walk*

Ilustrasi : Cadangan Peta *Great Walk* di Tasik Chini

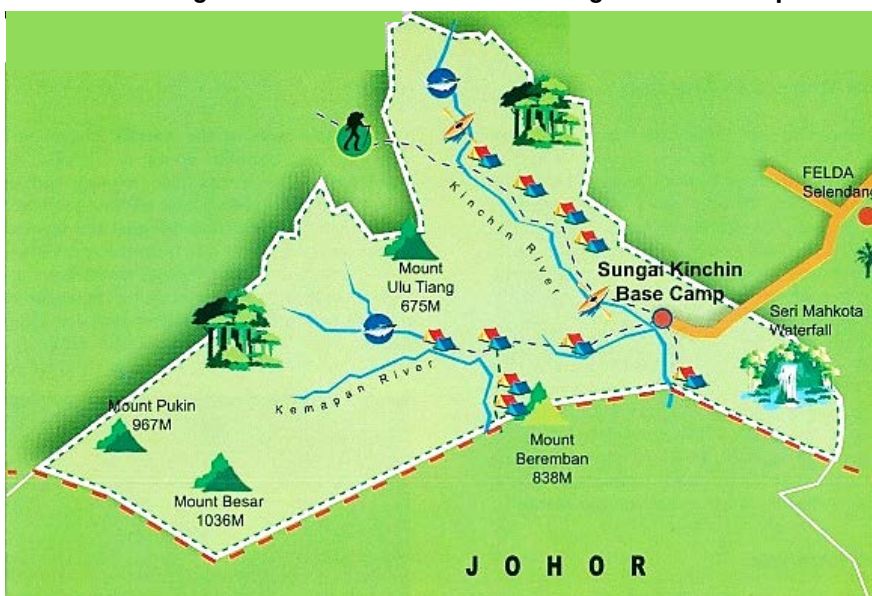

Petunjuk:

Sumber : Pahang Malaysia's Wonders Of Nature Travel Planner

Ilustrasi : Cadangan Peta *Great Walk* di Taman Negeri Endau-Rompin

Petunjuk:

Sumber : Pahang Malaysia's Wonders Of Nature Travel Planner

Ilustrasi : Cadangan Peta Great Walk di Pulau Tioman

Petunjuk:

Trek

Lokasi Menyelam

Jalan

Lapangan Terbang

Jeti

Lokasi Snorkel

Tapak Bangkai Kapal

Sumber : Pahang Malaysia's Wonders Of Nature Travel Planner

Foto : Pertanian Tidak Terkawal di Cameron Highlands

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S2-P3

Pembangunan pelancongan di Cameron Highlands perlu peka kepada alam sekitar, memberi impak positif kepada penduduk tempatan dan harus mengelakkan daripada kemerosotan kualiti alam sekitar

- i. Mengawal pembukaan tanah pertanian yang tidak teratur di kawasan tanah tinggi yang sensitif;
- ii. Memulihara dan mengekalkan kawasan hutan simpan, kawasan tadahan air dan cerun curam bagi mengelakkan risiko bencana seperti banjir lumpur dan tanah runtuh;
- iii. Memulih dan membangunkan produk serta kemudahan sokongan pelancongan secara mampan bersesuaian dengan tahap daya tampungannya;
- iv. Mengatasi masalah kesesakan lalu lintas melalui cadangan jalan baharu sebagai jalan alternatif;
- v. Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, yang merangkumi kawalan pembukaan tanah pertanian yang tidak teratur dan sebagainya, sebagai langkah penting dalam memelihara dan memulihara alam semula jadi di Cameron Highlands daripada terjejas; dan
- vi. Mensyaratkan kelulusan kebenaran merancang bagi aktiviti pertanian di kawasan cerun dan tanah tinggi seperti di Cameron Highlands dan kawasan tanah tinggi yang lain.

Agensi Pelaksana:

PBT, PTD,
PTG, JPH

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S2-P4

Kawasan Hutan Taman Negara perlu dipelihara dan diurus secara lestari sebagai aset sumberjaya semula jadi yang terpenting dan ekonomik

- Memastikan kawasan Taman Negara sentiasa mampan dan terpelihara melalui kawalan pembangunan zon penampian iaitu 5 km;
- Larangan terhadap pembangunan perbandaran dan pertanian dijalankan di kawasan ini;
- Pemantauan secara berterusan dan berkesan perlu dilakukan bagi mengelakkan pencerobohan;
- Pembangunan dan pengurusan kawasan Taman Negara perlu dilakukan secara lestari yang berkonsepkan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D); dan
- Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, bagi memastikan keunikan kawasan alam sekitar serta spesis flora dan fauna di Hutan Taman Negara terpelihara.

Agensi Pelaksana:

Tourism Pahang, JAS, JPH, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO

L1S2-P5

Tapak RAMSAR Tasek Bera dan Tapak Biosfera Tasik Chini perlu diurus dan dipelihara sebagai salah satu destinasi ekopelancongan dan pelancongan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D)

- PERHILITAN telah mengenal pasti kawasan Tasek Bera sebagai zon penampian dan perlu dipantau secara berterusan;
- Usaha-usaha promosi perlu dipergiatkan bagi memperkenalkan Tapak RAMSAR Tasek Bera dan Tapak Biosfera Tasik Chini sebagai salah satu destinasi ekopelancongan;
- Pelan Pembangunan Pelancongan Tasek Bera dan Tasik Chini perlu disediakan bagi memastikan keunikan kawasan alam sekitar di kawasan ini terpelihara;
- Kesedaran awam mengenai kepentingan pemuliharaan alam sekitar perlu dipertingkatkan sebagai usaha mengekalkan dan meningkatkan kualiti alam sekitar di kawasan ini; dan
- Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, bagi memastikan keunikan kawasan alam sekitar serta spesis flora dan fauna di Hutan Taman Negara Tapak RAMSAR Tasek Bera dan Tapak Biosfera Tasik Chini terpelihara.

Tourism Pahang, JAS, JPH, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO

Foto : Taman Negara Pahang, Jerantut

Foto : Tasik Chini, Pekan

Foto : Pantai di Pulau Tioman, Rompin

Foto : Sungai di Janda Baik, Bentong

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S2-P6	Keunikan Taman Laut Negara di perairan Pulau Tioman dikawal dan dipelihara secara lestari sebagai aset pelancongan lestari - Memperketatkan syarat kelulusan pembangunan tempat penginapan seperti hotel/resort/chalet supaya mengikut garis panduan yang ditetapkan; - Menguatkuasakan pemeliharaan dan perlindungan kawasan Taman Laut Pulau Tioman dari kesan pembangunan dan pencemaran ketulan minyak atau bebola tar yang boleh mengancam hidupan laut terutamanya terumbu karang di perairan Pulau Tioman; - Program pengawasan marin perlu disediakan bagi memantau dan meningkatkan tahap kebersihan serta kualiti air marin bagi memastikan pantai-pantai di Negeri Pahang terjamin kebersihannya; dan - Menyediakan <i>Spatial Management Plan</i> (SMP) dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, sebagai langkah penting dalam memelihara dan memulihara aset pelancongan lestari di Pulau Tioman.	Agensi Pelaksana: <i>Tourism Pahang, Lembaga Pembangunan Tioman, JAS, JPH, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO</i>
L1S2-P7	Keindahan dan kebersihan sungai di Janda Baik perlu dijaga dan dipelihara secara lestari sebagai tarikan pelancongan - Perlu mengenal pasti zon penampungan bagi memastikan sungai sentiasa mampan dan terpelihara; - Memperketatkan syarat-syarat kelulusan pembangunan hotel/chalet/resort di tepi sungai di Janda Baik; - Menguatkuasakan undang-undang dengan mengenakan denda kepada individu yang mencemarkan sungai; - Kempen kesedaran akan kepentingan sungai sebagai biodiversiti untuk pelancongan; dan - Menyediakan <i>Spatial Management Plan</i> (SMP) dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, yang merangkumi garis panduan pembangunan, nisbah plot, densiti yang dibenarkan, sebagai langkah penting dalam memelihara dan memulihara alam semulajadi di Janda Baik daripada terjejas.	<i>Tourism Pahang, Swasta, PBT, JAS, JPH, PTD, PTG, NGO</i>

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S2-P8

Mempromosi Bukit Fraser sebagai Taman Negeri Tanah Tinggi Pahang

Agensi Pelaksana :

- Mewartakan Bukit Fraser sebagai Taman Negeri Tanah Tinggi Pahang bagi memelihara Hutan Hujan di Bukit Fraser dan melindungi kepelbagaian biologi;
- Kempen kesedaran kepada penduduk tempatan dengan program-program latihan mengenai penggunaan sumber asli secara lestari dan perlindungan biodiversiti;
- Pembangunan dan pengurusan kawasan Bukit Fraser perlu dilakukan secara lestari yang berkonsepkan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D) melalui pembukaan Pusat R&D;
- Membangun dan menaik taraf produk serta kemudahan sokongan pelancongan secara mampan bersesuaian dengan tahap daya tampungannya dan sentiasa diselenggara dengan baik; dan
- Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) Bukit Fraser dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, yang merangkumi konsep pengezonan dan aktiviti yang dibenarkan dalam setiap zon, sebagai langkah penting dalam memelihara dan memulihara alam semula jadi di Bukit Fraser daripada terjejas.

Tourism Pahang, JPH, WWF, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO, MARDI

Foto : Bukit Fraser, Raub

Foto : Gua Tahi Bintang, Merapoh, Lipis

Foto : Gua Jinjang Pelandin, Merapoh, Lipis

Foto : Gua Hari Malaysia, Merapoh, Lipis

L1S2-P9

Mengukuhkan tarikan gua-gua di Merapoh sebagai ekopelancongan Negeri Pahang

Agensi Pelaksana:

- Mengadakan kempen menyelamatkan gua-gua di Merapoh;
- Usaha-usaha promosi perlu dipergiatkan bagi memperkenalkan gua-gua di Merapoh sebagai destinasi ekopelancongan, dan
- Gua-gua di Merapoh perlu diwartakan bagi memelihara potensinya yang disifatkan sebagai sumber geologi yang mempunyai ciri-ciri unik, landskap indah dan boleh dijadikan geotapak atau tapak sumber warisan geologi.

PBT, Tourism Pahang, JPH, JMG, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO, Jabatan Warisan Negara

Foto : Bekas Tapak Perlombongan Sungai Lembing, Kuantan

Foto : Taman Negeri Endau-Rompin

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S2-P10

Sungai Lembing sebagai bekas tapak perlombongan bersejarah dan perlu dipelihara

- Membangun dan menaik taraf produk serta kemudahan sokongan pelancongan secara mampan bersesuaian dengan tahap daya tampungannya dan sentiasa diselenggara dengan baik;
- Sungai Lembing perlu diwartakan bagi memelihara potensinya yang merupakan bekas tapak perlombongan bijih timah yang terpanjang (322 km) dan terdalam (700 m) di dunia dan mempunyai ciri-ciri guna tanah bandar yang terancang di zaman era kolonial, dan
- Segala pembangunan yang akan dijalankan di kawasan Sungai Lembing perlu merujuk *Spatial Management Plan* (SMP) yang telah disediakan iaitu Rancangan Kawasan Khas (RKK) Sungai Lembing untuk memelihara aset sejarah Negeri Pahang sebagai salah satu tarikan pelancong.

Agensi Pelaksana:

PBT, *Tourism* Pahang, Jabatan Warisan Negara, PTD, PTG, NGO

L1S2-P11

Kawasan Hutan Taman Negeri Endau-Rompin perlu dipelihara dan diuruskan secara lestari dan berkonsepkan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D)

- Mengambilkira zon penampunan bagi setiap pembangunan yang akan dijalankan bagi memastikan Hutan Taman Negeri Endau-Rompin sentiasa mampan dan terpelihara;
- Membangun dan menaik taraf produk serta kemudahan sokongan pelancongan secara mampan bersesuaian dengan tahap daya tampungannya dan sentiasa diselenggara dengan baik;
- Memperkasakan Taman Negeri Endau-Rompin sebagai Pusat Penyelidikan dan Pembangunan (R&D), dan
- Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, bagi memastikan keunikan kawasan alam sekitar terpelihara.

Tourism Pahang, JAS, JPH, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S2-P12

Mempromosi Bentong sebagai 'Fresh Air Lung Washing'

- Memulihara dan mengekalkan kawasan hutan simpan, kawasan tadahan air dan cerun curam bagi mengelakkan risiko bencana seperti banjir lumpur dan tanah runtuh;
- Usaha-usaha promosi dan pembangunan pakej-pakej pelancongan perlu dipergiatkan dalam menjadikan Daerah Bentong sebagai hab ekopelancongan terbaik negara;
- Membangun dan menaik taraf produk serta kemudahan sokongan pelancongan secara mampan bersesuaian dengan tahap daya tampungannya dan sentiasa diselenggara dengan baik; dan
- Menyediakan *Spatial Management Plan* (SMP) bagi 'Fresh Air Lung Washing' dalam bentuk Rancangan Kawasan Khas (RKK) di bawah Akta 172, yang merangkumi garis panduan dan kawalan pembangunan, sebagai langkah penting dalam memelihara dan memulihara alam semulajadi di Daerah Bentong.

Agensi Pelaksana :

PBT, *Tourism*
Pahang,
PERHILITAN,
PTD, PTG,
NGO

'Fresh Air Lung Washing' atau udara segar membersih paru-paru

- Kedudukan geografinya di lereng Banjaran Titiwangsa
- Kedudukan Daerah Bentong yang amat strategik iaitu sebagai pintu masuk laluan penghubung utama ke negeri-negeri di Pantai Timur Semenanjung Malaysia dari arah Lembah Klang
- Selari dengan Strategi Lautan Kebangsaan (NBOS)

Foto : Halia Bentong

Foto : Air Terjun Chamang, Bentong

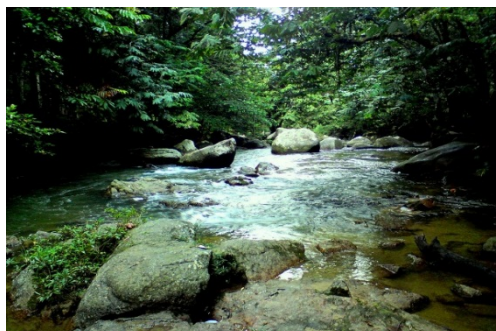

Foto : Hutan Lipur Lentang, Bentong

Foto : Sungai di Janda Baik, Bentong

STRATEGI DL1-S3

MENINGKATKAN JUMLAH KEDATANGAN PELANCONG DAN PELAWAT KE NEGERI PAHANG KEPADA 40.79 JUTA PADA TAHUN 2050

Sasaran 40.79 juta pelancong dan pelawat pada tahun 2050 seiring dengan:

- i. Pertambahan destinasi-destinasi pelancongan baharu di Negeri Pahang
 - Potensi lokasi pelancongan baharu : *Tiger Valley* di Lanchang, (Temerloh) *Black Water* di Runchang, (Pekan) Gua Batu Kapur di Merapoh, Bukit Raka, (Bentong) dan sebagainya.
 - Agro-Pelancongan baharu : Pemprosesan Ikan – Kuantan Integrated Fish Processing Park (KIFPP), Tenusu – Muadzam Shah Cattle Research & Innovation Centre (MSCRIC), Herba – Herbal Integrated Cluster Development (HICD) Chagar Perah, Nenas – Rompin Integrated Pineapple Plantation (RIPP).
- ii. Penyediaan kemudahan mod pengangkutan yang pelbagai seperti:
 - Lapangan Terbang Antarabangsa Kuantan
 - *East-Coast Rail Link* (ECRL) yang menjimatkan kos dan masa perjalanan
 - *High Speed Rail* (HSR)
 - Projek OBOR (*One Belt One Road*)

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S3-P1

Menggalakkan acara-acara tahunan bertaraf kebangsaan dan antarabangsa bagi setiap zon untuk menarik lebih ramai pelancong terutamanya pelancong asing untuk datang ke Negeri Pahang

Agensi Pelaksana:

Tourism
Pahang, BPEN

Jadual 7.5 : Pecahan Acara Pelancongan Mengikut Daerah

DAERAH	SENARAI ACARA	LOKASI	BULAN
Bentong	1. Mempaga MTB Jamboree	Felda Wilayah Mempaga, Bentong	Oktober
Bera	2. Bera International Wetland Fest	Tasik Bera	September
Cameron Highlands	3. Cameron Highlands 18° Celcius Fun Run By Copthorne	Copthorne Hotel, Cameron Highlands	Ogos
	4. Cameron Ultra Marathon	Cameron Highlands	Oktober
Jerantut	5. Bird Count Taman Negara	Taman Negara, Kuala Tahan	Mac
	6. Taman Negara Bird Race	Kuala Tahan, Taman Negara, Jerantut	September
Kuantan	7. Balok Wind Challenge	Pantai Balok	Februari
	8. Cherating Family Carnival 'Night Of Lanterns'	Cherating	Disember
	9. Kuantan Marathon	Padang MPK 4	Mei
	10. Cherating Sandcastle & Beach Festival	Cherating	Mei
	11. Kuantan Century Ride (Kuantan 160)	Padang MPK 4	Julai
	12. Cherating Eco & Environmental Green Run	Cherating	Julai
	13. Pesta Hoki Pahang	Kuantan	Julai
	14. Kuantan Arts & Cultural	Taman Bandar, Indera Mahkota	Ogos
	15. Kuantan Beach Run	Taman Gelora, Kuantan	September

Jadual 7.5 : Pecahan Acara Pelancongan Mengikut Daerah (Sambungan..)

DAERAH	SENARAI ACARA	LOKASI	BULAN
Kuantan	16. Mountain Bike Challenge Sungai Lembing	Sungai Lembing	September
	17. Festive El-Dorado Of The East	Sungai Lembing	Oktober
	18. Teluk Chempedak Downhill Challenge	Teluk Chempedak	November
	19. Cherating International Surfing	Pantai Cherating	Disember
	20. Beserah Tengkujuh Ride	Beserah, Kuantan	Disember
	21. Cherating Point Cup	Pantai Cherating	Disember
Lipis	22. Cherating Night Surfing	Cherating	Disember
	23. Niteride Enduro Challenge	Taman Tasik Burung Mandi, Kg Kemahang Hilir	Mac
	24. Karnival Masakan Tradisional Lipis	Dataran Residen	April
	25. Merapoh Forest Run	Taman Negara Sg Relau, Merapoh	September
	26. Karnival Lipis	Dataran Orang Kaya Haji	September
Maran	27. My Enduro Challenge (TA45)	Taman Tasik Burung Mandi, Kg Kemahang Hilir	September - Oktober
	28. Pesta Tasik Maran	Taman Tasik, Maran	Mei
Pekan	29. Larian Teladas	Air Terjun Teladas, Maran	Ogos
	30. Chini Fest	Tasik Chini	Oktober
	31. Moh Ngemping	Dataran Awam, Kg Pahang Tua, Peka	Mei
Raub	32. Pekan Run	Dataran Pekan	Jun
	33. Fraser's Hill International Bird Race	Bukit Fraser	Mei
Rompin	34. Tioman Surfestival	Kampung Juara, Pulau Tioman	Januari
	35. Bubble Camp	Kg Genting, Pulau Tioman	Mac
	36. Sail Malaysia – Passage To The East Yacht Rally	Kg Tekek, Pulau Tioman	Mei
	37. SAS Tioman Eco Challenge	Kg Tekek, Pulau Tioman	Mei
	38. Tioman MTB Ride	Kg Juara, Pulau Tioman	Julai
	39. Start In Tioman	Kg Genting, Pulau Tioman	Ogos
	40. Royal Pahang Billfish International Challenge	Kuala Rompin	September
	41. Rompin Festival	Pantai Hiburan, Kuala Rompin	September
Temerloh	42. Tioman Surfestival	Kg Juara, Pulau Tioman	Disember
	43. Fellowship Ride To The Centre Of Peninsular Malaysia	Dataran Temerloh	Ogos

Sumber : Tourism Pahang, 2016

Foto : Aktiviti Pelancongan Negeri Pahang

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S3-P2

Meningkatkan kualiti dan keupayaan kemudahan sebagai akses kepada pelancong:

- i. Cadangan Lapangan Terbang yang baharu di Penor dan menyediakan jadual penerbangan secara terus bertaraf antarabangsa;
- ii. Merealisasikan cadangan *East Coast Rail Link* (ECRL) yang menghubungkan Pantai Barat Semenanjung Malaysia dengan Pantai Timur Semenanjung Malaysia secara terus yang menjimatkan kos dan masa perjalanan;

Stesen Penumpang ECRL di Pahang:

- a. Bentong (Stesen Penumpang dan Kargo)
- b. Mentakab (Stesen Penumpang dan Kargo)
- c. Maran (Stesen Penumpang dan Kargo)
- d. Gambang (Stesen Penumpang)
- e. Kuantan Sentral (Stesen Penumpang)
- f. Kotasas (Stesen Penumpang)
- g. Kuantan Port City 1 (Stesen Penumpang)
- h. Cherating (Stesen Penumpang)

- iii. Menambah baik rangkaian perkhidmatan kemudahan bas pelancongan dengan lebih menyeluruh yang melalui koridor-koridor laluan pelancongan bagi memudahkan pergerakan pelancong.

Agensi Pelaksana:

JKR, PBT, DCA, BPEN, JKR, MRL, Swasta

Ilustrasi : Faedah ECRL Kepada Orang Awam

- i. Merangsang ekonomi Negara
- ii. Perkhidmatan pengangkutan yang lebih selamat dan dipercayai
- iii. Mengurangkan tempoh perjalanan
- iv. Meningkatkan industri dan pelancongan
- v. Mesra alam sekitar
- vi. Tiada kesesakan trafik dengan perkhidmatan rel
- vii. Menghubungkan ibu negeri dan pusat bandar utama
- viii. Menghubungkan perindustrian, pelabuhan dengan pedalaman pantai timur yang kaya dengan sumber alam

Sumber : Malaysia Rail Link (MRL)

STRATEGI DL1-S4

MENINGKATKAN TEMPOH MENGINAP PELANCONG DI NEGERI PAHANG KEPADA 4.4 HARI PADA TAHUN 2050

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S4-P1

Mempelbagaikan aktiviti *experiential tourism*¹ yang boleh menggalakkan pelancong untuk menginap lebih lama di Negeri Pahang seperti Program *Homestay*. Aktiviti-aktiviti yang ditawarkan dalam program bergantung kepada budaya, makanan, aktiviti ekonomi serta lokasi. Setiap Daerah di Negeri Pahang mempunyai keunikan dan imej tersendiri. Contoh-contoh aktiviti di *homestay* meliputi:

- i. Budaya dan Gaya Hidup
 - Sejarah
 - Tarian, lagu dan makanan tradisional
 - Permainan dan sukan tradisional
 - Budaya : Perkahwinan, majlis korban dan upacara keramaian
- ii. Aktiviti Ekonomi
 - Menoreh getah
 - Penternakan ikan, biri-biri
 - Pertanian : Minyak sawit, buah-buahan seperti nenas
- iii. Rekreasi
 - Melawat kawasan sekitar *homestay* (*Sightseeing*)
 - Merentas hutan (*Jungle Tracking*)
 - Mendaki gunung (*Hiking*)
- iv. Pemuliharaan Alam Sekitar
 - Program menanam pokok : Para pelancong digalakkan untuk menanam pokok di *homestay* yang dilawati dengan tujuan memulihara alam sekitar dan mencantikkan landskap *homestay*

Agensi Pelaksana:

Tourism Pahang, PKKM, Pengusaha Homestay

Apakah Program *Homestay*?

Program *Homestay* adalah pengalaman di mana pelancong tinggal bersama keluarga yang dipilih, berinteraksi dan membina pengalaman kehidupan seharian keluarga dan juga mempelajari budaya masyarakat luar bandar di Pahang

Sumber : Portal Rasmi Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan Malaysia

Foto : Memasak Sambal Hitam

Foto : Tenun Pahang

Foto : Menoreh Getah

Foto : Mempancing Ikan Patin

Foto : Mendaki Gunung

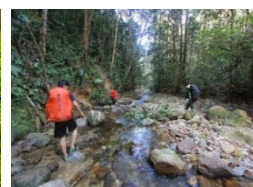

Foto : Merentas Hutan

Foto : Menanam Pokok Bunga

Foto : Lanskap di Homestay

Nota :

¹ *experiential tourism* : kunjungan berasaskan pengalaman, di mana pelancong atau pelawat mencipta pengalaman bermakna secara langsung

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S4-P2

Mewujudkan imej pelancongan bagi setiap daerah di Negeri Pahang supaya setiap pelancong yang datang dapat mengatur jadual perjalanan untuk berkunjung ke semua daerah dan secara tidak langsung memanjangkan tempoh menginap

Contoh :

- Temerloh sebagai Bandar Ikan Patin
- Kuala Rompin : Udang Galah
- Cameron Highlands : Teh dan Strawberi
- Jerantut : Taman Negara
- Bentong : Halia Bentong
- Raub : Durian Musang King

Agensi Pelaksana:

Tourism
Pahang,
PBT

Foto : Imej Daerah Jerantut iaitu Taman Negara

Foto : Imej Kuala Rompin iaitu Udang Galah

Foto : Imej Daerah Cameron Highlands iaitu Strawberi

STRATEGI DL1-S5

MENINGKATKAN PENDAPATAN NEGERI MELALUI SEKTOR PELANCONGAN

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S5-P1

Penekanan terhadap aspek pengurusan sumber pelancongan yang cekap untuk memastikan sektor pelancongan berupaya memberi pulangan yang tinggi kepada ekonomi Negeri Pahang

Agensi Pelaksana:

Tourism
Pahang

- Mewartakan kawasan potensi pelancongan;
- Mengenal pasti kawasan-kawasan yang boleh dikenakan caj kemasukan (kawasan-kawasan yang telah warta); dan
- Meningkatkan caj kemasukan ke destinasi-destinasi eko-pelancongan.

L1S5-P2

Mengenakan caj kepada pengunjung bagi menjana pendapatan Negeri Pahang melalui:

Tourism
Pahang,
Pengusaha
Hotel

- Bilik hotel (mengikut kadar yang ditetapkan oleh Kerajaan Persekutuan); dan
- Conservation Tax* (bagi menampung kos pengurusan)

Caj tersebut adalah perlu bagi Kerajaan Negeri Pahang untuk melaksanakan pembangunan, penambahbaikan, penyelenggaraan dan promosi pelancongan di Negeri Pahang.

Foto : Kutipan Bayaran Penggalakan Pelancongan oleh Majlis Perbandaran Langkawi

Foto : Kutipan Bayaran Penggalakan Pelancongan oleh Majlis Perbandaran Langkawi

STRATEGI DL1-S6

MELUASKAN PROGRAM PROMOSI DAN PEMASARAN KAWASAN TUMPUAN UTAMA PELANCONGAN DI NEGERI PAHANG

INISIATIF PELAKSANAAN

L1S6-P1

Mempertingkatkan promosi, publisiti, dan acara pelancongan secara agresif dan berterusan melalui media massa, media elektronik, media cetak, buku, majalah, media sosial serta program-program pelancongan

- i. Mempromosi kawasan tumpuan utama pelancongan Negeri Pahang melalui pemasaran di pameran perdagangan dan pelancongan kebangsaan dan antarabangsa seperti *Malaysia Inbound Tourism Association* (MITA), *MATTA Fair* dan sebagainya;
- ii. Mengadakan program lawatan ke Negeri Pahang untuk wartawan, para penulis, juru gambar, operator/wakil pelancongan dari luar dan dalam negara untuk mendapat liputan dalam bentuk penggambaran dokumentasi, filem, majalah-majalah pelancongan tempatan dan asing;
- iii. Meningkatkan *Road Show* dan *Sales Calls* di pasaran-pasaran tertentu untuk menarik lebih ramai pelancong;
- iv. Publisiti iklan melalui media cetak dan elektronik secara meluas seperti aplikasi telefon mudah alih (*mobile applications*);
- v. Mengemas kini dan menambah baik laman sesawang pelancongan Pahang agar lebih informatif dan menarik dengan penyusunan lebih ringkas dan mesra pengguna;
- vi. *Smart Partnership* dengan agensi pelancongan dan syarikat penerbangan untuk menjual pakej pelancongan Pahang;
- vii. Menggalakkan sebarang urusan perkhidmatan pelancongan melalui kaedah atas talian seperti pembelian tiket dan tempahan bilik hotel secara *online*, dan
- viii. Mengadakan usahasama dengan Badan Promosi Pelancongan dengan negara-negara serantau untuk meningkatkan ketibaan pelancong asing.

Agensi Pelaksana:

BPEN, *Tourism* Pahang, Swasta

Foto : MATTA Fair

Foto : Familiarization Tours

Foto : Mobile Apps

Foto : Road Show Tourism

DASAR RSC-DL2

MELESTARIKAN PRODUK-PRODUK
PELANCONGAN UNTUK KESEJAHTERAAN
MANUSIA DAN ALAM SEKITAR

STRATEGI DL2-S1

MENGALAKKAN PENGURUSAN PRODUK
PELANCONGAN LESTARI¹

Definisi **Keupayaan Daya Tampung Pelancongan**:

“Bilangan maksimum orang yang boleh melawat sesebuah destinasi pelancongan pada suatu masa yang sama, tanpa mengakibatkan kerosakan dari segi fizikal, ekonomi, persekitaran sosio-budaya dan tanpa menjejaskan mutu pengalaman yang diperoleh oleh pelawat”

Sumber : World Tourism Organization (WTO)

INISIATIF PELAKSANAAN

L2S1-P1

Pembangunan pelancongan berasaskan alam semula jadi hendaklah tidak melebihi daya tampungan (*carrying capacity*) supaya tidak menjejaskan ekologi serta keindahan alam semula jadi yang menjadi tarikan kawasan ekopelancongan tersebut

- i. Kajian *carrying capacity* perlu dijalankan di peringkat Kajian Rancangan Kawasan Khas (RKK) atau Rancangan Tempatan Daerah (RTD) untuk memastikan aktiviti ekopelancongan yang sesuai dijalankan. Bilangan pelancong yang dapat ditampung oleh sesuatu tempat tanpa menjejaskan ekologi kawasan tersebut juga dapat ditetapkan melalui kajian ini.

Cadangan produk pelancongan Negeri Pahang yang perlu Kajian *Carrying Capacity*:

- i. Taman Negara Pahang, Jerantut
- ii. Gua Merapoh, Lipis
- iii. Mossy Forest, Cameron Highlands
- iv. Bukit Fraser, Raub
- v. Bukit Tinggi, Bentong
- vi. Janda Baik, Bentong
- vii. Tasek Bera, Bera
- viii. Tasik Chini, Pekan
- ix. Taman Negeri Endau Rompin, Rompin
- x. Sungai Lembing, Kuantan
- xi. Bukit Panorama, Kuantan
- xii. Air Terjun Pelangi, Kuantan
- xiii. Pulau Tioman, Rompin
- xiv. Gunung Senyum, Temerloh

Agensi Pelaksana:

PLAN Malaysia,
PBT, *Tourism*
Pahang

Nota :

Pelancongan Lestari : Pelancongan yang tidak mengganggu gugat atau merosakkan persekitaran semula jadi dan persekitaran 'buatan' pada masa sama memelihara aspek budaya masyarakat setempat.

Zero Waste
menggalakkan pembentukan semula kitaran hidup sumber supaya semua produk digunakan semula dan menerapkan prinsip 3R (*Reduce, Reuse, Recycle*) dalam pengurusan sisa pepejal.

INISIATIF PELAKSANAAN

L2S1-P2

Menggalakkan pelaksanaan 'Zero Waste Tourism'.

- i. Menggalakkan penggunaan barang-barang yang mesra alam sekitar seperti botol air, cawan kaca/terms, beg kain/beg yang boleh digunakan semula bagi mengelakkan penggunaan botol air plastik dalam kuantiti yang banyak, penggunaan kertas tisu serta beg plastik, dan
- ii. Pihak Berkuasa Tempatan perlu menyediakan tong sampah kitar semula mengikut jenis sisa buangan di destinasi-destinasi pelancongan Negeri Pahang.

Agensi Pelaksana:

Tourism
Pahang,
PBT, JAS

DASAR RSC-DL3

MEMANTAP DAN MEMPERTINGKATKAN PRASARANA PELANCONGAN BERTARAF TINGGI

STRATEGI DL3-S1

MENGUKUHKAN KEMUDAHAN SOKONGAN PELANCONGAN

INISIATIF PELAKSANAAN

L3S1-P1

Meningkatkan mutu perkhidmatan kemudahan sokongan yang berkualiti tinggi dan lebih mesra pelancong:

- i. Penyediaan kedai cenderamata/kraftangan, tandas, surau, tempat persalinan, kawasan Rehat & Rawat (R&R) dan tempat letak kenderaan;
- ii. Penekanan dalam aspek penyelenggaraan dan kebersihan kemudahan pelancongan secara berterusan dan sistematik;
- iii. Meningkatkan aspek-aspek keselamatan serta bantuan perubatan di setiap destinasi pelancongan terutama di kawasan berisiko seperti kawasan zon tanah tinggi, hutan dan pantai;
- iv. Meningkatkan infrastruktur sokongan seperti kemudahan jalur lebar, bekalan elektrik dan air, papan tanda dan papan maklumat pelancongan supaya sentiasa dalam keadaan baik dan menarik; dan
- v. Menyediakan khidmat kaunter maklumat pelancong di pintu-pintu masuk utama seperti lapangan terbang, lebuh raya, stesen kereta api dan lain-lain laluan utama ke Negeri Pahang supaya dapat membantu pelancong untuk merancang perjalanan dan percutian di Negeri Pahang.

Agensi Pelaksana:

BPEN, PBT,
Tourism
Pahang

INISIATIF PELAKSANAAN

L3S1-P2

Memastikan kemudahan-kemudahan di kawasan pelancongan mematuhi Garis Panduan Sejagat (*Universal Guidelines*) supaya mesra Orang Kelainan Upaya (OKU), pengunjung warga emas, kanak-kanak, wanita hamil dan sebagainya.

**Agensi
Pelaksana :**

PBT

Foto : Kedai Cenderamata

Foto : Kemudahan mesra OKU

Foto : Gerai Kraftangan Orang Asli di Jalan Tapah-Ringlet, Cameron Highlands

INISIATIF PELAKSANAAN

L3S1-P3	Menggalak dan meningkatkan perusahaan produk kraftangan tempatan yang berkualiti dan unik di Negeri Pahang - Membantu mengenal pasti dan meningkatkan produk-produk kraftangan atau perusahaan tradisional yang boleh diketengahkan dalam menyokong sektor pelancongan seperti tenun Pahang, kraf tembikar dan sebagainya; - Memberi galakan, bantuan dan insentif kepada pengusaha untuk terus kreatif dalam menghasilkan sesuatu produk. Contoh : Perusahaan Kraftangan Orang Asli di Cameron Highlands; - Mempromosikan produk kraftangan tempatan Pahang seperti tenun Pahang, anyaman dan sulaman sebagai cenderamata kepada pelancong dan pelawat yang datang ke Negeri Pahang, dan - Membantu dalam memasarkan produk kraftangan tempatan melalui penglibatan dan usahasama dalam mahupun luar negara.	Agensi Pelaksana: <i>Tourism Pahang, PBT, Kraftangan Malaysia</i>
L3S1-P4	Meningkatkan taraf ekonomi penduduk FELDA melalui: - Bantuan dalam memasarkan produk kraftangan tempatan melalui penglibatan dan usahasama dalam mahupun luar negara. Contoh : Starbucks komersialkan produk mengkuang iaitu <i>Starbucks Mengkuang Hot Cup Sleeve</i> (sarung cawan panas), <i>Coasters</i> (alas cawan) dan beg melalui kerjasama dengan pengeluar hasil kraftangan iaitu Craft CT-One Enterprise, dan - Program SAWARI iaitu Program Satu Wilayah Satu Industri yang telah dimulakan oleh FELDA. Bermula dengan peningkatan mutu dan keupayaan pengeluaran dan diteruskan dengan menaik taraf pembungkusan dan penjenamaan.	<i>Tourism Pahang, PBT, Kraftangan Malaysia</i>

Foto : Produk Mengkuang Starbucks

Ilustrasi : Tujuh Kluster Industri Bidang Pembangunan Usahawan FELDA

- i. Industri Perusahaan Makanan
- ii. Perusahaan Kraf
- iii. Perniagaan
- iv. Perkhidmatan
- v. Ternakan
- vi. Tanaman
- vii. Akuakultur

Sumber :

<http://www.feldavoice.com/2016/03/30/felda-rasmi-butik-outlet-sawari-dan-lancar-produk-baharu-dengan-kualiti-antarabangsa/>

Ilustrasi : Lima Jenis Resipi Baharu FELDA Best

- i. Traditional Banana Chips
- ii. Natural Sweet Banana Chips
- iii. Black Pepper Tapioca Chips
- iv. Salted Tapioca Chips
- v. Unsalted Tapioca Chips

Sumber :

<http://www.feldavoice.com/2016/03/30/felda-rasmi-butik-outlet-sawari-dan-lancar-produk-baharu-dengan-kualiti-antarabangsa/>

Foto : Produk FELDA Best

INISIATIF PELAKSANAAN

L3S1-P5

Memantapkan perkhidmatan pemandu pelancong (tempatan) dengan pendedahan terhadap trend pelancongan semasa seperti *green tourism* melalui kursus-kursus (sejarah, aktiviti, itinerari, pengurusan, fasiliti dan sebagainya) terutama melibatkan kawasan tarikan pelancongan Negeri Pahang

Mewujudkan insentif kepada pemandu pelancong untuk menguasai pelbagai bahasa selain Bahasa Inggeris seperti bahasa Arab, Korea, Jepun dan sebagainya

Agensi Pelaksana:

*Tourism
Pahang*

Green Tourism
ditakrifkan sebagai aktiviti pelancongan mesra alam, dalam erti kata lain, menjadi seorang pelancong yang mesra alam atau menyediakan perkhidmatan pelancongan mesra alam

Foto : Pemandu Pelancong

INISIATIF PELAKSANAAN

L3S1-P6

Menggiatkan promosi dan kelainan aktiviti bagi produk Pelancongan Budaya

- Memantapkan pelancongan budaya Negeri Pahang dengan Program *Homestay*, dan
- Melibatkan penduduk di perkampungan budaya iaitu Perkampungan Orang Asli dengan aktiviti pelancongan tahunan.

Agensi Pelaksana:

Tourism
Pahang,
Pengusaha
Homestay,
JAKOA

Foto : Homestay Felda Mempaga 1, Bentong

Foto : Homestay Kampung Peruas, Raub

Foto : Homestay Sg. Pasu, Raub

Foto : Homestay Kg Kuala Medang, Kuala Lipis

Jadual 7.15: Lokasi Homestay di Negeri Pahang, 2015

BIL	HOMESTAY	DAERAH
1	Kg. Kuala Medang	Kuala Lipis
2	Felda Jengka 25	Temerloh
3	Desa Murni	Temerloh
4	Rumpun Makmur	Temerloh
5	Sg. Pasu	Raub
6	Kg. Salong	Pekan
7	Felcra Sri Makmur	Pekan
8	Taman Sedia	Cameron Highlands
9	Leban Chondong	Rompin
10	Pantai Sepat	Kuantan
11	Janda Baik	Bentong
12	Sg. Lembing	Kuantan
13	Kg Gali Hilir	Raub
14	Felda Mempaga 1	Bentong
15	Kg. Peruas	Raub
16	Kg. Binjai	Jerantut
17	Muadzam Shah	Rompin

Sumber : *Tourism Pahang, 2016*

Foto : Homestay Felcra Sri Makmur, Pekan

INISIATIF PELAKSANAAN

L3S1-P7

Menjenamakan makanan warisan Negeri Pahang

**Agensi
Pelaksana:**

BPEN, *Tourism*
Pahang,
Pengusaha
Makanan
Warisan Pahang

i. Mewujudkan Anjung Makanan Warisan sebagai *One Stop Food Centre* untuk mempromosikan makanan warisan Negeri Pahang. Senarai makanan warisan Negeri Pahang ialah:

- Gula Kabung
- Gulai Asam Rom
- Gulai Keladi Tempoyak
- Gulai Lemak Pede@Budu
- Gulai Tempoyak Ikan Patin
- Halia Bentong
- Kuih Apam Baghdad
- Laksa Pahang
- Murtabak Mengkasar
- Nasi Kebuli
- Opor Daging
- Pais Ikan Patin
- Puding Diraja
- Sambal Hitam
- Sambal Rom Getah (Rom Buah Perah bersama Pucuk Betik)
- Udang Galah

ii. Mengenal pasti dan menarik pengusaha-pengusaha makanan warisan Pahang yang terkenal untuk ditempatkan di dalam satu kawasan/premis beridentiti bagi memudahkan pelancong memperolehi dan menikmati keunikan makanan Negeri Pahang.

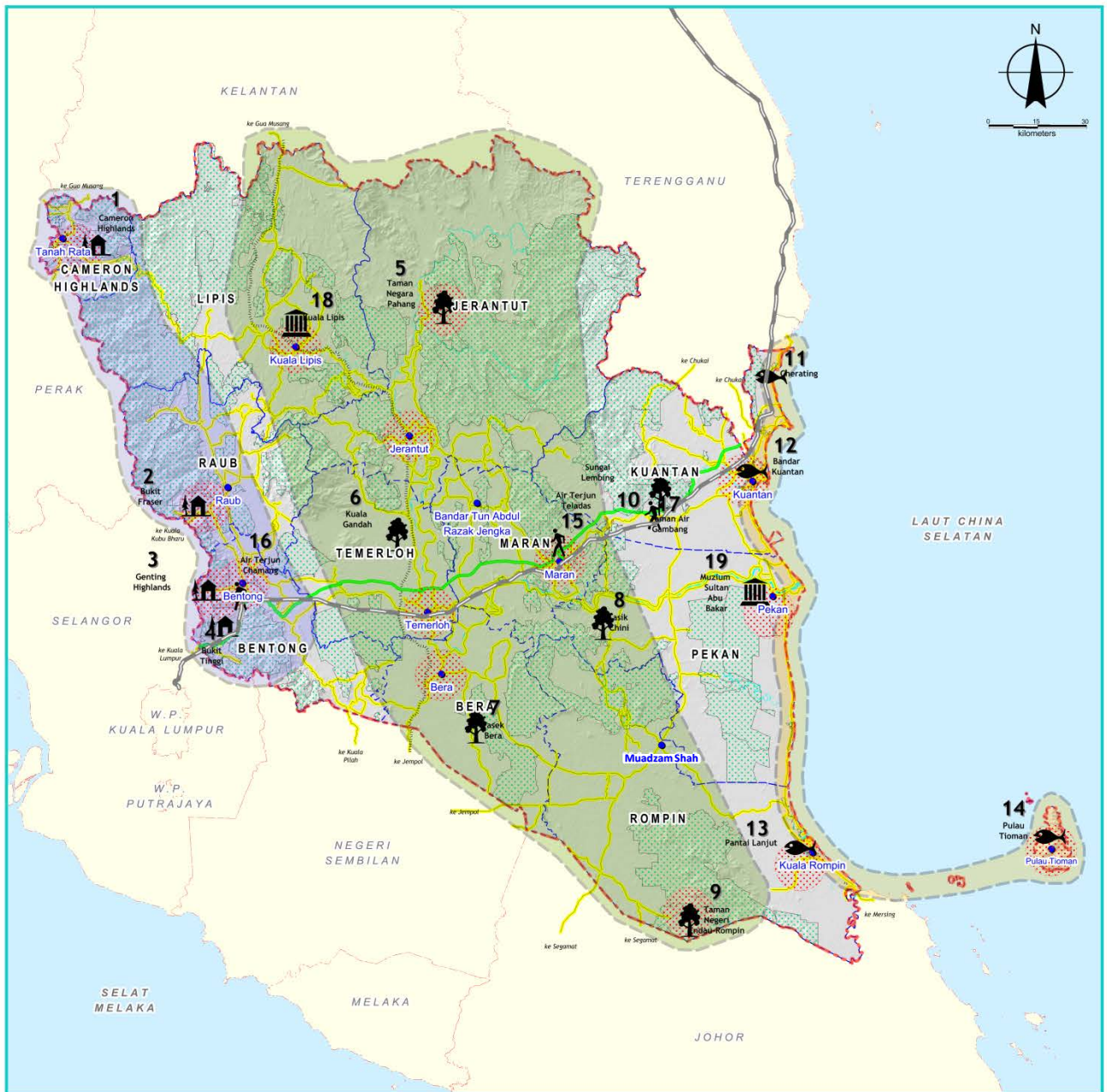
Foto : Opor Daging

Foto : Pais Ikan Patin

Foto : Sambal Hitam

RAJAH 7.5 :
PELAN SUBJEK PELANCONGAN
- CADANGAN ZON PELANCONGAN NEGERI PAHANG

PETUNJUK :

ZON PELANCONGAN UTAMA

- Zon Tanah Tinggi
- Zon Semulajadi
- Zon Persisiran Pantai/Pulau

IKON UTAMA

Pergunungan

- 1) Cameron Highlands
- 2) Bukit Fraser
- 3) Genting Highlands
- 4) Bukit Tinggi

Perhutanan

- 5) Taman Negara Pahang
- 6) Pusat Perlindungan Gajah Kuala Gandah
- 7) Tasek Bera
- 8) Tasik Chini
- 9) Taman Negeri Endau-Rompin
- 10) Sungai Lembing

Pantai

- 11) Cherating
- 12) Bandar Kuantan
- 13) Pantai Lanjut
- 14) Pulau Tioman

Rekreasi

- 15) Air Terjun Teladas
- 16) Air Terjun Chamang
- 17) Taman Air Gambang

Sejarah

- 18) Kuala Lipis
- 19) Muzium Sultan Abu Bakar

KEMUDAHAN SOKONGAN

HUTAN SIMPAN KEKAL

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

BAB 8.0

TERAS 3

KESEJAHTERAAN

SOSIAL

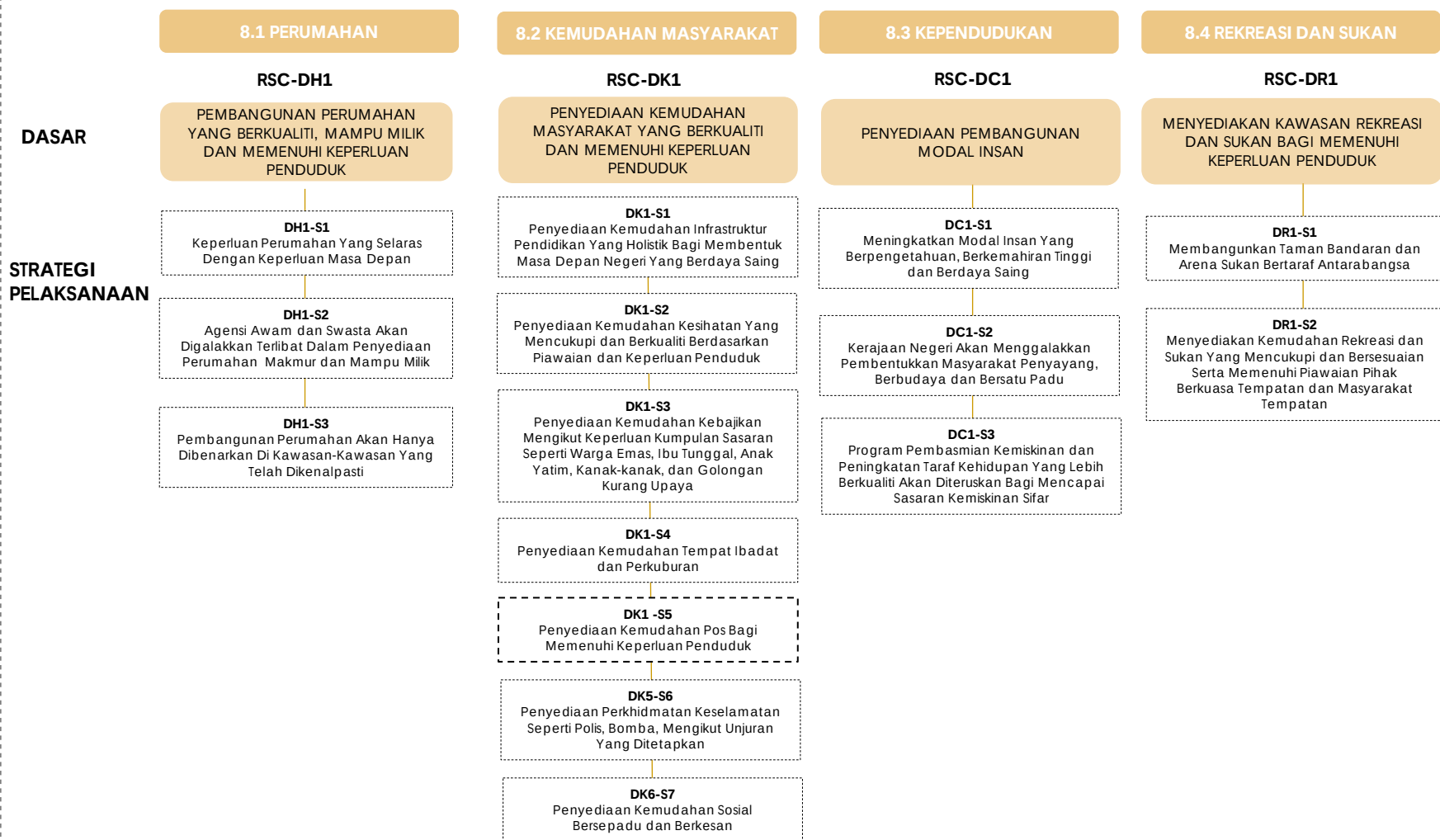
*Kemajuan Negeri Pahang
dengan berteraskan
kesejahteraan rakyat sama
ada di bandar atau luar
Bandar.*

*Pembangunan komuniti
menyeluruh dan inklusif
(persekitaran berdaya huni
dan penyertaan
penduduk).*

*Peningkatan kualiti hidup
rakyat dengan
keberkesanan kemudahan
infrastruktur perumahan
dan kemudahan sosial
(pendidikan/kesihatan/
keselamatan), hak
kemanusiaan dan
pengekalan kebudayaan.*

TERAS 3 : KESEJAHTERAAN SOSIAL

8.0 TERAS KESEJAHTERAAN SOSIAL

8.1 PERUMAHAN

DASAR RSC-DH1

PEMBANGUNAN PERUMAHAN YANG BERKUALITI, MAMPU MILIK DAN MEMENUHI KEPERLUAN PENDUDUK

SASARAN	2050
30% dari 352,739 unit perumahan adalah rumah mampu milik	61,839 unit rumah mampu milik

STRATEGI DH1-S1

KEPERLUAN PERUMAHAN YANG SELARAS DENGAN KEPERLUAN MASA DEPAN

INISIATIF PELAKSANAAN

H1S1-P1	Menyediakan kawasan kediaman yang mempunyai pelbagai kategori berdasarkan permintaan, pendapatan penduduk dan keperluan semasa.	Agensi Pelaksana: BPEN, PKNP, FELDA, REHDA, PASDEC, Swasta dan lain-lain
H1S1-P2	Mewujudkan <i>Task Force</i> perumahan Negeri Pahang yang berfungsi sebagai agensi pemantau terhadap pelaksanaan pembangunan perumahan kos rendah dan sederhana rendah. Dengan kewujudan agensi ini maka penyediaan perumahan kos rendah akan dibangunkan oleh setiap pemaju perumahan.	PBT, REHDA dan Swasta
H1S1-P3	Mewajibkan penyediaan rumah kos rendah bagi pembangunan perumahan bertanah 5 ekar atau lebih atau melebihi 60 unit. Peratusan penyediaan kos rendah adalah sebanyak 30 peratus daripada jumlah keseluruhan cadangan pembangunan perumahan. Garis panduan perumahan kos rendah perlu menyatakan perkara-perkara seperti saiz minima keluasan, spesifikasi, harga dan lain-lain. Sumbangan kepada Tabung Amanah adalah dibenarkan untuk pengecualian bagi pembinaan perumahan kos rendah kurang daripada 20 unit rumah mampu milik (bayaran sumbangan tertakluk kepada kos pembinaan dan kos tanah semasa).	PLANMalaysia@ Pahang, PBT, REHDA dan Swasta

INISIATIF PELAKSANAAN

H1S1-P4	Pengezonan guna tanah perumahan perlulah berada di kawasan tumpuan utama pembangunan seperti pusat bandar yang berhampiran dengan pengangkutan utama bagi menyokong pembangunan berorientasikan transit (TOD) di dalam kawasan bandar amnya.	Agensi Pelaksana: PBT, PLANMalaysia, PLANMalaysia@ Pahang
H1S1-P5	Menyediakan perumahan berdasarkan permintaan semasa bagi menyediakan kemudahan yang mampu menampung keperluan penduduk di sesuatu kawasan perumahan.	PBT, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain
H1S1-P6	Memastikan densiti perumahan yang bersesuaian dengan keperluan dan persekitaran kawasan pembangunan. Selain itu, kawasan perumahan yang berkepadatan rendah di kawasan pinggiran bandar perlu dikekalkan bagi menyumbang kepada rangkaian hijau dan pengekalan kawasan hijau di luar kawasan perbandaran.	PBT, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain
H1S1-P7	Memastikan penyediaan rumah mampu milik Negeri Pahang di setiap daerah dengan harga menepati keperluan golongan sasaran terutamanya kumpulan berpendapatan rendah serta mematuhi spesifikasi saiz rumah dan tanah yang minimum.	PLANMalaysia@ Pahang, PBT, Swasta dan lain- lain
H1S1-P8	Menerapkan konsep pembangunan bercampur di pusat petempatan utama dan strategik serta berdekatan dengan pusat pengangkutan utama. Konsep ini adalah untuk menggalakkan pembangunan bercampur secara strata di mana perumahan, pejabat dan kemudahan awam dibangunkan di dalam satu bangunan.	PLANMalaysia@ Pahang, PBT, PKNP, PASDEC, Swasta dan lain- lain

INISIATIF PELAKSANAAN

H1S1-P9	Melaksanakan program menaik taraf kawasan kampung dengan penyediaan infrastruktur, utiliti dan kemudahan masyarakat yang mencukupi bagi masyarakat luar bandar.	Agensi Pelaksana: PBT, KKLW, Swasta dan lain-lain
H1S1-P10	Melaksanakan program pembasmian setinggan di kawasan bandar dan pinggir bandar.	PBT, PDRM, RELA, PTG dan PTD
H1S1-P11	Menguukuhkan kedudukan pewaris FELDA dengan menyediakan kawasan perumahan jenis mampu milik dan kemudahan yang mencukupi, berkualiti dan selamat serta mencadangkan beberapa program perumahan seperti rumah generasi FELDA bagi mengelakkan penghijrahan keluar.	FELDA
H1S1-P12	Menyediakan kemudahan pinjaman perumahan daripada kerajaan negeri bagi tujuan pembelian rumah makmur untuk mereka yang tidak berkecukupan memohon daripada institusi kewangan.	SUK
H1S1-P13	Melonggarkan syarat pembelian rumah makmur kepada penduduk yang bermastautin di Negeri Pahang.	SUK

STRATEGI DH1-S2

AGENCI AWAM DAN SWASTA AKAN DIGALAKKAN TERLIBAT DALAM PENYEDIAAN PERUMAHAN MAKMUR DAN MAMPU MILIK

INISIATIF PELAKSANAAN

H1S2-P1	Melaksanakan konsep 'sewa dahulu beli kemudian' (sewa beli) bagi kumpulan masyarakat terutamanya golongan tidak mampu memiliki rumah kos rendah atau kos sederhana berdasarkan syarat-syarat minimum yang dikenakan.	Agensi Pelaksana: SUK dan KPKT
H1S2-P2	Memberi keutamaan dalam pelaksanaan projek-projek perumahan mampu milik secara besar-besaran melalui kerajaan, agensi-agensi kerajaan dan konsortium bumiputera yang bertaualiah.	PBT, KPKT dan PLANMalaysia
H1S2-P3	Membangunkan satu skim perumahan sosial untuk disewa oleh komuniti berpendapatan rendah dan generasi muda.	SUK dan KPKT
H1S2-P4	Menggiatkan pembinaan perumahan kos rendah dan kos sederhana rendah oleh agensi-agensi kerajaan terutamanya di kawasan-kawasan di mana permintaan perumahan jenis ini adalah tinggi.	SUK, KPKT, Swasta dan lain-lain

STRATEGI DH1-S3

PEMBANGUNAN PERUMAHAN AKAN HANYA DIBENARKAN DI KAWASAN-KAWASAN YANG TELAH DIKENAL PASTI

INISIATIF PELAKSANAAN

H1S3-P1	Pembangunan perumahan pada masa hadapan hanya dibenarkan di dalam zon perumahan yang dikenal pasti di peringkat RTD dan RKK.	Agensi Pelaksana: PBT, KPKT dan PLANMalaysia @ Pahang
H1S3-P2	Pembangunan perumahan hendaklah mengambil kira kriteria berikut: • Mempunyai aksesibiliti ke jalan utama yang baik • Tidak mempunyai masalah kesesakan lalu lintas • Ruang yang mencukupi untuk penyediaan kemudahan masyarakat • Mempunyai sistem saliran yang baik dan tidak mengalami masalah banjir • Tidak bercanggah dengan guna tanah sekitar • Perlu mematuhi kehendak dan keperluan jabatan teknikal	PBT, KPKT dan lain-lain
H1S3-P3	Pembangunan perumahan kos rendah akan diintegrasikan dengan perancangan sistem pengangkutan awam.	PBT, KPKT dan PLANMalaysia @ Pahang

8.2 KEMUDAHAN MASYARAKAT

DASAR RSC-DK1

PENYEDIAAN KEMUDAHAN MASYARAKAT YANG BERKUALITI DAN MEMENUHI KEPERLUAN PENDUDUK

STRATEGI DK1-S1

PENYEDIAAN KEMUDAHAN INFRASTRUKTUR PENDIDIKAN YANG HOLISTIK BAGI MEMBENTUK MASA DEPAN NEGERI YANG BERDAYA SAING

SASARAN	2050
Kemudahan Pendidikan	Sekolah Menengah: 295 Sekolah Rendah: 715
Kemudahan Kesihatan	Hospital : 16 Klinik : 134
Perkhidmatan Keselamatan	Balai Polis: 83 Pondok Polis: 246 Balai Bomba: 38
Universiti Premier	1 bagi setiap daerah

INISIATIF PELAKSANAAN

K1S1-P1

Sasaran penyediaan kemudahan pendidikan berdasarkan taburan penduduk adalah:

Kemudahan Pendidikan	2050
Sekolah Menengah	295
Sekolah Rendah	715

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Agensi Pelaksana:

PLANMalaysia, BPEN, PBT, JBP, JKR, FELDA, FELCRA, PTD, JPNPahang, MOE, MOHE dan lain-lain

K1S1-P2

Menggalakkan penyediaan kemudahan pendidikan yang mencukupi mengikut keperluan penduduk berpandukan garis panduan dan piawaian perancangan.

K1S1-P3

Penyediaan IPT bagi setiap daerah.

K1S1-P4

Menggalakkan aplikasi konsep sekolah bersepadu di kawasan pusat petempatan utama bagi penggunaan ruang tanah yang optimum. Penyediaan sekolah bersepadu perlu mengenal pasti lokasi yang bersesuaian di dalam lingkungan pejalan kaki.

K1S1-P5

Memastikan pembinaan sekolah adalah di dalam lingkungan pejalan kaki, di luar kawasan risiko bencana, dan tanah runtuh.

K1S1-P6

Menyediakan prasarana yang serba lengkap, persekitaran yang positif dan kemudahan ruang bagi aktiviti sukan, kesenian, muzik, dan ICT bagi tujuan eksplorasi ilmu yang lebih meluas di dalam persekitaran yang kondusif.

K1S1-P7

Menggalakkan penglibatan sektor swasta di dalam penyediaan kemudahan pendidikan pra-sekolah dan pendidikan tinggi lainnya.

INISIATIF PELAKSANAAN

K1S1-P8	Menggalakkan lebih banyak program transformasi luar bandar dengan memberi bimbingan dan program latihan kepada generasi baharu FELDA dan FELCRA dengan kerjasama agensi kerajaan dan pakar-pakar industri.	Agensi Pelaksana: KKLW, FELDA, FELCRA, Swasta dan lain-lain
K1S1-P9	Mengemas kini elemen pendidikan tempatan agar dapat memenuhi keperluan semasa dan akan datang. - Mewujudkan jalinan kerjasama di antara pakar-pakar industri pekerjaan dan pihak pengajian tinggi supaya menyokong keperluan tenaga mahir; - Menerap dan mengaplikasi teknologi terkini di dalam pengajian dan pembelajaran tempatan agar selari dengan keperluan semasa serta dapat melahirkan generasi yang berdaya saing; dan - Memastikan terdapat peluang pengajian di dalam kursus kemahiran setempat seiring dengan budaya dan potensi sedia ada terutama bagi generasi pelapis FELDA, FELCRA dan Orang Asli.	KKLW, FELDA, FELCRA, JAKOA, Swasta dan lain-lain
K1S1-P10	- Menyediakan kemudahan keselamatan seperti helipad dan perlindungan mangsa bencana di sekolah-sekolah yang dikenal pasti menjadi pusat penempatan sementara bencana alam. - Mengenal pasti kawasan-kawasan, bangunan institusi/sekolah sebagai pusat perhimpunan kecemasan (<i>Relief Centre</i>)	MKN, MOE, PDRM, BOMBA, NADMA dan lain-lain

STRATEGI DK1-S2

PENYEDIAAN KEMUDAHAN KESIHATAN YANG MENCUKUPI DAN BERKUALITI BERDASARKAN PIAWAIAN DAN KEPERLUAN PENDUDUK

INISIATIF PELAKSANAAN

K1S2-P1	Sasaran penyediaan kemudahan kesihatan berasaskan taburan penduduk adalah: <table><tr><th>Kemudahan Kesihatan</th><th>2050</th></tr><tr><td>Hospital</td><td>16</td></tr><tr><td>Klinik</td><td>134</td></tr></table> <i>Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)</i>	Kemudahan Kesihatan	2050	Hospital	16	Klinik	134	Agensi Pelaksana: KKM dan JKN Pahang
Kemudahan Kesihatan	2050							
Hospital	16							
Klinik	134							
K1S2-P2	Mengenal pasti dan memindahkan hospital yang berada di dalam lokasi banjir dan menyediakan tapak bagi kemudahan pusat-pusat kesihatan baharu supaya dibangunkan di luar kawasan risiko banjir.	PBT, KKM dan JKN Pahang						
K1S2-P3	Mempertingkatkan penyediaan sokongan di hospital negeri seperti penyediaan tempat letak kereta yang mencukupi, perkhidmatan pengangkutan awam dan tapak helipad.	KKM dan JKN Pahang						
K1S2-P4	Mempertingkatkan mutu perkhidmatan kemudahan sedia ada dengan sokongan penggunaan teknologi moden.	KKM dan JKN Pahang						
K1S2-P5	Menyediakan perkhidmatan kesihatan primer dan mempertingkatkan penyediaan Klinik 1 Malaysia serta perkhidmatan kesihatan bergerak di kawasan luar bandar.	KKLW, KKM dan JKN Pahang						
K1S2-P6	Mempertingkatkan pelancong kesihatan dengan mempromosi produk pelancongan kesihatan melalui promosi produk pelancongan kesihatan Negeri Pahang dengan mengadakan kerjasama yang erat dengan pelbagai agensi seperti MATTA, Kementerian Kesihatan, Persatuan Hospital Swasta Malaysia dan Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan Malaysia.	MOTAC, KKM, JKN Pahang, Swasta dan lain-lain						

STRATEGI DK1-S3

PENYEDIAAN KEMUDAHAN KEBAJIKAN MENGIKUT KEPERLUAN KUMPULAN SASARAN SEPerti WARGA EMAS, IBU TUNGGAL, ANAK YATIM, KANAK-KANAK, DAN GOLONGAN KURANG UPAYA (OKU)

INISIATIF PELAKSANAAN

K1S3-P1	Mewujudkan satu piawaian khusus untuk menyediakan kemudahan institusi kebajikan yang mencukupi bagi keperluan penduduk semasa dan akan datang.	Agensi Pelaksana: JKM, KPWK, dan lain-lain
K1S3-P2	Membina kompleks penyayang di setiap daerah mengikut keperluan penduduk.	JKM, KPWK, dan lain-lain
K1S3-P3	Menyediakan program pembangunan warga emas dan OKU bagi memastikan warga ini tidak tersisih dari aspek pembangunan negeri. Di antara aspek program adalah: - Pemantauan kesihatan; - Peningkatan ilmu; dan - Penyertaan sukarelawan.	JKM dan MUIP
K1S3-P4	Memastikan setiap prasarana pembangunan kawasan bandar mengambil kira keperluan OKU dan warga emas.	PBT, PLANMalaysia @Pahang dan lain-lain
K1S3-P5	Menyediakan pusat jagaan anak yatim dengan kemudahan pembelajaran yang lebih baik.	JKM, MUIP dan Swasta
K1S3-P6	Mempertingkatkan program bantuan ibu tunggal dalam aspek ekonomi, sosial dan sokongan moral.	JKM dan MUIP

STRATEGI DK1-S4

PENYEDIAAN KEMUDAHAN TEMPAT IBADAT DAN PERKUBURAN

INISIATIF PELAKSANAAN

K1S4-P1	Menyediakan kemudahan tempat ibadat masjid dan surau serta tanah perkuburan Islam di kawasan pembangunan perumahan mengikut piawaian yang diterima pakai	Agensi Pelaksana: PBT, Pemaju dan MUIP
K1S4-P2	Menyediakan kemudahan tempat ibadat dan perkuburan/ krematorium bukan Islam mengikut dasar Kerajaan Negeri yang berkuatkuasa.	Agensi Pelaksana: PBT dan Pemaju

STRATEGI DK1-S5

PENYEDIAAN KEMUDAHAN POS BAGI MEMENUHI KEPERLUAN PENDUDUK

INISIATIF PELAKSANAAN

K1S5-P1	Menyediakan pejabat pos baharu bagi memenuhi keperluan penduduk sehingga tahun 2050 mengikut lokasi tumpuan utama penduduk termasuk di kawasan luar bandar.	Agensi Pelaksana: Pos Malaysia dan Swasta
----------------	---	---

STRATEGI DK1-S6

PENYEDIAAN PERKHIDMATAN KESELAMATAN SEPerti POLIS DAN BOMBA MENGIKUT KEPERLUAN DAN UNJURAN YANG DITETAPKAN

INISIATIF PELAKSANAAN

K1S6-P1	Menyediakan balai-balai polis dan bomba baharu berserta kuarters pegawai bagi meminimumkan jangka masa sampai ke tempat kejadian. Sasaran jumlah kemudahan yang diperlukan adalah: <table><thead><tr><th>Keselamatan</th><th>Kuantiti</th></tr></thead><tbody><tr><td>Balai Polis</td><td>83</td></tr><tr><td>Pondok Polis</td><td>246</td></tr><tr><td>Balai Bomba</td><td>38</td></tr></tbody></table> Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)	Keselamatan	Kuantiti	Balai Polis	83	Pondok Polis	246	Balai Bomba	38	Agensi Pelaksana: PBT, PDRM, BOMBA, PLANMalaysia @Pahang, Swasta dan lain-lain
Keselamatan	Kuantiti									
Balai Polis	83									
Pondok Polis	246									
Balai Bomba	38									
K1S6-P2	Mempertingkatkan mutu perkhidmatan dengan penambahan anggota polis mengikut nisbah 1(anggota) : 250 (penduduk).	PDRM								
K1S6-P3	Mengadaptasi garis panduan bandar selamat dan CPTED di dalam perancangan fizikal bandar-bandar di seluruh Negeri Pahang dan kawasan zon merah yang diklasifikasi sebagai kawasan risiko jenayah.	PBT, PLANMalaysia @Pahang, KPKT dan PDRM								
K1S6-P4	Mengenal pasti lokasi yang bersesuaian bagi pemasangan CCTV sebagai salah satu langkah pengurangan kes jenayah bandar.	PBT dan PDRM								

STRATEGI DK1-S7

PENYEDIAAN KEMUDAHAN SOSIAL BERSEPADU DAN BERKESAN

INISIATIF PELAKSANAAN

K1S7-P1	Penyediaan Pusat Transformasi Bandar (UTC) bagi bandar utama.	Agensi Pelaksana:
K1S7-P2	Penyediaan Pusat Tranformasi Luar Bandar (RTC) bagi felda-felda terpilih yang mempunyai jumlah penduduk melebihi 10 ribu orang.	Agensi Kerajaan dan Swasta
K1S7-P3	Menyediakan pusat kemudahan sosial seperti pusat sivik, dewan orang ramai, balai raya dan lain-lain di pusat petempatan utama.	KKLW, JPP, PBT dan lain-lain

8.3 KEPENDUDUKAN

DASAR RSC-DC1

PENINGKATAN PEMBANGUNAN MODAL INSAN

STRATEGI DC1-S1

MENINGKATKAN MODAL INSAN YANG BERPENGETAHUAN, BERKEMAHIRAN TINGGI DAN BERDAYA SAING

SASARAN	2050
Peningkatan kadar penyertaan tenaga kerja	73%
Kadar pengangguran	0%

INISIATIF PELAKSANAAN

Rancangan Malaysia – 11

Pembangunan Modal Insan merupakan pemboleh penting bagi memacu pertumbuhan ekonomi dan menyokong peralihan semua sektor kepada aktiviti berintensif pengetahuan

Sumber : Rancangan Malaysia Kesebelas, 2016

C1S1-P1

Membangunkan tenaga kerja dengan melaksanakan program yang bermotivasi dan modal insan berkemahiran (*multi-tasking*).

Agensi Pelaksana:

PKNP, ECER, MOHE, Swasta dan lain-lain

C1S1-P2

Mempergiatkan usaha dalam inisiatif Sains dan Teknologi (S&T) dan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D) terutama dalam bidang pertanian dan industri pembuatan .

BPEN, DOF, MOE, PKNP, IPTA, IPTS, Swasta dan lain-lain

C1S1-P3

Mentransformasi pendidikan latihan teknikal dan vokasional (TVET) bagi memenuhi permintaan industri semasa melalui:

BPEN, PKNP, MOE, IPTA, IPTS, Swasta dan lain-lain

- Penambahan jumlah institusi;
- Pengukuhan sistem tadbir urus;
- Peningkatan keupayaan program yang diterajui oleh industri bagi mengurangkan ketidakpadanan kemahiran;
- Meperkukuhkan kurikulum TVET dengan memberikan tumpuan dalam pemikiran kreatif dan kritis;
- Meningkatkan penjenamaan institusi dan mengiktiraf teknologi sebagai profesional dalam menarik minat golongan sasaran; dan
- Meningkatkan kebolehpasaran TVET.

INISIATIF PELAKSANAAN

C1S1-P4	Menyediakan kemudahan jalur lebar dan info struktur bagi membantu serta menyokong pembangunan ekonomi berasaskan pengetahuan.	Agensi Pelaksana: SKMM, PBT, Swasta dan lain-lain
C1S1-P5	Program pembasmian kemiskinan dan peningkatan taraf kehidupan yang lebih berkualiti akan diteruskan bagi mencapai sasaran kemiskinan sifar.	BPEN

STRATEGI DC1-S2

KERAJAAN NEGERI AKAN MENGGALAKKAN PEMBENTUKAN MASYARAKAT PENYAYANG, BERBUDAYA DAN BERSATU PADU

INISIATIF PELAKSANAAN

C1S2-P1	Menggalakkan penganjuran program-program pembangunan belia seperti Program Rakan Muda, Rakan Sukan, Rakan Masjid dan sebagainya.	Agensi Pelaksana: PBT, <i>Tourism</i> Pahang, KKLW dan KBS
C1S2-P2	Menggalakkan penglibatan belia dalam program-program kesenian dan kebudayaan.	PBT dan KBS
C1S2-P3	Menyediakan kemudahan-kemudahan untuk menjalankan aktiviti kesenian dan kebudayaan seperti dewan, balai raya dan sebagainya.	MOTAC dan KBS
C1S2-P4	Membentuk satu pembangunan sosial yang mempunyai persekitaran harmoni bagi mengurangkan jurang perbezaan kualiti hidup antara kaum.	JPK dan lain-lain
C1S2-P5	Menjalankan aktiviti kemasyarakatan seperti kempen gotong-royong, aktiviti rukun tetangga dan sambutan hari-hari perayaan.	PBT, JKKK dan lain-lain

STRATEGI DC1-S3

PROGRAM PEMBASMIAN KEMISKINAN DAN PENINGKATAN TARAF KEHIDUPAN YANG LEBIH BERKUALITI AKAN DITERUSKAN BAGI MENCAPAI SASARAN KEMISKINAN SIFAR

INISIATIF PELAKSANAAN

C1S3-P1	Memberi keutamaan kepada golongan miskin dalam sebarang program kebajikan yang dianjurkan.	Agensi Pelaksana: JKKK, KKLW, JKM, KEMAS, MUIP dan lain-lain
C1S3-P2	Pembangunan diri melalui bengkel/kursus–penyelesaian masalah, pengurusan diri/masa, motivasi, perubahan sikap dan perancangan masa depan.	KKLW, KEMAS, Swasta dan lain-lain
C1S3-P3	Kemudahan sokongan melalui pemilikan rumah kos rendah, pemulihan rumah terbengkalai/usang dan penempatan semula setinggan dan bantuan penyewaan.	BPEN, JKM, MUIP dan Swasta
C1S3-P4	Mengintegrasikan perumahan kos rendah/kos sederhana rendah dengan sistem pengangkutan awam.	PBT, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain
C1S3-P5	Menjalankan kursus keusahawanan/pertanian, latihan kewangan dan penghasilan produk agro pertanian melalui kerjasama pihak swasta bagi membasmi kemiskinan.	DOA, BPEN, Swasta dan lain-lain
C1S3-P6	Menjalin dan mewujudkan kerjasama dengan pihak swasta dalam melaksanakan program pembasmian kemiskinan bandar.	Swasta

8.4 REKREASI DAN SUKAN

DASAR RSC -DR1

**MENYEDIAKAN KAWASAN REKREASI
DAN SUKAN BAGI MEMENUHI
KEPERLUAN PENDUDUK**

STRATEGI DR1-S1

**MEMBANGUNKAN TAMAN BANDARAN DAN
ARENA SUKAN BERTARAF ANTARABANGSA**

SASARAN	2050
Taman Bandaran	24 unit
Taman Tempatan	39 unit
Pewartaan kawasan lapang	100%
Kawasan hijau ke atas pembangunan berstrata	75%
Pusat Pemulihan Sains Sukan	Setiap daerah

INISIATIF PELAKSANAAN

R1S1-P1

Membangunkan kawasan yang berpotensi dan menaik taraf taman bandaran sedia ada kepada taman bandaran bertaraf dunia dengan tema tertentu berdasarkan keunikan sesuatu tempat.

- Kuantan - Taman Bandar Pesisir Pantai, Teluk Cempedak
- Cameron Highlands dan Tanah Rata – Taman Bandar Inggeris
- Temerloh – Taman Bandar Awam Kubang Gajah
- Pekan – Taman Bandar Diraja
- Bentong- Taman Negeri Bukit Fraser

Agensi Pelaksana:

PBT, JLN, PKBF, MOTAC, *Tourism* Pahang
PLANMalaysia@ Pahang

R1S1-P2

Menyediakan prasarana yang bertaraf antarabangsa dan mewujudkan institusi pengajian sains sukan di Gambang, Kuantan.

MOE, IPTA dan IPTS

R1S1-P3

Mempertingkatkan penganjuran program sukan eko di peringkat kebangsaan dan antarabangsa.

- *Eco Challenges* Tioman
- *Cherating International Surfing Competition*
- *RFC Rainforest Challenge*
- *Pahang International Marathon*

MOTAC, *Tourism* Pahang, KBS, PKBF, Swasta dan lain-lain

STRATEGI DR1-S2

MENYEDIAKAN KEMUDAHAN REKREASI DAN SUKAN YANG MENCUKUPI DAN BERSEKUTUAN SERTA MEMENUHI PIWAIAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN DAN MASYARAKAT TEMPATAN

INISIATIF PELAKSANAAN

R1S2-P1

Menyediakan kemudahan rekreasi dan sukan yang mencukupi iaitu sebanyak 24 unit taman bandaran dan 39 unit taman tempatan menjelang 2050.

Agensi Pelaksana:

PLANMalaysia,
JLN, PBT, FRIM,
JPS, JPNP dan
BPEN

R1S2-P2

Jadual 8.1 : Keperluan Penyediaan Taman Rekreasi 2050

Daerah	Keperluan 2050 (Taman Bandaran)	Keperluan 2050 (Taman Tempatan)
Kuantan	13 unit	13 unit
Temerloh	1 unit	5 unit
Maran	1 unit	3 unit
Bentong	2 unit	3 unit
Raub	1 unit	3 unit
Jerantut	1 unit	2 unit
Lipis	2 unit	2 unit
Bera	1 unit	3 unit
Pekan	1 unit	3 unit
Rompin	2 unit	2 unit
Cameron Highlands	-	1 unit
Jumlah	24 unit	39 unit

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

Nota: 1 unit Taman Bandaran = 40 hektar

1 unit Taman Tempatan = 20 hektar

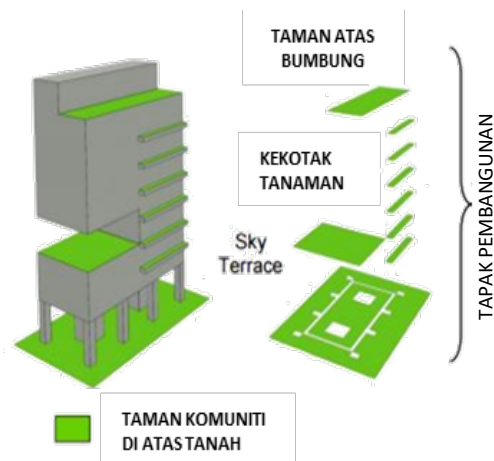
- Integrasi antara elemen semula jadi dan infrastruktur membolehkan taman rekreasi dapat digunakan secara maksimum sama ada sebagai kawasan tadahan, kawasan perlindungan bencana mahupun lokasi tumpuan gaya hidup sihat.
- Menggalakkan reka bentuk moden, unik dan praktikal agar pembangunan taman rekreasi mudah untuk dilaksanakan dan mempunyai daya tarikan tersendiri.
- Taman rekreasi perlu mengambil kira jarak yang berseesuaian daripada kawasan penempatan.

JLN, PBT, FRIM,
JPS, JPNP dan
BPEN

INISIATIF PELAKSANAAN

R1S2-P3	Mengekalkan dan menaik taraf taman rekreasi sedia ada kepada hierarki yang lebih tinggi dengan penambahan elemen landskap kejur dan memaksimumkan jumlah landskap lembut bagi menyokong gaya hidup masyarakat.	Agensi Pelaksana: PLANMalaysia@ Pahang, JLN, PBT dan lain-lain
R1S2-P4	Menyediakan kemudahan rekreasi di taman kejiranan bagi pelbagai peringkat umur dan keupayaan.	PBT, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain
R1S2-P5	Mempertingkatkan penyerahan dan pewartaan kawasan lapang iaitu: - Semua pembangunan perumahan perlu memperuntukkan sekurang 10% daripada keluasan tapak pembangunan untuk tujuan tanah lapang awam dan 7% daripadanya adalah tanah lapang berfungsi; - Langkah perancangan penggabungan lot tanah lapang perlu dilakukan bagi pembangunan perumahan bersaiz kecil bagi mengelakkan wujudnya tanah lapang kecil secara berselerak; dan - Menguatkuasakan penggantian kawasan hijau bagi pembangunan jenis strata dan perdagangan yang dilakukan di atas tapak, perlu membuat penggantian kawasan hijau sama ada di atas tanah, di tengah bangunan <i>sky terrace</i> atau di atas bumbung. Jumlah penggantian kawasan hijau mestilah sekurang-kurangnya bersamaan dengan keluasan tapak pembangunan. 40 peratus penggantian kawasan hijau perlulah berupa kawasan landskap lembut, <i>sky terrace</i> atau kekotak tanaman. Manakala 60 peratus lagi boleh direka bentuk dengan kemudahan komuniti seperti plaza, taman permainan dan air pancuran.	PBT, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain

Rajah 8.1 : Penggantian Kawasan Lapang Bagi Pembangunan Jenis Strata

INISIATIF PELAKSANAAN

R1S2-P6	Mengenal pasti tahap tampungan aktiviti dan pembangunan di setiap kawasan rekreasi semula jadi bagi mengurangkan kesan pembangunan dan aktiviti pengunjung kepada alam sekitar.	Agensi Pelaksana: PBT, JLN dan lain-lain
R1S2-P7	Membangunkan rangkaian jaringan hijau di sepanjang pesisir pantai dan sungai yang berpotensi sebagai taman <i>linear</i> dan <i>promenade</i> . Pembangunan jaringan ini merupakan langkah memelihara keindahan, ekosistem serta mempertingkatkan kesedaran masyarakat terhadap kepentingan memelihara alam sekitar.	PBT, JLN, JPS dan lain-lain
R1S2-P8	Melaksanakan usaha sama antara swasta, badan kerajaan dan orang awam di dalam pembangunan dan penyelenggaraan kawasan rekreasi buatan dan rekreasi semula jadi. Program yang boleh dilaksanakan: • Menganjurkan program taman angkat; • Program sukarelawan; dan • Membuka peluang pembelajaran dan penyelidikan alam semula jadi.	JPNP, JAS, PERHILITAN, Swasta dan lain-lain
R1S2-P9	Menyediakan jaringan koridor hijau terutama di kawasan pusat petempatan utama bagi mewujudkan laluan pejalan kaki dan berbasikal yang lebih mesra pengguna dan efektif.	PBT, Swasta dan JLN, dan lain-lain
R1S2-P10	Mempertingkatkan program klinik sukan FELDA untuk generasi baharu FELDA bagi sukan futsal, bola sepak, bola jaring dan sukan lasak.	FELDA, FELCRA, Swasta dan KBS, dan lain-lain

Foto : Taman Bandar Mutiara Rini, Johor Bahru Menjadi Tumpuan Pengunjung

Foto : Ilustrasi Penyediaan Stadium Pelbagai Guna Punggol, Singapura

Sumber : www.sportsingapore.gov.sg

INISIATIF PELAKSANAAN

R1S2-P11

Mempertingkatkan kemudahan sukan seperti pembangunan kompleks sukan dan rekreasi di kawasan FELDA dan FELCRA.

Agensi Pelaksana:

PBT,
PLANMalaysia@
Pahang, FELDA,
FELCRA, KBS,
Swasta dan lain-
lain

BAB 9.0

TERAS 4

KELESTARIAN ALAM SEKITAR

Pembangunan lestari memerlukan keseimbangan di antara pertumbuhan ekonomi, pembangunan sosial dan perlindungan alam sekitar.

Menekankan khazanah alam sekitar semula jadi Negeri Pahang adalah milik bersama negara dan memerlukan perkongsian tanggung jawab (dari sudut pengurusan, pemeliharaan, dan pemuliharaan khazanah).

Perlindungan dan pemuliharaan alam sekitar, habitat dan kawasan KSAS (sumber terhad) serta daya tahan terhadap perubahan iklim.

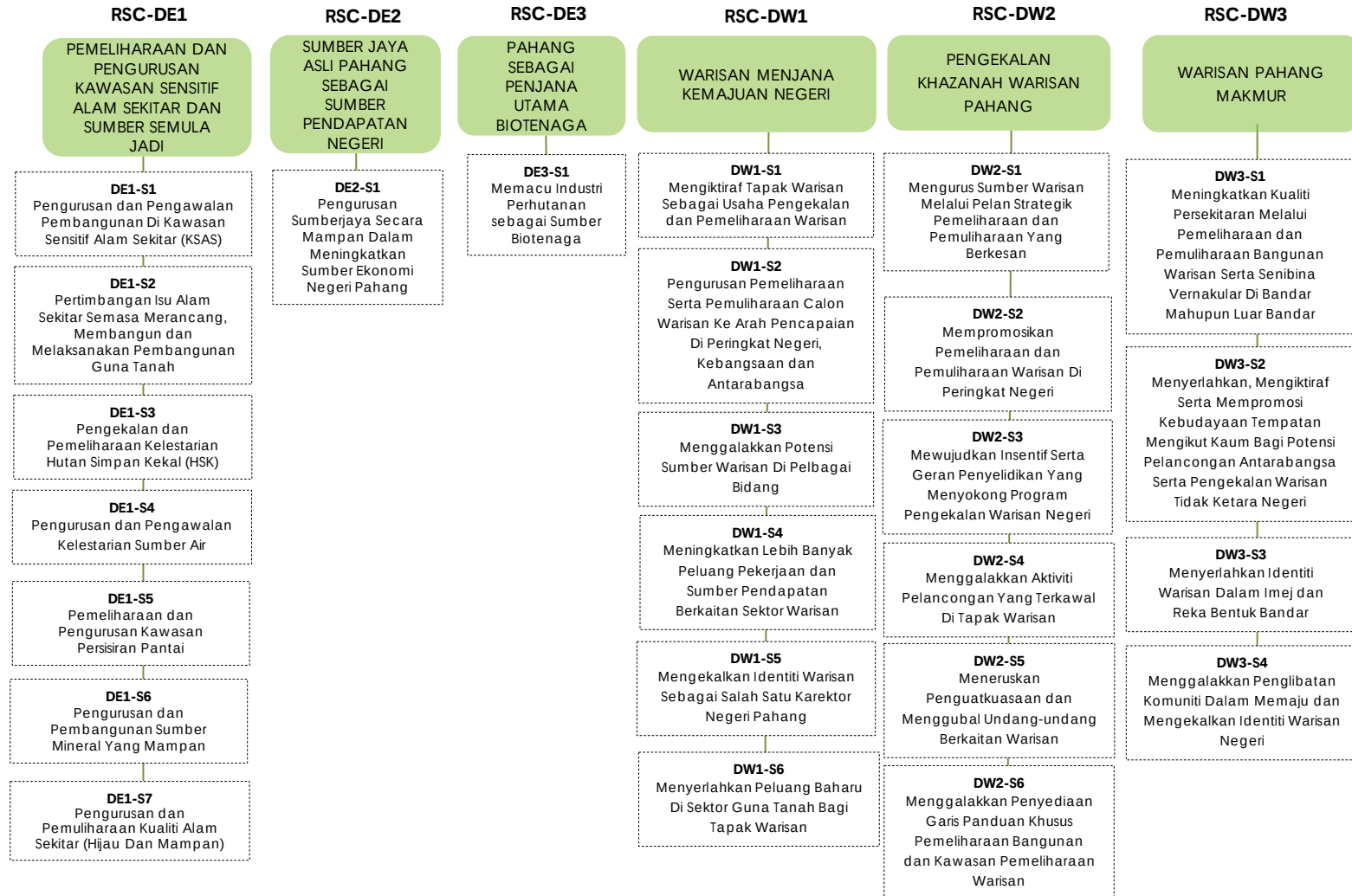
TERAS 4 : KELESTARIAN ALAM SEKITAR

9.1 ALAM SEKITAR DAN SUMBER JAYA ASLI

9.2 PEMULIHARAAN WARISAN

DASAR

STRATEGI PELAKSANAAN

9.0 TERAS KELESTARIAN ALAM SEKITAR

9.1 ALAM SEKITAR DAN SUMBERJAYA ASLI

DASAR RSC-DE1

PEMELIHARAAN DAN PENGURUSAN KAWASAN SENSITIF ALAM SEKITAR DAN SUMBER SEMULA JADI

STRATEGI DE1-S1

PENGURUSAN DAN PENGAWALAN PEMBANGUNAN DI KAWASAN SENSITIF ALAM SEKITAR (KSAS)

SASARAN	2050
Mewartakan kawasan hutan kekal termasuk CFS seluruh hutan simpan kawasan Negeri Pahang	100%
Meningkatkan kawasan hutan simpan kekal Negeri Pahang	50%
Mengurangkan hakisan pantai Negeri Pahang	25%
Penyediaan zon penampungan bagi setiap kawasan perlombongan yang dijalankan	100%

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S1-P1

Mengenal pasti kawasan sensitif alam sekitar untuk masa hadapan agar pengurusan alam sekitar dapat dijalankan dengan lebih efisien:

- Memastikan pembangunan KSAS dan perancangan guna tanah berpandukan ciri tahap KSAS dan KSAS bersepadu yang selaras dengan Rancangan Fizikal Negara-3;
- Menggunakan rangka kerja KSAS sebagai asas kawalan pembangunan;
- Mewartakan KSAS Bersepadu bagi tanah kerajaan mengikut jenis iaitu KSAS Warisan, KSAS Risiko Bencana dan KSAS Sokongan Hidup; dan
- Memastikan setiap pembangunan di KSAS menjalankan kajian Impak Alam Sekitar (EIA) yang tertakluk kepada Perintah Kualiti Alam Sekeliling 2015 (Aktiviti yang ditetapkan)(Penilaian Kesan Kepada Alam Sekitar) 2015.

Agensi Pelaksana:

PLANMalaysia@ Pahang, PBT, MMKN, JPNN, JAS, PERHILITAN, JMG, PTG, PTD, BKSA dan JPS

Foto : Air Terjun Chamang, Bentong

KSAS Warisan

Kawasan yang mempunyai nilai tinggi daripada perspektif sejarah, kepelbagaian biologi, kebudayaan dan saintifik

KSAS Risiko Bencana

Kawasan yang berisiko tinggi terhadap bencana alam atau kehilangan nyawa sekiranya dibangunkan atau dicerobohi untuk aktiviti manusia

KSAS Sokongan Hidup

Kawasan yang mempunyai ciri penting untuk menyokong keperluan asas manusia dan hidupan lain

Jadual 9.1 : Pengurusan Tahap KSAS di Negeri Pahang

TAHAP	KELUASAN (Ha)	PERATUS	KAWASAN	KRITERIA PEMBANGUNAN
Tahap 1	2,655,623.88	73.84%	Hutan simpan kekal	Tiada pembangunan, pertanian atau pembalakan dibenarkan kecuali bagi aktiviti eko-pelancongan berimpak rendah, penyelidikan dan pendidikan
			Kawasan perlindungan sedia ada dan cadangan baharu	
			Kawasan tadahan empangan sedia ada dan cadangan baharu	- Kemudahan infrastruktur selain infrastruktur empangan adalah tidak dibenarkan - Aktiviti pembalakan dan pertanian tidak dibenarkan
			Kawasan yang mempunyai habitat terancam di luar Kawasan Perlindungan seperti: - Pendaratan penyu; - Dataran rumput laut; - Terumbu karang; - Singkapan batu kapur iaitu Permatang Kuarza; dan - Tapak persinggahan burung.	- Habitat terancam di luar Kawasan Perlindungan perlu dikenal pasti di peringkat Rancangan Struktur Negeri dan Rancangan Tempatan - Kawasan habitat yang telah dikenal pasti perlu diwartakan dan perlu mempunyai pelan pengurusan
			Kawasan yang melebihi kontur 1,000 meter	- Pembangunan bandar dan pertanian yang baharu di kawasan tanah tinggi hanya dibenarkan di dalam dua Kawasan Pengurusan Khas (KPK)2 iaitu: - Cameron Highlands-Kinta-Lojing; dan - Genting Highlands-Bukit Tinggi-Janda Baik.

Sumber : Rancangan Fizikal Negara ke-3, 2016

Jadual 9.1 : Pengurusan Tahap KSAS di Negeri Pahang (sambungan)

TAHAP	KELUASAN (Ha)	PERATUS	KAWASAN	KRITERIA PEMBANGUNAN
Tahap 1	2,655,623.88	73.84%	Kawasan yang melebihi kontur 1,000 meter	• Bagi KPK Cameron Highlands-Kinta-Lojing, dan Genting Highlands-Bukit Tinggi-Janda Baik, pembangunan pertanian baharu hanya dibenarkan di luar kawasan hutan simpan dan kawasan tadahan air • Pembangunan baharu tidak dibenarkan di dalam KPK Bukit Fraser • Pembangunan sedia ada perlu mematuhi strategi dan garis panduan yang terkandung dalam Kajian Penyelarasan Pembangunan Bukit Fraser • Bagi kawasan tanah tinggi yang telah dibangunkan, kawalan perlu dilaksanakan melalui penyediaan Rancangan Kawasan Khas (RKK) • Semua pembangunan dan pertanian di kawasan melebihi kontur 1,000 meter hendaklah mematuhi peraturan dan garis panduan sedia ada

Sumber : Rancangan Fizikal Negara ke-3, 2016

Jadual 9.1 : Pengurusan Tahap KSAS di Negeri Pahang (sambungan)

TAHAP	KELUASAN (Ha)	PERATUS	KAWASAN	KRITERIA PEMBANGUNAN
Tahap 2	289,871.11	8.06%	Semua hutan dan tanah bencah di luar kawasan perlindungan	- Pembangunan atau pertanian tidak dibenarkan. Pembalakan mampan dan eko-pelancongan berimpak rendah dibenarkan tetapi tertakluk kepada halangan setempat - Aktiviti pembalakan mampan harus diberi penekanan dari segi pemantauan dan penguatkuasaan
			Kawasan tanah gambut, tanah lembut, lubang benam dan bekas lombong bawah tanah	- Pemetaan kawasan di peringkat Rancangan Struktur Negeri dan Rancangan Tempatan - Kajian kesesuaian tapak perlu dijalankan sebelum kawasan ini dibangunkan
			Zon penampian 500m di sekeliling KSAS Tahap 1	Zon penampian (500m) perlu diubah suai jika terdapat pembangunan yang sedia ada atau yang telah dirancang (komited). Walau bagaimanapun, kawalan perlu disediakan mengikut ciri kawasan tersebut

Sumber : Rancangan Fizikal Negara ke-3, 2016

Jadual 9.1 : Pengurusan Tahap KSAS di Negeri Pahang (sambungan)

TAHAP	KELUASAN (Ha)	PERATUS	KAWASAN	KRITERIA PEMBANGUNAN
Tahap 2	289,871.11	8.06%	Zon penampakan 500m di sekeliling KSAS Tahap 1	Inventori penggunaan tanah perlu dijalankan pada peringkat Rancangan Tempatan di mana sempadan zon penampakan perlu dikemas kini dengan mengambil kira: • Pembangunan sedia ada iaitu kawasan perindustrian, pertanian, petempatan dan lain-lain; • Perancangan pembangunan yang terancang (komited); dan • Perancangan yang melibatkan pembangunan infrastruktur yang kritikal seperti lebuh raya, landasan kereta api, talian penghantaran elektrik dan sebagainya.
			Kawasan antara kontur 300m -1,000m	• Semua pembangunan dan pertanian di kawasan ini mesti mematuhi peraturan dan garis panduan sedia ada • Kawasan ini perlu dikenal pasti, dipeta dan diperincikan pada peringkat Rancangan Struktur Negeri dan Rancangan Tempatan

Sumber : Rancangan Fizikal Negara ke-3, 2016

Jadual 9.1 : Pengurusan Tahap KSAS di Negeri Pahang (sambungan)

TAHAP	KELUASAN (Ha)	PERATUS	KAWASAN	KRITERIA PEMBANGUNAN
Tahap 3	475,960.87	13.23%	Zon penampakan 500m di sekeliling KSAS Tahap 2	Pembangunan terkawal yang mana jenis dan intensiti pembangunan perlu tertakluk kepada ciri halangan. Ciri halangan termasuk zon pesisiran pantai yang mengalami hakisan dan kawasan yang terdedah kepada ancaman banjir
			Kawasan tadahan takat pengambilan air dan zon recaj air tanah	Kawasan tadahan takat pengambilan air dan zon recaj perlu dikenal pasti pada peringkat Rancangan Struktur Negeri dan Rancangan Tempatan
			Kawasan antara kontur 150m – 300m	Semua pembangunan dan pertanian di kawasan antara kontur 150m-300m mesti mematuhi peraturan dan garis panduan sedia ada
			Pulau dan Taman Laut	Semua pembangunan di pulau-dan taman laut mesti mematuhi peraturan dan garis panduan sedia ada
			Kawasan pesisiran pantai	Semua pembangunan di pesisiran pantai mesti mematuhi RFZPPN, ISMP negeri, garis panduan sedia ada
Di luar KSAS	175,129.13	4.87%		Kawasan ini sesuai dengan pembangunan dan pertanian dengan mengambil kira ketetapan zon guna tanah dan mematuhi syarat dan garis panduan yang dibenarkan

Sumber : Rancangan Fizikal Negara ke-3, 2016

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S1-P2

Menjaga dan memelihara kawasan yang menjadi sumber warisan geologi Negeri Pahang (sumber mineral, kawasan air panas, air terjun, bekas lombong, tanah bencah, tanah gambut dan permatang kuarza) dari sebarang aktiviti pembangunan yang boleh mengancam kawasan tersebut dengan:

- Mewujudkan zon penampakan dengan kawasan pembangunan yang berhampiran;
- Memanfaat dan memperkasakan kawasan warisan geologi melalui aktiviti penyelidikan, pendidikan, eko-pelancongan dan pemuliharaan; dan
- Mewujudkan garis panduan lestari bagi pembangunan di kawasan yang berhampiran hutan paya bakau.

Agensi Pelaksana:

JMG, PBT, JAS, PLANMalaysia @Pahang, JPNN, MOTAC, Tourism Pahang, JPS

Jadual 9.2 : Senarai KSAS Warisan Geologi Negeri Pahang, 2016

SENARAI KSAS WARISAN GEOLOGI NEGERI PAHANG

- Air Terjun Chamang, Bentong
- Bukit Chinta Manis, Bentong
- Kolam Air Panas, Bentong
- Fosil Sungai Bera, Bera
- Air Terjun Bertangga, Bera
- Lombong Bijih Timah Sg. Lembing, Kuantan
- Basalt Pantai Batu Hitam, Kuantan
- Gua Charas, Kuantan
- Granit Teluk Cempedak, Kuantan
- Air Terjun Sungai Pandan, Kuantan
- Air Terjun Pelangi, Sungai Lembing, Kuantan
- Mata Air Panas Sungai Jin, Kuantan
- Permatang Kuarza Bukit Rangan, Kuantan
- Gunung Tapis, Kuantan
- Bukit Batu Sirau, Pulau Tioman, Rompin
- Bukit Kerayong Kecil, Pulau Tioman, Rompin
- Bukit Nenek Semukut, Pulau Tioman, Rompin
- Air Terjun Seri Mahkota, Taman Negeri Endau Rompin
- Pulau Berbatu Bongkah, Pulau Tioman, Rompin
- Air Terjun Asah, Pulau Tioman, Rompin
- Padang Tujuh, Taman Negeri Endau Rompin
- Batu Dinding, Taman Negeri Endau Rompin
- Bukit Batu Sirau, Pulau Tioman, Rompin
- Bukit Kerayong Kecil, Pulau Tioman, Rompin
- Gunung Senyum dan Gunung Jebak Puyuh, Temerloh
- Gua Kota Gelanggi, Jerantut
- Gunung Tahan, Jerantut
- Air Terjun Berkelah, Maran
- Air Terjun Teladas, Maran
- Batu Kapur Bukit Mengapur, Maran
- Jeram Besu, Raub
- Serpentit Sungai Cheroh, Raub
- Lata Jarum, Raub
- Lata Lembik, Raub
- Kenong Rimba Forest, Lipis
- Gua Bama, Lipis
- Batu Kapur Merapoh, Lipis
- Tanjung Batu, Pekan
- Tasik Chini, Pekan

Sumber : Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S1-P3	Mempertingkatkan pemeliharaan dan pemuliharaan aset ekologi Negeri Pahang. - Mewartakan habitat yang terancam sebagai kawasan perlindungan daripada ancaman pembangunan dan kesan perubahan iklim seperti: Tanah Lembap - Hutan Paya Gambut Pahang Tenggara - Tapak Ramsar Tasek Bera - Tasik Chini Kawasan Fitur Geologi Unik - Bukit Batu Kapur Merapoh - Gunung Senyum dan Gunung Jebak Puyuh - Sungai Lembing - Gua Kota Gelanggi Tapak Pendaratan Penyu - Pantai Cherating - Kg. Juara - Pulau Tioman - Nenasi - Kuala Rompin Tapak Berkepentingan Burung - Pulau Tioman dan pulau-pulau di sekelilingnya - Bukit Fraser - Tapak Ramsar Tasek Bera - Rezab Hidupan Liar Krau - Taman Negara Pahang - Hutan Paya Gambut Pahang Tenggara - Endau Rompin - Banjaran Titiwangsa Tengah (MY09)	Agensi Pelaksana: PBT, PTG, PTD dan lain-lain
E1S1-P4	Menggalakkan penglibatan komuniti dalam usaha memelihara, memulihara dan melindungi habitat semula jadi seperti menubuhkan <i>Community Conserved Area (CCA)</i> dan komuniti tempatan yang bertanggungjawab dalam menguruskan sesuatu kawasan dan habitat semula jadi.	PBT, JPNP, MMKN, JAKOA, PTG, PTD, NGO, NRE, WWF

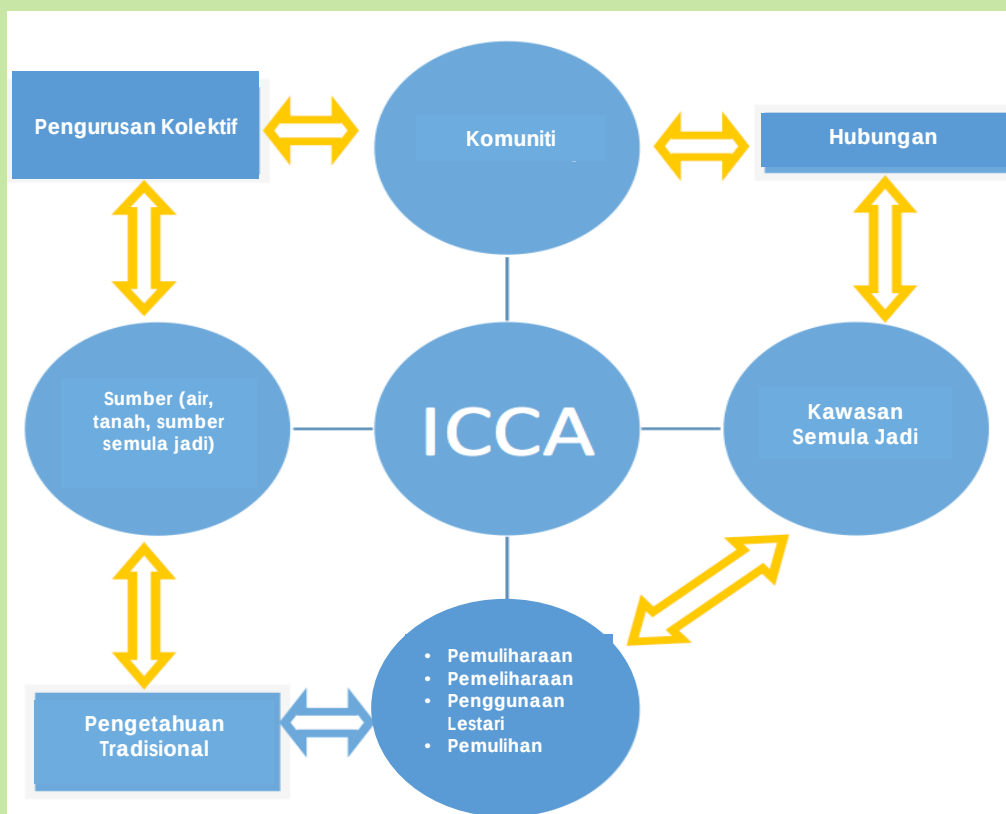
Community Conserved Areas (CCAs)

Kawasan Komuniti Dipulihara (*Community Conserved Areas - CCAs*) merupakan lokasi atau kawasan yang diperuntukkan dan dipulihara oleh komuniti setempat. Ini melibatkan penggembelangan tenaga dan usaha yang melibatkan pihak komuniti setempat (*local communities*) dan Orang Asli (*indigenous community*) (*National Policy Biological Diversity 2016-2025*) (*Polisi Kebangsaan Kepelbagaian Biologi 2016-2025*).

Indigenous Community Conserved Area (ICCA)

Ekosistem semula jadi atau diubah suai yang mengandungi nilai biodiversiti dan perkhidmatan ekologi, yang dipelihara oleh komuniti asli atau masyarakat tempatan melalui undang-undang adat atau cara lain yang berkesan (*IUCN World Parks Congress of 2003*). ICCA merupakan subset kepada CCAs.

Ilustrasi : Ringkasan Hubung Kait Pembentukan ICCA

Sumber : <https://pacostrust.com/2015/09/15/report-regional-indigenous-communities-conservation-area-icca-sharing-knowledge-and-capacity-building/>

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S1-P5

Meningkatkan kerja pemantauan dan penyelenggaraan di kawasan berbukit dan bercerun tinggi bagi mengelakkan risiko tanah runtuh:

- Menyediakan maklumat data melalui penggunaan sistem berteknologi tinggi, sistematik, lengkap, mudah dicapai seperti *drone*, *remote sensing* atau/dan pemetaan *online* sebagai rujukan utama sebelum sesuatu pembangunan diluluskan;
- Mengemas kini dan mengkaji semula undang-undang dalam mengawal selia perancangan guna tanah di kawasan yang berpotensi dan berisiko; dan
- Memastikan pembangunan di kawasan berbukit melalui rangka kerja KSAS dan memenuhi garis panduan perancangan pembangunan di kawasan bukit dan tanah tinggi Negeri Pahang.

Agensi Pelaksana:

PLANMalaysia,
PLANMalaysia
@Pahang, PBT,
JMG, JAS,
JKR, MKN,
MOSTI dan
NADMA

E1S1-P6

Memperkuh pengurusan banjir di kawasan yang berisiko tinggi:

- Melaksanakan penilaian risiko banjir dengan berpandukan penghasilan peta risiko banjir (*flood risk map*) yang menunjukkan kebarangkalian berlaku banjir bagi sesuatu kawasan;
- Menyediakan Pelan Pengurusan Lembangan Sungai Bersepadu (IRBM) bagi kawasan yang berisiko banjir;
- Melaksanakan langkah kejuruteraan berstruktur (*engineering approach*) yang melibatkan pembinaan empangan kawalan banjir dan kerja pembaikan sungai;
- Melaksanakan langkah kejuruteraan bukan berstruktur (*non-engineering approach*) yang melibatkan pengezonan rizab sungai, dataran banjir, tanah bencah dan kawasan takungan air yang lain;
- Mengguna pakai sepenuhnya Manual Saliran Mesra Alam (MSMA) sebagai langkah mitigasi bencana banjir di kawasan bandar terutama di kawasan pembangunan baharu;
- Memastikan setiap perancangan pembangunan mematuhi Pelan Induk Saliran Mesra Alam sebagai garis panduan perancangan pembangunan serta pemajuan tanah; dan
- Melaksanakan Rancangan Tebatan Banjir (RTB) bagi kawasan luar bandar.

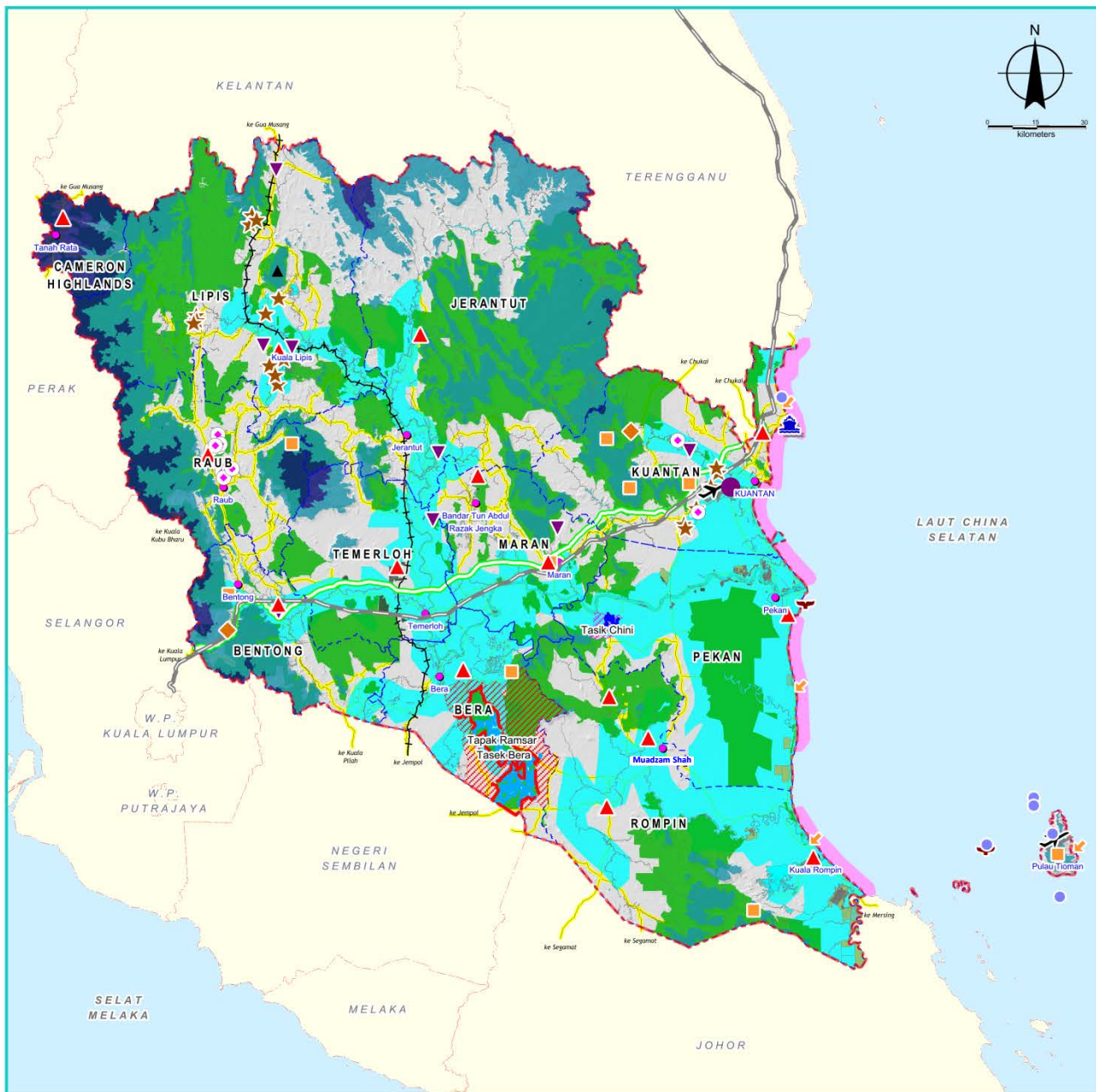
JPS, NADMA,
PBT dan BKSA

STRATEGI DE1-S2

PERTIMBANGAN ISU ALAM SEKITAR SEMASA MERANCANG, MEMBANGUN DAN MELAKSANAKAN PEMBANGUNAN GUNA TANAH

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S2-P1	Menguatkuasakan peraturan, garis panduan dan undang-undang yang berkaitan alam sekitar secara bersepadu termasuk penguatkuasaan Garis Panduan Pembangunan di Kawasan Bukit.	Agensi Pelaksana: JAS, PBT dan PTD
E1S2-P2	Memberi pertimbangan kepada faktor alam sekitar khususnya kawasan sensitif tanah tinggi, bercerun dan kawasan banjir di dalam pemberimilikan dan pelupusan tanah.	PTG dan PTD
E1S2-P3	Menguatkuasakan penyediaan EIA dalam semua projek pembangunan berdasarkan Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Aktiviti yang ditetapkan)(Penilaian Kesan Kepada Alam Sekitar) 2015 atau sebarang perubahan terkini terhadap perintah ini.	JAS dan PBT
E1S2-P4	Mengambil kira impak alam sekitar secara menyeluruh dari awal hingga akhir pelaksanaan projek dijalankan, semasa mempertimbangkan kelulusan permohonan pembangunan. Mewujudkan jawatankuasa kelestarian (pelaksanaan dan pemantauan) yang terdiri daripada pelbagai agensi berkaitan dalam memantau syarat pembangunan secara bersepadu.	JAS, PBT, JPNP, PTD, PLANMalaysia dan BPEN
E1S2-P5	Menanam semula spesies asli pokok bakau yang bersesuaian di kawasan hutan paya laut yang terosot.	FRIM, JPNP dan NGO
E1S2-P6	Menanam semula pokok hutan (<i>reforestation</i>) spesies tempatan di kawasan hutan yang telah ditebang atau terosot di kawasan hutan simpan.	JPNP, FRIM dan NGO
E1S2-P7	Mewujudkan sistem pengawasan alam sekitar untuk menilai kesan projek pembangunan ke atas alam sekitar.	PBT dan JAS
E1S2-P8	Memperkuh teknik pemetaan sumber dan GIS yang memperincikan kawasan sensitif seperti tanah curam, kawasan berbukit dan sebagainya.	PLANMalaysia, JAS, PBT, JMG dan JKR

RAJAH 9.1 :
PELAN KSAS BERSEPADU NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PAHANG 2050
CEMERLANG
SPATIAL . MAJU . SEJAHTERA . LESTARI

PETUNJUK :-

- Hutan Simpan Kekal (HSK)
- Kawasan Bukit (300m - 1000m)
- Kawasan Pergunungan (>1000m)
- Kawasan Risiko Hakisan Pantai
- Kawasan Risiko Banjir
- Penternakan
- Akuakultur
- Tanaman Padi

- Sempadan Tasik Chini
- Sempadan Tasek Bera
- Bekas Lombong
- Sumber Mineral dan Galian
- Batu Kapur
- Permatang Kuarza
- Mata Air Panas
- Air Terjun

- Kawasan Berkepentingan Burung
- Kawasan Pendaratan Penyu
- Kawasan Terumbu Karang
- Tapak Warisan Semulajadi
- Tapak Pelupusan Sisa Pepejal
- Lapangan Terbang
- Pelabuhan

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

RAJAH 9.2 :
PELAN TAHAP KSAS NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PETUNJUK :-

- KSAS Tahap 1
- KSAS Tahap 2
- KSAS Tahap 3
- Luar Kawasan KSAS
- Gunung

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

STRATEGI DE1-S3

PENGEKALAN DAN PEMELIHARAAN KELESTARIAN HUTAN SIMPAN KEKAL (HSK)

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S3-P1

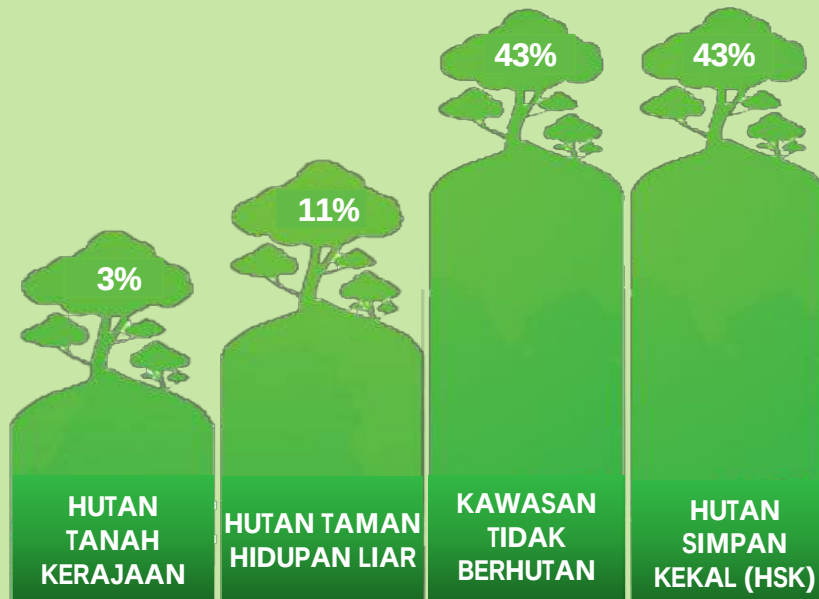
Mengekalkan kawasan hutan simpan kekal yang sedia ada kepada sekurang-kurangnya 50% daripada keseluruhan Negeri Pahang:

- Tidak membenarkan penerokaan kawasan hutan simpan kekal;
- Mewartakan semua kawasan hutan simpan kekal;
- Menjalankan kajian nilai biodiversiti dan nilai ekologi untuk setiap cadangan penyahwartaan hutan simpan kekal;
- Memastikan kawasan hutan yang mempunyai nilai biodiversiti atau fungsi ekologi/sokongan hidup yang tinggi supaya tidak dinyahwarta;
- Menggantikan setiap kawasan HSK yang telah dinyahwarta dengan kawasan hutan yang lain yang mempunyai nilai biodiversiti dan nilai ekologi yang sama atau yang lebih baik dari kawasan yang dinyahwarta;
- Memastikan kawasan ladang hutan tidak melebihi 5% daripada jumlah keluasan hutan asli (berdasarkan kepada ketetapan Majlis Tanah Negara, persijilan perhutanan dan Rancangan Fizikal Negara-3);
- Menjalankan penilaian Hutan Bernilai Konservasi Tinggi (*High Conservation Value Forest, HCVF*) bagi tujuan memastikan kawasan tersebut dapat dipulihara;
- Mewujudkan instrumentasi ekonomi iaitu pelaksanaan bon deposit bagi aktiviti yang mempunyai potensi negatif yang tinggi terhadap alam sekitar yang dijalankan di kawasan hutan simpan;
- Meningkatkan pemantauan dan penguatkuasaan undang-undang larangan terhadap sebarang aktiviti pembangunan di kawasan hutan simpan kekal yang telah diwartakan kecuali bagi tujuan rekreasi rimba, penyelidikan dan pemerhatian terhadap spesis flora dan fauna di kawasan tersebut;
- Mengkaji semula Akta Perhutanan Negara dan cukai ses yang dikenakan bagi membanteras aktiviti pembalakan haram;
- Mengenakan hukuman yang sangat berat terhadap pesalah yang menjalankan pembalakan haram seperti denda yang tinggi hingga mencecah jutaan ringgit atau hukuman penjara puluhan tahun;
- Menggalakkan penglibatan masyarakat setempat dalam usaha mengawal pencerobohan hutan; dan
- Memberi kesedaran tentang perhutanan melalui hebahan awam dan pendidikan awal di sekolah.

Agensi Pelaksana:

PLAN Malaysia,
PERHILITAN,
JAS, JPNP, PTD,
PTG dan MKN

Ilustrasi : Pecahan Sumber Hutan Negeri Pahang, 2015

Sumber: Kajian RSN Pahang 2050 (2017)

SES (CESS)

Bayaran yang dikenakan oleh kerajaan mengenai apa-apa hasil hutan, yang dikeluarkan dari mana-mana hutan simpanan kekal, tanah kerajaan, tanah rizab, tanah lombong atau tanah beri milik mengikut kadar bayaran yang ditetapkan

(Sumber : Akta Perhutanan Negara 1984)

INISIATIF PELAKSANAAN

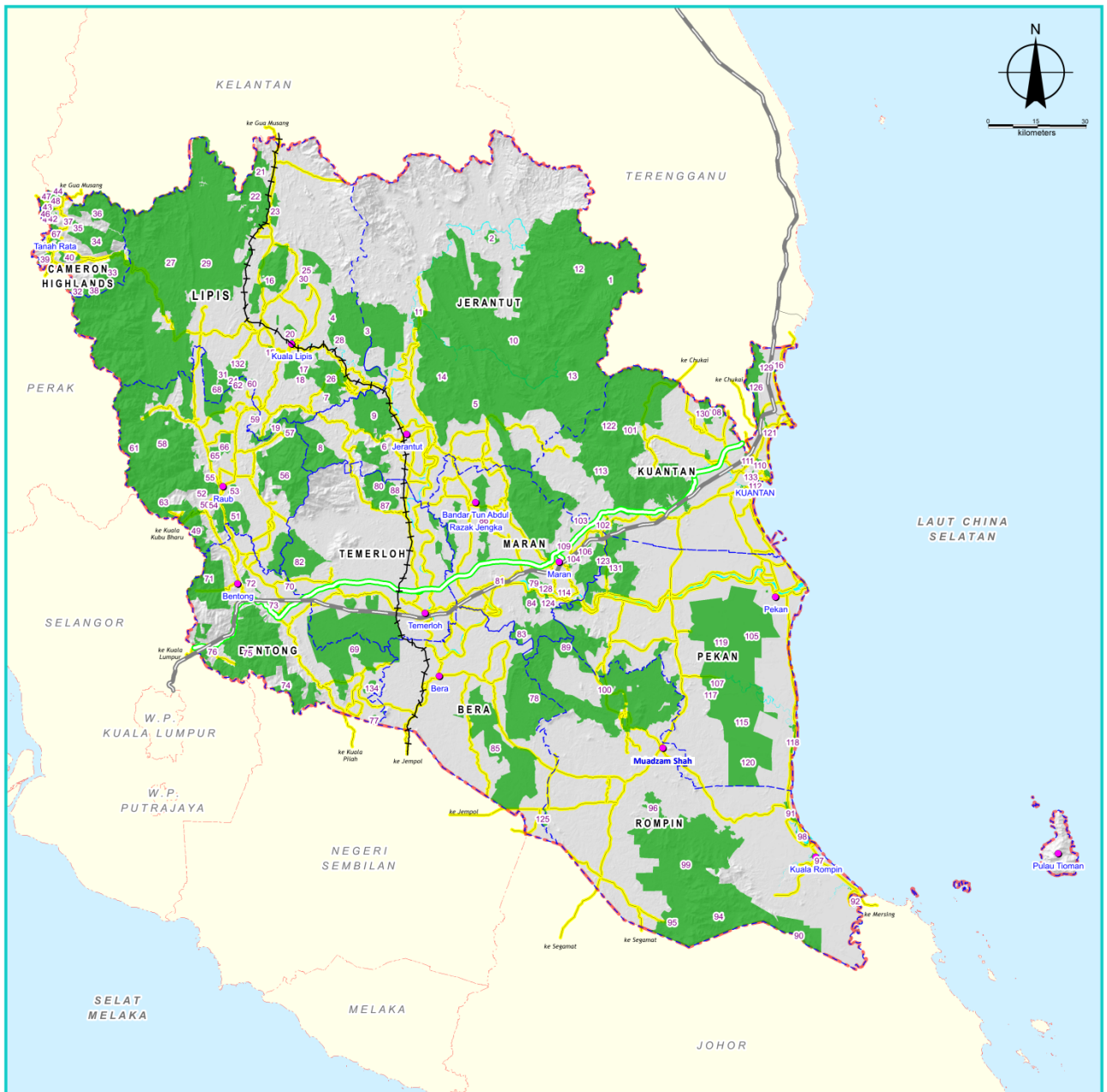
E1S3-P2

Mengekal dan memelihara kawasan *Central Forest Spine (CFS)* daripada pencerobohan petempatan dan aktiviti pertanian yang boleh memusnahkan laluan hidupan liar:

- Mewartakan seluruh kawasan CFS sebagai hutan simpan kekal;
- Mencadangkan penanaman semula hutan di rizab riparian dengan spesis semula jadi tempatan yang bersesuaian;
- Melaksanakan pengezonan lingkaran utama dan sekunder di kawasan koridor ekologi (*primary linkage* dan *secondary linkage*);
- Menjalankan kajian hidupan liar secara terperinci untuk menentukan kawasan koridor hidupan liar/*viaduct*;
- Memastikan perancangan guna tanah dengan mengambil kira rangkaian CFS bagi mengelakkan pemecahan habitat supaya laluan hidupan liar tidak terputus dan mengelakkan fragmentasi hutan yang baharu; dan
- Melaksanakan zon pengurusan khas bagi mengurangkan konflik haiwan-manusia.

Agensi Pelaksana:

PLANMalaysia, JPNP, PERHILITAN, PTD dan PTG

RAJAH 9.3 : PELAN HUTAN SIMPAN KEKAL (HSK) NEGERI PAHANG, 2016

PETUNJUK :-

1. HS. Gunung Aais (Tambahan)	28. HS. Batu Yon (Tambahan)	55. HS. Rotan Tunggal (Tambahan)	82. HS. Lakum	109. HS. Betung
2. HS. Ulu Beruit	29. HS. Ulu Jelai (Tambahan)	56. HS. Gunung Benom	83. HS. Purun	110. HS. Beserah
3. HS. Yong	30. HS. Chuat (Tambahan)	57. HS. Ulu Dong	84. HS. Temiang	111. HS. Bukit Galing
4. HS. Yong (Tambahan)	31. HS. Tenggalan	58. HS. Sungai Sia	85. Kawasan Pemuliharaan Tasek Bera	112. HS. Peramu
5. HS. Tekam	32. HS. Ulu Lemoi (Tambahan)	59. HS. Saril	86. HS. Jengka	113. HS. Berkeleh (Tambahan)
6. HS. Jerantut	33. HS. Bukit Bujang	60. HS. Ulu Sungai Atok	87. HS. Krau	114. HS. Gayung
7. HS. Ulu Maas	34. HS. Bukit Jerut	61. HS. Batu Talam	88. HS. Krau (Tambahan)	115. HS. Nenas
8. HS. Jerantut (Tambahan)	35. HS. Sungai Kial	62. HS. Tersang (Tambahan)	89. HS. Chini	116. HS. Cherating Paya Laut
9. HS. Som	36. HS. Sungai Wl	63. HS. Batu Talam (Tambahan)	90. HS. Endau	117. HS. Nenas Tambahan
10. HS. Tekai Tembeling	37. HS. Sungai Kial (Tambahan)	64. HS. Mentigi (Tambahan)	91. HS. Menchali	118. HS. Bebar Paya Laut
11. HS. Tekai Tembeling (Tambahan)	38. HS. Ulu Lemoi	65. HS. Bukit Kajang	92. HS. Endau Paya Laut	119. HS. Pekan (Tambahan)
12. HS. Berkeleh	39. HS. Ringlet	66. HS. Bukit Kajang (Tambahan)	93. HS. Bukit Kerisik	120. HS. Resak (Tambahan)
13. HS. Berkeleh (Tambahan)	40. HS. Bertam	67. HS. Ulu Bertam	94. Taman Hegeri Endau Rompin	121. HS. Balok Paya Laut
14. HS. Tekam (Tambahan)	41. HS. Mentigi	68. HS. Tersang	95. HS. Sungai Pukin	122. HS. Remen Chereh
15. HS. Terenggun	42. HS. Batu Gangan	69. HS. Kemasul	96. HS. Sungai Marong	123. HS. Lepar (Tambahan)
16. HS. Aur Gading	43. HS. Sungai Terla B	70. HS. Lakum (Tambahan)	97. HS. Pontian Paya Laut	124. HS. Papai
17. HS. Benchah	44. HS. Gunung Siku	71. HS. Bukit Tinggi (Tambahan)	98. HS. Rompin Paya Laut	125. HS. Bukit Kerisik
18. HS. Benchah (Tambahan)	45. HS. Batu Gangan (Tambahan)	72. HS. Kluar/Raka	99. HS. Lesong	126. HS. Balok
19. HS. Bukit Taching	46. HS. Ulu Ichat	73. HS. Kluar/Raka (Tambahan)	100. HS. Bukit Ibam	127. HS. Kuantan Paya Laut
20. HS. Kechau	47. HS. Sungai Terla A	74. HS. Lentang (Tambahan)	101. HS. Remen Chereh (Tambahan)	128. HS. Sejabun
21. HS. Persiti	48. HS. Gunung Siku (Tambahan)	75. HS. Lentang	102. HS. Bungor	129. HS. Balok (Tambahan)
22. HS. Sungai Yu	49. HS. Hulu Tranum	76. HS. Bukit Tinggi	103. HS. Ulu Luit	130. HS. Bukit Kuantan (Tambahan)
23. HS. Tanum	50. HS. Teras	77. HS. Batu Bera	104. HS. Temelong	131. HS. Tenggalan
24. HS. Satak	51. HS. Kelau	78. HS. Chini (Tambahan)	105. HS. Pekan	132. HS. Balok (Tambahan)
25. HS. Chuat Tambahan	52. HS. Sempam	79. HS. Bukit Gebok	106. HS. Kertam	133. HS. Bukit Galing (Tambahan)
26. HS. Kerambit	53. HS. Kelau	80. HS. Krau	107. HS. Kedondong	134. HS. Kemasul (Tambahan)
27. HS. Ulu Jelai	54. HS. Rotan Tunggal	81. HS. Paya Pasir	108. HS. Bukit Kuantan	

Lain - lain :-

- Sempadan Negeri
- Sempadan Daerah
- Cadangan ECRL
- Rel Kereta Api
- Lebuhraya Pantai Timur
- Jalanraya Utama
- Sungai
- Laut
- Pusat Bandar
- Hutan Simpan Kekal

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S3-P3

Memelihara hutan simpan kekal sebagai sumber biodiversiti negeri dan aset eko-pelancongan:

- Memberikan penekanan terhadap aspek pengurusan hutan yang seimbang dengan keperluan hidrologi (sumber air), kepelbagaian flora dan fauna serta keseimbangan ekologi hutan;
- Menggalakkan penglibatan masyarakat setempat dalam usaha mengawal pencerobohan hutan;
- Mempergiat usaha penanaman semula kawasan yang telah diteroka dengan spesis tempatan yang berkualiti dan bernilai tinggi;
- Memulihara dan menanam semula spesis tempatan hutan paya bakau sebagai tarikan produk eko-pelancongan;
- Menjalankan daya tampungan ekologi (*ecological carrying capacity*) di kawasan eko-pelancongan bagi memastikan ekosistem dan tarikan pelancong tidak terjejas; dan
- Mengekalkan status sebagai hutan asli bagi kawasan yang mempunyai nilai biodiversiti, fungsi ekologi/sokongan hidup termasuk kawasan koridor ekologi.

Agensi Pelaksana:

MOTAC, *Tourism* Pahang, JPNP, NGO, IPTA, IPTS, NAHRIM, PTD dan PBT

Foto : Taman Negara Pahang, Jerantut

Daya Tampungan Ekologi (*Ecological Carrying Capacity*)

Bilangan saiz maksimum yang boleh disokong selama-lamanya terhadap sumber yang sedia ada dalam ekosistem

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S3-P4

Mengawal dan memulihara kawasan hutan simpan di tanah gambut secara bersepadu:

- Mewujudkan zon penampungan bagi kawasan tanah gambut;
- Melaksanakan kawalan dan pencegahan kebakaran di tanah gambut dan mewujudkan pelan restorasi kawasan tanah gambut yang rosak;
- Mewujudkan penambahbaikan *Fire Danger Rating System (FDRS)* di kawasan hutan atau pertanian yang mempunyai risiko kebakaran yang tinggi dan bertindak sebagai penyedia maklumat bagi pengurusan kebakaran. Ia juga boleh dijadikan panduan dalam pembangunan bagi menjamin keselamatan terhadap hidupan, harta benda dan alam sekitar;
- Membangunkan kawasan hutan tanah gambut yang berpotensi untuk dijadikan kawasan ekopelancongan bagi tujuan pendidikan dan ekologi; dan
- Melaksanakan langkah pencegahan yang lain seperti kempen pendidikan dan kesedaran, pemantauan insiden kebakaran melalui udara dengan penggunaan *drone* dan penglibatan kerjasama dari agensi yang berkaitan dan komuniti setempat.

Agensi Pelaksana:

JPNP, JMG, PBT, PLANMalaysia, BOMBA, JAS, JPS, MET, MKN, NADMA dan lain-lain

STRATEGI DE1-S4

PENGURUSAN DAN PENGAWALAN KELESTARIAN SUMBER AIR

INISIATIF PELAKSANAAN

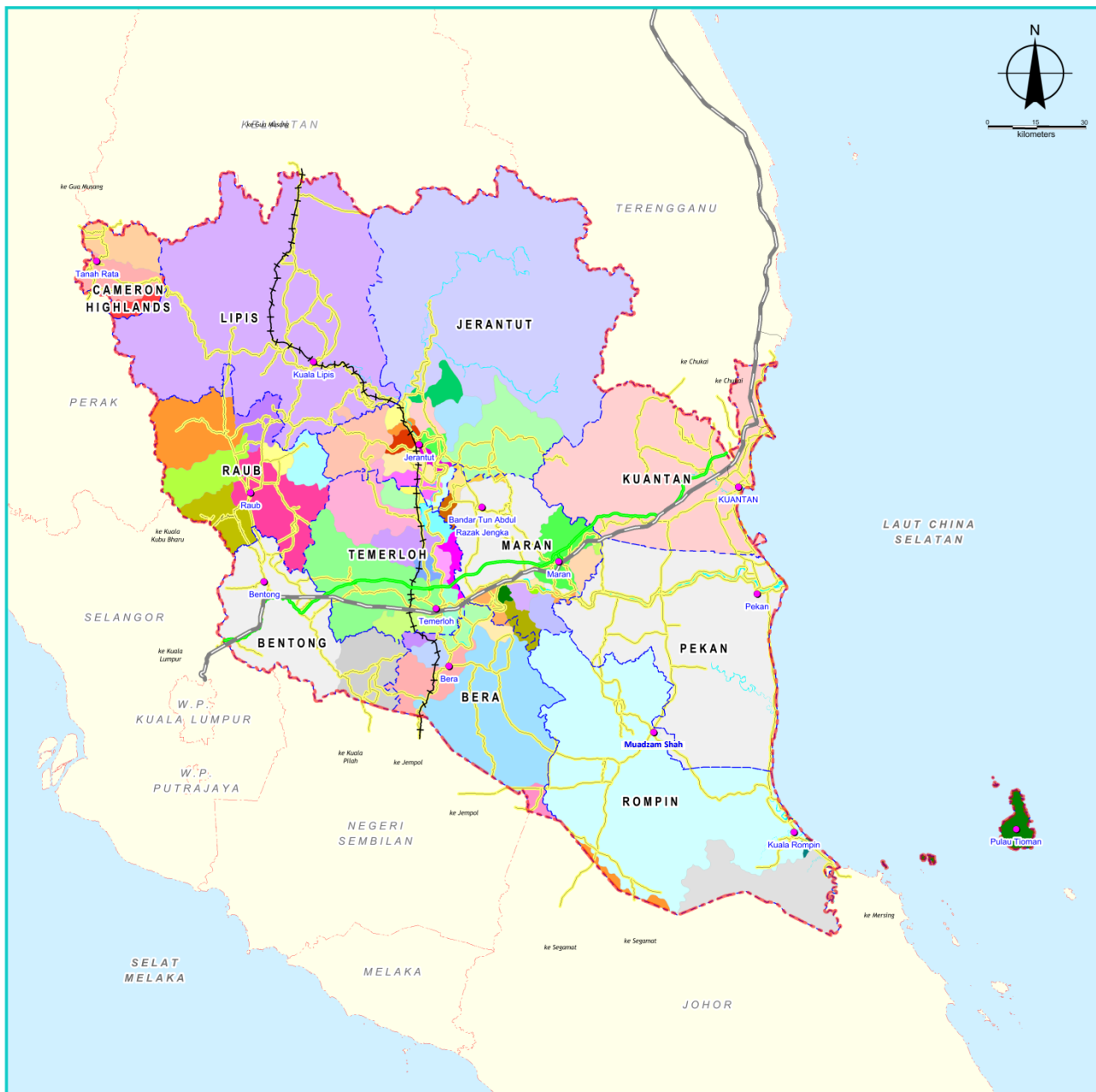
E1S4-P1

Mengawal pembangunan dan pengurusan lembangan sungai terutama di kawasan hutan tadahan air yang menjadi sumber air mentah Negeri Pahang:

- Mengenal pasti danewartakan kawasan hutan yang berfungsi sebagai tadahan air;
- Mengenal pasti potensi kawasan hutan yang lain sebagai hutan tadahan air yang baharu;
- Penguatkuasaan dan pemantauan yang lebih ketat di kawasan hutan tadahan air bagi menghalang pencerobohan;
- Pemantauan terhadap sebarang pencemaran yang mungkin berlaku di empangan;
- Menguruskan rizab sungai dan pembangunan di sepanjang koridor sungai dengan mampan; dan
- Mengguna pakai garis panduan JPS bagi memastikan pengurusan rizab sungai yang mampan dapat diwujudkan.

Agensi Pelaksana:

JPNP, BKSA, JPS, NRE, PTD, PTG dan BKSA

RAJAH 9.4 :
PELAN LEMBANGAN SUNGAI NEGERI PAHANG TAHUN 2016

PETUNJUK :-

	Lembangan Sungai Lipis		Sub Lembangan Sungai Hijau
	Lembangan Sungai Pahang		Sub Lembangan Sungai Atok
	Lembangan Sungai Rompin		Sub Lembangan Sungai Jempol
	Lembangan Sungai Endau		Sub Lembangan Sungai Luit
	Lembangan Sungai Pontian		Sub Lembangan Sungai Kerau
	Lembangan Sungai Salang		Sub Lembangan Sungai Kerdau
	Sub Lembangan Sungai Lemoi		Sub Lembangan Sungai Belengu
	Sub Lembangan Sungai Tersang		Sub Lembangan Sungai Kuantan
	Sub Lembangan Sungai Teriang		Sub Lembangan Sungai Semantan
	Sub Lembangan Sungai Bertam		Sub Lembangan Sungai Telom

Lain - lain :-

	Sempadan Negeri
	Sempadan Daerah
	Cadangan ECRL
	Rel Kereta Api
	Lebuhraya Pantai Timur
	Jalanraya Utama
	Sungai
	Laut
	Pusat Bandar

Sumber : RSN Pahang 2050 (2017)

STRATEGI DE1-S5

PEMELIHARAAN DAN PENGURUSAN KAWASAN PESISIRAN PANTAI

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S5-P1

Mewujudkan badan pengurusan zon pantai yang terdiri daripada pelbagai agensi bagi menjalankan pengurusan ekosistem pantai secara bersepadu:

- Menggunakan pakai Rancangan Fizikal Zon Pesisiran Pantai Negara (RFZPPN) dan Kajian Hakisan Pantai Kebangsaan (*National Coastal Erosion Study*) bagi tujuan penyelarasan, pemuliharaan dan pemantauan di peringkat negeri;
- Mengukuhkan keupayaan kerja penguatkuasaan undang-undang dan peraturan berhubung pembangunan zon pantai;
- Menyediakan Pelan Pengurusan Pantai Bersepadu (ISMP) di peringkat Rancangan Tempatan bagi kawasan pantai yang berisiko;
- Melaksanakan pengurusan zon pantai melalui prinsip pengurusan perikanan berasaskan ekosistem (*Ecosystem-based Fisheries Management* - EBFM); dan
- Mengenal pasti kawasan larangan perikanan yang sesuai sebagai langkah pemuliharaan perikanan.

Agensi
Pelaksana:

PLANMalaysia@
Pahang, JPS,
JAS, PBT,
MACRES dan
DOF

Berdasarkan
Kajian Hakisan
Pantai
Kebangsaan,
Negeri Pahang
mengalami
hakisan
sebanyak

47.1%

daripada
keseluruhan
pantai

E1S5-P2

Melaksanakan kawalan terhadap hakisan pantai melalui pendekatan yang lebih mesra alam:

- Tebatan hakisan pantai secara kejuruteraan tanpa struktur (*soft engineering approach*) melalui penanaman semula pokok paya bakau, penambakan pasir pantai, tiub geotekstil dan saliran pantai; dan
- Tebatan hakisan pantai secara kejuruteraan berstruktur (pemecah ombak dan blok konkrit) boleh dipraktikkan sekiranya kejuruteraan tanpa struktur tidak dapat dilaksanakan.

BPEN, JPP, JPS,
NAHRIM dan
PLANMalaysia@
Pahang

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S5-P3	Mengekalkan kawasan paya bakau di pesisiran pantai bagi mengelakkan masalah hakisan pantai: - Menggalakkan penanaman semula hutan paya bakau di kawasan yang telah diterokai dan kawasan yang berpotensi bagi mengawal masalah hakisan pantai; dan - Menanam pelbagai spesis pokok bakau yang bersesuaian bagi mengurangkan hakisan pantai dan pemeliharaan biodiversiti.	Agensi Pelaksana: JAS, JPNN, PTG, PTD, JPS, PBT, NAHRIM dan lain-lain
E1S5-P4	Mewujudkan zon penampakan di kawasan pesisiran pantai selaras dengan Rancangan Fizikal Negara-3: 200 meter bagi zon pantai berisiko hakisan dan yang mempunyai hutan paya laut; 60 meter bagi kawasan pantai lain yang mempunyai aktiviti pelancongan sedia ada; dan - Cadangan 500 meter bagi kawasan pantai pendaratan penyu.	PLANMalaysia, JAS, PTG, PTD, NRE, JPS, PBT dan NAHRIM
E1S5-P5	Mewujudkan <i>National Climate Resilience and Adaptation Strategy</i> bagi mengurus risiko perubahan iklim: Menjalankan Kajian Susulan Impak Kenaikan Aras Laut (<i>Coastal Vulnerability Index</i>) dalam usaha mengenal pasti kesan kenaikan aras laut pesisiran pantai supaya langkah adaptasi dan mitigasi dapat dilakukan seawal mungkin.	JAS, PTG, PTD, NRE, JPS dan PBT
E1S5-P6	Mengawal aktiviti penambakan dan tebus guna tanah di kawasan pesisiran pantai: - Semua aktiviti penambakan pantai dan tebus guna tanah perlu merujuk kepada MPFN; - Aktiviti penambakan dan tebus tanah tidak dibenarkan di kawasan berikut: - Kawasan hutan bakau dan tanah lembap yang telah diwartakan sebagai kawasan perlindungan; - Pemuliharaan dan Pembangunan KSAS Pesisiran Pantai ; dan - Kawasan lain yang diiktiraf mempunyai nilai ekologi, kebudayaan dan warisan; dan - Zon Perlindungan Pantai yang telah dikenal pasti dalam RFN-3. - Menjalankan kajian yang mengambil kira aspek yang melibatkan impak terhadap hakisan, habitat semula jadi, perubahan iklim dan penduduk sekitar.	JAS, PTG, PTD, JPS, PBT, JAS dan PLANMalaysia@Pahang

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S5-P7	Memastikan penggunaan sumber zon pantai secara cekap dan pembangunan fizikal secara mampan bagi mencapai produktiviti yang optimum.	Agensi Pelaksana: JAS, JPS dan PBT
E1S5-P8	Mensyaratkan keperluan laporan Penilaian Kesan Alam Sekitar (EIA) bagi semua kawasan zon pantai tanpa mengira jenis pembangunan (termasuk pembangunan perumahan, perniagaan dan pelancongan) perlu merujuk kepada JAS. Analisis yang dijalankan perlu mengambil kira impak kumulatif semua pembangunan (termasuk pembangunan di sekitarnya) sama ada kecil atau besar.	JAS, JPS, PBT dan PLANMalaysia @Pahang,
E1S5-P9	Mensyaratkan penyediaan bon prestasi impak alam sekitar (<i>Bond for Environment Impact Performance</i>) dan bon kesan sosial (<i>Social Impact Bond</i>) kepada pemaju bagi tujuan pemuliharaan alam sekitar atau ganti rugi ke atas kerosakan yang diakibatkan oleh pembangunan ke atas zon pantai dan kawasan sekitarnya.	JAS, JPS, PBT dan PLANMalaysia @Pahang
E1S5-P10	Mensyaratkan penyediaan laporan Penilaian Kesan Sosial (SIA) untuk pembangunan yang bersesuaian di zon pantai berdasarkan kepada Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Penilaian Kesan Kepada Alam Sekitar 2015) dan sebarang perubahan terkini terhadap perintah ini dengan memberi penekanan kepada isu keselamatan dan kesihatan awam.	JAS, JPS, PBT dan PLANMalaysia @Pahang

Pelan Pengurusan Pantai Bersepadu (ISMP)

- Pelan Pengurusan Pantai Bersepadu (ISMP) bagi pembangunan pesisiran pantai yang sensitif terhadap keadaan tertentu sementara mengoptimumkan potensi pembangunan keseluruhannya serta konsisten dengan dasar pembangunan negeri Pahang.
- ISMP telah dibahagikan kepada dua bahagian iaitu Pahang Utara dan Pahang Selatan.
- Terdapat tiga sel di sepanjang garis pantai Pahang iaitu Sel 1 dan Sel 2 di dalam ISMP Pahang Utara dan Sel 3 di dalam ISMP Pahang Selatan :
 - ☐ Sel 1: Tanjung Berhala ke Pemecah Ombak Pelabuhan Kuantan
 - ☐ Sel 2: Pemecah Ombak Pelabuhan Kuantan ke Kuala Sungai Pahang
 - ☐ Sel 3: Kuala Sungai Pahang ke Tanjung Penyabong (Johor)/Sempadan Utara Mukim Endau

STRATEGI DE1-S6

PENGURUSAN DAN PEMBANGUNAN SUMBER MINERAL YANG MAMPAN

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S6-P1	Mengekalkan kawasan yang mempunyai sumber mineral yang bernilai tinggi untuk aktiviti perlombongan masa hadapan.	Agensi Pelaksana: JMG, JAS, PTD dan PTG
E1S6-P2	Melaksanakan aktiviti perlombongan bawah tanah bagi mengelakkan penebangan dan fragmentasi hutan serta memberi impak yang negatif terhadap alam sekitar terutama di kawasan sensitif alam sekitar.	JAS, JPS, JMG dan BKSA
E1S6-P3	Tidak membenarkan sebarang aktiviti perlombongan di kawasan hulu pengambilan air.	JMG, PTG JAS dan PTD
E1S6-P4	Memastikan aktiviti pembangunan sumber mineral dilaksanakan secara mampan dengan beberapa pelaksanaan: • Mematuhi rangka kerja KSAS bagi setiap aktiviti perlombongan yang dijalankan; • Melaksanakan skim operasi perlombongan sebelum aktiviti perlombongan dijalankan; • Menjalankan kajian penilaian seperti Penilaian Kesan kepada Alam Sekeliling (EIA) sebagai syarat kelulusan aktiviti perlombongan; dan • Melaksanakan amalan perlombongan yang menggunakan <i>Best Available Not Entailing Excessive Costs</i> (BATNEEC) agar tidak menjejaskan alam sekitar.	JMG, PTG JAS dan PTD

Ilustrasi : Amalan *Best Available Not Entailing Excessive Costs* (BATNEEC)

Sumber: Rancangan Fizikal Negara ke- 3

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S6-P5	Mewujudkan perundangan yang lebih ketat dalam pengurusan dan penerokaan sumber: • Menguatkuasakan Akta Pembangunan Mineral bagi mengawal selia aktiviti perlombongan mineral; • Meningkatkan dan mengawal penerokaan sumber dan kelestarian alam sekitar oleh pihak berkuasa; • Meningkatkan pengurusan dan penguatkuasaan aktiviti perlombongan untuk mengelakkan pencemaran; dan • Memantau prosedur perlombongan secara mampan bagi mengelakkan kesan negatif kepada alam sekitar.	Agensi Pelaksana: JMG, JAS, PTD, PTG, PBT dan lain-lain
E1S6-P6	Mewujudkan zon penampungan bagi kawasan perlombongan yang berdekatan dengan badan air, kawasan sensitif alam sekitar, kawasan pembangunan perumahan dan kawasan pembangunan lain.	PBT, PLANMalaysia @Pahang dan JPS, JAS
E1S6-P7	Membangun dan memajukan kawasan atau tapak bekas lombong bagi tujuan pembangunan lain seperti pelancongan, pertanian, perumahan, tasik rekreasi, tadahan air dan sebagainya: • Menjalankan kajian kesesuaian tapak bagi memastikan pembangunan tidak mempunyai risiko bencana pada masa akan datang; dan • Menyelenggara kawasan bekas lombong dengan baik bagi mengelakkan kesan negatif terhadap alam sekitar dan masyarakat.	PBT, BPEN dan Swasta

STRATEGI DE1-S7

PENGURUSAN DAN PEMULIHARAAN KUALITI ALAM SEKITAR (HIJAU DAN MAMPAN)

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S7-P1

Mewujudkan pengawalan dan pengawasan terhadap pencemaran alam sekitar yang berlaku di seluruh kawasan Negeri Pahang:

- Menyediakan bank data alam sekitar melalui penggunaan sistem berteknologi tinggi, sistematik, lengkap, mudah dicapai seperti *drone*, *remote sensing* dan pemetaan *online*;
- Melaksana dan menguatkuasakan undang-undang yang lebih ketat terhadap pelepasan effluen dan benda asing ke dalam alam sekitar;
- Mengawal dan mengurus alam sekitar berpandukan *Blueprint* Alam Sekitar; dan
- Menubuhkan satu jawatankuasa tinggi pada peringkat negeri yang bertanggungjawab untuk memantau langkah pelaksanaan, pemuliharaan dan prestasi alam sekitar.

Agensi Pelaksana:

JAS,
PLANMalaysia,
PLANMalaysia@
Pahang dan PBT

E1S7-P2

Mengawal pencemaran marin dan sungai melalui penggunaan sistem kumbahan yang efisien dan berkesan:

- Aktiviti yang mengeluarkan benda asing dan sisa pepejal perlu dikawal bermula dari punca pencemaran dan menggalakkan teknologi *clean-industry* bagi meminimumkan tahap pencemaran; dan
- Tumpuan pembaikan dan peningkatan kualiti air perlu diberikan kepada sungai yang semakin tercemar iaitu Sg. Bebar dan Sg. Balok yang mempunyai IKA pada tahap sederhana tercemar.

PBT dan JAS

TEKNOLOGI HIJAU

Pembangunan dan aplikasi produk, peralatan serta sistem untuk memelihara alam sekitar dan alam semula jadi dan meminimumkan atau mengurangkan kesan negatif daripada aktiviti manusia

Kriteria Teknologi Hijau

- Meminimumkan degradasi kualiti persekitaran;
- Mempunyai pembebasan Gas Rumah Hijau (GHG) yang rendah atau sifar;
- Selamat digunakan dan menyediakan persekitaran sihat dan lebih baik untuk semua hidupan;
- Menjimatkan tenaga dan sumber asli; dan
- Menggalakkan sumber yang boleh diperbaharui.

Sumber : www.kettha.gov.my

Foto : Teknologi 'clean-industry'

INISIATIF PELAKSANAAN

E1S7-P3

Mewujudkan keselarasan matlamat dengan meletakkan konsep kelestarian sebagai matlamat utama dalam pembangunan:

- Mengaplikasi teknologi hijau dalam perancangan dan pembangunan selaras dengan prinsip pembangunan mampan; dan
- Mengadaptasi dasar dan polisi yang berkaitan alam sekitar sama ada di peringkat negara atau antarabangsa secara menyeluruh dan bersepadu.

Agensi Pelaksana:

KeTTHA, JAS, PLAN Malaysia, PBT, JPS dan JKR

DASAR RSC-DE2

SUMBER JAYA ASLI PAHANG SEBAGAI SUMBER PENDAPATAN NEGERI

STRATEGI DE2-S1

PENGURUSAN SUMBER JAYA SECARA MAMPAN DALAM MENINGKATKAN SUMBER EKONOMI NEGERI PAHANG

INISIATIF PELAKSANAAN

E2S1-P1

Memacu kemajuan melalui penyelidikan dan pembangunan teknologi bagi memastikan pengurusan hutan dilakukan secara mampan:

- Membangunkan bioteknologi perhutanan yang berasaskan sumber kepelbagaian biologi (biodiversiti);
- Mewujudkan pusat penyelidikan khas di Tasik Chini, Tasek Bera, Pulau Tioman dan Cameron Highlands bagi tujuan kajian biodiversiti flora dan fauna dan hidupan laut; dan
- Memfokuskan penyelidikan ke arah penghasilan keluaran sumber hutan yang berterusan melalui teknologi mempercepatkan pertumbuhan pokok dan penanaman pokok yang berkualiti tinggi dan mempunyai nilai yang tambah tinggi.

Agensi Pelaksana:

JPNP, MOSTI, PTD dan FRIM

E2S1-P2

Mewujud dan mengamalkan konsep *carbon credit* dalam pengurusan dan penjaan pendapatan dari ekosistem hutan:

- Menggalakkan penanaman pokok bagi meningkatkan nilai *carbon credit*;
- Menjalankan kajian yang terperinci dalam aspek pelaksanaan, pemantauan, kadar cukai karbon dan agensi yang terlibat; dan
- Mewujudkan polisi dan dasar yang berkaitan dengan *carbon credit*.

PBT, Swasta dan lain-lain

Konsep "Carbon Credit"

- Permit yang membenarkan sesebuah negara atau organisasi melepaskan sejumlah karbon.
- Dalam perdagangan, 1 kredit memberikan pemilik hak untuk mengeluarkan satu tan karbon dioksida.
- Bagi negara maju, ia merupakan salah satu cara untuk mengurangkan kesan karbon dengan membiayai projek yang bertujuan mengurangkan gas rumah hijau.

$$1 \text{ TONNE CARBON} + 1 \text{ CARBON CREDIT} = \text{CARBON NEUTRAL}$$

INISIATIF PELAKSANAAN

E2S1-P3	Mewujud dan melaksanakan skim penjanaaan pendapatan negeri melalui perkhidmatan terhadap ekosistem hutan (<i>Payment for Ecosystem Services-PES</i>): • Penjanaaan pendapatan kepada pemilik tanah atau peladang/penternak yang mengamalkan konsep kelestarian dalam pengurusan ladang masing-masing.	Agensi Pelaksana: BPEN dan Swasta
E2S1-P4	Mengekal dan memulihara kawasan hutan yang berpotensi untuk aktiviti eko-pelancongan bagi menjana sumber pendapatan negeri: • Pemuliharaan dan penanaman semula hutan paya bakau sebagai tarikan produk eko-pelancongan di samping pengawalan terhadap hakisan pantai; • Mewartakan Bukit Fraser dan kawasan hutan tanah tinggi ini sebagai Taman Negeri Tanah Tinggi bagi melindungi kawasan ini di samping menjana ekonomi melalui eko-pelancongan berimpak rendah dan penyelidikan pelancongan; • Mewujudkan muzium perhutanan bagi memberi pendidikan dan pengetahuan kepada orang ramai; dan • Mewujudkan inisiatif atau dasar yang merangkumi mitigasi dan adaptasi perubahan iklim sejagat terutama bagi kawasan eko-pelancongan tanah tinggi.	MOTAC, JPNP, PTD, PKBF dan <i>Tourism Pahang</i>
E2S1-P5	Menjana pendapatan ekonomi negeri melalui komuniti setempat atau pengetahuan tradisi (<i>traditional knowledge</i>) dengan berasaskan biodiversiti hutan dengan kaedah <i>access</i> dan <i>benefit sharing</i>: • Melibatkan komuniti Orang Asli dalam eko-pelancongan dan pembangunan ekonomi yang berasaskan sumber perhutanan; dan • Mewujudkan Muzium Orang Asli bagi memberi pendedahan tentang cara hidup, budaya dan tradisi masyarakat Orang Asli.	MOTAC, JAKOA, PTD dan <i>Tourism Pahang</i>

DASAR RSC-DE3

PAHANG SEBAGAI PENJANA UTAMA
BIOTENAGA

STRATEGI DE3-S1

MEMACU INDUSTRI PERHUTANAN SEBAGAI
SUMBER BIOTENAGA

INISIATIF PELAKSANAAN

SASARAN	2050
Mewujudkan pusat biotenaga di setiap daerah di Negeri Pahang	100%
Mewujudkan industri berasaskan sumber tenaga yang diperbaharui di Negeri Pahang	50%

E3S1-P1

Mewujudkan pusat penyelidikan perhutanan untuk meningkatkan kepelbagaian spesis bagi penjana sumber biotenaga dan *biofuel*. Penyelidikan tersebut memfokuskan ke arah:

- Pembangunan teknologi saintifik yang maju dalam penukaran sumber biomas kepada tenaga bersih;
- Mengurangkan penggunaan air dan pengeluaran tenaga yang boleh memberi kesan terhadap alam sekitar (pencemaran udara dan pemanasan global); dan
- Menangani isu kemampanan jangka panjang.

Agensi Pelaksana:

JPNP, MOSTI, FRIM, Swasta dan lain-lain

E3S1-P2

Menjadi pusat utama perindustrian yang berasaskan tenaga yang boleh diperbaharui:

- Penghasil dan pengesport utama kayu sebagai sumber biotenaga; dan
- Pusat penghasilan utama bioplastik.

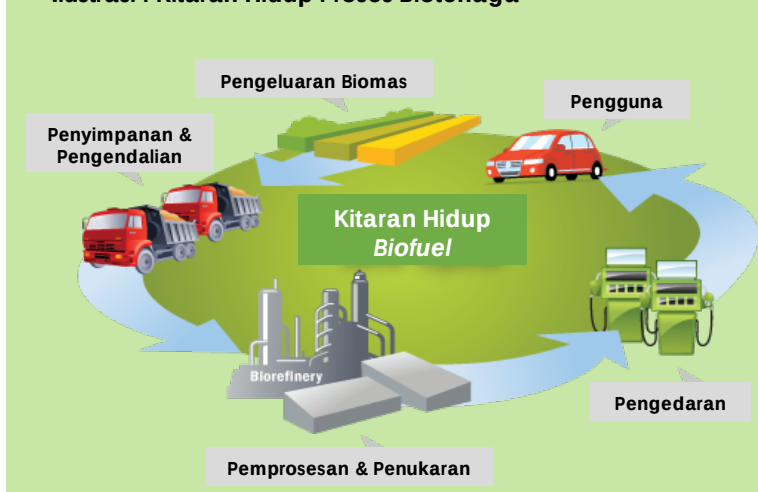
JPNP, MOSTI, FRIM, Swasta dan lain-lain

E3S1-P3

Mewujudkan polisi dan dasar baharu sebagai komitmen ke arah pelaksanaan industri *biofuel*.

KPPK, KeTTHA dan lain-lain

Ilustrasi : Kitaran Hidup Proses Biotenaga

Biotenaga

- Penukaran sumber biomas seperti sisa pertanian dan perhutanan serta sisa organik

Bioplastik

- Bahan yang dibuat daripada sumber biomas organik, tidak seperti plastik konvensional yang diperbuat daripada petroleum

9.2 PEMULIHARAAN WARISAN

DASAR RSC-DW1

WARISAN MENJANA KEMAJUAN NEGERI

DW1-S1

MENGIKTIRAF TAPAK WARISAN SEBAGAI USAHA PENGEKALAN DAN PEMELIHARAAN WARISAN

SASARAN	2050
Sumber warisan menjadi aset bagi memajukan negeri di pelbagai sektor	Pengeluaran 2 projek berkaitan warisan minima setiap tahun
Rakyat merebut peluang dalam bidang warisan	• Industri kecil IKS • Industri Kreatif • Industri Seni Bina

INISIATIF PELAKSANAAN

W1S1-P1	Menjalankan inventori bagi mengenal pasti sumber warisan yang ada di setiap daerah di Negeri Pahang. Sumber inventori yang dicadangkan adalah seperti bangunan warisan, rumah tradisional vernakular, makam, tapak geologi dan lain-lain.	Agensi Pelaksana: JWN, <i>Tourism</i> Pahang dan PBT
W1S1-P2	Memilih serta mengiktiraf sumber warisan ketara dan tidak ketara setiap daerah sebagai warisan penting di peringkat daerah atau peringkat negeri.	JWN
W1S1-P3	Mencalonkan butiran warisan inventori yang penting di peringkat negeri sebagai calon Warisan Kebangsaan di bawah Akta Warisan Kebangsaan 2005 (Akta 645), seterusnya disenarai dalam Daftar Warisan Kebangsaan agar diwartakan; seterusnya dicalonkan sebagai Tapak Warisan Dunia sekiranya menepati signifikan kriteria penilaian.	JWN

Foto : Poster Pameran Warisan Kebangsaan

Foto: Pintu Masuk Tapak Warisan Sungai Lembing, Kuantan

DW1-S2

PENGURUSAN PEMELIHARAAN SERTA PEMULIHARAAN CALON WARISAN KE ARAH PENCAPAIAN DI PERINGKAT NEGERI, KEBANGSAAN DAN ANTARABANGSA

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

INISIATIF PELAKSANAAN

W1S2-P1

Mewarta dan memelihara serta memulihara; menjalankan konservasi serta mewujudkan garis panduan pembangunan sebagai asas panduan pemeliharaan tapak warisan negeri yang ada seperti senarai berikut:

- Tapak warisan arkeologi;
- Tapak warisan semula jadi - taman negara, gunung atau warisan tanah tinggi, tapak warisan pelancongan geologi dan batu kapur, tapak biodiversiti dan lain-lain;
- Tapak warisan kebudayaan - kampung tradisi, lombong, bandar warisan, bangunan warisan dan bangunan bersejarah; dan
- Tapak warisan di bawah air.

Agensi Pelaksana:

JWN

W1S2-P2

Menyediakan peruntukan dan insentif pemuliharaan dan pemeliharaan ke arah pengiktirafan serta pengekalan taraf warisan penting bagi tapak warisan berikut:

- Tapak Warisan Dunia UNESCO seperti Rizab Biosfera UNESCO Tasik Chini; dan
- Tapak warisan dunia sedia ada - Tasek Bera (RAMSAR); calon tapak warisan dunia berpotensi dari Negeri Pahang seperti; Taman Negeri Endau Rompin; dan tapak warisan budaya dan geologi - Tapak Perlombongan Bijih Timah Sungai Lembing.

JWN

Foto : Tasik Chini, Pekan - Tapak Warisan Biosfera Dunia

Foto : Tapak Warisan Gua Merapoh, Lipis

DW1-S3

MENGALAKKAN POTENSI SUMBER WARISAN DI PELBAGAI BIDANG

INISIATIF PELAKSANAAN

W1S3-P1

Menggalakkan peluang keusahawanan dan inovasi menerusi perkembangan industri kreatif yang berasaskan sumber asli warisan ketara dan tidak ketara Negeri Pahang.

Jenis industri kreatif yang bersesuaian termasuk:

- Bidang industri penerbitan media massa;
- Bidang perkhidmatan kreatif - industri seni bina, grafik dan reka bentuk, persembahan, seni kraf dan seni visual, aktiviti kebudayaan, pelancongan dan rekreasi; dan
- Bidang pengeluaran produk warisan atau bahan binaan bagi kerja pemuliharaan (*restoration*).

Agensi Pelaksana:

BPEN, MOTAC,
MDEC, MeCD,
Swasta dan
lain-lain

W1S3-P2

Mewujudkan peluang dalam bidang perkhidmatan dan penyelidikan ke arah pemuliharaan dan pemeliharaan warisan alam semula jadi seperti:

- Mewujudkan pusat penyelidikan dan konservasi hidupan liar atau hospital haiwan yang pakar atau spesifik;
- Pusat penyelidikan tumbuhan dan taman botani yang menempatkan kepelbagaian spesis yang ada di Negeri Pahang; serta
- Mengadakan muzium sejarah semula jadi dan muzium geologi yang menyimpan serta mendokumentasi bahan warisan semula jadi khas yang didapati berasal dari Negeri Pahang sahaja.

BPEN, JMG
DVS, FRIM,
JWN, JMM,
Swasta dan
lain-lain

Sumber :
https://www.tolgabathospital.org/about_visitor.htm (Mei 2017)

Sumber : <http://lkcnhm.nus.edu.sg/nus/index.php/lkcnhm> (Mei 2017)

Bidang pemuliharaan serta sumber warisan mempunyai peluang yang tinggi untuk dimajukan.

Foto dari atas : Hospital khas bagi haiwan kelawar dan keluarg yang terdapat di Australia; Foto kanan: Muzium sejarah semula jadi yang terdapat di Singapura; Foto keratan akhbar yang menunjukkan bahawa seni visual seperti lukisan yang bernilai tinggi.

Sumber :
<http://semangatjatikeluarga.blogspot.my/2010/06/berita-terkini-baca-tak-berita-harian.html> (Mei 2017)

DW1-S4

MENINGKATKAN LEBIH BANYAK PELUANG PEKERJAAN DAN SUMBER PENDAPATAN BERKAITAN SEKTOR WARISAN

Sumber : http://www.endemicguides.com/Kuala_Gandah.htm

INISIATIF PELAKSANAAN

W1S4-P1

Menggalakkan penglibatan bidang kerjaya profesional mahupun berasaskan kemahiran yang berorientasikan pemeliharaan warisan:

- Geran dan insentif serta projek atau kerja yang berkaitan dengan pemeliharaan warisan;
- Sumber tenaga kerja kreatif yang mencukupi melalui perantisan tokoh warisan orang hidup sebagai penasihat dan tenaga pengajar, *on-job-training* berserta hasil penyelidikan; dan
- Menggalakkan penyertaan agensi sehingga kepada penduduk tempatan dalam bidang industri perkhidmatan kreatif.

Agensi Pelaksana:

MOTAC,
JKKN, IPT
dan lain-lain

W1S4-P2

Menggalakkan peluang pekerjaan berasaskan pelancongan di pelbagai bidang seperti pemandu pelancong, juru pandu arah, pengusaha hasil kraftangan, pengusaha ubatan tradisional, pemandu bot, pengusaha penginapan dan lain-lain.

Tourism
Pahang,
MOTAC,
PKBF,
Swasta dan
lain-lain

DW1-S5

MENGEKALKAN IDENTITI WARISAN SEBAGAI SALAH SATU KAREKTOR NEGERI PAHANG

Foto : Bangunan Pejabat Daerah Lipis

INISIATIF PELAKSANAAN

W1S5-P1

Menyerlahkan imej warisan Negeri Pahang melalui pemeliharaan warisan alam semula jadi serta seni bina bangunan dan kampung tradisional. Antara yang berkepentingan ialah:

- Tapak warisan alam semula jadi yang perlu dipelihara;
- Seni bina warisan dan bangunan sebelum perang, rumah tradisional Melayu Pahang - Rumah Serambi Pahang, rumah kaum lain; dan
- Kampung lama yang masih mempunyai rumah tradisional serta pekan kecil yang mempunyai bangunan yang masih unik.

Agensi Pelaksana:

PBT, JWN,
MOTAC,
Tourism
Pahang dan
lain-lain

W1S5-P2

Menggalakkan program pengekalan warisan yang melibatkan pengekalan identiti warisan bagi setiap daerah:

- Inventori dan dokumentasi tapak warisan di setiap daerah;
- Mengaktifkan sektor pelancongan sebagai salah satu usaha pemeliharaan serta menjana pendapatan penduduk setempat; dan
- Mengambil bahagian dan peluang dalam warisan tidak ketara dengan menghasilkan produk tempatan seperti makanan tradisional dan cenderahati.

PBT, JWN,
JKKN, PBT,
MOTAC dan
lain-lain

DW1-S6

MENYERLAHKAN PELUANG BAHARU DI SEKTOR GUNA TANAH BAGI TAPAK WARISAN

INISIATIF PELAKSANAAN

W1S6-P1	Menggalakkan pemunya tapak atau pemilik tanah yang berhampiran dengan tapak warisan untuk bekerjasama dalam menjayakan program pemeliharaan serta pelancongan warisan.	Agensi Pelaksana: PBT, JWN, MOTAC, Swasta dan lain-lain
W1S6-P2	Menggunakan beberapa kaedah seperti pembangunan semula (<i>redevelopment</i>) dan pemulihan (<i>restoration</i>) terhadap fungsi guna semula bangunan lama, bangunan bersejarah atau bangunan warisan terutama di kawasan pusat bandar. Fungsi guna semula ialah seperti: • Muzium dan Galeri Seni (Moden dan Klasikal) • Hotel butik • Restoran vintaj • Rumah rehat atau <i>homestay</i> • Galeri pameran dan kraftangan • Kedai serbaneka • dan lain-lain yang bersesuaian.	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, MOTAC, Swasta dan lain-lain

Foto : 15 Ulu Restaurant- Singapura; bangunan lama yang diubah suai guna menjadi sebuah restoran yang menarik

Sumber : <http://sethlui.com/ulu-restaurants-singapore-drive-car/>

DASAR RSC-DW2

PENGEKALAN KHAZANAH WARISAN PAHANG

DW2-S1

MENGURUS SUMBER WARISAN MELALUI PELAN STRATEGIK PEMELIHARAAN DAN PEMULIHARAAN YANG BERKESAN

SASARAN

2050

100% warisan Pahang dipulihara dan dipelihara secara komprehensif

Minima 1 projek pemuliharaan bangunan dan tapak warisan dilancarkan setahun

INISIATIF PELAKSANAAN

W2S1-P1

Mengekalkan pelan strategik yang berkaitan dengan pemuliharaan. Ini bagi memudahkan pelan pengurusan serta pelaksanaan program kerja. Pelan strategik bagi pengurusan pemuliharaan tapak bangunan warisan dan tapak warisan semula jadi yang berkaitan sumber warisan Negeri Pahang ialah seperti:

- Pelan Tindakan Perancangan dan Pengurusan Taman Negara
- Pelan Strategik Warisan Tanah Tinggi Pahang
- Pelan Pengurusan Sungai Warisan Negeri
- Pelan Pemuliharaan Bangunan Warisan dan Tapak Bersejarah
- Pelan Pengurusan Pemuliharaan Tapak Warisan Dunia UNESCO
- Pelan Pengurusan Flora dan Fauna Terlindung Taman Negeri
- Pelan Strategik dan Perancangan Maritim; serta lain-lain lagi

Agensi Pelaksana:

MOTAC, Tourism Pahang, PKBF, JWN, PBT dan lain-lain

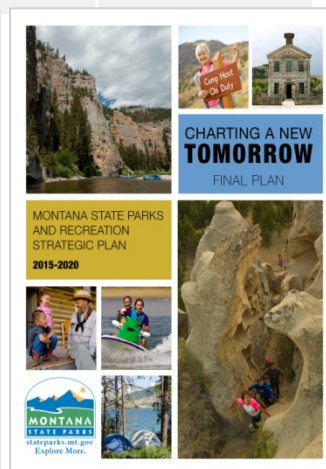
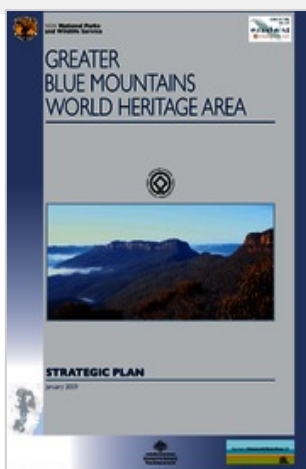
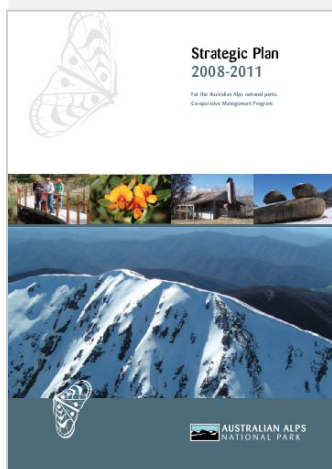

Foto : Sebahagian laporan pelan perancangan dan pengurusan serta pemuliharaan yang membantu dalam memelihara tapak warisan penting

Sumber : <https://theaustralianalps.wordpress.com/>; www.thebluemountains.ca/public_docs/documents/Strategic-Plan-Nov.14.2005.pdf; <http://stateparks.mt.gov/about-us/strategicPlan.html> (Mei, 2017)

DW2-S2

MEMPROMOSIKAN PEMELIHARAAN DAN PEMULIHARAAN WARISAN DI PERINGKAT NEGERI

INISIATIF PELAKSANAAN

W2S2-P1	Menjalankan usaha mempromosikan kepentingan memelihara warisan di peringkat negeri seperti: • Penglibatan promosi melalui pelbagai media seperti laman sesawang atau media sosial, televisyen dan radio; • Menggalakkan bidang penerbitan media massa - dokumentari, drama filem, buku dan lain-lain yang menyerlahkan sumber warisan yang ada di Negeri Pahang; • Menggalakkan lagi program dan pendidikan pemeliharaan warisan di institusi pendidikan pelbagai peringkat; dan • Mengadakan program yang melibatkan jabatan dan agensi; pelbagai acara berpotensi dilaksanakan seperti kembara warisan dan ekspedisi saintifik yang melibatkan tapak warisan.	Agensi Pelaksana: JWN, Swasta dan lain-lain
----------------	--	--

DW2-S3

MEWUJUDKAN INSENTIF SERTA GERAN PENYELIDIKAN YANG MENYOKONG PROGRAM PENGEKALAN WARISAN NEGERI

INISIATIF PELAKSANAAN

W2S3-P1	Menyediakan insentif berbentuk pengecualian cukai kepada agensi swasta yang menjayakan, membiayai atau menaja program berkaitan pengekalan warisan seperti program cinta alam, ekspedisi saintifik ke tapak warisan penting, pemuliharaan bangunan warisan, program pengindahan kampung warisan, perlindungan haiwan liar terlindung dan lain-lain yang berkaitan.	Agensi Pelaksana: PBT, MOTAC, JWN, Swasta dan lain-lain
W2S3-P2	Mewujudkan geran mudah cara melalui “Tabung Warisan” khusus untuk projek pemuliharaan serta penyelidikan bagi yang ingin menjayakan kerja pemuliharaan bangunan dan tapak warisan dalam jangka masa pendek dan sederhana.	PBT, JWN, Swasta dan lain-lain

DW2-S4

MENGALAKKAN AKTIVITI PELANCONGAN YANG TERKAWAL DI TAPAK WARISAN

INISIATIF PELAKSANAAN

W2S4-P1

Memasti dan menentukan bilangan pelancong (*carrying capacity*) yang boleh melawati tapak pelancongan warisan terutama tapak warisan semula jadi KSAS oleh agensi terlibat. Oleh itu, penyenaraian tapak serta kajian perlu dilakukan sebelum program kawalan ini dilaksanakan; seterusnya akan menjayakan sumber warisan yang lestari. Tapak warisan berkenaan ialah seperti Gua Merapoh dan Taman Negara Tahan, Tanah Tinggi Bukit Fraser, kawasan hutan dan gunung termasuk hutan tadahan air, Air Terjun Pelangi.

Agensi Pelaksana:

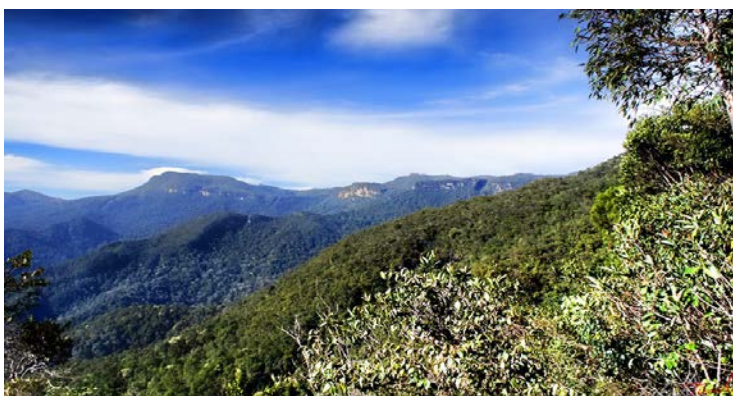
JWN, *Tourism*
Pahang,
PKBF,
PERHILITAN,
PBT, Swasta
dan lain-lain

W2S4-P2

Menggalakkan penubuhan Muzium Digital sebagai alternatif bagi mengawal daya tampungan pelancong. Alternatif ini dijangka memberikan beberapa kesan jangka masa panjang seperti:

- Memberikan maklumat awal kepada pelancong atau yang berminat tentang keadaan pemeliharaan terkawal tapak warisan; dan
- Mempamerkan dokumentari tapak warisan yang sebenarnya agak sukar dilawati atau dijejaki disebabkan faktor jarak yang jauh, terpencil atau terdedah kepada bencana di samping kos yang tinggi.

Tourism
Pahang, JWN
dan lain-lain

Sumber : akukahtuah.blogspot.my; Gunung Tahan, Pahang, 2011 (Mei 2017)

Foto atas : Gunung Tahan, Pahang adalah kawasan tapak warisan semula jadi yang agak sukar untuk dijejaki

Sumber : <http://davislieknins.com/work/oguz-museum-digital-renders>(Mei 2017)

Foto bawah : Oguz Museum sebuah muzium 3D yang diilhamkan oleh artis lakaran 3D untuk pengguna digital

DW2-S5

MENERUSKAN PENGUATKUASAAN DAN MENGGUBAL UNDANG-UNDANG BERKAITAN WARISAN

INISIATIF PELAKSANAAN

W2S5-P1	Menjalankan hebahan berkenaan akta warisan yang harus difahami oleh orang awam sebelum menjalankan sebarang aktiviti penguatkuasaan. Ini boleh dilakukan melalui: • Hebahan dan promosi berkaitan akta warisan di peringkat pendidikan; dan • Aktiviti dan program serta pameran tahunan berkaitan warisan serta penyertaan di slot televisyen.	Agensi Pelaksana: JWN, Media Massa
W2S5-P2	Menggubal atau meminda perundangan berkaitan warisan dalam negeri yang melibatkan pengurusan sumber warisan di setiap daerah. Ini mengelakkan isu tapak warisan yang tidak terurus serta mewujudkan pemandangan visual yang kurang memuaskan, terbiar atau termusnah tanpa diberi perhatian sewajarnya.	PBT, JWN dan PLANMalaysia @Pahang

DW2-S6

MENGALAKKAN PENYEDIAAN GARIS PANDUAN KHUSUS PEMELIHARAAN BANGUNAN DAN KAWASAN PEMELIHARAAN WARISAN

INISIATIF PELAKSANAAN

W2S6-P1	Menyediakan garis panduan untuk pemberian insentif kepada: • Pemunya bangunan yang mempunyai ciri bernilai warisan dan sejarah; dan • Individu atau kumpulan komuniti yang bermastautin berhampiran dengan tapak warisan penting yang memberikan komitmen serta berusaha dalam memelihara tapak warisan utama seperti tapak warisan dunia dan kawasan warisan semula jadi KSAS.	Agensi Pelaksana: PBT, JWN, PLANMalaysia @Pahang dan Swasta
W2S6-P2	Menambah baik garis panduan sedia ada sekiranya memerlukan pengubahan penting berdasarkan kaedah kerja mahupun berkenaan isu dan masalah semasa.	PBT, JWN dan PLANMalaysia @Pahang

DASAR RSC-DW3

WARISAN PAHANG MAKMUR

STRATEGI DW3-S1

MENINGKATKAN KUALITI PERSEKITARAN MELALUI PEMELIHARAAN DAN PEMULIHARAAN BANGUNAN WARISAN SERTA SENI BINA VERNAKULAR DI BANDAR MAHUPUN LUAR BANDAR

INISIATIF PELAKSANAAN

W3S1-P1

Menjaga kebersihan, kekemasan dan persekitaran bangunan dengan mengadakan program khidmat sukarelawan, program pembersihan serta menggalakkan penajaan dalam pemuliharaan bangunan.

Agensi Pelaksana:

PBT, JWN, PLANMalaysia @Pahang dan Swasta

W3S1-P2

Menambah baik kualiti bangunan yang bercirikan seni bina vernakular terutama yang terletak di sepanjang jalan utama yang mudah dilihat oleh pengguna jalan raya.

PBT dan JWN

W3S1-P3

Menggalakkan pemeliharaan rumah tradisional di luar bandar dengan memberikan khidmat nasihat penyelenggaraan kepada pemilik, bantuan pemuliharaan bangunan bagi yang layak serta insentif pengekal reka bentuk bangunan tradisional bagi yang didaftarkan sebagai bangunan warisan.

PBT, JWN dan Kerajaan Negeri

STRATEGI DW3-S2

MENYERLAHKAN, MENGIKTIRAF SERTA MEMPROMOSI KEBUDAYAAN TEMPATAN MENGIKUT KAUM BAGI POTENSI PELANCONGAN ANTARABANGSA SERTA PENGEKALAN WARISAN TIDAK KETARA NEGERI

INISIATIF PELAKSANAAN

W3S2-P1

Menyerlahkan, memajukan dan mengetengahkan warisan kebudayaan etnik kaum Orang Asli yang terdapat di Negeri Pahang sebagai tarikan pelancongan negeri dan antarabangsa melalui:

- Penggalakan pengekal warisan tidak ketara bagi kaum Orang Asli bagi sektor pelancongan dan industri kecil untuk meningkatkan sumber ekonomi dalam komuniti seperti menjalankan penghasilan kraftangan anyaman dan ukiran, *homestay* kampung tradisi, makanan tradisi, seni persembahan juga tanaman herba dan hasil hutan yang dibenarkan.

Agensi Pelaksana:

JAKOA, Tourism Pahang, MOTAC, JWN dan lain-lain

SASARAN

2050

Kepelbagaian program pemeliharaan yang menjana program kesejahteraan sosial dan persekitaran

- 5 program kemasyarakatan setiap tahun
- 3 projek/kursus/program berkaitan warisan setiap tahun

INISIATIF PELAKSANAAN

- Mewujudkan kampung budaya khas yang menempatkan model kampung serta yang mempamerkan budaya yang terdapat di Negeri Pahang sahaja.
- Mengekalkan program kemasyarakatan, sukarelawan, lawatan dan bantuan, inap desa, kesihatan dan lain-lain bagi meningkatkan keharmonian dan kesejahteraan dalam masyarakat.

Agensi Pelaksana :

JAKOA, *Tourism* Pahang, MOTAC, JWN dan lain-lain

W3S2-P2

Menggalakkan kursus dan latihan serta seminar yang mengetengahkan warisan tidak ketara Negeri Pahang dalam melahirkan bakat-bakat baharu yang berkebolehan. Antara bidang menarik yang boleh diterokai ialah bidang muzik tradisional asli Pahang, merekacipta perhiasan emas, kursus penyediaan masakan tradisional Pahang, seni halus dan ukiran serta lain-lain lagi.

Tourism Pahang, MOTAC, dan lain-lain

STRATEGI DW3-S3

MENYERLAHKAN IDENTITI WARISAN DALAM IMEJ DAN REKA BENTUK BANDAR

Foto : Hotel Smokehouse dan restoran, Cameron Highlands

INISIATIF PELAKSANAAN

W3S3-P1

Menggalakkan konsep reka bentuk bangunan yang menyerlah dan memasukkan elemen-elemen identiti Negeri Pahang seperti reka bentuk bangunan warisan tempatan, warna khas negeri, bentuk bumbung rumah tradisional Pahang, karektor bangunan asal dan sebagainya. Bangunan yang digalakkan terlibat ialah bangunan pentadbiran baharu kerajaan seperti bangunan klinik kesihatan, bangunan pejabat, bangunan sekolah, masjid, surau dan lain-lain. Daerah Cameron Highlands adalah salah satu contoh daerah yang menyerlah dengan konsep ini.

Agensi Pelaksana:

BPEN, Kerajaan Negeri, JKR, Swasta dan lain-lain

INISIATIF PELAKSANAAN

W3S3-P2

Memasukkan elemen landskap kejur dan landskap lembut yang beridentitikan warisan Pahang dalam penyesuaian bangunan warisan dalam bandar; terutama di dalam persekitaran landskap bandar warisan.

Agensi Pelaksana:

PBT, Swasta,
dan
Kerajaan
Negeri

Foto : Bandar Kuala Lipis, Pahang (2007)

STRATEGI DW3-S4

MENGGAJAKKAN PENGLIBATAN
KOMUNITI DALAM MEMAJU DAN
MENGEKALKAN IDENTITI WARISAN
NEGERI

Foto : Pulau Tioman, Rompin

INISIATIF PELAKSANAAN

W3S4-P1

Menggalakkan penubuhan persatuan di pelbagai peringkat seperti di taman perumahan, kampung dan bandar dengan penyertaan tanpa mengira lapisan umur. Ini turut mengambil kira sumber warisan yang berpotensi untuk dipelopori oleh sesebuah persatuan mahupun merujuk kawasan, yang mana komunitinya ada mempelopori sesuatu keunikan karya seni, aktiviti dan sebagainya.

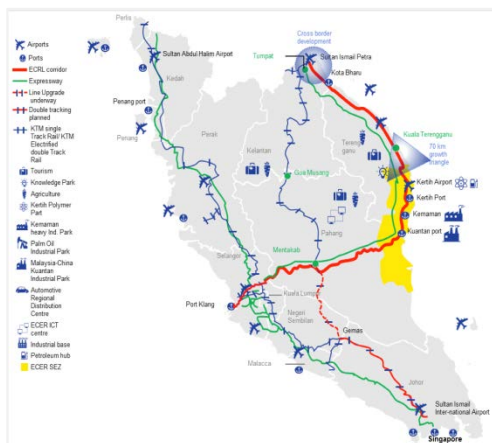
Agensi Pelaksana:

Persatuan
Penduduk

W3S4-P2

Menggunakan media massa sebagai media perhubungan ke arah menggiatkan lagi penglibatan komuniti dalam memajukan imej dan identiti warisan Pahang. Ini bertujuan untuk memudahkan penyertaan serta mendapat pelbagai sokongan dari komuniti setempat dan pihak swasta.

Media Massa,
PBT, Swasta
dan lain-lain

BAB 10.0

PROJEK BERIMPAK TINGGI PAHANG 2050

Projek Berimpak Tinggi merupakan projek yang berpotensi dan memberi impak besar kepada Negeri Pahang pada masa akan datang dalam pelbagai aspek seperti aspek fizikal, ekonomi, sosial dan alam sekitar.

10.1 CADANGAN-CADANGAN BERIMPAK TINGGI

Cadangan berimpak tinggi adalah merujuk kepada cadangan berpotensi dan strategik yang dijangka memberi impak besar kepada ekonomi negeri dalam pelbagai aspek. RSN Pahang 2050 telah mengenal pasti beberapa projek yang menyelesaikan masalah utama dan mampu meningkatkan kemajuan ekonomi dan bernilai tambah tinggi kepada kecemerlangan pembangunan dan kelestarian Negeri Pahang.

Jadual 10.1 : Senarai Cadangan Berimpak Tinggi

No	Cadangan Berimpak Tinggi	Daerah
TERAS 1 : SPATIAL SEIMBANG		
1.	Projek Landasan Keretapi Pantai Timur (ECRL)	Bentong, Temerloh, Maran dan Kuantan
2.	Pembangunan Central Hab Logistik – Temerloh	Temerloh
3.	Menaik Taraf Lapangan Terbang Sultan Ahmad Shah/Cadangan Lapangan Terbang Baharu	Kuantan
4.	Menaik Taraf Perhubungan Bersempadan Terutama Konurbasi Lembah Klang	Bentong
5.	Cadangan Pembinaan Lapangan Terbang Pulau Tioman	Rompin
6.	Penambahbaikan Sistem Lalu Lintas dan Perhubungan Cameron Highlands	Cameron Highlands
7.	Pembangunan Bandar Baru Maran Di Susur Keluar/ECRL– <i>Industrial Promotion Zone</i>	Maran
8.	Penggunaan Sumber Tenaga Yang Boleh Diperbaharui	Seluruh Negeri Pahang
9.	Penggunaan Insinerator dan <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF)	Seluruh Negeri Pahang
10.	Memperkukuhkan Fungsi Pelabuhan Kuantan Sebagai Sebuah Pelabuhan Antarabangsa	Kuantan
11.	Penyempurnaan Pembinaan <i>Central Spine Road</i> (CSR)	Bentong, Raub dan Lipis
TERAS 2 : EKONOMI MAJU		
12.	Pemuliharaan Tioman Sebagai 10 Pulau Terindah Dunia - Glory Tioman	Rompin
13.	Mengembalikan Kegemilangan Cameron Highlands sebagai Pusat Pelancongan Tanah Tinggi Utama Negeri Pahang	Cameron Highlands
14.	Memperkasakan Bukit Fraser Sebagai Destinasi Eko Pelancongan Mampan	Raub
15.	Bentong – Janda Baik Sebagai Sumber Pusat Pelancongan Oksigen Lembah Klang	Bentong
16.	Cadangan <i>Great Walk, Great Pahang Cycling Route, Scenic Route</i> Sungai Pahang dan Pesisiran Pantai	Kuantan
17.	Pahang Sebagai Pertanian Makanan Negara dan <i>National Food Sovereignty</i> (Tenusu/Buah-buahan/Ternakan/Padi)	Seluruh Negeri Pahang
18.	Industri Kluster Petroleum dan Gas, Teknologi Tinggi Serta Industri Halal Hab Kuantan dan Industri PKS	Kuantan

Jadual 10.1 : Senarai Cadangan Berimpak Tinggi (Sambungan...)

No	Cadangan Berimpak Tinggi	Daerah
19.	Produk IKS Pemangkin Pembangunan Luar Bandar	Seluruh Negeri Pahang
20.	Pemeriksaan Industri Makanan dan Kotej Luar Bandar	Seluruh Negeri Pahang
21.	Program Naik Taraf Perkampungan, Penduduk dan Pembasmian Kemiskinan Luar Bandar	Seluruh Negeri Pahang
22.	Pewartaan Sungai Lembing Sebagai Tapak UNESCO <i>World Heritage Sites</i>	Kuantan
TERAS 3 : KESEJAHTERAAN SOSIAL		
23.	Cadangan Pembangunan Satu IPT Berprestij Bagi Setiap Daerah	Seluruh Negeri Pahang
24.	Penyediaan Perumahan Mampu Milik Mencukupi Bagi Setiap Daerah	Seluruh Negeri Pahang
TERAS 4 : LESTARI ALAM SEKITAR		
25.	Kuala Lipis Sebagai Pelancongan Warisan (Warisan Bangunan, Geologi, Ekologi dan Budaya)	Lipis
26.	Taman Negara Pahang Sebagai <i>Unesco World Heritage Park</i>	Jerantut
27.	Taman Negeri Endau-Rompin Sebagai <i>Asean Heritage Park</i>	Rompin
28.	Pengekalan Khazanah Hutan Membawa Hasil Pulangan Kepada Negeri	Seluruh Negeri Pahang
29.	Rezab Hidupan Liar Krau Sebagai Zoo dan Safari Negara	Temerloh
30.	<i>Coastal Resource Management Study</i>	Rompin, Pekan dan Kuantan
31.	<i>Water Quality Action Management Plan</i>	Seluruh Negeri Pahang
32.	Mewujudkan/Memperkasakan Badan Pengurusan Sumber Negeri (Mineral/Tanah Tinggi/Hutan/Sungai/Laut)	Seluruh Negeri Pahang
33.	Pengurusan Tasek Bera Sebagai Tapak Ramsar Dunia	Bera
34.	Pengurusan Rizab Biosfera Tasik Chini Sebagai Tapak Biosfera Negara	Pekan
35.	Memelihara Bangunan Warisan Negeri Pahang	Seluruh Negeri Pahang
36.	Pengurusan Sumber Warisan Semula Jadi Paya Bakau di Muara Sungai Kuantan	Kuantan
37.	Pengurusan dan Pemuliharaan Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh	Lipis

1. Projek Landasan Keretapi Pantai Timur (ECRL)

Deskripsi Projek

Projek ECRL merupakan rangkaian laluan kereta api yang menghubungkan Wilayah Pantai Timur dan Lembah Klang yang diterajui oleh ECER meliputi Negeri Kelantan, Terengganu, Pahang dan Wilayah Persekutuan. Projek ini dijangka mampu memberi peningkatan Keluaran Dalam Negeri Kasar (GDP) sebanyak 1.5% bagi Negeri Pahang.

Merupakan alternatif baharu yang boleh menghubungkan pusat ekonomi termasuk kawasan perindustrian dan menyediakan akses dengan lebih cekap.

Foto : Papan tanda ECRL di Kota SAS

Tindakan	Agensi Terlibat
Melibatkan lapan (8) lokasi terminal bagi seluruh Negeri Pahang seperti berikut:	SPAD, ECRL, MRL, PBT, PLANMalaysia, BPEN, ECER, JPN dan MOT
1. Bentong - Terminal penumpang dan kargo	
2. Mentakab - Terminal penumpang dan kargo	
3. Maran - Terminal penumpang dan kargo	
4. Gambang - Terminal penumpang	
5. Kota SAS - Terminal penumpang	
6. Kuantan Port City 1 - Terminal penumpang	
7. Kuantan Port City 2 - Terminal kargo	
8. Cherating - Terminal penumpang	
Projek ECRL di Negeri Pahang melibatkan laluan sepanjang 232.40 km.	

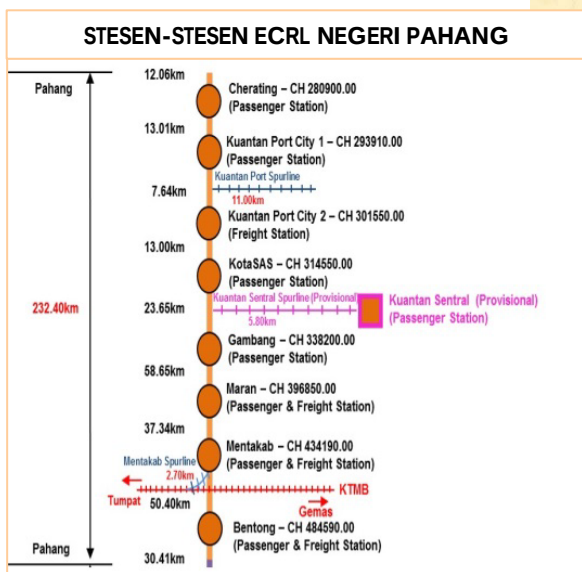
Ilustrasi : Laluan Rel Pengangkutan Barangan / Logistik)

Kepentingan projek:

1. Memendekkan masa perjalanan dari Pantai Timur dan Barat Semenanjung Malaysia kepada kurang dari empat (4) jam yang memudahkan mobiliti pengguna dan barangan
2. Potensi perkembangan ekonomi terutama perdagangan, pekerjaan, industri dan pelancongan
3. Rel negara terpanjang (688 km) dengan kos anggaran RM55 bilion.
4. Membentuk rangkaian di antara Lembah Kelang dengan Pelabuhan Kuantan sebagai Terminal Laut Dalam dengan keupayaan pengangkutan kargo yang baik

Ilustrasi : Laluan Keseluruhan Jaringan ECRL

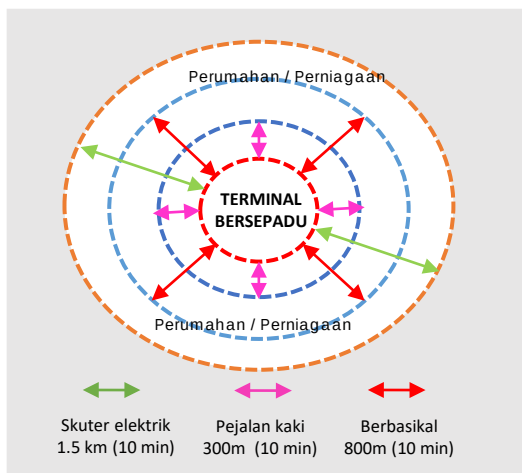
2. Pembangunan Terminal Logistik Bersepadu Mentakab-Temerloh

Deskripsi Projek

- Cadangan ini mengoptimumkan kedudukan Mentakab-Temerloh di pertengahan Negeri Pahang dan Semenanjung yang menjadi pusat pertemuan sistem jalan kereta api KTMB sedia ada, cadangan terminal ECRL, cadangan *Inland Port* dan jalan raya.
- Cadangan ini dijangka melonjakkan potensi Mentakab menjadi pusat pengangkutan di samping potensi perindustrian, pekerjaan dan pelancongan.

Jarak dan masa yang diambil bagi perjalanan yang tidak menggunakan kenderaan bermotor

Tindakan	Agensi Terlibat
Terminal yang dibina perlu mengintegrasikan antara pengangkutan awam rel, teksi dan bas	SPAD ECRL MRL PBT
Perlu mempunyai rangkaian laluan bas rapid transit yang menyokong perhubungan serta menghubungkannya dengan lapangan terbang	PLANMalaysia BPEN ECER JPN MOT

3. Menaik Taraf Lapangan Terbang Sultan Ahmad Shah/Cadangan Lapangan Terbang Baharu

Deskripsi Projek

- Naik taraf lapangan terbang sesuai fungsi Bandar Kuantan sebagai Pusat Konurbasi Timur.
- Pelaburan antarabangsa di bidang industri dan sektor pelancongan akan mendapat manfaat langsung terutama dengan kewujudan industri MCKIP, Gebeng dan Gambang.
- Penambahan destinasi utama dijangka ke Negara-negara ASEAN, Hong Kong dan China.
- Destinasi transit ke bandar-bandar lain di Pantai Timur.
- Cadangan Alternatif Lapangan Terbang baharu di Panching, Kuantan

Tindakan	Agensi Terlibat
Pemanjangan landasan lapangan terbang, laluan susur pesawat masuk, keluar dari landasan dan kemudahan lain perlu mengikut spesifikasi lapangan terbang antarabangsa.	PLANMalaysia MAHB, MOT DCA, Swasta dan lain-lain
Penambahan destinasi penerbangan antarabangsa terutama ke Singapura, Filipina, Vietnam, Hong Kong dan Negara Kepulauan Pasifik, China dan lain-lain.	
Laluan alternatif dan transit pengangkutan udara ke Pulau Tioman dan Wilayah Pantai Timur.	
Penggunaan teknologi dan reka bentuk baharu seperti <i>circular runway</i> bagi meningkatkan kapasiti trafik udara dengan penggunaan tanah yang minimum.	

- Ilustrasi : 1. Atas – gambaran cadangan lapangan terbang baharu; dan**
- 2. Paparan Kanan - Tapak Cadangan Lapangan Terbang Baharu di utara Lapangan Terbang sedia ada**

4. Penyempurnaan Pembinaan *Central Spine Road*

Deskripsi Projek

- Pembinaan *Central Spine Road* adalah bertujuan melengkapkan aksesibiliti bahagian tengah Semenanjung Malaysia melibatkan Negeri-negeri Kelantan dan Pahang yang menghubungkan dengan Lembah Kelang – Kuala Lumpur, Selangor dan Negeri Sembilan.
- Ia melalui Daerah Machang, Kuala Krai dan Gua Musang di Kelantan; Kuala Lipis Raub dan Bentong di Pahang dan Negeri Sembilan.
- Jalan ini bersambung dengan LPT yang akan mempertingkatkan aksesibiliti dan berupaya membawa limpahan pembangunan Lembah Kelang di wilayah tengah Negeri Pahang yang kurang membangun, mobiliti barangan, perkhidmatan dan pekerjaan.
- Merupakan laluan alternatif ke Cameron Highlands, Taman Negara Pahang, Kuala Lipis, Bukit Fraser dan lain-lain kawasan tarikan.

Tindakan	(Agensi Terlibat)
Melibatkan jaringan jalan raya bagi tiga (3) negeri iaitu Pahang, Kelantan dan Selangor, Negeri Sembilan sepanjang 563.5 km	JKR, PBT dan PBN
Cadangan laluan itu adalah seperti berikut:	
1. Kota Bharu – Kuala Krai (73.5 km)	JKR, PBT dan PBN
2. Kuala Krai – Jambatan Sungai Lakit (151 km)	
3. Jambatan Sungai Lakit – Gua Musang (63 km)	
4. Gua Musang – Kg Relong (107 km)	
5. Kg Relong – Raub (56 km)	
6. Raub – Bentong (60 km)	
7. Bentong – Simpang Pelangai (53 km)	
8. RNR di Raub, Bentong dan Kuala Lipis untuk aktiviti perniagaan dan jualan produk dan hasil tani	

Foto : Antara kawasan terlibat di laluan *Central Spine Road*

5. Menaik Taraf Perhubungan Bersempadan Terutama Konurbasi Lembah Klang

Deskripsi Projek

- Perhubungan dan pengangkutan yang efisien dengan negeri bersempadan sangat diperlukan terutama dengan Konurbasi Lembah Kelang.
- Lebuhraya Karak yang bersambung dengan Lebuhraya Pantai Timur merupakan satu-satunya penghubung utama *Greater Kuala Lumpur* dengan Wilayah Pantai Timur.
- Masalah kesesakan sering terjadi di Lebuhraya Karak yang menjadi tulang belakang perhubungan terutama musim cuti, perayaan dan hujung minggu.
- Konurbasi Lembah Klang merupakan konurbasi utama negara memerlukan rantaian perhubungan lebih berkesan yang mampu mendatangkan impak positif kepada pembangunan terutama limpahan aktiviti pelancongan, industri dan perumahan di Daerah Bentong, Raub dan Temerloh.

Foto : Lebuhraya Karak

Foto : Lebuhraya Pantai Timur

- Membina jalan baharu dan menaik taraf jalan raya sedia ada agar aksesibiliti wilayah ke Negeri Pahang dapat dipertingkatkan:

Jangka Pendek:

- Cadangan *Central Spine Road* (Kota Bharu – Simpang Pelangai) sebagai komponen penting pembangunan ekonomi Wilayah Pantai Timur
- Naik taraf Lebuhraya Tun Abdul Razak FT12 (Gambang - Segamat)

Jangka Sederhana:

- Cadangan laluan alternatif untuk meningkatkan hubungan wilayah khususnya Kuala Lumpur / KLIA / Seremban melalui:
- Pembinaan Lebuhraya Bersepadu Seremban – Pekan (SPEX) – (dari Negeri Sembilan ke Bera)
- Pembinaan Jalan Kajang – Karak

Jangka Panjang:

- Sambungan pembinaan Lebuhraya Bersepadu Seremban – Pekan (SPEX) – (dari Bera ke Kuantan)
 - Cadangan Jalan Kuala Tahan - Dungun
 - Cadangan Jalan Pos Buntu – Ulu Slim, Perak, akses ke pantai barat yang baharu dan pintu masuk baharu ke Pahang dari pantai barat dan wilayah utara.
- Pembinaan ECRL, CSR, dan lain-lain (rujuk cadangan impak tinggi khusus bagi ECRL/CSR/Lapangan Terbang)
 - Kajian kemungkinan pembinaan *High Speed Rail* menghubungkan Wilayah Pantai Timur dengan Lembah Kelang serta terus bersambung dengan HSR Kuala Lumpur - Singapura.

Agensi terlibat

JKR, PBT, PTD dan BPEN dan lain-lain agensi.

6. Cadangan Pembinaan Lapangan Terbang Pulau Tioman

Deskripsi Projek

- Pembinaan lapangan terbang baharu memudahkan ketibaan lebih ramai pelancong dari dalam dan luar negara ke Pulau Tioman.
- Kedudukan Pulau Tioman yang agak berjauhan dengan perjalanan yang mengambil masa kira-kira 2 jam dari Tanjung Gemuk atau Mersing dapat dikurangkan.
- Cadangan pembinaan lapangan terbang ini turut memudahkan pelancong agar berpeluang ke Pulau Tioman sepanjang tahun termasuk musim tengkujuh di mana laut bergelora dan merbahaya bagi pengangkutan laut.
- Merancakkan sektor ekonomi dan pelancongan dan peningkatan nilai tambah kepada penduduk tempatan dan pengusaha.

Rajah 10.1 : Aksesibiliti ke Pulau Tioman

Walau bagaimanapun, projek ini mesti mengambil kira kesan alam sekitar secara terperinci (EIA) dan melaksanakan langkah-langkah mitigasi yang bersesuaian.

Foto : Landasan lapangan terbang sedia ada di Pulau Tioman yang telah tidak berfungsi.

Foto : Pulau Tioman, Rompin

7. Penambahbaikan Sistem Lalu Lintas dan Perhubungan Cameron Highlands

Deskripsi Projek

- Keperluan menangani masalah kesesakan yang meruncing di Cameron Highlands terutama semasa cuti.
 - Penambahbaikan sistem lalu lintas dan perhubungan di Cameron Highlands bertujuan untuk mempertingkatkan kemudahsampaian dan mengurangkan kenderaan persendirian.
 - Langkah mengurangkan penggunaan kenderaan persendirian dengan menggalakkan pelancong menggunakan pengangkutan awam, trem, atau *coach* bas yang dikendalikan oleh pihak hotel dan lain-lain dapat mengurangkan kesesakan lalu lintas di Cameron Highlands.
- a. Cadangan jalan pintas sebagai laluan alternatif mengatasi kesesakan di Cameron Highlands:
 - i) Jalan masuk dari Jalan Persekutuan 185 yang mengelakkan (*divert*) laluan Pekan Kg Raja / Kuala Terla di mana laluan trafik dapat disambung terus ke kawasan tumpuan pelancongan
 - ii) Jalan pintas pada Jalan Persekutuan 59 (Tringkap – Habu) dengan jalan persimpangan ke Tanah Rata (dibina secara bertingkat)
 - b. Cadangan pengangkutan awam – trem/BRT dan lain-lain mass transit yang bersepadu dengan kemudahan tempat letak kereta, laluan basikal, pejalan kaki dan lain-lain.
 - b. Pelaksanaan cadangan-cadangan penyelesaian masalah lalu lintas yang digariskan di dalam RTD Cameron Highlands 2030.

Foto : Kesesakan lalu lintas di Cameron Highlands terutama musim cuti

8. Pemuliharaan Tioman Sebagai 10 Pulau Terindah Dunia - GLORY TIOMAN

Deskripsi Projek

Pulau Tioman merupakan sebuah pulau indah di timur Semenanjung Malaysia yang mempunyai lapan (8) gugusan pulau-pulau kecil unik dan menarik.

Pulau Tioman masih menjadi tarikan pelancong antarabangsa terutama Eropah dan pernah terkenal sebagai 10 pulau terindah di dunia serta menjadi lokasi penggambaran filem pada tahun 1950an.

Projek impak tinggi utama ini disyorkan untuk :

- Peningkatan dan pemuliharaan alam sekitar sensitif, kepelbagaian marin, melalui keindahan air terjun, gunung-gunung dan bukit melalui pelaksanaan dan penguatkuasaan perundangan Taman Laut Pulau Tioman.
- Mengembalikan dan memelihara keunikan fauna dan semula jadi seperti spesis penyu, dugong, keindahan terumbu karang, serta spesis endemic Tioman seperti mengkarung, rusa dan lain-lain.
- Cadangan mengadakan Kajian Pelan Pengurusan atau RKK bagi tujuan pengawalan pembangunan (pelancongan, pengangkutan, infrastruktur dan lain-lain).
- Menyumbang kepada peluang pekerjaan dan peningkatan taraf ekonomi penduduk.
- Pengekalan nilai tempatan dan imej perkampungan indah seperti Kampung Juara.
- Infrastruktur mencukupi, bersesuaian dengan prasarana serta perkhidmatan pelancongan yang berkesan dan profesional.
- Kemudahan termasuk sistem pelupusan sisa, kutipan sampah, pengawalan pencemaran, kualiti air laut dan sungai, kebersihan, bekalan elektrik dan air minuman, kawasan petempatan dan perdagangan yang kemas, keselamatan dan landskap yang menarik.
- Mempromosikan Pulau Tioman beserta gugusan pulau (Pulau Sepoi, Pulau Chebeh, Pulau Tulai, Pulau Tomok, Pulau Soyak, Pulau Renggis, Pulau Bahara dan lain-lain).
- Promosi dan penaiktarafan laluan-laluan rentis yang terkenal di Tioman seperti Denai Kampung Tekek – Kampung Juara yang masih tersenarai di antara rentis paling unik di dunia.

Foto : Pulau Tioman dikatakan syurga untuk “diving” dan “hiking”

Foto : Spesis Mengkarung dan Chameleon Pulau Tioman

9. Mengembalikan Kegemilangan Cameron Highlands Sebagai Pusat Pelancongan Tanah Tinggi Utama Negeri Pahang

Deskripsi Projek

Cameron Highlands terletak di barat daya Negeri Pahang yang kaya dengan khazanah hutan semula jadi tanah tinggi dan beriklim sederhana. Pada tahun 1885 seorang pegawai Inggeris bernama William Cameron telah menemui kawasan tersebut dan seterusnya dicatat dan dimajukan sebagai destinasi alternatif beriklim sejuk di Malaysia.

Cadangan mengembalikan kegemilangan Cameron Highlands telah diperincikan dalam RTD Cameron Highlands 2030. Kepentingan cadangan tersebut adalah:

1. Cameron Highlands merupakan tumpuan pelancongan utama dan mempunyai keunikan flora fauna seperti *Mossy Forest*, hutan berkabus, lembab dan sejuk yang selesa dikunjungi.
2. Keunikan bentuk muka bumi Cameron Highlands, dengan iklim sederhana mampu menghasilkan tanaman sayuran dan buah-buahan yang berkualiti tinggi.
3. Penerokaan besar-besaran di bidang pertanian, pelancongan, perdagangan, perhotelan dan lain-lain perlu dikawal dan dipandu agar tidak memberi kesan negatif kepada alam persekitaran yang indah.

Foto : Kebun Strawberi Cameron Highlands

Foto : "Mossy Forest" Cameron Highlands

4. Kepelbagaian budaya, senibina warisan Inggeris dan masyarakat Orang Asli turut menyumbang kepada keunikan Cameron Highlands.

Tindakan	Agensi Terlibat
Keseluruhan pelaksanaan adalah melibatkan cadangan di dalam RTD Cameron Highlands. Antaranya adalah: • Memperbaiki infrastruktur dan utiliti seperti jaringan jalan raya di Cameron Highlands bagi mengelak kesesakan. • Memperelok alam semula jadi supaya tidak terjejas disebabkan aktiviti manusia terutamanya penerokaan tanah bagi tujuan pertanian. Inisiatif ini boleh dilaksanakan dengan penguatkuasaan undang-undang. • Mengadakan program-program kesedaran bagi penjagaan alam sekitar dan kepentingan alam semula jadi. • Mempromosikan Cameron Highlands sebagai pusat peranginan tanah tinggi dan berkonsepkan eko-pelancongan dan agro-pelancongan. • Memberi penekanan kepada penyediaan kawasan tarikan pelancongan bertaraf antarabangsa.	BKSA, JKR, IWK, BPEN, JPS, JPP, MOTAC, TNB, TM, PKNP, <i>Tourism</i> Pahang, MOHR, NRE, PBT, FRIM dan JPH

10. Memperkasakan Bukit Fraser Sebagai Destinasi Eko-Pelancongan Mampan

Deskripsi Projek

Bukit Fraser terletak di Banjaran Titiwangsa dan terkenal sebagai kawasan pelancongan tanah tinggi yang menarik. Suhu sejuk sederhana sekitar 19-24 darjah celsius dengan puncak tertinggi Bukit Fraser pada 1,310 meter dari aras laut. Terletak kira-kira 104 kilometer dari Bandaraya Kuala Lumpur, Bukit Fraser terletak di dalam Mukim Tras di Daerah Raub.

Bukit Fraser mempunyai pemandangan indah dan merupakan kawasan yang kaya dengan flora dan fauna terutama habitat burung di samping merupakan kawasan hutan simpan kekal Negeri Pahang.

Cadangan memperkasakan Bukit Fraser bermaksud kawasan pelancongan dan R&D (Taman Penyelidikan MARDI dan lain-lain yang sesuai)

Foto : Menara Jam Bukit Fraser, Raub

Tindakan	Agensi Terlibat
Menaik taraf infrastruktur dan utiliti seperti: - Jaringan jalan raya - Laluan masuk dan laluan keluar - Jaringan jalan raya dalam Bukit Fraser - Bekalan air - Bekalan elektrik - Sistem pembetulan	BKSA, JKR, IWK, BPEN, JPS, JPP, MOTAC, TNB, TM, PKNP, Tourism Pahang, MOHR, NRE, PBT, FRIM dan JPH
Pemuliharaan dan pemeliharaan kawasan menarik di Bukit Fraser seperti: <i>The Paddock Fraser's Hill</i> <i>Bird Interpretive Centre</i> <i>Allen's Water</i> <i>Twin Peak Pine Tree Hill</i> - Kompleks Sukan Bukit Fraser - Kelab Golf Diraja Bukit Fraser - Air Terjun Jeriau - Taman Flora Bukit Fraser - Taman Rekreasi Bukit Fraser <i>Hemmant Trail Fraser Hill</i> - Restoran Strawberi Mimi - Menara Jam Bukit Fraser - Taman Penyelidikan MARDI / lain-lain Jabatan Universiti	

11. Bentong – Janda Baik Sebagai Destinasi Pilihan Eko-Pelancongan Penduduk Lembah Klang

Deskripsi Projek

- Janda Baik berada di dalam zon pembangunan ekologi dan agro. Zon tersebut merupakan zon tumpuan utama kerana menerima kesan limpahan permintaan pembangunan hartanah Bandaraya Kuala Lumpur serta Genting Highlands sebagai Kota Kerian terhampir yang berpotensi dari segi impak dan pertumbuhan ekonomi.
- Pembangunan pelancongan tumbuh dengan pesat dan keseluruhannya berasaskan kawasan ekologi pinggir sungai, hutan, kampung tradisi, dusun buah-buahan dan bukit bukau yang terdapat di sini.

Foto : Keindahan alam di Janda Baik, Bentong.

Foto : Eko-Pelancongan berasaskan sungai menjadi tumpuan pelancong dan pengunjung terutama dari Lembah Klang.

Kepentingan projek:

1. Mempromosikan Negeri Pahang dalam sektor pelancongan

Tindakan	Agensi Terlibat
Pengawasan dan pemantauan pembangunan bagi menjamin kelestarian kawasan semula jadi, sungai, hutan dan bukit. Pengukuhan fungsi sebagai kawasan peranginan berasaskan kesihatan (<i>fresh air lung washing</i>). Antara kemudahan pusat peranginan : <i>Le' Manah Retreat</i>, <i>Fifty4 Ferns</i>, <i>Serene Retreat</i>, <i>Danau Daun Chalets</i>, <i>Seri Pengantin Resorts</i>, <i>Hawa Resort</i> dan lain-lain.	BKSA, JKR, IWK, BPEN, JPS, JPP, MOTAC, TNB, TM, PKNP, <i>Tourism Pahang</i>, MOHR, NRE, PBT, FRIM dan JPH
Pengawalan pembangunan, garis panduan dan penyediaan kemudahan infrastruktur bersesuaian (pengutipan sampah, kebersihan, pembetulan dan kumbahan, bekalan elektrik, air bersih, internet jalur lebar, jalan raya dan lain-lain) perlu diperincikan melalui penyediaan RKK khas.	

12. Kuala Lipis Sebagai Pelancongan Warisan (Geopark – Warisan Bangunan/Sejarah, Geologi, Biologi dan Budaya)

Deskripsi Projek

Terletak pada pertemuan Sungai Lipis dan Sungai Jelai, Kuala Lipis mempunyai latar belakang sejarah yang boleh dipromosikan sebagai tarikan pelancongan warisan. Daerah Lipis sangat sesuai diketengahkan sebagai tapak warisan dan berpotensi diangkat sebagai *Geopark* hasil gabungan empat warisan utama (Geologi, Biologi Sejarah dan Budaya).

Sebelum kedatangan orang Inggeris dalam tahun 1887, Kuala Lipis telah menjadi Pusat Perdagangan bagi emas, jelutong dan lain-lain hasil daripada hutan di sekitarnya. Orang Inggeris menjadikan Kuala Lipis sebagai Ibu Negeri Pahang pada penghujung bulan Jun 1898 bagi menggantikan Pekan, dan seterusnya digantikan dengan Kuantan. Justeru, bangunan tradisi dan ciri-ciri sejarah Negeri Pahang perlu dikekalkan di Kuala Lipis terutamanya bangunan-bangunan lama yang bernilai sejarah.

Foto : Pekan awal Kuala Lipis

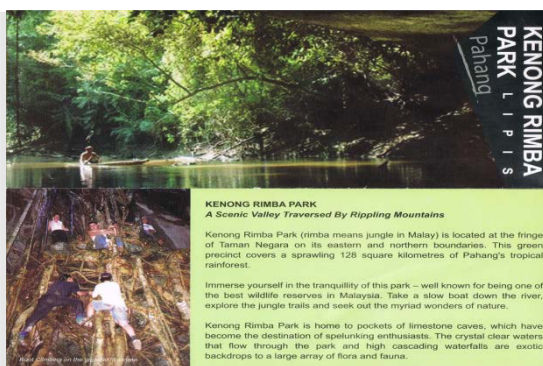

Foto : Risalah Kenong Rimba Park, Lipis

Tindakan	Agensi Terlibat
Pemeliharaan dan pemuliharaan bangunan lama yang mempunyai nilai sejarah. (Pahang Club, Pejabat Daerah, Kolej Jururawat, Masjid Jamek, Rumah Rehat Lipis dan lain-lain)	PlanMalaysia@ Pahang, <i>Tourism</i> Pahang dan Malaysia, JKKK, JKR, JLN, JPN, JWN, KKLW dan PBT
Memperelok dan memperindahkan elemen reka bentuk bandar di Kuala Lipis	
Pemeliharaan, promosi dan penggalakan warisan budaya dalam bentuk kampung tradisi, budaya dan kraftangan	
Pemeliharaan dan Pemuliharaan Kompleks Gua Merapoh, Gua Bama dan Gua Kenong	
Pemuliharaan dan pengurusan warisan biologi Taman Negara (Merapoh) dan Taman Rimba Kenong	

13. Great Walk, Great Pahang Cycling Route dan Scenic Route Sungai Pahang dan Persisiran Pantai.

Deskripsi Projek

Great Pahang Cycling Route dicadangkan bagi menarik peminat aktiviti basikal atau lasak dan ekstrem di samping menikmati pemandangan alam semula jadi dengan lebih dekat.

Sehubungan itu, laluan basikal rekreasi iaitu Lebuhraya Basikal (*Great Pahang Cycling Route*) ini dicadangkan akan menyusuri laluan di sepanjang zon pelancongan pesisiran pantai/pulau, laluan-laluan menarik (*scenic route*) dan laluan-laluan mencabar (*adventure route*) iaitu di zon pelancongan tanah tinggi. Cadangan laluan adalah:

- Pinggir sungai utama : Sungai Kuantan, Sungai Pahang
- Scenic route* : Nenasi (Pekan) Lanjut (Rompin)
- Adventure route* : Bukit Fraser (Raub) Bukit Tinggi (Bentong) Cameron Highlands

Negara New Zealand menjadi contoh konsep *Great Walk* yang berjaya.

Tindakan	Agensi Terlibat
Mengezonkan kelas-kelas pelancongan mengikut kawasan.	BKSA, JKR, IWK, BPEN, JPS, JPP, MOTAC, TNB, TM, PKNP, <i>Tourism</i> Pahang, MOHR, NRE, PBT, FRIM dan JPH
Melibatkan laluan pinggir sungai, pantai dan tanah tinggi dan lanskap berbeza seperti hutan, kampung tradisi, dan bandar kecil.	

Foto : Aktiviti berbasikal

Kepentingan projek:

- Mempromosikan Negeri Pahang dalam sektor pelancongan
- Mengeksplotasi potensi dan sumber pelancongan Negeri Pahang secara menyeluruh dan lestari

Foto : Contoh Konsep Great Walk yang terkenal di New Zealand

14. Negeri Pahang Sebagai PERTANIAN MAKANAN NEGARA dan *National Food Sovereignty* (Tenusu,/Buah-Buahan/Ternakan /Padi)

Deskripsi Projek

Cadangan ini adalah salah satu hasrat kerajaan sebagai salah satu kaedah bagi menghasilkan produk makanan dalam skala yang besar dan mengurangkan kebergantungan pengimportan makanan dari luar negara.

Cadangan kemudahan sokongan dan penggunaan teknologi tinggi dalam sektor pertanian , perikanan dan penternakan ini juga sangat ditekankan bagi mewujudkan petani moden dan peningkatan produktiviti serta kualiti produk tempatan. Penyelidikan dan Pembangunan (R&D) bagi sektor terlibat juga digalakkan di pusat institusi di samping melahirkan masyarakat yang berpengetahuan dan peningkatan tenaga kerja berkemahiran.

Lebih 30% guna tanah Negeri Pahang adalah untuk pertanian di mana kira-kira 1 juta ekar merupakan tanah pertanian terbiar. Penggalakan penggunaan tanah pertanian secara maksimum dengan penglibatan jabatan-jabatan terlibat adalah sangat diperlukan.

Foto : Penyelidikan dan Pembangunan

Foto : Aktiviti penternakan ayam

Tindakan	Agensi Terlibat
Menjalankan penyelidikan dan pembangunan bagi meningkatkan produktiviti dan kualiti pertanian.	FELCRA, FELDA, BPEN, ECER, FAMA, JPNP, LKIM, LKPP, MARDI, MIDA, MOHR, MOSTI, MPOB, RISDA, PTG dan DVS
Pengekalan tanah pertanian terutama jenis produktif, kemudahan infrastruktur dan sokongan serta bantuan pembenihan, pembiakan, pengawalan penyakit, kewangan, teknologi dan memudah cara merupakan asas kejayaan cadangan ini.	
Mewujudkan fokus kawasan pengeluaran makanan setiap daerah.	
Meningkatkan produktiviti Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) dan menambah jumlah TKPM	

Foto : Aktiviti Industri Akuakultur Udang

Foto : Industri pertanian berskala besar

Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) di Lanchang, Temerloh dan Ulu Tembeling, Jerantut sebagai pengeluar makanan utama dengan kepelbagaian produk makanan juga diperkukuhkan.

Kepentingan projek:

1. Menghasilkan produk makanan yang mencukupi dan berkualiti
2. Mengurangkan kebergantungan kepada import makanan

Cadangan fokus zon pertanian adalah bertujuan untuk memberi penambahbaikan dari segi kualiti dan kuantiti hasil pertanian. Zon-zon mengikut fokus kawasan adalah seperti berikut:

- i. Muadzam Shah - Penternakan dan nanas
- ii. Rompin - Padi, penternakan udang galah, tenusu
- iii. Cameron Highlands - Sayur dan strawberi
- iv. Bentong - Nangka dan durian
- v. Raub - Durian, tanaman koko dan kopi
- vi. Temerloh, Jerantut dan Lipis - Penternakan ikan air tawar (ikan siakap dan ikan patin)
- vii. Kuantan - Kelapa matag

Foto: Konsep Vertical Farming

15. Industri Kluster Petroleum dan Gas, Teknologi Tinggi serta Industri Halal Hab Kuantan dan Industri PKS

Deskripsi Projek

Negeri Pahang berfungsi sebagai peneraju utama dalam sektor pembuatan, gas dan petrokimia di pantai timur dan akan dipergiatkan lagi menjelang 2050.

Daerah lain berpotensi sektor perindustrian akan digalakkan bertujuan melonjakkan ekonomi Negeri Pahang. Antara fokus pembangunan industri adalah seperti berikut:

- Kuantan - Hab Petroleum, Hab Halal
- Pekan - Industri Automobil
- Temerloh - Hab Logistik dan Pembuatan Perabot
- Maran, Kuala Lipis Jerantut - Industri Pembuatan Perabot

Foto: Aktiviti Industri automobil

Foto : Industri Kluster Petrokimia, Gebeng

Foto : Kawasan Industri Kluster

Kepentingan projek:

- Pembangunan industri memberi impak terbaik dalam sumbangan ekonomi dan membuka peluang pekerjaan

Tindakan	Agensi Terlibat
Tumpuan pengukuhan kawasan Gebeng-Gambang-Kuantan-Pekan sebagai <i>industrial based</i> dengan tumpuan industri petroleum, <i>solar-based</i> , kimia dan lain-lain	PKNP, MOSTI, MOHR, MIDA, BPEN dan PBT
Peningkatan pembangunan infrastruktur dan pengangkutan bagi Daerah Temerloh dan Bentong sebagai zon industri utama menyokong Kuantan-Pekan	
Mengoptimumkan kemudahan ECRL. Pelabuhan Kuantan, SPEX, CSR bagi menggalakkan pelaburan dalam bidang pelbagai terutama rantai Industri 4.0.	

16. Produk IKS Pemangkin Pembangunan Luar Bandar

Deskripsi Projek

- Kebanyakan IKS di Negeri Pahang berfokus kepada perusahaan makanan, batik, kraf tangan, keropok dan sebagainya.
- Negeri Pahang komited dalam merencana strategi bagi meningkatkan taraf sosial ekonomi penduduk. Pembangunan produk IKS menjadi intipati utama dalam meningkatkan ekonomi serta mengurangkan jurang pendapatan antara penduduk bandar dan luar bandar.

Foto : Penjenamaan Produk Makanan

Tindakan	Agensi Terlibat
Penyediaan peluang pinjaman, modal (jentera, pekerja, tenaga mahir, pemasaran, pejabat) kepada pengusaha berkeelayakan.	SMIDEC, MARA, BPEN, ECER, FAMA, MARDI, PELADANG, FELCRA, FELDA, JKM, JPNP, KKLW, LKPP, MOSTI dan lain-lain
Rantaian penyediaan bahan mentah dan promosi produk IKS.	
Menyediakan peluang latihan kemahiran kepada penduduk tempatan untuk bergiat dalam IKS; teknologi dan pengurusan kewangan.	
Bantuan penubuhan IKS di kawasan luar bandar (dana, kursus, latihan, pameran dan promosi, khidmat nasihat dan bimbingan, R&D).	

Foto : IKS makanan dan batik antara produk utama di Pahang

17. Pemerkasaan Industri Makanan Tradisi

Deskripsi Projek

Negeri Pahang kaya dengan makanan tradisi yang enak dan unik. Keunikan makanan tradisi Negeri Pahang perlu diperkasakan kerana mempunyai nilai ekonomi dan mampu menjadi tarikan kepada pengguna terutama pelancong.

Makanan warisan Negeri Pahang boleh diperkasakan dengan cara mewujudkan Anjung Makanan Warisan sebagai *One Stop Food Centre* untuk tujuan promosi di setiap daerah terutama di kawasan tumpuan penduduk dan pelancong.

Dengan cara ini, makanan tradisi Negeri Pahang mudah untuk didapati dan menarik pengusaha-pengusaha makanan warisan Pahang yang terkenal untuk dikumpulkan di dalam satu kawasan/premis beridentiti bagi memudahkan pelancong memperolehi dan menikmati keunikan makanan Negeri Pahang.

Senarai sebahagian makanan warisan dan tradisi Negeri Pahang ialah:

- Gula Kabung
- Gulai Asam Rom
- Gulai Keladi Tempoyak
- Gulai Lemak Pede@Budu
- Gulai Tempoyak Ikan Patin
- Kuih Apam Baghdad
- Laksa Pahang
- Murtabak Mengkasar
- Nasi Kebuli
- Opor Daging
- Pais Ikan Patin
- Puding Raja
- Sambal Hitam
- Sambal Rom Getah (Rom Buah Perah + Pucuk Betik)
- Udang Galah

Foto : Sambal Hitam

Foto : Opor Daging

Foto : Pais Ikan Patin

Tindakan	Agensi Terlibat
Mewujudkan Anjung Makanan Warisan sebagai <i>One Stop Food Centre</i> setiap daerah dan kawasan tumpuan utama pelancong.	BPEN, JKM, JPNP, KKLW, LKPP, MOSTI, MOHR dan MIDA
Mempromosikan makanan Negeri Pahang.	
Menyediakan latihan kepada penduduk tempatan dalam industri makanan tradisi dan berdaya maju.	

18. Pembangunan Bandar Baru Maran di Susur Keluar / ECRL Secara Integrasi – *Industrial Promotion Zone*

Deskripsi Projek

- Cadangan pembangunan Bandar Baru Maran di kawasan susur keluar Maran (LPT dan ECRL) sebagai integrasi kawasan *Industrial Promotion Zone*, institusi, perumahan dan kemudahan pelancongan.
- Dijangka mampu menjana pertumbuhan daerah dan mengekang migrasi keluar disebabkan kekurangan peluang pekerjaan dan penjana ekonomi tempatan.
- Mengoptimumkan kedudukan yang strategik, harga tanah yang masih rendah, dan kewujudan kemudahan infrastruktur terutama sistem perhubungan.
- Kedudukan berhampiran Daerah Kuantan yang telah membangun serta boleh mewujudkan limpahan pembangunan menjelang tahun 2050.

Foto : Cadangan susur keluar Maran (LPT dan ECRL)

Tindakan	Agensi Terlibat
Fasa pembangunan jangka sederhana dijangka selepas tahun 2020. Bandar Baru Maran dirancang sebagai zon promosi industri.	PBT, PLAN Malaysia, BPEN, ECER dan
Kedudukan Bandar Baru Maran yang strategik.	
Fokus kepada ekonomi berasaskan industri, institusi dan perumahan.	

19. Penggunaan Sumber Tenaga yang Boleh Diperbaharui

Deskripsi Projek

Dalam proses menuju ke arah pembangunan moden dan lestari, penggunaan tenaga perlu diperbaiki dengan menggunakan sumber yang boleh diperbaharui kerana negara kekurangan sumber dan penghasilan karbon yang tinggi dalam penggunaan tenaga yang tidak boleh diperbaharui.

Sumber tenaga yang boleh diperbaharui seperti solar panel dicadangkan untuk dilaksana di kawasan pembangunan baharu sebagai salah satu kaedah pembangunan lestari.

Kajian kemungkinan bagi tenaga yang boleh diperbaharui seperti *biogas*, *biomass*, *solar photovoltaic*, *hidropower* kecil dan kincir angin.

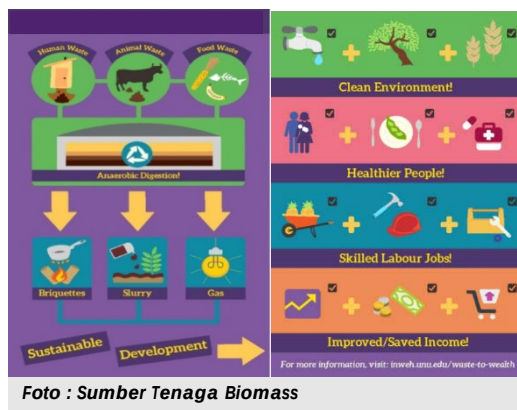
Sumber-Sumber Boleh Diperbaharui:

"Sumber-sumber yang boleh diperbaharui" adalah sumber asli yang berulang-ulang dan tidak akan habis atau teknologi seperti yang dinyatakan dalam ruang pertama Jadual Pertama Akta TBB 2011. Senarai sumber yang boleh diperbaharui dilindungi oleh FiT termasuk yang berikut:

- *Biogas*
- *Biomass*
- *Solar Photovoltaic*
- *Hidropower Kecil*
- *Wind Turbin*

Foto : Projek Solar Panel di Melaka

Kepentingan projek:

1. Mengurangkan kebergantungan kepada sumber tenaga yang tidak boleh diperbaharui

Tindakan	Agensi Terlibat
Penggunaan sumber yang boleh diperbaharui menggantikan sumber yang tidak boleh diperbaharui.	JPSPN, KETTHA, MOSTI, NRE dan SWCorp
Menyediakan program kesedaran kepentingan penggunaan sumber yang boleh diperbaharui.	
Mempromosikan penggunaan sumber yang boleh diperbaharui kepada industri dan orang awam.	

20. Penggunaan Insinerator dan Material Recovery Facilities (MRF)

Deskripsi Projek

Cadangan ini adalah salah satu langkah dalam menyediakan infrastruktur yang lebih mesra alam dan lestari. Selain itu, penggunaan tanah yang optimum dapat diterapkan.

Kaedah pelupusan sampah ini juga dapat menghasilkan tenaga elektrik yang boleh diperbaharui (*waste to energy*) dan dapat dimanfaatkan.

Kaedah pelupusan sampah dan pemprosesan ini sesuai untuk digunakan pada masa kini kerana faktor kekurangan sumber tenaga asli manakala permintaan untuk tenaga semakin meningkat.

Foto : Pusat Insinerator, Cameron Highlands

Foto : Teknologi Insinerator

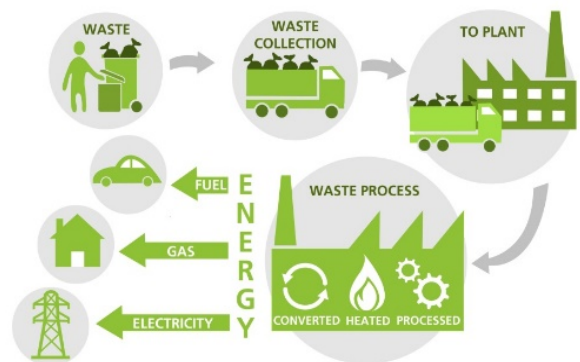

Foto : Konsep Waste To Energy

Kepentingan projek:

1. Mengurangkan kebergantungan kepada sumber tenaga yang tidak boleh diperbaharui
2. Mengurangkan pencemaran alam dengan teknologi terkini pelupusan sampah
3. Menjimatkan ruang untuk saiz tanah pelupusan yang terhad

Tindakan	Agensi Terlibat
Penyediaan tapak dan pusat insinerator.	JPSPN, KETTHA, MOSTI, NRE dan SWCorp
Menyediakan program kesedaran kepentingan pengurusan sisa pepejal dengan betul dan penggunaan sumber yang boleh diperbaharui.	
Mempromosikan penggunaan sumber yang boleh diperbaharui kepada sektor industri dan orang awam.	

Foto: Taman Negara Pahang, Jerantut

21. Taman Negara Pahang Sebagai UNESCO World Heritage Park

Taman Negara pada awalnya dibuka pada tahun 1938 dengan nama Taman Negara King George V. Berkeluasan 4,343 km persegi, kawasan ini merangkumi tiga buah negeri iaitu Pahang, Kelantan dan Terengganu.

Namun demikian, Taman Negara Pahang menjadi peratus terbesar dengan keluasan 2,477 km persegi. Taman Negara terkenal sebagai kawasan eko-pelancongan bertaraf antarabangsa.

Kewujudan flora fauna yang berusia jutaan tahun dan dikatakan antara ekosistem dan biodiversiti terkaya dan tertua di dunia. Oleh itu, pengiktirafan UNESCO sebagai *World Heritage Park* dijangka memberi impak positif pemuliharaan dan kegiatan pelancongan lestari Taman Negara.

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Agensi Terlibat

NRE Tourism Pahang
FRIM UNESCO MALAYSIA

Taman Negara Pahang mampu memenuhi ciri-ciri yang ditetapkan dalam kriteria yang ke-10 UNESCO iaitu:

“Bagi melindungi habitat semula jadi dari segi flora dan fauna yang melibatkan kepelbagaian dan keseimbangan biologi, kawasan tersebut perlu berkepentingan secara sejagat.”

Selain itu Taman Negara Pahang merupakan kawasan hutan hujan yang luas dan mempunyai kepentingan sebagai kawasan perlindungan kepada biologi dan merupakan sumber oksigen utama negara.

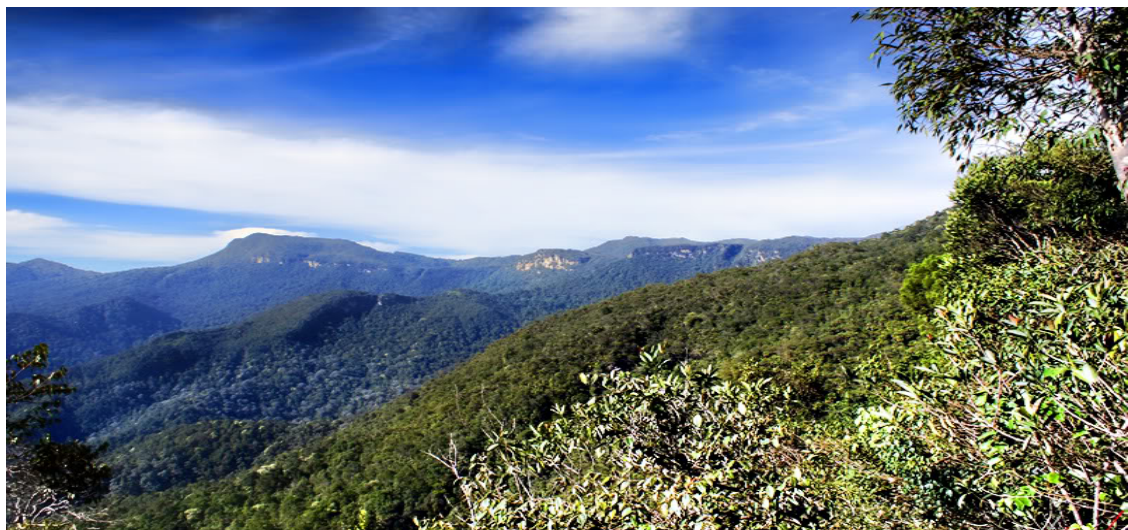

Foto: Pemandangan Taman Negara Pahang, Jerantut

22. Taman Negeri Endau - Rompin Sebagai Asean Heritage Park

Deskripsi Projek

Taman Negeri Endau - Rompin merupakan salah satu daripada sebilangan kecil hutan hujan tropika tanah pamah di Malaysia. Ianya terletak di legeh Sungai Endau dan Sungai Rompin di Johor, kawasan hutan seluas 50,000 hektar (500 kilometer persegi) dan dianggap berusia sekitar 250 juta tahun.

Pelbagai jenis tumbuhan yang unik terdapat di sini seperti keruing, meranti, paku-pakis, periuk kera dan orkid hutan. Pada sekitar tahun 1985, satu ekspedisi sains berjaya menemui 25 spesies tumbuhan yang baharu.

Justeru, Cadangan Endau - Rompin *Asia Heritage Park* mampu memberi nilai tambah dari segi kehadiran pelancong yang menyumbang kepada ekonomi dan secara tidak langsung kawasan tersebut akan diberi tumpuan dari segi pemeliharaan alam semula jadi.

Foto : Hutan yang berusia 250 tahun

Kepentingan projek:

1. Menjamin kelestarian hutan Taman Endau – Rompin
2. Tarikan pelancongan berasaskan ekologi
3. Kepelbagaian penawaran pelancongan dan peningkatan ekonomi penduduk setempat

Foto : Sungai di Hutan Endau-Rompin

Tindakan	Agensi Terlibat
Menjaga alam semula jadi kawasan hutan dan sekitarnya.	Tourism Pahang, NRE, PBT, FRIM dan JPH
Menjalankan penyelidikan dan pengawalan kawasan hutan.	
Mempromosikan Taman Negeri Endau – Rompin.	

23. Pengekaln Khazanah Hutan Sebagai Pulangan Kepada Negeri

Deskripsi Projek

64.39% Negeri Pahang adalah terdiri daripada kawasan hutan. Dengan keluasan hutan yang mencapai 2,315,67.12 hektar ia merupakan tanggungjawab pengurusan, kewangan dan kepakaran yang berat terhadap pengekaln alam semula jadi.

Kekayaan flora dan fauna di Negeri Pahang bukan sahaja berkepentingan kepada Negeri Pahang sendiri malahan turut berpengaruh kepada kestabilan sistem biodiversiti di Malaysia. Selain itu, ianya juga memberi kelebihan dalam menyediakan pelbagai pulangan kepada pendapatan negeri. Antaranya seperti kaedah *carbon credit*, *pengiraan carbon footprint*, *carbon offsets*, *Payment for Ecosystem Services (PES)* dan lain-lain.

Konsep-konsep tersebut bertujuan memberi penghargaan dan pulangan kepada Kerajaan Negeri Pahang sebagai imbalan terhadap usaha pengekaln hutan untuk kepentingan sejagat dan Malaysia khususnya.

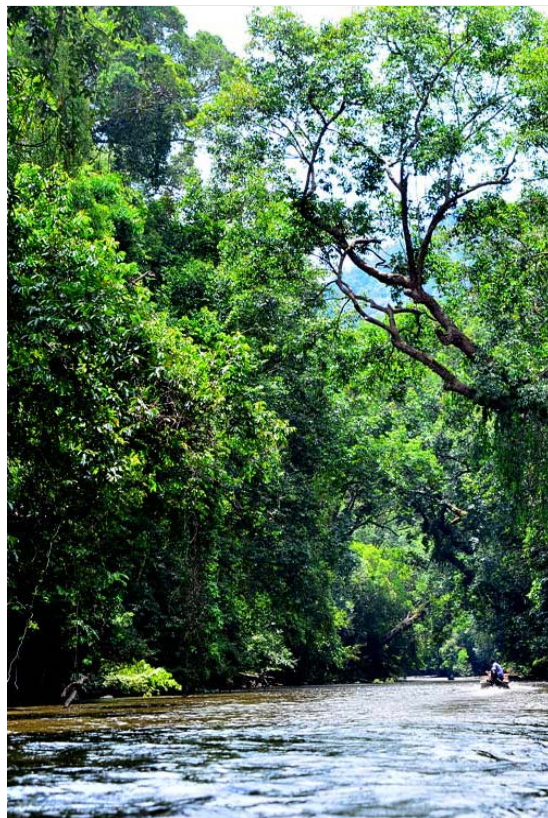

Foto : Pengurusan dan pemuliharaan hutan adalah tanggungjawab bersama

Konsep Carbon Credit

- Permit yang membenarkan sesebuah negara atau organisasi melepaskan sejumlah karbon.
- Dalam perdagangan, 1 kredit memberikan pemilik hak untuk mengeluarkan satu tan karbon dioksida.
- Bagi negara-negara maju, ia merupakan salah satu cara untuk mengurangkan kesan karbon dengan membiayai projek-projek yang bertujuan untuk mengurangkan gas rumah hijau.

Foto: Konsep Carbon Credit

Tindakan	Agensi Terlibat
Penjagaan alam semula jadi khazanah negara sebagai tanggungjawab bersama dalam aspek kewangan, pengurusan dan pemuliharaan.	KETTHA, Tourism Pahang, NRE, PBT, FRIM dan JPH
Keperluan kewangan bagi penyelidikan dan pengawalan kawasan hutan, kawasan sensitif, warisan ekologi dan geologi.	
Mempromosi kepentingan penjagaan hutan dengan program kesedaran.	

24. Rezab Hidupan Liar Krau Sebagai Zoo dan Safari Negara

Deskripsi Projek

Rezab Hidupan Liar Krau berkeluasan 62,395 hektar, di Banjaran Titiwangsa yang terletak dalam Negeri Pahang. Ditubuhkan pada tahun 1923 dan telah diwartakan pada tahun 1965 dan 1968.

Asas pewartaan kawasan ini adalah bertujuan sebagai kawasan perlindungan habitat seladang yang banyak di Lembah Sungai Krau yang turut menjadi pusat petempatan Orang Asli.

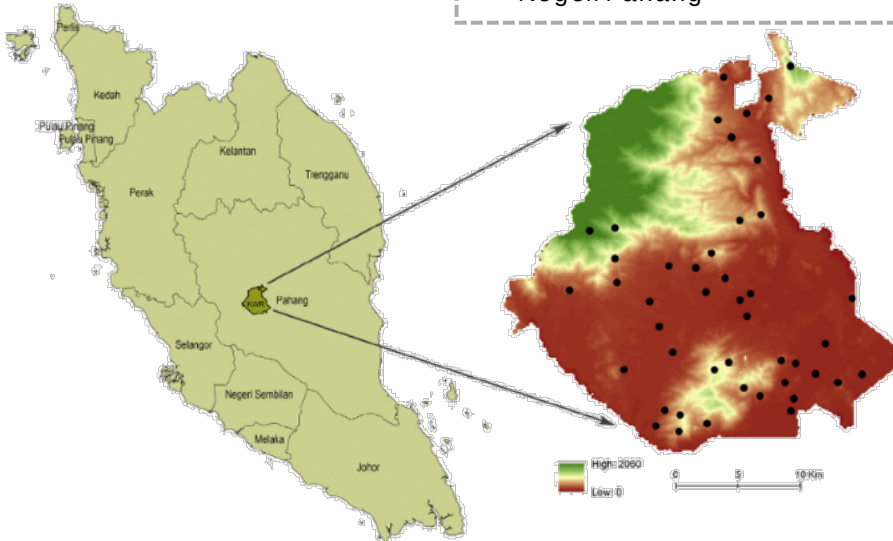
Kawasan ini sememangnya terkenal sebagai tapak penyelidikan beberapa spesis binatang yang terancam seperti Seladang dan Harimau.

Foto : Pusat Penyelidikan di Krau Pahang

Keputusan projek:

1. Menjamin kelestarian Rezab Hidupan Liar Krau
2. Kemudahan zoo dan safari berasaskan alam semula jadi
3. Mengoptimumkan potensi hutan rizab bagi tujuan pelancongan dan menyumbang peningkatan pendapatan Negeri Pahang

Rajah 10.2 : Lokasi Rezab Hidupan Liar Krau

Tindakan	Agensi Terlibat
Menjaga alam semula jadi kawasan hutan dan sekitarnya.	Tourism Pahang, NRE, PBT, FRIM dan JPH
Menjalankan penyelidikan dan pengawalan kawasan hutan.	
Mempromosikan kepentingan penjagaan hutan dengan program kesedaran.	
Menjalankan kajian kemungkinan bagi menjadikan Rezab Hidupan Liar Krau sebagai Zoo dan Safari Negara.	

25. Water Quality Action Management Plan

Deskripsi Projek

Pelan tindakan bagi pengurusan air yang cekap adalah penting bagi menjaga kelangsungan sumber bekalan air dan memastikan bekalan air berada dalam keadaan bersih, mencukupi dan selamat untuk digunakan.

Penjagaan sumber air termasuklah dari segi penjagaan sumber air daripada tercemar dan seterusnya mencukupi bagi memenuhi keperluan pengguna harian atau pengguna domestik.

Selaras dengan Dasar Sumber Air Negara, Negeri Pahang yang kaya dengan kawasan potensi sebagai kawasan tadahan air dan kawasan sumber air negara perlu sentiasa bergerak aktif dalam memastikan kawasan-kawasan tadahan air Negeri Pahang selamat, bersih dan lestari.

Foto : Sumber air

Tindakan	Agensi Terlibat
Mewujudkan pelan tindakan pengurusan sumber air bagi tujuan jaminan bekalan air Negeri Pahang dan negara.	PBT, PAIP, NRE, JPS dan BKSA
Menjalankan penyelidikan dan pengawalan kualiti air.	
Mempromosikan kepentingan penjagaan sumber air dengan program kesedaran.	

Kepentingan projek:

1. Menjamin kelestarian sumber air Negeri Pahang
2. Memastikan sumber air Negeri Pahang berada dalam keadaan selamat dan bersih untuk digunakan

Foto : Contoh aktiviti berasaskan sumber air

26. Coastal Resource Management Study

Deskripsi Projek

Coastal Resource Management Study (CRM) merupakan kajian yang berkepentingan umum dalam menjaga kelestarian alam semula jadi hidupan laut termasuk khazanah terumbu laut yang memangkin keseimbangan biologi hidupan laut secara berterusan. Antara komponen kajian adalah:

- i. Pengawalan hakisan pantai;
- ii. Pengawalan dan pemuliharaan kehidupan marin;
- iii. Pemeliharaan kawasan hutan pantai dan daratan pinggir laut seperti hutan bakau di Kuantan, Pekan dan Rompin yang semakin berkurangan dan terhakis;
- iv. Pengawalan aktiviti pembangunan pinggir pantai seperti tambakan laut, pelancongan, jeti dan pelabuhan dan lain-lain;
- v. Mengenal pasti kawasan-kawasan yang memerlukan tindakan segera pemeliharaan bagi kemaslahatan alam sekitar, mengelakkan bencana alam dan tsunami, kawasan tumpahan minyak, kawasan biodiversiti bernilai tinggi dan lain-lain; dan
- vi. Lain-lain perkara yang melibatkan kelestarian pesisir pantai seperti aktiviti pelancongan dan penangkapan hasil laut.

Kepentingan projek:

1. Menjamin kelestarian pantai dan kehidupan marin
2. Menjaga kawasan laut dari pencemaran dan kerosakan ekosistem
3. Pengawalan aktiviti pinggir laut

Foto : Pulau Tioman, Rompin

Foto : Persisir Pantai Negeri Pahang

Foto : Pantai Telok Cempedak, Kuantan

27. Mewujudkan/Memperkasakan Badan Pengurusan Sumber Negeri (Mineral/Tanah Tinggi/Hutan/Sungai/Laut)

Deskripsi

Satu perbadanan khusus bagi tujuan :

- Menguruskan sumber khazanah alam sekitar Negeri Pahang.
- Memastikan warisan ekologi dipulihara dan dipelihara (tanah lembap dan paya gambut, bukit-bukit batu kapur, kawasan flora fauna dan pendaratan penyu, kawasan berkepentingan burung dan lain-lain)
- Memastikan warisan ekologi dan biologi seperti hutan-hutan negara dan negeri di Pahang dapat diuruskan dengan baik dan memastikan pembangunan yang dijalankan tidak menjejaskan kelestarian hutan dan lain-lain warisan.
- Memastikan sumber khazanah warisan Negeri Pahang mampu menjana pendapatan kepada Negeri Pahang seperti pelaksanaan kaedah *Carbon Credit*, *Carbon Footprint*, *PES – Payment for Ecosystem Services* dan lain-lain.
- Memastikan sumber-sumber seperti bekalan air mentah yang disalurkan kepada kawasan dan negeri bersempadan memberi manfaat kewangan bagi tujuan pengurusan dan pembangunan yang lestari, contohnya Empangan Klau di Raub.

Perbadanan ini juga perlu ditubuhkan bagi memastikan jaminan terhadap kegiatan penyelidikan dan pembangunan (R&D) yang berterusan dan berkembang pesat seperti bioteknologi dan perubatan. Kepentingan utama adalah memastikan sumber warisan Negeri Pahang yang terancam dapat dikekalkan bagi memastikan keseimbangan sistem alam sekitar fizikal sama ada sistem hidrologi, ekologi, atmosfera dan geomorfologi terpelihara.

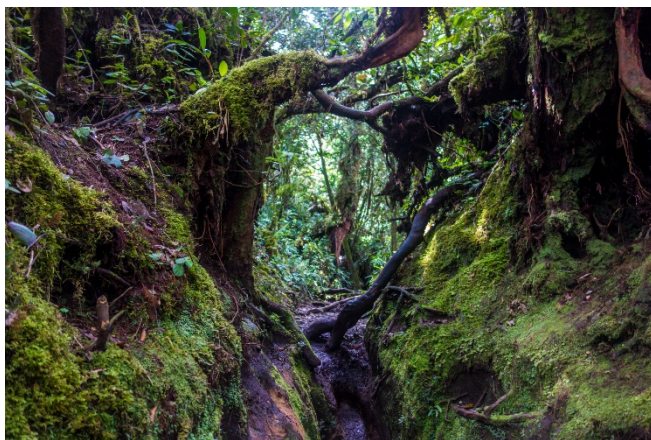

Foto : Kiri – Mossy Forest Gunung Irau Cameron Highlands dan Gua di Merapoh yang terancam oleh pembalakan. Keunikan alam sekitar boleh dipelihara melalui penubuhan badan khusus yang lebih berkuasa bagi memastikan pengawalan dan penguatkuasaan perundangan berkesan

PAHANG – NAFAS NEGARA
“HEARTBEAT OF OUR NATION”
Moto Yang Perlu Diperkenalkan Bagi Menanamkan Perasaan
Cintakan Alam Sekitar Dan Kepunyaan Kepada Massa

28. Cadangan Pembangunan Satu IPT Berprestij Bagi Setiap Daerah

Deskripsi Projek

Cadangan ini bertujuan meningkatkan peluang pembangunan penduduk dan modal insan bagi Negeri Pahang.

Pada masa kini beberapa daerah utama seperti Kuantan, Pekan dan Maran (Jengka) mempunyai IPT berprestij yang menjadi tumpuan penduduk negeri.

Daerah-daerah lain seperti Kuala Lipis, Raub, Jerantut, Bera memerlukan IPT terutama IPTA yang boleh menjadi sumber kemudahan utama pembangunan modal insan. Sehingga tahun 2050 dijangka cadangan ini adalah berdaya laksana terutama dengan IPTA berkonsepkan penyelidikan tempatan:

Contoh IPTA berasaskan potensi tempatan:

UM	– Penyelidikan Alam Sekitar (Jerantut, Lipis, Cameron Highlands)
UKM	– Penyelidikan berasaskan budaya, sejarah dan tradisi alam Melayu (Lipis, Raub, Cameron Highlands)
UPM	– Berasaskan penyelidikan pertanian dan pelancongan di Bentong, Bera dan Raub
UTM/ITM/UMP/UM	– Berasaskan penyelidikan bioteknologi, <i>IT dan E-Knowledge</i> , <i>Bidang</i> Lain-lain aspek seperti penyelidikan berasaskan biosfera dan khazanah Ramsar di Bera, gua-gua di Merapoh, Kota Gelanggi dan Gua Bama, serta berasaskan teknologi dan logistik di Temerloh dan Bentong.

Foto : Institusi Pengajian Tinggi

29. Cadangan Perumahan Mampu Milik Mencukupi Bagi Setiap Daerah

Deskripsi Projek

Cadangan ini bertujuan meningkatkan peluang pemilikan rumah dan peningkatan ekonomi penduduk tempatan. Penerusan dasar sedia ada dalam memastikan perumahan mampu milik sama ada skim Prima atau rumah kos rendah perlu diperkukuhkan dan dilaksanakan terutama di kawasan-kawasan bandar di daerah-daerah barat dan selatan Pahang.

Tumpuan perumahan terancang semasa adalah di beberapa daerah utama seperti Kuantan dan Temerloh. Daerah-daerah lain seperti Bentong, Jerantut, Kuala Lipis, Raub, Bera dan Cameron Highlands dijangka memerlukan perancangan perumahan mampu milik yang berkesan bagi memberi peluang kepada penduduk meningkatkan taraf hidup terutama di kawasan pinggir bandar. Daerah Bentong dan Temerloh mempunyai permintaan perumahan mampu milik tertinggi di Negeri Pahang memandangkan tekanan harga rumah yang meningkat.

30. Program Naik Taraf Perkampungan, Penduduk dan Pembasmian Kemiskinan Luar Bandar

Deskripsi Projek

Keseluruhan kawasan Negeri Pahang merupakan kawasan luar bandar. Peningkatan kawasan perkampungan terutama perkampungan tradisi dengan aktiviti ekonomi bersesuaian seperti industri kotej dan makanan perlu dipertingkatkan.

Selain itu pembangunan dan pemodenan sektor pertanian terutama getah dan kelapa sawit, tanaman kontan, sayuran dan buah-buahan bermutu tinggi perlu diperkenalkan.

Pembangunan perikanan dan penternakan boleh dimajukan terutama di kawasan pinggir sungai dan kawasan rizab veterinar.

Program menurunkan kadar kemiskinan melalui skim bantuan, perlaksanaan projek agropolitan, industri hiliran dan sebagainya. Pembentukan modal insan, latihan dan kemahiran perlu ditumpukan bagi penduduk luar bandar.

31. Memperkukuhkan Fungsi Pelabuhan Kuantan sebagai Pelabuhan Antarabangsa

Pelabuhan Kuantan yang menghadap Laut China Selatan menjadikannya aset strategik di mana menjadi berpotensi tinggi disebabkan terletak di antara laluan perdagangan antarabangsa. Pelabuhan ini juga merupakan pelabuhan ekonomi utama petrokimia di Gebeng.

Sejajar dengan perkembangan ekonomi dan perdagangan, pelabuhan-pelabuhan di negara ini mencatatkan pertumbuhan yang positif termasuk Pelabuhan Kuantan. Lokasi pelabuhan ini yang berada hampir dengan jajaran ECRL mengukuhkan lagi potensi dan fungsi pelabuhan tersebut

Rajah 10.3 : Lokasi Pelabuhan Kuantan yang berada hampir dengan jajaran ECRL

32. Pewartaan Sungai Lembing Sebagai Tapak UNESCO World Heritage Sites

Deskripsi Projek

Sg Lembing merupakan lombong bijih timah yang dibuka pada 1880-an oleh British. Lombong tersebut telah ditutup pada tahun 1986. Kedalaman lombong pada ketika itu kira-kira 610 meter-700 meter serta panjangnya kira-kira 322 kilometer. Sungai Lembing merupakan destinasi pelancongan utama di Daerah Kuantan pada masa ini.

Foto : Aktiviti perlombongan bijih timah di Sungai Lembing, Kuantan

Terdapat beberapa tempat menarik di Sungai Lembing yang boleh dikunjungi oleh pelancong seperti Muzium Sg. Lembing, Air Terjun Pelangi, jambatan gantung Kolong Pahat, Terowong Sg. Lembing serta Muzium 3D Gallery.

Foto : Air Terjun yang terkenal dengan kewujudan pelangi di waktu pagi

Cadangan mewartakan Sungai Lembing sebagai Tapak Warisan Dunia UNESCO perlu dilaksanakan bagi mengekalkan warisan sejarah dan Sungai Lembing sebagai bekas tapak perlombongan bijih timah bawah tanah. Sungai Lembing berpotensi menjadi satu destinasi pelancongan bertaraf antarabangsa.

Foto : Jambatan gantung Kolong Pahat, Sungai Lembing, Kuantan

Tindakan	Agensi Terlibat
Memelihara dan memulihara tapak warisan dunia sedia ada	Tourism Pahang, MPK, BPEN dan PKNP
Mempromosikan Sungai Lembing sebagai warisan sejarah	
Pengukuhan pengurusan dan pembangunan pelancongan	
Penglibatan pelbagai agensi dan pasukan dalam pengurusan Sungai Lembing	

Kepentingan projek:

1. Mengekalkan nilai sejarah sebagai tapak perlombongan bijih timah bawah tanah paling dalam
2. Mempromosikan sejarah asal Sungai Lembing
3. Menyokong sektor pelancongan dan eko di Sungai Lembing
4. Membangunkan dan mempromosikan aktiviti pelancongan eko dengan pengurusan pelancongan mampan
5. Meningkatkan ekonomi penduduk setempat

33. Pengurusan Tasek Bera sebagai Tapak Ramsar Dunia

Deskripsi Projek

Tasek Bera adalah tasik air tawar semula jadi yang terbesar di Malaysia yang didiami oleh petempatan Orang Asli bagi kaum Semelai. Lokasinya terletak kira-kira 70 km dari Bandar Temerloh. Pada tahun 1995, Tasek Bera telah diisytihar sebagai tapak RAMSAR pertama di Malaysia. Tasek Bera mempunyai struktur tanah lembap yang mempunyai kepelbagaian biologi yang tinggi serta perkhidmatan ekosistem yang baik.

Foto : Tasek Bera sebagai tapak RAMSAR di Malaysia

Keindahan alam semula jadi serta flora dan fauna yang menarik menjadikan Tasek Bera sebagai salah satu destinasi ekopelancongan di Malaysia. Antara spesis yang banyak terdapat di Tasik Bera adalah pokok mengkuang yang menjadi habitat haiwan seperti ikan kelisa, ikan patin, ikan baung, ikan kerai, kura-kura dan labi-labi.

Antara isu utama di Tasek Bera adalah seperti pencerobohan tanah bagi tujuan pertanian dan petempatan penduduk. Selain itu, masalah yang dihadapi Tasek Bera adalah kemusnahan biodiversiti serta kekeringan air Tasek Bera.

Kepentingan projek:

1. Meningkatkan tahap pengurusan rizab alam semula jadi
2. Menjalankan pelancongan lestari berasaskan alam semula jadi
3. Menggalakkan penyertaan komuniti tempatan
4. Mengekalkan dan memelihara flora dan fauna atau sumber semula jadi secara optimum
5. Meningkatkan ekonomi negeri, daerah dan penduduk tempatan

Foto : Petempatan Orang Asli Kaum Semelai di Tasek Bera

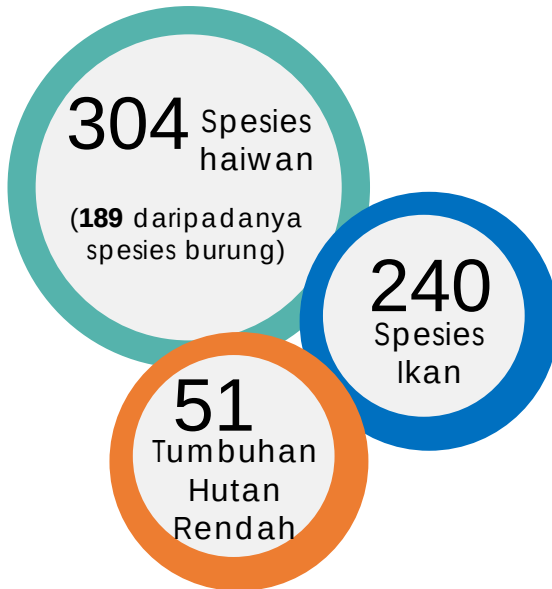
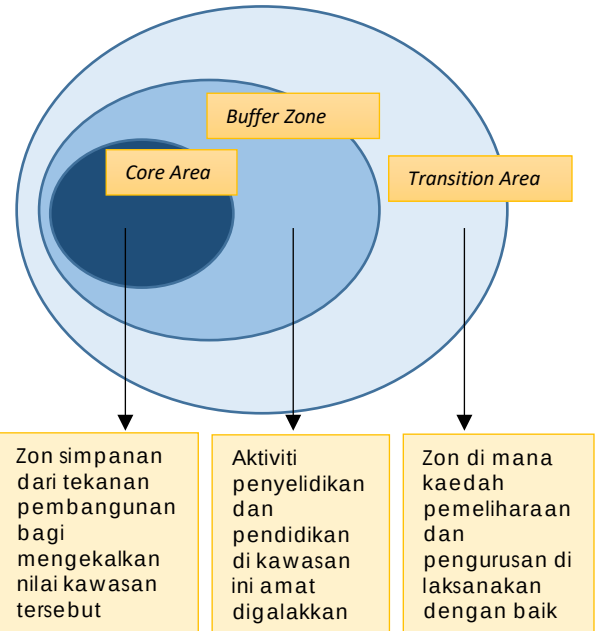
Tindakan	Agensi Terlibat
Pelaksanaan cadangan tindakan perancangan Tasek Bera berasaskan RKK Pengurusan Pelaksanaan dan Pemeliharaan Tapak RAMSAR Tasek Bera	<i>Tourism</i> Pahang, PBT, FRIM, Jabatan perhilitan, BPEN, PLAN Malaysia dan PKNP
Memelihara sistem biodiversiti Tasek Bera	
Memastikan aktiviti pembangunan tidak memberi kesan negatif kepada keseimbangan ekosistem di tapak ini	
Mengadakan kempen pengekal dan penjagaan Tapak RAMSAR	
Penyediaan kemudahan infrastruktur untuk eko pelancongan yang berasaskan <i>Sustainable Tourism</i>	
Menubuhkan persatuan pengusaha-pengusaha ekopelancongan	

34. Pengurusan Rizab Biosfera Tasik Chini sebagai Tapak Biosfera Negara

Deskripsi Projek

- Tasik semula jadi kedua terbesar selepas Tasek Bera.
- Didiami oleh Orang Asli dari Suku Kaum Jakun.
- Keluasan Tasek Bera adalah 4,975 hektar.
- Pada tahun 2009, Tasik Chini telah disenaraikan sebagai Rizab Biosfera pertama di Malaysia oleh UNESCO.
- Memelihara khazanah biodiversiti utama negara bertaraf dunia di samping sebagai destinasi ekopelancongan serta meningkatkan ekonomi penduduk tempatan.

Kawasan tapak rizab Biosfera diliputi 3 zon iaitu *Zon Core*, *Zon Buffer* dan *Zon Transition*.

Antara usaha pemuliharaan dan pemeliharaan Tasik Chini yang boleh dilakukan seperti pemulihan flora dan fauna yang telah dilaksanakan secara berterusan bagi mengekalkan status Rizab Biosfera di tasik ini.

Foto : Pemandangan Tasik Chini, Pekan

Tapak Rizab Biosfera ini adalah antara langkah pemuliharaan dan konservasi sistem biodiversiti di Tasik Chini. Selain itu, ianya bertujuan untuk menyokong pembangunan lestari di Negeri Pahang. Tasik Chini disenaraikan sebagai Tapak Rizab Biosfera dalam program Manusia dan Biosfera (MAB) dan disokong oleh Pertubuhan Pendidikan, Sains dan Kebudayaan Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (UNESCO). Terdapat 3 fungsi yang perlu dipenuhi bagi mengekalkan rizab tapak biosfera.

Pemeliharaan

Berfungsi untuk menyumbang kepada proses pemeliharaan landskap, ekosistem, spesis dan kepelbagaian genetik.

Pembangunan

Menggalakkan pertumbuhan ekonomik serta pembangunan manusia (sosiobudaya dan ekologi).

Logistik

Memberi sokongan kepada aktiviti kajian, pemantauan, pendidikan serta perubahan maklumat berkaitan dengan isu-isu pemeliharaan dan pembangunan.

Bunga Teratai ikon utama Tasik Chini

Sumber kehidupan Orang Asli di Tasik Chini

Kualiti air Tasik Chini sentiasa dipantau

Lokasi pendidikan dan penyelidikan biodiversiti yang unggul

Kepentingan projek:

1. Meningkatkan tahap pengurusan rizab alam semula jadi
2. Menjalankan pelancongan lestari berasaskan alam semula jadi
3. Menggalakkan penyertaan komuniti tempatan
4. Mengekalkan dan memelihara flora dan fauna atau sumber semula jadi secara optimum
5. Meningkatkan ekonomi negeri, daerah dan penduduk tempatan

Tindakan	Agensi Terlibat
Pelaksanaan Perancangan RKK Tasik Chini • Penyediaan Pelan Pengurusan Alam Sekitar	<i>Tourism</i> Pahang, NRE, PBT, FRIM, BPEN, Jabatan Perhilitan, PKNP dan PLANMalaysia
Memelihara dan memulihara sistem biodiversiti Tasik Chini	
Mengawal aktiviti dan penggunaan sumber asli di kawasan Rizab Biosfera	
Memastikan aktiviti pembangunan tidak memberi kesan negatif kepada keseimbangan ekosistem di tapak ini	
Pengurusan perancangan guna tanah bagi kawasan sekitar dan kawasan zon pemisah di Rizab Biosfera Tasik Chini	
Penyediaan zon peralihan (<i>Buffer Zone</i>) yang mencukupi di Rizab Biosfera Tasik Chini	

35. Pengurusan dan Pemuliharaan Bangunan-Bangunan Warisan Pahang

Deskripsi Projek

Terdapat 32 unit bangunan warisan yang telah disenarai pendek untuk digazetkan sebagai bangunan warisan di Negeri Pahang. Daerah Kuantan dan Lipis mempunyai bilangan bangunan warisan paling tinggi terutama di sekitar Pekan, Sungai Lembing dan Bandar Lama Kuala Lipis.

Pemeliharaan bangunan warisan perlu dipraktik dan dikekalkan supaya generasi akan datang dapat menghargai warisan sejarah negara. Bangunan sejarah yang memiliki seni bina yang unik juga menjadi satu tarikan kepada para pelancong ke Negeri Pahang.

Foto : Muzium Sultan Abu Bakar, Pekan

Pelbagai usaha boleh dilakukan bagi mengekalkan bangunan warisan seperti menambah kemudahan asas di bangunan tersebut serta menambah baik struktur bangunan yang telah rosak. Semua kerja baik pulih hanya melibatkan bahagian dalam bangunan sahaja, manakala struktur dan bentuk bahagian luar bangunan tersebut dikekalkan dengan ciri-ciri lama.

Foto : Clifford School, Kuala Lipis

Selain itu, bagi mengekalkan bangunan warisan, usaha pengindahan kawasan persekitaran bangunan bersejarah dengan landskap-landskap yang menarik perlu dilakukan bagi meningkatkan lagi keceriaan bangunan warisan.

Kepentingan projek:

1. Membantu meningkatkan identiti sesebuah bandar atau kawasan
2. Mengekalkan nilai-nilai sejarah bangunan warisan tersebut
3. Membangunkan dan mempromosikan aktiviti pelancongan eko dengan pengurusan pelancongan mampan

Tindakan	Agensi Terlibat
Pemuliharaan dan pemeliharaan bangunan yang mempunyai nilai-nilai estetika dan sejarah yang mewakili zaman pembinaan	JWN, Tourism Pahang, PBT, BPEN, MOTAC, JKKN dan Swasta
Mengekalkan struktur, fasad serta reka bentuk bangunan warisan	
Membaiki kerosakan-kerosakan kecil yang tidak menjejaskan nilai bangunan tersebut	
Mempromosikan Negeri Pahang sebagai destinasi pelancongan berasaskan warisan termasuk <i>tangible</i> dan <i>intangible</i>	

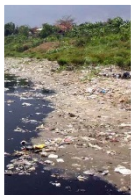
36. Pengurusan Sumber Warisan Semula Jadi Paya Bakau di Muara Sungai Kuantan

Deskripsi Projek

Kawasan Paya Bakau di Sungai Kuantan terutama di muara Sungai Kuantan terdedah kepada penurunan nilai alam sekitar yang berpunca daripada masalah pencemaran, pembangunan perumahan baru di sekitar kawasan muara serta penebangan pokok yang berleluasa.

Hutan Simpan Paya Bakau di Muara Sungai Kuantan berperanan melindungi hakisan tanah serta mengekalkan biodiversiti dan ekosistem Negeri Pahang mempunyai kadar hakisan di bawah kategori 3 di mana kadar hakisan adalah sederhana dan tiada kesan ketara ke atas aktiviti sosioekonomi.

Antara masalah dan isu di kawasan hutan bakau adalah seperti berikut:

Pencemaran

- Pembuangan sisa toksik
- Merosakkan dan mematikan tumbuhan, haiwan dan organisma halus

Pembangunan, perdagangan, perumahan, marina dan lain-lain

- Pembersihan hutan
- Kepupusan flora dan fauna serta menjejaskan ekosistem
- Penukaran guna tanah

Penebangan pokok yang tidak terkawal

- Mengancam habitat flora dan fauna
- Menjejaskan ekosistem muara sungai dan bakau

Kawasan Paya Bakau Muara Sungai Kuantan juga merupakan antara sumber warisan semula jadi Negeri Pahang yang perlu dipelihara dan dikekalkan. Terdapat beberapa jenis bakau di sepanjang Sungai Kuantan:

- *Avicennia Sonneratia* (Api-Api Perepat)
- *Rhizophora-Bruguiera* (Bakau-Berus/Tamu)
- *Dryland dan Nypa*

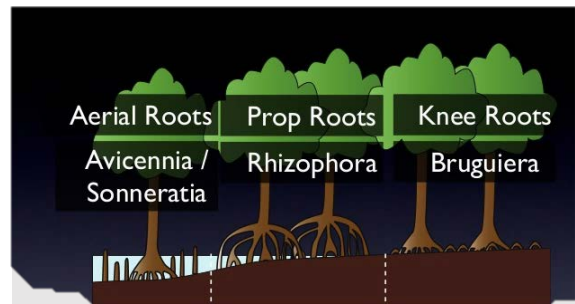

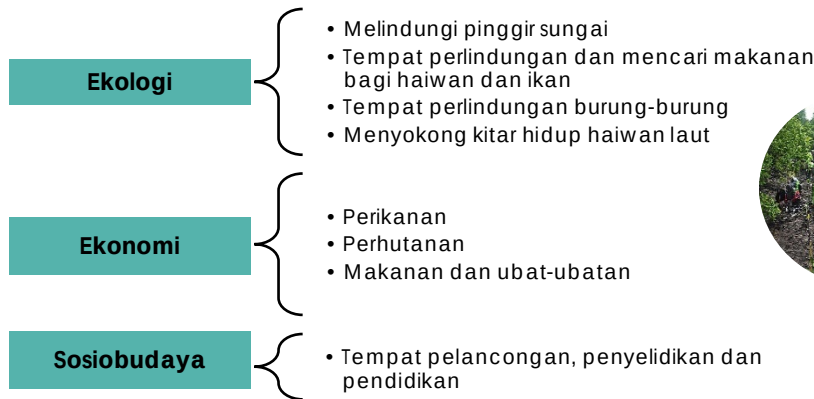
Foto : Jenis-jenis pokok bakau mengikut jenis akar

Antara kepentingan paya bakau seperti membantu perkembangan sektor perikanan dan pembiakan udang, penghasilan kayu balak serta perlindungan daripada hakisan sungai dan pantai.

Pelbagai kaedah boleh dilakukan bagi mengekalkan sumber warisan semula jadi ini seperti mengadakan kempen penanaman semula pokok bakau serta program gotong-royong membersihkan kawasan Muara Sungai Kuantan.

Foto : Pokok Bakau di sepanjang Muara Sungai Kuantan, Kuantan

Rajah 10.4 : Fungsi utama hutan bakau

Tindakan	Agensi Terlibat
Menyediakan Pelan Tindakan Khas bagi sekitar kawasan muara Sungai Kuantan (RKK Pelan Pengurusan Bakau dan lain-lain)	JPS, JWN, <i>Tourism</i> Pahang, PBT, BPEN, MOTAC, PERHILITAN dan Swasta
Mengadakan kempen penanaman semula pokok bakau bagi menggalakkan dan memastikan pokok bakau tidak pupus	
Penglibatan komuniti dan jabatan-jabatan terlibat untuk kerja pembersihan dan pemeliharaan kawasan Sungai Kuantan	
Membina pelampung bagi menghalang kemasukan minyak di kawasan pokok bakau	
Pemulihan zon riparian kawasan paya bakau di muara Sungai Kuantan	
Pemuliharaan dan penanaman semula pokok hutan bakau	
Pengurusan perancangan guna tanah bagi kawasan sekitar dan kawasan zon pemisah di muara Sungai Kuantan	
Penyediaan zon peralihan (<i>buffer zone</i>) yang mencukupi di sekitar muara Sungai Kuantan	

Rajah 10.5 : Lokasi pokok bakau di muara Sungai Kuantan yang perlu dikekalkan

Kepentingan projek:

1. Membantu pemeliharaan dan pertumbuhan alam semula jadi Paya Bakau di persisir Sungai Kuantan
2. Mengawal hakisan tanah di sepanjang Sungai Kuantan
3. Mempromosikan nilai semula jadi dan kepelbagaian warisan di Negeri Pahang
4. Menjadikan kawasan tebatan banjir serta merawat kualiti air
5. Mengekalkan hidupan liar dan alam semula jadi bagi tujuan rekreasi
6. Membangunkan dan mempromosikan aktiviti pelancongan eko dengan pengurusan pelancongan mampan

37. Pengurusan dan Pemeliharaan Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh

Deskripsi Projek

Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh adalah batuan dan geomorfologi unik yang tersendiri :

- **Nilai Saintifik** - Merupakan Geotapak yang menyimpan rekod sejarah bumi yang penting seperti proses pembentukan batu - batan geomorfologi.
- **Nilai Estetik** - Merujuk kepada keindahan landskap dan geologi yang luar biasa yang menjadi sumber inspirasi karyawan, pencinta alam serta masyarakat lain.
- **Nilai Rekreasi** - Merujuk kepada landskap yang cantik yang dapat menyediakan lapangan bagi sukan lasak, rekreasi, santai atau berkelah dan pelbagai program pendidikan awal.
- **Nilai Budaya** - Merujuk kepada sumber geologi dan landskap yang mempunyai kaitan dengan sejarah manusia dan masyarakat setempat.

Selain itu, Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh merupakan Kawasan Sensitif Alam Sekitar (KSAS) bagi kawasan Sejarah dan Antikuiti.

Foto : Gua Batu Kapur Warisan Merapoh yang berusia lebih 100 tahun menjadi tempat kunjungan pelancong

Merapoh mempunyai 32 jenis gua yang terletak berhampiran di kawasan ini. Antaranya adalah Gua Tahi Bintang, Gua Seribu Cerita, Gua Air Mata Dayang, Gua Jinjang Pelamin dan Gua Padang Kawad.

Selain daripada terkenal dengan gua batu kapur, Merapoh juga merupakan laluan kedua menuju ke Gunung Tahan yang melalui Taman Negara Sungai Relau.

Kaya dengan nilai sejarah arkeologi dan sejarah geologi yang tersendiri

Kaya dengan fauna

Struktur geologi dalam gua

Laluan yang unik serta sungai dan jeram

Antara isu utama adalah:

- Isu pembalakan serta pembukaan hutan di Mukim Batu Yon.
- Aktiviti vandalisma yang tidak terkawal dapat merencatkan proses pemuliharaan dan pemeliharaan Gua Batu Kapur Warisan Merapoh.

Foto : Contoh aktiviti tidak bermoral yang dilakukan oleh individu tidak bertanggungjawab

Kepentingan projek:

1. Mempromosikan Gua Batu Kapur Warisan Merapoh
2. Mengekalkan sumber warisan semula jadi
3. Memelihara dan memulihara kawasan Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh
4. Membangunkan dan mempromosikan aktiviti pelancongan eko dengan pengurusan pelancongan mampan

Tindakan	Agensi Terlibat
Mewartakan kompleks gua-gua yang mempunyai nilai ekologi, geologi dan arkeologi	JWN, Tourism Pahang, PBT, BPEN, MOTAC dan Swasta
Menyediakan pelan pengurusan pembangunan Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh	
Menubuhkan sebuah badan pengurusan untuk memantau, menyelaras dan mentadbir aktiviti dan program di dalam program Kompleks Gua Merapoh	
Menjalankan kajian inventori bagi mengenal pasti ciri-ciri gua	
Pengurusan perancangan guna tanah bagi kawasan sekitar dan kawasan zon pemisah di Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh	
Penyediaan zon peralihan (<i>buffer zone</i>) yang mencukupi di Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh	

Foto : Keadaan Kompleks Gua dan Bukit Batu Kapur Merapoh, Lipis

Bandar Kuantan

<http://www.visit-malaysia.com/pahang-tour>

BAB 11.0

PENGURUSAN, PELAKSANAAN DAN PEMANTAUAN RSN PAHANG 2050

Pengurusan, Pelaksanaan dan Pemantauan RSN Pahang 2050 perlu dilakukan supaya dasar-dasar dan strategi dapat dilaksanakan dengan berkesan dan jayanya

11.1 PENGENALAN

RSN Pahang 2050 disediakan untuk melengkapkan sistem perancangan fizikal berkaitan dengan pemajuan dan penggunaan tanah bagi Negeri Pahang. RSN Pahang 2050 menterjemah dasar-dasar negara terutama Rancangan Fizikal Negara (RFN3), dasar-dasar Nasional (antaranya Program Transformasi Negara - PTE dan PTK), TN50, RMK11 dan dasar-dasar lain Kementerian berkaitan perancangan dan pembangunan tanah). Ia juga menterjemah dasar Negeri semasa seperti Pelan Strategik dan Program Transformasi Ekonomi Negeri Pahang, polisi-polisi perumahan, kemudahan dan dasar-dasar lain PBT.

RSN Pahang 2050 merupakan satu dokumen perancangan di sisi perundangan dengan intipati utama adalah rangka perancangan strategik yang diterjemahkan kepada dasar-dasar bertulis yang diikuti dengan langkah-langkah pelaksanaan. Akta 172 di bawah Sub Seksyen 8 (3) menyatakan RSN adalah suatu pernyataan bertulis yang menerangkan:

- i. Dasar dan cadangan-cadangan strategik Negeri berkenaan dengan pemajuan dan penggunaan tanah dalam kawasan bandar dan luar bandar, termasuklah langkah-langkah untuk:
 - Memperelok lagi alam sekitar dari segi fizikal;
 - Memperelok lagi perhubungan dan pengurusan lalu lintas;
 - Pembaikan tahap sosio-ekonomi dan menggalakkan pertumbuhan ekonomi;
 - Mempertingkatkan perancangan luar bandar dan rancangan desa; dan
 - Memudahkan pemajuan.
- ii. Pertalian cadangan itu dengan cadangan am bagi pemajuan dan penggunaan tanah di negeri-negeri yang bersempadan dengannya yang dijangka mungkin menyentuh negeri itu; dan
- ii. Perkara-perkara lain yang ditetapkan atau yang ditentukan oleh Jawatankuasa Perancang Negeri (JPN) dan Majlis Perancangan Fizikal Negara (MPFN) dalam sesuatu kes yang tertentu.

Kejayaan RSN Pahang 2050 terletak kepada keberkesanan terjemahan, penggunaan dan pelaksanaannya. Walaupun Pengarah Jabatan Perancang Bandar Negeri bertanggungjawab menyediakan RSN (Seksyen 8, Akta 172), tetapi proses penyediaannya melibatkan semua jabatan dan agensi sama ada Negeri mahupun Persekutuan.

Setiap jabatan dan agensi yang terlibat dengan pembangunan Negeri adalah terlibat sama secara aktif di dalam penyediaan RSN Pahang 2050 dan memastikan kesemua dasar, program, projek dan cadangan yang diterima oleh RSN Pahang 2050 diterjemahkan kepada pelan tindakan dan rancangan-rancangan pembangunan lain seperti Rancangan-rancangan Tempatan dan Rancangan Kawasan Khas dan dijadikan sebagai *input* untuk bajet tahunan, Rancangan Lima Tahun dan Rancangan-rancangan Pembangunan lain.

Jawatankuasa Perancang Negeri yang dipengerusikan oleh Menteri Besar Pahang bertanggungjawab untuk menasihat dan menggalakkan dalam negeri, dalam bidang dasar negara, pemuliharaan, penggunaan dan pemajuan semua tanah di dalam Negeri (Seksyen 4, Akta 172).

PLANMalaysia@Pahang (Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Negeri Pahang) merupakan jabatan utama yang dipertanggungjawabkan di bawah Akta 172 untuk mengurus perancangan spatial Negeri bersama-sama dengan Pihak Berkuasa Perancangan Tempatan (PBT). Di samping itu, terdapat pelbagai jabatan dan agensi di peringkat Negeri yang juga turut terlibat dengan perancangan spatial.

11.2 MEKANISME PELAKSANAAN RSN PAHANG 2050

Pelaksanaan dasar–dasar RSN Pahang 2050 dan pengurusan aktiviti–aktiviti yang terbit daripadanya adalah melalui pendekatan pengurusan bersepadu berdasarkan 4 aspek berikut:

Jadual 11.1 : Mekanisme Pelaksanaan RSN Pahang 2050

Bil	Aspek Pengurusan	Perincian
1.	Pentadbiran dan Tanggungjawab	i. JPBD Negeri sebagai penyelararas untuk melaksanakan: • arahan Majlis Perancangan Fizikal Negara • arahan Jawatankuasa Perancang Negeri; ii. Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) sebagai Pihak Berkuasa Perancang Tempatan dan agensi pelaksana dasar utama dasar-dasar RSN Pahang 2050. Ini termasuklah penentuan tugas dan kuasa Pihak Berkuasa Perancang Tempatan dalam kaitannya dengan pelaksanaan dan penguatkuasaan dasar–dasar RSN Pahang 2050; dan iii. Mempercepat pewartaan tebus guna tanah milik Kerajaan Negeri dan penyerahan kawasan tersebut kepada pentadbiran pihak berkuasa tempatan berkaitan.
2.	Perancangan dan Pelaksanaan	i. Membangunkan pangkalan data perancangan bersepadu Negeri; ii. Menyedia dan menyebarkan dasar-dasar dan garis panduan yang diguna pakai di peringkat Negeri, PBT dan agensi/jabatan; iii. Penyediaan Rancangan Tempatan; iv. Penyediaan Rancangan Kawasan Khas; v. Pengawalan perancangan; dan vi. Memantapkan peranan dan tanggungjawab serta kelancaran Pusat Sehenti (<i>One Stop Centre</i>) sedia ada di setiap PBT.
3.	Penyelarasan dan Perundingan	i. Penyelarasan dengan Majlis Perancangan Fizikal Negara; ii. Penyelarasan Pihak Berkuasa Negeri dan Jawatankuasa Perancang Negeri; iii. Kerjasama dengan jabatan dan agensi kerajaan; dan iv. Penyelarasan antara Kerajaan Negeri dan PBT.
4.	Pemahaman, Kesedaran dan Penyertaan Awam	i. PLANMalaysia melaksanakan penerangan dan taklimat tentang dasar–dasar RSN Pahang 2050 kepada semua <i>stakeholder</i>; ii. Penyiaran perangkaan, buletin, monograf serta penerbitan-penerbitan lain terutamanya penerbitan tentang garis panduan dan dasar-dasar yang diguna pakai Negeri; iii. Penyebaran maklumat-maklumat berkaitan perancangan dan pembangunan bandar dan desa termasuk maklumat kelulusan permohonan-permohonan kebenaran merancang, pelan bangunan, permohonan-permohonan tanah, permohonan-permohonan tukar guna bangunan dan tanah serta pengeluaran sijil penghunian secara lebih telus; dan iv. Mengurus penglibatan orang ramai, badan kerajaan dan bukan kerajaan serta masyarakat profesional secara aktif dan positif melalui publisiti RT, RKK dan rancangan-ancangan Negeri dan PBT yang lain.

Berikut merupakan langkah-langkah serta perincian pelaksanaan RSN Pahang 2050 bagi mewujudkan sistem pengurusan yang efektif.

Jadual 11.2 : Langkah Pelaksanaan RSN Pahang 2050

Bil	Langkah	Perincian
1.	Urusetia Peringkat PBT	i. Memastikan kewujudan urusetia pengurusan rancangan pemajuan terutamanya di bawah Jabatan Perancangan dan OSC dengan pengurusan terus di bawah YDP; ii. PLANMalaysia@Pahang dan PBT hendaklah memberi nasihat dan cadangan-cadangan yang berterusan untuk melaksana, memantau dan mengkaji semula Rancangan Struktur; iii. Mengadakan bersama Kerajaan Negeri - seminar, bengkel dan pemantauan secara berkala bertujuan agar agensi/jabatan memahami fungsi RSN Pahang 2050 dan memudahkan pemantauan serta pelaksanaan; iv. Mengadakan mesyuarat dua (2) kali setahun bagi tujuan pemantauan; dan v. Urusetia/Jabatan Perancang setiap PBT perlu memastikan: • Isu-isu sektoral dan perancangan yang masih tertangguh di peringkat PBT diselesaikan. • Memberi input kepada kerja-kerja perancangan yang sedang dijalankan di peringkat PBT. • Membantu Jawatankuasa Rancangan Struktur Negeri (RSN) Pahang menyelesaikan isu-isu wilayah atau perkara-perkara lain yang dirujuk oleh PBT.
2.	Semua Jabatan dan Agensi Kerajaan Hendaklah Menerima Pakai Rancangan Struktur (RS)	i. Semua jabatan dan agensi kerajaan hendaklah mengambil tindakan bagi memastikan program, dasar serta pelan tindakan yang dipersetujui dilaksanakan dengan mengambil kira kepentingan sebagaimana terkandung di dalam RSN Pahang 2050 ini; dan ii. Program-program ini akan dijadikan asas kepada setiap jabatan dan agensi melaksanakan Rancangan Struktur (RS), terutamanya untuk agensi dan jabatan pelaksana utama.
3.	Setiap PBT Hendaklah Menjadikan Tanggungjawab Utamanya untuk Memastikan Rancangan Struktur (RS) dan Rancangan Tempatan (RT) Dilaksanakan dengan Baik dan Efisien	i. PBT selaku Pihak Berkuasa Perancangan Tempatan (PBPT) hendaklah: • Mengenal pasti tindakan-tindakan yang diperlukan untuk melaksanakan Rancangan Struktur (RS) dan Rancangan Tempatan (RT); • Menyediakan jadual pelaksanaan untuk tindakan-tindakan yang telah dikenal pasti. Di dalam merangka jadual ini, tindakan-tindakan hendaklah disusun mengikut keutamaan dengan menentukan implikasi kewangan untuk setiap jabatan dan agensinya; • Menyelaras corak pembangunan dipilih sebagaimana yang terkandung di dalam Sistem Maklumat Geografi (GIS) dan memastikan perancangan korporat serta perancangan operasi setiap PBT adalah selaras; dan • Mewujudkan kesedaran yang meluas kepada masyarakat yang akan memberi kerjasama dan penglibatan ke arah kejayaannya.

Jadual 11.2 : Langkah Pelaksanaan RSN Pahang 2050 (sambungan...)

Bil	Langkah	Perincian
4.	Kerajaan Negeri Pahang Perlu Menubuhkan Pasukan-pasukan Petugas Mengikut Sektor-sektor Strategik yang Akan Dibangunkan Untuk Negeri Pahang Seperti: • Alam Sekitar Lestari • Automotif • Industri Berteknologi Tinggi • K-ekonomi • Gedung Makanan Negara	i. Merangka dan melaksanakan langkah-langkah pemuliharaan alam sekitar dan sumber alam semula jadi negeri Pahang agar dibangunkan dengan lebih mampan. ii. Fungsi pasukan petugas yang ditubuh mengikut sektor ekonomi adalah bagi: • Mengenal pasti peluang-peluang ekonomi dalam sektor berkenaan. • Merangka strategi dan dasar untuk membolehkan usahawan tempatan melibatkan diri di dalam sektor yang berkenaan. • Memantau pelaksanaan strategi dan dasar. iii. Keanggotaan pasukan-petugas hendaklah terdiri daripada mereka yang pakar dalam bidang masing-masing, usahawan, kalangan pengurusan dan pentadbir. Dengan ilmu, kepakaran dan pengalaman yang ada dengan ketiga-tiga kumpulan ini, akan dapat membuahkan satu perancangan yang baik serta strategi yang berkesan untuk Negeri Pahang.
5.	Potensi Negeri Pahang Dalam Industri Pelancongan Adalah Tinggi Disebabkan Negeri Pahang Kaya dengan Sumber-sumber Pelancongan Eko, Tanah Tinggi dan Agro	i. Memastikan isu-isu sensitif berkaitan pelancongan seperti kesesakan trafik di Cameron Highland, penurunan mutu alam sekitar di Tasik Chini dan Tasik Bera perlu diselesaikan secara lestari; dan ii. Memastikan lokasi-lokasi berpotensi pelancongan yang dikenal pasti, diurus dan dibangunkan secara lestari dan sistematik.
6.	Penglibatan Swasta di dalam Pelaksanaan RSN Pahang 2050	i. Agensi swasta sebagai rakan dalam pembangunan diterima PBT dan agensi-agensi kerajaan lain dan diberi layanan sebagai rakan di dalam urusan perniagaan; ii. Mengenal pasti projek-projek untuk dilaksanakan secara penswastaan akan diberikan keutamaan kepada agensi-agensi kerajaan, GLC atau pemaju swasta yang mempunyai rekod perkhidmatan yang cemerlang; iii. Menggalakkan pembangunan di kawasan-kawasan yang telah dikenal pasti di dalam RSN Pahang 2050 sebagai kawasan yang berpotensi untuk dibangunkan. Sektor swasta akan diberi penerangan dan panduan untuk turut serta di dalam pembangunan tersebut; dan iv. Proses kelulusan yang berkaitan dengan pembangunan hartanah seperti kelulusan kebenaran merancang, pelan bangunan, tukar syarat tanah dan sebagainya akan dipermudah dan dipercepatkan. Beberapa mekanisme baru bagi memperkemas layanan dan pemprosesan ke atas permohonan-permohonan perancangan dan tanah berikut akan diperkenalkan oleh Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan dan akan dilaksanakan di Negeri, iaitu:

Jadual 11.2 : Langkah Pelaksanaan RSN Pahang 2050 (sambungan...)

Bil	Langkah	Perincian
		Menyediakan maklumat melalui brosur-brosur dan laman web tentang proses-proses perancangan, dokumen yang diperlukan dan keperluan kerjasama yang erat di antara pemaju dan pihak berkuasa. Penekanan adalah kepada proses-proses permohonan kebenaran merancang, pelan bangunan, pelan kerja tanah, pelan pecah sempadan dan penyatuan tanah dan permohonan-permohonan tanah (tukar syarat tanah, pengeluaran dari warta-warta Negeri dan maklumat-maklumat tanah lain): • Memantapkan peranan dan tanggungjawab serta kelancaran Pusat Sehenti (<i>One Stop Centre</i>) sedia ada di setiap PBT; • Melaksanakan Sistem Perakuan Siap dan Pematuhan (CCC) bagi menggantikan Sijil Layak Menduduki (OC) bagi mengurangkan beban kerja PBT selaras dengan penyerahan pengeluaran pensijilan keselamatan dan penyelesaian bangunan kepada badan profesional yang mengemukakan pelan-pelan perancangan dan pembangunan kepada PBT; • Pewujudan jawatan dan peranan Pesuruhjaya Bangunan (COB) oleh Pihak Berkuasa Negeri selaras dengan peruntukan Akta Bangunan dan Harta Bersama 2007 (Akta 663) dan Akta 318 yang mana Pesuruhjaya Bangunan ini akan berperanan sebagai pengantara di antara pemilik unit strata dengan pihak pengurusan bangunan terutamanya di dalam aspek yang berhubung dengan penyelenggaraan dan pengurusan semua jenis bangunan dan harta bersama bermula dari peringkat notis milikan kosong dikeluarkan hingga ke peringkat selepas Perbadanan Pengurusan (MC) ditubuhkan, menyelesaikan pertelingkahan yang timbul dan menguatkuasakan peruntukan undang-undang berpandukan kuasa yang diberikan oleh kedua-dua Akta berkaitan. Sesi Penerangan berkala akan dilakukan oleh pihak PLANMalaysia@Pahang mengenai RSN Pahang 2050 kepada pemaju pembangunan dan pelabur untuk memastikan kelancaran pelaksanaan dan pencapaian dasar-dasar dan sasaran RSN Pahang 2050 tercapai.
7.	Menaikkan Taraf PBT	i. Adalah disyorkan MPK dinaikkan taraf kepada Majlis Bandaraya Kuantan menjelang tahun 2035 bagi memastikan kelancaran pelaksanaan, pemantauan dan penguatkuasaan dasar-dasar RSN Pahang 2050, penyampaian perkhidmatan yang lebih cekap dan efektif seiring dengan kapasiti sumber manusia dan kos, serta berhampiran dengan penduduk yang disasarkan

Jadual 11.2 : Langkah Pelaksanaan RSN Pahang 2050 (sambungan...)

Bil	Langkah	Perincian
		ii. Majlis Daerah berpotensi seperti Raub, Pekan, Bera dan lain-lain perlu dinaik taraf kepada perbandaran sekiranya memenuhi syarat iii. Cadangan penubuhan PBT baru iaitu Bandar Tun Razak, Jengka (Asal dalam PBT Maran) dan Muazam Shah (Asal dalam PBT Rompin
8.	Melengkapkan Kakitangan dengan Pengetahuan dan Kemahiran Terkini Terutama di dalam Pengkomputeran	i. Untuk memastikan pelaksanaan dasar-dasar RSN Pahang 2050 lancar dan berkesan adalah penting untuk memastikan pembangunan modal insan yang berkesan dan memenuhi keperluan perancangan besar Negeri melalui RS ini: • Memberikan latihan kepada kakitangan kerajaan untuk melengkapkan diri mereka dengan perisian-perisian moden dan mekanisasi yang diguna pakai di samping melengkapkan jabatan-jabatan dan agensi kerajaan dengan kelengkapan moden dan terkini. • Penganjuran pertandingan-pertandingan inovasi ke arah meningkatkan keberkesanan dan kelancaran perkhidmatan kerajaan yang seiring dengan pencapaian dasar-dasar RSN Pahang 2050 akan dilaksanakan untuk melahirkan modal insan yang inovatif dan memenuhi keperluan Negeri.

Jadual 11.2 : Langkah Pelaksanaan RSN Pahang 2050 (sambungan...)

Bil	Langkah	Perincian
9.	Mempertingkatkan Lagi Imej dan Mengukuhkan Perhubungan Jabatan-jabatan Kerajaan dengan Pihak Awam	i. Untuk memastikan pelaksanaan dasar-dasar RSN Pahang 2050 berjaya, imej jabatan-jabatan dan agensi-agensi kerajaan akan dipertingkatkan. Ini dapat dilakukan dengan menggalakkan penubuhan persatuan penduduk, menjalinkan perhubungan dengan persatuan melalui penglibatan bersama dalam projek-projek pembangunan masyarakat, mengadakan perbincangan dengan sektor swasta dan mendirikan pusat-pusat perkhidmatan di sekitar Negeri Pahang untuk memberi perkhidmatan yang memuaskan kepada penduduk. ii. Di samping itu, usaha-usaha seperti berikut akan diberi perhatian: • Memberi peluang yang mencukupi kepada orang ramai untuk menyuarakan aduan dan pandangan mereka terhadap sistem perancangan dan pentadbiran jabatan selaras dengan pelaksanaan Agenda 21; • Mengurangkan sebarang masalah birokrasi dalam penglibatan dengan orang ramai; • Memastikan bahawa orang ramai diberi maklumat dan didikan dengan secukupnya untuk memahami fungsi dan peranan Negeri dan PBT dalam perkhidmatan perancangan dan penguatkuasaan; • Meningkatkan lagi ketelusan dalam semua perkhidmatan; • Melaksanakan Sistem Maklumat Geografi (GIS) yang komprehensif dengan mengumpulkan maklumat daripada jabatan untuk melicinkan pengurusan dan pentadbiran PBT; dan • Mewujudkan pusat perkhidmatan bagi memberi peluang orang awam untuk menyuarakan cadangan, bantahan dan rayuan mereka.

11.3 PEMANTAUAN RSN PAHANG 2050

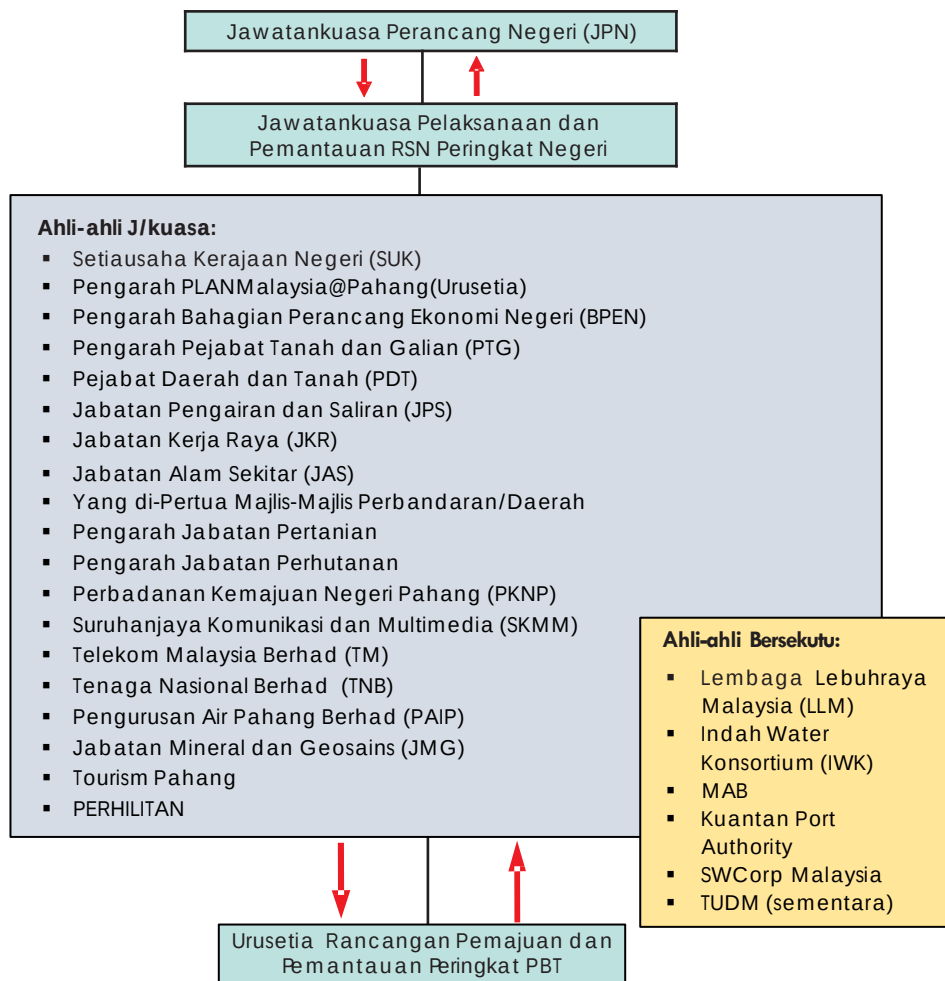
11.3.1 Tujuan Pemantauan

Tujuan pemantauan RSN Pahang 2050 adalah:

- Mengukur pencapaian sasaran yang telah diunjurkan;
- Memantau status semasa pelaksanaan dasar-dasar kepada MPFN di peringkat Persekutuan dan Jawatankuasa Perancang Negeri di peringkat Negeri dan mengambil langkah-langkah penambahbaikan (jika perlu);
- Mengenal pasti sebarang penyimpangan dari dasar-dasar, sasaran dan unjuran RSN Pahang 2050 dengan pembangunan semasa;
- Meninjau keberkesanan pemantauan terhadap setiap dasar/langkah/program yang telah digariskan di dalam RSN Pahang diikuti atau sebaliknya;
- Mengetahui trend pembangunan bagi sesebuah negeri misalnya arah pembangunan, bentuk pembangunan dan had pembangunan; dan
- Memudahkan penyediaan kajian RS/RT pada masa akan datang.

11.3.2 Struktur Organisasi Pelaksanaan dan Pemantauan

Rajah 11.1 : Struktur Sistem Pemantauan RSN Pahang 2050

Pemantauan akan menjadi lebih berkesan dengan terlaksananya sistem maklumat RSN Pahang 2050 yang dicadang diwujudkan di peringkat Negeri (PLANMalaysia@Pahang) dan di peringkat tempatan (setiap PBT). Melalui sistem maklumat yang berasaskan GIS ini, Pihak Berkuasa Negeri, PLANMalaysia dan PBT dapat mengesan perubahan kepada guna tanah dan memantau keberkesanan dasar guna tanah.

Untuk pemantauan yang berkesan, penyelarasan di antara dan sesama jabatan/agensi amat penting sekali. Di samping memantau pelaksanaan sesuatu projek atau program di bawah jabatannya, penyelarasan di antara dan sesama jabatan/agensi hendaklah digalakkan dan diperkemas.

Memandangkan Jawatankuasa Rancangan Pemajuan Negeri Pahang (JRPNP) dan Urusetia Rancangan Pemajuan Peringkat PBT dianggotai oleh semua jabatan yang terlibat dengan RSN Pahang 2050. Oleh itu, laporan bulanan yang disediakan dan mesyuarat yang dijalankan adalah berkaitan pelaksanaan dan pencapaian RSN Pahang 2050 serta isu-isu dan masalah. Selain itu, Jawatankuasa perlu membincangkan mengenai:-

- i. Pelaksanaan dasar, program dan projek-projek yang dirancang dan dilaksana dapat dipantau; dan
- ii. Pembangunan yang menyimpang daripada dasar dan strategi RSN Pahang 2050 akan diketengahkan.

11.3.3 Pembangunan Mekanisme Sistem Pemantauan RSN Pahang 2050 Berkala Secara Digital

Satu sistem pemantauan berkala berdigital akan dibangunkan khusus untuk memantau pelaksanaan RSN Pahang 2050. Di dalam membangunkan sistem ini, beberapa perkara perlu diambil kira iaitu:

Sistem Maklumat Menyeluruh Perancangan Bandar	Rancangan pembangunan, <i>modeling</i> dan analisis spatial, mesyuarat, permohonan dan kiosk maklumat.
Konsep Reka Bentuk	Mengambil kira keadaan semasa dan unjuran RSN Pahang 2050.
Prinsip Reka Bentuk	Memberi penekanan kepada penilaian hubungan kuantitatif/kualitatif, perbandingan keadaan tahun semak dan unjuran, pengukuran pencapaian dan pematuhan terhadap dasar-dasar/ penilaian integrasi spatial dan <i>non-spatial</i> .

Elemen Pemantau	i) Elemen Spasial (Fizikal): antaranya tepubina, kawasan pembangunan baru/ perluasan kawasan pembangunan sedia ada, kawasan pertanian utama, pengekalan atau pencerobohan kawasan-kawasan pemeliharaan lain (kawasan tanah bukit yang diwartakan, kawasan tadahan dan kawasan pengairan) dan elemen-elemen pemeliharaan alam sekitar seperti matriks pematuhan bagi kawasan sensitif alam sekitar dan seumpamanya. ii) Elemen bukan spasial: antaranya statistik semasa demografi, KDNK, perumahan, perdagangan, perindustrian, industri asas tani, pelancongan berbanding dengan sasaran/unjuran RSN Pahang 2050.
Subjek-subjek RSNP	Semua sektor penting seperti guna tanah, petempatan, alam sekitar, perdagangan, pelancongan, perumahan, perindustrian, pertanian/perhutanan/perlombongan, kemudahan masyarakat dan lain-lain.
Asas Pemantauan	Laporan langkah-langkah, data unjuran, Data GIS Semasa, Data GIS RSN Pahang 2050 digunakan untuk membentuk sistem pemantauan.
Ukuran Penilaian Pemantauan	Pematuhan (kelas guna tanah semasa mengikut kelas guna tanah cadangan yang ditetapkan) pencapaian (kelulusan guna tanah semasa menepati kelas guna tanah untuk tahun yang dianjurkan).
Indikator-indikator Pengukuran	Mesti bersifat kuantitatif (boleh diukur), rendah/tinggi/seredhana dan peratusan serta keluasan. Indikator-indikator ini perlu dibincang dan diputuskan di peringkat Jawatankuasa.
Kaedah Kemasukan Data Pemantauan	<i>Auto atau key-in.</i>
Elemen Pengukuran Pemantauan	i) Matriks Pematuhan RSN (contohnya guna tanah spasial), sektor vs KSAS; ii) Jadual Pencapaian Dasar RSN: Dasar-dasar dapat dicapai dan peratusan prestasi mengikut tahun; dan iii) Antara Muka Sistem: Interaktif dan <i>user-friendly</i>.

11.3.4 Penentuan Indikator Pemantauan

Cadangan ukuran penilaian pemantauan boleh dipecahkan kepada dua (2) ukuran iaitu:

- Pematuhan; Kelas guna tanah semasa mengikut kelas guna tanah cadangan yang ditetapkan; dan
- Pencapaian; Kelulusan guna tanah semasa menepati keluasan kelas guna tanah mengikut sektor dan mengikut tahun yang diunjurkan/disasarkan.

Elemen-elemen yang akan dipertimbangkan untuk tujuan pemantauan secara berkala adalah:

a. Elemen Spatial

Elemen	Kekerapan Pemantauan	Sumber
Trend perubahan kawasan tepubina (guna tanah)	3 bulan sekali	Unjuran RSN Pahang 2050, Metadata RSN Pahang 2050, PLANMalaysia@Pahang
Perubahan trend guna tanah mengikut kelas guna tanah di peringkat RSN (termasuk perhutanan dan badan air) berbanding unjuran RSN dan saling kaitannya dengan hierarki petempatan yang ditetapkan di dalam RSN	3 bulan sekali	Unjuran RSN Pahang 2050, Metadata RSN Pahang 2050, PLANMalaysia@Pahang jabatan-jabatan teknikal berkaitan, PBT
Perubahan kawasan pertanian utama (ekar), kawasan warta pengairan dan kawasan tadahan berbanding ketetapan/unjuran RSN	3 bulan sekali	Unjuran RSNP 2050, Metadata RSNP 2050, PLANMalaysia@ Pahang, Jabatan Pertanian, JBA dan JPS
Projek-projek guna tanah komited (penyediaan perumahan, kemudahan masyarakat, perdagangan dan industri) tahun semasa mengikut kategori guna tanah berbanding unjuran RSN. Aspek-aspek yang akan diteliti adalah kelulusan bilangan unit (bagi perumahan) dan ruang lantai (bagi perdagangan dan industri), serta bilangan kemudahan masyarakat yang disediakan dan keperluan	3 bulan sekali	Unjuran RSN Pahang 2050, Metadata RSN Pahang 2050, PLANMalaysia@Pahang
Matriks pematuhan KSAS (bernilai warisan, bernilai sokongan hidup dan bernilai geobencana), termasuk bilangan permohonan dan keluasan tanah yang diberi kelulusan pengeluaran dari warta Tanah Bukit, warta-warta pengairan dan kawasan tadahan	3 bulan sekali	Metadata RSN Pahang 2050, Peta Tapisan KSAS, PLANMalaysia @Pahang

b. Elemen Bukan Spatial

Elemen	Kekerapan Pemantauan	Sumber
Pendapatan perkapita penduduk mengikut kaum, daerah dan tahun	1 kali setahun	Statistik BPEN dan Jabatan Perangkaan Malaysia
Keselarasan bilangan penduduk mengikut daerah semasa dengan unjuran RSN Pahang 2050	1 kali setahun	Statistik BPEN dan Jabatan Perangkaan Malaysia
Peratusan penduduk Negeri mempunyai pendidikan lanjutan (IPT)	1 kali setahun	Statistik BPEN dan Jabatan Perangkaan Malaysia
Pencapaian Kemiskinan Sifar menjelang tahun 2050	3 bulan sekali	Banci Jabatan Kebajikan Masyarakat dan Pejabat Pembangunan Negeri
Pencapaian Setinggalan Sifar menjelang tahun 2050	6 bulan sekali	Banci Pejabat Pembangunan Negeri dan PBT
Pelaksanaan Dasar Penyertaan Bumiputera di dalam pembangunan sosial dan ekonomi Negeri, antaranya termasuklah: i. Peratusan pemilikan hartanah perumahan, perdagangan, perindustrian, pelancongan dan pertanian/industri asas tani oleh Bumiputera; ii. Peratusan penjualan unit-unit perumahan dan hartanah lain bagi kuota Bumiputera di dalam pembangunan semua hartanah; dan iii. Peratusan penjualan kuota Bumiputera di dalam tempoh yang ditetapkan.	3 bulan sekali	Satistik Unit Penyelarasan dan penyertaan Bumiputera Jabatan Perdana Menteri.
Pelaksanaan dan keberkesanan Program Kitar Semula – bilangan ton sisa pepejal yang dapat dikitar semula	3 bulan sekali	Statistik PBT
Pelaksanaan <i>One Stop Centre</i>: i. Peratus permohonan merancang yang dapat diselesaikan di dalam tempoh ditetapkan; ii. Bilangan dan peratusan permohonan pelan bangunan yang dapat diselesaikan di dalam tempoh Piagam Pelanggan; dan iii. Bilangan dan peratusan permohonan tukar syarat tanah dapat diselesaikan mengikut Piagam Pelanggan.	3 bulan sekali	Statistik kebenaran merancang dan lain-lain permohonan pembangunan dan tanah
Pelancongan: i. Bilangan kedatangan pelancong ke Negeri Pahang melalui udara, laut dan darat; ii. Bilangan aduan tentang perkhidmatan dan tahap kebersihan kawasan-kawasan utama pelancongan Negeri; dan iii. Bilangan penerbangan terus dari Negeri Pahang ke destinasi utama dunia.	3 bulan sekali	DCA

Elemen	Kekerapan Pemantauan	Sumber
Perdagangan, termasuklah: i. Keluasan ruang lantai perdagangan yang diluluskan di dalam tahun semasa berbanding dengan sasaran/unjuran RSN Pahang 2050 mengikut daerah; dan ii. Bilangan dan keluasan tukar guna bangunan perumahan kepada perdagangan di dalam konteks pematuhan/pencapaian sasaran/ unjuran keperluan perdagangan bagi daerah, seluruh Negeri dan Wilayah Utama (di dalam konteks peranan Kuantan sebagai Pusat Pertumbuhan Wilayah Pantai Timur).	3 bulan sekali	Statistik kebenaran merancang dan permohonan perancangan lain dari PBT
Pertanian, antaranya termasuklah pelaksanaan tanaman padi 5 kali/2 tahun atau pencapaian 10 tan padi setahun	3 bulan sekali	Statistik Jabatan Pertanian Negeri

11.3.5 Pewujudan Sistem Maklumat/Pangkalan Data Bersepadu

Pewujudan sistem maklumat yang teratur dan kemas akan dapat memastikan penyebaran maklumat yang mencukupi bagi kegunaan jabatan-jabatan di dalam penguatkuasaan aktiviti-aktiviti yang dijalankan. Penggunaan sistem maklumat pengkomputeran seperti Sistem Maklumat Geografi (*Geographical Information System*) di dalam pengurusan perlu dimulakan bersama-sama projek-projek e-kerajaan lain.

Peranan Projek GIS Pahang akan dipertingkatkan dan dikembangkan untuk menangani isu-isu dan aspek-aspek berkaitan dengan aktiviti perancangan bandar dan desa Negeri Pahang, termasuklah pengintegrasian maklumat-maklumat tanah, tekanan pembangunan, data-data fizikal struktur (*foot print* bangunan dan strata) dan kawalan-kawalan pembangunan lainnya.

10.3.6 Pembangunan Sistem Pemantauan Berkala Berdigital

Satu sistem pemantauan berkala secara digital akan dibangunkan, yang mana antara lain komponen utama sistem ini adalah penentuan aspek-aspek yang hendak dipantau sama ada fizikal atau bukan fizikal, pembangunan matriks perbandingan dan ukuran pencapaian sasaran/unjuran RSN Pahang. Sistem ini yang ala MurniNet akan dibangunkan oleh PLANMalaysia dan diselaraskan oleh PLANMalaysia@Pahang dengan kemasukan data-data oleh PBT berkaitan.

11.3.7 Implikasi Kewangan

Secara umumnya, pembangunan Sistem Pemantauan bagi RSN Pahang 2050 yang dicadangkan melibatkan sejumlah peruntukan kewangan. Ia merangkumi beberapa peringkat seperti yang berikut:

i. Pengurusan

Melibatkan perkara-perkara kos pengurusan mesyuarat, bengkel, seminar, latihan, publisiti dan sebaran;

ii. Aset

Perolehan perkakasan komputer dan perisian secara *one-off* serta pembelian atau langganan imej satelit atau digital secara berkala berdasarkan mekanisme/prosedur yang ditetapkan;

iii. Pelaporan dan Penerbitan

Pelaporan 1 kali setahun tentang pencapaian dasar-dasar RSN Pahang 2050 akan dibuat kepada JPN atau PBN jika perlu dan juga melibatkan percetakan laporan secara berkala 1 kali setahun akan dibuat. Laporan-laporan ini akan diedar kepada semua ahli JPN dan PBN serta semua agensi-agensi kerajaan; dan

iv. Pembangunan Sistem Maklumat Pemantauan Berdigital

Pembangunan portal sistem pemantauan berdigital RSN Pahang 2050 yang melibatkan penggunaan khidmat profesional seperti juruanalisa sistem yang mahir dan memahami proses perancangan dan aktiviti perancangan bandar dan desa amnya.

11.4 SENARAI FASA, AGENSI PELAKSANA DAN INDIKATOR PELAKSANAAN

Berikut adalah jadual ringkas bagi menjelaskan agensi yang terlibat, fasa pelaksanaan yang dicadangkan dan juga indikator pelaksanaan mengikut dasar dan inisiatif pelaksanaan yang telah dicadangkan mengikut sektoral dan teras.

Bagi memudahkan pelaksanaan, cadangan inisiatif pelaksanaan ini dibahagikan kepada 5 fasa pelaksanaan berdasarkan keutamaan pembangunan juga kesesuaian fasa pelaksanaannya.

Cadangan pelaksanaan fasa tersebut adalah seperti berikut :

1. Fasa 1 (F1) : Tahun 2018-2025
2. Fasa 2 (F2) : Tahun 2026-2030
3. Fasa 3 (F3) : Tahun 2031-2035
4. Fasa 4 (F4) : Tahun 2036-2040
5. Fasa 5 (F5) : Tahun 2041-2050

Jadual 11.3 : Senarai Fasa, Agensi Pelaksana Dan Indikator Pelaksanaan Teras 1

TERAS 1 : SPATIAL SEIMBANG			
GUNA TANAH DAN FIZIKAL			
DASAR RSC-DG1 PEMBANGUNAN GUNA TANAH PEMANGKIN EKONOMI NEGERI			
STRATEGI DG1-S1 PELAN PEMBANGUNAN GUNA TANAH RSN PAHANG 2050 PERLU MENJADI ASAS UNTUK MEMANDU PERTUMBUHAN EKONOMI NEGERI			
INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
G1S1- P1 Menggalakkan dan mempromosi Zon Pertumbuhan Negeri Pahang sebagai Kawasan Pembangunan Utama berdasarkan 4 paksi	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PLAN Malaysia, BPEN, ECER, Swasta dan lain-lain	• Peningkatan tepu bina daripada 2.68% kepada 4.00% • Peningkatan kadar perbandaran kepada 60% • Mewujudnya Konurbasi Temerloh-Mentakab
G1S1- P2 Menggalakkan pembangunan bandar berasaskan fungsi khusus	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PLAN Malaysia, BPEN, Tourism Malaysia, Tourism Pahang, PKBF, Swasta dan lain-lain	• Peningkatan tepu bina daripada 2.68% kepada 4.00% • Peningkatan kemudahan penginapan dan tempoh tinggal pelancong

DASAR RSC-DG2

PEMBANGUNAN GUNA TANAH YANG TERKAWAL

STRATEGI DG2-S1

MENGUTAMAKAN PEMBANGUNAN DI DALAM KAWASAN PERBANDARAN SEDIA ADA MELALUI PEMBANGUNAN *INFILL*, PEMBANGUNAN *BROWNFIELD* DAN PEMBAHARUAN BANDAR SECARA LESTARI

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
G2S1- P1 Membangunkan tanah kosong yang berpotensi untuk dibangunkan di dalam kawasan bandar dengan memastikan pembangunan tersebut mematuhi daya tampungan bandar melalui beberapa kajian penilaian impak (seperti Laporan SIA, TIA serta garis panduan yang telah disediakan)	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PKNP, JKR, ECER, PLANMalaysia, BPEN, Swasta dan lain-lain	Pengurangan tanah kosong di dalam kawasan bandar
G2S1- P2 Menggunakan beberapa mekanisma pembangunan di peringkat tempatan bagi menggalakkan pembangunan semula kawasan <i>brownfield</i> dan <i>infill</i> . Penggunaan konsep <i>smart growth</i> bagi melakukan pembangunan secara <i>infill</i> di dalam lot-lot kosong di dalam kawasan pembangunan sedia ada terutamanya kawasan <i>brownfield</i>	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PKNP, JKR, ECER, PLANMalaysia@Pahang, BPEN, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan konsep <i>smart growth</i> bagi pembangunan secara <i>infill</i>
G2S1- P3 Melaksanakan program pembaharuan bandar dengan menggunakan beberapa kaedah seperti <i>refurbishment</i> , <i>restoration</i> , <i>regeneration</i> , <i>redevelopment</i> dan <i>rehabilitation</i>	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PKNP, JKR, ECER, PLANMalaysia@Pahang, BPEN, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan program pembaharuan bandar
G2S1- P4 Membangunkan pusat perkhidmatan di kawasan luar bandar terutama dalam kategori Pusat Petempatan Desa, Pekan dan Perkhidmatan Kecil. Kemudahan yang sesuai dengan taraf pusat perkhidmatan ini juga akan dikenalpasti.	F2 F3 F4	PBT, MOF (UTC/RTC), ECER, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	Pembangunan UTC dan RTC.

STRATEGI DG2-S2

MEMAKSIMUMKAN TEPU BINA DAN KAWASAN PERBANDARAN SEDIA ADA

G2S2-P1 Kawasan perbandaran secara amnya merupakan kawasan tepu bina sedia ada yang secara fizikalnya membentuk kawasan tumpuan pembangunan. Pembangunan perlu memaksimumkan kawasan tepu bina sedia ada dengan membangunkan tapak-tapak <i>infill</i> dan <i>brownfield</i> serta tidak menggalakkan pembangunan <i>greenfield</i> .	F1 F2 F3 F4 F5	PTG, PBT, PLANMalaysia	Membangunkan tapak-tapak <i>infill</i> dan <i>brownfield</i> secara maksimum
---	----------------------------	------------------------	--

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DG2-S3 MEKANISMA KAWALAN PEMBANGUNAN TANAH YANG BERKESAN			
G2S3-P1 Mengenalpasti kawasan-kawasan pembangunan sedia ada yang tidak mempunyai kebenaran merancang bagi tujuan kawalan pembangunan dan peningkatan hasil PBT.	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia@Pahang	Peningkatan hasil PBT
G2S3-P2 Tebus guna tanah hanya dibenarkan bagi pembangunan projek-projek yang telah dikenalpasti dan dipersetujui Kerajaan Negeri dan MPFN.	F1 F2 F3 F4 F5	PTG, PBT, PLANMalaysia	Membenarkan tebus guna tanah dengan persetujuan Kerajaan Negeri dan MPFN sahaja
G2S3-P3 Pembangunan tebus guna tanah perlu mematuhi Pelan Pengurusan Pantai Berintegrasi (ISMP) yang disediakan oleh JPS.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia, PTG, PBT, PTG, JPS	Pematuhan Pelan Pengurusan Pantai Berintegrasi (ISMP) yang disediakan oleh JPS
G2S3-P4 Bentuk kawasan tebus guna sebenar akan ditentukan oleh kajian-kajian terperinci seperti EIA, hidrodinamik, hidrologi dan sebagainya dan perlu mendapat kelulusan JPN dan MPFN.	F1 F2 F3 F4 F5	PTG, PBT, PLANMalaysia, JAS, JPS	Pelaksanaan kajian terperinci bagi kawasan tebus guna tanah
G2S3-P5 Segera mewartakan kawasan tebus guna tanah kepada PBT bersempadan untuk tujuan pengurusan dan pemantauan pembangunan.	F1 F2 F3	PTG, PBT, PLANMalaysia	Pewartaan kawasan tebus guna tanah kepada PBT
G2S3-P6 Mengintegrasikan pembangunan di kawasan tebus guna dengan pembangunan sekitar.	F1 F2 F3	PTG, PBT, PLANMalaysia	Pengintegrasian pembangunan dengan pembangunan sekitar
G2S3-P7 Memastikan tanah-tanah yang dibenarkan untuk ditebus guna dibangunkan dahulu sebelum kebenaran merancang diberikan atau pewartaan dilaksanakan.	F1 F2 F3 F4 F5	PTG, PBT, PLANMalaysia	Pelaksanaan pembangunan bagi kawasan yang di tebus guna

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
G2S3-P8 Mewujudkan sistem amaran tsunami bagi memberikan amaran awal kepada penduduk setempat mengenai risiko bencana tersebut.	F2 F3 F4	BPEN, NAHRIM, MKN	Pelaksanaan sistem amaran tsunami
G2S3-P9 Memastikan kawasan tambakan laut tidak memberi kesan negatif terhadap ekosistem dan memberi kesan risiko bencana kepada kawasan berhampiran pembangunan kawasan sedia ada.	F1 F2 F3	PBT, BPEN, PTG, JAS, JPS, JMG, JKR, PLANMalaysia, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	Pengurangan hakisan pesisiran pantai daripada 47% kepada 20%
G2S3-P10 Setiap pembangunan tambakan laut perlu disertakan dengan kajian impak alam sekitar (<i>hydro dynamic, hydrology</i>) bagi memastikan ia berdaya laksana dan mengelakkan kesan negatif kepada kawasan sedia ada dan persekitaran.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, BPEN, PTG, JAS, JPS, JMG, JKR, PLANMalaysia, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	Penyediaan kajian impak alam sekitar
PERBANDARAN DAN PETEMPATAN			
DASAR RSC-DP1 PERTUMBUHAN PERBANDARAN YANG SEIMBANG			
STRATEGI DP1 – S1 PENGUKUHAN FUNGSI, IMEJ DAN POTENSI BANDAR			
P1S1- P1 Membangunkan pusat-pusat petempatan berdasarkan hierarki bandar yang ditetapkan.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia@Pahang, ECER, PKNP, PBT, Swasta dan lain-lain	Kewujudkan Konurbasi Temerloh-Mentakab bagi menyeimbangkan pembangunan
P1S1- P2 Memantapkan fungsi petempatan-petempatan utama bagi meningkatkan taraf ekonomi dan peluang pekerjaan.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia@Pahang, BPEN, PBT, Swasta dan lain-lain	Peningkatan kadar perbandaran daripada 50.5% kepada 60%
P1S1- P3 Memperkuh <i>branding</i> daerah dan bandar supaya lebih bersifat distingtif	F1 F2	PBT	Setiap daerah terkenal dengan <i>branding</i> tersendiri yang telah ditetapkan

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
P1S1- P4 Memanfaatkan infrastruktur seperti Lebuhraya Pantai Timur, cadangan hentian ECRL dan cadangan lapangan terbang antarabangsa baharu di Penor bagi menggalakkan pembangunan petempatan sedia ada.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia, PLANMalaysia@ Pahang, JKR, PBT, ECRL, ECER, BPEN, DCA dan lain-lain	Pembangunan infrastruktur yang dinyatakan digunakan sepenuhnya menjelang tahun 2050
P1S1- P5 Menenalpasti pusat-pusat pertumbuhan baru terutama di kawasan berhampiran Lembah Klang seperti Bandar Bentong, Simpang Pelangai, Bukit Tinggi, dan Temerloh-Mentakab.	F1 F2	PLANMalaysia@ Pahang, PBT, ECER dan lain-lain	Wujud pusat-pusat pertumbuhan baru di kawasan yang dinyatakan
P1S1- P6 Memperkuhkan dan menaik taraf imej pusat bandar dan petempatan sebagai pusat pelancongan.	F1 F2 F3	PBT, ECER dan lain-lain	Penaiktarafan imej pusat bandar dan petempatan sebagai pusat pelancongan
P1S1- P7 Menyerlahkan identiti setiap bandar utama dengan elemen landskap yang bersesuaian terutama di setiap pintu masuk dan di dalam kawasan bandar.	F1 F2 F3	PBT, ECER, Swasta dan lain-lain	Identiti Bandar utama dapat diserlahkan melalui elemen landskap yang bersesuaian
STRATEGI DP1-S2 MELAKSANAKAN KONSEP PEMBANGUNAN PERBANDARAN BERCORAK TERTUMPU BERTERASKAN 'COMPACT CITY DAN TRANSIT ORIENTED DEVELOPMENT (TOD) DAN CADANGAN LALUAN PERHUBUNGAN BAHARU (CSR,ECRL, SPEX DAN LAIN-LAIN)			
P1S2- P1 Menggalakkan pembangunan bercampur secara tertumpu dengan kepelbagaian guna tanah seperti perumahan, perniagaan, pejabat dan kemudahan awam dalam satu kejiranan.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia@ Pahang, JKR, PBT, JPBD, BPEN	Mewujudkan Konurbasi Temerloh-Mentakab bagi menyeimbangkan pembangunan
P1S2- P2 Menggalakkan perumahan berdensiti tinggi dan mampu milik di kawasan TOD yang telah dikenal pasti meliputi kawasan konurbasi Kuantan, Bandar Temerloh, Bentong serta bandar-bandar utama daerah.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia@ Pahang, JKR, PBT, JPBD, BPEN	Perumahan densiti tinggi dan mampu milik di kawasan konurbasi
P1S2-P3 Penyediaan pelbagai mod pengangkutan dan penyediaan pelan susunatur yang mengambil kira penyediaan laluan pejalan kaki dan basikal.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, Jabatan Kerja Raya	Menyediakan pelan susunatur bagi pengangkutan beserta laluan pejalan kaki

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
P1S2-P4 Cadangan pembangunan baharu di kawasan laluan CSR, ECRL, SPEX dan lain-lain cadangan perhubungan utama seperti kawasan Simpang Pelangai, persimpangan Maran, Bentong, Raub, dan Kuala Lipis bagi tujuan perdagangan, perumahan dan perkhidmatan termasuk R&R	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia@ Pahang, JKR, PBT, ECRL, ECER, BPEN, dan lain-lain	Menyediakan pelan susunatur bagi pengangkutan
DASAR RSC-DP2 PELAKSANAAN PEMBANGUNAN DAN PENEMPATAN MASYARAKAT ORANG ASLI KE ARAH KEMAJUAN SECARA INKLUSIF DAN MENYELURUH			
STRATEGI DP2-S1 PENGUKUHAN PEMBANGUNAN FIZIKAL DAN SOSIAL MASYARAKAT ORANG ASLI			
P2S1- P1 Melaksanakan dan memperkukuhkan program-program pembangunan masyarakat Orang Asli	F1 F2 F3 F4	BPEN, JAKOA, FELCRA, KKLW, RISDA, FELDA	Pelaksanaan program-program pembangunan masyarakat Orang Asli yang telah dinyatakan
P2S1- P2 Menggalakkan penglibatan masyarakat Orang Asli dalam aktiviti pertanian dan penternakan bagi mengurangkan kadar kemiskinan serta meningkatkan taraf hidup.	F1 F2 F3	BPEN, KKLW, FELDA, FELCRA, RISDA, JAKOA, FAMA, MARDI, DOA, LPNM, DVS dan lain-lain	Penglibatan masyarakat Orang Asli dalam aktiviti pertanian dan penternakan
P2S1- P3 Memelihara dan memulihara khazanah budaya dan etnik masyarakat Orang Asli melalui aktiviti pelancongan.	F1 F2 F3	KKLW, JAKOA, MOTAC, PKBF	- Khazanah budaya dan etnik masyarakat Orang Asli dipelihara dan dipulihara melalui aktiviti pelancongan - Perkampungan Orang Asli dipromosikan untuk menjadi tarikan pelancongan
P2S1- P4 Membina muzium Orang Asli untuk memulihara dan memelihara artifak-artifak yang berkaitan tradisi Orang Asli.	F3	KKLW, JAKOA, MOTAC, JWN	Pembinaan Muzium Orang Asli

INFRASTRUKTUR DAN UTILITI

DASAR RSC-DU1

PENYEDIAAN INFRASTRUKTUR DAN UTILITI YANG MENYELURUH DAN EFISIEN

STRATEGI DU1-S1

PENGAGIHAN BEKALAN AIR MENCUKUPI BAGI MEMENUHI PERMINTAAN MELALUI PERANCANGAN YANG BERKESAN.

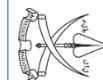
INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
U1S1-P1 - Melaksanakan strategi pengurangan kadar kehilangan air (NRW) dengan menggantikan paip lama kepada jenis paip yang lebih tahan lama dan lasak - Meningkatkan sistem GIS bagi penjajaran sedia ada dan baru untuk sistem pengagihan bekalan air - Menaik taraf serta baik pulih loji rawatan air (LRA) sedia ada sebagai memenuhi permintaan bekalan air pada masa hadapan - Menaik taraf sistem bekalan air di pulau-pulau peranginan - Mengintegrasikan fungsi empangan sedia ada untuk tujuan hydroelektrik, bekalan air, pertanian dan pengawalan banjir - Memastikan pengurusan empangan bersepadu bagi tujuan bekalan air wilayah, yang melibatkan penawaran air kepada negeri-negeri berdekatan terutama Selangor dan Lembah Klang, contohnya Empangan Klau	F1	PAIP, PBT, JPS, PTG, BKSA PAHANG, SPAN, JPP	- Mengurangkan Kadar Kehilangan Air (Non-Revenue Water, NRW)-mencapai NRW kurang daripada 20% - Menguatkuasaan “PELAN TINDAKAN PENGURANGAN NRW KEBANGSAAN” 100% mendapat bekalan air bersih

STRATEGI DU1-S2

PELAKSANAAN SISTEM SALIRAN DAN PENGAIRAN SECARA MENYELURUH DAN PROGRAM KAWALAN BANJIR YANG EFEKTIF

U1S2-P1 - Penyediaan pelan induk sistem saliran di semua bandar bagi mengatasi masalah banjir dan menjadikan sistem saliran lebih teratur dan sempurna; - Menggalakkan pelaksanaan pengurusan pencegahan banjir melalui Manual Saliran Mesra Alam (MSMA); - Melaksanakan pengurusan air larian dan penyelenggaraan sistem perparitan secara mampan; - Melaksanakan kerja-kerja pembersihan sistem perparitan; - Cadangan teknologi sistem baraj bagi tujuan kawalan banjir dan sumber bekalan air; - Melaksanakan rancangan tebatan banjir bagi mengurangkan ancaman banjir di Negeri Pahang terutama dikawasan tumpuan dan kawasan terdedah banjir;	F1	BPEN, PAIP, PBT, JPS, PTG, NAHRIM, BKSA PAHANG	- Projek Tebatan Banjir - Model hidrodinamik ramalan banjir Sungai. - Pembaikan jajaran saliran dan muara sungai serta pembinaan empangan - Kajian kemungkinan untuk pemerolehan sumber air daripada laut (<i>desalination</i>)
---	----	--	---

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
- Mewujudkan sistem ramalan dan amaran banjir; - Melaksanakan pengurusan kadar Purata Perulangan Interval (ARI) bagi kawalan banjir setiap tahun; - Memperkuhkan benteng kawasan pesisiran pantai dalam menangani masalah hakisan pantai; dan - Melaksanakan sistem amaran awal gelombang tsunami di persisiran pantai Negeri Pahang.			- Pemasangan peranti amaran banjir. - Pembinaan 'barrage' sungai - Pemasangan sistem amaran tsunami
STRATEGI DU1-S3 MENINGKATKAN PENGURUSAN SUMBER AIR YANG EFEKTIF			
U1S3-P1 - Membangun dan melaksana pengurusan lembangan sungai bersepadu <i>Integrated River Basin Management</i> (IRBM) bagi setiap lembangan sungai untuk pembangunan yang lestari; - Mewartakan sungai dan anak sungai utama sebagai zon perlindungan badan air; - Melaksanakan "Sistem Penuaian Air Hujan" (SPA) dalam projek pembangunan; - Mengawal dan mengurus kualiti air, kawasan tadahan air dan pengurusan sungai; - Mewartakan 100% KTA Kelas I bagi melindungi kawasan tadahan air dan sumber air mentah agar bekalan air yang berterusan dapat dinikmati oleh generasi akan datang; - Mengkaji kemungkinan pengambilan sumber air bawah tanah bagi memenuhi keperluan domestik di masa hadapan sebagai alternatif kepada program – program bekalan air semasa; dan - Meningkatkan penggunaan air tanah melalui kaedah <i>Riverbank Filtration</i> (RBF) sebagai sumber bekalan air mentah.	F1 F2 F3 F4 F5	PAIP, BKSA, PAHANG, PTG, NAHRIM, JPS, JMG, PBT	- Pelaksanaan pengurusan lembangan sungai bersepadu - Pewartaan sungai dan anak sungai - Pelaksanaan "Sistem Penuaian Air Hujan" (SPA) dalam projek pembangunan - Pewartaan 100% KTA Kelas 1 - Kajian kemungkinan sumber air bawah tanah - kaedah <i>Riverbank Filtration</i> (RBF) sebagai sumber bekalan air mentah.
STRATEGI DU1-S4 PENYEDIAAN KEMUDAHAN BEKALAN ELEKTRIK YANG EFISIEN DAN MENCUKUPI BAGI MENAMPUNG PERMINTAAN SEMUA SEKTOR			
U1S4-P1 - Menaik taraf sistem permintaan pengagihan bekalan elektrik dengan kaedah <i>Smart Grid</i> dan Cadangan pelaksanaan konsep <i>Two Way Power Flow System</i>; - Meningkatkan keupayaan bekalan elektrik melalui cadangan pencawang masuk utama dan cadangan menaik taraf talian rentis;	F1 F2 F3 F4	PBT, TNB, PTG, ST, MIGHT, Swasta dan lain-lain	- Pengunaan kaedah <i>Smart Grid</i> dalam sistem pengagihan - Pelaksanaan konsep <i>Two Way Power Flow System</i>

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
- Meningkatkan kemudahan bekalan elektrik di kawasan pembangunan pesat terutama di kawasan pembangunan baru; - Menggalakkan penyediaan laluan elektrik bawah tanah (<i>Common Trenching System</i>) bagi kawasan pembangunan bandar baru seperti <i>Smart Cities</i>; - Konsep 'mengurangkan tempoh gangguan' kepada pengguna dengan menggunakan teknologi moden seperti <i>Distribution Automation</i> (motorised RMU) sistem SCADA, pemasangan ATS (<i>auto transfer scheme</i>) dan sebagainya; - Melaksanakan pemasangan panel solar sebagai sumber alternatif bagi menjana bekalan tenaga yang boleh diperbaharui; dan - Kajian kemungkinan terhadap tenaga yang boleh diperbaharui seperti biogas, biomass, solar <i>photovoltaic</i>, hidroelektrik kecil dan kincir angin.			100% bekalan elektrik mencukupi - Penggunaan laluan elektrik bawah tanah 100% pengurangan gangguan elektrik menjelang 2050 50% penggunaan tenaga boleh diperbaharui menjelang 2050
STRATEGI DU1-S5			
PENYEDIAAN SISTEM PEMBETUNGAN BERPUSAT YANG BERKESAN DI SETIAP PUSAT PETEMPATAN			
U1S5-P1 Melaksanakan sistem rawatan kumbahan berpusat (STP) yang lebih efisien di seluruh bandar utama bagi mencapai Standard A. Di antara kawasan yang telah dikenalpasti perlu dibina segera adalah: - Bandar Indera Mahkota (RSTP) - Bandar Kuantan (RSTP) - Kampung Cherating (CSTP) - Pulau Tioman - Menyediakan pelan induk pembetungan bagi program jangka panjang dengan mengambil kira perancangan guna tanah masa hadapan; - Memastikan pembangunan baru yang dirancang dihubungkan dengan loji rawatan sisa kumbahan yang sedia ada/serantau; - Kajian kemungkinan kemudahan teknologi hijau bagi menggabungkan pengurusan sisa kumbahan dengan bekalan air untuk rawatan air kumbahan (<i>blackwater</i>) kepada sumber bekalan air untuk aktiviti perindustrian; - Kajian kemungkinan pembangunan bersepadu sistem pembetungan di setiap daerah Negeri Pahang; - Mengaplikasikan teknologi sistem kumbahan bio-mekanikal dan loji rawatan mesra alam (bio-teknologi); dan - Menyediakan keperluan tapak bagi cadangan loji rawatan kumbahan baru di setiap daerah Negeri Pahang.	F1 F2 F3 F4	JPP, IWK, PTG, PBT, SPAN	- Mencapai Standard A bagi sistem rawatan kumbahan berpusat - Penyediaan pelan induk pembentungan 100% pembangunan baru dihubungkan dengan loji rawatan sisa kumbahan - Kajian kemungkinan bagi rawatan kumbahan - Setiap daerah mempunyai kajian kemungkinan sistem kumbahan - Mengaplikasikan teknologi sistem kumbahan bio-mekanikal dan loji rawatan mesra alam

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGensi PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DU1-S6 PENYEDIAAN SISTEM PENGURUSAN SISA PEPEJAL SECARA MENYELURUH DAN PERKHIDMATAN SISA TERJADUAL SECARA CEKAP DAN BERKESAN			
U1S6-P1 Penambahbaikan Perkhidmatan, Teknologi Dan Fasiliti Sisa Pepejal Secara Berterusan - Pelaksanaan kemudahan tapak pelupusan dengan penggunaan <i>Material Recovery Facilitis</i> (MRF) melalui konsep Waste To Energy, penyediaan <i>Transfer Station, Thermal Treatment Plant</i> (Insinerator); - Penggunaan Insinerator dan <i>Material Recovery Facilities</i> (MRF) yang dapat membekalkan tenaga elektrik kepada <i>Waste To Energy</i> (WTE); - Menyediakan sistem <i>Spiral & Vacuum Chamber</i> daripada rumah kepada pusat pengumpulan sisa pepejal; - Menggunakan sistem pelupusan sisa pepejal kaedah <i>sanitary landfill</i> atau kaedah mesra alam; - Menaik taraf tapak pelupusan bukan sanitari yang masih beroperasi dan menutup secara selamat tapak pelupusan yang tidak lagi beroperasi; dan - Mewujudkan <i>Transfer Station</i> di kawasan-kawasan pembangunan baru dan kawasan industri.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, SWCorp, PTG, JPSPN, JAS	- Sifar sisa pepejal menjelang 2050 - Penutupan sepenuhnya pusat pelupusan sisa pepejal yang tidak mesra alam
U1S6-P2 - Pelaksanaan strategi bagi mencapai tahap sifar sisa pepejal 30% daripada jumlah sisa pepejal kitar semula daripada sumber 60% daripada jumlah sisa pepejal akan melalui rawatan "<i>Material Recovery System</i> (MRF)" 10% daripada jumlah sisa pepejal akan dirawat menerusi insinerator bagi pelupusan sisa pepejal - Memperluaskan sistem pungutan, simpanan dan pelupusan yang teratur dan berjadual di kawasan pembangunan baharu dan kawasan luar bandar. - Memperkasakan aktiviti amalan 5R (<i>reduce, reuse, recycle, repair, rethink</i>), iaitu pengurangan penjanaan sisa, kitar semula, memperbaiki dan memikirkan semula perlu dijadikan amalan melalui program pendidikan dan kesedaran awam. - Menyediakan peluang aktiviti kitar semula sebagai "<i>waste to wealth</i>" sebagai industri sokongan dalam membantu mengiatkan ekonomi dan mengurangkan kadar pelupusan sisa pepejal.	F1 F2 F3	SWCorp, JAS, JPSPN, PBT, PTG	30% kitar semula daripada sumber 60% melalui rawatan "<i>Material Recovery System</i> (MRF)" 10% dirawat menerusi insinerator bagi pelupusan sisa pepejal - Amalan 5R

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DU1-S7 PENGUNAAN BEKALAN GAS ASLI SEBAGAI SUMBER ALTERNATIF UNTUK KEGUNAAN INDUSTRI DAN DOMESTIK			
U1S7-P1 Kajian kepelbagaian penggunaan sumber gas asli bagi tujuan domestik dan industri. Antaranya ialah: 1. Penggunaan <i>natural gas vehicle</i> (NGV) dan petroleum untuk tujuan komersial 2. Pelaksanaan <i>Combine Heat & Power</i> bagi penjaan bekalan elektrik dengan menggunakan <i>gas powered by propane</i> (LPG) • Melaksanakan cadangan jaringan paip gas secara berperingkat bagi menyokong sektor perindustrian • Melaksanakan sistem bekalan gas bersepadu yang berfungsi sebagai perkhidmatan untuk penyaluran gas terus ke kawasan perumahan, komersial dan kawasan pembangunan baru • Menggalakkan penyediaan laluan gas bawah tanah (<i>Common Trenching System</i>) bagi kawasan pembangunan bandar baru seperti <i>Smart Cities</i> • Menyediakan tapak bagi tangki/ <i>Gate Station</i> bertujuan sebagai tempat penyimpanan bekalan gas LPG untuk rangkaian saluran paip gas ke kawasan pembangunan baru • Mendidik serta mengajar penduduk mengenai kelebihan serta keselamatan sumber gas asli.	F1 F2 F3	Gas Malaysia, PETRONAS, JAS, PBT, PTG, Swasta dan lain-lain	• Jaringan paip gas secara berperingkat • Penggunaan sistem bekalan gas bersepadu • Penyediaan laluan gas bawah tanah • Program kesedaran berkaitan sumber asli dan keselamatan
STRATEGI DU1-S8 MENINGKATKAN KEMUDAHAN RANGKAIAN TELEKOMUNIKASI DAN JALUR LEBAR KELAJUAN TINGGI (HSBB)			
IU1S8-P1 • Memperluaskan penggunaan kabel gentian optik secara menyeluruh bagi tujuan mempertingkatkan capaian talian telekomunikasi; • Menaik taraf kemudahan jalur lebar kelajuan tinggi (HSBB) terutama di kawasan tumpuan dan kawasan pelancongan; • Rekabentuk pencawang telekomunikasi mestilah jenis <i>camouflage</i> seperti pokok untuk meningkatkan imej di sekeliling kawasan; • Perancangan laluan kabel telekomunikasi di semua pembangunan baru diselaraskan dengan laluan kemudahan utiliti yang lain dan mudah diakses; • Meningkatkan keupayaan ibu sawat sedia ada dan mewujudkan pangkalan data telekomunikasi bagi penyimpanan data sub-daerah untuk meningkatkan keupayaan penembusan <i>Broadband Fixed Line</i> dan selular; • Penyediaan jalur lebar (sekurang-kurangnya 30(Mbps)) kepada semua isi rumah di kawasan pinggir bandar dan luar bandar dan sekurang-kurangnya 100 (Mbps) capaian jalur lebar kepada semua isi rumah di kawasan bandar; dan • Meningkatkan kadar pencapaian internet di seluruh Negeri Pahang.	F1-F5	SKMM, TM, PBT, PTG, Swasta dan lain-lain	• 100% jaringan internet pantas seluruh Negeri Pahang menjelang 2050 • Penyelarasan kabel telekomunikasi dan semua kabel utiliti

PERHUBUNGAN DAN PENGANGKUTAN

DASAR RSC-DT1

MEMBANGUNKAN HUB PENGANGKUTAN MODEN DAN KOMPREHENSIF BAGI KONURBASI WILAYAH TIMUR

STRATEGI DT1-S1

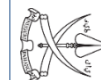
MEMPERKUKUHKAN HUBUNGAN JARINGAN JALAN RAYA PERINGKAT WILAYAH DAN NEGERI AGAR KEMUDAHSAKPAIAN DAPAT DIPERTINGKATKAN

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
T1S1-P1 Membina jalan baru dan menaik taraf jalan raya sedia ada agar aksesibiliti wilayah ke Negeri Pahang dapat dipertingkatkan.	F1 F2 F3 F4 F5	JKR, PBT, BPEN, LLM, ECER, Swasta dan lain-lain	- Keseluruhan wilayah dan pusat petempatan dalam Negeri Pahang dihubungkan dengan jaringan jalan raya - Cadangan naik taraf jalan dan jalan baru disiapkan dalam tempoh yang ditetapkan mengikut fasa
T1S1-P2 Memastikan cadangan jalan baru dan naik taraf jalan diperingkat kajian rancangan tempatan dilaksanakan mengikut tempoh perancangan yang ditetapkan.	F1 F2 F3 F4 F5	JKR, PBT, BPEN, LLM, PLANMalaysia@ Pahang, ECER, Swasta dan lain-lain	Setiap Rancangan Tempatan (RTD) menyatakan dan menjalankan projek naik taraf dan pembinaan jalan baru
T1S1-P3 Mempertingkatkan kemudahan ke tempat tarikan pelancongan dengan Cadangan Jalan Pintas sebagai laluan alternatif mengatasi kesesakan di Cameron Highlands	F1 F2 F3	JKR, PBT, BPEN, KKLW	Pembinaan Jalan Persekutuan 59 (Tringkap-Habu)

STRATEGI DT1-S2

MEMBINA TERMINAL BERSEPADU KONURBASI WILAYAH TIMUR

T1S2-P1 Membina cadangan Hub Pengangkutan Awam Bersepadu Utama Negeri Pahang di Kota SAS (Stesen ECRL)	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, PBT, SPAD, MRL, KKLW	Adanya terminal Hub Pengangkutan Awam Bersepadu di Kota SAS.
--	----------------------------	----------------------------	--

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DT1-S3 MEMPERKUKUHKAN PERHUBUNGAN PENGANGKUTAN REL MODEN YANG MENGHUBUNGKAN NEGERI PAHANG DI PERINGKAT WILAYAH			
T1S3-P1 Melaksanakan perkhidmatan keretapi ekspres ECRL (KL – Kuantan – Kuala Terengganu - Wakaf Baru) sebagai sistem pengangkutan wilayah.	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, PBT, SPAD, MRL, KKLW	Pembinaan projek ECRL secara berfasa
T1S3-P2 Menjalankan kajian kemungkinan bagi pembinaan <i>high speed rail</i> (HSR) dengan kelajuan tinggi yang menghubungkan Kuantan dan bandar-bandar pantai timur dengan kawasan pantai barat dan selatan semenanjung Contoh : Bermodenkan dengan negara Jepun seperti Shinkansen	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, PBT, SPAD, MRL, KKLW	Pembinaan Projek HSR secara berfasa
STRATEGI DT1-S4 MEMPERTINGKATKAN KEUPAYAAN LAPANGAN TERBANG SEBAGAI PENGANGKUTAN UTAMA BAGI PERHUBUNGAN PERINGKAT ANTARABANGSA			
T1S4-P1 Mempertingkatkan keupayaan Lapangan Terbang Sultan Ahmad Shah kepada Lapangan Terbang Antarabangsa Pahang sebagai pengangkutan utama bagi perhubungan peringkat antarabangsa.	F1 F2 F3 F4	DCA, MAHB, MOT, BPEN, JKR, PBT, SPAD	Naik taraf Lapangan Terbang Sultan Ahmad Shah kepada Lapangan Terbang Antarabangsa Pahang
T1S4-P2 Mengkaji alternatif cadangan lapangan terbang antarabangsa Negeri Pahang yang baru iaitu Panching.	F1 F2	BPEN, MOT, DCA	Penyediaan laporan kajian potensi dan kesan lokasi baru lapangan terbang
T1S4-P3 Mengkaji alternatif pengangkutan udara ke Pulau Tioman.	F1 F2	DCA, MAHB, MOT, BPEN, PBT, MIGHT, ECER, TDA, JLM, SPAD	Penyediaan laporan kajian potensi dan kesan pengangkutan udara ke Pulau Tioman
T1S4-P4 Mempertingkatkan kemudahsampaian kawasan pelancongan seperti pembinaan lapangan terbang tanpa menjejaskan alam sekitar dan keunikan Pulau Tioman.	F1 F2	DCA, MAHB, MOT, BPEN, PBT, MIGHT, ECER, TDA, JLM, SPAD	Penyediaan laporan kajian potensi dan kesan pengangkutan udara ke Pulau Tioman

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DT1-S5			
MEMPERTINGKATKAN KEUPAYAAN PELABUHAN BAGI MELONJAKKAN EKONOMI NEGERI PAHANG DAN MEMPERKUKUHKAN KONURBASI WILAYAH TIMUR			
T1S5-P1 Menaik taraf dan mempertingkatkan sistem prasarana Pelabuhan Kuantan menjadi pelabuhan pelengkap kepada Pelabuhan Klang dan menjadi pelabuhan utama Pantai Timur Semenanjung Malaysia.	F1 F2 F3 F4	BPEN, LPM, JLM, KASTAM, IMI, KPA, Swasta dan lain-lain	Pelabuhan Kuantan mampu menampung kapasiti tinggi dan bertaraf antarabangsa
T1S5-P2 Mengkaji dan mengelaskan setiap pelabuhan di Pahang dengan fungsi utamanya serta memperincikan peranannya.	F1 F2 F3	BPEN, DOF, JLM, MOTAC, JPS	Setiap pelabuhan yang dinyatakan mengikut kelas tersendiri
STRATEGI DT1-S6			
MEMPERKUKUHKAN PERHUBUNGAN PENGANGKUTAN KARGO BAGI TUJUAN MEMPERTINGKATKAN EKONOMI NEGERI PAHANG			
T1S6-P1 Mengkaji keperluan mewujudkan laluan khas kenderaan berat bagi tujuan pengangkutan kargo terutamanya untuk jangka masa panjang	F1 F2	JKR, BPEN	Penyediaan laporan impak laluan khas kargo
T1S6-P2 Mempertingkatkan kemudahan antara Pelabuhan Kuantan - Inland Port Mentakab - Pelabuhan Klang dengan pengangkutan rel	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, Jabatan Laut, MOTAC, Swasta dan lain-lain	Terdapat laluan rel yang menghubungkan Pelabuhan Kuantan-Inland Port Mentakab dan Pelabuhan Klang
DASAR RSC-DT2			
MEWUJUDKAN SISTEM PENGANGKUTAN AWAM LENGKAP DAN MESRA PENGGUNA			
STRATEGI DT2-S1			
PENYEDIAAN PENGANGKUTAN AWAM YANG MENYELURUH DAN BERSESUAIAN DI PUSAT BANDAR DAN DI LUAR BANDAR			
T2S1-P1 Mengintegrasikan pengangkutan dalam perancangan guna tanah dengan mengadaptasikan konsep <i>Transit Oriented Development</i> (TOD) di kawasan terminal pengangkutan awam.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, JKR, PLANMalaysia@Pahang, SPAD, Swasta dan lain-lain	Mengaplikasikan konsep TOD
T2S1-P2 Mewujudkan Transit Bas Laju (BRT) bagi pengangkutan awam di pusat bandar yang menyokong <i>park and ride</i> dan berorientasikan pelanggan	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, PBT, SPAD, PLANMalaysia	- Wujudnya Transit Bas Laju (BRT) bagi pengangkutan awam di pusat bandar - Peningkatan pratus pengguna perkhidmatan awam

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGANSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
T2S1-P3 Bagi setiap kawasan luar bandar, penyediaan liputan pengangkutan awam berkapasiti rendah (van) dengan pengurusan berasaskan aplikasi telefon (pintar atau sms) diwujudkan	F1 F2 F3	BPEN, PBT, SPAD, PLANMalaysia	Kawasan luar bandar disediakan kemudahan pengangkutan awam kapasiti rendah lengkap dengan aplikasi telefon
T2S1-P4 Menaik taraf dan mempertingkatkan perkhidmatan keretapi sedia ada (Johor Bahru – Gemas – Triang – Mentakab)	F1 F2 F3	BPEN, PBT, KTMB	Sistem keretapi sedia ada yang cekap
T2S1-P5 Mengenalpasti stesen-stesen keretapi yang berpotensi untuk dinaik taraf seperti Krau, Kuala Tembeling dan Kerambit	F1 F2 F3 F4	BPEN, PBT, KTMB	Stesen-stesen keretapi dinaik taraf
DASAR RSC-DT3 MEWUJUDKAN SISTEM PENGANGKUTAN YANG MESRA ALAM SEKITAR DAN PENGURUSAN LALULINTAS PINTAR			
STRATEGI DT3-S1 MENGGUNAPAKAI SISTEM YANG MODEN DALAM PENGURUSAN LALULINTAS			
T3S1-P1 Penggunaan <i>Intelligent Transportation System</i> (ITS) yang berfungsi memberi informasi kepada pengguna jalan raya jika berlaku kesesakan lalu lintas	F1 F2 F3	PBT, JKR, PDRM, LLM, SPAD, Swasta	Kawalan trafik menggunakan sistem (ITS) sepenuhnya menjelang 2020.
STRATEGI DT3-S2 MERANGSANG PENGGUNAAN KENDERAAN BEBAS PENCEMARAN (BEBAS KARBON) DAN MENUJU KE ARAH PENGANGKUTAN HIJAU			
T3S2-P1 Meningkatkan penggunaan pengangkutan awam seperti BRT, sistem LRT dan MRT sebagai mod pengangkutan utama.	F1 F2 F3 F4 F5	Swasta, SPAD, MRL	Peningkatan pengguna pengangkutan awam sehingga 70%
T3S2-P2 Menyediakan insentif kepada pengendali pengangkutan awam dan pengguna kenderaan persendirian yang menggunakan kenderaan rendah karbon seperti bas elektrik, kereta elektrik dan kereta <i>hybrid</i> .	F1 F2 F3	JPJ, SPAD, Swasta	Peningkatan pengguna kenderaan mesra alam dan berteknologi hijau
T3S2-P3 Menggalakkan kekerapan pelaksanaan Kempen Hari Bebas Kereta yang dilaksanakan di kawasan bandar bagi meningkatkan penggunaan pengangkutan awam di kalangan orang ramai.	F1 F2	PBT, SPAD	Sekurang-kurangnya terdapat sekali seminggu hari bebas kenderaan individu

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
T3S2-P4 Memperluaskan penyediaan kemudahan stesen pengecas kereta elektrik di lokasi strategik.	F1 F2 F3 F4 F5	Swasta	Terdapat stesen pengecas kereta eletrik seperti dinyatakan
T3S2-P5 Penyediaan laluan basikal di kawasan pusat bandar dan kawasan pelancongan.	F1 F2 F3	PBT, JKR, Swasta dan lain-lain	Kawasan-kawasan fokus pelancongan disediakan kemudahan berbasikal dengan lengkap
STRATEGI DT3-S3 MENGGALAKKAN PENGGUNAAN BAHAN BINAAN JALAN DAN INFRASTRUKTUR JALAN BERSIFAT MESRA ALAM SEKITAR DAN TAHAN LASAK BAGI PENYELENGGARAAN YANG MINIMUM			
T3S2-P1 Mengkaji kemungkinan penggunaan <i>Cold Mix Technology</i> dalam pembinaan jalan.	F1	PBT, Swasta, SPAD, JKR	Laporan kajian kemungkinan
T3S2-P2 Penggunaan lampu trafik dan lampu jalan menggunakan tenaga solar.	F1 F2 F3	PBT, Swasta, SPAD, JKR	Pemasangan panel solar pada lampu trafik dan lampu jalan
STRATEGI DT3-S4 PENYEDIAAN KORIDOR UTILITI DI LUAR RIZAB JALAN DAN DINTEGRASIKAN DENGAN LALUAN KHAS BASIKAL DAN PEJALAN KAKI BAGI MEMINIMUMKAN KEROSAKAN DAN KACAU GANGGU KEPADA JALAN RAYA			
T3S4-P1 Menggunakan dan penguatkuasa Garis Panduan Perancangan Laluan Kemudahan Utiliti oleh PLANMalaysia bagi memastikan keperluan untuk koridor khas utiliti diambil kira di dalam perancangan guna tanah	F1 F2	PLANMalaysia, PBT dan lain-lain	Garis Panduan Perancangan Laluan Kemudahan Utiliti diaplikasikan
T3S4-P2 Menggalkan penyediaan laluan basikal di atas koridor utiliti Pahang bagi mewujudkan penggunaan ruang yang optimum	F1 F2	PBT, Swasta dan lain-lain	Laluan basikal di koridor utiliti

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DT3-S5 MEWUJUDKAN PENGURUSAN LALU LINTAS YANG EFISIEN DAN SISTEMATIK			
T3S5-P1 Keperluan mewujudkan jalan alternatif tanpa memasuki pusat bandar melalui pembinaan jalan lingkaran bandar atau jalan pintasan Bandar.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, JKR, BPEN, Swasta dan lain-lain	Pembinaan jalan lingkaran bandar atau jalan pintasan bandar
T3S5-P2 Menyediakan tempat letak kenderaan bertingkat di kawasan yang mempunyai penduduk berdensiti tinggi serta kawasan tumpuan utama seperti hospital, klinik dan pusat komersial.	F1 F2 F3	PBT, Swasta dan lain-lain	Penyediaan tempat letak kenderaan bertingkat
T3S5-P3 Bagi setiap majlis, acara atau keraian besar yang melibatkan jalan utama di pusat bandar perlu menyediakan <i>Special Event Traffic Management Plan</i> bagi memastikan aliran trafik yang melalui jalan tersebut dapat dilencongkan ke laluan alternatif lain.	F1 F2	PBT, JKR, PDRM, SPAD, JPAM	Menyediakan <i>special event traffic management plan</i>
T3S5-P4 Pihak Berkuasa Tempatan perlu memberi pertimbangan khusus terhadap aspek pengurusan lalu lintas di peringkat pra-pembangunan (sebelum sesuatu projek diluluskan) dengan melakukan Kajian Keberkesanan Impak Lalu Lintas dan <i>Road Safety Audit</i> (RSA).	F1 F2	JKR, PBT, BPEN	Kajian Keberkesanan Impak Lalu Lintas dan <i>Road Safety Audit</i> (RSA)
T3S5-P5 Memastikan perancangan guna tanah diselaraskan dengan perancangan lalu lintas.	F1 F2	PLANMalaysia@Pahang, PBT, Swasta	Garis Panduan Perancangan Laluan Kemudahan Utiliti diaplikasikan

Jadual 11.4 : Senarai Fasa, Agensi Pelaksana Dan Indikator Pelaksanaan Teras 2

TERAS 2 : EKONOMI BERDAYA MAJU			
ASAS EKONOMI			
DASAR RSC-DS1 LONJAKAN SEKTOR EKONOMI KE ARAH NEGERI MAJU BERPENDAPATAN TINGGI			
STRATEGI DS1-S1 MEMACU PERTUMBUHAN EKONOMI NEGERI PAHANG KE ARAH NEGERI MAJU			
INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
S1S1-P1 Menjana KDNK Negeri Pahang daripada RM35,871 Juta (2010) kepada RM200,742 Juta (2050) dengan kadar pertumbuhan tahunan 4.01% - 5.42%.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PLANMalaysia@ Pahang, BPEN, PKNP, PTG, MRL, PASDEC, Swasta	Peningkatan KDNK Negeri kepada RM200,742 Juta menjelang tahun 2050
S1S1-P2 Memfokuskan pencapaian KDNK negeri dengan sasaran pencapaian perkapita negeri berjumlah RM78,067 pada tahun 2050.	F1 F2 F3 F4 F5	FAMA, KKLW, IPTA, IPTS, Swasta	Peningkatan KDNK perkapita kepada RM78,067 menjelang tahun 2050
STRATEGI DS1-S2 MENINGKATKAN PENDAPATAN PENDUDUK KE ARAH SASARAN BERPENDAPATAN TINGGI DAN KEMISKINAN SIFAR			
S1S2-P1 Meningkatkan pendapatan penduduk.	F1 F2 F3 F4 F5	JTKSM, IPTA, IPTS, MARA, TEKUN, Swasta	• Pelaksanaan program modal insan yang mampu menampung keperluan tenaga kerja • Penyediaan kemudahan latihan menjelang tahun 2050 • Pengurangan pengambilan tenaga kerja asing

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
S1S2-P2 Menurunkan kadar kemiskinan melalui program pembasmian kemiskinan dan skim bantuan melalui pelaksanaan projek agropolitan, industri hiliran dan sebagainya.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PLANMalaysia, BPEN	- Kadar kemiskinan menurun - Pelaksanaan projek/program agropolitan, industri hiliran dan lain-lain
DASAR RSC-DS2 MEREKAYASA PERTUMBUHAN EKONOMI NEGERI PAHANG			
STRATEGI DS2-S1 PENGUKUHAN EKONOMI DALAM SEKTOR BERPOTENSI UTAMA IAITU PERKHIDMATAN (PELANCONGAN), PERINDUSTRIAN DAN PERTANIAN			
S2S1-P1 Penguksuhan sektor perkhidmatan sebagai penyumbang tertinggi dalam agihan pendapatan KDNK Negeri Pahang dan pencapaian melebihi 60% pada tahun 2050	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, MIDA, PKNP, Swasta dan lain-lain	Sumbangan KDNK Sektor Perkhidmatan daripada 47% kepada 63% pada tahun 2050
S2S1-P2 Mempertingkatkan sektor pelancongan dalam nilai globalisasi dunia dan mengukuhkan peranan Negeri Pahang sebagai peneraju aktiviti pelancongan berasaskan alam sekitar dan ekologi tertinggi (eko-pelancongan) di Semenanjung Malaysia	F1 F2 F3 F4 F5	Tourism Pahang, BPEN, MOTAC, ECER, PBT, JWN, TDA, Swasta dan lain-lain	Peningkatan jumlah kedatangan pelancong menjelang tahun 2050 : Asing : 4,849,641 (23.0%) Domestik : 16,235,755 (77.0%) Jumlah : 21,085,396
S2S1-P3 Menjadikan sektor perindustrian sebagai penyumbang ekonomi yang bernilai tambah dan berfungsi sebagai Hub Industri Impak Tinggi di Pantai Timur	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, ECER, PKNP, MIDA, Swasta dan lain-lain	Peningkatan KDNK perindustrian kepada 14% pada tahun 2050
S2S1-P4 Menggalakkan projek penternakan, perikanan dan pertanian moden sebagai sumber ekonomi tempatan serta mengukuhkan Negeri Pahang sebagai "Gedung Makanan Negara"	F1 F2 F3 F4 F5	DOA, DOF Pahang, JPV, IDA, FELDA, FELCRA, LKIM, LKPP, Yayasan Pahang, MARDI, ECER, Swasta dan lain-lain	70% hasil tanaman organik

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGensi PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
S2S1-P5 Menarik masuk pelaburan asing (FDI) dan menggalakkan pelaburan domestik yang berkualiti di samping menyediakan lebih banyak peluang pekerjaan	F1-F5	ECER, MIDA, PKNP, BPEN, Swasta dan lain-lain	- Peningkatan pelaburan asing dan domestik - Peningkatan peluang pekerjaan
S2S1-P6 Memudahcara kaedah pelaburan seperti penyediaan insentif-insentif terutama dalam sektor perkhidmatan dan pembuatan di kawasan-kawasan yang ditetapkan	F1-F5	MIDA, PKNP	Peningkatan pelaburan asing dan domestik
STRATEGI DS2-S2 MEMPERKASA KEUPAYAAN EKONOMI DIGITAL			
S2S2-P1 Menggalakkan penggunaan aplikasi teknologi digital dalam memangkin inovasi produk, perkhidmatan dan proses bagi meningkatkan produktiviti individu dan perniagaan selain melonjakkan daya saing dalam ekonomi digital global	F2-F5	MDEC, SKMM, MSC, Swasta dan lain-lain	Penggunaan aplikasi digital dalam memangkin inovasi produk, perkhidmatan dan proses
S2S2-P2 Menggalakkan penyertaan e-dagang di kalangan usahawan dan peniaga.	F2-F3	MDEC, SKMM, MARA, KPDNKK, Swasta dan lain-lain	Penggunaan e-dagang di kalangan usahawan dan peniaga
S2S2-P3 Menyediakan platform pendidikan dan program latihan terutama kepada pengusaha-pengusaha kecil dan desa	F1-F5	MDEC, MARA, TEKUN, FELDA, FELCRA, Yayasan Pahang, TERAJU, KKLW, PSDC, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan platform pendidikan dan program latihan kepada pengusaha-pengusaha kecil dan desa

PERTANIAN, PENTERNAKAN DAN PERIKANAN

DASAR RSC-DA1

PEMERKASAAN SEKTOR PERTANIAN KE ARAH PERTANIAN MAKANAN NEGARA DAN MENDUKUNG PRINSIP *FOOD SOVEREIGNTY*

STRATEGI DA1-S1

MENGEKALKAN KAWASAN PERTANIAN PRODUKTIF DAN BERDAYA MAJU BAGI AKTIVITI PERTANIAN

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
A1S1- P1 1. Pengekalan Kawasan Sumber Makanan (KSM) utama tahap 1 yang dikenalpasti di dalam RFN3 2. Pengekalan kawasan pertanian dan sumber makanan tahap 2 3. Kawasan guna tanah pertanian sedia ada yang berpotensi dimajukan di masa hadapan.	F1 F2 F3	PlanMalaysia, PBT, BPEN, MOA, ECER, FELDA, FELCRA, Swasta dan lain-lain	Pengekalan Zon Pengekalan Jelapang Padi, TKPM, ZIA, ternakan haiwan, tenusu dan tanaman buah-buahan

STRATEGI DA1-S2

MENINGKATKAN PRODUKTIVITI PERTANIAN, TERNAKAN DAN AKUAKULTUR UNTUK PENGURANGAN IMPORT DAN PENINGKATAN EKSPORT

A1S2- P1 Memajukan dan meningkatkan produktiviti sektor pertanian	F1 F2 F3	LKPP, DVS, LPP, MOA, Swasta dan lain-lain	Meningkatkan pencapaian KDNK sektor pertanian
A1S2- P2 Meningkatkan produktiviti dan mengembangkan sektor penternakan supaya dapat dikomersialkan.	F1 F2	LKPP, FAMA, DVS, LPP, MOA, FELDA, Swasta dan lain-lain	Liputan kawasan penternakan
A1S2- P3 Menggalakkan penternakan lembu tenusu di kawasan berpotensi	F1	BPEN, DVS, DOA, Swasta dan lain-lain	Meningkatkan integrasi penternakan dan pertanian
A1S2- P4 Pengukuhan Zon Industri Akuakultur (ZIA) sebagai kawasan projek berimpak tinggi	F1 F2 F3	LKIM, JAS, ECER, Swasta dan lain-lain	Pengekalan Zon Industri Akuakultur (ZIA)
A1S2- P5 Meningkatkan produktiviti perikanan	F1 F2	LKIM, MARDI, JAS, ECER, Perikanan, Swasta dan lain-lain	- Jumlah pengeluaran anak benih ikan - Peningkatan pengeluaran bantuan sokongan perikanan seperti menaik taraf jeti
A1S2- P6 Meningkatkan hasil keluaran dan melaksanakan inovasi tanaman getah terutama pekebun kecil	F1 F2 F3	RISDA, LKPP, LPP, MARDI, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain	Meningkatkan hasil produktiviti getah

STRATEGI DA1-S3

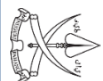
MEMBERI FOKUS PEMBANGUNAN PRODUK PERTANIAN BERKUALITI TINGGI

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
A1S3- P1 Menggalakkan inovasi dalam sektor pertanian, penternakan dan perikanan	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, MOA, MARDI, UIAM, JPVM dan lain-lain	Peningkatan penggunaan teknologi tinggi dalam pengeluaran hasil pertanian, penternakan dan perikanan
A1S3- P2 Memperkasakan kawasan tanaman komoditi berimpak tinggi dan berskala besar	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, MPOB, RISDA, FELDA, FELCRA, Swasta dan lain-lain	Penambahan aktiviti pertanian berskala besar
A1S3- P3 Mengukuhkan, mempromosi dan memantapkan Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM)	F1 F2 F3 F4	DOA, LKPP, LPP, Swasta dan lain-lain	Pembukaan TKPM skala besar
A1S3- P4 Mengamalkan mikro pembiakan pokok balak nilai tinggi	F1 F2	JPH, FRIM, Swasta dan lain-lain	Peningkatan penggunaan mikro pembiakan
A1S3- P5 Meningkatkan aktiviti penanaman buah-buahan dan sayuran	F1 F2 F3	LKPP, LPP, MARDI, DOA, LPNM, Swasta dan lain-lain	Pembangunan bank data untuk setiap jenis benih
A1S3- P6 Memacu dan membangunkan penternakan lembu, kambing dan biri-biri	F1 F2	LPP, LKPP, DVS, MARDI, FAMA, PPLK, Swasta dan lain-lain	Pengezonan dan penyelidikan lanjut kawasan berpotensi tinggi untuk penternakan

STRATEGI DA1-S4

MEMPERTINGKATKAN PENGGUNAAN BIOTEKNOLOGI UNTUK AGROMAKANAN, PERTANIAN DAN AKUAKULTUR

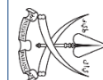
A1S4- P1 Mempertingkatkan penghasilan tisu baru (<i>seed technology</i>) dalam teknologi	F1 F2 F3 F4 F5	LPP, LKPP, DOA, MARDI, FAMA, Swasta dan lain-lain	Penghasilan buah-buahan dan sayuran yang berkualiti tinggi
--	----------------------------	---	--

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
A1S4- P2 Peningkatan fungsi pusat bioteknologi Negeri Pahang yang menggunakan teknologi terkini	F1 F2 F3 F4 F5	LPP, LKPP, DOA, MARDI, FAMA, IPTA, IPTS, BPEN, Swasta dan lain-lain	Memperkasakan penggunaan bioteknologi
A1S4- P3 Memacu <i>agrirobots</i> di setiap <i>greenhouse</i>	F1 F2 F3 F4 F5	MOSTI, MARDI, LKPP, DOA, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain	Penambahan tenaga kerja dari segi penggunaan teknologi robot
A1S4- P4 Mempelbagaikan konsep <i>vertical house farming</i> untuk mengangkat program <i>greenhouse hidroponic</i>	F1 F2 F3 F4	MARDI, FAMA, LKPP, DOA, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain	Penambahan projek yang menggunakan konsep <i>vertical farming</i>
A1S4- P5 Memperkasakan konsep <i>commercial greenhouse farming</i>	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, MARDI, FAMA, LKPP, LPP, DOA, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain	Penambahan projek yang mengaplikasikan konsep <i>Commercial Greenhouse Farming</i>
A1S4- P6 Penggunaan teknologi terkini secara menyeluruh.	F1 F2 F3 F4 F5	MOSTI, LKPP, LPP, MARDI, DOA, Yayasan Pahang, Swasta dan lain-lain	Pembangunan program pemetaan pertanian
DASAR RSC-DA2 PENGUKUHAN KE ARAH NEGERI PAHANG SEBAGAI “PERTANIAN MAKANAN NEGARA”			
STRATEGI DA2-S1 MEMBANGUNKAN INFRASTRUKTUR PEMASARAN DAN OPERASI UNTUK PETANI			
A2S1- P1 Memastikan ladang-ladang berskala besar mempunyai logistik untuk <i>transshipment</i> , pusat konsolidasi dan transit	F1 F2 F3	BPEN, FELDA, FELCRA, MPOB, LKPP, DOA, LPP, MAQIS, FAMA, Swasta dan lain-lain	Pemeriksaan kemudahan logistik di semua daerah

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
A2S1- P2 Menggalakkan pertanian di kawasan <i>hotspot</i>	F1 F2	BPEN, FELDA, FELCRA, MPOB, LKPP, LPP, MOA, MAQIS, Swasta dan lain-lain	Wujudnya kawasan pertanian di lokasi <i>hotspot</i>
A2S1- P3 Memperbaharui, mempergiat, memperkukuh program-program penyelidikan	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, FELDA, FELCRA, MPOB, LPP, DOA, MARDI, LKPP, MAQIS, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan sekurang-kurangnya satu program penyelidikan di setiap daerah
STRATEGI DA2-S2 MEMPROMOSI DAN MEMPERGIAT KONSEP PERTANIAN BANDAR			
A2S2- P1 Memacu dan mempergiat penanaman makanan dan sayuran di Pusat Bandar	F1 F2 F3	DOA, PBT, Swasta dan lain-lain	Mengadakan program <i>Rooftop Agriculture</i>
STRATEGI DA2-S3 MEMPERKEMBANGKAN INDUSTRI ASAS TANI (IAT) DI PUSAT-PUSAT PERTUMBUHAN DESA DAN PUSAT AGROPOLITAN			
A2S3- P1 Memperkembangkan industri asas tani (IAT) di pusat- pusat pertumbuhan desa dan pusat agropolitan	F1 F2 F3 F4 F5	MOA dan swasta	100% perkembangan Industri Asas Tani
A2S3- P2 Merancang dan mewujudkan pengurusan rangkaian bekalan tanaman makanan yang bersepadu dan komprehensif	F1 F2 F3	MOA dan Swasta	Rangkaian bekalan makanan yang efektif
A2S3- P3 Membangunkan dan memperkenalkan produk-produk makanan yang berasaskan sumber pertanian	F1 F2 F3	FAMA, MOA	Kepelbagaian hasil produk sumber tempatan
A2S3- P4 Membangunkan dan memperkukuhkan jenama (<i>branding</i>) di peringkat tempatan dan antarabangsa bagi produk buah-buahan keluaran Gedung Makanan Negara (GMN).	F1 F2 F3 F4 F5	MOA dan Swasta	Pasaran tempatan menebusi pasaran antarabangsa

A2S3- P5 Mempergiatkan aktiviti pemasaran produk keluaran GMN kepada masyarakat.	F1-F4	MOA, FAMA	Pemasaran produk keluaran GMN secara meluas
A2S3- P6 Mensasarkan peningkatan pengeluaran buah-buahan dan sayur-sayuran dengan mencadangkan beberapa inisiatif projek	F1 F2 F3	MOA, FAMA	Pelaksanaan projek pembangunan buah-buahan dan sayuran yang telah dicadangkan
A2S3- P7 Memperkuhkan Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM) sebagai pengeluar makanan utama dengan kepelbagaian produk makanan	F1 F2 F3 F4 F5	MAFC, MOA	Pengeluaran makanan tinggi
DASAR RSC-DA3 KE ARAH KEMAJUAN SEKTOR PERLADANGAN TERKEMUKA NEGARA			
STRATEGI DA3-S1 MEMBANGUN DAN MEMAJUKAN PERLADANGAN BAGI MEMBERI NILAI PULANGAN TINGGI KEPADA NEGERI PAHANG			
A3S1- P1 Membangunkan lebih banyak ladang pada masa hadapan	F1 F2 F3	FELDA, FELCRA	Peningkatan ladang sawit dan getah
A3S1- P2 Menyatukan tanah-tanah terbiar dan memajukannya bagi meningkatkan hasil pengeluarannya melalui aktiviti pertanian bersepadu	F1 F2 F3	FELDA, FELCRA	Mengoptimumkan penggunaan tanah kosong di semua daerah
A3S1- P3 Memulihkan tanah-tanah terbiar dan memajukannya	F1 F2	BPEN, MOA, PLANM alaysia, FELCRA	Menghasilkan kajian penilaian
A3S1- P4 Mewujudkan cadangan kawasan penanaman padi	F1 F2	IADA	Penghasilan pengeluaran padi
STRATEGI DA3-S2 Memajukan Dan Meningkatkan Sumber Pendapatan Pekebun Kecil			
A3S2- P1 Memperkuhkan aktiviti penanaman semula dan perladangan getah	F1 F2	RISDA	Pelaksanaan program penanaman semula getah

A3S2- P2 Meningkatkan pengetahuan dan kemahiran generasi muda ke arah melahirkan pekebun kecil yang berdaya saing dan membudayakan pembelajaran sepanjang hayat	F1 F2 F3 F4 F5	RISDA	Menjalankan program pemerkasaan pertanian bagi pekebun kecil
A3S2- P3 Merancang pembangunan strategik yang memfokuskan aktiviti pembangunan terhadap pekebun kecil yang aktif	F1 F2 F3	RISDA	Penglibatan syarikat swasta untuk membangunkan projek pertanian
A3S2- P4 Meningkatkan produktiviti dan pemasaran getah dan kelapa sawit.	F1 F2 F3 F4 F5	RISDA	Peningkatan pemasaran getah ke seluruh Malaysia
A3S2- P5 Melaksanakan pembangunan usahawan pekebun kecil	F1 F2 F3	RISDA	Peningkatan taraf hidup terutama B40
A3S2- P6 Memantau dan memastikan pembekalan benih yang mencukupi dan berkualiti.	F1 F2	RISDA	100% pembekalan benih yang berkualiti
A3S2- P7 Mewujudkan dan melaksanakan program khas yang terancang dengan kerjasama oleh Kerajaan Negeri dan agensi yang terlibat dalam pembangunan kualiti hidup masyarakat luar bandar di semua peringkat	F1 F2 F3 F4 F5	RISDA	Pelaksanaan program khas

PERINDUSTRIAN

DASAR RSC-DI1

PAHANG SEBAGAI HUB INDUSTRI BERIMPAK TINGGI DI PERINGKAT WILAYAH, NASIONAL DAN SERANTAU

STRATEGI DI1-S1

NEGERI PAHANG SEBAGAI PUSAT INDUSTRI PANTAI TIMUR BERDAYA TAMBAH DAN KEBERHASILAN TINGGI

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
I1S1- P1 Menggalakkan aktiviti industri berteknologi tinggi yang membawa kepada peningkatan nilai tambah.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, MIDA, HDC, PKNP, Swasta dan lain-lain	- Sumbangan KDNK sektor industri sebanyak RM 28.247 juta - Peningkatan keluasan tanah industri sehingga 12,365.67 hektar

I1S1- P2 Menarik pelaburan syarikat berteraskan industri terkemuka dunia untuk menjadikan Negeri Pahang sebagai hub Pantai Timur.	F1 F2 F3 F4 F5	MIDA, PKNP, Swasta dan lain-lain	Peningkatan sumbang modal sektor industri bagi pelabur antarabangsa melebihi 50%
I1S1- P3 Menarik lebih banyak pelaburan industri berteknologi tinggi terutama dalam sektor <i>iron steel</i> , kimia dan petrokimia, minyak dan gas, automotif dan kejuruteraan.	F1 F2 F3 F4 F5	MIDA, PKNP, Swasta dan lain-lain	Peningkatan sehingga 50% sumbangan modal dalam Industri berteknologi tinggi
I1S1- P4 Menggalakkan program R&D bertujuan meningkatkan produktiviti dan kualiti terutama bagi beberapa kluster industri yang berpotensi dan berkonsepkan <i>Halal Foods</i>	F1 F2 F3 F4 F5	MIDA, PKNP, HDC, MARDI, DOA, Swasta dan lain-lain	- Penyediaan sekurang-kurangnya satu pusat penyelidikan di setiap daerah - Penghasilan laporan R&D berbentuk dokumen secara berkala.
I1S1- P5 Menyediakan persekitaran yang kondusif untuk menggalak pelaburan sektor Swasta di samping memastikan usaha mempelbagai pemberian insentif kepada pelabur dan pengusaha industri diberi keutamaan.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, MIDA, PKNP, Swasta dan lain-lain	Penghasilan garis panduan perancangan kawasan industri
STRATEGI DI1-S2 MENG GALAKKAN PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN SECARA KLUSTER YANG PERLU DILENGKAPI DENGAN KEMUDAHAN INFRASTRUKTUR ASAS DAN PERKHIDMATAN LOGISTIK			
INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
I1S2- P1 Mempelbagaikan perindustrian kluster selaras dengan pelan induk pembangunan ECER dan Konsep Kluster Industri Negeri Pahang PKNP.	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, ECER, PKNP, PLANMalaysia, Swasta, PBT	Pembangunan kawasan industri kluster mengikut cadangan dalam strategi.
I1S2- P2 Menggalakkan aktiviti penyelidikan dan pembangunan (R&D) secara komprehensif bagi kluster industri yang dikenal pasti terutama dari aspek inovasi produk, teknologi dan pemasaran produk bagi meningkatkan produktiviti dan kualiti industri.	F1 F2 F3	MIDA, MDEC, MOSTI, SME Corp, PKNP, Swasta dan lain-lain	Penghasilan laporan R&D berbentuk dokumen secara berkala.

I1S2- P3 Memastikan lokasi kawasan mengikut zon perancangan guna tanah, kluster dan penyediaan garis panduan pembangunan di peringkat penyediaan Rancangan Tempatan (RT).	F1	PBT, PLANMalaysia, PKNP, Swasta dan lain-lain	Lokasi dan garis panduan perancangan kawasan industri dinyatakan dalam Rancangan Tempatan (RT)
I1S2- P4 Menggalakkan pembangunan taman teknologi bagi memangkin dan merangsang kemasukan industri-industri berasaskan teknologi tinggi dan penggunaan kemudahan teknologi maklumat dan komunikasi (ICT).	F1 F2 F3 F4	PBT, PKNP, PLANMalaysia@Pahang, MIDA, BPEN, SKMM, MDEC, MOSTI, Swasta dan lain-lain	Taman industri yang lengkap dengan kecangihan ICT dan penggunaan sistem teknologi tinggi
I1S2- P5 Mengaplikasi dan mengutamakan konsep <i>Gated and Guarded (G&G)</i> di dalam pembangunan.	F1 F2 F3	PBT, PKNP, PLANMalaysia, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	Wujudnya kawasan pemusatan logistik berkonsepkan G&G yang lengkap dengan sistem keselamatan moden
I1S2- P6 Menyediakan perkhidmatan sokongan dan kemudahan awam bagi keselesaan pelabur dan pekerja industri	F1 F2 F3	PBT, PKNP, Swasta dan lain-lain	Semua pembangunan industri turut menyediakan kemudahan sokongan menjelang tahun 2050
I1S2- P7 Pembangunan perkhidmatan sokongan dan kemudahan awam perlulah dibangunkan di luar zon penampakan yang telah ditetapkan (Rujuk Jadual 5.3.2).	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PLANMalaysia, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	Semua pembangunan kawasan industri mempunyai zon penampakan menjelang tahun 2050
STRATEGI DI1-S3 MENGUKUHKAN ZON EKONOMI KHAS ECER (SEZ) KORNUBASI TIMUR SEBAGAI PERINDUSTRIAN NEGERI SEIRING DENGAN PEMBANGUNAN ECER			
I1S3- P1 Memfokuskan pembangunan kawasan perindustrian SEZ kepada rantai nilai yang lebih tinggi iaitu industri berteknologi tinggi yang kurang menggunakan tenaga kerja (Industri 4.0)	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, MIDA, PKNP, ECER, BPEN, MOSTI, MDEC, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	SEZ secara keseluruhannya menggunakan konsep industri 4.0 menjelang tahun 2050
I1S3- P2 Kemudahan Automotive Cyber Physical System bagi menentukan keperluan Industri 4.0 jalur lebar berkelajuan tinggi	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, MIDA, PKNP, ECER, BPEN, MOSTI, MDEC, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	SEZ secara keseluruhannya menggunakan konsep industri 4.0 menjelang tahun 2050

I1S3- P3 Menggalakkan integrasi perindustrian bagi meningkatkan nilai tambah yang memberi kesan positif kepada sektor industri Negeri Pahang	F1 F2 F3	PBT, MIDA, PKNP, ECER, BPEN, PLANMalaysia@ Pahang	Perindustrian secara integrasi secara menyeluruh diaplikasikan menjelang 2020
I1S3- P4 Menawarkan insentif-insentif yang bersesuaian dengan kawasan SEZ kepada pelabur-pelabur yang menyediakan infrastruktur dan pelabur yang menggalakkan aktiviti di kawasan perindustrian	F1 F2 F3	PBT, PKNP, ECER, BPEN, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain	20% pelabur dalam kawasan SEZ mendapat insentif atas sebab menyediakan infrastruktur serta menggalakkan aktiviti di kawasan perindustrian
I1S3- P5 Meningkatkan rantaian ekonomi antara pertubuhan multinasional dengan firma tempatan	F1 F2 F3 F4 F5	PKNP, ECER, BPEN, PLANMalaysia@ Pahang, PBT	Sekurang-kurangnya 20% peningkatan dalam usahasama antara firma multinasional dan firma tempatan menjelang 2020
STRATEGI DI1-S4 MENUMPUKAN PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN BAHARU DI KAWASAN ATAU BANGUNAN SEDIA ADA BAGI MENANGANI KEKOSONGAN INDUSTRI			
I1S4- P1 Menaik taraf infrastruktur dan utiliti di kawasan perindustrian sedia ada bagi memenuhi keperluan industri moden akan datang seperti keperluan ICT	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia@ Pahang, PKNP, SKMM, Swasta dan lain-lain	100% kecukupan bekalan air dan elektrik. 100% penyediaan kelengkapan infrastruktur di kawasan industri 100% liputan internet secara menyeluruh dan berkelajuan tinggi di kawasan industri
I1S4- P2 Membangunkan semula kawasan atau lot industri mengikut aktiviti yang bersesuaian dengan keadaan semasa sekitar bagi menarik pelabur	F1 F2 F3	PBT, BPEN, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain	Pembangunan industri yang tersusun mengikut jenis industri secara berkelompok
I1S4- P3 Memberi insentif kepada pemilik sedia ada untuk mengembangkan perniagaan di lot atau bangunan industri yang kosong serta menarik minat pelabur untuk melabur dalam kawasan industri tersebut	F1 F2 F3	MITI, MIDA, BPEN, PKNP, LHDN, Kastam, Swasta dan lain-lain	0% lot industri sediaada yang terbengkalai dan ditingalkan menjelang 2050

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
DASAR RSC-DI2 INFRASTRUKTUR SEBAGAI PERANGSANG PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN NEGERI PAHANG			
STRATEGI DI2-S1 MEMPERTINGKATKAN <i>COMPARATIVE ADVANTAGE</i> DALAM USAHA MENINGKATKAN DAYA SAING SEKTOR PERINDUSTRIAN UNTUK MENYOKONG PERTUMBUHAN INDUSTRI DI NEGERI PAHANG			
I2S1-P1 Merealisasikan cadangan pembangunan <i>East Coast Rail Link</i> (ECRL) di Pantai Timur bagi melengkapkan infrastruktur pengangkutan sedia ada dan menjadi pemangkin pembangunan ekonomi dan perindustrian di Negeri Pahang	F1 F2 F3 F4 F5	ECER, PBT, MRL, Swasta dan lain-lain	Projek pembangunan ECRL berjalan mengikut masa yang ditetapkan
I2S1-P2 Melaksanakan pembangunan Pelabuhan Darat Temerloh sebagai Hub Logistik (pusat pengumpulan dan pengagihan barangan) bagi menyokong perkhidmatan logistik di Wilayah Pantai Timur dengan disokong oleh kewujudan <i>East Coast Rail Link</i> (ECRL)	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, BPEN, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain	Temerloh dibangunkan sebagai hub logistik bagi pelabuhan darat
I2S1-P3 Cadangan Lapangan Terbang yang baharu di Panching sebagai salah satu jaringan pengangkutan udara yang menjadi pemangkin kepada pembangunan industri maju dan bertaraf antarabangsa	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, DCA, MAB, BPEN, Swasta dan lain-lain	Pembinaan lapangan terbang di Panching
I2S1-P4 Memperbaiki logistik kawasan perindustrian di daerah-daerah berdekatan yang mengalami kesan limpahan perindustrian Lembah Klang seperti Bentong dan Raub	F1 F2 F3 F4 F5	PKNP, PBT, PLANMalaysia	Peningkatan industri di Bentong dan Raub
I2S1-P5 Memperkuh fungsi pelabuhan sedia ada sebagai pergerakan barangan yang efisien; dan pelabuhan utama bagi Wilayah Ekonomi Pantai Timur dan Rantau Asia Timur	F1 F2 F3 F4 F5	PKNP, PBT, BPEN, KPA	Pelabuhan Kuantan peningkatan hasil pelabuhan perkapalan

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
DASAR RSC-DI3			
MEMPERKASAKAN INDUSTRI KECIL DAN SEDERHANA			
STRATEGI DI3-S1			
MEMPERKUKUHKAN RANTAIAN INDUSTRI DALAM SEKTOR INDUSTRI SOKONGAN (INDUSTRI KECIL DAN SEDERHANA) DAN INDUSTRI UTAMA (INDUSTRI BERAT)			
I3S1-P1 Menggalakkan pertumbuhan industri sokongan Industri Kecil dan Sederhana (IKS), pembekal bahan mentah, perkhidmatan perniagaan seperti institusi kewangan dan agensi pengiklanan, infrastruktur dan institusi seperti pusat Penyelidikan dan Pembangunan (R&D) yang akan mewujudkan rangkaian industri serta mempertingkatkan nilai tambah dan menjamin pasaran bagi barangan yang dikeluarkan	F1 F2 F3	BPEN, MIDA, MITI, PKNP, SME Corp, ECER, Swasta dan lain-lain	Pertumbuhan industri IKS sebanyak 100 unit
I3S1-P2 Menggalakkan industri hiliran dan huluhan seperti pemprosesan kayu tiruan daripada bahan mentah sisa sawit, kelapa dan getah bagi memastikan produktiviti yang lebih tinggi	F1 F2 F3	BPEN, MIDA, MITI, PKNP, MARDI, SME Corp	Industri hiliran dan huluhan menyumbang 11% KDNK negeri
13S1-P3 Menggalakkan pembangunan Industri Kecil dan Sederhana (IKS) di setiap daerah	F1 F2 F3	BPEN, PBT, PKNP, SME Corp, Swasta dan lain-lain	Minimum Satu (1) daerah Satu (1) IKS
13S1-P4 Stesen-stesen kargo daripada pembangunan <i>East Coast Rail Link</i> (ECRL) berpotensi menggalakkan pertumbuhan Industri Kecil dan Sederhana (IKS) bagi menyokong industri berat	F1 F2 F3 F4 F5	BPEN, PBT, PKNP, SME Corp, Swasta dan lain-lain	Pembinaan stesen kargo di Bentong, Mentakab, Maran dan Kuantan Port City 2
STRATEGI DI3-S2			
MENINGKATKAN PRODUKTIVITI INDUSTRI KOTEJ			
I3S2-P1 Mengenal pasti industri-industri kotej yang berpotensi untuk dimajukan	F1 F2 F3	PBT, BPEN, KKLW	Industri kotej mampu menembusi pasaran luar Negeri Pahang
13S2-P2 Mempatenkan produk makanan Negeri Pahang bagi mengekalkan keasliannya dan mengelakkan produk tiruan	F1 F2 F3	MyIPO	Produk makanan Negeri Pahang dipatenkan
13S2-P3 Mengkomersialkan produk-produk makanan tempatan Negeri Pahang supaya dikenali di peringkat tempatan dan antarabangsa	F1 F2 F3	KKLW, FAMA, Swasta dan lain-lain	Produk makanan Pahang dilommersialkan ke peringkat antara bangsa

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
13S2-P4 Menjadikan industri kotej sebagai salah satu tarikan pelancongan dan destinasi yang dikunjungi oleh pelancong tempatan dan antarabangsa dengan mempromosikan melalui pakej pelancongan atau media massa	F1 F2 F3	Tourism Pahang, MOTAC, Swasta dan lain-lain	Industri kotej Negeri Pahang tersenarai dalam aktiviti tahun melawat Pahang
13S2-P5 Menggalakkan golongan sasaran untuk menceburi industri makanan tempatan	F1 F2 F3	JKM, KKLW, FAMA, Swasta dan lain-lain	Peningkatan golongan sasaran menceburi bidang industri makanan
13S2-P6 Meningkatkan dan memberi galakan melalui pelbagai program dan pemberian insentif kepada Industri Kotej di Negeri Pahang	F1 F2 F3	KKLW, ECER, Swasta dan lain-lain	Peningkatan individu dalam industri kotej
DASAR RSC-DI4 KE ARAH INDUSTRI MESRA ALAM			
STRATEGI DI4-S1 MEMACU PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN NEGERI PAHANG YANG MAMPAN DENGAN MEMINIMUMKAN KESAN NEGATIF KEPADA ALAM SEKITAR			
I4S1-P1 Menggalakkan industri pembuatan yang menyokong pengurangan <i>Green House Gas (GHG)</i> untuk pasaran tempatan dan antarabangsa	F2 F3 F4 F5	PBT, Swasta dan lain-lain	50% pengurangan pelepasan GHG
I4S1-P2 Menerapkan pemprosesan sisa kepada tenaga (<i>waste to energy</i>) dengan menggunakan sampah sebagai bahan api untuk menjana kuasa seperti loji yang menggunakan arang batu, minyak atau gas asli	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PPSPA, Swasta dan lain-lain	Pengurusan sisa pepejal menggunakan sistem insinerator
I4S1-P3 Menggalakkan pembangunan industri yang menerapkan konsep teknologi hijau	F2	PBT, KeTTHA, PKNP, MIDA, Swasta, PAIP, dan lain-lain	Negeri Pahang menggunakan teknologi hijau melebihi 50%
I4S1-P4 Menerapkan penggunaan sistem penyejukan kawasan (<i>District Cooling System</i>) di kawasan perindustrian kerana sistem ini merupakan penyejuk kawasan bagi pengeluaran dan pengagihan air sejuk dari sumber berpusat bagi memudahkan penyaman udara beroperasi	F2	KeTTHA, Swasta dan lain-lain	Perindustrian di Negeri Pahang menggunakan sistem (<i>District Cooling sistem</i>)

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
DASAR RSC-D15 MODAL INSAN TUNGGAK PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN			
STRATEGI DI5-S1 MEMPERTINGKATKAN TARAF SOSIO-EKONOMI MASYARAKAT SERTA MELAHIRKAN LEBIH RAMAI TENAGA KERJA MAHIR, BERKUALITI DAN PRODUKTIF BAGI MEMENUHI KEPERLUAN INDUSTRI NEGARA			
I5S1-P1 Menyediakan pelbagai bentuk latihan dan bimbingan secara inklusif dalam bidang kemahiran bagi melahirkan golongan pelajar dan pekerja yang berkemahiran tinggi yang menjadi modal insan serta penggerak aktiviti perindustrian.	F1	IPTA, IPTS, IKBN, ILP, IKM, IKIPS, Swasta dan lain-lain	50% tenaga kerja Pahang adalah berkemahiran tinggi menjelang 2050
I5S1-P2 Menubuhkan institusi-institusi latihan/ kemahiran serta pusat akademik dengan pembelajaran yang mengikut kehendak industri semasa supaya dapat melahirkan tenaga kerja yang berkemahiran tinggi selaras dengan teknologi terkini.	F1	IPTA, IPTS, IKBN, ILP, IKM, IKIPS, Swasta dan lain-lain	Setiap daerah mempunyai institusi kemahiran
I5S1-P3 Mempertingkatkan operasi pasaran buruh bagi memaksimumkan kecekapan dan keberkesanan melalui pelaksanaan program inkubator dan program apperantis	F1	Swasta dan lain-lain	Pahang negeri tertinggi pengeluaran produk tenaga kerja mahir
I5S1-P4 Meningkatkan kemudahan sokongan untuk pusat-pusat latihan kemahiran untuk melahirkan tenaga pekerja mahir dalam mempertingkatkan proses industrialisasi dalam Negeri Pahang	F1	ECER, BPEN, Swasta dan lain-lain	Semua pusat-pusat latihan kemahiran dilengkapi kemudahan yang lengkap
PERDAGANGAN			
DASAR RSC-DB1 MENJADIKAN PAHANG SEBAGAI PUSAT MEMBELI-BELAH UTAMA DI WILAYAH TIMUR			
STRATEGI DB1-S1 MENTRANSFORMASI AKTIVITI PERNIAGAAN DAN PERDAGANGAN KE ARAH LEBIH EFISIEN			
INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
B1S1-P1 Mentransformasi pusat-pusat membeli-belah terutama di Kuantan supaya lebih berdaya saing.	F1 F2 F3	Tourism Malaysia, Tourism Pahang, PBT, PLANMalaysia, Swasta dan lain-lain	- Kuantan menjadi zon membeli belah - Kemudahan pengangkutan yang efisien dan menyeluruh

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
B1S1-P2 Menyediakan pusat pembangunan usahawan muda serta mengadakan program perniagaan inkubator bagi menggalakkan masyarakat menceburi bidang perniagaan.	F1 F2 F3	BPEN, MIDA, Swasta dan lain-lain	Penyediaan pusat pembangunan usahawan muda
B1S1-P3 Menyediakan perkhidmatan sokongan yang terbaik bagi menggalakkan perniagaan dan perkhidmatan dalam talian (<i>online business and services</i>) melalui penyediaan jalur lebar berkelajuan tinggi dan kemudahan yang kondusif.	F1 F2	SKMM, MDEC, MCMC, Swasta dan lain-lain	Penyediaan rangkaian jalur lebar 100%
B1S1-P4 Memperkemarkan perniagaan <i>informal</i> supaya mampu menjadi tarikan pelancong dan mencipta peluang perniagaan kepada masyarakat.	F1 F2	PBT, <i>Tourism Malaysia</i> , Swasta	- Terdapat pusat penjagaan yang menawarkan produk tempatan - Perniagaan informal menjadi tarikan pelancongan

PERLOMBONGAN

RSC-DM1

PENGEKSPLORASIAN POTENSI SUMBER MINERAL SEBAGAI ASAS EKONOMI

STRATEGI DM1-S1

PENEROKAAN KAWASAN SUMBER MINERAL YANG BERPOTENSI UNTUK MENJANA EKONOMI NEGERI

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
M1S1-P1 Meneroka dan mengeksplot potensi sumber mineral sebagai salah satu asas ekonomi negeri.	F1 F2 F3	NRE, BKSA, JMG, PTD	Penghasilan produk tempatan dengan menggunakan sumber atau bahan mentah hasil dari perlombongan sebanyak 20%
M1S1-P2 Memperkenalkan teknologi baharu yang lebih canggih dan mampan. Dalam usaha ke arah pembangunan lestari, industri perlombongan.	F2 F3 F4	JMG, MOSTI, MDEC, SKMM, PTD	Penggunaan teknologi baru dalam penerokaan sumber dan hasil pengeluaran

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
M1S1-P3 Membangunkan kawasan bekas lombong untuk aktiviti pelancongan dan pendidikan.	F2 F3 F4	JMG, PTD, PBT	Kawasan bekas lombong menjadi kawasan pelancongan
M1S1-P4 Menyediakan penyelidikan R&D yang cemerlang dalam bidang perlombongan.	F2 F3 F4	JMG, MOSTI, PTD	Pelaksanaan R&D dalam bidang perlombongan
M1S1-P5 Menggalak dan mempromosikan aktiviti pembuatan berasaskan sumber mineral yang berkualiti tinggi dan berdaya saing	F2 F3	JMG, MOSTI, MITI, PBT	Peningkatan promosi aktiviti pembuatan berasaskan sumber mineral

PELANCONGAN

DASAR RSC-DL1

NEGERI PAHANG SEBAGAI HUB PELANCONGAN DAN PERKHIDMATAN DI PERINGKAT WILAYAH, NASIONAL DAN SERANTAU

STRATEGI DL1-S1

MEMPERKUKUHKAN PEMBANGUNAN PELANCONGAN BERASASKAN KEPADA TIGA ZON UTAMA IAITU ZON TANAH TINGGI, ZON SEMULA JADI DAN ZON PESIRIRAN PANTAI/PULAU BAGI MENJADIKAN NEGERI PAHANG SEBAGAI DESTINASI PELANCONGAN SEPANJANG TAHUN

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
L1S1-P1 Membangunkan pelancongan Negeri Pahang berasaskan kepada tiga zon pelancongan.	F1 F2	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, PKBF, MOTAC, PERHILITAN, JTL, Swasta dan lain-lain	3 zon utama pelancongan – tanah tinggi, semulajadi dan pesisiran pantai
L1S1-P2 Pembangunan zon pelancongan tanah tinggi perlu peka kepada alam sekitar.	F1 F2	PBT, BPEN, PTD, PTG, JPH, JAS, NGO, WWF, PKBF, PERHILITAN, <i>Tourism</i> Pahang, MOTAC, Swasta dan lain-lain	- Pengekalan kawasan sedia ada - Pembangunan masa hadapan tidak menjejaskan kawasan tanah tinggi
L1S1-P3 Pembangunan zon pelancongan semula jadi perlu dipelihara dan diuruskan secara lestari.	F1 F2 F3	PBT, ECER, PKBF, MOTAC, PTD, PTG, JPH, JAS, NGO, JMG, PERHILITAN, <i>Tourism</i> Pahang, JQOA, Swasta dan lain-lain	Pengekalan kawasan semula jadi Negeri Pahang

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENS PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
L1S1-P4 Pembangunan zon pelancongan pesisiran pantai/pulau perlu dipelihara dan dijaga dengan baik sebagai aset pelancongan lestari.	F1 F2 F3	ECER, PBT, PTD, PTG, JPH, JAS, NGO, JMG, PERHILITAN, <i>Tourism</i> Pahang, Lembaga Pembangunan Tioman	Sifar pencemaran laut
L1S1-P5 Mempertingkatkan kepelbagaian pakej pelancongan Negeri Pahang.	F1 F2	<i>Tourism</i> Pahang, MOTAC, PBT, Agensi Pelancongan, BPEN, Swasta dan lain-lain	Purata pelancong menginap 4.4 hari
L1S1-P6 Pembaharuan dan naik taraf pelancongan Pusat Bandar seperti Bandar Kuantan dan lain-lain.	F1 F2 F3 F4 F5	ECER, <i>Tourism</i> Pahang, PBT, Agensi Pelancongan, BPEN	50% peningkatan pelancongan pusat bandar
L1S1-P7 Meningkatkan keupayaan Pelancongan Kesihatan (<i>Health Tourism</i>).	F1 F2 F3 F4 F5	<i>Tourism</i> Pahang, PBT, BPEN, Hospital Swasta/ Hospital Kerajaan, JKN, KKM, Swasta dan lain-lain	Pemeriksaan pelancongan kesihatan menjelang 2050
L1S1-P8 Meningkatkan kemudahan sokongan bagi perkhidmatan <i>Meetings, Incentives, Conventions and Exhibitions</i> (MICE) di Pusat Konvensyen Antarabangsa Sultan Ahmad Shah, Kuantan (SASICC).	F1 F2 F3 F4 F5	<i>Tourism</i> Pahang, PBT, BPEN, Swasta dan lain-lain	Pahang sebagai negeri ke-3 pelancong berasaskan MICE di Malaysia menjelang 2050
L1S1-P9 Mewartakan tapak-tapak warisan penting di Negeri Pahang di bawah Akta Warisan Kebangsaan 2005 (Akta 645).	F1 F2 F3 F4 F5	JKKN Pahang, JWN, PTD, Swasta dan lain-lain	32 tapak warisan diwartakan di Negeri Pahang menjelang 2050
L1S1-P10 Menggiatkan pembangunan produk-produk pelancongan baharu dan tarikan berasaskan potensi sumberjaya sedia ada.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, MOTAC, PERHILITAN, BPEN, Swasta dan lain-lain	- Sumber sediaada menjadi produk pelancongan - Produk pelancongan baru tersenarai dalam aktiviti tahun melawat Pahang
L1S1-P11 Membangunkan laluan basikal rekreasi iaitu Lebuhraya Basikal (<i>Great Pahang Cycling Route</i>).	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, MOTAC, BPEN	Laluan basikal rekreasi di kawasan terpilih

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
L1S1-P12 <i>Showcase</i> Perkampungan Budaya di Negeri Pahang – Mengenal pasti dan memperkenalkan kawasan-kawasan kampung tradisional sedia ada sebagai ' <i>showcase</i> ' yang mampu menarik pelancong tempatan dan asing.	F1 F2 F3	JKKN Pahang, <i>Tourism</i> Pahang, PBT	Pembentukan perkampungan budaya di kawasan terpilih
L1S1-P13 Memperkenalkan 'Pekan Sehari' sebagai salah satu tarikan pelancongan.	F1 F2 F3 F4 F5	<i>Tourism</i> Pahang, PBT	Pekan Sehari dipromosikan
STRATEGI DL1-S2 MEMPERKUKUH DAN MENAIK TARAF NEGERI PAHANG SEBAGAI DESTINASI UTAMA EKO PELANCONGAN BERTARAF ANTARABANGSA			
L1S2-P1 Menyediakan Pelan Induk Pelancongan Negeri Pahang yang dikaji semula setiap 5 tahun.	F1 F2 F3	PLANMalaysia, PBT, <i>Tourism</i> Pahang	Pelan induk pelancongan dikaji setiap 5 tahun
L1S2-P2 Mewujudkan <i>Great Walk</i> dengan konsep Jejak Alam Semula Jadi bagi produk eko pelancongan Negeri Pahang.	F1 F2 F3	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, PERHILITAN	Konsep <i>Great Walk</i> sebagai produk pelancongan diadaptasikan
L1S2-P3 Pembangunan pelancongan di Cameron Highlands perlu peka kepada alam sekitar, memberi impak positif kepada penduduk tempatan dan harus mengelak daripada kemerosotan kualiti alam sekitar.	F1 F2 F3	PBT, PTD, PTG, JPH	Sifar kerosakan alam di Cameron Highlands
L1S2-P4 Kawasan Hutan Taman Negara perlu dipelihara dan diurus secara lestari sebagai aset sumberjaya semulajadi yang terpenting dan ekonomik.	F1 F2 F3 F4 F5	<i>Tourism</i> Pahang, JAS, JPH, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO	Adanya zon penampakan
L1S2-P5 Tapak RAMSAR Tasek Bera dan Tapak Biosfera Tasik Chini perlu diurus dan dipelihara sebagai salah satu destinasi eko pelancongan dan pelancongan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D).	F1 F2 F3 F4	<i>Tourism</i> Pahang, JAS, JPH, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO	- Mewujudkan zon penampakan - Pengekalan keluasan kawasan MAMSAR
L1S2-P6 Keunikan Taman Laut Negara di perairan Pulau Tioman dikawal dan dipelihara secara lestari.	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, Lembaga Pembangun-an Tioman, JAS, JPH, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO	- Pengekalan ekosistem perairan Pulau Tioman - RKK Pulau Tioman dan gugusan pulau-pulau Negeri Pahang

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
L1S2-P7 Keindahan dan kebersihan sungai di Janda Baik perlu dijaga dan dipelihara secara lestari sebagai tarikan pelancongan.	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, Swasta, PBT, JAS, JPH, PTD, PTG, NGO	- Sungai Janda Baik bebas pencemaran - RKK Janda Baik
L1S2-P8 Mempromosi Fraser's Hill sebagai Taman Negeri Tanah Tinggi Pahang.	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, JPH, WWF, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO, MARDI	- Pewartaan Fraser's Hills dan tanah tinggi Negeri Pahang - RKK kawasan tanah tinggi
L1S2-P9 Mengukuhkan tarikan gua-gua di Merapoh sebagai eko pelancongan Negeri Pahang	F1 F2 F3	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, JPH, JMG, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO, Jabatan Warisan Negara	- Tersenarai dalam lokasi melawat Pahang - Pewartaan gua-gua
L1S2-P10 Sungai Lembing sebagai bekas tapak perlombongan bersejarah dan perlu dipelihara	F1 F2 F3 F4	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, Jabatan Warisan Negara, PTD, PTG, NGO	- Pemeliharaan Sungai Lembing - RKK Sungai Lembing
L1S2-P11 Kawasan Hutan Taman Negeri Endau-Rompin perlu dipelihara dan diuruskan secara lestari dan berkonsepkan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D)	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, JAS, JPH, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO	- Zon penampungan - RKK Taman Negara
L1S2-P12 Mempromosi Bentong sebagai 'Fresh Air Lung Washing'	F1 F2 F3	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, PERHILITAN, PTD, PTG, NGO	RKK Bentong
STRATEGI DL1-S3 MENINGKATKAN JUMLAH KEDATANGAN PELANCONG & PELAWAT KE NEGERI PAHANG KEPADA 40.79 JUTA PADA TAHUN 2050			
L1S3-P1 Menggalakkan acara-acara tahunan bertaraf kebangsaan dan antarabangsa bagi setiap zon.	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, BPEN	Setiap daerah/zon menganjurkan acara tahunan.
L1S3-P2 Meningkatkan kualiti dan keupayaan kemudahan sebagai akses kepada pelancong	F1 F2 F3 F4 F5	JKR, PBT, DCA, BPEN, JKR, MRL, Swasta	- Pembinaan lapangan terbang baru - Stesen-stesen penumpang ECRL

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DL1-S4 MENINGKATKAN TEMPOH MENGINAP PELANCONG DI NEGERI PAHANG KEPADA 4.4 HARI PADA TAHUN 2050			
L1S4-P1 Mempelbagaikan aktiviti <i>experiential tourism</i> ¹ yang boleh menggalakkan pelancong untuk menginap lebih lama di Negeri Pahang.	F1 F2 F3	Tourism Pahang, PKKM, Pengusaha Homestay	4.4 hari minimum
L1S4-P2 Mewujudkan imej pelancongan bagi setiap daerah di Negeri Pahang.	F1 F2 F3 F4	Tourism Pahang, PBT	Setiap daerah mempunyai imej pelancongan yang tersendiri
STRATEGI DL1-S5 MENINGKATKAN PENDAPATAN NEGERI MELALUI SEKTOR PELANCONGAN			
L1S5-P1 Penekanan terhadap aspek pengurusan sumber pelancongan yang cekap	F1 F2 F3 F4 F5	Tourism Pahang	Sektor pelancongan penyumbang utama dalam KDNK sektor perkhidmatan
L1S5-P2 Mengenakan caj kepada pengunjung bagi menjana pendapatan Negeri Pahang	F1 F2 F3	Tourism Pahang, Pengusaha Hotel	Sektor pelancongan penyumbang utama dalam KDNK sektor perkhidmatan
STRATEGI DL1-S6 MELUASKAN PROGRAM PROMOSI DAN PEMASARAN KAWASAN TUMPUAN UTAMA PELANCONGAN DI NEGERI PAHANG			
L1S6-P1 Mempertingkatkan promosi, publisiti, dan acara pelancongan secara agresif dan berterusan	F2	BPEN, Tourism Pahang, Swasta	Promosi kawasan pelancongan Negeri Pahang hingga ke peringkat nasional dan antarabangsa.

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENS PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
DASAR RSC-DL2 MELESTARIKAN PRODUK-PRODUK PELANCONGAN UNTUK KESEJAHTERAAN MANUSIA DAN ALAM SEKITAR			
STRATEGI DL2-S1 MENGALAKKAN PEGURUSAN PRODUK PELANCONGAN LESTARI¹			
L2S1-P1 Pembangunan pelancongan berasaskan alam semula jadi hendaklah tidak melebihi daya tampungan (<i>carrying capacity</i>)	F1 F2	PLAN Malaysia, PBT, <i>Tourism</i> Pahang	Laporan kajian daya tampungan ke kawasan-kawasan semula jadi
L2S1-P2 Menggalakkan pelaksanaan 'Zero Waste Tourism'.	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, PBT, JAS	Konsep 'Zero Waste Tourism' dilaksanakan
DASAR RSC-DL3 MEMANTAP DAN MEMPERTINGKATKAN PRASARANA PELANCONGAN BERTARAF TINGGI			
STRATEGI DL3-S1 MENGUKUHKAN KEMUDAHAN SOKONGAN PELANCONGAN			
L3S1-P1 Meningkatkan mutu perkhidmatan kemudahan sokongan yang berkualiti tinggi dan lebih mesra pelancong	F1 F2	BPEN, PBT, <i>Tourism</i> Pahang	- Kemudahan sokongan secara menyeluruh di Negeri Pahang. - Jaringan internet berkelajuan tinggi menyeluruh di setiap kawasan
L3S1-P2 Memastikan kemudahan-kemudahan di kawasan pelancongan mematuhi Garis panduan Sejagat (Universal Guidelines)	F1 F2	PBT	Kemudahan sokongan yang mengikut garis panduan 100%
L3S1-P3 Menggalak dan meningkatkan perusahaan produk kraftangan tempatan yang berkualiti dan unik di Negeri Pahang	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, PBT, Kraftangan Malaysia	Produk kraf tangan Negeri Pahang menembusi pasaran luar negeri dan negara
L3S1-P4 Meningkatkan taraf ekonomi penduduk FELDA	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, PBT, Kraftangan Malaysia	Satu wilayah dalam Negeri Pahang mempunyai satu industri
L3S1-P5 Memantapkan perkhidmatan pemandu pelancong (tempatan)	F1 F2	<i>Tourism</i> Pahang	Penghasilan pemandu pelancong yang berkemahiran dan berpengetahuan
L3S1-P6 Menggiatkan promosi dan kelainan aktiviti bagi produk Pelancongan Budaya	F1 F2 F3	<i>Tourism</i> Pahang, Pengusaha Homestay, JAKOA	Produk pelancongan budaya tersenarai dalam aktiviti melawat Pahang
L3S1-P7 Menjenamakan makanan warisan Negeri Pahang	F1 F2 F3	BPEN, <i>Tourism</i> Pahang, Pengusaha Makanan Warisan Pahang	Terdapat Anjung Makanan Warisan sebagai One Stop Food Centre

Jadual 11.5 : Senarai Fasa, Agensi Pelaksana Dan Indikator Pelaksanaan Teras 3

TERAS 3 : KESEJAHTERAAN SOSIAL

PERUMAHAN

DASAR RSC-DH1

PEMBANGUNAN PERUMAHAN YANG BERKUALITI, MAMPU MILIK DAN MEMENUHI KEPERLUAN PENDUDUK

STRATEGI DH1-S1

KEPERLUAN PERUMAHAN YANG SELARAS DENGAN KEPERLUAN MASA DEPAN

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
H1S1-P1 Menyediakan kawasan kediaman yang mempunyai pelbagai kategori berdasarkan permintaan, pendapatan penduduk dan keperluan semasa.	F1	BPEN, PKNP, FELDA, REHDA, PASDEC, Swasta dan lain-lain	90 peratus pemilikan rumah menjelang 2050
H1S1-P2 Mewujudkan <i>Task Force</i> perumahan Negeri Pahang yang berfungsi sebagai agensi pemantau terhadap pelaksanaan pembangunan perumahan kos rendah dan sederhana rendah. Dengan kewujudan agensi ini maka penyediaan perumahan kos rendah akan dibangunkan oleh setiap pemaju perumahan.	F1	PBT, REHDA dan Swasta	Pelaksanaan <i>Task Force</i> perumahan Negeri Pahang
H1S1-P3 Mewajibkan penyediaan rumah kos rendah bagi pembangunan perumahan bertanah 5 ekar atau lebih atau melebihi 60 unit. Peratusan penyediaan kos rendah adalah sebanyak 30 peratus daripada jumlah keseluruhan cadangan pembangunan perumahan.	F1 F2 F3	PLANMalaysia@Pahang, PBT, REHDA dan Swasta	Pelaksanaan 30 peratus rumah kos rendah daripada keseluruhan kawasan perumahan
H1S1-P4 Pengezonan guna tanah perumahan perlulah berada di kawasan tumpuan utama pembangunan seperti pusat bandar yang berhampiran dengan pengangkutan utama bagi menyokong pembangunan berorientasikan transit (TOD) di dalam kawasan bandar amnya.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, PLANMalaysia, PLANMalaysia@Pahang	Pelaksanaan pengezonan guna tanah perumahan di kawasan tumpuan pembangunan
H1S1-P5 Menyediakan perumahan berdasarkan unjuran dan permintaan semasa bagi menyediakan kemudahan yang mampu menampung keperluan penduduk di sesuatu kawasan perumahan.	F1	PBT, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan pembangunan perumahan berdasarkan unjuran dan permintaan

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
H1S1-P6 Memastikan densiti perumahan yang bersesuaian dengan keperluan dan persekitaran kawasan pembangunan. Selain itu, kawasan perumahan yang berkepadatan rendah di kawasan pinggir bandar perlu dikekalkan bagi menyumbang kepada rangkaian hijau dan pengekalan kawasan hijau di luar kawasan perbandaran.	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia @Pahang, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan perumahan berkepadatan rendah di kawasan pinggir bandar
H1S1-P7 Memastikan penyediaan rumah mampu milik Negeri Pahang di setiap daerah dengan harga menepati keperluan golongan sasaran terutama kumpulan berpendapatan rendah serta mematuhi spesifikasi saiz rumah dan tanah yang minimum.	F1 F2 F3	PLANMalaysia@Pahang, PBT, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan penyediaan rumah mampu milik dengan mematuhi spesifikasi minimum
H1S1-P8 Menerapkan konsep pembangunan bercampur di pusat petempatan utama dan strategik serta berdekatan dengan pusat pengangkutan utama.	F2 F4 F5	PLANMalaysia@Pahang, PBT, PKNP, PASDEC, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan pembangunan berkonsep TOD
H1S1-P9 Melaksanakan program menaik taraf kawasan kampung dengan penyediaan infrastruktur, utiliti dan kemudahan masyarakat yang mencukupi bagi masyarakat luar bandar.	F1 F2 F3	PBT, KKLW, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan program naik taraf kawasan kampung
H1S1-P10 Melaksanakan program pembasmian setinggan di kawasan bandar dan pinggir bandar.	F1 F2	PBT, PDRM, RELA, PTG dan PTD	Sasaran sifar kawasan setinggan
H1S1-P11 Mengukuhkan kedudukan pewaris FELDA dengan menyediakan kawasan perumahan jenis mampu milik dan kemudahan yang mencukupi, berkualiti dan selamat serta mencadangkan beberapa program perumahan seperti rumah generasi FELDA bagi mengelakkan penghijrahan keluar.	F1 F2 F3	FELDA	Pelaksanaan rumah mampu milik generasi FELDA dan FELCRA
H1S1-P12 Menyediakan kemudahan pinjaman perumahan daripada kerajaan negeri bagi tujuan pembelian rumah makmur untuk mereka yang tidak berkelayakan memohon daripada institusi kewangan.	F1 F2 F3	SUK	Perlaksanaan pinjaman rumah makmur daripada kerajaan negeri
H1S1-P13 Melonggarkan syarat pembelian rumah makmur kepada penduduk yang bermastautin di Negeri Pahang.	F1 F2 F3	SUK	Perlaksanaan kelonggaran permohonan rumah makmur kepada penduduk bermastautin

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DH1-S2 AGENSI AWAM DAN SWASTA AKAN DIGALAKKAN TERLIBAT DALAM PENYEDIAAN PERUMAHAN MAKMUR DAN MAMPU MILIK			
H1S2-P1 Melaksanakan konsep 'sewa dahulu beli kemudian' (sewa beli) bagi kumpulan masyarakat terutamanya golongan tidak mampu memiliki rumah kos rendah atau kos sederhana berdasarkan syarat-syarat minimum yang dikenakan.	F1 F2 F3	SUK dan KPKT	Pelaksanaan konsep sewa dahulu beli kemudian
H1S2-P2 Memberi keutamaan dalam pelaksanaan projek-projek perumahan mampu milik secara besar-besaran melalui kerajaan, agensi-agensi kerajaan dan konsortium bumiputera yang bertauliah.	F1 F2 F3	PBT, KPKT dan PLANMalaysia	Pelaksanaan projek-projek perumahan mampu milik
H1S2-P3 Membangunkan satu skim perumahan sosial untuk disewa oleh komuniti berpendapatan rendah dan generasi muda.	F1 F2 F3	SUK dan KPKT	Pelaksanaan skim perumahan sosial
H1S2-P4 Menggiatkan pembinaan perumahan kos rendah dan kos sederhana rendah oleh agensi-agensi kerajaan terutamanya di kawasan-kawasan di mana permintaan perumahan jenis ini adalah tinggi.	F1 F2 F3	SUK, KPKT, Swasta dan lain-lain	Peningkatan penawaran rumah kos rendah dan sederhana.
STRATEGI DH1-S3 PEMBANGUNAN PERUMAHAN AKAN HANYA DIBENARKAN DI KAWASAN-KAWASAN YANG TELAH DIKENALPASTI			
H1S3-P1 Pembangunan perumahan pada masa hadapan hanya dibenarkan di dalam zon perumahan yang dikenalpasti di peringkat RT dan RKK.	F1 F2 F3	PBT, KPKT dan PLANMalaysia@ Pahang	Pengezonan kawasan perumahan di peringkat RT dan RKK
H1S3-P2 Pembangunan perumahan hendaklah mengambil kira kriteria kawasan perumahan terbaik.	F1 F2 F3	PBT, KPKT dan lain-lain	Pelaksanaan pembangunan perumahan dengan ciri-ciri kawasan yang terbaik
H1S3-P3 Pembangunan perumahan kos rendah akan diintegrasikan dengan perancangan sistem pengangkutan awam.	F1 F2 F3	PBT, KPKT dan PLANMalaysia@ Pahang	Pelaksanaan integrasi sistem pengangkutan dengan kawasan perumahan kos rendah

KEMUDAHAN MASYARAKAT

DASAR RSC-DK1

PENYEDIAAN KEMUDAHAN MASYARAKAT YANG BERKUALITI DAN MEMENUHI KEPERLUAN PENDUDUK

STRATEGI DK1-S1

PENYEDIAAN KEMUDAHAN INFRASTRUKTUR PENDIDIKAN YANG HOLISTIK BAGI MEMBENTUK MASA DEPAN NEGERI YANG BERDAYA SAING

K1S1-P1

Sasaran penyediaan kemudahan pendidikan berdasarkan taburan penduduk adalah:

1. Sekolah Menengah ; 298 unit.
2. Sekolah Rendah; 715 unit.

F1
F2
F3

PLANMalaysia, BPEN, PBT, JBP, JKR, FELDA, FELCRA, PTD, JPNPahang, MOE, MOHE dan lain-lain

Peningkatan nisbah sekolah menengah kepada 1:9,000 dan sekolah rendah 1:3,000

K1S1-P2

Menggalakkan penyediaan kemudahan pendidikan yang mencukupi mengikut keperluan penduduk berpandukan garis panduan dan piawaian perancangan.

F1
F2
F3

PLANMalaysia, BPEN, PBT, JBP, JKR, FELDA, FELCRA, PTD, JPNPahang, MOE, MOHE dan lain-lain

Pelaksanaan pembangunan mengikut garis panduan dan piawaian

K1S1-P3

Penyediaan IPT bagi setiap daerah.

F1
F2
F3

PLANMalaysia, BPEN, PBT, JBP, JKR, FELDA, FELCRA, PTD, JPNPahang, MOE, MOHE dan lain-lain

1 IPT :1 Daerah

K1S1-P4

Menggalakkan aplikasi konsep sekolah bersepadu di kawasan pusat petempatan utama bagi penggunaan ruang tanah yang optimum. Penyediaan sekolah bersepadu perlu mengenalpasti lokasi yang bersesuaian di dalam lingkungan pejalan kaki.

F1
F2
F3

PLANMalaysia, BPEN, PBT, JBP, JKR, FELDA, FELCRA, PTD, JPNPahang, MOE, MOHE dan lain-lain

Setiap Kajian Rancangan Tempatan akan mengenalpasti jumlah sekolah bersepadu

K1S1-P5

Memastikan pembinaan sekolah adalah di dalam lingkungan pejalan kaki, di luar kawasan risiko bencana, dan tanah runtuh.

F1
F2

PLANMalaysia, BPEN, PBT, JBP, JKR, FELCRA, PTD, JPNPahang,

Pengurangan jumlah penutupan sekolah di sebabkan bencana

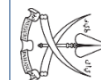
K1S1-P6

Menyediakan prasarana yang serba lengkap, persekitaran yang positif dan kemudahan ruang bagi aktiviti sukan, kesenian, muzik, dan ICT bagi tujuan eksplorasi ilmu yang lebih meluas di dalam persekitaran yang kondusif.

F1

PLANMalaysia, BPEN, PBT, JBP, JKR, FELDA, FELCRA, PTD, JPNPahang, MOE, MOHE dan lain-lain

Peningkatan aktiviti penyertaan dan kemahiran subjek elektif di sekolah

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGensi PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
K1S1-P7 Menggalakkan penglibatan sektor swasta di dalam penyediaan kemudahan pendidikan pra-sekolah dan pendidikan tinggi lainnya.	F1	KEMAS, KPM	Kemasukan / pertambahan bilangan institusi pendidikan
K1S1-P8 Menggalakkan lebih banyak program transformasi luar bandar dengan memberi bimbingan dan program latihan kepada generasi baru FELDA dan FELCRA dengan kerjasama agensi kerajaan dan pakar-pakar industri.	F1 F2 F3	KKLW, FELDA, FELCRA, Swasta dan lain-lain	Penglibatan generasi felda di dalam bidang kemahiran dan industri
K1S1-P9 Mengemaskini elemen pendidikan tempatan agar dapat memenuhi keperluan semasa dan akan datang. i. Mewujudkan jalinan kerjasama di antara pakar-pakar industri pekerjaan dan pihak pengajian tinggi supaya menyokong keperluan tenaga mahir; ii. Menerap dan mengaplikasi teknologi terkini di dalam pengajian dan pembelajaran tempatan agar selari dengan keperluan semasa serta dapat melahirkan generasi yang berdaya saing; dan i. Memastikan terdapat peluang pengajian di dalam kursus kemahiran setempat seiring dengan budaya dan potensi sedia ada terutama bagi generasi pelapis FELDA, FELCRA dan Orang Asli.	F1 F2 F3	KKLW, FELDA, FELCRA, JAKOA, Swasta dan lain-lain	Peningkatan jumlah tenaga mahir dalam pelbagai bidang industri. Peningkatan jumlah produktiviti. Wujud penghasilan produk baru dari FELDA, FELCRA & orang asli
K1S1-P10 Menyediakan kemudahan keselamatan seperti helipad dan perlindungan mangsa bencana di sekolah-sekolah yang dikenalpasti menjadi pusat penempatan sementara bencana alam.	F1 F2 F3	MKN, MOE, PDRM, BOMBA, NADMA dan lain-lain	1 helipad: 1 sekolah potensi pusat penempatan mangsa bencana
STRATEGI DK1-S2 PENYEDIAAN KEMUDAHAN KESIHATAN YANG MENCUKUPI DAN BERKUALITI BERDASARKAN PIAWAIAN DAN KEPERLUAN PENDUDUK			
K1S2-P1 Sasaran penyediaan kemudahan kesihatan berasaskan taburan penduduk adalah: Hosital =17 unit Klinik = 134 unit.	F1 F2 F3	KKM dan JKN Pahang	Pelaksanaan Sasaran hospital 1: 375,000 penduduk. Klinik kesihatan 1: 20,000

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
K1S2-P2 Mengenalpasti dan memindahkan hospital yang berada di dalam lokasi banjir dan menyediakan tapak bagi kemudahan pusat-pusat kesihatan baru supaya dibangunkan di luar kawasan risiko banjir.	F1 F2 F3	PBT, KKM dan JKN Pahang	Tiada tapak hospital di dalam kawasan risiko
K1S2-P3 Mempertingkatkan penyediaan sokongan di hospital negeri seperti penyediaan tempat letak kereta yang mencukupi, perkhidmatan pengangkutan awam dan tapak helipad.	F1 F2 F3	KKM dan JKN Pahang	Kurang jumlah kesesakan
K1S2-P4 Mempertingkatkan mutu perkhidmatan kemudahan sedia ada dengan sokongan penggunaan teknologi moden.	F1 F2 F3	KKM dan JKN Pahang	Peningkatan mutu perkhidmatan dan jumlah pesakit yang dirawat
K1S2-P5 Menyediakan perkhidmatan kesihatan primer dan mempertingkatkan penyediaan klinik 1 Malaysia serta perkhidmatan kesihatan bergerak di kawasan luar bandar.	F1 F2 F3	KKLW, KKM dan JKN Pahang	Pelaksanaan penyediaan klinik 1 Malaysia 1:3000
K1S2-P6 Mempertingkatkan pelancong kesihatan dengan mempromosi produk pelancongan kesihatan melalui promosi produk pelancongan kesihatan Negeri Pahang dengan mengadakan kerjasama yang erat dengan pelbagai agensi seperti MATTA, Kementerian Kesihatan, Persatuan Hospital Swasta Malaysia dan Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan Malaysia.	F1 F2 F3	MOTAC, KKM, JKN Pahang, Swasta dan lain-lain	Peningkatan jumlah kedatangan pelancong bagi tujuan mendapatkan rawatan
STRATEGI DK1-S3 PENYEDIAAN KEMUDAHAN KEBAJIKAN MENGIKUT KEPERLUAN KUMPULAN SASARAN SEPerti WARGA EMAS, IBU TUNGGAL, ANAK YATIM, KANAK-KANAK, DAN GOLONGAN KURANG UPAYA (OKU)			
K1S3-P1 Mewujudkan satu piawaian khusus untuk menyediakan kemudahan institusi kebajikan yang mencukupi bagi keperluan penduduk semasa dan akan datang.	F1 F2 F3	JKM, KPWK, dan lain-lain	Penyediaan garis panduan khusus institusi kebajikan
K1S3-P2 Membina kompleks penyayang di setiap daerah mengikut keperluan penduduk.	F1 F2 F3	JKM, KPWK, dan lain-lain	Pelaksanaan pembinaan 1 Kompleks penyayang di setiap daerah

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
K1S3-P3 Menyediakan program pembangunan warga emas dan OKU bagi memastikan warga ini tidak tersisih dari aspek pembangunan negeri. Di antara aspek program adalah: - Pemantauan Kesihatan - Peningkatan ilmu dan - Penyertaan sukarelawan	F1 F2 F3	JKM dan MUIP	Pertambahan jumlah pekerja di kalangan golongan tertentu
K1S3-P4 Memastikan setiap prasarana pembangunan kawasan bandar mengambil kira keperluan OKU dan warga emas.	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia@ Pahang dan lain-lain	Peningkatan jumlah kemudahan mesra OKU dan warga emas
K1S3-P5 Menyediakan pusat jagaan anak yatim dengan kemudahan pembelajaran yang lebih baik.	F1 F2 F3	JKM, MUIP dan Swasta	Penyediaan kemudahan pembelajaran yang baik di setiap pusat jagaan anak yatim
K1S3-P6 Mempertingkatkan program bantuan ibu tunggal dalam aspek ekonomi, sosial dan sokongan moral.	F1 F2 F3	JKM dan MUIP	Peningkatan jumlah penglibatan ibu tunggal di dalam pelbagai aspek
STRATEGI DK1-S4 PENYEDIAAN KEMUDAHAN TEMPAT IBADAT DAN PERKUBURAN			
K1S4-P1 Menyediakan kemudahan tempat ibadat masjid dan surau serta tanah perkuburan Islam di kawasan pembangunan perumahan mengikut piawaian yang diterima pakai	F1	PBT, Pemaju dan MUIP	-
K1S4-P2 Menyediakan kemudahan tempat ibadat dan perkuburan/krematorium bukan islam mengikut dasar Kerajaan Negeri yang berkuatkuasa.	F1	PBT dan Pemaju	-
STRATEGI DK1-S5 PENYEDIAAN KEMUDAHAN POS BAGI MEMENUHI KEPERLUAN PENDUDUK			
K1S5-P1 Menyediakan pejabat pos baru bagi memenuhi keperluan penduduk sehingga tahun 2050 mengikut lokasi tumpuan utama penduduk termasuk di kawasan luar bandar.	F1 F2 F3	Pos Malaysia dan Swasta	Penyediaan pejabat pos untuk memenuhi keperluan penduduk

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGensi PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DK1-S6 PENYEDIAAN PERKHIDMATAN KESELAMATAN SEPerti POLIS DAN BOMBA MENGIKUT KEPERLUAN DAN UNJURAN YANG DITETAPKAN			
K1S6-P1 Menyediakan balai-balai polis dan bomba baru berserta kuarters pegawai bagi meminimumkan jangka masa sampai ke tempat kejadian. Balai polis – 83 unit Pondok Polis – 246 unit Balai Bomba – 38 unit	F1 F2 F3	PBT, PDRM, BOMBA, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain	Peningkatan jumlah balai polis dan balai bomba bagi meminimumkan jangka masa sampai
K1S6-P2 Mempertingkatkan mutu perkhidmatan dengan penambahan anggota polis mengikut nisbah 1(anggota) : 250 (penduduk).	F1 F2 F3	PDRM	Sasaran peningkatan jumlah anggota dengan nisbah 1:250 penduduk
K1S6-P3 Mengadaptasi garis panduan bandar selamat dan CPTED di dalam perancangan fizikal bandar-bandar di seluruh Negeri Pahang dan kawasan zon merah yang diklasifikasi sebagai kawasan risiko jenayah.	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia@ Pahang, KPKT dan PDRM	Penurunan kes jenayah di kawasan bandar
K1S6-P4 Mengenal pasti lokasi yang bersesuaian bagi pemasangan CCTV sebagai salah satu langkah pengurangan kes jenayah bandar.	F1	PBT dan PDRM	Pelaksanaan pemasangan CCTV di kawasan bandar
STRATEGI DK1-S7 PENYEDIAAN KEMUDAHAN SOSIAL BERSEPADU DAN BERKESAN			
K1S7-P1 Penyediaan Pusat Transformasi Bandar (UTC) bagi bandar utama.	F1 F2	Agensi Kerajaan dan Swasta	1 Bandar : 1 UTC
K1S7-P2 Penyediaan Pusat Tranformasi Luar Bandar (RTC) bagi felda-felda terpilih yang mempunyai jumlah penduduk melebihi 10 ribu orang.	F1 F2	Agensi Kerajaan dan Swasta	1 RTC : 10,000 penduduk kawasan luar bandar
K1S7-P3 Menyediakan pusat kemudahan sosial seperti pusat sivik, dewan orang ramai, balai raya dan lain-lain di pusat petempatan utama.	F1 F2	KKLW, JPP, PBT dan lain-lain	Pelaksanaan penyediaan kemudahan sosial di pusat petempatan utama

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
KEPENDUDUKAN			
DASAR RSC-DC1			
PENINGKATAN PEMBANGUNAN MODAL INSAN			
STRATEGI DC1-S1			
MENINGKATKAN MODAL INSAN YANG BERPENGETAHUAN, BERKEMAHIRAN TINGGI DAN BERDAYA SAING			
C1S1-P1 Membangunkan tenaga kerja dengan melaksanakan program yang bermotivasi dan modal insan berkemahiran (<i>multi-tasking</i>).	F1-F3	PKNP, ECER, MOHE, Swasta dan lain-lain	Peningkatan jumlah tenaga kerja <i>multi tusing</i>
C1S1-P2 Mempergiatkan usaha dalam inisiatif Sains dan Teknologi (S&T) dan Penyelidikan dan Pembangunan (R&D) terutama dalam bidang pertanian dan industri pembuatan .	F1-F3	BPEN, DOF, MOE, PKNP, IPTA, IPTS, Swasta dan lain-lain	Pertambahan pusat kajian sains pertanian dan industri buatan
C1S1-P3 Mentransformasi pendidikan latihan teknikal dan vokasional (TVET) bagi memenuhi permintaan industri semasa.	F1-F3	BPEN, PKNP, MOE, IPTA, IPTS, Swasta dan lain-lain	Peningkatan institusi berasaskan latihan teknikal dan vokasional
C1S1-P4 Menyediakan kemudahan jalur lebar dan info struktur bagi membantu serta menyokong pembangunan ekonomi berasaskan pengetahuan.	F1 F2 F3	SKMM, PBT, Swasta dan lain-lain	Peningkatan liputan rakaian jalur lebar keseluruhan pelusuk kawasan
C1S1-P5 Program pembasmian kemiskinan dan peningkatan taraf kehidupan yang lebih berkualiti akan diteruskan bagi mencapai sasaran kemiskinan sifar.	F1 F2 F3	BPEN	Sifar kemiskinan menjelang 2050
STRATEGI DC1-S2			
KERAJAAN NEGERI AKAN MENGGALAKKAN PEMBENTUKAN MASYARAKAT PENYAYANG, BERBUDAYA DAN BERSATU PADU			
C1S2-P1 Menggalkan penganjuran program-program pembangunan belia seperti Program Rakan Muda, Rakan Sukan, Rakan Masjid dan sebagainya.	F1 F2 F3	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, KKLW dan KBS	Peningkatan program penglibatan belia
C1S2-P2 Menggalkan penglibatan belia dalam program-program kesenian dan kebudayaan.	F1 F2 F3	PBT dan KBS	peningkatan program kesenian dan kebudayaan
C1S2-P3 Menyediakan kemudahan-kemudahan untuk menjalankan aktiviti kesenian dan kebudayaan seperti dewan, balai raya dan sebagainya.	F1 F2 F3	MOTAC dan KBS	Peningkatan kemudahan sokongan aktiviti belia

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
C1S2-P4 Membentuk satu pembangunan sosial yang mempunyai persekitaran harmoni bagi mengurangkan jurang perbezaan kualiti hidup antara kaum.	F1 F2 F3	JPK dan lain-lain	Peningkatan interaksi sosial antara kaum
C1S2-P5 Menjalankan aktiviti kemasyarakatan seperti kempen gotong-royong, aktiviti rukun tetangga dan sambutan hari-hari perayaan.	F1 F2 F3	PBT, JKKK dan lain-lain	Peningkatan aktiviti kemasyarakatan
STRATEGI DC1-S3 PROGRAM PEMBASMIAN KEMISKINAN DAN PENINGKATAN TARAF KEHIDUPAN YANG LEBIH BERKUALITI AKAN DITERUSKAN BAGI MENCAPAI SASARAN KEMISKINAN SIFAR			
C1S3-P1 Memberi keutamaan kepada golongan miskin dalam sebarang program kebajikan yang dianjurkan.	F1 F2 F3	JKKK, KKLW, JKM, KEMAS, MUIP dan lain-lain	Pelaksanaan program pembasmian kemiskinan
C1S3-P2 Pembangunan diri melalui bengkel/kursus–penyelesaian masalah, pengurusan diri/masa, motivasi, perubahan sikap dan perancangan masa depan.	F1 F2 F3	KKLW, KEMAS, Swasta dan lain-lain	Peningkatan program modal insan dan perancangan masa depan
C1S3-P3 Kemudahan sokongan melalui pemilikan rumah kos rendah, pemulihan rumah terbengkalai/usang dan penempatan semula setinggan dan bantuan penyewaan.	F1 F2 F3	BPEN, JKM, MUIP dan Swasta	Pelaksanaan kawasan penempatan semula setinggan dan bantuan penyewaan
C1S3-P4 Mengintegrasikan perumahan kos rendah/kos sederhana rendah dengan sistem pengangkutan awam.	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia@ Pahang, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan integrasi sistem pengangkutan awam dengan kawasan perumahan kos rendah
C1S3-P5 Menjalankan kursus keusahawanan/pertanian, latihan kewangan dan penghasilan produk agro pertanian melalui kerjasama pihak swasta bagi membasmi kemiskinan.	F1 F2 F3	DOA, BPEN, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan kursus keusahawanan/ pertanian
C1S3-P6 Menjalin dan mewujudkan kerjasama dengan pihak swasta dalam melaksanakan program pembasmian kemiskinan bandar.	F1 F2 F3	Swasta	Sifar kemiskinan menjelang 2050

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
REKREASI DAN SUKAN			
DASAR RSC -DR1			
MENYEDIAKAN KAWASAN REKREASI DAN SUKAN BAGI MEMENUHI KEPERLUAN PENDUDUK			
STRATEGI DR1-S1			
MEMBANGUNKAN TAMAN BANDARAN DAN ARENA SUKAN BERTARAF ANTARABANGSA			
R1S1-P1 Membangunkan kawasan yang berpotensi dan menaik taraf taman bandaran sedia ada kepada taman bandaran bertaraf dunia dengan tema tertentu berdasarkan keunikan sesuatu tempat.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, JLN, PKBF, MOTAC, PLANMalaysia@Pahang	1 taman bandaran di setiap bandar utama daerah
R1S1-P2 Menyediakan prasarana yang bertaraf antarabangsa dan mewujudkan institusi pengajian sains sukan di Gambang, Kuantan.	F1 F2 F3 F4 F5	MOE, IPTA dan IPTS	Pelaksanaan pengajian sains sukan
R1S1-P3 Mempertingkatkan penganjuran program sukan eko di peringkat kebangsaan dan antarabangsa.	F1 F2 F3	MOTAC, <i>Tourism</i> Pahang, KBS, PKBF, Swasta dan lain-lain	Pertambahan anjuran program sukan eko di peringkat antarabangsa
STRATEGI DR1-S2			
MENYEDIAKAN KEMUDAHAN REKREASI DAN SUKAN YANG MENCUKUPI DAN BERSESUAIAN SERTA MEMENUHI PIAWAIAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN DAN MASYARAKAT TEMPATAN			
R1S2-P1 Menyediakan kemudahan rekreasi dan sukan yang mencukupi iaitu sebanyak 24 unit taman bandaran dan 39 unit taman tempatan menjelang 2050.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia, JLN, PBT, FRIM, JPS, JPNP dan BPEN	1 Taman Bandaran :75,000 penduduk 1 Taman Tempatan :12,000 penduduk
R1S2-P2 Penyediaan keperluan taman rekreasi dengan reka bentuk menarik dan integrasi elemen sampingan.	F1 F2 F3 F4 F5	JLN, PBT, FRIM, JPS, JPNP dan BPEN	Petambahan taman rekreasi yang menarik

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENS PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
R1S2-P3 Mengekalkan dan menaik taraf taman rekreasi sedia ada kepada hierarki yang lebih tinggi dengan penambahan elemen landskap kejur dan memaksimumkan jumlah landskap lembut bagi menyokong gaya hidup masyarakat.	F1 F2 F3	PLANMalaysia@Pahang, JLN, PBT dan lain-lain	Pertambahan taman rekreasi dengan kemudahan yang pelbagai
R1S2-P4 Menyediakan kemudahan rekreasi di taman kejiranan bagi pelbagai peringkat umur dan keupayaan.	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain.	Peningkatan kemudahan pelbagai peringkat
R1S2-P5 Mempertingkatkan penyerahan dan pewartaan kawasan lapang.	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia@Pahang, Swasta dan lain-lain	80% kawasan rekreasi telah diserahkan dan diwarta
R1S2-P6 Mengenalpasti tahap tampungan aktiviti dan pembangunan di setiap kawasan rekreasi semula jadi bagi mengurangkan kesan pembangunan dan aktiviti pengunjung kepada alam sekitar.	F1 F2 F3	PBT, JLN dan lain-lain	Pelaksanaan had jumlah aktiviti di rekreasi sensitif
R1S2-P7 Membangunkan rangkaian jaringan hijau di sepanjang pesisir pantai dan sungai yang berpotensi sebagai taman <i>linear</i> dan <i>promenade</i> . Pembangunan jaringan ini merupakan langkah memelihara keindahan, ekosistem serta mempertingkatkan kesedaran masyarakat terhadap kepentingan memelihara alam sekitar.	F1 F2 F3	PBT, JLN, JPS dan lain-lain	80% kawasan pesisir pantai dan sungai di bangunkan sebagai jaringan hijau
R1S2-P8 Melaksanakan usaha sama antara swasta, badan kerajaan dan orang awam di dalam pembangunan dan penyelenggaraan kawasan rekreasi buatan dan rekreasi semula jadi.	F1-F3	JPNP, JAS, PERHILITAN, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan program peningkatan kualiti taman rekreasi awam
R1S2-P9 Menyediakan jaringan koridor hijau terutama di kawasan pusat petempatan utama bagi mewujudkan laluan pejalan kaki dan berbasikal yang lebih mesra pengguna dan efektif.	F1-F3	PBT, JLN, Swasta dan lain-lain	Sasaran 50km jaringan koridor hijau di setiap bandar
R1S2-P10 Mempertingkatkan program klinik sukan FELDA untuk generasi baru FELDA bagi sukan futsal, bola sepak, bola jaring dan sukan lasak.	F1-F3	FELDA, FELCRA, KBS, Swasta dan lain-lain	Peningkatan penglibatan generasi baru FELDA di dalam sukan utama
R1S2-P11 Mempertingkatkan kemudahan sukan seperti pembangunan kompleks sukan dan rekreasi di kawasan FELDA dan FELCRA.	F1-F3	PBT, PLANMalaysia@Pahang, FELDA, FELCRA, KBS, Swasta dan lain-lain	Sasaran 1 kompleks sukan di setiap kawasan Felda dan Felcra

Jadual 11.6 : Senarai Fasa, Agensi Pelaksana Dan Indikator Pelaksanaan Teras 4

TERAS 4 : TERAS KELESTARIAN ALAM SEKITAR

ALAM SEKITAR DAN SUMBERJAYA ASLI

DASAR RSC-DE1

PEMELIHARAAN DAN PENGURUSAN KAWASAN SENSITIF ALAM SEKITAR DAN SUMBER SEMULA JADI

STRATEGI DE1-S1

PENGURUSAN DAN PENGAWALAN PEMBANGUNAN DI KAWASAN SENSITIF ALAM SEKITAR (KSAS)

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
E1S1-P1 Menenal pasti kawasan sensitif alam sekitar untuk masa hadapan agar pengurusan alam sekitar dapat dijalankan dengan lebih efisien.	F1 F2	PLANMalaysia@ Pahang, PBT, MMKN, JPNP, JAS, PERHILITAN, JMG, PTG, PTD, BKSA dan JPS	• Pemeliharaan dan pemuliharaan KSAS • Pewartaan KSAS 95% menjelang tahun 2050 • Pelaksanaan EIA
E1S1-P2 Menjaga dan memelihara kawasan yang menjadi sumber warisan geologi Negeri Pahang (sumber mineral, kawasan air panas, air terjun, bekas lombong, tanah bencah, tanah gambut dan permatang kuarza) dari sebarang aktiviti pembangunan yang boleh mengancam kawasan tersebut .	F1 F2	JMG, PBT, JAS, PLANMalaysia@ Pahang, JPNP, MOTAC, <i>Tourism</i> Pahang, JPS	• Pengurusan KSAS bernilai warisan tanpa sebarang aktiviti pembangunan • Pewartaan KSAS 95% menjelang tahun 2050
E1S1-P3 Mempertingkatkan pemeliharaan dan pemuliharaan aset ekologi Negeri Pahang.	F1 F2 F3	PBT, PTG, PTD dan lain-lain	Pemeliharaan terhadap aset ekologi
E1S1-P4 Menggalkan penglibatan komuniti dalam usaha memelihara, memulihara dan melindungi habitat semula jadi seperti menubuhkan Community Conserved Area (CCA) dan komuniti tempatan yang bertanggungjawab dalam menguruskan sesuatu kawasan dan habitat semula jadi.	F2	PBT, JPNP, MMKN, JAKOA, PTG, PTD, NGO, NRE, WWF	Penglibatan komuniti dalam memelihara, memulihara dan melindungi habitat semula jadi
E1S1-P5 Meningkatkan kerja pemantauan dan penyelenggaraan di kawasan berbukit dan bercerun tinggi bagi mengelakkan risiko tanah runtuh.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia, PLANMalaysia@ Pahang, PBT, JMG, JAS, JKR, MKN, MOSTI dan NADMA	• Penyediaan data kawasan berbukit dan bercerun • Pengurangan risiko tanah runtuh

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
E1S1-P6 Memperkukuh pengurusan banjir di kawasan yang berisiko tinggi.	F1 F2 F3 F4 F5	JPS, NADMA, PBT dan BKSA	- Penyediaan maklumat risiko banjir - Pelaksanaan Rancangan Tebatan Banjir (RBT)
STRATEGI DE1-S2 PERTIMBANGAN ISU ALAM SEKITAR SEMASA MERANCANG, MEMBANGUN DAN MELAKSANAKAN PEMBANGUNAN GUNA TANAH			
E1S2-P1 Menguatkuasakan peraturan, garis panduan dan undang-undang yang berkaitan alam sekitar secara bersepadu termasuk penguatkuasaan Garis Panduan Pembangunan di Kawasan Bukit.	F1	JAS, PBT dan PTD	Penguatkuasaan peraturan-peraturan, garis panduan dan undang-undang yang berkaitan alam sekitar
E1S2-P2 Menguatkuasakan penyediaan EIA dalam semua projek pembangunan berdasarkan Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Aktiviti yang ditetapkan)(Penilaian Kesan Kepada Alam Sekitar) 2015 atau sebarang perubahan terkini terhadap perintah ini.	F1	JAS dan PBT	Penguatkuasaan penyediaan EIA
E1S2-P3 Mengambil kira impak alam sekitar secara menyeluruh dari awal hingga akhir pelaksanaan projek dijalankan, semasa mempertimbangkan kelulusan permohonan pembangunan.	F1 F2 F3 F4 F5	JAS, PBT, JPNP, PTD, PLANMalaysia dan BPEN	Penubuhan Jawatankuasa Kelestarian
E1S2-P4 Menanam semula spesies asli pokok bakau yang bersesuaian di kawasan hutan paya laut yang terosot.	F1 F2 F3	FRIM, JPNP dan NGO	Penanam semula spesies asli pokok bakau di hutan paya laut yang terosot
E1S2-P5 Menanam semula pokok hutan (<i>reforestation</i>) spesies tempatan di kawasan hutan yang telah ditebang atau terosot di kawasan hutan simpan.	F1 F2 F3	JPNP, FRIM dan NGO	Penanam semula spesies tempatan di hutan simpan kekal
E1S2-P6 Mewujudkan sistem pengawasan alam sekitar untuk menilai kesan projek pembangunan ke atas alam sekitar.	F1 F2 F3	PBT dan JAS	Penyediaan sistem pengawasan alam sekitar

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
E1S2-P7 Memperkuh teknik pemetaan sumber dan GIS yang memperincikan kawasan sensitif seperti tanah curam, kawasan berbukit dan sebagainya.	F1 F2 F3	PLANMalaysia, JAS, PBT, JMG dan JKR	Penyediaan sistem data GIS yang memperincikan kawasan sensitif
STRATEGI DE1-S3 PENGEKALAN DAN PEMELIHARAAN KELESTARIAN HUTAN SIMPAN KEKAL (HSK)			
E1S3-P1 Mengekalkan kawasan hutan simpan kekal yang sedia ada kepada sekurang-kurangnya 50% daripada keseluruhan kawasan hutan Negeri Pahang.	F1 F2 F3 F4 F5	PLANMalaysia, PERHILITAN, JAS, JPNN, PTD, PTG dan MKN	50 Peratus pengkalan Hutan Simpan Kekal menjelang tahun 2050
E1S3-P2 Mengekal dan memelihara kawasan <i>Central Forest Spine (CFS)</i> daripada pencerobohan petempatan dan aktiviti pertanian yang boleh memusnahkan laluan hidupan liar.	F1 F2 F3	PLANMalaysia, JPNN, PERHILITAN, PTD dan PTG	Tiada sebarang pencerobohan petempatan dan aktiviti pertanian di kawasan CFS
E1S3-P3 Memelihara hutan simpan kekal sebagai sumber biodiversiti negeri dan aset eko-pelancongan.	F1 F2 F3 F4 F5	MOTAC, <i>Tourism</i> Pahang, JPNN, NGO, IPTA, IPTS, NAHRIM, PTD dan PBT	50 Peratus pengkalan Hutan Simpan Kekal menjelang tahun 2050
E1S3-P4 Mengawal dan memulihara kawasan hutan simpan di tanah gambut secara bersepadu.	F1 F2 F3	JPNN, JMG, PBT, PLANMalaysia, BOMBA, JAS, JPS, MET, MKN, NADMA dan lain-lain	Penyediaan dan pelaksanaan perkara-perkara yang dinyatakan bagi mengawal serta memulihara kawasan hutan simpan di tanah gambut
STRATEGI DE1-S4 PENGURUSAN DAN PENGAWALAN KELESTARIAN SUMBER AIR			
E1S4-P1 Mengawal pembangunan dan pengurusan lembangan sungai terutama di kawasan hutan tadahan air yang menjadi sumber air mentah Negeri Pahang.	F1 F2 F3 F4 F5	JPNN, BKSA, JPS, NRE, PTD, PTG dan BKSA	Pelaksanaan pembangunan dan pengurusan lembangan sungai

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
STRATEGI DE1-S5			
PEMELIHARAAN DAN PENGURUSAN KAWASAN PESISIRAN PANTAI			
E1S5-P1 Mewujudkan badan pengurusan zon pantai yang terdiri daripada pelbagai agensi bagi menjalankan pengurusan ekosistem pantai secara bersepadu.	F1 F2	PLANMalaysia@ Pahang, JPS, JAS, PBT, MACRES dan DOF	Penubuhan badan pengurusan zon pantai
E1S5-P2 Melaksanakan kawalan terhadap hakisan pantai melalui pendekatan yang lebih mesra alam.	F1 F2 F3 F4	BPEN, JPP, JPS, NAHRIM dan PLANMalaysia@ Pahang	Pelaksanaan kawalan terhadap hakisan pantai melalui kaedah yang dinyatakan
E1S5-P3 Mengekalkan kawasan paya bakau di pesisiran pantai bagi mengelakkan masalah hakisan pantai.	F1 F2	JAS, JPNP, PTG, PTD, JPS, PBT, NAHRIM dan lain-lain	Pengekalan kawasan paya bakau di pesisiran pantai
E1S5-P4 Mewujudkan zon penampan di kawasan pesisiran pantai selaras dengan Rancangan Fizikal Negara ke-3	F1 F2	PLANMalaysia, JAS, PTG, PTD, NRE, JPS, PBT dan NAHRIM	Penyediaan zon penampan di kawasan pesisiran pantai
E1S5-P5 Mewujudkan <i>National Climate Resilience and Adaptation Strategy</i> bagi mengurus risiko perubahan iklim.	F1 F2 F3	JAS, PTG, PTD, NRE, JPS dan PBT	Penyediaan <i>National Climate Resilience and Adaptation Strategy</i>
E1S5-P6 Mengawal aktiviti penambakan dan tebus guna tanah di kawasan pesisiran pantai.	F1 F2 F3	JAS, PTG, PTD, JPS, PBT, JAS dan PLANMalaysia@ Pahang	-
E1S5-P7 Memastikan penggunaan sumber zon pantai secara cekap dan pembangunan fizikal secara mampan bagi mencapai produktiviti yang optimum.	F1 F2 F3 F4 F5	JAS, JPS dan PBT	-
E1S5-P8 Mensyaratkan keperluan laporan Penilaian Kesan Alam Sekitar (EIA) bagi semua kawasan zon pantai tanpa mengira jenis pembangunan (termasuk pembangunan perumahan, perniagaan dan pelancongan) perlu merujuk kepada JAS. Analisis yang dijalankan perlu mengambil kira impak kumulatif semua pembangunan (termasuk pembangunan di sekitarnya) sama ada kecil atau besar.	F1 F2 F3 F4 F5	JAS, JPS, PBT dan PLANMalaysia@ Pahang,	Penguatkuasaan penyediaan EIA

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
E1S5-P9 Mensyaratkan penyediaan bon prestasi impak alam sekitar (<i>Bond for Environment Impact Performance</i>) dan bon kesan sosial (<i>Social Impact Bond</i>) kepada pemaju bagi tujuan pemuliharaan alam sekitar atau ganti rugi ke atas kerosakan yang diakibatkan oleh pembangunan ke atas zon pantai dan kawasan sekitarnya.	F2 F3 F4	JAS, JPS, PBT dan PLANMalaysia@ Pahang	Penyediaan bon prestasi impak alam sekitar (<i>Bond for Environment Impact Performance</i>) dan bon kesan sosial (<i>Social Impact Bond</i>) daripada pemaju
E1S5-P10 Mensyaratkan penyediaan laporan Penilaian Kesan Sosial (SIA) untuk pembangunan yang bersesuaian di zon pantai berdasarkan kepada Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Penilaian Kesan Kepada Alam Sekitar 2015) dan sebarang perubahan terkini terhadap perintah ini dengan memberi penekanan kepada isu keselamatan dan kesihatan awam.	F1 F2 F3	JAS, JPS, PBT dan PLANMalaysia@ Pahang	Pelaksanaan penyediaan SIA
STRATEGI DE1-S6 PENGURUSAN DAN PEMBANGUNAN SUMBER MINERAL YANG MAMPAN			
E1S6-P1 Mengekalkan kawasan yang mempunyai sumber mineral yang bernilai tinggi untuk aktiviti perlombongan masa depan.	F1 F2 F3 F4 F5	JMG, JAS, PTD dan PTG	Pengekalan kawasan sumber mineral bernilai tinggi
E1S6-P2 Melaksanakan aktiviti perlombongan bawah tanah bagi mengelakkan penebangan dan fragmentasi hutan serta memberi impak yang negatif terhadap alam sekitar terutama di kawasan sensitif alam sekitar.	F2 F3 F4 F5	JAS, JPS, JMG dan BKSA	Pelaksanaan aktiviti perlombongan bawah tanah
E1S6-P3 Tidak membenarkan sebarang aktiviti perlombongan di kawasan hulu pengambilan air.	F1 F2	JMG, PTG JAS dan PTD	- Tiada sebarang aktiviti perlombongan di kawasan hulu pengambilan air - Tidak mencemarkan kawasan hulu pengambilan air
E1S6-P4 Memastikan aktiviti pembangunan sumber mineral dilaksanakan secara mampan dengan beberapa pelaksanaan.	F1 F2 F3	JMG, PTG JAS dan PTD	Pelaksanaan aktiviti pembangunan sumber mineral secara mampan
E1S6-P5 Mewujudkan perundangan yang lebih ketat dalam pengurusan dan penerokaan sumber:	F1 F2	JMG, JAS, PTD, PTG, PBT dan lain-lain	Penubuhan perundangan yang ketat bagi pengurusan dan penerokaan sumber

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
E1S6-P6 Mewujudkan zon penampungan bagi kawasan perlombongan yang berdekatan dengan badan air.	F1 F2 F3	PBT, PLANMalaysia@ Pahang dan JPS, JAS	Penyediaan dan pelaksanaan zon penampungan di kawasan perlombongan yang berdekatan dengan badan air
E1S6-P7 Membangun dan memajukan kawasan atau tapak bekas lombong bagi tujuan pembangunan lain seperti pelancongan, pertanian, perumahan, tasik rekreasi, tadahan air dan sebagainya.	F1 F2 F3	PBT, BPEN dan Swasta	Pelaksanaan membangun dan memajukan tapak bekas lombong yang berpotensi
STRATEGI DE1-S7 PENGURUSAN DAN PEMULIHARAAN KUALITI ALAM SEKITAR (HIJAU DAN MAMPAN)			
E1S7-P1 Mewujudkan pengawalan dan pengawasan terhadap pencemaran alam sekitar yang berlaku di seluruh kawasan Negeri Pahang.	F1 F2 F3	JAS, PLANMalaysia, PLANMalaysia@ Pahang dan PBT	Pengawalan dan pengawasan terhadap pencemaran alam sekitar
E1S7-P2 Mengawal pencemaran marin dan sungai melalui penggunaan sistem kumbahan yang efisien dan berkesan.	F1 F2 F3	PBT dan JAS	Pencemaran marin dan sungai dapat dikawal dengan penggunaan sistem kumbahan yang efisien dan berkesan
E1S7-P3 Mewujudkan keselarasan matlamat dengan meletakkan konsep kelestarian sebagai matlamat utama dalam pembangunan.	F1 F2 F3	KeTTHA, JAS, PLANMalaysia, PBT, JPS dan JKR	Penyelarasan matlamat utama pembangunan dan konsep kelestarian
DASAR RSC-DE2 SUMBER JAYA ASLI PAHANG SEBAGAI SUMBER PENDAPATAN NEGERI			
STRATEGI DE2-S1 PENGURUSAN SUMBER JAYA SECARA MAMPAN DALAM MENINGKATKAN SUMBER EKONOMI NEGERI PAHANG			
E2S1-P1 Memacu kemajuan melalui penyelidikan dan pembangunan teknologi bagi memastikan pengurusan hutan dilakukan secara mampan.	F1 F2 F3 F4	JPNP, MOSTI, PTD dan FRIM	- Pewartaan keluar hutan simpan kekal - Pelaksanaan program penyelidikan dan pembangunan teknologi bagi kepentingan pengurusan hutan

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
E2S1-P2 Mewujud dan mengamalkan konsep <i>carbon credit</i> dalam pengurusan dan penjanaan pendapatan dari ekosistem hutan.	F1 F2 F3 F4 F5	PBT, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan konsep <i>Carbon Credit</i>
E2S1-P3 Mewujud dan melaksanakan skim penjanaan pendapatan negeri melalui perkhidmatan terhadap ekosistem hutan (<i>Payment for Ecosystem Services-PES</i>).	F1 F2 F3	BPEN dan Swasta	Pelaksanaan skim penjanaan pendapatan negeri melalui perkhidmatan terhadap ekosistem hutan (<i>Payment for Ecosystem Services-PES</i>)
E2S1-P4 Mengekalkan dan memulihara kawasan hutan yang berpotensi untuk aktiviti eko-pelancongan bagi menjana sumber pendapatan negeri.	F1 F2 F3	MOTAC, JPNP, PTD, PKBF dan <i>Tourism</i> Pahang	Sumber pendapatan negeri dapat dijana melalui aktiviti eko-pelancongan
E2S1-P5 Menjana pendapatan ekonomi negeri melalui komuniti setempat atau pengetahuan tradisi (<i>traditional knowledge</i>) dengan berasaskan biodiversiti hutan dengan kaedah <i>access</i> dan <i>benefit sharing</i> .	F1 F2 F3	MOTAC, JAKOA, PTD dan <i>Tourism</i> Pahang	Pendapatan ekonomi negeri dapat dijana melalui komuniti setempat atau pengetahuan tradisi (<i>traditional knowledge</i>)
DASAR RSC-DE3 PAHANG SEBAGAI PENJANA UTAMA BIOTENAGA			
STRATEGI DE3-S1 MEMACU INDUSTRI PERHUTANAN SEBAGAI SUMBER BIOTENAGA			
E3S1-P1 Mewujudkan pusat penyelidikan perhutanan untuk meningkatkan kepelbagaian spesis bagi penjanaan sumber biotenaga dan biofuel.	F2-F4	JPNP, MOSTI, FRIM, Swasta dan lain-lain	Penubuhan pusat penyelidikan perhutanan
E3S1-P2 Menjadi pusat utama perindustrian yang berasaskan tenaga yang boleh diperbaharui.	F1-F4	JPNP, MOSTI, FRIM, Swasta dan lain-lain	Menjadi pusat utama perindustrian yang berasaskan tenaga yang boleh diperbaharui menjelang tahun 2050
E3S1-P3 Mewujudkan polisi dan dasar baharu sebagai komitmen ke arah pelaksanaan industri biofuel.	F1-F3	KPPK, KeTTHA dan lain-lain	Penyediaan polisi dan dasar baharu bagi pelaksanaan industri <i>Biofuel</i>

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
PEMULIHARAAN WARISAN			
DASAR RSC-DW1 WARISAN MENJANA KEMAJUAN NEGERI			
DW1-S1 MENGIKTIRAF TAPAK WARISAN SEBAGAI USAHA PENGEKALAN DAN PEMELIHARAAN WARISAN			
W1S1-P1 Menjalankan inventori bagi mengenal pasti sumber warisan yang ada di setiap daerah di Negeri Pahang. Sumber inventori yang dicadangkan adalah seperti bangunan warisan, rumah tradisional vernakular, makam, tapak geologi dan lain-lain.	F1 F2	JWN, <i>Tourism</i> Pahang dan PBT	-
W1S1-P2 Memilih serta mengiktiraf sumber warisan ketara dan tidak ketara setiap daerah sebagai warisan penting di peringkat daerah atau peringkat negeri.	F1 F2	JWN	Pengiktirafan sumber warisan ketara dan tidak ketara setiap daerah sebagai warisan penting di peringkat daerah atau peringkat negeri
W1S1-P3 Mencalonkan butiran warisan inventori yang penting di peringkat negeri sebagai calon Warisan Kebangsaan di bawah Akta Warisan Kebangsaan 2005 (Akta 645), seterusnya disenarai dalam Daftar Warisan Kebangsaan agar diwartakan; seterusnya dicalonkan sebagai Tapak Warisan Dunia sekiranya menepati signifikan kriteria penilaian.	F1 F2	JWN	Terdapat warisan negeri tercalon sebagai warisan kebangsaan
DW1-S2 PENGURUSAN PEMELIHARAAN SERTA PEMULIHARAAN CALON WARISAN KE ARAH PENCAPAIAN DI PERINGKAT NEGERI, KEBANGSAAN DAN ANTARABANGSA			
W1S2-P1 Mewarta dan memelihara serta memulihara; menjalankan konservasi serta mewujudkan garis panduan pembangunan sebagai asas panduan pemeliharaan tapak warisan negeri.	F1 F2 F3	JWN	• Pelaksanaan garis panduan pembangunan • Menjalankan konservasi tapak warisan • Pewartaan tapak warisan
W1S2-P2 Menyediakan peruntukan dan insentif pemuliharaan dan pemeliharaan ke arah pengiktirafan serta pengekaln taraf warisan penting bagi tapak warisan.	F1 F2 F3	JWN	Penyediaan peruntukan dan insentif pemuliharaan dan pemeliharaan ke arah pengiktirafan serta pengekaln taraf warisan

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
DW1-S3 MENGGAJAKKAN POTENSI SUMBER WARISAN DI PELBAGAI BIDANG			
W1S3-P1 Menggajakkan peluang keusahawanan dan inovasi menerusi perkembangan industri kreatif yang berasaskan sumber asli warisan ketara dan tidak ketara Negeri Pahang.	F1 F2 F3	BPEN, MOTAC, MDEC, MeCD, Swasta dan lain-lain	Peningkatan industri kreatif yang berasaskan sumber asli warisan
W1S3-P2 Mewujudkan peluang dalam bidang perkhidmatan dan penyelidikan ke arah pemuliharaan dan pemeliharaan warisan alam semula jadi .	F1 F2 F3	BPEN, JMG DVS, FRIM, JWN, JMM, Swasta dan lain-lain	Kewujudan peluang dalam bidang perkhidmatan dan penyelidikan ke arah pemuliharaan dan pemeliharaan warisan alam semula jadi
DW1-S4 MENINGKATKAN LEBIH BANYAK PELUANG PEKERJAAN DAN SUMBER PENDAPATAN BERKAITAN SEKTOR WARISAN			
W1S4-P1 Menggajakkan penglibatan bidang kerjaya profesional mahupun berasaskan kemahiran yang berorientasikan pemeliharaan warisan.	F1 F2	MOTAC, JKKN, IPT dan lain-lain	-
W1S4-P2 Menggajakkan peluang pekerjaan berasaskan pelancongan di pelbagai bidang seperti pemandu pelancong, jurupandu arah, pengusaha hasil kraftangan, pengusaha ubatan tradisional, pemandu bot, pengusaha penginapan dan lain-lain.	F1 F2	Tourism Pahang, MOTAC, PKBF, Swasta dan lain-lain	-
DW1S5-P5 MENGEKALKAN IDENTITI WARISAN SEBAGAI SALAH SATU KAREKTOR NEGERI PAHANG			
W1S5-P1 Menyerlahkan imej warisan negeri Pahang melalui pemeliharaan warisan alam semula jadi serta seni bina bangunan dan kampung tradisional.	F1 F2	PBT, JWN, MOTAC, Tourism Pahang dan lain-lain	Imej warisan negeri dapat diserlahkan
W1S5-P2 Menggajakkan program pengekalan warisan yang melibatkan pengekalan identiti warisan bagi setiap daerah.	F1 F2 F3	PBT, JWN, JKKN, PBT, MOTAC dan lain-lain	Pelaksanaan program pengekalan warisan

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
DW1-S6 MENYERLAHKAN PELUANG BAHARU DI SEKTOR GUNA TANAH BAGI TAPAK WARISAN			
W1S6-P1 Menggalakkan pemunya tapak atau pemilik tanah yang berhampiran dengan tapak warisan untuk bekerjasama dalam menjayakan program pemeliharaan serta pelancongan warisan.	F1 F2 F3	PBT, JWN, MOTAC, Swasta dan lain-lain	-
W1S6-P2 Menggunakan beberapa kaedah seperti pembangunan semula (<i>redevelopment</i>) dan pemulihan (<i>restoration</i>) terhadap fungsi guna semula bangunan lama, bangunan bersejarah atau bangunan warisan terutama di kawasan pusat bandar.	F1 F2	PBT, <i>Tourism</i> Pahang, MOTAC, Swasta dan lain-lain	Penggunaan kaedah reka bentuk bandar terhadap fungsi guna semula bangunan lama
DASAR RSC-DW2 PENGEKALAN KHAZANAH WARISAN PAHANG			
DW2-S1 MENGURUS SUMBER WARISAN MELALUI PELAN STRATEGIK PEMELIHARAAN DAN PEMULIHARAAN YANG BERKESAN			
W2S1-P1 Mengekalkan pelan strategik yang berkaitan dengan pemuliharaan. Ini bagi memudahkan pelan pengurusan serta pelaksanaan program kerja. Pelan strategik bagi pengurusan pemuliharaan tapak bangunan warisan dan tapak warisan semula jadi yang berkaitan sumber warisan Negeri Pahang.	F1 F2 F3	MOTAC, <i>Tourism</i> Pahang, PKBF, JWN, PBT dan lain-lain	Penggunaan pelan strategik yang berkaitan dengan pemuliharaan
DW2-S2 MEMPROMOSIKAN PEMELIHARAAN DAN PEMULIHARAAN WARISAN DI PERINGKAT NEGERI			
W2S2-P1 Menjalankan usaha mempromosikan kepentingan memelihara warisan di peringkat negeri.	F1 F2 F3	JWN, Swasta dan lain-lain	Kepentingan memelihara warisan di peringkat negeri dapat dipromosikan melalui kaedah yang dinyatakan

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
DW2-S3 MEWUJUDKAN INSENTIF SERTA GERAN PENYELIDIKAN YANG MENYOKONG PROGRAM PENGEKALAN WARISAN NEGERI			
W2S3-P1 Menyediakan insentif berbentuk pengecualian cukai kepada agensi swasta yang menjayakan, membiayai atau menaja program berkaitan pengekalan warisan seperti program cinta alam, ekspedisi saintifik ke tapak warisan penting, pemuliharaan bangunan warisan, program pengindahan kampung warisan, perlindungan haiwan liar terlindung dan lain-lain yang berkaitan.	F1 F2 F3	PBT, MOTAC, JWN, Swasta dan lain-lain	Penyediaan insentif berbentuk pengecualian cukai kepada agensi swasta yang menjayakan, membiayai atau menaja program berkaitan pengekalan warisan
W2S3-P2 Mewujudkan geran mudah cara melalui “Tabung Warisan” khusus untuk projek pemuliharaan serta penyelidikan bagi yang ingin menjayakan kerja pemuliharaan bangunan dan tapak warisan dalam jangka masa pendek dan sederhana.	F1 F2 F3	PBT, JWN, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan geran mudah cara melalui “Tabung Warisan”
DW2-S4 MENGALAKKAN AKTIVITI PELANCONGAN YANG TERKAHAL DI TAPAK WARISAN			
W2S4-P1 Memastikan dan menentukan bilangan pelancong (<i>carrying capacity</i>) yang boleh melawati tapak pelancongan warisan terutama tapak warisan semula jadi KSAS oleh agensi terlibat. Oleh itu, penyenggaraan tapak serta kajian perlu dilakukan sebelum program kawalan ini dilaksanakan; seterusnya akan menjayakan sumber warisan yang lestari. Tapak-tapak warisan berkenaan ialah seperti Gua Merapoh dan Taman Negara Tahan, Tanah Tinggi Bukit Fraser, kawasan hutan dan gunung, air Terjun Pelangi.	F1 F2 F3 F4 F5	JWN, <i>Tourism</i> Pahang, PKBF, PERHILITAN, PBT, Swasta dan lain-lain	Pelaksanaan <i>carrying capacity</i> terhadap pelancong bagi melawat tapak pelancongan
W2S4-P2 Menggalakkan penubuhan Muzium Digital sebagai alternatif bagi mengawal daya tampungan pelancong. Alternatif ini dijangka memberikan beberapa kesan jangka masa panjang.	F1 F2	<i>Tourism</i> Pahang, JWN dan lain-lain	Penubuhan muzium digital sebagai alternatif mengawal daya tampungan pelancong

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENS PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
DW2-S5 MENERUSKAN PENGUATKUASAAN DAN MENGGUBAL UNDANG-UNDANG BERKAITAN WARISAN			
W2S5-P1 Menjalankan hebahan berkenaan akta warisan yang harus difahami oleh orang awam sebelum menjalankan sebarang aktiviti penguatkuasaan.	F1 F2	JWN, Media Massa	Pelaksanaan hebahan Akta Warisan Kebangsaan
W2S5-P2 Menggubal atau meminda perundangan berkaitan warisan dalam negeri yang melibatkan pengurusan sumber warisan di setiap daerah. Ini mengelakkan isu tapak warisan yang tidak terurus serta mewujudkan pemandangan visual yang kurang memuaskan, terbiar atau termusnah tanpa diberi perhatian sewajarnya.	F1 F2 F3	PBT, JWN dan PLANMalaysia@ Pahang	-
DW2-S6 MENG GALAKKAN PENYEDIAAN GARIS PANDUAN KHUSUS PEMELIHARAAN BANGUNAN DAN KAWASAN PEMELIHARAAN WARISAN			
W2S6-P1 Menyediakan garis panduan untuk pemberian insentif kepada yang memberikan komitmen serta berusaha dalam memelihara tapak warisan utama seperti tapak warisan dunia dan kawasan warisan semula jadi KSAS.	F1 F2	PBT, JWN, PLANMalaysia@ Pahang dan Swasta	Penyediaan garis panduan untuk pemberian insentif
W2S6-P2 Menambahbaik garis panduan sedia ada sekiranya memerlukan pengubahan penting berdasarkan kaedah kerja mahupun berkenaan isu dan masalah semasa.	F1 F2	PBT, JWN dan PLANMalaysia@ Pahang	-
DASAR RSC-DW3 WARISAN PAHANG MAKMUR			
STRATEGI DW3-S1 MENINGKATKAN KUALITI PERSEKITARAN MELALUI PEMELIHARAAN DAN PEMULIHARAAN BANGUNAN WARISAN SERTA SENI BINA VERNAKULAR DI BANDAR MAHUPUN LUAR BANDAR			
W3S1-P1 Menjaga kebersihan, kekemasan dan persekitaran bangunan dengan mengadakan program khidmat sukarelawan, program pembersihan serta menggalakkan penajaan dalam pemuliharaan bangunan.	F1 F2	PBT, JWN, PLANMalaysia@Pahang dan Swasta	

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
W3S1-P2 Menambahbaik kualiti bangunan yang bercirikan seni bina vernakular terutama yang terletak di sepanjang jalan utama yang mudah dilihat oleh pengguna jalan raya.	F1 F2	PBT dan JWN	Penambahbaikkan kualiti bangunan yang bercirikan seni bina vernakular
W3S1-P3 Menggalkan pemeliharaan rumah tradisional di luar bandar dengan memberikan khidmat nasihat penyelenggaraan kepada pemilik, bantuan pemuliharaan bangunan bagi yang layak serta insentif pengekalan reka bentuk bangunan tradisional bagi yang didaftarkan sebagai bangunan warisan.	F1 F2	PBT, JWN dan Kerajaan Negeri	-
STRATEGI DW3-S2 MENYERLAHKAN, MENGIKTIRAF SERTA MEMPROMOSI KEBUDAYAAN TEMPATAN MENGIKUT KAUM BAGI POTENSI PELANCONGAN ANTARABANGSA SERTA PENGEKALAN WARISAN TIDAK KETARA NEGERI			
W3S2-P1 Menyerlahkan, memajukan dan mengetengahkan warisan kebudayaan etnik kaum Orang Asli yang terdapat di Negeri Pahang sebagai tarikan pelancongan negeri dan antarabangsa .	F1 F2 F3	JAKOA, <i>Tourism</i> Pahang, MOTAC, JWN dan lain-lain	Warisan kebudayaan etnik kaum Orang Asli dapat diketengahkan dan menjadi produk pelancongan
W3S2-P2 Menggalkan kursus dan latihan serta seminar yang mengetengahkan warisan tidak ketara Negeri Pahang dalam melahirkan bakat-bakat baharu yang berkebolehan. Antara bidang-bidang menarik yang boleh diterokai ialah bidang muzik tradisional asli Pahang, merekacipta perhiasan emas, kursus penyediaan masakan tradisional Pahang, seni halus dan ukiran serta lain-lain lagi.	F1 F2	<i>Tourism</i> Pahang, MOTAC, dan lain-lain	Penyediaan kursus dan latihan bagi mengetengahkan warisan tidak ketara Negeri Pahang
STRATEGI DW3-S3 Menyerlahkan Identiti Warisan Dalam Imej dan Reka Bentuk Bandar			
W3S3-P1 Menggalkan konsep reka bentuk bangunan yang menyerlah dan memasukkan elemen-elemen identiti negeri Pahang seperti reka bentuk bangunan warisan tempatan, warna khas negeri, bentuk bumbung rumah tradisional Pahang, karektor bangunan asal dan sebagainya. Bangunan yang digalakkan terlibat ialah bangunan pentadbiran baharu kerajaan seperti bangunan klinik kesihatan, bangunan pejabat, bangunan sekolah, masjid, surau dan lain-lain. Daerah Cameron Highlands adalah salah satu contoh daerah yang menyerlah dengan konsep ini.	F1 F2	BPEN, Kerajaan Negeri, JKR, Swasta dan lain-lain	-

INISIATIF PELAKSANAAN	FASA	AGENSI PELAKSANA	INDIKATOR PENILAIAN
W3S3-P2 Memasukkan elemen-elemen landskap kejur dan landskap lembut yang beridentitikan warisan Pahang dalam penyesuaian bangunan warisan dalam bandar; terutama di dalam persekitaran landskap bandar warisan.	F1-F2	PBT, Swasta, dan Kerajaan Negeri	Penyediaan lanskap kejur dan lanskap lembut yang menampakkan identiti warisan Pahang
STRATEGI DW3-S4 MENGALAKKAN PENGLIBATAN KOMUNITI DALAM MEMAJU DAN MENGEKALKAN IDENTITI WARISAN NEGERI			
W3S4-P1 Menggalakkan penubuhan persatuan di pelbagai peringkat seperti di taman perumahan, kampung dan bandar dengan penyertaan tanpa mengira lapisan umur. Ini turut mengambil kira sumber warisan yang berpotensi untuk dipelopori oleh sesebuah persatuan mahupun merujuk kawasan yang mana komunitinya ada memelopori sesuatu keunikan karya seni, aktiviti dan sebagainya.	F1-F2	Persatuan Penduduk	-
W3S4-P2 Menggunakan media massa sebagai media perhubungan ke arah menggiatkan lagi penglibatan komuniti dalam memajukan imej dan identiti warisan Pahang. Ini bertujuan untuk memudahkan penyertaan serta mendapat pelbagai sokongan dari komuniti setempat dan pihak swasta.	F1-F3	Media Massa, PBT, Swasta dan lain-lain	Kepentingan memelihara warisan di peringkat negeri dapat dipromosikan melalui kaedah yang dinyatakan

LAMPIRAN

Jadual L.1 : Rizab talian penghantaran dan tapak pencawang TNB

Bil	Maklumat Perancangan TNB	Nota
Daerah Temerloh		
1	Cadangan talian 500 KV Tg Leman – Bentong South	Anggaran jarak adalah 15 KM melibatkan Mukim Semantan
Daerah Bentong		
1	Cadangan talian 500 KV Tg Leman – Bentong South	- Anggaran jarak adalah 44KM (20km melibatkan mukim Pelangi) 19km melibatkan mukim Sabai (5km melibatkan mukim Bentong)
2	Cadangan talian 500 KV Tapah — Bentong South	Anggaran jarak adalah 23km (melibatkan mukim Bentong)
3	Cadangan talian 500 KV Bentong South – Lengeng	Anggaran jarak adalah 33km (melibatkan mukim Bentong)
4	275 KV Kampung Pandan — Bentong South	Anggaran jarak adalah 33km (melibatkan mukim Bentong)
5	132 KV Sri Layang — Genting Hiahland	Anggaran jarak adalah 3km (melibatkan mukim Bentong)
6	132 KV Switching Station Genting Highland — Sri Layang	Anggaran jarak adalah 6km (melibatkan mukim Bentong)
7	Cadangan PMU Sri Layang	Anggaran keluasan adalah 2.78 ekar (melibatkan mukim Bentong)
8	Cadangan PMU Simpang Pelangai	Anggaran keluasan adalah 6.97 ekar (melibatkan Mukim Pelangai)
9	Cadangan PMU Ulu Kali	Anggaran keluasan adalah 3.00 ekar (melibatkan Mukim Bentong)
10	Cadangan PMU Karak 2	Anggaran keluasan adalah 3.569 ekar (melibatkan Mukim Bentong)
11	Cadangan Genting Highland Switching Station	Anggaran keluasan adalah 5.13 ekar (melibatkan Mukim Bentong)
12	Cadangan 132 KV Pelangai — Kuala kelawan (opt 2)	Anggaran jarak adalah 12km (melibatkan mukim Pelangai)
Daerah Cameron Highlands		
1	Cadangan talian 275 KV Laloh — Ulu Jelai	Anggaran jarak adalah 1.6km (melibatkan mukim Ulu Telom)
2	Cadangan talian 132 KV Bintang - Blue Valley	Anggaran jarak adalah 16km (4km melibatkan mukim Tanah Rata dan 12km melibatkan mukim Ulu Telom)
3	Cadangan PMU Blue Valley	Anggaran keluasan adalah 19.38ekar (melibatkan lot 1589 di Mukim Ulu Telom)
Daerah Jerantut		
1	Cadangan talian 132 KV Tekai Stesen Suis — Tekai Hydrostesen	Anggaran jarak adalah 23km (9km melibatkan Daerah Kuala Tembeling 14km melibatkan Daerah Tembeling)
2	Cadangan Talian 132 KV LILO Tekai	Anggaran jarak adalah 2km (melibatkan mukim Kuala Tembeling)
3	Cadangan Tekai Hydrostesen	Anggaran keluasan adalah 5.91ekar (melibatkan Mukim Hulu Tembeling)
4	Cadanaan Tekai Stesen Suiz	Anggaran keluasan adalah 5.83ekar (melibatkan Mukim Kuala Tembeling)

Jadual L.1 : Rizab talian penghantaran dan tapak pencawang TNB (Sambungan...)

Bil	Maklumat Perancangan TNB	Nota
Daerah Kuala Lipis		
1	Cadangan Talian 275 KV Laloh — Ulu Jelai	• Anggaran jarak adalah 96km (39km melibatkan mukim Ulu Jelai dan 57km melibatkan mukim Batu Yon)
2	Cadangan Talian 275 KV Gua Musang — Kuala Lipis	• Anggaran jarak adalah 75km 37km melibatkan Mukim Batu Yon (21km melibatkan Mukim Kechau, 15km melibatkan Mukim Gua Musang dan 2km melibatkan Mukim Penor)
3	Cadangan Telom Hydrostation	• Anggaran keluasan adalah 16.85 ekar (melibatkan Mukim Hulu Jelai)
4	Cadangan PMU Merapoh	• Anggaran keluasan adalah 25.82 ekar (melibatkan Mukim Batu Yon)
5	Cadangan Talian 132 KV Benta — Kuala Lipis	• Anggaran jarak adalah 18km (melibatkan Mukim Penor)
Daerah Rompin		
1	Cadangan talian 500 KV Tg Leman ke Bentong South	• Anggaran jarak adalah 113 km (40 km melibatkan mukim Keratong, 37 km melibatkan mukim Rompin, 15 km melibatkan mukim Pontian, 21 km melibatkan mukim Endau)
2	Cadangan Talian 132 KV Rompin - Tanjung Gemuk	• Anggaran jarak adalah 24 km (4km melibatkan mukim Endau, 6 km melibatkan mukim Rompin dan 14 km melibatkan mukim Pontian)
3	Cadangan PMU Rompin	• Anggaran keluasan adalah 8.4 ekar (melibatkan Mukim Rompin)
4	Cadangan Talian 132 KV Tg Batu Rompin	• Anggaran jarak adalah 16km (melibatkan Mukim Rompin)
Daerah Maran		
1	Cadangan PMU New Jengka I	• Anggaran keluasan adalah 1.86 ekar (melibatkan Mukim Chenor)
2	Cadangan PMU New Jengka 2	• Anggaran keluasan adalah 2.18 ekar (melibatkan Mukim Chenor)
3	Cadangan Talian 132 KV Jengka - Jerantut	• Anggaran jarak adalah 16km (melibatkan mukim Chenor)
4	Cadangan Talian 132 KV Kampung Awah - Jengka	• Anggaran jarak adalah 31 km (21 km melibatkan mukim Chenor dan 10km melibatkan mukim Bukit Segumpal)
Daerah Bera		
1	Cadangan talian 500 KV Tanjung Leman - Bentong South	• Anggaran jarak adalah 61 km (41 km melibatkan mukim Bera dan 20km melibatkan mukim Triang)
Daerah Raub		
1	Cadangan talian 500 KV Tapah - Bentong South	• Anggaran jarak adalah 3 km (melibatkan mukim Teras)
2	Cadangan talian 132KV Bentong Raub Bandar	• Anggaran jarak adalah 25 km (19km melibatkan mukim Teras dan 6km melibatkan mukim Gali)

Jadual L.1 : Rizab talian penghantaran dan tapak pencawang TNB (Sambungan...)

Bil	Maklumat Perancangan TNB	Nota
3	Cadangan talian 132KV Raub Bandar - Benta	Anggaran jarak adalah 28 km (12km melibatkan mukim Gali, 6km melibatkan mukim Dong dan 10km melibatkan mukim Saga)
Daerah Pekan		
1	Cadangan PMU Tanjung Agas 2	Anggaran keluasan adalah 6.19 ekar (melibatkan Mukim Pekan)
2	Cadangan talian 132 KV Tanjung Agas 1 (T) - Tanjung Agas 2	Anggaran keluasan adalah 3km (melibatkan mukim Pekan)
3	Cadangan talian 275 KV Sri Jaya — Tanjung Agas	Anggaran jarak adalah 63km (melibatkan Daerah Pekan, Pahang)
4	Cadangan Talian 132 KV Tg Batu Rompin	Anggaran jarak adalah 40km (melibatkan mukim Bebar)
Daerah Kuantan		
1	Cadangan Talian 132 KV Gambang - MECC City	Anggaran jarak adalah 10km (melibatkan Mukim Kuala Kuantan)
2	Cadangan Talian 132/275 KV Gebeng Power Station - Gebeng Switching Station	Anggaran jarak adalah 13km (melibatkan Mukim Sungai Karang)
3	Cadangan Talian 275 KV Tanjung Agas	Anggaran jarak adalah 13km (melibatkan Daerah Kuantan Pahang)
4	Cadangan Talian 275KV LILO Gambang	Anggaran jarak adalah 8.5km (melibatkan Daerah Kuantan)
5	Cadangan Gebeng Switching Station	Anggaran keluasan adalah 16.99ekar (melibatkan Mukim Sungai Karang)
6	Cadangan PMU Gebeng Power Station	Anggaran keluasan adalah 25.46ekar (melibatkan Mukim Sungai Karang)
7	Cadangan PMU IEPU HOLDING	Anggaran keluasan adalah 6.13 ekar (melibatkan Mukim Sungai Karang)
8	Cadangan PMU Gambang	Anggaran keluasan adalah 22.89 ekar (melibatkan Mukim Kuala Kuantan)
9	Cadangan PMU Sri Jaya	Anggaran keluasan adalah 16.05 ekar (melibatkan Mukim Ulu Lepar)
10	Cadangan PMU NO. 1 MCKIP 2 (132KV)	Anggaran keluasan adalah 6.427 ekar (melibatkan Tanah Kerajaan di Mukim Sungai Karang, Daerah Kuantan, Negeri Pahang Darul Makmur)
11	Cadangan PMU NO 1. MCKIP 1 (275KV)	Anggaran keluasan adalah 16.330 ekar (melibatkan Tanah Kerajaan di Mukim Sungai karang, Daerah Kuantan, Negeri Pahang Darul Makmur)
12	Cadangan PMU NO 2 MCKIP 2 (132KV)	Anggaran keluasan adalah 5.412 ekar (melibatkan Tanah Kerajaan di Mukim Sungai karang, Daerah Kuantan, Negeri Pahang Darul Makmur)
13	Cadangan Alliance Steel Switching Station	Anggaran keluasan adalah 8.563 ekar (melibatkan Tanah Kerajaan di Mukim Sungai karang, Daerah Kuantan, Negeri Pahang Darul Makmur)

Negeri Pahang mempunyai lebih 145 produk pelancongan. Produk-produk ini dibahagikan kepada 9 kategori pelancongan di mana perincian produk pelancongan adalah seperti dalam **Jadual di bawah**.

Jadual L.2 : Taburan dan Bilangan Produk Pelancongan Mengikut Daerah dan Kategori Pelancongan

KATEGORI PELANCONGAN	ZON			SEMULA JADI						PESISIRAN PANTAI/ PULAU		JUMLAH
	BENTONG	CAMERON HIGHLANDS	RAUB	BERA	JERANTUT	LIPIS	MARAN	PEKAN	TEMERLOH	KUANTAN	ROMPIN	
1. Pergunungan	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
2. Perhutanan	3	3	5	1	17	6	-	2	5	5	4	51
3. Pantai	-	-	-	-	-	-	-	1	-	15	3	19
4. Rekreasi	2	1	2	1	1	3	6	3	-	10	1	30
5. Sejarah	-	-	1	-	-	14	2	4	-	1	-	22
6. Budaya	-	-	2	-	1	-	-	3	-	3	1	10
7. Agro	4	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	8
8. Kesihatan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Makanan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jumlah	12	6	11	2	19	23	8	13	5	37	9	145

Nota :

- Kategori Kesihatan dan Kategori Makanan tidak disenaraikan bersama produk-produk pelancongan lain kerana tidak dikelaskan sama ada bertaraf antarabangsa atau domestik
- Kategori Kesihatan Rujuk Jadual mukas surat L11 dan L12

Keseluruhannya, terdapat 145 produk pelancongan yang disenaraikan sebagai destinasi pelancongan di Pahang. Sejumlah 31 produk (21.3%) telah disenaraikan bertaraf antarabangsa dan 114 produk (78.6%) bertaraf domestik.

Jadual L.3 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Pergunungan, 2016

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Bentong	Genting Highlands	✓	
	Bukit Tinggi	✓	
	Janda Baik	✓	
Cameron Highlands	Tanah Rata-Brinchang	✓	
Raub	Bukit Fraser	✓	

Foto : Bukit Tinggi, Bentong

Sumber : Tourism Pahang, 2016 dan Kajian RSN Pahang 2050

Petunjuk : A = Antarabangsa, D = Domestik

Jadual L.4 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Perhutanan, 2016

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Bentong	Gua Cinta Manis		✓
	Gunung Rajah		✓
	Hutan Lipur Lentang		✓
Bera	Tasek Bera	✓	
Cameron Highlands	Gunung Berembun		✓
	Gunung Perdah		✓
	Gunung Brinchang (Mossy Forest)	✓	
Jerantut	Gua Angin		✓
	Gua Balai		✓

Foto : Tasek Bera, Bera

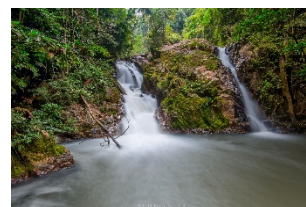

Foto : Hutan Lipur Lentang, Bentong

**Jadual L.4 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Perhutanan, 2016
(Sambungan...)**

**Foto : Mossy Forest,
Cameron Highlands**

Foto : Taman Rimba Kenong, Lipis

Foto : Lata Berembun, Raub

**Foto : Taman Rusa Lanchang,
Temerloh**

**Foto : Pusat Perlindungan
Gajah Kuala Gandah,
Temerloh**

**Foto : Rezab Hidupan Liar
Krau, Temerloh**

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Jerantut	Gua Besar		✓
	Gua Daun Menari		✓
	Gua Hijau		✓
	Gua Kepayang		✓
	Gua Kota Gelanggi	✓	
	Gua Luas		✓
	Gua Penyu		✓
	Gua Sanding		✓
	Gua Tangga 99		✓
	Gua Telinga	✓	
	Gua Terang Bulan		✓
	Gua Tongkat		✓
	Gunung Benom		✓
	Taman Negara (Kuala Tahan)	✓	
Kuantan	Tekam Plantation Resort	✓	
	Bukit Panorama	✓	
	Bukit Pelindung		✓
	Gunung Serudom		✓
	Gua Charas		✓
	Sungai Lembing	✓	
	Tasik Paya Bungor		✓
Lipis	Bukit Taching		✓
	Empang Jaleh		✓
	Gua Bama		✓
	Taman Negara (Sg Relau)	✓	
	Taman Rimba Kenong	✓	
Maran	Hutan Lipur Lubuk Yu		✓
	Lubuk Ujed		✓
Pekan	Hutan Paya Gambut Nenasi		✓
	Tasik Chini	✓	
Raub	Jeram Besu		✓
	Lata Berembun		✓
	Lata Jarum		✓
	Lata Lembik		✓
	Pulau Chekas		✓
Rompin	Bukit Ibam		✓
	Gunung Kajang		✓
	Hutan Simpan Menchali		✓
	Taman Negeri Endau-Rompin	✓	
Temerloh	Gunung Senyum		✓
	Pusat Pemuliharaan Seladang	✓	
	Jenderak		
	Pusat Perlindungan Gajah Kuala Gandah	✓	
	Rezab Hidupan Liar Krau		✓
	Taman Rusa Lanchang		✓

Sumber : Tourism Pahang, 2016 dan Kajian RSN Pahang 2050
Petunjuk : A = Antarabangsa, D = Domestik

Jadual L.5 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Pantai, 2016

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Kuantan	Pantai Balok		✓
	Pantai Batu Hitam		✓
	Pantai Beserah		✓
	Pantai Chendor		✓
	Pantai Cherating	✓	
	Pantai Gebeng		✓
	Pantai Gelora		✓
	Pantai Kg Sungai Karang		✓
	Pantai Sungai Ular		✓
	Pantai Tanjung Gelang		✓
	Pantai Tanjung Lumpur		✓
	Pantai Teluk Chempedak	✓	
	Tanjung Tembeling		✓
	Pantai Sepat		✓
Pekan	Pantai Nenasi		✓
Rompin	Pulau Tioman	✓	
	Pantai Hiburan		✓
	Pantai Lanjut	✓	

Sumber : Tourism Pahang, 2016 dan Kajian RSN Pahang 2050

Petunjuk : A = Antarabangsa, D = Domestik

Foto : Pantai Cherating, Kuantan

Foto : Pulau Tioman, Rompin

Foto : Pantai Batu Hitam, Kuantan

Jadual L.6 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Rekreasi, 2016

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Bentong	Air Terjun Chamang		✓
	Suria Hot Spring Resort		✓
Bera	Air Terjun Bukit Bertangga		✓
Cameron Highlands	Air Terjun Robinson		✓
	Taman Strawberi		✓
	Tea Farm		✓
	Sungai Palas Tea Centre, Jalan Gunung Brinchang	✓	
Jerantut	Air Terjun Lata Meraung		✓
Kuantan	Air Terjun Berkelah		✓
	Air Terjun Jerangkang		✓
	Air Terjun Pelangi	✓	
	Air Terjun Sungai Pandan		✓
	Astana Golf Club Kuantan		✓
	Hutan Rekreasi Sungai Jeram		✓
	Mini Zoo Kuantan		✓
	Pasir Kubur Sungai Lembing		✓
	Taman Air Gambang	✓	
	Taman Gunung Tapis		✓
Lipis	Taman Tasik Bandar Kuantan		✓
	Motor Cross		✓
	River Rafting		✓
Maran	Zoo Lipis		✓
	Air Terjun Pelangi		✓
	Air Terjun Teladas		✓
	Jeram Pelangi		✓
	Lubuk Ujed		✓
	Lubuk Kawah		✓
	Bukit Gebok		✓

Foto : Air Terjun Pelangi, Sg. Lembing, Kuantan

Foto : Air Terjun Chamang, Bentong

Foto : Taman Air Gambang, Kuantan

Jadual L.6 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Rekreasi, 2016 (Sambungan...)

Foto : Zoo Lipis, Lipis

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Pekan	Air Terjun Lata Mentagan		✓
	Air Terjun Teladas Umbut		✓
	Dataran Pekan		✓
	Kelab Golf Diraja		✓
	Padang Polo Diraja		✓
	Taman Tasik Sultan Abu Bakar		✓
Raub	Air Terjun Pulau Chekas		✓
Rompin	Royal Pahang Billfish International Challenge	✓	

Sumber : Tourism Pahang, 2016 dan Kajian RSN Pahang 2050
Petunjuk : A = Antarabangsa, D = Domestik

Jadual L.7 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Budaya, 2016

Foto : Muzium/Masjid Sultan Abdullah, Pekan

Foto : Kompleks Tenun Pahang DiRaja, Pekan

Foto : Muzium Sungai Lembing, Kuantan

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Jerantut	Kraftangan Temin		✓
	Kompleks Galeri Mat Kilau		✓
	Makam Pahlawan Mat Kilau		✓
Kuantan	Kompleks Tenun Pahang Diraja	✓	
	Masjid Sultan Ahmad 1		✓
	Muzium Seni Pahang		✓
	Perkampungan Budaya Cherating		✓
Pekan	Galeri Perahu		✓
	Galeri Tenun Sutera		✓
	Kompleks Budaya Pulau Keladi		✓
	Masjid Sultan Abdullah		✓
Raub	Kg Peruas, Ulu Dong		✓
	Kg Sungai Pasu		✓
Rompin	Kampung Orang Asli Jakun (Kg Deraman Batu 3)		✓
Temerloh	Pekan Sehari Temerloh		✓
	Pusat Titik Tengah Semenanjung Malaysia, Kg Paya Siput Lanchang		✓

Sumber : Tourism Pahang, 2016 dan Kajian RSN Pahang 2050
Petunjuk : A = Antarabangsa, D = Domestik

Jadual L.8 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Sejarah, 2016

Foto : Sekolah Kebangsaan Clifford, Lipis

Foto : Stesen KTMB, Lipis

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Bentong	Muzium Felda Lurah Bilut		✓
Kuantan	Muzium Sungai Lembing	✓	
	Terowong Sungai Lembing	✓	
Lipis	Clifford Secondary School		✓
	Gudhwara Sikh		✓
	Istana Hinggap	✓	
	Lipis District Administration Building		✓
	Lombong Emas Penjom		✓
	Malay Hostel		✓
	Nurse's Hostel		✓

Jadual L.8 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Sejarah, 2016
(Sambungan...)

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Lipis	Pahang Club		✓
	Railway Station	✓	
	Residence of The District Officer		✓
	State's Mosque		✓
	State Secretary's House		✓
	Thean Hou Temple		✓
	The Residency Building		✓
Maran	Masjid Kg Pantai Chenor		✓
	Sri Maranthandavar Temple, Kg Kuala Sentol		✓
Pekan	Dewan Peringatan Tun Razak		✓
	Istana Leban Tunggal		✓
	Istana Sultan Abu Bakar		✓
	Muzium Sultan Abu Bakar		✓
Raub	Bangunan Lama Ibu Pejabat Polis Raub (Cadangan Muzium Raub mempamerkan sejarah Daerah Raub dan aktiviti perlombongan emas)		✓

Foto : State Secretary's House, Lipis

Foto : Sungai Semuji Agro Resort, Gambang

Sumber : Tourism Pahang, 2016 dan Kajian RSN Pahang 2050

Petunjuk : A = Antarabangsa, D = Domestik

Jadual L.9 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Agro, 2016

DAERAH	TEMPAT TARIKAN	TARAF TARIKAN	
		A	D
Bentong	Caravan Serai		✓
	Kechara Wellness Resort		✓
	GY Happy Farm		✓
	Tanah Aina Resort		✓
Cameron Highlands	Taman Agro Teknologi MARDI		✓
	Taman Sedia, Tanah Rata		✓
Kuantan	Pusat Penerangan dan Santuari Penyu		✓
	Sungai Semuji Agro Resort		✓
	Taman Agro Beserah		✓
	Taman Pertanian Sultan Ahmad Shah		✓
Lipis	Taman Herba Chegar Perah		✓

Sumber : Tourism Pahang, 2016 dan Kajian RSN Pahang 2050

Petunjuk : A = Antarabangsa, D = Domestik

Jadual L.10 : Tempat-tempat Tarikan Kategori Kesihatan, 2016

DAERAH	HOSPITAL KERAJAAN	HOSPITAL SWASTA
Bentong	Hospital Bentong	-
Cameron Highlands	Hospital Sultanah Hjh Kalsom	-
Jerantut	Hospital Jerantut	-
Kuantan	Hospital Tengku Ampuan Afzan	Dr St Chong Maternity & Surgery
	-	Kuantan Clinical Diagnostik Centre Sdn Bhd
	-	Kuantan Specialist Hospital
	-	W.Y.KO Specialist Maternity & Gynaecology
	-	IIUM Medical Specialist Centre
	-	Darul Makmur Medical Centre Sdn Bhd
	-	Hospital Pakar MUIP Sdn Bhd
Kuantan	-	Kuantan Medical Centre
Lipis	Hospital Lipis	-
Maran	Hospital Jengka	-
Pekan	Hospital Pekan	-
Raub	Hospital Raub	-
Rompin	Hospital Rompin	-
	Hospital Muadzam Shah	-
Temerloh	Hospital Sultan Haji Ahmad	Klinik Pakar Wanita Chan

Sumber : Unit Rekod UKAP, 2016

Foto : Hospital Tengku Ampuan Afzan, Kuantan

Foto : Kuantan Medical Centre, Kuantan

Jadual L.11: Senarai Menu Kategori Pelancongan Makanan di Pahang

PRODUK MAKANAN	TEMPAT ASAL										
	BENTONG	CAMERON HIGHLANDS	RAUB	BERA	JERANTUT	LIPIS	MARAN	PEKAN	TEMERLOH	KUANTAN	ROMPIN
Dodol Kukus				✓							
Durian Musang King	✓		✓								
Gula Kabung			✓		✓	✓					
Gulai Asam Rom						✓			✓		
Gulai Keladi Kemahang						✓					
Gulai Lemak Pede@Budu					✓	✓					
Gulai Tempoyak Ikan Patin					✓	✓			✓		
Halia Bentong	✓										
Ikan dan Daging Salai									✓		
Jagung Kg Janglau											✓
Kacang Sempalit			✓								
Kuih Apam Baghdad								✓		✓	
Kuih Hasidah								✓			
Kuih Tepung Suji								✓			
Laksa Pahang										✓	
Lemang To'ki	✓										
Murtabak Mengkasar								✓			
Nangka Madu	✓		✓								
Nasi Kebuli						✓		✓			
Nenas											✓
Opor Daging								✓		✓	
Pais Ikan Patin				✓	✓	✓			✓		
Puding Diraja								✓			
Pulut Kuning dan Rendang Hitam						✓					
Sambal Hitam					✓	✓					
Sambal Rom Getah (Rom Buah Perah + Pucuk Betik)									✓		
Scone, Teh, Sambal dan Jem Strawberi		✓									
Serunding Kelapa				✓					✓		
Susu Lembu (Muadzam Shah)											✓
Udang Galah											✓

Sumber :

1. *Tourism Pahang, 2016*
2. *Kajian RSN Pahang 2050*

Foto : Opor Daging

Foto : Pais Ikan Patin

Foto : Sambal Hitam

Foto : Gula Kabung

Foto : Halia Bentong

